

1
Dhana Vidya Sahitya Shastramala

SURASUNDAREE-CHARIAM

OF

SHREE DHANESHWARA MUNTESHWARA

EDITED WITH NOTES

BY

Muniraj Shree Raja Vijayjee.

PUBLISHED BY

PANDIT HARGOVANDAS T. SHETH,
NYAYATEERTH and VYAKARANATEERTH.

Printed by GAURI SHANKARLAL MANAGER, at the Chaudraprabha Press

BENARES.

1916.

अ० सौ० स्त्रीरत्न वाई जुमस

(साणदवाहा मणिआर घनसोभाई वपतचदनी उद्गत भाषां) ।

दिवं गतादि स्वपतिव्रतस्त्वानीदृश्यधैर्यादिपरोपकारः ।

या सास्वभावामुलभैर्गुणैर्घैरुप्यक्षमत्राग्नि यशःशरीरा ॥ १ ॥

प्रस्तावना ।

सुविदितं प्रमाणसिद्धं चेद्दं खल्वखिलानामपि विहितैतिह-
शास्त्रपरिशीलनानामभिपुक्तमतल्लिकानां यदुत, 'भरतसेत्र'-इत्या-
ख्यया वा, 'जम्बूद्वीप'-इत्यभिख्यया वा, 'आर्यावर्त'-इत्यभि-
षया वाऽऽहृत-तायागत-तदन्यसमयपरिभाषितस्य चिराय सर्वत्र
विद्युतप्रतिष्ठस्यास्य भारतवर्षस्य प्राचीनभाषासु प्राकृतभाषान्ये-
कतमा नाम । यद्यपि 'संस्कृत-प्राकृत-पाल्यादिषु तादृशीषूपल-
भ्यमानोत्पद्यमानप्राचीनार्वाचीनविविधसाहित्यग्रन्थासु का प्रा-
चीनतरा प्राचीनतमा च ?' इति गौरवाङ्कितम्, अथ च नाना-

१ 'मञ्जिमनिकाप'-प्रभृतीनां पिटकग्रन्थसंज्ञया प्रसिद्धानां बौद्धमूल-
धर्मशास्त्राणाम्, संदङ्गभूतानामितरेषां सौगतसंख्यावृद्धिनिर्मितानां च व्या-
करण-न्यायादिविविधसाहित्यग्रन्थानां भाषाया 'पाली' इति नामधेयेन
प्रख्यातत्वे, पुराणे च व्यवहारे संत्यपि प्राकृतभाषया सह यदा तौस्यपर्य-
वेक्षणं विदर्शयामहे, मागधी-शौरसेन्यादीनां वाणीनामिवावास्तवमेव भेदमा-
लोक्येमाहे, वस्तुतो देश-काल-वक्त्रादिसामग्रीभेदसंजातेपद्विशेषप्रयुक्तं माग-
धीदीनां प्राकृतभाषायाः संज्ञान्तरमिव (प्र० पृ० २) अस्या अपि नामान्त-
रत्वमेव, महोद्वीर-शुद्धोदनमुतयोरेकदेश-कालभवंत्वन तद्भाषयोर्भेदबीजस्यै-
वासंभवात्, द्वयोर्धर्मग्रन्थानां भाषाया अतिसौसदृश्यस्य साक्षात्करणाच्च ।
२ संस्कृत-प्राकृत-पालीभाषासु प्रकृतपण्डितगणप्रणीतं विविधविषयानुगत-
मनस्वीयः साहित्यमुपलभ्यमानम्, इदानीन्तनैश्चापि प्रायः सर्वमतानुयायि-
भिः समस्तदेशवासिभिश्च विद्वद्भिरधिकमल्पं वा संस्कृतभाषायाः साहित्यम्,
पालीभाषायाश्च तत् सिंहलद्वीप-ब्रह्मदेशादिवास्तव्यैः सुगंतमतानुसारिभिर्न-
वीनमारभ्यमानमप्यक्षमीक्ष्यते । दुर्भाग्यमास्ति केवलं प्राकृतभाषाया एव,
या पुरा निखिलदर्शनावलम्बिभिरखिलजनपदानिवासिभिश्च विबुधैर्विविध-
वर्षनेषितारि, जैनेष्वोत्तरोत्तरमधिकाधिकं तथा समाहृता यथा 'प्राकृतभाषा
जैनानां स्वीया भाषा' इति सार्वत्रिकविश्रुतिमाश्रितापि, इदानीमाहृतैरपीतर-
भाषासाहित्यवृद्धि यथाशक्ति विदधानैरपि सर्वथा परित्यक्तसमादरा, अत
एवानुपपद्यमाननूतनसाहित्या प्रातिदिनमग्राह्यमानसाहित्या च वराकी वर्तते
इति नेपथ्यलज्जाकरमेतदस्माकमहृदयानांसमुपसक्तानाम् ।

मतभेदग्रस्तम्, अत एव विस्तरापेक्षिणं विषयं विवेचयितुं नैत-
दुचितं योग्यं च स्थलम्; तथापि 'प्राकृतभाषायाः सार्धवत्सर-
सहस्रद्वयाद् नार्वाक्तनमस्त्वित्त्वम्' इत्यत्र, यावदवगच्छामि, नास्ति
मतद्वितयं मतिमताम् । न चैतदेव केवलम्, किन्त्वेतस्यां प्राकृ-
तभाषायामेव जैनसिद्धान्तसूत्रणमयोजनप्रतिपादनप्रकरणे प्राक्त-
नैरनुवाचमूर्धन्यैः

“बालस्रोमूढमूर्खाणां गृणां चारित्र्यैकाङ्क्षिणाम् ।

अनुग्रहार्थं तस्यैः सिद्धान्तः प्राकृतः कृतः ॥”

इत्यादिना भूयस्तत्तद्ग्रन्थेषु निरूप्यमाणो जैनसिद्धान्तानां
प्राकृतभाषाकृत एव जनसाधारणस्यासाधारण उपकारः, आ-
र्हनेतरेषामपि प्राच्यप्रसिद्धप्रज्ञावतां नाटकग्रन्थादावपि तादृश-
पात्रादीनां प्राकृतभाषामयी एव वचनरचनापद्धत्यादिप्रवृत्तिश्च

१ अङ्गसूत्रादिपर्यायेष्वर्थतस्तीर्थकृद्भिः, शब्दतश्च तच्छिष्यमुख्यैर्गण-
धरपदवाच्यैर्विरचितेषु

“भाषारान्तं सूत्रकृतं स्थानान्तं समवाययुक् ।

सञ्चमं भगवत्सङ्गं ज्ञातघर्मकथापि च ॥ २४३ ॥

उपासकान्तकृदनुत्तरोपपातिकाद् दशाः ।

प्रश्नव्याकरणं चैव विपाकथुतमेव च ॥ २४४ ॥

इत्येकादश सोपाङ्गान्यङ्गानि, द्वादश. पुनः १-

उष्ट्रिवादी, द्वादशाही स्याद् गणपिटकाख्या ॥ २४५ ॥” (A. C. II.)

इति नामसु द्वादशसु सिद्धान्तग्रन्थेषु प्रथमे एकादशापि प्राकृता एव,
बाल-मूढाद्यल्पबुद्धीनामेव सर्वानां तदधिकारित्वात्; द्वादशश्च संस्कृतभा-
षामयः, अतिव्युत्पन्नमतिप्रतिपाद्यापेक्षैव तन्निर्माणात् । ४ हेमचन्द्राचा-
र्यप्रमुखैः, ततोऽपि प्राचीनैः प्राङ्गर्भैश्च । ५ मुक्तेरवन्ध्यकारणतया चारि-
त्रस्य, कारणे कार्योपचारात् तदभिललापुकाणामिति भावः । ६ 'सर्धेः'
इत्यन्वत्र पाठः । ७ (H. A. ०३७. P. 1) । ८ दाण्डि-भामह-वररुचि-वाक्य-
प्रतिप्रवृत्तीनाम् । ९ मृच्छकटिक-गण्डवह-प्राकृतमञ्जरीदौ । १० यद्यपि
नाटकादौ स्त्री-विदूषकादीनां तादृशपात्राणां भाषा, हेमचन्द्र-चण्ड-वररु-
च्यादिप्रणीतप्राकृतव्याकरणनिर्दिष्टभाषानियमानामभावेन, प्राकृतभाषान-
नुपातिनामप्यथ च शौरसेनी-भागधी-पैशाची-पारशीदिव्यतिरिक्तव्यपदेश-
(सञ्ज्ञान्तर) भागभाषोपदिष्टप्रयोगाणामुपलम्भेन च प्राकृतभाषातो विभेद-

‘तदानीमेतस्या गिर आबालगोपालाङ्गनमनन्यः प्रचार आसीत्’ इति निःसंशयमवगमयतः, भाषायास्तस्यास्तादृशप्रचाराभावे निर्दिष्टग्रन्थादिना जनसाधारणानुग्रहादिप्रयोजनस्यैवासिद्धेः । किञ्च, ‘मगधदेशे भवा, तत्संबन्धिनी वेये मागधी’ इत्युपलब्ध-‘मागधी’-इतिनामान्तरा प्राकृतभाषैव यथा मगधेषु देशभाषा-त्पना व्याहियमाणाऽभवत्, तथा, यदि, इदानीमाङ्गलदेश-

शालिनीव विभाव्यमानापि सूक्ष्मेक्षिकया समीक्ष्यमाणा न ततो व्यतिरि-
 ष्यमाना विभाति, देश-क्लादिपरिवर्तनकृतस्य सर्वपदार्थानामस्वस्य महतो
 षा मूलरूपानुविद्धस्य परिवर्तनस्यैव तदन्यतरेणैकेन केनापि रूपेण सर्व-
 भाषास्वव्याहतप्रसरस्य भाषापरिवर्तनस्यापि नैसर्गिकतयाऽत्र सद्भावेऽपि प्रा-
 कृतत्वानुगमस्य वस्त्वभेदनियामकस्यामूलचूळमालोकनात्, ईषत्परिवर्तनेन
 भेदानाधायकस्य व्यपदेशान्तरस्य (नामान्तरस्य) सर्वत्रापातात्, तस्य
 (व्यपदेशान्तरस्य) व्यवहारसौकर्यमात्रनिबन्धनत्वात्, अत एव (व्यप-
 देशान्तरस्य वस्तुभेदाविधायकत्वादेव) तत्र मागध्यादौ प्राकृतत्वव्यवहार-
 स्याप्यस्त्वालितमाधुनिकैस्तादितरैश्च विचक्षणैः क्रियमाणस्य कृतस्य चाभी-
 षणमीक्षणात्, अन्यथाऽस्य कथमप्यनुपपन्नमानत्वात् ‘तो दोऽनादौ’-
 (B. P. IV. 260) इत्यादिना प्रतिपादितस्यैकैकस्या भाषाया विशेषस्याप्यस्य-
 सत्त्वात्, तस्यापि (विशेषस्य) अन्यस्यामुपादानेऽप्रतिबन्धात्, स्वयं हेम-
 चन्द्राचार्येण तत्रैव (प्राकृतव्याकरणे) “शेषं प्राकृतवत्” (IV. 286)
 “शेषं शौरसेनीवत्” (IV. 323) इत्यादिभिः, ततोऽपि व्यक्ततरमेतत्सि-
 द्धाभायकेन सर्वापवादभूतेनापास्तापवादेन च “व्यत्ययश्च” (IV. 447)
 इति सूत्रेण, तत्र तत्र सूत्रेषु प्रदर्शितेन च “व्यत्ययात् प्राकृतेऽपि, अन्नं दाणं
 बोहि” (IV. 277) “ताहँ, तुम्हाहँ” (IV. 300) इत्यादिनिदर्शनकदम्ब-
 केनैतत्पैवाशयस्य निर्विवादमादृतत्वात्; हेमचन्द्राचार्यात् प्राचीनैर्जैने-
 र्जैनेतरैश्च मेधावद्विनिर्मितेषु नाटक-चरित्र-स्तोत्र-साहित्यादिप्राकृतग्रन्थेष्वपि
 प्रतिपदं तादृशप्रयोगदर्शनाद्येत्थमतिचर्चया । ३१ जैनसिद्धान्तादिना,
 भादिना नाटक-स्तुत्यादिपरिग्रहः ।

१२ न च कल्पनाशिलिकल्पितमात्रमेतत्, यद्दिदानीमपि वस्तुतः
 सर्वथाऽऽद्भुतमात्रैव सती ‘अमरिका’ (America) इतिनाम्ना सुविद्यते
 जनपदे तद्देशभाषास्वरेण व्याहियमाणा तद्देशसंबन्धितया ‘American
 Language’ इति समासादितसंबन्धान्वरानुभूयते, तद्देशतस्या अपि व्यपदे-

स्योन्नतिशालित्वेनाङ्गलभाषेव, सुविश्रुतश्रेणिका(विश्वंसार)-
 ऽशोकादिमहाभूमीपतिपटलस्यैतिहासिकस्थलतया सुप्रसिद्धपाट-
 लीपुत्र (Patna) राजगृही(Rajgir)प्रभृतिराजधानीकस्य संजा-
 तमहावीर-बुद्ध-मङ्गलीपुत्रादिमहाधर्मप्रवर्तकस्य मगधदेशस्याति-
 गौरवित्वेन 'इयमपि भाषा भारतवर्षस्येतरजनपदेष्वपि जन-
 भाषारूपेण प्रचलिताऽऽसीत्' इत्यनुमिन्वीमहि, न किञ्चिद् वा-
 घकमुपलभेमहि, प्रत्युत इस्तावलम्बदायकं संवादं चात्रासाद-
 येमहि । स चायम्-नागरी- गौर्जरीप्रभृतीनां कालत परिवर्ति-
 तेषदीपद्रूपाणामधुनापि भारतेऽस्मिन् जनभाषारूपेण प्रचलन्ती-
 नां प्रायो निखिलानामप्येतद्देशभाषाणां व्याकरणादिप्रमाणितं
 मूलं (प्राथमिकं रूपम्) प्राकृतभाषैव भवितुमर्हतीति । प्राकृत-

शब्दस्य सुसंभवात् । १३ केचित्तु भाषाशास्त्रिमन्याः संस्कृतभाषामेव
 सर्वासां भारतवर्षीयभाषाणां मूलम्, प्राकृतभाषां च संस्कृताज्जायमानतया
 द्वैतीयीकं रूपमामनन्ति, प्रमाणयन्ति च "प्रकृतिः संस्कृतम्, तत्र भवं
 तत आगतं वा प्राकृतम्" (H. P. I. L) इत्यादिना स्वाभिप्रायम् । एत-
 द्वाविचारितरमणीयम्, "प्रकृतिः संस्कृतम्"-इत्याद्यव्यवहितानन्तरमेव
 "संस्कृतानन्तरं च"-इत्यादिना भेदत्रितयविभक्तत्वेन प्राकृतभाषायाः,
 तद्विशेषस्य (प्राकृतविशेषस्य) तद्भवत्वेऽपि (संस्कृतभवत्वेऽपि) प्राकृत-
 सामान्यस्य संस्कृतजन्यत्वाभावेन भेदत्रयघटकंशविशेषस्य प्राथमिकरूप-
 स्वे दोषाभावात् ; संस्कृतभाषातः प्राकृतभाषामवबुभुत्सुर्नां तद्दोषोत्पादने
 तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागस्यैव कारणिकतया संस्कृतव्याकरणानन्तरं प्राकृ-
 तोपदेशस्य च तन्निमित्ततया (तादृशप्रकृतिप्रत्ययविभागनिमित्ततया) तद्वा-
 क्यस्य (प्रकृतिः संस्कृतमित्यादेः) स्वव्याकरणस्थतादृशसाधनक्रमभात्रसूच-
 नपरत्वात्, अन्यथा हेमचन्द्रस्यैव तीर्थङ्करसामान्योपदेशभाषाभिधानविवर-
 णप्रसङ्गे "एकरूपापि हि भगवतोऽर्धमागधीभाषा वारिदिमुक्तवारिवदाश्रया-

१ शुद्धप्राकृतभाषायां प्रथमविभक्त्येकवचनरूपस्य, सिप्रस्यस्य "अत एव सौ
 पुंसि मागध्याम्" (H. P. IV. 287) इति सूत्रविहितस्यैकारादेशात्मकस्य स्वेक-
 स्वेकस्यैव मागधीभाषानुपातिविशिष्टनियमस्य विधानमालोक्य, अर्धशब्द चाद्यमाना-
 षवाचकमादाय (हेम० लिङ्गा० श्लो० ११) वस्तुतः शुद्धप्राकृतभाषापि सिद्धात् १-
 भाषा तीर्थङ्करवाणीस्वरूपा प्राच्येभिरूपैः 'अर्धमागधी' इत्यन्वयेन नामान्तरेण निरू-
 पिता; तर्था चोक्तसूत्रवृत्तौ च एव ग्रन्थकारः— "यदपि"

भाषायां अस्याः साहित्यभाण्डागारस्तदानीं तदानीन्तनैराहितै-
स्तदपरैश्च विद्वद्भिः, विना स्वस्वमताग्रहकौटिल्यम्, अहमहमि-
क्या सर्वतोभावेन वृद्धिमुपनीयमानस्तादृशीं विस्तीर्णतामुपेयि-
वान् यत्, अनेकशो नैकेरनार्यनरनाथापशदाविनिर्मितैर्दुर्दैवादि-
विलसितैश्चाहरहरधिकाधिकमुपातिष्ठमानैर्विविधोपद्रवैर्भृशमपचे-
र्चायमानोऽपीदानीं यावद् नानाविषयकाणि विचक्षणचित्तचम-
त्कारकारकाणीतिरमापासाहित्यामुलभानि साहित्यजगति नवी-
नमकाशमादधानानि आघास्यमानानि च ग्रन्थरत्नान्युपदीकरो-
तीत्ययमपि तद्व्यतिरेकेणानुपपद्यमानः प्रकृतसिद्धौ सिद्धहस्त-
तामाकलयति । अद्य पाठकवर्याणामुपदीक्रियमाणमिदं सुरसुन्द-
रीचरितमपि तस्यैव भाण्डागारस्य ग्रन्थरत्नानामेकतमद् रत्नम् ।

विनिर्माताऽस्य ग्रन्थस्य श्रीमान् धनेश्वराभिधानः साधु-
पुङ्गव आसीदिति स्वयं ग्रन्थकर्ता प्रतिपरिच्छेदशान्तंभार्यामिका-
मुपन्यस्यमानः प्रत्यपीपदत् । धनेश्वरनामानश्च बहवो ग्रन्थकारा
भिन्नाभिन्नगच्छसत्तासमयाः स्मर्यन्ते, येषु;—

१ शत्रुञ्जयमाहात्म्याभिधस्य ग्रन्थस्य प्रणेता प्रथमः, येन

नुरूपतया परिणमति, यदाह;—

“ देवा देवी नरा नारीं शबराश्चापि शबरीम् ।

सिद्वंसोऽपि दि तैरवां मेनिरे मगवद्विरम् ॥”

न ह्येवंविधमुवनाद्भुतातिशयमन्तरेण युगपदनेकसत्त्वोपकारः शक्यः
कर्तुम्” (H. A. CHUDA, P. 2) इति वचनविरोधप्रसङ्गात्, अनादिप्रवाह-
रूपतया संजायमानानां तीर्थकृतमनादित्वेन तद्रूपदेशवाप्याः प्राकृतरूपाया
अप्युत्पत्तिविरोधात्, संस्कृतपश्चादतिःस्वाङ्गीकारे बलादापततः सादित्वस्य
कथमप्यघटनादिति ।

१४ सा चयम्—

साङ्ग-धनेश्वर-विरह-शुषोह-गाहा-धनुह-रम्भाए ।

रागनिग-दोष-विषहर-पुत्रमण-अल-मंतभूणए ॥ २४५ ॥”

“पोराणमद्भागहमातानियमं हवद् भुक्तं ।”

इत्यादिनाऽऽप्येवार्थमातयभाषानियतत्वमात्राधि, अद्यपि प्रायोऽस्यैव (एतस्यैव
विशेषनिबन्धस्य IV. 257) विधानात्, न वक्ष्यमाणलक्षणस्य (शोकसुखाद्य-प्रति-
पादितस्वरूपस्य मागधीभाषाविशेषनिबन्धचिह्नस्य) इति ।

सौराष्ट्रदेशान्तर्गतवलभीपुर (वला vala, near Bhavnagar, in Kathiawar) राजस्य शिलादित्यनाम्नः कृते ग्रन्थोऽयं निर्मायि, इति शिलादित्यसत्ताकाल एवास्यापि समयः, वलभीपुरभङ्गनान्तरीयकश्च शिलादित्यसमयः, तद्द्रौज्यकालान्त एव वलभीपुरभङ्गात्, वलभीनाशसमयश्च प्राक्तनानामाधुनिकानां च विदुषां नानामतभेदग्रस्तत्वेनाद्यापि विवादापन्न एव, केवलं श्रूयमाणेषु सर्वेषु धनेश्वरसूरिष्वयं प्राचीनतम इत्यविवादं शक्यमभिधातुम्, इतः प्राचीनस्यैतन्नाम्नोऽपरस्य ग्रन्थकर्तुरद्यपर्यन्तं श्रुतिपथानवतारात् ।

२ वादमहार्णवं सम्पतितर्कस्य तत्त्वशोधविधायिनीमातिमहती न्यायगभीरां टीकां च विनिर्मातुस्तर्कारण्यानीशार्दूलविरुदस्य राजगच्छगगनाङ्गणदिनमणेः श्रीमद्भयदेवसूरेः शिष्यः, विक्रमात् १२४६ तमे वर्षे काव्यप्रकाशसंकेतकर्तुः श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरैरष्टमः पट्टगुरुश्चैको धनेश्वरसूरिः । अस्य सत्तासमयो विक्र-

१५ प्रबन्धामृतदीर्घिकाद्यभिप्रायेण; इतरंपामत्रापि मतपरिधयात् ।
१६ श्रीराजशेखरसूरिभिः

“विक्रमादित्यभूषालात् पञ्चविंशतिवत्सरे ।

जातोऽयं वलभीभङ्गे ज्ञानिनः प्रथमं ययुः ॥”

इति श्लोकेन सं० ३७९ रूपस्य विक्रमस्य चतुर्थ्याः शत्या अन्त्यभागस्य तस्य (वलभीभङ्गसमयस्य) विनिर्देशात्; एतदनुसृत्य तत्प्रागुक्तपट्टावल्यामस्य त्परमगुरुन्यायाभ्मोनिधिर्धामद्विजयानन्दसूरीधरश्चापि घोरनिर्वाणाश्रवम्याः शतान्या मध्यभागस्य ८४९ रूपस्य (विक्रमात् ३७९) समुल्लेखान् (see Jaina Tatva-laraha p. 334); अन्येथ पञ्चम्या अपि विक्रमाभ्या अन्तिमभागस्य ४७७ रूपस्याभिधानात् (See Jaina Dharma Prachina Itibasa Part II. p. 141); अपरैस्ततोऽपि भिन्नस्य तस्य विकल्पनाच्च ।
१७ यदाह स्वयं ग्रन्थकारस्तद्ग्रन्थग्रन्ते-

“रघु-वक्त्र-महार्णववत्सरे मासि माचरे ।

जायते वाग्म्यप्रकाशस्य संख्याऽयं समर्पितः ॥ १२ ॥”

यत्तु काव्यप्रकाशटीकाकर्त्रा मट्टवामनाचार्येण स्वग्रन्थप्रस्तावनापामेत-
न्दश्लोकम्यक्त्रवत्सरेनैकसंख्यामादाय काव्यप्रकाशसंकेतनिर्माणकालो वि-
क्रमात् १२१९ (पृ० १७) गृह्य ११६० (पृ० ९) इति प्राक्तमः; तदित्यम्,

धौयैकादशशताब्दी। एनं श्रीसृजनामा धराधीशो निनेगुरुंरूपतः-
याऽङ्ग्यकार्पात्, सदकार्पाचित्यादि श्रीमाणिक्यचन्द्रसूरिकृत-
प्रशस्त्युल्लेखे स्पष्टम् ।

३ विशावल्लगच्छीयः श्रीधनेश्वरसूरिरपरः, अस्य सत्ता-
काळो विक्रमीया द्वादशी शती, श्रीजिनवल्लभसूरिकृतस्य सूक्ष्मा-
र्थविचारसारापरपर्यायस्य सार्पशतकनामधेयस्य ग्रन्थस्य चतुः-
श्लोकसदस्रमिताया वृत्तरेनेन विक्रमात् ११७१ तमे संवत्सरे
प्रणयनस्य स्वयं तत्रोक्तत्वात् ।

४ चन्द्रगच्छाधिपतिः, प्रद्युम्नसूरिशिष्यस्य श्रीचन्द्रमभसूरेः
शिष्यो धनेश्वरसूरिरन्यतमः, 'यस्य वीरभद्र-देवसूरि-देवभ-
द्रवाचक-देवेन्द्रसूरयश्चेति चत्वारः शिष्याः समजनिपत'-इति
श्रीबालचन्द्रकविकृतोपदेशकन्दलीवृत्तिर्षशस्तौ दर्शनादस्य विद्य-
मानतासमयो विक्रमस्य द्वादशशताब्द्या अन्तिमः, त्रयोदश्या
या तस्या अग्रिमोऽंशः शक्यो विनिश्चेतुम्, बालचन्द्रकवेरुपदेश-
कन्दलीकारासडकविशिष्यत्वात्, आसडकवेध्यास्य प्रस्तुतस्य
सूरेः प्रशिष्यशिष्यत्वात्, विवैकमञ्जरीइचासडकविना विक्रमात्
१२४८ तमे वत्सरे विनिर्माणभणनात् । गुर्वावल्यामपि

"अथ चैत्रपुरे वीरप्रतिष्ठाकृद् धनेश्वरः ।

चन्द्रगच्छेऽभवत् सुरिस्तसाश्चैत्रगणोऽभवत् ॥ ८४ ॥"

अनेनैव ग्रन्थकर्त्रा पार्श्वनायचरित्रस्य विक्रमात् १२७१ तमेऽब्दे निर्माणोत्,
एकान्यग्रन्थविरचने तावतः कालान्तरस्यासम्भवाभावेऽपि द्युःसंभवस्य निरो-
द्धुमशक्यत्वात्, ब्रह्ममुखचातुर्विध्यतया वक्त्रशब्देन चतुरश्रोपादानस्यैव
बहुप्रसिद्धत्वात्, तथाप्रयोगस्यान्यत्रानेकशो दृष्टत्वाच्चेति ।

१८ See Peterson Report 5 th. । १९ श्रीमन्मुनिसुन्दरसूरिप्रणी-
तायाम् । २० एकस्यैव गच्छस्य 'चन्द्रगच्छ'-'तपागच्छ'-इत्यादीनि निमि-
त्तविशेषमासाद्योदितानि नामान्तराणि, यद् गुर्वावल्यामेव

"श्रीचन्द्रगच्छोऽयं बृहद्गणथ तपागणथेत्यधुना च वाच्यः ।

चान्द्रं कुल कोटिकनार्थि बच्छे वाजी च शाखोति पुरा प्रसिद्धिः ॥ ९८ ॥"

१ यदाह स्वयं तस्यैव ग्रन्थस्य प्रणयता—

१ "सर्वरविचन्द्रव्यायां समयां दंपपर्वणे ।

धमर्भितामिद बेकाकूले श्रीदेवकूपकं ॥" इति ।

इत्यादिनां वर्णितः श्रीधनेश्वरसूरिरप्यस्मादभिन्न एव प्रती-
यते, यस्य देवभद्रवाचकनामाऽत्र, उपदेशकन्दलीवृत्तिमशस्तौ
च विनिर्दिष्टः शिष्यः, पट्टावल्यादिविनिर्णयविक्रमीयत्रयोद-
शान्दीसत्तामयं श्रीमज्जगच्चन्द्रसूरिः शिषिणीभूतनिजतपाग-
च्छोद्धारे तच्छिष्याभूय भूयः साहाय्यमर्पितवान् ।

५ शीलभद्रसूरेः सन्नह्यचारी, श्रीचन्द्रसूरेः सामाचार्यादि-
ग्रन्थप्रणेतुर्गुरुस्येक एतन्नामं 'सूरिधूर्यः "सौम्याचारी सुबोधा
सर्वानुष्ठानगोचरा धनेश्वरशिष्यश्रीचन्द्रीया" इति बृहद्विपनि-
कोष्ठेखात् । अयमपि विक्रमीयत्रयोदशशताब्द्यां विद्यमानसत्ता-
कः, श्रीचन्द्रसूरिणा पञ्चोपाङ्गवृत्तेर्वैक्रमे १२२८ तमे परिवत्सरे
विनिर्माणत् ।

६ नागेन्द्रगच्छीयः, श्रीवासुपूज्यचरित्रग्रन्थकस्य वर्धमान-
सूरेः प्रगुरुः, चन्द्रप्रभवचरित्रप्रणेतुर्देवेन्द्राचार्यस्य गुरुश्चाप्यन्य-
तमः श्रीधनेश्वराचार्यः; यद् वासुपूज्यचरित्रमशस्तौः-

“श्रीमान् धनेश्वरः सूरिरथाजनि मुनिप्रभुः ।

रूपे धयसि च प्राप जयपथं जनेषु यः ॥ ४ ॥”

अस्यापि सत्ताकाल उपरितनसमानस्यत्रयोदशशतीरूप एव,
देवेन्द्राचार्येण चन्द्रप्रभवचरित्रस्य विक्रमात् १२६४ वत्सरे संद-
र्भात्; वर्धमानसूरिविहितस्य वासुपूज्यचरित्रस्य च विक्रमाद्

१२१ तच्छब्दोऽत्र जगच्चन्द्रसूरिं परामृशति; यदुक्तं गुर्वावल्यां-

“देवभद्रगणान्द्रोऽपि संविमः सपरिच्छदः ।

गणेन्द्रं श्रीजगच्चन्द्रमेव भजे नुवं तदा ॥ १०३ ॥”

२२ Jaina Granthavali p 157; २३ Jaina Granthavali p, 10

२४ यदाह, ग्रन्थकार एव तत्प्रशस्तौ;—

“श्रीधनेशपदे सूरिर्देवेन्द्राख्यः स्वभक्तितः ।

पुण्येय चरितं शक्रे श्रीमच्चन्द्रप्रमप्रभोः ॥”

२५ (Peterson Report iv. p. 84-85) । २६ यत्तु विक्रमीयैका-
दशशताब्द्यां विद्यमानसत्ताकस्य वर्धमानसूरेर्वासुपूज्यचरित्रप्रणेतृत्वेन पण्डि-
तहीराठालस्य कथनम् (Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I p.
119) तदयुक्तम्, ग्रन्थकर्त्रा प्रशस्तौ स्वयमुपरिनिर्दिष्टसमय एव स्वग्रन्थ-

नवाङ्गरविप्रमितस्य (१२९९) विनिर्माणकाळस्य विनिर्णयैदिति ।

अयं प्रस्तुतग्रन्थकर्ता च सर्वेभ्योऽप्येतेभ्यो धनेश्वरनाम-
भ्यो विद्वद्भ्यो व्यतिरिक्त एव, मायः समस्तेभ्योऽप्यस्य धि-
श्रमसाकालत्वात्, निखिलानामप्येतेषामाचार्यापरपर्यायसूरिप-
दविभूषितत्वात्, अस्य च मुन्यादिशब्दाच्यसाधुपदसंस्थित-
त्वात्, "साहु-धनेसर-विरइय"-इत्यादिना निखिलपरिच्छेदा-
न्ते "तेसिं सीसवरो धनेसरमुणी" इत्यादिनाऽन्त्यपरिच्छेदा-
वसाने च स्वयं ग्रन्थकृता स्वस्य साधुपदवर्तित्वभणनात्, साधु-

निर्मितेनिम्नोद्धृतेन श्लोकेन प्रतिपादनात्; तत् (पण्डितहीराळाल)-
प्रोक्ताद् वर्धमानसूरेर्गुर्वाद्यभिधानतः, सत्तासमयतश्चेत्तद्ग्रन्थनिर्दिष्टयोस्तयो-
भिन्नत्वेन प्रस्तुतग्रन्थकारस्य तदुक्तसूरिव्यतिरिक्ततायाः स्पष्टं प्रतीयमान-
त्वाच्च । २७ एतस्य ग्रन्थकारस्यैव

"ततोऽसौ निधि-निध्मऽकंसंख्ये (१२९९) विक्रमवत्सरे ।

आचार्यं धरितं चक्रं बाहुपूज्यविभोरिदम् ॥ २८ ॥"

इत्यनेन प्रशस्तिगतश्लोकेन । २८ न च सूरिपदस्य साधुपदतो गौर-
वाहत्वेन स्वयं स्वश्लाघाकरणस्य महतामनधिकृतत्वेन च ग्रन्थकृता स्वस्य
विद्यमानत्वेऽपि तदानीं सूरित्वे, इदानींतनानामपि कतिपयानामिव स्वयं
सूरिपदोल्लेखो न विहितः स्यादिति शक्यमभिधातुम्; पूर्वकाले साधुभ्य
उपाभ्यायपदादप्यतिशायिनः, धैर्यवैदुष्यसमयसूचकत्वाद्यनन्यगुणापेक्षिणीं
योग्यतां प्रतीत्यैव तीर्थकरेणापि नमस्करणीयेन चतुर्विधसंघेन सूरिपदस्य
महासम्मानपूर्वक वितरणात्, तदुल्लेखस्य तादृशमहामान्यसंघप्रसाधितनिज-
कर्तव्ययोग्यतासंदर्शनमात्रे तात्पर्यात्, वस्तुतस्तेन (सूरिपदोल्लेखेन) ममु-
चितसत्कारविधायिनः श्रीसंघस्यैव शोभाधानात् स्वयं तदुल्लेखस्यात्यावश्यक-
त्वात्; अत एव हरिभद्र-हेमचन्द्राचार्यप्रभृतीनां महाचार्याणामपि विना
संकोचं प्रायः सर्वत्र सूर्युपपदत्वेनैव स्वनम्नोल्लेखस्फालोकनात्-। आधुनि-
कानां तु सूरिमामिनां कतिपयानामल्पाश्रमसाध्यमहादम्भपरिशीलनविहितक-
तिचिन्निजान्धभक्तजनजनितप्रच्छन्नप्रशुभ्र-पुंसकादिव्ययपरितोषितान्यदर्श-
नानुपायिकतिचिह्नान्धपण्डितेभ्य आचार्यपदव्युपादानस्यैव तदानींतनानां
तेषां तस्याप्रहणात्, पूर्वकाले दायकोपादायकयोर्द्वयोरपि शुद्धत्वात् । अत
एवाचार्यपदादप्यतुष्यतां ततोऽप्यधिकाक्षरां हनूमल्लम्बपुञ्जमिव सुदीर्घां
पदबीजात्त्वतामप्यद्यतनानां श्रीसंघकृतस्य तदंशभूतोपासकगणविहितस्य
वा तादृशस्य सम्मानस्यास्तां कथा, आदराभावस्य, ततोऽपि विशिष्याऽक-

सूरिपदयोः पूर्वापरभावेन भिन्नत्वात्, सूरिपदावच्छिन्नेन सर्वे-
णापि स्वयं स्वस्य सूर्युपपदत्वेन स्वनामोल्लेखस्यार्हतानामाम्ना-
यात्, साधुत्व-सूरित्वावस्थावर्तिनाम्नोश्च प्रायस्तदानीं परि-
वर्तनेकृतभेदस्योपलम्भेनाप्युपयुक्तेषु धनेश्वरनामसु सूरिष्वस्य
प्रस्तुतग्रन्थविरचनात् पश्चात्काले सूरिपदवीभवनं परिकल्प्या-
पि परिगणयितुं दुःशकत्वाच्च ।

स्वनामनिर्देशव्यतिरिक्तस्य संक्षिप्तस्य स्ववंशपारम्पर्यस्य
ग्रन्थविरचनासमय-स्थलादिगर्भस्य भविष्यज्जनसमूहस्यात्यन्त-
मुपयुक्तस्य निजसत्तासमयप्रभृतीतिवृत्तोचितवृत्तान्तस्य चोपनि-
बन्धाय प्रचुरैः प्राच्यैरन्यैर्ग्रन्थकर्तृभिः केनाप्यौदासीन्यादिका-
रणेन प्रायोऽगृहीतमायासमुपाददता प्रस्तुतेन ग्रन्थकर्त्रा कियता-
प्यंशेन सत्यमनुगृहीता इतिहासरसिकाः ।

धनीयतिरस्कारस्याप्यध्यक्षमीक्षितत्वादार्श्यमाणत्वाच्च; इत एव कारणा-
दिदानीं ह्रियेय स्वहस्तेन कापि स्वपदोल्लेखमकुर्वन्तो बकवृत्तिमेवाधिभ्रयन्तस्ते
दृश्यन्ते, निजभक्तैरेव तद्विधापनोद्धोषणादेर्दर्शनात्, इत्येतादृशमधुना-
तनमहात्मनां (!) केवांचित् स्वयं सूरिपदानुल्लेखं निभ्याय तत्कारणं च
तैः कापत्येन दर्श्यमानं स्वस्त्राघापातकादिकं श्रद्धाय तद्विलक्षणप्रवृत्तिषु
पूर्वतनेषु तद्विकल्पनस्य सर्वथानुचितत्वादिति सूतमत्राधिकेन ।

२९ मुनिपदवर्तित्वे धनेश्वरनाम्नः प्रस्तुतग्रन्थकर्तुरपि सूरिपदावस्थायां
पूर्वनामपरिवर्तनेन गुरुभिः "जिनभद्र-" इति विहितं नामधेय विभाव्यते
(See Jaina Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) श्रीजिने-
श्वरसूरि-बुद्धिसागराचार्ययोर्बहुशिष्येष्वपि श्रीजिनचन्द्र-अभयदेव-जिन-
भद्रसूरीणामतिप्रसिद्धि-साहचर्यादिभाक्त्वात्, श्रीमदभयदेवसूरिणाप्यत्र

" तयोरेव विनेयानां तत्पदं चानुकुर्वताम् ।

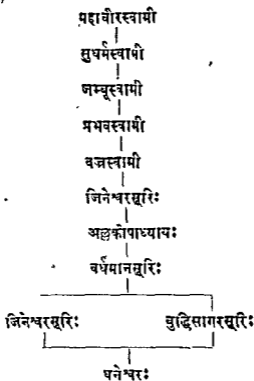
श्रीमतां जिनचन्द्राख्यसत्प्रभूणां नियोगतः ॥ ६ ॥

श्रीमन्विनेश्वराचार्यैश्शिष्याणां गुणशालिनाम् ।

जिनभद्रमुनोन्दाणामस्मार्कं आहसेविनः ॥ ७ ॥

इत्यनेन भगवतीसुत्रवृत्तिप्रशस्तिप्रोक्तस्य संवादस्यासादनात्; सुर-
सुन्दरीकथायाश्चोक्तसूरित्रयेऽप्येतद्व्यतिरिक्तेनान्येन विधानस्यायावध्य-
श्रवणात्, जिनभद्रसूरिकृतत्वेन तस्या उल्लेखस्यालोकनाच्च (See Jaina
Dharma Prachina Itihasa Part I, P. 37) ।

तत्र स्ववंशपारम्पर्यं प्रान्त्यपरिच्छेदपरिसमाप्तौ ग्रन्थकृता
ग्रन्थस्य पद्यमयतया पुराणपद्धत्यनुरोधेन गाथावद्धमेव निर्दिष्ट-
मय च पाठकसुखावबोधाय वंशवृक्षरूपेण तदिहोद्धेखितुमुचित-
मुत्पश्यामि; —

एतस्मिन् स्वगुरुपर्वकमे प्रभवस्वामि-वज्रस्वामिनोः, वज्र-
स्वामि-जिनेश्वराचार्ययोश्चान्तरालेऽनुक्रमं तत्पट्टधराणां शय्यं-
भवसूरि-वज्रसेनसूर्यादीनां भूरीणां संजातत्वमतिप्रसिद्धम् । तच्च,
ग्रन्थकारेणापि तत् एव (प्रसिद्धत्वादेव), स्पलाभावतः,
समासतो निर्देशस्याभिधित्सातो, वा कारणाद् व्यासरूपेण तान्
सर्वान् सूरिवर्यान्निर्वर्ण्य

“ सीसो तस्स सुद्धम्मो तत्तो जम्बु तवो य पभवोत्ति ।
एवं सूरिण परंपराए ता जाव यइरोत्ति ॥ २३८ ॥
साहाय तस्स सूरि जिनेश्वरो नाम आसि विव्वाओ ।
तत्तो य निम्मलगुणो उज्जाओ अल्लओ नाम ॥ २३९ ॥ ”

इति गायस्थितैः 'एवं सूरीण परंपराए, साहाए तस्स सूरी' इत्येतत्सामान्याभिधायिभिरेव शब्दैरुपादेशि ।

'अल्लओ अल्लओ' इत्येवमत्र निर्दिष्टम् 'अल्लक' इत्यभिधानं, वर्धमानसूरि-सर्वदेवसूर्यादिभूरिसूरिशिष्यकस्य 'उद्योतनसूरि' इतिनाम्ना सर्वत्र गुर्वावल्यादावितिवृत्तग्रन्थसार्ये विद्युतस्य सूरिवर्यस्यान्वर्यायां पदवीरूपायां वोपाध्यायावभ्यायां विभाव्यते, वर्धमानसूरेस्तस्यैव शिष्यत्वेन सर्वत्रोपलभ्यमानस्यो-ल्लेखस्यान्यथा कथमप्यनुपपद्यमानत्वात्, प्रस्तुतग्रन्थकारेणाः स्य सूरेर्नाम 'उद्योतनसूरि-' इत्यनुल्लिख्य 'अल्लकोपाध्याय-' इत्यभिधानस्योपन्यासे चानन्यकारणस्य सद्भावात्, समानकालिकत्वेनोपाध्यायतया तदतिर्भसिद्धेः साक्षात्करणस्य तत्त्वात् (अनन्यकारणत्वात्), अस्यैतद्रूपेण (उपाध्यायतया) प्रसिद्धेः प्रसाधकस्य संवादस्याप्युपलम्भात्, तथा च पट्टावल्याम्—

३० अत एवात्र वशवृक्षेऽपि तदनुसारिणि तथैवोपान्यासि । तदिति-वृत्तमपि स्थविरावली-परिशिष्टपर्वादिग्रन्थनिबद्धमतिप्रसिद्धमिति तच्चिज्ञासवस्तद्विलोकनाय विज्ञप्यन्ते । येषां तु तदधोवर्तिनामल्लकोपाध्यायप्रभृतीनां यावद् ग्रन्थकृद्गुरूणां वृत्तं न तादृशीं प्रसिद्धिमश्नुवानम्, तत्, यव याव-च्चोपालप्ति, यथास्थलमग्रेऽनुक्रममुपन्यास्यम् ।

31 Munisundarsuri's gurvaloo, Shloka 45—54.

३२ उद्योतनसूरेस्तच्छन्देन परामशः; 'वर्धमानसूरिः पूर्वं चैत्यबास्व-र्धस्यायां श्रीजितचन्द्रसूरेः शिष्य आधीत्' इत्यादिवृत्तान्तेनानन्तरमेव वक्ष्यमाणेन 'तस्यान्यशिष्यत्वेऽपि, अत्र श्रद्धावस्थाया एव विवक्षिततथैवकारस्यान्ववक्ष्येह-परत्वेमदुष्टम् ।

३३ अस्मत्सुहृद्भारणसेयमण्डलाचार्यश्रीनेमिचन्द्रसूरेः संबन्धिनि अरतरमच्छ-पञ्चावस्थादुर्गुस्तके, यत् तैर्द्वितीयं भूषमुपकृतोऽहमत्र, पत्र० ५ पृ० १; जैनधर्मोतिहासप्रथमभागे पृ- १२९ ।

३४ ग्यावाभोतिभेरस्मत्परमपुरोराचार्यपदधर्मवे संजातस्य 'श्रीविजयानन्द-सूरि-' इत्यभिधानस्यापेक्षया साधुत्वदशावृत्ति 'आरमाराम-' इत्यभिधानं सर्वैः स्वीदैः परकीयैरचाधिकरूपेण तत्र तत्रोद्धृत्यते, मुन्यवस्थायामेव प्रज्ञा-ज्ञान-वैय-साहित्यवाच्यसाधारणगुणशक्तिरवेन समस्तेऽपि जगति प्रसिद्धीभवनात् ।

“तत्पट्टे श्रीउद्घोतनसूरिः, अस्माच्चतुरशीतिगच्छस्यापना ज्ञाता”
 तत्त्वरूपं यथा; एकदा श्रीउद्घोतनसूरिं महाविद्वांसं शुद्धक्रियापात्रं च
 विज्ञायापरेषां त्र्यशीतिं ८३ संख्यानां स्थविराणां त्र्यशीतिः शिष्याः
 पठनार्थं समागताः, तान् श्रीगुरुः सद्गीत्या पाठयति स्म । तस्मिन्नवसरे...”

इति स्पष्टमुल्लेखात्, अस्मत्परमगुरोर्विजयानन्दसूरिवर्यस्या-
 पि तथाव्यवहारस्यात्र निदर्शनभूतत्वात्, उपाध्यायादिपूर्वायस्था-
 वर्तिनाम्नः सूरिपदसमये यथागुर्विच्छं परावर्तनस्यापि बहुशी
 दर्शनार्थं; गुर्वावल्यादावुद्घोतनसूरेरुपाध्यायसमयवर्ति-‘अल्लक-’
 नामोल्लेखानासादने गुर्वावल्यादौ सूरिपदमाग्वृत्त्यन्यवृत्तान्तानु-
 ल्लेखस्यैव वीजत्वात्, उपाध्यायदशावृत्तिनामोल्लेखस्य च तन्त्रान्त-
 रीयकत्वात् (सूरिपदमाग्वृत्त्यन्यवृत्तान्तोल्लेखनान्तरीयकत्वात्) ।
 उद्घोतनसूरेइचान्यत्र सर्वत्रेतिहासग्रन्थसमुदायेऽध्यायवदस्मा-
 भिरासादितं वृत्तं, तपागच्छीयपट्टावलयभिप्रायेण

‘विमलचन्द्रसूरिपट्टधरः सूरिरयमेकदा विक्रमात् ९९४ सं-
 ख्याके संवत्सरे पूर्वदेशात् श्रीअर्बुदाचले (Mount Abu) या-
 त्राकृते गच्छंस्तदुपत्यकास्थस्य ‘टेली’ नाम्नो ग्रामस्य सीम्नि
 स्थितस्यैकस्य बृहतो बटवृक्षस्य तलमाश्रयमाणः श्रेष्ठमूर्तमव-
 बुध्य ‘बटस्येवास्य सौवस्य कुलस्यापि वृद्धिः स्तात्’ इति निजपट्टे-
 ऽष्टावाचार्यान्, मतान्तरेणैकं वा तमस्थापयत् । ततः प्रभृति च
 पश्चात्संजाततपागच्छनाम्नो गच्छस्य ‘वृद्धगच्छ-’ इति, मतभे-

३५ उपाध्यायावस्थावृत्ति-‘धर्मवर्ति-’इत्यादिनामधेयस्य धर्मघोषसूर्यादेः

“शिष्योऽयं देवेन्द्रगुरोर्द्वितीयकः श्रीधर्मघोषः सुकृताभिषेपोपकः ।

घोष नयन्नन्ययशः सरस्वतीयोगान् धर्मो पल्लववन् वसन्तवत् ॥१७३॥

दैवात् प्रयोदशदिनान्तरतो गते स्वः शैल-द्वि-विश्वधारदि स्वगुरुद्वयेऽपि ।

यो वाचकोऽधिगतसूरिपदः स्वगोत्रिसूत्रेऽर्जुणान् किल मत्सरिणां कदाशाः ॥१७४॥

• स च श्रीधर्मदीशयोक्तः श्रीविद्यानन्दयान्धवः ।

जित्वा मत्सरिणः शरत्या भविष्याद्वेऽभवद् गणी ॥ १७५ ॥”

इत्यादिना गुर्वावल्यादौ तयोक्तेः ।

देन 'वटगच्छ' इति वा नाम संजातैर्भू' इत्यत्र;

खरतरगच्छीपतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टभृत् सूरिरयं मालवदेशात् श्रीशत्रुञ्जयती-
र्थमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत् आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थाकृत्य निजं
चायुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्मन्येवानशनं विधाय दिवमशिश्रियैत्'
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।

३६ यदाहुर्गुर्वाख्यां मुनिसुन्दरसूरयः—

“ तत्पट्टभूपाकृदभूद् मुनीना त्रिभिः शतैः सेव्यपदः सदापि ।

उद्योतनः सूरिरवद्यहीनविद्यानदीविभ्रमखिन्धुनाथः ॥ ४५ ॥

समस्तयथा शैलकुलावचूळः धीभर्तुदस्तीर्षपवित्रितारमा ।

मानापुरप्रामतटाकवापीधुनीवनप्राजिततुङ्गमालिः ॥ ४६ ॥

* * * * *

चतुर्नवत्याऽभ्यधिकैः शरच्छतैः शीघ्रिकमाकाद् भवभिः स सूरिरात् ।

पूर्वावनीतो विहरप्रयागमद् यात्राकृते तस्य गिरेरुपत्यकाम् ॥ ५३ ॥

टेलीखेटकसीमंसास्थितवटस्याघः पृथोस्तत्र स

प्राप्तः श्रेष्ठतमं सुहृत्तमदुलं हात्वा तदाऽतिष्ठिपत् ।

सूरीन् सौवकुलोदयाथ भगवानष्टौ, जगुस्त्वेककं

केचित्, १११गणोऽभवद् वटगणाभिधस्तदादि स्वयम् ॥ ५४ ॥

न्यप्रोषगच्छेऽथ बभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेवः प्रथमो मुनीभ्यः ।”

३७ यत् खरतरगच्छष्टावल्याम् ;—“अथ श्रीउद्योतनसूरिस्त्र्यशीति-
शिष्यपरिवृतो मालवकदेशात् संघन सार्धं शत्रुञ्जये गत्वा ऋषभेश्वरमभि-

वन्द्य पश्चाद् बलमानो रात्रौ सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-
समये आकाशे रोहिणीशकटमध्ये बृहस्पतिप्रवेशं विलोक्यैवमुक्तवान्,—

‘ सांप्रत तादृशी बेला विद्यते, यतो यस्य मस्तके हस्तः क्रियते स प्रसिद्धि-
मान् भवति ’इति । अथैतत् श्रुत्वा त्र्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—‘ स्वामिन् !

वयं भवता शिष्याः स्मः, यूयमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मदुपरि कृपा
विधाय हस्तः क्रियताम् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘ वासचूर्णमानीयताम् ।’

तदा तैः शिष्यैः काष्ठच्छगणादिचूर्णं कृत्वा गुरुभ्य आनीय दत्तम् । गुरुभिरपि
तच्चूर्णं मन्त्रपिवा त्र्यशीतिः शिष्याणां मस्तके निक्षिप्तम् । ततः प्रभाते
श्रीगुरुभिः स्वस्यालयायुर्जात्वा तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ इतः श्लोकवट्टमधुंदाबहवर्षानपरमित्युपपुच्छत्वाभावेनात्र नोदधारि ।

अष्टकोपाध्यायस्य (श्रीउद्घोतनसूरेः) पैट्टभृत्त्वेनात्रोप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टावल्यां खण्डश्च उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ३—

“तस्मिन्नेवसूरेऽम्भोहरदेशे स्याद्विरमण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवासिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते सति गुरुं प्रत्येवमुक्तवान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न टलति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।” इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा विद्र(प्र?)तागितोऽप्ययं
स्वश्रद्धातो न पस्त्रिष्टः । ततः श्रीउद्घोतनसूरिं शुद्धक्रियावन्तं श्रुत्वा
तत्पार्थे समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं वाहयित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यादिलभं विज्ञायोत्तराखण्डे विहारा-
र्थमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

अथशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहारं चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, अथशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गच्छाः संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

३८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीपूद्घोतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेरेव तत्र वृत्तान्तनिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात्; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तेपूद्घोतनसूर्यनन्तरं
वर्धमानसूरेरेव वृत्तस्योद्भवः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामयिकत्वादिति ।

३९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पट्टे—” [प्रस्ता० पृ० १३] इत्यादिना पट्टा-
वलीग्रन्थेनाभिसंबन्धमानमिदम् ।

४० चतुरशीतेष्वेतानामुपभोक्तृत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रमभाहं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरेः स्तुतिं

“ चतुर्भिरधिकशीतिलेखानां येन तलत्रे ।

सिद्धान्ताभ्यासतः खरतरं विहाय संघृतेः त ३४ त”

इति श्लोकेन प्रभावफचरित्रकर्तृत्वप्रतिपादनगर्भामकार्षीत् ।

४१ टलति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

दैन 'वटगच्छ' इति वा नाम संजातैर्म्' इत्यत्र;

खरतरगच्छीयतदभिसंधिना पुनः

'श्रीनेमिचन्द्रसूरिपट्टभृत् सूरिरयं मालवदेशात् श्रीशत्रुञ्जयती-
र्थमभिवन्दितुकामो विहरन् स्वशिष्यभूतांश्चतुरशीतिगच्छोत्पाद-
कांस्तावत् आचार्यान् मन्त्रशक्तिविशेषेण समर्थाकृत्य निर्ज-
चायुः स्वल्पमधिगम्य वर्त्मन्येवानशनं विधाय दिवमग्निभ्रियत्'
इत्येतावन्मात्रे च पर्यवस्यति ।

३६ यदाहुर्गुर्वावल्यां मुनिसुन्दरसूरयः—

“ तत्पट्टभूषाकृदभूद् मुनीनां त्रिभिः शतैः सेव्यपदः सदापि ।

उद्योतनः सूरिरवयहीनविद्यानदीविभ्रमस्त्रिभुनाथः ॥ ४५ ॥

समस्तयोः शैलकुलावचलः श्रीशत्रुदस्तीर्थपवित्रितात्मा ।

नानापुरमामतटाकवापीधुनीधनभ्राञ्जिततुहर्मालिः ॥ ४६ ॥

*

चतुर्नवत्याऽभ्याधिकैः शरच्छतैः श्रीदिकमाकांद् नवभिः स सूरिरात् ।

पूर्वावनीतो विहरन्नद्यागमद् यात्राकृते तस्य गिरैरुपत्यकाम् ॥ ४३ ॥

टेलीखेटकसामंसिद्धितवटस्याधः पृथोस्तत्र स

प्राप्तः श्रेष्ठतमं मुहूर्तमनुलं ज्ञात्वा तदाऽतिष्ठिपत् ।

सूरीन् शौचकुलोदयाय मगवानष्टौ, जगुस्त्वेककं

केचित्, वृद्धगणोऽभवद् वटगणाभिधस्तदादि रवयम् ॥ ५४ ॥

न्यप्रोधगच्छेऽथ बभूव तस्मिन् श्रीसर्वदेवः प्रथमो मुनीन्द्रः ।”

३७ यत् खरतरगच्छपट्टावल्याम् ;—“अथ श्रीटट्टोत्तनसूरिस्त्र्यशीति-

शिष्यपरिवृतो मालवकदेशात् सधेन साधं शत्रुञ्जये गात्वा ऋषभेश्वरमभि-

धन्व पश्चाद् बलमानो रात्रौ सिद्धवटस्याधोभागे स्थितः । यत्र मध्यरात्र-

समये आकाशे रोहिणीशकटमध्ये बृहस्पतिप्रवेशं विलोक्यैवमुक्तवान्,—

‘ सांप्रतं तादृशी बेल्ला विद्यते, यतो यस्य मस्तके हस्तः कियते स प्रसिद्धि-

मान् भवति ’इति । अथैतत् श्रुत्वा त्र्यशीत्यापि शिष्यैरुक्तम्,—‘ स्वामिन् !

वपं भवतां शिष्याः स्मः, यूषमस्माकं विद्यागुरवः ; ततोऽस्मद्गुपरि कृपां

विधाय हस्तः कियताम् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—‘ वासचूर्णमानीयंताम् ।’

तदा तैः शिष्यैः काष्ठच्छगणादिचूर्णं कृत्वा गुरुभ्य आनीय दत्तम् । गुरुभिरपि

तच्चूर्णं मन्त्रयित्वा त्र्यशीतेः शिष्युणां मस्तके निक्षिप्तम् । ततः प्रभाते

श्रीगुरुभिः स्वस्याल्पायुर्ज्ञात्वा तत्रैवानशनं कृत्वा स्वर्गतिः प्राप्ता । अथ ते

१ इतः श्लोकषट्कमंभुंदाचरणपरमिरुपपुक्तत्वाभावेनात्र नोदधारि ।

अल्लकोपाध्यायस्य (श्रीउद्योतनसूरेः) वैद्वृभृत्त्वेनाश्रीप-
दिष्टस्य श्रीवर्धमानसूरेः खरतरगच्छपट्टावल्यां त्रण्डश उल्लिखि-
तोऽयं वृत्तान्तलेशः ;—

“तस्मिन्नेवसूरेऽम्भोहरदेशे स्यविरमण्डल्यां वृद्धस्य जिनचन्द्रा-
चार्यस्य चैत्यवासिनः शिष्यो वर्धमाननामा सिद्धान्तमवगाहमानश्चतुर-
शीत्याशातनाधिकारे आगते सति गुरुं प्रत्येवमुक्तवान्,—भोः स्वामिन् !
चैत्ये निवसतामस्माकमाशातना न टैलति, ततोऽयं व्यवहारो मे न
रोचते ।? इत्युक्तिं श्रुत्वा गुरुणा यथा तथा विद्र(प्र?)ठाग्नितोऽप्ययं
स्वश्रद्धातो न पस्त्रिष्टः । ततः श्रीउद्योतनसूरिं शुद्धक्रियावन्तं श्रुत्वा
तत्पार्थे समागत्य तस्यैव शिष्यो जातस्तदुपसंपदं गृहीतवान् । ततः
श्रीगुरुभिर्योगादिकं वाहायित्वा सर्वे सिद्धान्ताः पाठिताः । क्रमेण योग्यं
ज्ञात्वाऽऽचार्यपदं दत्त्वा गच्छवृद्ध्यादिलामं विज्ञायोत्तराक्षण्डे विहारा-
र्थमाज्ञा दत्ता । ततो वर्धमानाचार्योऽपि गुर्वादेशं स्वीकृत्य तत्र गतः ।”

त्र्यशीतिरपि शिष्या आचार्यपदं प्राप्य पृथक् २ विहारं चक्रुः । अथैक-
स्तस्य शिष्यो वर्धमानसूरिः, त्र्यशीतिश्चान्यदीयाः शिष्याः, एवं चतुर-
शीतिर्गच्छाः संजाता इति वृद्धवादः ।” इति ।

३८ सर्वास्वपि तपागच्छपट्टावलीपूद्द्योतनसूरेरनन्तरं सर्वदेवसूरेरेवा-
धिकारः प्रकृतः, तपागच्छनायकतया सर्वदेवसूरेरेव तत्र वृत्तान्तिरूप-
णस्य न्याय्यत्वात्; खरतरगच्छपट्टावलीग्रन्थेषु च समस्तपूद्द्योतनसूर्यनन्तरं
वर्धमानसूरेरेव वृत्तस्योल्लेखः, खरतरगच्छाधिपतित्वात्, तत्र तस्यैव प्रस्ता-
वस्य सामधिकत्वादिति ।

३९ पूर्वोल्लिखितेन “तत्पट्टे—” [प्रस्ता० पृ० १३] इत्यादिना पट्टा-
वलीग्रन्थेनाभिसंबन्ध्यमानमिदम् ।

४० चतुरशीतिश्चैत्यानामुपभोक्तृत्वमस्यान्यत्रापि प्रसिद्धम्, क्रमप्राप्तं
यत् परित्यजतो वर्धमानसूरेः स्तुतिं

“ चतुर्भिः शिष्याशीतिश्चैत्यानां येन तत्पट्टे ;

सिद्धान्ताभ्यासतः सद्गतत्वं विहाय संघट्टेः ॥ ३८ ॥”

इति श्लोकेन प्रभावफचरित्रकर्तृतत्त्वज्ञातिकरज्ञापनगर्भामकार्थत् ।

४१ टलति=अपगच्छति; आशातना भवतीत्यर्थः ।

“उद्द्योतनेसूरिपट्टे श्रीवर्धमानसूरिः । स च षण्मासान् यावदाचाम्लतपः कृत्वा धरणेन्द्रं समाराध्य श्रीतीमन्धरस्वामिपार्श्वे तं सप्रेम्यं सूरिमन्त्रं शुद्धं कारितवान् । तथा पुनरेकदा विहारं कुर्वन् सरसाख्ये पत्तने समाययौ । तस्मिन्नवसरे चै...”

“तथा पुनः श्रीवर्धमानसूरिभिस्त्रयोदशसुरत्राणच्छत्रोद्दालकचन्द्रावतीनगरीस्थापकपोरवाडज्ञातीयश्रीविमलमन्त्रिणं प्रतिबोध्य श्रीअर्बुदाचले विच्छिन्नजैनतीर्थस्य पुनः प्रवृत्त्यर्थमुपदेशो दत्तः । परं तत्रस्थैर्ब्राह्मणैरुक्तम्,—‘इदमस्माकं तीर्थमस्ति, अत्र जिनप्रासादो न भवति’ इति । ततो गुरुभिः पुष्पमालां मन्त्रयित्वा विमलमन्त्रिणे दत्त्वा च प्रोक्तम्,—‘भो मन्त्रिन् ! ब्राह्मणकन्याहस्ते इमां मालां प्रदाय ब्राह्मणानामग्रे इति वक्तव्यम्—‘अस्मिन् पर्वते यत्र भूमावेपा माला पतति तत्रास्माकं तीर्थमस्ति ।’ अथ मन्त्रिणा यथा गुरुभिरुक्तं तथैव कृतम् । ततश्च यत्र माला निपतिता तत्र कलश इल्लर्यादिपूजोपकरणसहितं प्रतिमात्रयं प्रादुर्भूतम् । तत्रैका वज्रमयी श्रीआदिनाथप्रतिमा, द्वितीयाऽम्बिका-मूर्तिः, तृतीया च वालीनाथक्षेत्रपालमूर्तिरिति । अथैवं कृतेऽपि ब्राह्मणैः पुनरुक्तम्—‘भवतां देवोऽस्ति, परं देवगृहं नास्ति, ततो देवस्यैव पूजा कार्या, देवगृहं तु न कारयितव्यम्’ इति । तदा विमलमन्त्रिणा द्रव्यबलेन विप्रा वशीकृताः—‘स्वर्णमुद्राऽऽस्तरणं विधाय भूमिर्गृहीता । तत्र ऋषभदेवप्रासादः कारितः । अष्टादशकोटि-त्रिपञ्चाशच्छतप्रमितं द्रव्यं व्ययीकृतम् । तत्राद्यापि ‘विमलवसही’ इति प्रसिद्धिरास्ते । ततः श्रीवर्धमानसूरिः संवत् १०८८ मध्ये प्रतिष्ठां कृत्वा प्रान्तेऽनशनं गृहीत्वा स्वर्गं गतः ।” इति ।

श्रीवर्धमानसूरिपट्टधरयोः प्रकृतग्रन्थैकद्विगुर्वोः

४२ वक्ष्यमाणेन “तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य -” [प्रस्ता० पृ० २५] इत्यादिना पद्मावलीग्रन्थेनास्य संटङ्कः, द्विरुक्तिभयेन शिष्टस्यात्रानुल्लिखितत्वात् ।

४३ अमयदेवसूरि-जिनचन्द्रसूरी इव तत्सतीर्थ्यः प्रस्तुतग्रन्थकारोऽपि ‘तेसि’ इति ह्यर्थकवहुवचनान्ततच्छब्देनैतयोर्द्विधापि भावृरूपयोः

विसंवादसुपाचीकयत् । मासङ्गिकस्यापि चास्य, अत्र स्थलस्या-

इति श्रीजिनेश्वरसूरिविरचितप्रमाणलक्षणनाम्नि ग्रन्थे, “श्रीबुद्धि-
सागराचार्यैः पाणिनि-चन्द्र-जैनेन्द्रविश्रान्तदुर्गाटीका अवलोक्य वृत्तबन्धैः
(वृत्तैः ?) धातुसूत्रगणोणादिवृत्तबन्धैः कृतं व्याकरणं संस्कृतप्राकृतशब्द-
सिद्धये” इति स्वोपज्ञतद्वृत्तौ,

“श्रीबुद्धिसागरः सूरिषके व्याकरणं नवम् ।

सहस्राष्टकमानं तत्र श्रीबुद्धिसागराभिषमं ॥ ८९ ॥”

इति प्रभावकचरिते,

“अन्योऽपि वित्तो भुवि बुद्धिसागरः पाण्डित्यचारित्रगुणैरनूपमैः ।

शब्दादिलक्ष्मप्रतिपादकानघग्रन्थप्रणेता प्रवरः क्षमावताम् ॥ ११ ॥”

इति, “व्याकरणादिशास्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य” इति चामय-
देवसूरिनिर्मितयोः पञ्चाशकग्रन्थस्य स्थानाङ्गसूत्रस्य च वृत्तयोः, अन्यत्र
चोच्छ्रितस्य व्याकरणस्यैवेदमपरं नामानुमीयते, तद्वर्णनपरेण विशेषण-
कंदम्बकेन शब्दशास्त्ररूपस्यैवार्थस्वार्पणात्, प्रकृतग्रन्थस्य B संज्ञके आदर्श-
पुस्तके एतस्य (‘पंचमंथी’ शब्दस्य) ‘पञ्चाङ्गं व्याकरणं इति केनापि
प्रार्चानाविदुषा कृतेन पुराणाटिप्पणैर्नैतदनुमानस्य संवाददानाच्च ।

१ ग्रन्थकारेण स्वयं ग्रन्थकर्तृत्वादंशनात्मके धाष्टर्षे लापवे वा विहितेऽपि तन्निर्मि-
ताष्टकवृत्तिभाषा-ग्रन्थव्याख्या-पदार्थानिरूपणपद्धत्यादिषाम्येन बुद्धिसागरव्याकरण-
प्रणयने कारण-लक्ष्य-समयाचीकयेन, बुद्धिसागराचार्येणाहचयंज्ञापनेन, तन्नामधेयस्य
द्विधिरपि च निर्विशेषणतयैव परिग्रहण, तत्पदपरशिष्यश्रीमदमयदेवसुरैः स्थानाङ्-
गसूत्रप्रकास्ती “प्रमाणादिव्युत्पादनप्रवणग्रन्थप्रणयिनः + + श्रीजिनेश्वराचार्यस्य”
इति स्पष्टोत्प्लेखेन चानभ्यलिङ्गेन, अपरेणापि चैतत्प्रसाधकहेतुसमूहेनान्यथानुपपद्यमानेन
तत्कर्तृत्वस्य निर्बाधमाविष्कृतत्वात् ।

२ “तैरवधारिते यत्तु प्रवृत्तिरावयोरिह ।

तत्र दुर्जनवाक्यानि प्रवृत्तैः सर्वाग्रन्थनम् ॥ ४०३ ॥

कीदृशानि दुर्जनवाक्यानीत्याह—

शब्दलक्ष्म प्रमालक्ष्म यदेतेषां न विद्यते ।

मादिमन्तस्ततो ह्येते परलक्ष्मोपभीविनः ॥ ४०४ ॥

तथा च किं ज्ञातमित्याह—

“श्रीबुद्धिसागराचार्यैस्तैर्भ्यांकरणं कृतम् ।

अस्माभिस्तु प्रमालक्ष्म, बुद्धिमायातु सर्वाप्रतम् ॥ ४०५ ॥”

इति प्रमाणलक्षणान्तग्रन्थेन दुर्जनवाक्यरूपकारणस्य, तन्निघण्टुमकरस्य कथयन्,
उभयतोरुभयस्य, तद्वृत्तौ “भावयोः = मम श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इति निर्विशे-
षत्वस्य स्वोपलक्ष्येः ।

विसंकीर्णत्वेऽपि पट्टावल्युल्लेखसाहितस्यास्य किञ्चिद्विस्तीर्णत्वे-
ऽपि च, विरलमसिद्धतर्पेतिहासरसास्वादज्ञानां महोरफारजन-
कतया च, यथासरमिह निबन्धमुपयुवततरमत एषोचित्यश्चाङ्गिनं
षोत्सव्यामि । तत्र प्रभावकचरित्रे ;—

“अस्ति ग्रामालवो देवः सद्बृधरसशाठितः ।

नम्वृद्धीपास्यमाकन्दफलं सद्बर्णवृत्ततः ॥ ४ ॥

तत्रास्ति नगरी धारा मण्डलाप्रोदितस्थितिः ।

मूलं नृपधिवो दुष्टधिप्रहरोहशाठिनी ॥ ५ ॥

धीभोजराजस्तारामाद् भूनालः पाठितावनिः ।

शेषस्थेरापरे मूर्त्ता विश्वोद्धाराय यद्भुजा ॥ ६ ॥

तत्र लक्ष्मीपतिर्नाम व्यवहारी महाधनः ।

यस्य त्रिपा जितः श्रद्धः कैलासाःश्रेयाशीप्रियत् ॥ ७ ॥

अन्यदा मय्यदेशीयकृतवाप्रणनन्दनौ ।

प्रहृशत्वलाकान्तन्दविद्याविशारदौ ॥ ८ ॥

अर्धातपूर्व्यणी सर्धान् विद्यास्थानांधनुर्दश ।

स्मृत्वंतिदापुराणानां कुलकेनता गती ॥ ९ ॥

श्री-वरः श्रांपतिधेतिनामानी यौवनोद्यमात् ।

देशान्तरदिदृशायै निर्गती तत्र चागती ॥ १० ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

तौ पवित्रयतः स्मात्र लक्ष्मीधरगृहाङ्गणम् ।

सांऽपि मिशां ददौ भक्त्या तदाकृतियगीकृतः ॥ ११ ॥

गेहाभिमुग्धमिच्छी च लिख्यते स्मास्य लेखकम् ।

टङ्कविज्ञातिलक्षाणां, नित्यं ददन्तुध तौ ॥ १२ ॥

सदा दर्शनतः प्रशावलादप्यतिसंकुलम् ।

तत् परिस्फुरितं सम्यक् सदम्यस्तमिवानयोः ॥ १३ ॥

जनो मत्पार्श्वतः सूषकारवत् सूषकारवान् ।

वर्तते निष्ठुरः किन्तु मम किञ्चिन्न यच्छति ॥ १४ ॥

ब्राह्मणा अपि गीर्वाणान् मन्मुखादाहुतिप्रदाः ।

तर्पयन्ति फलं तु स्वात् तत्कर्मकरतैव मे ॥ १५ ॥

इतीव कुर्वितो वाहिरद्वैकेनापि भरमसात् ।

विदधे तां पुरीमूरीकृतप्रतिकृतक्रियः ॥ १६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥

लक्ष्मीपतिर्द्वितीयेऽहि न्यस्तहस्तः कपोलयोः ।

सर्वस्वनाशतः खिन्नो लेख्यदाहाद् विशेषतः ॥ १७ ॥

प्राप्ते काले गतौ भिक्षाकृते तस्य गृहान्तरे ।

प्राप्तौ प्लुष्टं च तद् दृष्ट्वा विपण्णाविदमूचतुः ॥ १८ ॥

यजमान ! तवोन्निद्रकष्टेनावं सुदुःखितौ ।

किं कुर्वहे, क्षुधा किन्तु सर्वदुःखातिशायिनी ॥ १९ ॥

पुनरीदृक्शुचाम्नान्तसत्त्वृत्तिर्भवान् किमु ? ।

धीराः सत्यं न मुञ्चन्ति व्यसनेन भवादृशाः ॥ २० ॥

इत्याकर्ण्य तयोर्वाक्यमाह श्रेष्ठी निशम्यताम् ।

न मे धनान्नवस्त्रादिदाहाद् दुःखं हि तादृशम् ॥ २१ ॥

यादृग् लेखकनाशेन, निर्धर्मेण जनेन यत् ।

कलहः संभवी धर्महानिकृत् क्रियते हि किम् ! ॥ २२ ॥ युगम् ॥

जजल्पतुश्च तावावां भिक्षाशृत्ती, न चापरम् ।

शक्नुयो नो (वोऽत्रो ?) पकर्तुं हि, व्याख्यावो लेखकं पुनः ॥ २३ ॥

श्रुत्वेति हर्षभूः श्रेष्ठी स्वपुरस्तां वरासने ।

न्यवेशयजनः स्वार्थपूरकं ध्रुवमर्हति ॥ २४ ॥

तावादितः समारम्य तिथिवारक्षसंगतम् ।

व्यक्तवत्सरमासाङ्कसहित खटिनीदलेः ॥ २५ ॥

वर्णजात्यभिधामूलद्रव्यसंख्यानवृद्धिश्रुत् ।

आख्यातं लेखकं स्वाख्याख्यानवद् धियणावलात् ॥ २६ ॥

पत्रकेषु लिखित्वा तत् श्रेष्ठी दग्ध्यावहो ! इमां ।

मम गोत्रमुदी कौचित् प्राप्तौ मदनुकम्पया ॥ २७ ॥

यद्विशोपकमात्रेण वदन्ती सायविस्मृतम् ।

दुस्तरासपुटे पत्रनिरपेक्षं हि लेख्यकम् ॥ २८ ॥ युगम् ॥

ततः सन्मान्य सद्गोप्यवस्त्रार्थवद्दुमानतः ।

स्वगेहचित्रकी तेन विद्वितां हितवेदिना ॥ २९ ॥

जितेन्द्रियो स तौ शान्ती दृष्टेति व्यमृशद् धनी ।

शिश्यौ मद्गुरुपार्श्वेऽगू स्तां चेत् तत्संघमूर्षणी ॥ ३० ॥

इतः समादृष्टेऽपि नास्ति शूर्वापुरं कुम्भः ।

मयीकूर्चक्रमाधातुं पदलं शास्त्रवानने ॥ ३१ ॥

अष्टमूपात्पुत्रोऽपि शक्योऽतीव धराधरः ।

श्रीमान् भुवनपालाख्यो विख्यातः सान्वयाभिधेः ॥ ३२ ॥

वरासीत् प्रशमर्त्रभिर्पर्यमानगुणोदधिः ।

चतुर्वेदीरहस्थानि सारणीशुद्धिपूर्वकम् ।
 व्याकुर्वन्तौ स शुश्राव देवतावसरे ततः ॥ ९० ॥
 तदुध्वानध्याननिर्भग्नचेताः स्तम्भितवत् तदा ।
 समप्रेन्द्रियचैतन्यं श्रुत्योरेव स नीतवान् ॥ ९१ ॥
 ततो भक्त्या निजं बन्धुमाप्याय वचनामृतैः ।
 आह्वानाय तयोः प्रैषीत् प्रेक्षापेक्षी द्विजेश्वरः ॥ ९२ ॥
 तौ च दृष्ट्वान्तरायान्तौ दध्यत्वम्भोजभूः किमु ।
 द्विधाभूयाऽद आदत्त दर्शनं स्वस्य दर्शनम् ॥ ९३ ॥
 हित्वा भद्रासनादीनि तद्वत्तान्यासनानि तौ ।
 समुपाविशतां शुद्धस्वकम्बलनिपद्योः ॥ ९४ ॥
 वेदोपनिषदां जैनतत्त्वश्रुतगिरां तथा ।
 वाग्भिः साम्यं प्रकाश्येतावभ्यधत्तां तदाशेषम् ॥ ९५ ॥
 तथाहि—

“अपाणिपादो ह्यमनो ग्रहीता पश्यत्यचक्षुः स शृणोत्यकर्णः ।
 स वेत्ति विश्वं नहि तस्य वेत्ता शिवो ह्यरूपः स जिनोऽवताद्वः ॥”
 ऊचतुश्चानयोः सम्यगवगम्यार्थसंग्रहम् ।
 दययाम्यधिकं जैनं तत्रावाभाद्रियावहि ॥ ९७ ॥
 युवामवस्थितौ कुत्रेत्युक्ते तेनोचतुश्च तौ ।
 न कुत्रापि स्थितिशैल्यवासिम्यो लभ्यते यतः ॥ ९८ ॥
 चन्द्रशालां निजां चन्द्रश्यास्नानिर्मलमानसः ।
 स तयोरारपयत् तत्र तस्थतुः सपरिच्छदौ ॥ ९९ ॥
 द्विचत्वारिंशता भिक्षादोषैर्मुक्तमलोलुपम् ।
 नवकोटीविशुद्धं चायातं भैक्षममुञ्जताम् ॥ १० ॥
 मध्याह्ने याञ्चिकस्मार्तदीक्षितानग्निहोत्रिणः ।
 आहूय दर्शितौ तत्र निर्व्यूढौ तत्परीक्षया ॥ ११ ॥
 यावद् विद्याविनोदोऽयं विरिञ्चेरिव पर्षदि ।
 वर्तते तावदाजगमुर्नियुक्ताश्चैत्यमानुषाः ॥ १२ ॥
 ऊचुश्च ते शतित्येव गम्यतां नगराद् बहिः ।
 अस्मिन् न लभ्यते स्थातुं चैत्यबाणसिताम्बरैः ॥ १३ ॥
 पुरोधः प्राह निर्णयमिदं भूपसभान्तरे ।
 इति गत्वा निजज्ञानामारुष्यातमिह भाषितम् ॥ १४ ॥
 इत्याख्याते च तैः सर्वैः समुदायेन भूपतिः ।
 बीक्षितः प्रातरायासीत् तत्र सौवस्तिकोऽपि सः ॥ १५ ॥

ज्ञानदेवाभिधः क्रूरसमुद्रविहदाहितः ॥ ८१ ॥
 अभ्युत्थाय समभ्यर्च्य निविष्टे निज आसने ।
 राजा व्यजिज्ञपत् किञ्चिदद्य विज्ञप्यते प्रभो ! ॥ ८२ ॥
 प्राप्ता जैनपर्यस्तेपामर्षयध्वमुपाश्रयम् ।
 इत्याकर्ण्य तपस्वीन्द्रः प्राह प्रहासिताननः ॥ ८३ ॥
 गुणिनामर्चना यूयं कुरुध्वं विधुतैनसाम् ।
 सोऽस्माकमुपदेशानां फलपाकश्रियां निधिः ॥ ८४ ॥
 शिव एव जिनो बालत्यागात् परपदास्थितः ।
 दर्शनेषु विभेदो हि चिह्नं मिथ्यामतेरिदम् ॥ ८५ ॥
 निस्तुष्वीहिहृष्टाना मध्ये त्रिपुराश्रिता ।
 भूमिः पुरोधसा प्राक्षोपाश्रयाय यथावचि ॥ ८६ ॥
 विघ्नः स्वपरपक्षेभ्यो निषेध्यः सकलो मया ।
 द्विजस्तच्च प्रतिश्रुत्य तदाश्रयमकारयत् ॥ ८७ ॥
 ततः प्रभृति संजज्ञे वसतीना परम्परा ।
 महाङ्गिः स्थापितं वृद्धिमदनुते नात्र संशयः ॥ ८८ ॥
 श्रीबुद्धिसागरः सूरिश्चक्रे व्याकरणं नवम् ।
 सहस्राष्टकमानुषत् श्रीबुद्धिसागराभिधम् ॥ ८९ ॥
 अन्यदा विहरन्तश्च श्रीजिनेश्वरसूरयः ।
 पुनर्धारापुरीं प्रापुः सपुण्यप्राप्यदर्शनः ॥ ९० ॥
 श्रेष्ठी महीधरस्तत्र पुरुषार्थत्रयैर्नत ।
 मुक्तवैका स्वधने सत्या यः सर्वत्र विचक्षणः ॥ ९१ ॥
 सत्याभयकुमारारूपो घनदेव्यङ्गभूरभूत् ।
 पुत्रः, सहस्रजिह्वाऽपि यद्गुणोक्तो नहि प्रभुः ॥ ९२ ॥
 सपुत्रः सोऽन्यदा सूरिं प्रणन्तु सुकृती ययौ ।
 संसाराऽसारतामूलं श्रुतो धर्मश्चतुर्विधः ॥ ९३ ॥
 अथाभयकुमारोऽसौ वैराग्येण तरङ्गितः ।
 आपपृच्छे निजं तप्तं तपःश्रीसगमोऽसुकः ॥ ९४ ॥
 अनुमत्या ततस्तस्य गुरुमिः स च दीक्षितः ।
 प्रहणासेवनारूपशिक्षाद्वितयमप्रहीत् ॥ ९५ ॥
 स चावगाढसिद्धान्तस्तत्त्वप्रेक्षानुमानतः ।
 बभौ महाक्रियानिष्टः श्रीसह्याभोजभास्करः ॥ ९६ ॥
 श्रीवर्धमानसूरीणामादंशात् सूरिता ददौ ।
 श्रीजिनेश्वरसूरिश्च ततस्तस्य गुणोदधेः ॥ ९७ ॥

खरतरगच्छपट्टावल्यां पुनः—

“तस्मिन्नवसरे च सोमब्राह्मणस्य द्वौ पुत्रौ शिवदास-बुद्धिसागरनामानौ,
एका च कल्याणवतीनाम्नी पुत्री; एवं त्रयोऽप्येते सोमेश्वरमहादेवस्य यात्रार्थं
गच्छन्तः सरसाभिधाने पत्तने समाजग्मुः । तत्र सरस्वत्यां नद्यां स्नात्वा
एतौ तत्रैव सुप्ताः । ततोऽर्धरात्रवेलायां सोमेश्वरः प्रादुर्भूय तेभ्य इत्युवाच;—
'भोः ! प्रसन्नोऽहम्, मार्गपथ मनोवाञ्छितं धरम् । ततस्तैर्वैकुण्ठे याचिते
स प्राह;—'भोः ! ममापि वैकुण्ठं नास्ति, ततो भवद्भ्यः कुतो ददामि ?
परं यदि भवतां वैकुण्ठच्छास्ति तर्हि श्रीवर्धमानसूरेश्वरपुत्रेण कार्या, स
एवैको वैकुण्ठदाताऽस्ति' इत्युक्त्वा देवोऽदृश्यो बभूव । ततः प्रातःकाले
ते त्रयोऽपि जना नद्यां स्नात्वा पाश्र्वमागत्य च गुरुभ्यो वैकुण्ठममार्गयन् ।
ततो गुरुभिरप्येकस्य भ्रातुर्मस्तकशिखायां स्थितं दर्शयित्वा दयामयं श्रीजै-
नधर्मं श्रोतयित्वा तान् प्रतिबोध्य दीक्षा दत्ता । योगादिकं च बाहयित्वा
सर्वसिद्धान्तपारगाः कृताः । शिवदासस्य 'जिनेश्वर-’इति नाम कृतम् ।

“एकदा जिनेश्वरेणोक्तम्—'स्वामिन् ! यदि गुर्जरदेशे गम्यते तदा
भूपती धर्मोन्नतिः स्यात् ।’ ततो गुरुभिरुक्तम्,—'तत्र हीनाचारिणामसंयमिनां
चैत्यवासिनां बहुः प्रचारोऽस्ति, ते उपद्रवं कुर्युः, ततस्तत्र न गम्यते ।’
तदा पुनर्जिनेश्वरेणोक्तम्—'स्वामिन् ! यूकाभयात् किं वृत्तं परित्यज्यते ?
ततो मह्यं बुद्धिसागराचार्यस्य च तत्र गमनार्थमाज्ञा प्रदीयताम् ।’ अथ गुरु-
भिरप्येतत् श्रुत्वा जिनेश्वर-बुद्धिसागराम्यामाचार्यपदं दत्त्वा गुर्जरदेशं प्रति
विहायाज्ञा दत्ता । तावपि गुर्वाज्ञया तं देशं प्रति विहारं चक्रतः । तथा
गुरुभिः कल्याणवती साथी महत्तरा कृता ।

“तापट्टे (वर्धमानसूरिपट्टे) चत्वारिंशत्तमः श्रीजिनेश्वरसूरिः । स च
बुद्धिसागरेण सह मरुदेशाद् विहारं कुर्वन् क्रमेण गुर्जरदेशेऽणहिलपुरप-
त्तने समागतः । तत्र दुर्लभराजस्य पुरोहितः शिवशर्मा नाम ब्राह्मणः स्व-
मातुलोऽस्ति, तद्गृहं प्राप्तः । अथ ब्राह्मणो बहुच्छात्रांस्तर्कव्याकरणादि-
नाम्नाणि पाठयन्नेकस्य षट्पदस्याशुद्धमर्थमुवाच । तदा श्रीजिनेश्वरसूरिभिः
प्रोक्तम्—'अस्य पदस्यायमर्थो न भवति, भवद्भिः कथमित्थं पाठ्यते ?’ इति ।
तदा विप्रेणोक्तम्—'भवतां वेदार्थपरिज्ञानं कुतः ? चेद्भवेत्, तर्हि भवद्भिरे-

१ प्रकृतप्रत्ययकर्तापि सुरसुन्दरीरुध,प्रन्थनप्रयोजनाधिनिर्देशे

“श्रीविशि-मयहरिमाए गुरु मणिपीए असेपववणए ।

शिरि-कणमदेए पवतिपीए व ववनेए ॥ ४१ ॥”

इत्यापामिगामुपानिवधन् नाममाहमेतस्याः सूर्पोरनयोर्भगिर्नात्वं संवादयति ।

वास्यार्थो वाच्यः' इति । अथैतद् वचः श्रुत्वा गुरुभिर्ये केऽपि पुरोहितस्य
 संदेहा अभूवन्स्ते सर्वेऽपि निरस्ताः । ततः पुरोहितेन पृष्टम्—'को भवता
 निवासः ? कश्च भवता पिता ?' इति । तदा गुरुभिर्बाराणसी नगरी,
 सोमब्राह्मणश्च प्रोक्तः । तदा तेन ज्ञातमेतौ मम भागिनेयौ । ततश्च बह्मान-
 नपुरस्सरं स्वगृहे रक्षितौ । अथैवा वार्ता चैत्यवासिभिः श्रुता, चिन्तितं च
 स्वचित्तं, यतो जिनेश्वरसूरिरत्रागतोऽस्ति, स तु संवेगरङ्गङ्गिन्नाग्रः
 परमशुद्धक्रियापात्रमास्ति, वयं तु शिथिला हीनाचारिणः स्मः; सतोऽप्य
 केनापि प्रकारेण नगराद् निष्कासनीयः, अन्यथाऽस्माकं निन्दा भविष्य-
 तीति । एवं विचिन्त्य कियद्विश्वैत्यवामिभिः संभूय दुर्लभनृपाय प्रोक्तम्,—
 'महाराज ! अस्मिन् पुरं दिल्लीतो ग्रन्थिच्छोटकाः समागताः सन्ति, ते च
 भवपुरोहितस्य गृहे तिष्ठन्ति ।' अथ राज्ञैतद्वाक्यं श्रुत्वा पुरोहितमाहूय पृ-
 ष्टम्—'भो भवद्गृहे चैरा आगता श्रूयन्त !' तदा तेनोक्तम्—'राजन् ! मद्-
 गृहे तु शुद्धाचारवन्तः सन्मार्गसंचारिणो मुनीश्वरा सन्ति, न चैराः, किन्तु
 ये केऽपि तेषु चैराभ्यपदेशं कुर्वन्ति त एव चैराः ।' तदा राज्ञा आचार-
 दर्शनार्थं जिनेश्वरसूरय आहूताः । आगता गुरवो राजसभायामासृतं यद्यं
 दूरीकृत्य रजोहरणेन भूमिं प्रमाज्य ईर्यापथिकीं प्रतिक्रम्य स्वकम्बलमास्तीर्य
 स्थिताः । अथैतत्सद्गुर्वालोकनादानन्दितेन राज्ञोक्तम्—'सन्मार्गधारका एवं-
 विधा एव भवन्ति' इति । तथा पुनर्भूषेन एतेभ्यो विरुद्धं चैत्यवासिनामा-
 चारं दृष्ट्वा गुरुभ्यो मुनीनामाचारः पृष्टः । तदा जिनेश्वरसूरिभिः प्रोक्तम्—
 'अस्माभिर्मुग्धात् किं कथ्यते, भवता देवाधिष्ठितं सरस्वतीभाण्डागारमस्ति,
 तत्र सर्वमतस्वरूपनिवेदकानि पुस्तकानि सन्ति, ततो भाण्डागारात्
 पुस्तकमानायार्थितव्यम् ।' तदा राज्ञा तथैव कृते सति दशवैकालिकपुस्तकं
 हस्ते आगतम् । तच्च राजसभायामानीतम् । ततो गुरुभिः प्रोक्तम्—'इदं
 पुस्तकमेतेषां चैत्यवासिनामेव हस्ते देयम्, एते एव वाचयन्तु ।' ततो
 वाचयद्भिस्तैः साध्याचारपत्राणि मुक्तानि । तदानीं गुरुभिरुक्तम्—'राजसभायां
 दिवसे चौर्यं जायते ।' राज्ञा पृष्टम्—'तत् कथम् ?' तदा तैरुक्तम्—'एभिः
 पत्राणि मुक्तानि ।' राज्ञोक्तम्—'तर्हि यूयमथ वाचयत ।' गुरुभिरुक्तम्—'नात्रा-
 स्माकं कार्यम्, पक्षपातराहितैर्ब्राह्मणैर्वाचनीयम् ।' ततो ब्राह्मणेभ्यः पुस्तके
 दत्ते सति तैर्यथार्थं वाचयत् । तदा शास्त्राधिरुद्धाचारदर्शनेन जिनेश्वर-
 सूरिमुदिष्य 'अतिपरा एते' इति राज्ञा प्रोक्तम् । तत एव रारतरविरुद्धं
 लब्धम् । तथा चैत्यवासिनो हि पराजयप्रापणात् 'कुंरलाः' इति नामधेयं
 प्राप्ताः । एव च मुविहितपक्षधारकाः श्रीजिनेश्वरसूरयो विक्रमतः १०८०
 वर्षैः रारतरविरुद्धधारका जाताः ।

“तथा पुनरेकदा मरुदेवानाम्नी साध्वी चत्वारिंशद्दिनानि यावदनशानं कृतवती । प्रान्ते निर्जरां कारयाद्भिर्जिनेश्वरसूरिभिरुक्तम्-‘स्वकीयमुत्पत्तिस्थानं ज्ञापनीयम् ।’ ततः सा गुस्वचः स्वीकृत्य कालं कृत्वा देवपदं प्राप्ता । अथैकदा स देवः सीमन्धरस्वामिवन्दनार्थं गच्छन् ब्रह्मशान्तियक्षं प्रत्युवाच-‘भवता जिनेश्वरसूरीणां पार्श्वे गत्वा ‘म स ट स ट’ इत्येतानि पञ्चाक्षराणि कथनीयानि । एषामर्थं स्वयमेव गुरवो ज्ञास्यन्ति’ इति । तदा यक्षेणागत्य तान्यक्षराणि कथितानि । ततो गुरुभिस्तेषामर्थो निगदितः; तद्यथा;—

मरुदेर्वा नाम अञ्जा गणिनी जा, आसि तुम्ह गच्छम्मि ।

सग्गम्मि गया पढमे देवो जाओ महद्धीओ ॥ १ ॥

टक्कलयम्मि विमाणे दो-सागर-आउसो समुप्पन्नो ।

समणेसस्स जिणेश्वरसूरिस्स इय संकहिज्जामु ॥ २ ॥

टक्कउरे जिणयंदणनिमित्तमिह वागएण देवेण ।

चरणम्मि उज्जमो तो कायव्वो, किंय संसेहिं ? ॥ ३ ॥ इति ।

एवंविधाः श्रीजिनेश्वरसूरयः प्रान्तेऽनशानं कृत्वा स्वर्गं प्राप्ताः ॥”

केचिदाचार्या विक्रमात् १०२४ तमे वर्षेऽस्मादेव श्रीजिनेश्वरसूरेः खरतरगच्छोत्पत्तिं मन्यन्ते, अवमन्यन्ते च मतमेतदपरे, जिनेश्वरसूरिणा तच्छिष्याजिनचन्द्राभयदेवमभृतिभिश्च सूरिभिः प्रणीतेष्वनल्पग्रन्थेष्विदानीमप्युपलभ्यमानेषु विद्यमानविस्तृतप्रशस्तिष्वेकतमस्मिन्नपि तस्मिन् खरतरगच्छोल्लेखमात्र-

१ इतथापि मतमेतदयुक्तम्, जिनेश्वरसूरेः संवत् १०२४ विद्यमानताया एव दुरुपपादत्वात्, विक्रमात् १०८० तमेऽब्दे तैरष्टकश्चेत्निर्माणस्य तत्र स्वयं प्रतिपन्नत्वात्; (प्र० पृ० २८) विक्रमात् १०८८ तमे च संवत्सरे तैरेव निजशिष्याभयदेवसूरेः आचार्यपददानस्य सर्वाविसवादतया प्रसिद्धत्वेन ततोऽप्यूर्ध्वं तस्य विद्यमानतया महतः कालव्यवधानस्यापत्तेः; खरतरविरुद्धस्यापि विक्रमात् १०८८ तमे वर्षे (प्र० पृ० २६) लम्बत्वेन खरतरगच्छत्रीजस्यैव तदानीमभवात्, तदर्पापितुः पत्तनेशदुर्लभराजस्य राज्यस्यपि तत्कालेऽभावादिति । २ यत्तु श्रीअभयदेवसूरेर्जिनचन्द्रसूरिशिष्यतया प्रतिपादनम् (Dr. Peterson Report 5 th.) तच्छिष्यम्, स्वयं जिनचन्द्रसूरिणा निजे संवत्सरङ्गशालानाम्नि ग्रन्थे, अभयदेवसूरिणा च मगध-आदिशक्तिप्रशस्तौ तासंब्रह्मचारिवस्य एष्टमभिधानात् [प्रस्ता० पृ० १७] ।

स्याप्यदर्शनार्त्तं, सर्वत्र चन्द्रकुलोल्लेखस्यैवोपलम्भाच्च । खरतरग-
च्छोत्पत्तेर्विक्रमात् १२०४ तमे वर्षे श्रीजिनदत्तसूरिसकाशादेव
लब्धात्मलाभत्वात्, तस्य सूरेशमिमानयुक्तस्वभावतया प्रष्टव्य-
विषयं प्रचण्डरूपतयोत्तरयता लोके 'खरतर'—इति प्रसिद्धेः
संजातत्वात्, स्वयं तेनापि तस्याङ्गीकारात् ।

प्रस्तुतसूरिवर्ययोः कृतिविषये तावत् जिनेश्वरसूरिणा
निर्मिता ग्रन्था इमे;—

१ लीलावतीकथा । २ हरिभद्राष्टकवृत्तिः ।

१ धर्मसागरापाध्यायाः प्रवचनपरीक्षायां खरतरगच्छोत्पत्तिप्रकरणे;
अन्यत्रापि च—~~It~~ this Dharmasagar tries to prove
that is owed its rise not to Jinshwara, the pupil
of Vardhaman in samvat 1024 as is commonly
believed, but to Jinadatta in samvat 1204 (Buhler's
Report p. 148).

२ तथा चाष्टकवृत्तौ ग्रन्थकर्ता स्वयम्;—

‘सूरेः श्रीवर्धमानस्य निःसवन्धविहारिणः ।

हारिचारित्रपात्रस्य धीवन्दुकुलभूषिणः ॥ १ ॥

पादात्मोजद्विरेफेण श्रीजिनेश्वरसूरिणा ।

अष्टधानां वृत्ता वृत्तिः सखानुप्रदहेतवे ॥ २ ॥”

३ श्रीजिनवल्लभसूरिभिरचितस्य गणधरमार्धशतकप्रकरणस्य जिन-
पतिसूरिशिष्यमुमतिगणिविरचितार्था वृत्तां व्यक्तमेतत्; अपरत्रापि च;—

“The Kharatara sect then arose according to an
old gatha in Samvat 1204. Jindatta was a proud man,
and even in his pert answers to others mentioned by
Sumatigani pride can be clearly detected. He was,
therefore, called Kharatara by the people, but he
gloried in the new appellation and willingly accepted
it.” (Dr. Buhler's Report p. 149).

४ प्रस्तुतग्रन्थप्रशस्ती प्रशस्तशब्देभ्येतदुल्लेखमपेक्षितमानस्य सद-
र्शितत्वात् प्रस्ता० पृ० १७ । हंभचन्द्राचार्योऽपि काव्यानुशासनटीकायां
पञ्चकथोदाहरणप्रसङ्गे “काचित् पद्यमर्था यथा लीलावती” इत्यनेनमामेव
स्मरन् विभाव्यते । ५ ग्रन्थोऽयं जावालिपुरे विक्रमात् १०८० तमे
वर्षे निर्मितः, यदाह स एव प्रशस्ती;—

३ पंचलिङ्गीकरणम् । ४ वीरचरित्रम् ।

५ कथारत्नकोशः । ६ प्रमाणलक्षणं सवृत्तिकम् ।

एतदन्येषामुल्लेखो नाद्यावधि क्वाप्यासादितः ।

बुद्धिसागरसूत्रे बुद्धिसागरव्याकरणव्यतिरिक्ता अपरा

कृतिर्न दृष्टिपथं श्रुतिपथं चाऽवैतीर्णा ।

स्ववंशपारम्पर्यानन्तरं प्रकृतग्रन्थकृता सुरसुन्दरीग्रन्थाविर-
चनासमयतत्स्थलादिरेवमनेन श्लोकेन विनिरदेशिः—

“तेसि सीसवरो धणेशरमुणी एयं कहं पायडं

चङ्गावलिपुरी ठिओ सगुरुणा आणाए पाढंतरा ।

कासी विक्रमवच्छरम्मि य गए धाणंक-सुन्नोडुपे,

मासे भदवए गुरुम्मि कासिणे वीया-धणिट्टा-दिणे ॥ २४९ ॥”

एतेन ग्रन्थकर्तुरमुष्य सत्तासमयोऽपि विक्रमस्यैकादशशती-
रूप इति विनिर्णयं न किञ्चिद् वक्तव्यमवशिष्यते ।

एतद्व्यतिरिक्तं ग्रन्थकृद्विषयकमितिवृत्तसंबन्धि जन्मस्थल-
कुल-विहितकार्यव्यूहादिवृत्तान्तस्यापरैः प्राक्तनैरिवानेन ग्रन्थ-
कर्त्रापि न स्वयमत्रापरत्र वा विनिर्दिष्टम्, नापि तत्समान-
कालिकेन पश्चाद्भवेन वा केनचन विदुषा तदुल्लिखितं विहित-
गवेषणायासेनाद्यावध्युपलब्धम्, प्राच्यमहात्मनां फलानुपेय-
प्रारम्भरूपसिद्धान्तावलम्बितया वस्तुस्वरूपमात्रप्रदर्शनेऽपि स्वा-
त्मश्लाघापातकशङ्काकलङ्कपङ्किलताङ्गीकारितया स्वयं स्वेतिहा-
सलेखनकार्ये प्रायः प्रवृत्तिमात्रस्याप्यविधानस्य साधारण-
त्वात्, तत्समानकालिकानामन्यपण्डितानां स्वदृष्टिसम्मुखत्वेन
तादृशगौरवास्पक्षभावेन तत्र दुर्लक्ष्यात्, अन्यान्यविषयेष्विव
वा तदानीं पुरावृत्तविषये पुरातनसंख्यावतां तादृशादराभावस्यै-
व मुख्यकारणत्वात्, पश्चाद्भवानां चास्माकमिवाहमहमिकया

“समानामधिकेऽशीत्या सहस्रे विक्रमाद् गते ।

श्रीजाबालिपुरे रम्ये श्रुतिरेवा समापिता ॥ ४ ॥” इति ।

१ See Jaina Dharma Ptachina Itihasa Part I.P 43.

२ प्रस्ता० पृ० १८ । ३ अभयदेवसूत्रेः स्थानाङ्गवृत्तौ “व्याकरणादिशा-
स्त्रकर्तुः श्रीबुद्धिसागराचार्यस्य च” इत्यत्रोक्तादिशब्दवाच्यमन्तरेण ।

तदभिलषतामपि तद्देदनोपायाभावसाम्यादिति ।

ग्रन्थकृता ग्रन्थस्यास्य 'सुरसुन्दरीकहा' इति कथाभिधानं यथार्थं व्यधायि; यतोऽत्र

“सोऽकैवशं तु संक्षेपात् कविर्यत्र प्रशंसति ।

मुह्यार्थस्यावताराय भवेद् यत्र कथान्तरम् ॥

परिच्छेदो न यत्र स्याद् न स्याद् वा लम्भकः क्वचित् ।

सा कथा नाम तद्रगे निबर्ण्णीयाच्चतुष्पदीम् ॥”

इत्यग्निपुराणोक्तं कथालक्षणं सामस्त्येनानन्वीयमानमपि,

“धीरशान्तनायका गयेन पथेन वा सर्वभाषा कथा”

इति हेमचन्द्राचार्येण काव्यानुशासने समुदीगितं (पृ० ३३८)

“कथायां सरसं वस्तु पथैरेव विनिर्मितम् ।

क्वचिदत्र भवेदाद्यां क्वचिद् यत्राप्यत्रकके ॥

आदो पथेनमस्मार खडादेर्धृत्तर्कान्तनम् ॥”

“यथा कादम्बरीदि”

इति विश्वनाथकविना दर्पणोऽभिहितं (पृ० ३०३) च

लक्षणं सम्यगिह संगच्छमानमीक्ष्यते । यद्यप्युक्तलक्षणं कथा-
सामान्यस्यैव, प्रकृता कृतिश्च “समस्तफलान्नेतिष्टतवर्णना
समरादित्यवत् सकलकथा” इतिस्वरूपेण सकलकथानाम्ना
कथाप्रभेदेनैवाङ्किता, तथापि सामान्यार्थाभिधायिशब्देनापि
तद्विशेषवाचकत्वस्य भूयोदर्शनात्, अन्यथा कीटादीं जीवविशेषे
जीवसामान्याभिधायकस्य सत्त्वादिशब्दस्याप्रवृत्तेरायात्सोपाल-
मसिद्धव्यवहारोच्छेदप्रसङ्गात्, अत एव सामान्यविशेषयोर-

१ “सोऽकैवशं संवगकारं कथं तु सुरसुन्दरी नाम ।” इत्यनेन ग्रन्थो-
पक्रमे, “सुरसुन्दरीनामाए कहाए पठमो परिच्छेधे ” इत्यादिना
सकलपरिच्छेदावसानं च ग्रन्थकारस्यैव स्पष्टं तथावचनात् । २ नायिकोप-
लक्षणान्तरस्य लक्षणोत्तरस्य नायिकाप्रधानायासाम्यस्यो कथायां न लक्षणान-
न्वयः । ३ कादम्बरीह क्षमेन्द्रकविनिबद्धा पद्यमयी विपश्चिता, न तु
मद्यस्य वाणमहोपज्ञा सा, दृष्टान्तानुसृतः । ४ काव्यानुशासनम्,
पृ० ३४० । ५ कथाप्रभेदस्य आस्थाः “एतं च कथाप्रभेदा एवेति न
पृथग् लक्षिता.” इत्युक्त्याऽऽह्वारपूढामणी स्पष्टम् (पृ० ३४०) ।

भेदस्यान्यत्र महता भवन्धेन सिद्धान्तितत्वादिति ग्रन्थकृता कृतः
सामान्येन तन्निर्देशो न मनागपि दोषमावहतीति । अस्माभिस्तु
समयप्रसिद्धयनुरोधाकृष्टैः सकलकथापर्यायेण 'चरित' शब्दे-
नैव ग्रन्थस्यैतस्याभिधानं प्रसेधयद्विद्विशेषलक्षणमेवावहतीति
दूषणाशङ्काऽनुत्थानोपहृतैवेति विदाङ्कुर्वन्तु विद्वांसः ।

पद्यमयीं च कथां विनिर्मिमाणेन ग्रन्थकारेण समस्तेऽपि
ग्रन्थे गाथापराहपमार्याच्छन्द एव व्यवहारि, केवलमितर-
श्लोकवद्धचरितग्रन्थेष्विवात्रापि प्रतिपरिच्छेदमन्ते, क्वचिच्च
वर्णनीयतादृशवस्त्वायत्तेनान्तःपरिच्छेदमपि भिन्नभिन्नो वृत्तवारो
व्यापारि । व्यभान्ति च षोडशसु परिच्छेदेषु संपूर्णोऽपि ग्रन्थः,
प्रत्येकं यत्रानूनमधिकं च पद्यानां सार्धशतद्वयं न्यभान्ति,
विमुच्यन्तिममेकं परिच्छेदपवादरूपमेक्यैव गाथया सम्प्राधि-
कम् । न च वक्तव्यानु रूप्येण स्वभावत एव तथा बन्धः समजनि,

"निमुणह एगगमणा होडमियार्णि कह कहिजंत ।

अहटाइजसएहि गाहाण कयपरिच्छेयं ॥ ४४ ॥"

इत्यनयार्यया ग्रन्थारम्भ एव तादृशकर्तव्यतां प्रतिजानानस्य
ग्रन्थकारस्य तत्र साभिप्रायत्वाभिव्यक्तेः । एवं नियतशब्दाधीने-
ऽपि त्रिधातव्ये निबन्धे कविना निपुणं निजकवित्वशक्तिमुपयुञ्जा-
नेन तथात्र समाचारि, यथा न समासि विस्तरार्हवक्तव्यं वस्तु,
न च व्यासि संक्षेपापेक्षि वर्णनीयम्, नाप्यदायि काव्यप्राण-
भूतरसापरुषस्य लेशोऽप्यवकाशः, पर्यचापि चैवमपूर्वमात्मीयं
कवित्वकौशलं सहृदयानामिति विनोक्त्वा न शक्यतेऽवस्थान-
माधातुम् ।

काव्यत्वमस्योपपद्यते नवा ? इति मीमांसायां पुनः "अ-
दोषौ सगुणौ सालङ्कारौ शब्दार्थौ काव्यम्" इति काव्यानु-
शासने हेमचन्द्राचार्योक्तस्य,

"साधुशब्दार्थसंदर्भे गुणालङ्कारभूषितम् ।

शुद्धरीतिरसोपेतं काव्यम्"

१ अनेकान्तजगताकादिभ्यायविपकमध्येषु । २ यदाह हेमचरिर्निजविके
"सकलकथा=चरितमित्यर्थः" इति (पृ० ३४०) ।

इति वाग्भटालंकारे वाग्भट्टकविकाथितस्य,

“निर्दोषं गुणवत् काव्यमलङ्कारैरलङ्कृतम् ।

रसान्वितं कविः कुर्वन् कीर्तिं प्रीतिं च विन्दति ॥”

इति सरस्वतीकण्ठाभरणे भोजदेवमणीतस्य,

“निर्दोषा लक्षणवती सरीतिर्गुणभूषिता ।

सालङ्काररसानेकशृत्तिर्वाक् काव्यनामभाक् ॥”

इति चन्द्रालोके पीयूषवर्षसमुदीरितस्य,

“तददोषौ शब्दार्थौ सगुणावनलङ्कृती पुनः क्वापि”

इति काव्यप्रकाशे मम्मटभट्टभणितस्य, “काव्यशब्दोऽयं

गुणालंकारयुक्तयोः शब्दार्थयोर्वर्तते” इति काव्यालंकारवृत्तौ

वामनसामानातस्य, “ध्वन्यात्मकं वाक्यं काव्यम्” इति व्यक्ति-

विवेके महिमभट्टनिर्मितस्य, एवमेव मभाकरादिमणीतस्य च

काव्यसामान्यलक्षणस्यात्र क्वाचित्क्यामेव संगतावपि;

“रमणीयार्थमतिपादकः शब्दः काव्यम्” इति रसगद्गाधरे पण्डि-

तजगन्नाथग्रथितस्य, “वाक्यं रसात्मकं काव्यम्” इति साहित्य-

दर्पणे विश्वनाथकविराजविरचितस्य, “शरीरं (काव्यम्)

वादिष्टार्थव्यवच्छिन्ना पदावली ।” इति काव्यादर्शे दण्डि-

कविसंगीर्णस्य, “रसालंकारोपेतं सुखविशेषसाधनं वा काव्यम्”

इत्यलङ्कारशेखरे केशवमिश्रनिबद्धस्य, “काव्यं रसादिमद्

वाक्यम्” इत्यलंकारसूत्रकारिकाग्रन्ये शौद्धोदनिविहितस्य च

तस्य (काव्यसामान्यलक्षणस्य) समन्वयेन सुशकं काव्यत्वमे-

१ या तु काव्यप्रकाशटीकाप्रस्तावनायां वामनाचार्यस्य “वामटमेव

वाग्भट इति नाम्ना फोचित् क्वचिद् व्यथहरन्ति । यस्तु तस्तु द्वौ भिन्नावेव,

वाग्भट (१)स्य काव्यानुशासनाद्यप्रत्यकर्तृत्वात्” इत्युक्तिः; सा

चिन्त्या, वाग्भटालङ्कार-काव्यानुशासनयोरैककर्तृकत्वे कस्यापि बाधकस्या-

संभवात्, एकतरमन्यनैकल्यस्थाप्याशादपितुमशक्तवान्, द्वयोरपि प्रतिपा-

दस्य विषयस्याधिकारिणश्च भिन्नमित्यत वा यथायोग्यं चारितार्थात्, एकैनापि

कर्त्राऽधिकार्यादिभेदेनैकविषयानामनेकमन्यानां विरचनाया भूयः समु-

पलम्भात्, तद्मन्योऽङ्गतः; तर्हीकातश्च द्वयोरैकस्य वाग्भटमन्त्रिणः

कर्तृतायाः संशयस्याप्यासादनात् ।

तस्य संगरितुम्; समुच्चितानां तूक्तसंग्रहक्षणानामेकत्र सर्वाङ्गीणाव्यभिचारस्यान्यत्र प्रसिद्धकाव्यग्रन्थेष्वपि सुसूक्ष्ममीक्ष्यमाणेष्वनीक्षणात्, तत्रापि नित्यानित्यान्यतमद्रूपणदुष्टत्वस्य क्वाचित्कस्य सार्वत्रिकस्य वा समुपलम्भेन, रमणीयार्थप्रतिपादकत्व-व्यङ्ग्यार्थकत्व-रसात्मकत्वादेस्त्वत्रापि सद्भावेन च तुल्ययोगक्षेपत्वादिति ।

एवं काव्यतत्त्वविभूषितश्च प्रस्तुतो ग्रन्थः “पद्यं प्रायः संस्कृतप्राकृतापभ्रंशग्राम्यभाषानिवद्धभिन्नान्त्यवृत्तसर्गाश्वाससन्ध्यवस्कन्धकवन्धं सत्सन्धि शब्दार्थवैचित्र्योपेतं महाकाव्यम्” इति काव्यानुशासने हेमचन्द्रेण सूरिधुरीणेन (पृ० ३३०),

“सर्गबन्धो महाकाव्यं तत्रैको नायकः सुरः ।
 सदंशः क्षत्रियो वापि धीरोदात्तगुणान्वितः ॥
 एकवशमवा भूषाः कुलजा बहवोऽपि वा ।
 शृङ्गारवीरशान्तानामेकोऽङ्गी रस इष्यते ॥
 अङ्गानि सर्वेऽपि रसाः सर्वे नाटकसन्धयः ।
 इतिहासोद्भवं पृत्तमन्यद् वा सञ्जनाश्रयम् ॥
 चत्वारस्तस्य वर्गाः स्युरेतेष्वेकं च फलं भवेत् ।
 आदौ नमस्क्रिपाशीर्वा वस्तुनिर्देश एव वा ॥
 क्वचिन्निन्दा खलादीनां सतां च गुणकीर्तनम् ।
 एकवृत्तमवैः पचैर्यसानेऽन्त्यवृत्तकैः ॥
 नातिस्वल्पा नातिदीर्घा सर्गा अष्टाधिका इह ।
 नानावृत्तमयः क्वापि सर्गः फलधन दृश्यते ॥
 सर्गान्ते भाविसर्गस्य कथायाः सूचनं भवेत् ।
 सन्ध्यासूर्येन्दुरजनीप्रदोपध्वान्तवासराः ॥
 प्रातर्मध्याह्नमृगयाशैवर्तुवनसागराः ।
 संभोगविप्रलम्बी च मुनिस्वर्गपुराप्तराः ॥
 रणप्रयाणोपयममन्त्रपुत्रोदयादयः ।
 वर्णनीया यथायोगं साङ्गोपाङ्गा अमी इह ॥
 कवेष्टुत्तस्य वा ज्ञान्ना नायकस्येतरस्य वा ।
 नामास्य, सर्गोपादेयकथया सर्गनाम तु ॥
 अस्मिन्नापि पुनः सर्गा भवन्त्याद्यानसंज्ञकाः ।
 प्राकृतेर्निर्मिते तस्मिन् सर्गा आदवाससंज्ञकाः ॥”

इति साहित्यदर्पणे विश्वनाथकविना चाभिधानं महाका-
 ष्यस्वरूपं काव्यविशेषलक्षणमपि न व्यभिचरति, नायकोपल-
 क्षितधीरोदात्तगुणधारिनायिकाशालित्वात्, शान्तरसप्रधान-
 त्वात्, अन्यरसानामप्यङ्गभावेन यथास्थानमाधानात्, मुख-
 पतिमुखादीनां चतुष्पञ्चानां संधीनां यथासंभवं विनिवेशनात्,
 वतुर्वर्गाग्रणीभूतस्य मोक्षवर्गम्योपादेयतयाऽभिव्यञ्जनात्, नम-
 स्कारात्मकमङ्गल-सज्जनाभिवन्दन-दुर्जननिन्दनाऽऽदिकत्वात्,
 भिन्नान्त्यवृत्तोपेतसैमानजातीयपद्यवद्धत्वात्, चतुर्वर्गासन्नोप-
 कारितया कवितृभिर्नियमतः प्रयोज्यानां मन्त्रदूतरणप्रयाण-
 नायकाम्युद्यादीनामृतूद्यानजलकोलिरतोत्सवादीनां चाखि-
 लानामपि, तदितरेषां च नगनगराश्रमसन्ध्यासवितृसमुद-
 यास्ततमस्तमातमाकरसरःसरस्वतीपतिविवाहवाहनवनविहारा-
 दीनां विकल्पप्रयोज्यत्वेन साहित्यविद्भिः सिद्धान्तितानां वर्ण-
 नीयवस्तूनामलंकारादिगुणगणगुम्फितया श्रुतिमधुरया ललि-
 तया वचनविरचनया यथोचितमुपवर्णनात्, नायिकानाम्ना
 ग्रन्थाभिधानस्य, उपादेयकथाभिश्च परिच्छेदनाम्नां निर्देशात्,
 अवान्तरार्थदर्शनैराश्वासस्थानापन्नैः परिच्छेदैर्निर्बद्धत्वात्, असं-
 क्षिप्तग्रन्थत्वात्, सरसस्फुटमासादगुणप्रधानबन्धवन्धुरत्वात्,
 प्रयोजनाद्युपदर्शनात्, लौटानुमास-यमक श्लेषादिदुष्करालंकार-

१ भरतमुन्यादिमते मुख-प्रतिमुख-गर्भ-विमर्शाश्चकारः संधयः (अल-
 ङ्कारचूडा० पृ० ३३१) । दर्पणकारादिनये तूपसंहतिपञ्चमकाः पञ्च त इति
 [पृ० २३९] । २ क्वचिदन्तरान्तराऽन्यच्छन्दोनिबन्धः प्रायोप्रह-
 णात् क्वचिद्प्रहणाच्च न दुष्यति । ३ हेमचन्द्रविंशके पृ० ३३७ ।
 ४ लक्षणे प्रायोप्रहणादेव ससृष्टभापानिबद्धेऽपि हरिप्रबन्धादे। सर्गस्थानी-
 याश्वासबन्धवत्, प्रकृतेऽपि प्रकृतप्रन्धे परिच्छेदनामनिबन्धो न दोषा-
 बहः (अलङ्कारचूडा० पृ० ३३७) । ५, परि० ३-५२ ; ९-२०३,
 २०४, २०५, २०६, १०-३, ४, ५ ; १०-१८५, १८६, १८७ ;
 १०-२३३, २३४ ; ११-१७१, १७२, १७३, १७४, १७५, १७६ ;
 ११-४१, ४२, ४३, ४४ इत्यादिकमु गाथामु ।

समलंकृतत्वात्, ग्रन्थकृत्नामाङ्कितसमाप्तिकत्वात् ; रसभावनैर-
न्तर्यस्य, विधिनिषेधव्युत्पादकत्वस्य, सुसूत्रसंविधानकत्वस्य,
अन्यस्य चार्थवैचित्र्यस्य; रसानुरूपसंदर्भ-कथान्तरानुपञ्चना-
देरुभयवैचित्र्यस्य च बाढमुपलम्भाच्च ।

सत्यप्येवं गुणविसरविराजिनि प्रतुतपुस्तके; अमृतमय इव
मकराकरे कालकूटकणस्य, न दूषणगणस्याप्यसद्भावः,
तथाहि ;—

“गन्धस्त य गरुपता भयवेविरओ सरीरस्त” (१०-११९)

इत्यत्र भावप्रत्ययस्य त्वतलादेरवश्यप्रयोज्यस्य च्छन्दआ-
नुलोम्यपरिरक्षणायामयोगो व्याकरणदोषः, त्वतलाद्यभावे हि
'सरीरस्त' इत्यत्र पठ्याः, 'वेविरओ' इति पञ्चम्यर्थकतसो-
र्वाऽनुपपत्तिः, समानाधिकरणत्वात् ।

“जण्णासमयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ” (१९-१९)

अत्र सपयशब्दस्य समस्तीभावः शब्दशास्त्रनिषिद्धः ।

“एवं हि कए भहवा न होज्ज वियणा पभूयकालीया ” [१५-२४]

इह कालशब्दात् तद्धितीयस्य 'इकण्प्रत्ययस्य (सिद्ध० ६, ३, ८०)
स्थाने ईयस्य प्रयोगो न व्याकरणानुकूलतामाभजते ।

“ आजम्मपि कलके सुदूसह होई ता मज्ज ” (६-१९८)

इत्यादाविव शुद्धप्रयोगे प्रयोजनीये

“ हुसहं विओपदुक्खं सजायं तुम्ह दोण्हि ” (८-२३९)

“ जलभरियसरवराइंवि महिनिवाडियलत्तसरिसाई ” (१०-१७९)

इतिप्रभृतिप्रयोगो नहि शब्दानुशासननियमयोः (H. P. I.

13-41) प्रतिपन्थिता न समश्नुते ।

पादादाववश्यविधेयाया यतेः

“ पाउसनरिदनवसंगमम्मि जापम्मि भूमिमहिलाए ” (२-८८)

“मह आगमेवि पियत्रिरहियाण महिलाण किं न पुट्ठाई ।” (२-९०)

“पवणाहयधयवडचंचडा उ लच्छीउ तहय मणुयाण ।” (४-७६)

इत्यादावकरणं च च्छन्दःशास्त्रीयो दोषः ।

“ कित्तलयरइयेम्मी सत्यरे संनिविट्ठो ।” (४-२४८)-

“ अह उवचियग्ग्मा पूरिए दोहम्मो ”

पसवणसमपम्मां आगयम्मी सुहेण ।

‘सुहगहनिवहम्मी उच्चटाणट्टियम्मी ’ (९-२४८)

‘अइवेगओ कारिस्ता भदकखयाए य इत्थिभावस्त ’ (१०-११९)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III. II) ह्रस्वे प्रयो-
क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वम्,

‘नाउं मह आगमणं तहवि हु किं चळिया पिया मोत्तुं ’ (२-९१)

‘जइवि हु कन्ना पिययम ! सञ्जसभरिया न सक्कए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरओ एक्कपि हु वयणमुल्लवितं ॥ ’ (७-१६१)

‘अइभीसणेण वंधेण गरुयपीडावहो खु जीवाणं ।

मिच्छावियप्पवसओ सव्वंपि हु सोक्खमाभाइ ॥ ’ (४-७८)

‘ताव य निज्जुचमुक्कारणतरं चंडचडडसंसदो ।’ (२-११०)

‘एवं विचित्तिऊण अवहरिओ धणवई इमेणं तु ।

नेऊण भरहाखित्ते मुक्को उ विणीपनयरीए ॥ ’ (६-१९३)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिय’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्ततया कविशक्तिदौर्बल्यमावेदयतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वम्,

‘मिलिओ य भूरिलोगो किं किं एयंति एव जंपंतो ।’ (६-१६७)

‘कयत्थमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ।’ (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

‘किंवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोच्चिय दइओ अनो पडिहासइ किं विवजासो ? ॥ ’ (६-१९४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैत्वमुक्तर्पदत्वं च,

‘दुज्जणसहावे पडियं निम्मलकव्वंपि लहइ न पइट्टं ।

जलबिंदुव्व सुतत्ते आयसभाणम्मि पक्खित्तो ॥ ’ (१-२३)

इत्यादायुपमानोपमेययोर्भिन्नलिङ्गत्वेनानैन्वितत्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणी पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तबन्धानुलोभ्यायानुस्वाररूपस्य पदांशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
शुद्धिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन च्छन्दोदोषोपापत्तेः । ३ इह ‘अप्पाणं’ इति युक्तं
निर्देशे ‘अप्पाण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणी पृ०
१३८।९ अत्र विकल्पार्थद्योतकस्य घाशब्दस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणी पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणी पृ० १९४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम्-
यसाम्नाता दोषाश्चेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिवहस्यं सर्वस्यापि “बहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यंभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
च्छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केपाश्चिदनित्यत्वेन,
केपाश्चित् कैश्चिद् दोषात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केपाश्चिन्निरो-
पस्यैव प्रायोऽर्शयतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवित्
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां क्षमणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडप्राणायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽरुचिग्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयङ्गमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिहैवोपनिपातो नयनगो-
चरीभवतीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेण च सर्वे-
ष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवंविधप्रवर्तनस्याल्पस्याधिकस्य वोपलम्भात् । अतएव
सुषूक्तं कविनापि सता सतां धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मिरमहाकाव्ये;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽध्वा कथं वा तमहं त्यजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषानिकरं मकाशयन्तं विद्विपतां, प्राकृतनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वमतावलम्बिषु ग्रन्थकृत्सु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिदृष्टान्तानां गुणीमूतानामपि प्रय-
मसर्गादारम्या दशमं तमतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमञ्जरी
पृ० १८ । ३ तथा च कविर्वाग्मटो निजे माग्मटालङ्कारनामनि. ग्रन्थे
“सुधाः क्वापि लिङ्गभेदं तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषां तादृशं मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेष्टितं
निर्दोषत्ववितोषणमर्वाचीनैर्विधनापप्रमृतिभिः स्वग्रन्थेषु उच्यते ।

पसवणसमयम्मां आगयम्मी सुहेण ।

“मुहगहनिवहम्मी उचठाणट्टियम्मी ” (९-२४८)

“अइवेगओ कारिस्सा अदक्खियाए य इत्थिभावस्स ” (१०-११९)

इत्यादिषु सप्तम्येकवचनान्ते (H. P. III. II) इस्वे प्रयो-
क्तव्ये छन्दःपूरणार्थं दीर्घीकरणं पदैकदेशाधिकत्वम्,

“नाउं मह आगमणं तहवि हु किं चल्लिया पिया मोत्तुं ” (२-९१)

“जइवि हु कन्ना पिययम । सज्जसभरिया न सक्कए कहवि ।

मणवल्लहस्स पुरओ एकपि हु वयणमुल्लविउं ॥ (७-१६१)

“अइभीसणेण बंधेण गरुयपीडावहो खु जीवाणं ।

मिच्छावियप्पवसओ सव्वंपि हु सोक्खमाभाइ ॥” (४-७८)

“ताव य विज्जुचमुक्कारणतरं चंडचडडसंसदो ।” (२-११०)

“एवं विचित्तिऊण अवहरिओ धणवई इमेणं तु ।

नेऊण भरहखित्ते मुक्को उ विणीयनयरीए ॥” (६-१९३)

इत्यादिषु ‘हु खु य उ चिय’-प्रभृतीनां निपातानां पूरणार्थमेव
प्रयुक्ततया कविशक्तिदौर्बल्यमावेद्यतां निरर्थमिह निर्दिष्टत्वेन
पदाधिकत्वम्,

“मिलिओ य भूरिलोगो किं किं एयंति एवं जंपतो ।” (६-१६७)

“कयत्थमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ सठाणयं ।” (१४-२४८)

इत्यादौ न्यूनपदांशत्वम्,

“किवा सो मणदइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।

सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विवजासो ? ॥” (६-१५४)

इतिप्रभृतिषु न्यूनपदैत्वमुक्तर्पदस्त्वं च,

“दुज्जणसहावे पडियं निम्मलकव्वंपि लहइ न पइट्टं ।

जलविदुव्व सुतत्ते आयसभाणाम्मि पक्खित्तो ॥” (१-२३)

इत्यादावुपमानोपमेययोर्भिन्नालिङ्गत्वेनानन्यत्वित्त्वम्, एवम-

१ अलङ्कारचूडामणी पृ० १३६ । २ अत्र हि ‘एवं’ इति प्रयोक्तव्ये
वृत्तबन्धानुलोभ्यायानुस्वाररूपस्य पदांशस्य लोपो विहितः । न च लेखा-
ञ्चिः, मात्राधिक्यप्रसङ्गेन च्छन्दोदोषापत्तेः । ३ इह ‘अप्पाणं’ इति युक्ते
निर्देशे ‘अप्पाण’ इति न्यूनपदांशः पाठः । ४ अलङ्कारचूडामणी पृ०
१३८।५ अत्र विकल्पार्थयोक्तस्य षाशब्दस्यावश्यवाच्यत्वेऽप्यनुक्तिः । ६
चूडामणी पृ० १४३ । ७ अलङ्कारचूडामणी पृ० १५४ ।

प्रधानस्याप्यङ्गस्यातिविस्तरेण वर्णनं चेतिप्रभृतयः साहित्यसम्-
यसमान्नाता दोषाश्चेति ।

यद्यप्युक्तव्याकरणदोषेषु प्रथमस्य भावप्रधाननिर्देशत्वेन,
अन्येषां च प्राकृतभाषानियमनिबन्धस्य-सर्वस्यापि “बहुलम्”
(H. P. I. 2.) सूत्रज्ञापितेनावश्यंभावाभावेन, यतिभङ्गात्मकस्य
छन्दोदूषणस्यापि कैश्चिद् दोषरूपतयानभ्युपगतत्वेन; साहि-
त्यशास्त्रीयदोषाणां चोपदर्शितानां मध्ये केषाञ्चिदनित्यत्वेन,
केषाञ्चित् कैश्चिद् दोषात्मकतयानङ्गीकृतत्वेन, केषाञ्चिन्नियो-
पस्यैव मायोऽशक्यतयाऽवश्यमापातेन, अवशिष्टानां च कवित्
रभसप्रवृत्त्या निरङ्कुशतया वा प्रयुक्तानां क्षमणीयत्वेन च भवति
सर्वेषामप्युपर्युक्तदूषणानां परिहारः, द्रविडभाषायामवत् कृच्छ्र-
साध्यतयाऽरुचिप्रस्ततया च सहृदयहृदयानां हृदयङ्गमतां तु
नैवावहतीति । न चैवंविधदूषणानामिद्वैवोपनिपातो नयनगो-
चरीभवतीत्यवधारणीयम्, एतत्प्राग्वर्तिष्वर्वाग्भवेषु च सर्व-
ेष्वप्येतज्जातीयग्रन्थेषु तत्कृतां कविवराणां प्रमादशब्दाभिधे-
यस्यैवंविधप्रवर्तनस्याल्पस्थाधिकस्य दोषलम्भात् । अतएव
सुश्रुतं कविनापि सता सतां धुरीणेन सूरिणा श्रीनयचन्द्रेण
निजे हम्मीरमहाकाव्ये;—

“प्रायोऽपशब्दादिकृतोऽपि दोषो न चिन्तनीयो मम मन्दबुद्धेः ।

न कालिदासादिभिरप्यपास्तो योऽध्वा कथं वा तमहं लजामि ? ॥”

इत्यलं, समालोचनायामवश्यदर्शनीयं वस्तुसन्तमपि प्राच्य-
ग्रन्थदोषनिकरं प्रकाशयन्तं विद्विपतां, प्राकृतनग्रन्थकृत्वावच्छिन्नेषु
स्वभतावलम्बिषु प्रन्यकृतसु सूरिषु प्रमादप्रकृतिकं मानुष्यमङ्गी-

१ यथा धनदेव-सुप्रतिष्ठ-चित्रवेगादिवृत्तान्तानां गुणीमूतानामपि प्रथ-
मसर्गादारम्या दशमं तमतिविस्तरेणोपवर्णनम् । २ स्पष्टमेतच्छन्दोमङ्ग्यो
पृ० ३८ । ३ तथा च कविर्वाग्भटो निजे वाग्मटालङ्कारनामनि. ग्रन्थे
“बुधाः क्वापि लिङ्गभेदं तु मेनिरे” इत्यनेन विदुषां तादृशं मतमुप-
दर्शितवान् पृ० ४२ । ४ अत एव पूर्वसूरिभिः काव्यलक्षणे निवेशितं ..
५

स्यानाद् बाहिर्भागे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु लिपीकृतेन संस्कृतपर्यायमयेन, क्वचिच्च तुल्यार्थकप्राच्यमरु-गुर्जरदेशीयमिश्रभाषाशब्दशालिना टिप्पणेन च समलङ्कृतम् । लघिष्ठमपि टिप्पणमिदमनुपयोगिवहंशम्, क्वचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिदशुद्धिनिदर्शनानि,

“अन्वत्थणारिहा जं सुयणा, तो ते उ पत्थिमो इण्हि” (१-३०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य प्रथमाविभवत्यन्तस्य “हे सुजनाः” इति संबोधनावबोधकमर्थानन्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“नहवाहणोवि एसो पट्टिविलगो इमस्स एइत्ति ।

ताहे कोरमि किंचिवि उवगारं पुव्वमित्तस्स ॥” (९-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्थानीयमखण्डमपि पदं ‘ता हे’ इति विश्लिष्टम्, न चैषोऽर्थोऽत्र प्रकरणसंबद्धः,

“तत्तो य पइदिणं सो उवपरइ ममं असुहभावो” (११-७२)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवपरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति टिप्पणीये ‘कथापयति’ इति टिप्पितम्,

“अवरुंडइ सहिनिवहं उधं संलवइ हसइ अनिमित्तं” (३-१८२)

इह ‘अवरुंडइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरमते’ इत्युचितार्थे (H. D. I. 11) आनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकितम्,

“सामिय ! कीस ससंको अरइपरद्धोव्व दीससि तुमंति ।” (७-४)

अस्मिन् ‘परद्ध’ इत्यस्य देशीशब्दस्य (H. D. VI. 70) पीडितार्थकस्य ‘मारव्य’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“अणहसरारा एसा जं तुमए मज्झ उवणीया” (९-१२४)

अत्रापि ‘अणह’ इति देश्यशब्दस्य ‘अस्रत’ इत्यर्थकस्य (H. D. I. 13) ‘अनघ’ इति संस्कृतरूपं प्रकरणार्थसंबद्धं टिप्पणम्,

“कुडमाणं पि न कुटं मने तदंसणासाए” (३-२४३)

एव च ‘कुडमाणं’ इत्यस्य ‘अमानं’ इति - - -

स्यानाद् बाहिर्भागे विभिन्नहस्तीयवर्णेषु लिपीकृतेन संस्कृतपर्या-
यमयेन, क्वचिच्च तुल्यार्थकप्राच्यमरु-गुर्जरदेशीयमिश्रभाषाश-
ब्दशाब्दिना टिप्पणेन च समलङ्कृतम् । कधिष्ठमपि टिप्पण-
मिदमनुपयोगिवहंशम्, क्वचिदत्यशुद्धमपि; तथा च कतिचिद्-
शुद्धिनिदर्शनानि,

“अभत्यणारिहा जं सुयणा, तो ते उ पत्यिमो इण्ह ” (१-३०)

अत्र ‘सुयणा’ इत्यस्य प्रथमाविभक्त्यन्तस्य “हे सुजनाः”
इति संबोधनावबोधकमर्थानन्वयदोषसमाक्रान्तं टिप्पणम्,

“नह्वाहणोवि एसो पट्टिविलगो इमस्त एइति ।

ताहे करेमि किचिवि उवगारं पुव्वमिचत्त ॥” (९-८)

इह ‘ताहे’ इति तर्हिस्यानीयमखण्डमपि पदं ‘ता हे’ इति
विश्लिष्टम्, न चैपोऽर्थोऽत्र प्रकरणसंबद्धः,

“ततो य पइदिणं सो उवयरइ ममं असुहभावो” (११-७२)

एतस्मिन् पादार्थे ‘उवयरइ’ इत्यस्य ‘उपचरति’ इति
टिप्पणीये ‘कथापयति’ इति टिप्पितम्,

“अवरुंडइ सहिनिवहं उवं संलवइ हसइ अनिमित्तं” (३-१८२)

इह ‘अवरुंडइ’ इत्यस्य देश्यस्य ‘परिरभते’ इत्युचितार्थे
(H. D. I. 11) अनिर्दिश्य ‘अवगणयति’ इति टीकितम्,

“सामिय ! कीस ससंको अरइपरदोव्व दीससि तुमंति ।” (७-४)

अस्मिन् ‘परद’ इत्यस्य देशीशब्दस्य (H. D. VI. 70)
पौढितार्थकस्य ‘मारब्ध’ इति संस्कृतपर्यायनिर्देशनम्,

“अणहसररीरा एसा जं तुमए मज्ज उवणीया” (९-१२४)

अत्रापि ‘अणह’ इति देश्यशब्दस्य ‘असत’ इत्यर्थकस्य
(H. D. I. 13) ‘अनय’ इति संस्कृतरूपं प्रकरणार्थासंबद्धं
टिप्पणम्,

“कुडमाणं पि न कुटं मने तदंसणासाए” (३-२४३)

इह च ‘कुडमाणं’ इत्यस्य ‘स्फुटमानं’ इति संस्कृतरूपं व्या-

करणदोषदूषितम्, 'स्फुटत्' इति तु युक्तम्, परस्मैपदत्वात् स्फुटयातोः,

“अन्ने चिंतते मणे नियंति अन्नं घट्टेति अन्नेण” (८-१९४)

इत्यत्रापि 'नियंति' इत्यस्य 'पश्यन्ति' इत्यनुरूपे पर्याये (H. P. IV. 181) करणीये 'मेसन्ति' इत्यर्थतः शुद्धमप्य-
शुद्धसंस्कृतम्, आत्मनेपदत्वादीक्षेः। एवं कर्तुः क्वचिदर्थाज्ञान-
सूचकम्, क्वचन देश्यशब्दार्थानवबोधविज्ञापकम्, कुत्रचन व्याक-
रणानुपस्थितिविनिवेदकं च टिप्पणमिदं केनचन अभ्यसनावस्था-
वर्तिना विहितमिति विज्ञायते। ईदृशस्याप्यस्य टिप्पणस्य कश्चिदंशं
केनचिदंशेनोपयुक्तं विजानानस्तादृशाक्षरमेव तदिह स्वीयटिप्प-
णेऽवातारिपमिति।

अस्मिन्नादर्शपुस्तके तत्तत्स्यलेषु “युग्मम्” “त्रिभिः कुल-
कम्” “चतस्रभिः कलापकम्” “पंचभिः कुलकम्” इत्यादिः A
संज्ञकादर्शानुपलभ्यमानः समुपलभ्यतेऽधिकः पाठः। स च ग्रन्थ-
कारपश्चाद्भवेन केनापि प्राक्षिप्त इत्यवगम्यते; अन्यथा 'एवं च
टिप्' “अन्नं च” “अविय” इत्यादिमद्यपदानामिवैतेषामपि
प्राकृतभाषायामेवोपलम्भसंभवात्, गजद्वह-कुमारपालचरियम-
भृतिष्वेवंविधेषु ग्रन्थेषु मूलकारेण युग्मादीनामनभिधानात्, तेष्वपि
(गजद्वहादिषु ग्रन्थेषु) तेषां (युग्मादीनां) टीकाकारैरेव निर्देशात्;
ग्रन्थकारोपप्लव्हे पुनः प्राचीनतरमद्यमादर्शपुस्तकेऽवश्यं तादृश-
पाठस्योपलब्धिमसक्तात्, तत्र च तदनासादनस्याधुनैवोक्तत्वाच्च।
अतएव तादृशपाठं मूलग्रन्थेऽनिवेश्य टिप्पण्यामेवातिष्ठिपम्।

एवं च प्रतिद्वयाचारेण संपादितम्, शुद्धिपत्रादिविभूषितम्,

१ एतच्चायुक्तम्, त्रिभिःकुन्दोभिर्वाक्यासमाप्तौ विशेषकसंज्ञानस्यैवाभी-
ष्टत्वात्; यदाहुः—“एकद्वित्रिचतुश्छन्दोभिर्मुक्तक-संदानितक-विशेषक-कला-
पकानि” (काव्यानु० पृ० ३४०) इति,

“ द्वाभ्यां युग्ममिति श्लोकं त्रिभिः श्लोकैर्विशेषकम् ।

कलापकं चतुर्भिः स्यात् षड्ध्वं कुलकं सप्तम् ॥”

इति च। (काव्यप्र० टी० पृ० १८६)।

(७५)
 विषमस्थानेषु टिप्पण्या, निष्ठाङ्कितार्थसार्ये च कथाग्रन्यामिममा-
 श्रारम्भपर्यन्तमवलोचयन्तामालोचकाः, मनोहत्य निपीयन्ताम-
 मन्दानन्दसन्दोहानिःस्यन्दिनं विविधरसनिवहं सहृदयाः, सततं
 समभ्यस्यन्तां प्राकृतव्युत्पत्तिमभीप्सवश्छात्राः, नयतामेवं परिश्र-
 ममेनं मामकीनं फलेग्रहिताम्, क्षमन्तां मम निसर्गोपनिपाता मानु-
 ष्यसहकृताः स्वच्छनाः, उपेक्षन्तां च मुद्रणयन्त्रसंजातास्तन्निष्क-
 जनसमारचिता वा मात्रानुस्वाराङ्कादिपतनपरिवर्तनादीरवश्य-
 भापतन्तीरशुद्धीरिति—

पुण्यपत्तने
 संवत् १९७२ चैत्र कृष्णदशम्यां शुद्धवासरे
 ता० १७-४-१९१६ ।

प्रार्थयते
 राजविजयः ।

विषयानुक्रमणिका ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

प्रथमः परिच्छेदः ।

- १ मङ्गलाचरणम् । अभिधेयनिर्देशः । सज्जन-दुर्जनयोः स्तुति-
निन्दे । धर्मप्रवृत्त्युपदेशः । ग्रन्थस्य सरलतायां, प्राकृत-
भाषानिबन्धे च प्रयोजनं च ।
- ४ प्रण्यारम्भः । तिर्यंग्लोक-जम्बूद्वीप-कुरुदेश-हस्तिनापुर—
अमरकेतुनृपवर्णनानि । चित्रकरस्य राजसभायां प्रवेशः ।
कन्याचित्रप्रदर्शनम् । तद्दर्शनाद्राज्ञो-मोहोत्पत्तिः । कन्या-
स्थान-कुलादिवृत्तान्तपृच्छोत्तरे । विवाहादि च ।
- १३ धनदेवश्रेष्ठिनः कुलजन्मादिव्यावर्णनम् । धूर्तयोगिभ्यां
सकाशात् पत्नीपतिभ्रुप्रतिष्ठयालस्य सदेवशमंरूपबाल-
पालकस्य लक्षद्रव्येण परिमोचनम् । तदौदार्यविरूपातिः ।
पितृद्रव्योपभोगोपालम्भश्रवणासहने । द्रव्योपाजनाय
सह सार्धेन विदेशे धनदेवस्य पर्याणम् । अटवीप्रवेशश्च ।
द्वितीयः परिच्छेदः ।
- १८ अटव्यां सार्धे भिल्लघाटीपतनम् । भिल्लानां क्रूरतायां
वर्णनम् । सार्धस्येतस्ततः पलायनम् । धनदेवस्य भिल्लैर्युद्धम् ।
धनदेवपराजयः । भिल्लैस्तं गृहीत्वा पत्नीपतेः रुमपर्याणम् ।
देवशमंशो धनदेवपरिज्ञानम् । पत्नीपतये तन्निवेदनम् ।
धनदेवस्य निजप्रल्लयां नयनम्, आतिथ्यविधानादि च ।
- २४ धनदेवस्य भिल्लपतिचरित्रपृच्छा । भिल्लपतिना तत्प्रति-
ष्ठवनरूपं स्वस्य राजकुलजन्मत आरभ्य स्वगात्रनरख-
पित्रन्त्यकन्यापाणिग्रहण-तदासक्ति-स्वायमानना-वीवरा-
ण्यपरित्यागादिगर्भे पत्नीपतित्ववृत्तिस्थीकारपर्यन्तं स्व-
वृत्तान्तनिवेदनं च ।
- ३५ धनदेवस्य गमनानुष्ठा । पत्नीपतिना तदा दिव्यमन्त्रैः सम-

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

पथम् । गृतादृशदिव्यमखेमनुष्यलोकासंभविनः कथं
भवतां प्राप्तिरिति धनदेयस्य सुप्रतिष्ठं प्रति प्रश्नश्च ।

३६ सुप्रतिष्ठस्य मणिप्राप्तिवृत्तान्तनिवेदनोपक्रमः । तत्र सुप्रति-
ष्ठस्य वने मृगयार्थं गमनम् । तत्र सर्पोपद्रवाक्रान्तविद्या-
धराक्रन्दश्रवणम् । तच्छूहास्यमणिनोपद्रवनाशनं चेति ।

तृतीयः परिच्छेदः ।

३८ विद्याधरवृत्तान्तस्य सुप्रतिष्ठकृता जिज्ञासा । तन्निवेदन-
रम्भः । तत्र— वैताड्यवर्णनम् । रत्नसंचयनगरवर्णनम् ।
निजमातापितृस्वजन्मादिद्वयावर्णनम् । चित्रवेग इति
निजाभिधानम् । विद्याभ्यासादि । सिद्धायतनयात्रा-
महोत्सववर्णनम् । घसन्तर्तुवर्णनम् । यात्रायां, ततः
मातुलमुतेन सह कुञ्जरावर्तपुरे गमनं च ।

४५ मदनत्रयोदशीमहोत्सव-मदनमन्दिरादिवर्णनम् । तत्र
कनकमालादर्शनम् । चित्रवेग-कनकमालयोर्दृष्टिभेदः । मो-
होत्पत्तिः । उभयोर्दासीद्वारा वृत्तज्ञापन-पत्रादिप्रेषणान-
यन-प्रेमदाढ्य-सूर्यास्तादिद्वयावर्णनम् । यिरहाग्निपीडाव-
र्णनम् । सूर्योदयवर्णनम् । परिच्छेदसमाप्तिः ।

चतुर्थः परिच्छेदः ।

५७ कनकमालाया नभोवाहनेन सह वरकस्य महोत्सवः ।
चित्रवेगमूर्च्छा । दैवोपालम्भः । पूर्वमेव कनकमाला-
पित्रा नभोवाहनाय निजकन्यायितरणम् । तद्वृत्तान्तस्य
दास्या चित्रवेगाय निवेदनारम्भः । तत्र—

६० अमितगतेर्गङ्गावर्तपुरे गमनम् । सुरवाहनमुनिमुमयसर-
केयलोत्पत्ति-देशनाश्रयण-कन्यारभाविवर-प्रश्नोत्तरादि ।

६३ गन्धवाहनस्य स्वमुतनभोवाहनार्थं कनकमालायाच्छ्रा, त-
त्स्वीकार-सप्तनिर्धारण-स्वपुरागमन-स्वदयितातद्रूपतज्ञा-
पन-नभोवाहनकन्यायितरणाग्रहादियवर्णनम् ।

६६ कनकमालाया अभिलषितवरसिद्धिनिराशा । आत्महृत्यो-

पृष्ठाद्:

विषयः ।

द्यमः । देवदाणी-समभीष्टभर्तृलाभज्ञापन-तदुपायप्रदर्शना-
दिवर्तनम् ।

३१ ततश्चित्रवेगस्याभीष्टसिद्धिपाशा । आशाया निराशायां प-
रिवर्तनम् । आत्मवधोद्यमः । चित्रगतिना तत्ररगमन-पा-
शच्छेद-स्वस्थीकरणादि । परिच्छेदान्तः ।

पञ्चमः परिच्छेदः ।

३४ चित्रगतेश्चित्रवेगवृत्तपृच्छा । प्रतिवचनम् । चित्रवेगवृत्ता-
न्तारम्भः—नगर-मातापित्रादिवर्तनम् । निजमातृमातु-
सुपीरन्योन्यं भाविस्वापत्यवीवाहकरणप्रतिज्ञा । मातु-
सराज्यप्राप्तिः । स्वभगिनी-मातुलसुतयोश्चित्रलेखा-ज्वलन-
प्रभयोः पाणिग्रहणम् । मातुलस्य प्रभञ्जनस्य दीक्षा । ज्व-
लनप्रभराज्यावाप्तियेतिप्रभृतिवर्तनम् ।

३५ कनकप्रभस्य ज्येष्ठभ्रात्रा ज्वलनप्रभेण युद्धम् । ज्वलनप्रभ-
पराजयः । ज्वलनप्रभस्य श्शुरनगरे गमनम् । चित्रवेग-ज्व-
लनप्रभयोः शालकभगिनीपत्योः पुरवह्निगमनम् । प्रभञ्जन-
मुनिकेषलोत्पत्ति-देशनाश्रयण-राज्यावाप्तिप्रश्नोत्तरादि ।

३६ द्वयोर्विद्याराधनाय गमनम् । तत्र निजभगिनीं कनकप्रभे-
णोपद्रव्यमाणां दृष्ट्वा चित्रगतेस्तत्पृष्ठिधावनम् । कनकप्रभ-
स्य निजनगरे आगत्य विद्यया चित्रवेगचित्तध्वनकरणम् ।
ज्वलनप्रभस्य रोहिणीविद्यासिद्धिः । चित्रगतेर्विद्यामुखाद्
वृत्तान्तश्रवणम् । तदानयनाय दमघोषप्रेषणम् । चित्र-
गतिस्वास्थ्यम् । द्वयोर्निजनगरे प्रत्यागमम् ।

३७ मार्गे हस्तिकृतोपद्रवात् कन्यापराः परिभ्रमणम् । कन्या-
चित्रगतयोर्मिथःस्नेह-मुद्रापेण-स्वस्थानगमनादि । चित्रगतेः
कन्यापुरागमन-तत्पुरीद्वसतायिलोकम-कारणपृच्छादि ।

३८ कनकप्रभराजस्य प्रमादाज्जिनभवनोल्लङ्घन-धरणेन्द्राक्रोश-
तद्विद्याविनाश-पलायन-पुरलोकान्यान्यनगरगमनादिवृ-
त्तान्तश्रवणम् । ततश्चित्रगतेर्विस्मय-विरहदुःख-कन्यागवेष-

शृष्टाङ्कः

विषयः ।

दशमः परिच्छेदः ।

१६३ पुत्रजन्मोत्सव-सराज्ञीकनृपनिमन्त्रण-नाम-विधान-राज्ञी-
पुत्राभिवाच्छा-सुताभावजन्यशोकादिवर्णनम् ।

१६६ राज्ञो देवाराधनम् । देवतासाक्षात्कारः । राज्ञीस्वप्रदर्शन-
गर्भाधान-हस्त्यारोहणादिदोहदोत्पत्ति-तदपहारादि ।

१७३ नैमित्तिकागमन-राज्ञीविषयकप्रश्नोत्तर-नृपोत्तरदिव्यया-
ण-राज्ञीसमागमादिवर्णनम् ।

१७५ राज्ञ्या गजविहितनिजापहारादारभ्य निजवृत्तान्तनिवेद-
नारम्भः, तत्र हस्तिनो गगनोत्पतनम्, राज्ञ्या गगनात्
सरोवरे पतनम्, सरोवरवर्णनम्, श्रीदत्तसमागमः, राज्ञ्या-
स्तेन कुशाग्रपुराभिगमनम्, घर्त्मनि भिक्षावस्कन्दः, राज्ञ्याः
सार्थाद्वियोगः, अटवीभ्रमणम्, पुत्रप्रसूतिः, तदपहारश्चेति ।

एकादशः परिच्छेदः ।

१८१ राज्ञ्याः क्रन्दन-तापसीसमागमाश्चासन-स्वाश्रमनयनादि ।

१८४ अश्वहतसुरयागमनम्, तेन कुलपतये निजवृत्तकथनम्,
राज्ञ्यास्तेन सह स्वपुराभियानम्, मार्गे सुरयस्य राज्ञीशी-
लखयहनोद्यमः, राज्ञ्याः पलायनं कुर्वत्या कूपे पतनम्, तत्र
निजपतिनृपस्य समागमश्चेतिप्रभृतिपरिवर्णनम् ।

१८८ उद्द्याने नभस्तलात् सुरसुन्दर्याः पतनम्, उद्यानपालेन
राज्ञो तन्निवेदनम्, राजपुरी तस्या नयनम्, राज्ञा तद्दत्त-
पृच्छायां संक्षेपेण परिषयदानम्, राज्ञ्या दासीद्वारा वि-
स्तरतस्तद्गतान्ताधिगमनप्रयासः, सुरसुन्दर्या दास्यै स्ववृत्त
निवेदनोपक्रमश्चेत्यादि । तत्र—

१८३ स्वपुर-मातापितृ-कलाग्रह-गौधनप्राप्त्यादिवर्णनम् । उ-
द्याने प्रियंवदादर्शन-संभाषण-विस्मृतविद्यापदोपलम्भन-
चित्रदर्शन-स्नेह-मूर्च्छा-सरुपालाप-प्रियंवदागमनादि ।

द्वादशः परिच्छेदः ।

१९८ सखीनां निषो हास्यालापः । परिव्राजिकाया आगमनम् ।
तस्या आत्म-परलोकाभावादिसाधनगर्भनास्तिकतोपदेशः ।

पृष्ठाङ्कः

विषयः ।

सुरसुन्दर्यां शुक्तिभिस्तत्खण्डनं चेत्यादिवर्णनम् ।

२०५ शशुङ्गयनृपस्य मन्त्रिद्वारा सुरसुन्दरीयाचना, नरवाहनेन तदनङ्गीकारः, द्वयोर्युद्धं च ।

२०७ रत्नद्वीपे सुरसुन्दर्यपहरणम्, अपहारकेण निजवृत्तनिवेदनम्, विद्याजापदानाय तस्य वंशजात्यामवस्थानम्, सुरसुन्दर्यां आत्मघाताय विषफलभक्षणम्, मूर्च्छां चेत्यादि ।

२१२ मकरकेतोर्वंशजालीच्छेदः, वृक्षाधः सुरसुन्दर्यवलोकनम्, विषापहरणम्, शशुङ्गयनृपवधाय पुत्रे गमनम्, प्रियंवदया सह सुरसुन्दर्यां तत्रावस्थानम्, वेतानेन पूर्ववैरिणा सुरसुन्दरीमपहृत्याकाशात् पातनं चेत्यादि ।

त्रयोदशः परिच्छेदः ।

२१७ मकरकेतुकृतशशुङ्गयनृपवधः । धनदेवस्य राजसभायामागमनम् । नृपपृच्छोत्तरं तेन स्वीयसिंहलद्वीपयात्रार्धभङ्गवर्णनप्रक्रमः । तत्र समुद्रे मकरकेतुसंगमः । धनदेवस्य तद्दत्तजिज्ञासा । तत्कथनारम्भः । तत्र रत्नद्वीपे विद्यासाधनसुरसुन्दरीविषापहार-रणप्रयाण-रिपुठ्यापादनादिवर्णनम् । नभोमार्गेण रत्नद्वीपे प्रत्यावर्तमानस्य मध्ये पूर्ववैरिदेवेन धार्षी पातनम् । याहुभ्यां तत्तरणप्रक्रमश्चेति ।

२२० प्रयङ्गमङ्गः । धनदेवस्य फलकासादनम् । नीरधितीरे स्थितिः । देवसाक्षात्कारः । तेन देवशर्मभवावस्थिती धनदेयकृतस्योपकारस्य स्मरण्या, विविधपरब्रयितरणम्, हस्तिनापुरे नयनं चेत्यादिवर्णनम् ।

चतुर्दशः परिच्छेदः ।

२२५ सुरसुन्दरी-कमलायतीविलापः । सुप्रतिष्ठमूरिसमवसरणम् । तदुपदेशमुखेन संसारासारता-नारकादिदुःखदीर्गत्यादिवर्णनम्, धर्मतस्यादिसंकीर्तनं च ।

२४१ राज्ञो मकरकेत्यपहरण-वृद्धि-सत्यादिसत्तान्तानुपीगोत्तरं केवलिकृतं तदुत्तरम् । पूर्वभवादारभ्य तत्कालपर्यन्तं तद्विनिवेदनारम्भः ।

शुभोक्तः

विषयः ।

पञ्चदशः परिच्छेदः ।

२५२ प्रकृतसमाप्तिः । धेनुदेवस्य पत्नीभङ्गानन्तरजातमूरिवृत्तप्र-
शनः । सूरैस्तत्रियेदुनम् । प्रियंवदया समुद्रान्मकरकेतोर्दु-
रणम् । तेन तस्यै स्ववृत्तशंसनम् । मकरकेतोः सुरसुन्दरी-
वृत्तजिज्ञासा, प्रियंवदया तद्विज्ञापनं च । धरणेन्द्रेण निजपू-
र्वचरित्रकथनपूर्वकं तस्मै विद्यावितरणं चेत्यादि ।

२६२ आकाशमार्गेण मकरकेतोरगमनम् । महोत्सवेन तस्य पुर-
प्रवेशः । सर्वेषां मिथः समागमहर्षः । सुरसुन्दरीमकरकेतु-
धियाहः ।

२६४ सूरिवन्दनायै नृपगमनम् । कमलावत्या निजपूर्वभवप्रशनः ।
मूरिणा तद्विज्ञापनम् । चित्रवेगादीनां दीक्षाग्रहणं चेति ।

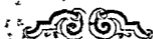
षोडशः परिच्छेदः ।

२६६ मकरकेतो राग्यशासनपदुति । शुभकृत्यानि । सुरसुन्दरी-
स्वप्नः । राज्ञा सभार्यस्य हिमवति गमनम् । तत्रोद्याने
दम्पत्योः प्रश्नोत्तरविनोद-कृष्णसर्पेदंश-विषापहारोः, ग-
र्भाधानम्, पुत्रद्वयप्रसूति, युधराजविवाहश्च ।

२७८ मदनवेगस्य दासीरूपेण नृपवधोद्यमः । राज्ञा तस्य कारा-
गृहे क्षेपणम् । पर्युपशाया त मुक्तिः । पुनराजविधातुचेष्टा ।
तत्रापि निष्फलता चेत्यादि ।

२८१ चित्रवेगमूरिसमवसरणम् । राज्ञा मदनवेगस्य धैरनिमिषं
ज्ञातुमिच्छा । मूरिणा तदुत्तरदानम् । सुरसुन्दरीमकरकेतु-
प्रव्रज्योपादानं च ।

२८३ चित्रगत्यपहारः । मूरिदेशना । मकरकेतुमुनेर्मुस्त्यवाप्तिः ।
सूरि-सुरसुन्दरीप्रभृतीनां केवलज्ञानोत्पत्तिः । सर्वेषां भोक्ष-
प्रगतिः । यः यकृद्भयुता । प्रशस्तिः । ग्रन्थरुमाप्तिश्चेति ॥

अहं

सुरसुन्दरी-चरित्रं

शुह-सौमन्न पङ्क्ता समैय समारद्र लोय कम्मस्त ।
अमरवद्-वयण धरिओ परिकुडिलो कुतल-कलावो ॥ १ ॥
कनासन्न सोहइ जस्त अवरथाण पत्थणत्थव ।
वित्तम्भतर रुद्ध-प्यवेस-कदप्प-दूत्तव ॥ २ ॥

भद्रा ।

सोहइ जस्त सुसरय उभयस लुल्ल-कुतल-कलावा ।
मुत्ता सुयन्न वना सकज्जलगव्व दीव सिहा ॥ ३ ॥
जस्त यणामा पावइ पलय पउरोधि विग्व सघाओ ।
तस्त रिसहस्त पढम नमामि पय पकय पयओ ॥ ४ ॥
अजियाइणो जिणिदे वदे जम्मग्गि जेसिममरिंदा ।
रागाइणो वि सत्तू पचत्त पाविया सैमय ॥ ५ ॥
चम्मण समयाणतर मुमरु सिहराभिसेय समयग्गि ।
सँकिंदण कय कुणियप्प नासणे कय पयत्तस्त ॥ ६ ॥
रागाइ-वइरि सेणव्व जस्त ददुहु अणन्न सामथ ।
धैरहरिया अच्चथ सँसिलाच्चप सायरा वसुहा ॥ ७ ॥
निम्मल कम-नह नियरो पडिबिबिय पणय तिहुअणो जस्त ।
उव्वहइ जाय गव्वो केवलनाणस्त सैमसीसि ॥ ८ ॥
जस्म य यणाम मत्ता निम्मले कम णैक्ख पडिय पडिभिम्बा ।
एकारस गुणमुत्तम अप्पय हरिसिया तियसा ॥ ९ ॥
त वदे जिण-पद्द दग्गि नरिंद विंद-वदियय ।
सिद्धथ नरिंद मुअ चरिम धैरिम गइ पत्त ॥ १० ॥^{१२}

१ सामन्न धामप्यम । २ B नद । ३ B अत्तसामि कलापकम् । ४ अमरेद्रपक्षे
सं वपयहरारवम्, जितभरजन्ताभिपयममय चामरादिधारकतया सोवस्वपथककर-
णत्थ सेपामाचारात् रागादिपक्षे पयत्त नाथ । ५ समक युगपत् (V A B 2412)
६ B उद्वह । ७ कडियता (B D V 27) । ८ सिलाचय पर्वत । ९ समसँसी
—स्पया (A D 1111 13) । १० B मक्ख । ११ चरमगतिर्मुक्ता । ११ B
१२ अ कुलकम्

दुजय-अणंग-मायंग-भग-मारंग-पुंगव-सरिच्छे ।
 सासय-सिव-सुह-सहिए सिद्धे सिरसा नमंसांमि ॥ ११ ॥
 दुद्धंस-धंत-विद्धस-धीर-सिद्धंत-देसए धीरे ।
 पचविहायार-रए सिरसा बंदांमि आयरिए ॥ १२ ॥
 विसय सुह-निषियासे संसार-च्छेय-करण तल्लिच्छे ।
 बंदांमि उवज्जाए सुत्त-त्थ विसारए सययं ॥ १३ ॥
 पंच-महव्वय-दुव्वह-पव्वय-उव्वहण-पैच्चल सिरसा ।
 धर-वास-पास-भुक्के साहू सव्वे नमंसांमि ॥ १४ ॥
 जीए कम-कमल पाविकुण पाविति पाणिणो परमं ।
 माणं अन्नाणा वि हु सा जयइ सरस्सई देवी ॥ १५ ॥
 जाण पसाएण पुण मएवि जड-बुद्धिणा कहा-करणे ।
 लीलाए पैयट्टिज्जइ, विसेसओ ते गुरू बंदे ॥ १६ ॥
 इय पुज्ज-पणइ-करण-पणासिपासेस-विग्ग-मंघाओ ।
 षोच्छं संवेगकरिं कह तु सुरमुदरिं नाम ॥ १७ ॥
 अन्नं च, तस्स कीरइ पढमं चिय पथणा खल-जणस्स ।
 धीहेइ कवि-जणो जस्स मूमओ इव त्रिरालस्स ॥ १८ ॥
 अहवा सहावउच्चिय दोस गगहणम्मि वावैड-मणस्स ।
 अन्नभयणा-सएहि वि न खलस्स खलत्तणं गलइ ॥ १९ ॥
 कुडिलत्तणं न उज्जाइ परिच्छिदइ-गवेसओ य दोर्जाहो ।
 पथिज्जंतो वि कवीहिं दुज्जणो सण्ण-सारिच्छो ॥ २० ॥
 अन्नभयिओ वि बंको कलुसिय-हियओ सुवित्त-परिहीणो ।
 चंदोव्व दुज्जणो इह दोसासंगे पपासेइ ॥ २१ ॥
 ललिए व निदुदुरे वा कव्वे दोसो खलहिं घेतव्वो ।
 उट्ट-मुत्ताओ अहवा नीहरइ न जीरयं कहवि ॥ २२ ॥
 दुज्जण-सहाए पडिय निम्मल कव्वं पि लहइ न पइट्टं ।
 जल-विदुत्थ सुत्तते आयस-भेणम्मि पक्खित्तो ॥ २३ ॥

१ सारङ्गः=सिंहः । २ प्थान्त = तिमिरम् । ३ A °वाङ्मयं° । ४ ताञ्जिमान् =
 सारंगान् । ५ प्रत्यतान् = समर्थान् । ६ B °लाइ । ७ प्रवृत्तते । ८ B विडाल° ।
 ९ व्यापृतमनसः । १० परिच्छिदगवेसकः, संपक्ष सिद्धं = विजय, दुर्जनपक्षे सिद्धं =
 दूषणम् । ११ चन्द्रपक्षे सुवृत्तं = शोभनकुण्डलाकारः, दुर्जनपक्षे सशचारः । १२
 चन्द्रपक्षे दोषाया रात्रेः स्वाज्ञे; दुर्जनपक्षे दोषाणां दूषणानामाज्ञे । १३ निरस्तरति
 (ध. P. 17. 79) B नीसर° । १४ मार्गं = भाजनम् (ध. P. I. 267) ।

पदमो परिच्छेदो ।

आसज्जं दुज्जणं कवि-जणस्स अब्भत्थणा तओ विहला ।
 न ह्नु सक्कर-रस-सित्तोवि चयइ कहुवत्तणं निंवा ॥ २४ ॥
 अहवा क्हा-पव्वघो कीरइ किं दुज्जणाण संकाए ! ।
 नूया-भएण परिहण-विमोयण हंदि ! न ह्नु जुत्तं ॥ २५ ॥
 दुज्जण-असंमय पि ह्नु कुणइ कवी कन्थमत्थ किमजुत्तं ? ।
 उल्लयाणमभासंतोवि दिणवरो किं न उगमइ ? ॥ २६ ॥
 अपत्थिओवि सुयणो कर्इण कन्वे गुणे पयासेइ ।
 धवलेइ जयं सयलं सभावओ चव निसि-नाहो ॥ २७ ॥
 निंदाकैरि-जणस्स वि दोस-ग्गाहो न सज्जणो क्हावि ।
 कुणइ सुयधं वासिं तैच्छिज्जतो वि मलयवहो ॥ २८ ॥

अत्र च ।

इवइ ह्नु विरुवयंपि ह्नु कन्वं सुयणाण संगमे लट्ठे ।
 सिंणि-पुढम्मि पविट्ठ जलंपि मुत्ताहलं होइ ॥ २९ ॥
 अब्भत्थणारिहा ज सुयणा, तो तं उ पत्थिमो इण्हि ।
 एगग मणा होउ सीहिज्जति निसामेह ॥ ३० ॥
 घोरे अणोरपरं संसारे जेणि लक्ख पउरम्मि ।
 अइदुलहं लद्धण मणुयत्त भविय-लोएण ॥ ३१ ॥
 देविद चद-नागिद विद-मैणुइंद-वदिय-जिणंहिं ।
 वैजरिए उज्जमित्तं जुत्तं धम्मम्मि सुद्धम्मि ॥ ३२ ॥
 'सो अंतरारि-विजए राग दोसो य अंतरा सत्त ।
 तव्विजए चिय सौक्ख तेहिं जियाण पुणो दुक्ख ॥ ३३ ॥

एवं च टिप्प ।

राग-दोसोणुगया जीवा पौवैति विविह दुक्खाइं ।
 तम्हा तव्विजए चिय विबुहंदि होइ जइयवं ॥ ३४ ॥
 एयत्थ साहण-परा सोलस-परिच्छेय-संगया ललिया ।
 पाइय-गाहादिं क्हा कीरइ सुरसुदरी-नामा ॥ ३५ ॥
 अबुह-जण-योहणं तह दुक्कह-लोयाण चित्त-रंजणय ।
 सुगवं णो सक्किज्जइ कवीहिं उभयंपि काज्जण ॥ ३६ ॥

१ परिहण = परिधानं = वस्त्रम् (H. D. VI 21) । २ B परिहाण । ३ जय =
 जगत् । ४ B^० करज ? । ५ तथा वासया लियमानः । ६ लट्ठ श्रेष्ठम् (H. D. VII. 26)
 ७ श्रुति-पुटे । ८ कथ्यमानाम् । ९ A^० इण्हित । १० अण = नास्ति (H. P. II. 190)
 उरं = आरम्भः (H. D. I 86) पारधान्तो यस्य तस्मिन्मनाद्यनन्ते इत्यर्थः । ११
 मणुइंदा = मनुजेन्द्राः । १२ वैजरिए = कथिते (H. P. IV. 2) । १३ धं =
 श्रद्धधर्मः । १४ दोसो द्वेषः (H. D. V. 56) । १५ B पावैति ।

ब्रह्मो ।

सालंकारेण घणकंखरेण रंजिजए जणो विबुहो ।
 पयडस्थ-ललिय-कब्धे अबुहाणं बोहणं कुणइ ॥ ३७ ॥
 दोण्ह वि ऐककवए चिय सक्किजइ रंजण न काजणं ।
 एककं गेणहंताणं अबस्म किर नासए षीय ॥ ३८ ॥
 निय-गुरु-कम प्पसाया फावि इ सत्ती उ जइवि मह अत्थि ।
 उवमा-सिलेस-रूयग-वण्णग-वहुलम्मि कब्धम्मि ॥ ३९ ॥
 तहवि इ तयं न कीरइ असमत्थं पैत्थुअम्मि जं अत्थे ।
 तो अबुह-बोहणत्थं पयडत्था कीरए एसा ॥ ४० ॥

दिग्घ ।

सीसिणि-मैयहरियाए गुरु-भगिणीए अलेघ-वयणाए ।
 सिरे-कह्दाणमईए पवात्तिणीए उ वयणेण ॥ ४१ ॥
 पारद्धा ज एसा कवित्त-गब्धेण नो मए, तेण ।
 कीरइ उत्ताणत्था पाइय-गाहाहिं ललिय-पया ॥ ४२ ॥
 इ पजत्तं बहुणा पत्थुय-विग्घावहेण विहलेण ।
 विहय-कुल बालिया-कय-कडक्ख-विक्खेव-सरिसेणं ॥ ४३ ॥
 निमुणह एगग-मणा होउमियाणि कहं कहिजंतं ।
 कैद्धाइज्ज-सएहिं गाहाण कय-परिच्छेयं ॥ ४४ ॥

अत्थेत्थ सुवित्थिन्नो उद्धाहो-लोग-मंज्झयारम्मि ।
 नामेण तिरिय-लोगो विवुहाणुगओ मुमेरुव्व ॥ ४५ ॥
 दीथो उ अत्थि तत्थवि विक्खरओ ज्ञायणाण लक्खं तु ।
 जलहि-वलपावगूढो जंबुदीवो सि विक्खाओ ॥ ४६ ॥
 तस्म य दाहिण-भागे भरहं नामेण अत्थि वर-खेत्तं ।
 वेयइह नग-वरेणं दुहा-विहत्त सुवित्थिन्नं ॥ ४७ ॥
 अह दाहिणइह-भरहे गंगा-सिंधूण मंज्झयारम्मि ।
 कण्ण-दुमोव्व दुमाणं बहु-देसाणं पहाणयो ॥ ४८ ॥
 धम्म समिद्धिल-पामर-रासय-ससइ-पुरिय-दियतो ।
 अवि-करह-महिस रासइ-नाणाविह-गोहणाइत्तो ॥ ४९ ॥

१ एकपदे=युगपत् । २ बीयं=द्वितीयम् । ३ षीय । ४ उपमा-श्लेष-रूपकादयो-
 ष्टलङ्कारविशेषाः । ५ प्रस्तुते । ६ A पित्तुयम्मि । ७ मयहरिया महत्तरा (U.P.) । ८
 उत्तानार्था=स्पृष्टार्था । ९ अर्धतृतांशवर्तः । १० मज्झयारं=मध्यम् (H.P. १।
 ११) । ११ विबुधा-पण्डिताः, देवाश्च । १२ गोघनादीर्णः ।

तं ददुं नर-नाहो चितइ एसो हु चित्त-कम्मम्मि ।
 अइकुसलो ज लिहियं अउव्व-रूवं इमं रूवं ॥ ९१ ॥
 ति-ल्लोक्कम्मिबि मन्ने एरिस-रूवा म इत्थिया अत्थि ।
 चित्त-कला-निउणत्ता अदिट्ठ-रूवा इमा लिहिया ॥ ९२ ॥
 जइ पुण फरथवि होग्जा एरिस-रूवेण इत्थिया कत्ता ।
 तीए वि संगमो जइ ता रज्जं होग्ज सकयरथं ॥ ९३ ॥
 एवं चित्तं तस्स य वैम्मह-सर-गोयरम्मि पडियस्स ।
 वैसासरिओ से अप्पा चित्तेऽवक्खित्त-चित्तस्स ॥ ९४ ॥
 सत्तो खणंतराओ समीळिय-लोयणो अमरकेऊ ।
 सीहासणाउ पडिब्बो मुच्छाए परवसो सहसा ॥ ९५ ॥
 हा ! हा ! हत्ति भणंता अत्थाण-गया समुट्ठिया लोया ।
 वीयति वीयणेहिं सीयल-सल्लिणेण सिंचति ॥ ९६ ॥
 वयणे खिंवेति खिण्यं कप्पूरं तह मल्लेति अंगाइं ।
 तं ददु चित्तसेणो पहसिय-वयणो ददं जाओ ॥ ९७ ॥
 रे ! रे ! कोवि हु पावो अहिमर-रूवेण आगओ एतो ।
 कम्मणगारी जेणिह विमोहिओ अम्ह सामित्ति ॥ ९८ ॥
 तालेह हणह बधह एवं भणंतेहिं अंगरक्खेहिं ।
 गहिओ सो हैम्मंतो एव भणिउ सैमादत्तो ॥ ९९ ॥
 भो ! भो ! भदा ! नाहं दुट्ठो ता मा मुहा कंयत्थेह ।
 तत्तां य तेहिं भणियं कदं न दुट्ठो तुमं पाव ! ? ॥ १०० ॥
 कम्मण कयं हि चित्तं पेयसिय फीस राइणो तुमए ? ।
 तह मुच्छियम्मि देवे वियसिय-वयणो य किं जाओ ? ॥ १०१ ॥
 ता कहमु केण रण्णो यहणथं पेसिओ तुम पाव ! ? ।
 तो भणइ चित्तसेणो अंक्खिसं तुम्ह सव्वंपि ॥ १०२ ॥
 रओ अम्मुदयरथं समागओ न उण दुट्ठ-बुद्धोए ।
 ऐमाइ भणंतोवि हु बद्धो सो राय-पुरिसेहिं ॥ १०३ ॥
 एत्तरम्मि राया गय-मुच्छं सैत्थ-चयणो जाओ ।
 अह नरयइणा भणियं मुचह भो ! चित्तगरमेयं ॥ १०४ ॥
 उण्णोडिय-बंधो सो रत्ता भणिओ य भर ! उयविसमु ।
 आइइमामु मह सथ केण तुमं पेसिओ एत्थ ? ॥ १०५ ॥

१ अपूर्णवत् । २ वम्महो = मगवः । ३ विरपरितः । ४ अभियरो वया-
 दितामनो मरुअवराहियं साइसकमया(। ५ इम्मनो = इत्थमानः । ६ मयाइणो
 (म. १ म. ११) । ७ बुद्धवत् । ८ प्रशुद्धवत् । ९ आइइमामुः मि ।
 १० एवमादि । ११ एवपंचदः ।

तो मणइ चित्तसेणो निसुणसु नर-नाह ! एत्थ परमत्थं ।
 चित्तगर-वेस-धारी समागओ जेण अहमेत्थ ॥ १०६ ॥
 व्यरेत्थ कुसग्गपुरं सुपसिद्धं चैव देव-पाथाणं ।
 नयर-गुणेद्भववेयं धण-धन्न-समिद्ध-जण-कलियं ॥ १०७ ॥
 पेणइ-जण-पूरियासो राया घणनाहणात्ति तत्थासि ।
 पाणप्पिया से देवी वसन्तसेणत्ति नामेण ॥ १०८ ॥
 ताण य पुत्तो नरवाहणात्ति नामेण उक्कड-पयावो ।
 कमलावड्ढि-नामा धूया अच्चंत-रूववई ॥ १०९ ॥
 अह अन्नया य राया दाउं नरवाहणस्स निय-रज्जं ।
 कमलावई य भगिणी अणुरूव-वरस्स दायव्वा ॥ ११० ॥
 इय भणिरुण पुत्त सुगुह-समीवग्मि जाय-संवेगो ।
 संसारुच्छेयकरं सामन्न उवगओ विहिणा ॥ १११ ॥
 नरवाहणावि राया रज्जं पाळेइ पणय-पडिवक्ख ।
 चिट्ठइ कन्नंतेउर-मग्गे कमलावई वि मुह ॥ ११२ ॥
 एत्तो य तग्मि नयेरे निवसइ वणिओ उ सागरो नाम ।
 रन्नो बौल-वयंसो जिण-वयणे गाढमणुरत्तो ॥ ११३ ॥
 सिरिमइ-नामा भज्जा अइप्पिया तस्स सील-संपन्ना ।
 सिरिदत्तो से पुत्तो सिरिकता तेहय दुहियत्ति ॥ ११४ ॥
 सिरिकंता अणुदियहं वच्चई कमलावईए पासग्मि ।
 जाया य गरुय-पीई अन्नोन्नं ताण दोण्हंपि ॥ ११५ ॥
 इत्थी-जण-जोगाओ गहियाओ कलाओ बाल-भावेवि ।
 सगळ-कला-निठणस्स उ पासग्मि सुमित्तसेणस्स ॥ ११६ ॥
 राय-दुहियाए समयं चित्ताइयाहि विविह-कीलाहि ।
 सिरिकता कीलेत्ता विगाल-समयग्मि एइ गिहं ॥ ११७ ॥
 सिरिकंताए समयं सिणेह-साराए राय-धूयाए ।
 बौलीणो बहु-कालो नाणाविह-कीटण-रयाए ॥ ११८ ॥
 कमसो वड्ढंतीओ तियसाण त्रि पत्थणिउन्न-रूवाओ ।
 पत्ताओ पठम जोव्वणमणंग-सिंणार-आघासं ॥ ११९ ॥
 अह अन्नया य राया मइसागर-सागरंहि संजुत्तो ।
 अत्थाण-मंडवग्मी आसीणो अच्चई जाव ॥ १२० ॥

१ प्रत्ययिनः - अर्थिसमुदायः । २ धूया - दुहिता - पुत्री । ३ अ - 'रुवव' ।
 उववदरो वात्सवित्रम् । ४ अ नामभे । ५ आधिक्यतः । ६ आस्ते ।

! निय-सहि यण-संजुत्ता ताव य कमलावई तहि आया ।
 भूतण-पसाहिअंगी गेंदुय-कीलाए कीलती ॥ १२१ ॥
 अह सा भगिणी रत्ना पीईए निवसिया निउच्छंगे ।
 ! ततो दट्टु तीए रूव तह जोव्वणमुदग्ग ॥ १२२ ॥
 भणिअं रत्ना मती मइसागर ! तइय पव्वयंतेण ।
 ताएण अहं भणिअं भगिणी ठणम्मि दायव्वा ॥ १२३ ॥
 इण्हि वरस्स उचिया जाया एसत्ति, ता महं कहसु ।
 को अणुख्वो पुरिसो ईमीए सुकुल-पसूओ य ? ॥ १२४ ॥
 मइसागरेण भणियं देवां च्चिय एत्थ जाणए उचियं ।
 ! ततो रत्ना भणियं एव मे फुरई चित्तम्मि ॥ १२५ ॥
 कीरइ सयवरो इह हक्कारिज्जंतु सव्व-रायाणो ।
 जे च्चिव द्वियय-इट्ठो त च्चिव वरेई जेणेसा ॥ १२६ ॥
 मइसागरेण भणियं जं देवो आणवेइ तं फिच्चं ।
 नंधरि सयंवर-करणं सपइ उचियं न काउं जे ॥ १२७ ॥
 सव्वेवि निवा जइया आयत्ता होंति एग-नरवइणो ।
 तदणुजाएण तया सयंवरो होइ कायव्वो ॥ १२८ ॥
 एगस्स जओ वरणे सेसाण सो निवारगो होइ ।
 संपइ पुण रायाणो नरिंद ! सव्वेवि अहमिदा ॥ १२९ ॥
 ता ताणमंग-वरणे सेसा सव्वेवि सत्तुणो होंति ।
 न य सक्का संगामे जिणिउं सव्वेवि एगेण ॥ १३० ॥
 ता अलमिमिणा नर-वर ! विग्गह-मूलेणणैथ-वड्डुलेण ।
 कमलावई-सयंवर-करणेण एत्थ पथावे ॥ १३१ ॥
 ततो रण्णा भणियं कस्सेसा तैरिहि भइ ! दायव्वा ।
 को य इमीए इट्ठो मणस्स इइ कह णु नायव्वं ? ॥ १३२ ॥
 जस्स य तस्स व रत्तां दायव्वा न य मए नियय-भगिणी ।
 दिन्ना होइ मुदिन्ना जस्स, इमा तस्स दायव्वा ॥ १३३ ॥
 एवं च जाव जपइ राया मइसागरेण सह तस्य ।
 ताव य दुवारैणालो पणाम-पच्छुट्टिअं भणइ ॥ १३४ ॥
 अट्टग-निामत्त विउ भूय-भविस्सत्थ-पवडण विडिट्ठी ।
 मुमई-नामा इहइं सभागओ देव ! नेमिती ॥ १३५ ॥

१ B कंदु । २ निउच्छंग=निज रंग । ३ तदा प्रव्रजता=दीक्षा पृथक्ता ।
 ४ B इदि । ५ B मीइ । ६ आनन्तर्वेइययम् (II. P. 11. 183) । ७ पादपूणे-
 इव्यथागदम् (II. P. 11. 217) । ८ यदा । ९ A मयायाम् ततो । १० अन्वर्थवदुक्त ।
 ११ B तलइ; तई । १२ A रयां । १३ पट्टिइ=वदुरः ।

सो देव-दंसणत्थं दुवार-देसग्गि चिट्ठइ इयाणि ।

इय सोउं नर-वइया भणिय सुरियं पवेसेहिं ॥ १३६ ॥

सयणतरं च सुमई निम्मळ-सिय-वसण-सोहिय-सरारो ।

गोरोयण-कय-तिलओ समागओ राइणो पुरओ ॥ १३७ ॥

आसी-पयाण-पुव्वं दाउं हेव्वक्खए नरिंदस्स ।

रत्ता कओवयारो उचिथासणगाग्गि उवविट्ठो ॥ १३८ ॥

रत्ता पच्च-हेउं अतीय-नत्थुग्गि पुच्छिओ एसो ।

पच्चक्खं पिव सक्खं साहेइ सो अबितहं जाय ॥ १३९ ॥

ताहे पहसिय धयणो राया नरवाहणो इमं भणति ।

भो सुमइ ! मज्झ भग्गिणी एसा कमलावई कण्णा ॥ १४० ॥

एईए को भत्ता होही मण-वल्लहुत्ति वज्जरसु ।

सुमई निरुव्विऊण निमित्तमेवं समुल्लवइ ॥ १४१ ॥

नर-वर ! चित्ते छिहिय ऐईए रूवयं पुलोएत्ता ।

मुच्छिज्जिस्सइ जो इह होही भत्ता इमीए सो ॥ १४२ ॥

सयलोरोहे-पहाणा तस्स य होही इमा महादवी ।

एत्थत्थे य नरेसर ! मा काहिति अन्नहाभावं ॥ १४३ ॥

एत्थंतरग्गि सागर-सेट्ठी संलवइ सुमइ-नेमिति ।

सिरिकंताए भत्ता को होही मज्झ धूपाए ? ॥ १४४ ॥

वज्जरइ तओ सुमई कसिण-भुयगेण डैसियमेव जो ।

उब्बीविस्सइ सो चिय भत्ता धूपाए ते होही ॥ १४५ ॥

एवं च पुच्छिऊणं उचिय काऊण्य तस्स उवयारं ।

पट्ठविओ नर-वइया जहागय पट्ठिगओ सुमई ॥ १४६ ॥

त्ततो य भणइ मती सोहणमट्ठणा नरिंद ! संजाय ।

सा इग्गिह तन्भणिए कायव्वा उज्जमा होइ ॥ १४७ ॥

भणियं रत्ता को इह साइसप छिहइ चित्त-कम्मति ।

मइसागरेण भणियं सुपसिद्धो ताव इह नयरे ॥ १४८ ॥

एको चिय कमलावइ-उज्जाप-मुमित्तसेण-नामस्म ।

तणओ उ चित्तसेणो अइकुमलो चित्त-कम्मग्गि ॥ १४९ ॥

रत्ता भणिय सिग्घ वाहरह तयति तक्खणेण अहं ।

वाहरिओ संपत्तो भणिओ रत्ता सच्च-माण ॥ १५० ॥

१ आशी-प्रदानपूर्वम् । २ दूरे-स्थानम् । ३ अबितप्रम-सत्यम् । ४ अ-
विदितऊण-निधी । ५ अवरोधः = अन्त पुरम् । ६ कसिणो = कृष्णः । ७ दशम् ।
अस्यासिद्धः । ८ अ-पुरम् ।

कवटावईए रूवं सिग्धं आलिहसु चित्त-फलहीए ।

जं आणवांसि, भणिउं सोहण-वनेहि तं लिहियं ॥ १५१ ॥

देक्खालियं च रत्तो साइसयं पेक्खिऊण सो तुट्ठो ।

भणिओ य अहं रत्ता एत्थत्थे तं सि उचिउत्ति ॥ १५२ ॥

चित्तगर-वेसधारी एयं चेतूण सब्ब-राइण ।

दंसेसु, जस्स मुच्छा जायइ एयं पुँलोएउं ॥ १५३ ॥

सो मह साहेअब्बो सिग्धं आगम्म, जेण तस्सेव ।

महया उवयारेण दिज्जइ कमलावई एसा ॥ १५४ ॥

एवं रण्णा भणिओ तत्तो पणमित्तु तस्स पय-कमलं ।

कइवय-परियण-सहिओ कुसग्गनयरउ नीहरिओ ॥ १५५ ॥

सुग्गीव-कित्तिवद्धण-पमुहाणं नरवईण मे एसा ।

संदंसिया उ, न पुणो जाया इह अत्थ-ससिद्धी ॥ १५६ ॥

अज्ज पुणो इह नयरे समागओ देव । तुम्ह पासम्मि ।

एयं निपेच्छिऊणं मुच्छा जाया य तुम्हाण ॥ १५७ ॥

जाय मह सामि-समाहियं ति चित्तित्तु तेण नर नाह ।

जाओ हरिसो मद्ध सुंमारिय नेमित्तियं वयणं ॥ १५८ ॥

एएण कारणेण मुच्छाए तुम्ह हरिसिओ अहयं ।

ता मा नरिद । अन्नह-भावेण विषण्णमु ममति ॥ १५९ ॥

इइ चित्तसेण-वयण सोऊण विगय-अन्न-आसंको ।

वच्चरइ अमरकंऊ विम्हइओ चित्त रूवेण ॥ १६० ॥

किं तीए कन्नाए एरिसयं अत्थि रूव-सोहग्ग ? ।

ता भणइ चित्तसेणो निभेसमेत्त इम लिहियं ॥ १६१ ॥

को सक्कइ कुसलोवि हु जंहाट्टिय तीए राय-कन्नाए ।

निज्जिय-तिपस-विलासिणि-रूव रूव समालिहिउं ? ॥ १६२ ॥

तव्वयणं सोऊणं हरिसिय-हियएण राइणा तस्स ।

अग-विलग्गमसेसं पसाइय कडय-वत्थाइं ॥ १६३ ॥

तो भणइ चित्तसेणो आएस देह देव ! अम्हाण ।

नरवाहणस्स रण्णो जंहाट्टियं जेण सीहेमो ॥ १६४ ॥

रण्णण्णुत्ताओ सो कमेण पत्तो कुसग्गनयरम्मि ।

नरवाहणस्स रत्तो सिट्ठो सब्बोपि पुत्ततो ॥ १६५ ॥

अह तेणवि निय-भगिणी पभूय-धण-परियणेण परियरिवा ।
 पट्टविया हिट्ठेणं सयंथरा अमरकेउत्त ॥ १६६ ॥
 सिरिकंताइ-सहि-जणं आभासित्ता य सयल-परिवारं ।
 कमलावईवि च्छलिया हरिस-वितायाउरा हियए ॥ १६७ ॥
 इच्छिय-वर-लाभेणं साणंदा तहय बंधु-विरहेणं ।
 किंचि-ससोगा पत्ता कमेण सा हत्थिणपुरम्मि ॥ १६८ ॥
 महया विच्छेद्वेणं सोहण-उग्गम्मि गुरु-पमोएणं ।
 कमलावई उ रत्ता परिणीया खंत-कुल-विहिणा ॥ १६९ ॥
 पाणाणवि अम्महिया पवरा अंतउरत्त सयलत्त ।
 इदस्सय इंदाणी जाया अह सा महादेवी ॥ १७० ॥
 तीए सह विसय-सावखं अणुहवमाणस्स राशो तत्त ।
 नीईए सयल-भूमि निययं परिवाल्यतत्त ॥ १७१ ॥
 वच्चति वासराइ मुह-समुदयमतममणुहवतत्त ।
 विबुह-पहुस्सव तियसाल्यम्मि आदिट्ट-दुक्खत्त ॥ १७२ ॥
 तम्मि य पुरे पसिद्धो पवरो पउराण आसि भणधम्मो ।
 सेट्ठी निवत्त इट्ठो पत्तट्ठो सव्व-सत्थेसु ॥ १७३ ॥
 नीसेस-अरिथ-वित्थर-पत्थिय-अम्महिय-दिन्न वर-दाणो ।
 वंजय-यंजय-जणपजिजयाए लच्छीएऽलकरिओ ॥ १७४ ॥
 जिण-समय-सत्थ-वित्थर-वियक्खणो मोक्ख-मग-तल्लिच्छे ।
 जिण-साहु-भूयण-रओ साहम्मिय-वच्छली धेणियं ॥ १७५ ॥
 अवहसिय-तिपस-मुंदरि-रूवाइसया पई-यया दक्खा ।
 भज्जा मणोरम-नामा तत्त थ पाण-णिया धंणिय ॥ १७६ ॥
 ताण ति-वग्ग-सार थिमय-मुह सम्ममणुहवताणं ।
 निय-कुल मडण भूओ जाओ अह दारओ एद्धो ॥ १७७ ॥
 वंत्ते य वारसाहे अंम्मा-यीईहि नियय कुल विहिणा ।
 वणदेवोति य सम्मं नामं निव्वत्तियं तत्त ॥ १७८ ॥
 अह पंच-वाइ कप-विविह-लाळणो दारओ सै वड्ढंतो ।
 पत्तो कुमार-भाव माउ-विऊणं कयाणदो ॥ १७९ ॥

१ विच्छट्ठी = विच्छदो विस्तारः (H. P. D. III. 9) । वच्छट्ठीं समूह (O. V. ३५३) विच्छट्ठी = ऋद्धिः (M. 1. 1. ५३६ ३३) । २ B^०एण । ३ A विहिणाओ ।
 ४ B तीइ । ५ B ईइ । ६ SEE NOTE P. 7 । ७ अजओ = आर्यकः = वि-
 त्तमहः । ८ पजओ = प्रार्यकः प्रपितामहः । ९ धणियं गार्ड (H. D. V. ५५) । १०
 नूत जाते । ११ अम्म-पितृभ्याम् । १२ A पव^० ।

अम्भहिय-अट्ट-वरिसो सम्मं अम्भसिय-सयल-विज्जस्स ।
 उज्जायस्सुवणीओ विनाय-कला-कलावस्स ॥ १८० ॥
 धेवेण वि कालेण अहिगमियाओ सैमत्थ-विज्जाओ ।
 सयलं कला-कलावे अह जाओ सोवि पैत्तट्ठो ॥ १८१ ॥
 तत्तो गहिय-कलावां समाणिओ निय-घरम्मि धणदेवो ।
 पिउणा से उज्जाओ स पूइओ वत्थमाइहिं ॥ १८२ ॥
 कमसो पयइढमाणो धणदेवो जंब्बण समणुपत्तो ।
 निज्जिय-अणंग-रूवो जाओ वर-कामिणो-दइओ ॥ १८३ ॥
 अह सो समाण-जंब्बण-रूवाइसएहिं वर-वयसेहिं ।
 परियरिओ आहिंइइ ईसर-लीलं विडवंतो ॥ १८४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि वयस-विसरेण परिगओ एत्तो ।
 नयराओ नीहरिओ पत्तो य मणोरमुज्जाणे ॥ १८५ ॥
 दिट्ठो य तत्थ एगो पुरिसो गुरु-सोय-परिगओ तेण ।
 वौत्ती-तडोवविट्ठो असु-जलोहलिय-गड-यलो ॥ १८६ ॥
 धणंदवां ते दट्ठुं पुरिसं उप्पन्न-गरुय-कारुणो ।
 आसन्ने गत्तूण मद्धर-गिराए इमं भणति ॥ १८७-॥
 को सि तुम कत्तो वा किं वा ते सोय-कारणं भइ ! १ ।
 एवं चं तेण भणिओं सो पुरिसो एवमुल्लवइ ॥ १८८ ॥
 कह तम्मि वैज्जरिज्जइ दुक्खं गुरु-दुक्ख-पीडिय-मणेहिं ।
 न कुणइ जो पीडियारं न य दुहिओ अहव जो होइ ? ॥ १८९ ॥
 तंहवि इ कहेमि सुदर ! मा वपणं तुज्ज निप्फलं जाइं ।
 सीहगुहा-नामेण अइविसमा अरिधि पट्टित्ति ॥ १९० ॥
 सीए य सुपइट्ठो पट्टि-वई तस्स भारिया लच्छी ।
 सीए पुत्तो जाओ जयसेणां जण-मणाणंदो ॥ १९१ ॥
 तस्स य वौल-ग्गाहो अहयं नामण देवसम्मोत्ति ।
 कीटामि य जयसेण तत्थ अह विविह-कीटाहिं ॥ १९२ ॥
 अह धनया य वौहिं विणिग्गओ गोण्हिऊण जयसेणं ।
 पुरिसेहिं दोहिं दिट्ठो तत्थ अह जोगि-रूवेहिं ॥ १९३ ॥

१ उपनीतः समर्पितः । २ स्त्रोकेन । ३ समस्तविद्याः । ४ ४४४ NOTE P. 7 ।

५ श्वेच्छया परिश्रमति । ६ वयस्यविसरेण=मित्रसमूहेन । ७ वापीतटापविट् ।

८ कथ्यते ४४४ NOTE P. 3 । ९ प्रतिहारम्=उपायम् । १० B 'इ य कहेमी सुं' ।

११ मातु । १२ बालफलकः । १३ श्रीदयामि शेलयामि । १४ वदिः । १५ १

गिण्डि । १६ A दोहिं ।

संभासिऊण पुब्बि दिन्नो मइ तेहिं पवर-तंबोलो ।
 तम्मि समाणियमित्ते मइ-समोहां महं जाओ ॥ १९४ ॥
 तत्तो कुमर-समेओ तेसिमणुममामेव लग्गो हं ।
 जाणामि नेव किञ्चिवि विमोहिओ तेहिं पावेहिं ॥ १९५ ॥
 तेहिं समेतो अहयं वयामि जा किञ्चित्थंयपि भू-भागं ।
 ताव य तिसिएण मए एगम्मि उववण-निर्गुंजे ॥ १९६ ॥
 बहुविह-तरु-फल-कल्लसं पीयं नीरं तु तप्पमावेण ।
 जाओ सत्थ-सरीरो विञ्चितियं ताहि मे एयं ॥ १९७ ॥
 रयणीइ गहिय कुमरं नासिस्सामिमाणं पाव-पुरिसाणं ।
 इय चित्थिय चलिओ हं अलक्खिओ चैव सह तेहिं ॥ १९८ ॥
 पत्ताए रयणीए निंसुया अन्नान्मुल्लवेमाणा ।
 एएण बालएणं सिञ्जिस्सइ जक्खिणी अम्हं ॥ १९९ ॥
 तुगीयं-पव्वयम्मी पत्ता इण्णिऊण बालयं एयं ।
 सिद्धाए जक्खिणीए पाविस्सामो निहिं तं तु ॥ २०० ॥
 इय तेसिं सोऊणं भणियं, भय-वेविरो^१ दढं जाओ ।
 मुत्तेमु तेसु धेतु जयसेणं तौहि नद्धो हं ॥ २०१ ॥
 कहकहवि इ नासंतो गवेसमाणेहिं तेहिं हं पत्तो ।
 वंधित्तु तओ वसभे समारुहेत्ता इहाणीओ ॥ २०२ ॥
 अज्ज पुणो इह नयरे सपत्तो सत्तमाउ दिवसाउ ।
 सँहा-छुहाभिभूओ मुक्को ह एत्थ उज्जाणे ॥ २०३ ॥
 ता भँइ । इमं गुरु-सोय-कारणं साहियं मए तुम्ह ।
 जइ अत्थि कावि सत्ती ता रक्खह बालयं^२ त तु ॥ २०४ ॥
 भणियं धणदेयेणं संपइ चिद्धंति कत्थ ते पुरिसा ? ।
 सो भणइ गहिय-कुमरो एगो नग्गोई-हेट्टम्मि ॥ २०५ ॥
 धीओ^३ पुरे पविट्ठो सुराइ-कज्जेण संपयं चैव ।
 इय भणिए धणदेवो जोगिय-पासे गओ तुरियं ॥ २०६ ॥
 भणिओ य तेण एसो एयं मह देसु बालयं भद ! ।
 अहयं सुवन्न-लक्ख तुह देमि, न एत्थ संदेहो ॥ २०७ ॥

१ B °यमेत्ते । २ B °सि अणु° । ३ A कोत्ति° । ४ त्थितेव । ५ B °गुजम्मि ।

६ A °णीए । ७ पञ्चम्याः स्थानेऽत्र षष्ठी (H. P. III. 134) । ८ धुत्तौ (H. D. IV. 12) । ९ एतन्नाम्रि पर्वते । १० हुत्वा । ११ धेवनशीलः कम्पः । १२ A ताहे ।

१३ गृणा = पिपासा, छुडा = क्षुत् (H. P. I. 17) ताभ्यामभिभूतः पादितः ।

१४ B भो, एयं गु° । १५ लम् । १६ न्यप्रोधस्वाधः । १७ द्वितीयः ।

तो जोगिएण भणियं जाव न सो एइ दुइयओ जोगी ।
 ताव मह देसु लखलं जेण इमं देमि तुह बालं ॥ २०८ ॥
 ततो धणदेवेणं समणियं अंगुलीपयं तसस ।
 दीणार-लखल-मुल्लं मुक्को य इमेण जयसेणो ॥ २०९ ॥
 घेतूण अंगुलीयं सिग्घयरं जोगिओ तओ नटो ।
 घेतूण य जयसेणं धणदेवो देवसम्मस्त ॥ २१० ॥
 पासम्मि समल्लीणो भणिओ एसो य गिन्ह कुमरत्ति ।
 तत्ते य देवसम्मो पहसिय-वयणो इमं भणइ ॥ २११ ॥
 तं सामी तं बंधू तं चिय मह जीय-दायगो सुयणु ! ।
 किं किं न कय तुमए जीयं कुमरस्त दिन्तेण ? ॥ २१२ ॥
 मह सामियस्त दिन जीयं, ज पाण-बल्लहो पुत्तो ।
 पाविट्ट-दुट्ट-जोगिय-कयंत-थैयणाउ नीहरिओ ॥ २१३ ॥
 ततो धणदेवेण नीओ गेहम्मि भौइओ सम्म ।
 सत्यस्त मेलिऊणं पट्टविओ नियय-टाणम्मि ॥ २१४ ॥
 एसो पुण वुत्ततो वित्थरिओ तत्थ पुर-वरे सहसा ।
 अइचाई धणदेवो देइ धणं लखलगमेहिं ॥ २१५ ॥
 ता जत्थ जत्थ दीसइ धणदेवो निय-वयंस-परियरिओ ।
 अन्नेअन्नं पुर-लोओ तत्थ इमं विविहमुल्लवइ ॥ २१६ ॥
 एसो सो धणदेवो चाई भोगी य तह कला-कुसलो ।
 अरिय-जण-पाथिओ जो वरिसइ लखेहिं धञ्जोत्ति ॥ २१७ ॥
 अन्ने पुण मच्छरिणो भणंति निय-चाय-गव्विया तत्थ ।
 किं सेलहिज्जइ एसो निय-पिउ-लच्छीए खय-कालो ? ॥ २१८ ॥
 तं दाणमिह पसरसं तं चेव य पोह(रि)सस्त बुइट्टि-रुरे ।
 जं निय-परक्कमेण विट्ठविय विलसिज्जइ जहिच्छं ॥ २१९ ॥
 जं पुण अज्जय-पउजय-जणयज्जिय-अथ-मअओ दाणं ।
 परमस्यओ कलकं तयं तु पुरिसाभिमाणीणं ॥ २२० ॥
 भणिय च बरि-विट्ठविय-दव्वेण को न विट्ठिं कुणइ ।
 सेइ-विट्ठवण-विट्ठोसणयं जणयइ विरलं सुय नारी ॥ २२१ ॥

१ द्वितीयः । २ B °तूणं । ३ B पिपू । ४ B युगं । ५ B बालाओ । ६
 A भोजिओ । ७ अतित्यागी = दातृप्रवरः । ८ लखलगमेहिं = लखलगमेहिमाभिः । ९ का-
 वट्टे (H. P. IV. 88) । १० विट्ठविय = अजित्वा । ११ (M. P. 13) । १२ कपो पिवा
 (H. D. VI. 88) तेनार्जितद्रव्येण । १३ विट्ठिं = आभोग्य (H. D. VII. 90) ।
 १४ सइ = स्वयं । १५ A विलसं ।

एयं जण-पत्रायं निमुणित्ता चितई उ धणदेवो ।
 सचं भणंति एए न हु जुत्तं मज्झ एरिसयं ॥ २२२ ॥
 ता पर-देस गतुं विढवित्ता भूरि-भूइ-पम्भारं ।
 विलसामि जहिच्छ्राए दीणाऽणाहाण अविसंको ॥ २२३ ॥
 इय चित्ति य धणदेवो माउ-पिऊणं संगासमागम्म ।
 विणय-पणउत्तमंगो कयंजली भणिंउमाढत्तो ॥ २२४ ॥
 तुम्भेहि अपुन्नाओ गंतूणं ताव ! अन्न-देसम्मि ।
 विट्ठेयामि भूरि-दब्बं इय इच्छा संपयं मज्झं ॥ २२५ ॥
 ता अणुजाणउ ताओ पुंजंतु मणोरहां इमे मज्झ ।
 गण्ठामि अन्न-देसं वणिज्ज-बुद्धाए सयमेव ॥ २२६ ॥
 भणियं जणणीए तओ गमणय-वपणंपि दुस्तहं पुत्त ! ।
 अच्छउ तां दूरे चिय पुंण गमण अन्न देसम्मि ॥ २२७ ॥
 अन्नं च अत्थि लच्छी तुह जणणावि अज्जिया पुत्त ! ।
 जीए विलसंतोवि हु अंतं काउं न संत्तो सि ॥ २२८ ॥

भाविय ।

जणएण य तुह पुत्तय ! अत्युत्तए कारणं जं जं ।
 तं सव्वं कारवियं किं कज्ज तुह वणिज्जेण ? ॥ २२९ ॥
 भणियं धणदेवेणं जावज्जवि अंम्मि ! बालओ पुत्तो ।
 ताव निय-जणाणि-सिहिणे" कैरिसंतो लहइ सोहपि ॥ २३० ॥
 घोलीण बाल-भावो छिंथेइ पावेण तं करमाणो ।
 तह पिउ-लच्छी जणणिव्व होइ सुसमत्थ-पुत्तारं ॥ २३१ ॥
 सुसमत्थो वि हु जो जणय-अज्जियं सपय निसेवेइ ।
 सो अम्मि ! ताव ओए मंमव लवहासयं लहइ ॥ २३२ ॥
 इय भणितं धणदेवो अमु-जल्लेप्फुण्ण-ओयणो सहसा ।
 मुंक्कलह इह भणतो पडिओ जणणीए चलणेसु ॥ २३३ ॥
 तो धणधम्मो संट्ठी नाउं अवसाण-कारणं तस्स ।
 वज्जरइ पुत्त ! कां तुज्झ वंठिए कुणइ विग्यति ? ॥ २३४ ॥

१ सकारं=समीपमागम्म । २ आरब्धः । ३ D °ठवेमि । ४ अनुजानातु =
 आहरयतु । ५ एयंआम् । ६ B °नीइ । ७ B पुण । ८ B तुह । ९ घणः । १०
 अम्भ । ११ SEE NOTE P. 7 । १२ A फरि° । १३ स्पृश्यते (II. P. IV. ३५७) ।
 १४ ममेवोःपहाइयताम् । १५ उप्फुण्णं=आप्लवम् (II. D. I. ९२) B बलोपम ।
 १६ दुद्धं = उचितं, रवेरं वा मां कुल (II. D. VI. ३१७) ।

जणैणं से जणणो पुत्त-विओगं अणिच्छमाणोवि ।
 कहकहवि इ संठविया विन्नाय सुयावमाणेण ॥ २३५ ॥
 एवं सो घणदेवो मौया-वित्तेहि अम्मणुत्ताओ ।
 पर-देस-गमण-जोगं गहिऊण चैठव्विह भण्डं ॥ २३६ ॥
 अट्टाहिय-महिमाओ कारावेत्ता जिणिद-भयणंसु ।
 संपूइय साहु-जण समाणिय माणाणिज्ज-जणं ॥ २३७ ॥
 सयलम्मि तम्मि नयरे कारिय आघोसणं जणे मिलिए ।
 नेमित्तिय-आइडे सुह-दिवसे विहिय-भंगेह्ले ॥ २३८ ॥
 गहिऊण पवर-सडण अगीकाउं कुसग्ग-वर-नयरं ।
 हिय-बंधु-वणिये-सहिओ नीहरिओ नियय-नयराओ ॥ २३९ ॥
 एवं सो घणदेवो संवाहिय-सह-पयट्ट-जण-नियरो ।
 लड्ड-लड्ड-पयाणएहि वच्चइ सह गरुय-सत्थेण ॥ २४० ॥
 तत्तोऽणुवासरं सो सत्थो वैसिमं अइक्कमेऊण ।
 अह कमसो संपत्तो एक्क अइभांसणं अडविं ॥ २४१ ॥
 जत्थ अदासंताणावि घण-पत्तल-पउर-पायवत्तणओ ।
 कूइय-सर-ससवणा गम्मइ विहगाण अत्थित्त ॥ २४२ ॥
 अन्नं च जीए लोया नीइ-पहाणस्स पुइइपालस्स ।
 नयरीए इव न कुणंति कहवि उम्मग्ग-संचरणं ॥ २४३ ॥
 वियडाडवीए तीए मज्झमज्जेण वयइ सो सत्थो ।
 निय-कोलाहल-पडिरव-पडिपूरिय-जुंन-तरु-विवरो ॥ २४४ ॥
 तुंग-तरु-नियर-साह-प्पसाह-संछन्न-अंबरत्तणओ ।
 सव्वपि यहइ दियहं अलग्ग-रवि-किरण-संताओ ॥ २४५ ॥
 कैवि-कय-गुरुतर-वोक्कार-सवण-सैहसुत्तसंत-बहु-वसठा ।
 उत्तासिय-वसह-ओलण-निमित्त-पमुक्क-हक्कारो ॥ २४६ ॥
 हक्कार-सद-पडिरव-संसवणुत्तासियाण संपराहं ।
 ओयन्नतो दिसि दिसि घूयाणं भूरि-इकारे ॥ २४७ ॥
 वसह-कंठ-पलंबिर-घटिया-रणिय-पूरिय-भूरितरंवरो ।
 विसै-खुक्खय-रेणु-निरंतरो वयइ तीथ स वाणिय-सत्थओ ॥ २४८ ॥

१ A एण व से । २ मातापितृभ्याम् । ३ चतुर्विधम्, गणिम-धरिम-मय-
 पारिच्छेयभेदात् । ४ A गह्ले । ५ B चतस्रिम् कलापकम् । ६ पयटो = प्रवृत्तः ।
 ७ वसिमं = वसतिम् । ८ यस्याम्, B जीइ । ९ जुभं = जीर्णम् । १० करि- ११ सर-
 सोत्रसत्- १२ वारण- १३ वयराहं = शीघ्रम् (B. D. VIII. 11) । १४ आचरणंवर ।
 १५ पुत्रपुरोखातरणुभिर्निरन्तरो = व्यासः । १६ A एव्यत् ।

साहु-धणोसर-विरइय-सुओइ-गाहा-समूह-रम्माए ।

रांगगि-दोसै-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥

एसो एथ सैमणइ अडवि पवेसस्त वन्नणो नाम [१]।

सुरसुन्दरि-नामाए कहाए पढमां परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह अन्न-थासरम्मा कामेण वेहु-योळियाए अडवीए ।

गहिय जलासयमेगं अह सो आवासिआं सत्थो ॥ १ ॥

अह तम्मि सत्थे लोए उँल्लुट्टिय-सयल-वसह-नियरम्मि ।

जल-ईधणाइ-अट्टा इओ तओ परिपडताम्मि ॥ २ ॥

पमुक्केसु दिसि दिसि चरणत्थं सव्व-वसह-महिसेसु ।

परिँदंसु य तक्कालमुच्चिय-किच्चेसु लोएण ॥ ३ ॥

नाऊण परिणहि-वसओ भोयण-कज्जम्मि आउळं सत्थं ।

सत्थम्मि तम्मि पडिया झांडत्ति भिल्लण धांडत्ति ॥ ४ ॥

अविद्य ।

नव-मुग्ग-वन्न-अड्डण-दंकिंय-आजाणु-भीसण-सरीरा ।

मसि-रासी इव काला कुविद्य-कयतोव्व दुँप्पिच्छा ॥ ५ ॥

खर-वीभच्छ-सरीरा पलास-पत्तेहि विहिय-सेहरया ।

गुजा-फल-रैसैच्छा उँच्चं-खर-केस-पँम्भारा ॥ ६ ॥

सनद्ध वद्ध-कवया पट्टि-पएसा-डवणद्ध-तोणीरा ।

कन्नायँडुट्टिय-धणुह-पट्ट-दीसत-भल्लोडा ॥ ७ ॥

केवि असि-वग्ग-हत्था केवि हु कर-गहिय-लेँडडया अवरे ।

गुँफेण-फेरण-सुकारएहि जीयं व अवणेंता ॥ ८ ॥

भिँट्टा निट्टुर-हियया दिसो दिसि 'मारि मारि' भणमाणा ।

अँम्माया एव कुओवि ज्जत्ति भिल्ला समावडिया ॥ ९ ॥^{२२}

१ रागगी=रागगिः । २ B B K NOTE P. 3 । ३ समाप्यते । ४ बहुतिकान्ता-
मात् । ५ उल्लुट्टियं = भाराकान्तम् । ६ पर्यटति । ७ B 'देसुं' । ८ प्रणिधयखरपुहयाः,
तद्गशात् । ९ घाटी । १० B लिच्छमिः कुलकम् । ११ उल्लुट्टियं = आच्छादितं
(B P. IV. 22) । १२ A दुण्येच्छा । १३ B विविहसे' । १४ रक्षाशाः । १५ उन्नं
= लघ्वम् । १६ पम्भारो = प्राग्भारः = समूहः । १७ कर्णकृष्ट- । १८ लगुडकः = यष्टिः ।
१९ चर्मादिमयं प्रहरण, 'गोकण' इति भाषायां तस्य 'फेरणं' भ्रमणं तेन जाता ये
'सुकारया' शब्दास्तेः । २० A घटा = घृष्टाः । २१ अज्ञाताः । २२ B पयभिः कुलकम् ।

रे ! रे ! पावा ! जइ अलिह तुम्ह इह कावि दप्प-केंडई ।
 १ ता हवह मञ्ज पुरओ सहसा तं जेण अवणेमि ॥ २२ ॥
 मा भणह जं न भणिय एस कैस-वट्टओ सुपुरिसाण ।
 न हि निय-जुवइ-सँलहियां पुरिसा पुरिसत्तणमुवेत्ति ॥ २३ ॥
 हा ! धी ! धी ! एयस्स ठ रे ! द्ढुद्धा ! तुम्ह पुरिसमारस्स ।
 नासंत-लोय-पट्टी-धावण-उवलद्ध-पैसरस्स ॥ २५ ॥
 एवं च निंसाभित्ता दोरँचं तँच्चं समुल्लवंतस्स ।
 धणदेवस्सुल्लावे मुहडाणवि भूरि-भय-जणगे ॥ २६ ॥
 रे ! रे ! लेह इमस्सवि फेढेमो धीरयं किराडस्स ।
 एयं समुल्लवंता वल्लिया ते ज्ञत्ति तयाभमुहं ॥ २७ ॥
 पत्ता प औहसना धणदेवस्सतियं समंता ते ।
 तिक्खत्तासि-कोत्त-तोमर-मळ्हाहि य पैहरिवं लयग ॥ २८ ॥
 धणदेवोवि असंको तथा पैयहेसु तेसु मिह्लेसु ।
 ताणमुर्म्मोडिऊण कुणइ निय-पोरिस पयडं ॥ २९ ॥
 जह जह ते भिल्ल-नरा देति पहारे दद दया-हाँणो ।
 धणदेवो उण सह सह अम्मसिग-कले पवचेइ ॥ ३० ॥
 लविय फेररण केवि ह् इओ तआ केवि काय-करणं ।
 केवि ह् दूराउच्चिय एंते खग्गाभिन्नाएम् ॥ ३१ ॥
 कहकहवि ह् भिल्लेहिं गहिओ फरएहि उट्टहऊण ।
 भणियं च तेहि रे ! रे ! एमो सँस्थाहवा वणिओ ॥ ३२ ॥
 ता वंधिऊण एयं अँक्खय-देह तु पल्लि-नाहस्स ।
 अँप्पेमो जेणेसो देइ वणिओ धण बहुयं ॥ ३३ ॥
 ततो प तेहि गंतुं पल्लोवइणो समण्णियो एसो ।
 एणंतरम्मि दिट्ठो धणदेवो देवसम्मण ॥ ३४ ॥
 ततो य तेण मण्णियो सदुक्खंभव तु पल्लि-नाहस्स ।
 हा ! हा ! सामिय ! एसो महाणुभावो स धणदेवो ॥ ३५ ॥
 जेण तपा तुह तणओ जोगिय-गहिओवि मोंइओ आसि ।
 दाठं मुवज्ज-लक्खं निक्कारण-वच्छुलेणं तु ॥ ३६ ॥

१ कइति: पावा । २ अवणयामि । ३ कवपहहः । ४ सलहिया लक्षणाधिताः ।
 ५ उ पुरिसाण १६ उ °साभित्ता । ७ द्विः । ८ त्रिः । ९ अँशयामः (II. P. IV. 177)
 १० धीरताम् । ११ इयस्सवन्तः । १२ ए एरि° । १३ प्रवृत्तं । १४ उ मोडिऊ°
 तेषां पुरः स एस ओइ यन्वा संसयाव, संमुखिभूवेत्यर्थः । १५ ए हीणे । १६ फल-
 देव । १७ सायाणियः । १८ अक्षत देहम् । १९ अवयामः ।

जयसेण-कुमर-जीविष-दाया धणधम्म-सेट्ठि-पुत्तो सो ।
 परमुवपारो सामिय ! कहणु अहन्नेहिं विहिउत्ति ? ॥ ३७ ॥
 इय देवसम्म-भणियं सोउं संभंत-ओपणो सहसा ।
 अह भणइ सुप्पइट्ठो मुंचह मुंचह महाभागं ॥ ३८ ॥
 पास-ट्टिय-पुरिसेहिं तक्खणमुंच्छोडिया य से वंधा ।
 पल्ली-यइणा ताहे अवगूदो सापरं एसो ॥ ३९ ॥
 तत्तो विहिय-पणामो तक्खाल्लमुच्चियम्मि आसणे दिन्ने ।
 पास-ट्टिय-पुरिसेहिं, उवविट्ठो तत्थ धणदेवो ॥ ४० ॥
 तत्तो य दीह-दीह नीससिय विसाय-गैम्मिणं एवं ।
 लज्जावणमिय-वपणो पट्टि-वई भणित्तात्तो ॥ ४१ ॥
 परमुवगारिसे तुमं उवेच किल होसि अम्ह दट्ठवो ।
 नपरं गिहागयस्सवि सागयमेवविह विहियं ! ॥ ४२ ॥
 जापइ अवगार-कैलो विहिओ पावाण अह्य उवपारो ।
 सप्पस्स जहा दिन्नं दुद्धंपि विसत्तणमुवेइ ॥ ४३ ॥
 पावो अह कैयवो सुय-जीविष-दायगस्स जेणंज ।
 गिहमागयस्स एवं अहम्म-कम्मं समापरियं ॥ ४४ ॥
 भणियं धणदेवेणं कीस इमं वदह गुरु-विसायंति ।
 अन्नाणं अवरज्जइ, को दोसो एत्थ तुम्हाणं ? ॥ ४५ ॥
 ददुं अणन्न-सरिसं भित्ठ-वई तस्म वपण-विन्नाणं ।
 रुवं तह सुंपणत्तं पुणोवि अइरोजेओ भणइ ॥ ४६ ॥
 पेच्छह एगम्मि नरे केसिय-गुण-ममुदओ समं वसइ ? ।
 बहु-रयणा दु वमुमई सन्नो लोप-प्पवाओऽपं ॥ ४७ ॥
 धी ! धी ! मह पुरिसत्तं धी ! धी ! मह एरिमाए विधीए ।
 निय-वुत्त-कलंक-भूयस्स मज्ज धी ! पुरिस-जम्भेण ॥ ४८ ॥
 धी ! मज्ज जीविण कुकम्म-निरपम धम्म-सहिपाम ।
 एवारिम-पुरिसाणं सुंत्तण-कम्मम्मि निरपाम ॥ ४९ ॥
 एत्थिमेत्थेणं विप धनोऽहं ज महापुभायस्स ।
 अक्खाय-देहस्स इमस्स दभज भासि संजाय ॥ ५० ॥

१ अ विंइ २ अयःवे; 'अय्यापि' इति शेषः । ३ अणंज्जः अणः संज्ञापुत्र-
 मयः । ४ अ 'हट्ठि' । ५ अमिउम् (उ. अ. ३. ५५) । ६ अ उवप, उवत्त ।
 ७ अ वरो । ८ इणमः । ९ वेकप । १० अयोरवोत्तं अयं उट्ठिउवपवो ०५ ०१
 वयं वेदवैः । ११ अयत्तपत्तिः । १२ उववपम् । १३ कुणः = आर्जविय ।

जइ पुण होज विवत्ती समयं भिल्लेहिं जुद्धमाणस्त ।
 ता वह मग्ग अउत्तस्त होज पावस्त नित्यारो ? ॥ ११ ॥
 एमाइ वहु-विगप्पं अप्पाणं निदिऊण तो भणइ ।
 भो ! भो ! भिल्ला ! सत्थे जं गहियं एत्थ तुम्हेहिं ॥ १२ ॥
 सं सब्बंपि समण्ह इमस्त धणदेव-नाम-वणियस्त ।
 तेहिं तेष-मज्जायं समण्णिय तस्त तं सव्वं ॥ १३ ॥
 तत्तो स-वाल-बुद्धे मिलिए लोमम्मि भय-विमुक्कम्मि ।
 यज्जरइ सुप्पइट्ठो धणदेयं नेह-गम्ममिणं ॥ १४ ॥
 एत्तो गाउयमेत्ते सीहगुहा नाम अत्थि मे पट्ठी ।
 तीए लहुमागच्छह अज्जं मह पाहुणा होह ॥ १५ ॥
 भणियं धणदेवेण एव होटात्त ताहे सो सत्थो ।
 धणदेव-मग्ग-लग्गो सीहगुहं ज्जत्ति संपत्तो ॥ १६ ॥
 आत्तासियस्त तत्तो वसिमासन्नम्मि सत्थ लोयस्त ।
 पट्ठी-वड्ढणा नीओ धणदेवो नियय-गेहम्मि ॥ १७ ॥
 अम्मंमिऊण विहिणा सुगंध-तेल्लेहिं पवर-जुवईहिं ।
 अज्जाण-परिस्सम-नासणेण वर-धारिणा न्हंविओ ॥ १८ ॥
 घणत्तार-त्तार-त्तिरिखंड-चच्चिओ ताहे पट्ठि-नाहेण ।
 सहिओ पपराहार भोत्तूण समुट्ठिओ कमसो ॥ १९ ॥
 कप्पूर-पूर-सहिए तंबोले आयरणे से दित्ते ।
 यज्जरई धणदेवो मुहासणःथो इम वयणं ॥ २० ॥
 एमा हू ताव पट्ठी आवासो निग्गिणस्त लोयस्त ।
 तुम्भेवि तस्त पहुणा अणन्न-सोभेन दय-कळिया ॥ २१ ॥
 एमो न सम्म-जोगा भेहिवइ-भच्छाण मह ठियं चित्ते ।
 ए सोपे-सच्च-दस्सिज्ज वज्जिपाण इम ठाणं ॥ २२ ॥
 भिट्ठाण नाहावि हू जं एरिस-गुण-गणेण संजुत्ता ।
 एय मग्गम्म भौवइ महत्तमैन्देरयं मग्ग ॥ २३ ॥

१ विवात. - विवातः । २ अणुत्तस्त । अहत्तस्त - अधन्यस्य । ३ नित्यारो
 सुकः एव १; ४ विग्या' । ५ अ त्तेदिहिं । ६ तुम्भेवदिं तथा स्थातया तुम्भेवदि-
 विग्याः । ७ सुग्गम् । ८ सत्तु - सत्तु । ९ मग्गो पवत्त (H. D. P. 111)
 १० यत्ताननसमीपे । ११ अपित्तः । १२ निट्ठणः - निट्ठणः । १३ अन्वत्त -
 अन्वत्तम् । १४ सोभयं दया अत्तः १५ वसित्ताः पटित्ताः (H. P. L. 4) ।
 १६ अत्तार-त्तेः - अत्तार-त्तेः । १७ तां-व-दत्त-दा-सत्त-व-दित्त-नाम् । १८ प्रतिभाते
 (H. P. L. 111), १९ अत्तैरयं - अत्तैरयं (H. P. L. 57) ।

असरिस-सोजन-जुया तुम्हे एयाए वसह पळीए ।

बसम-नरावि होउं सौहह मह केण कजेण ? ॥ ६४ ॥

तो भणइ सुपइछो किं काहिएणं इमेण धणदेव ! ।

बंधणमवमाणं चिय मइ-जुतो नो पगासेजा ॥ ६५ ॥

तहवि हु भणामि मा होउ तुज्ज अम्भत्थणा इमा विहला ।

एगग-मणो होउं सौहिजेजंतं निसामेहि ॥ ६६ ॥

निशं पमुइय-नर-नारि-पुन-गामावलीए रमणीओ ।

बहु-दिवस-वन्नणिज्जो अगा नामेण देसोअथि ॥ ६७ ॥

तम्मि य पुरं पुराणं पवरं सुर-नयर-सरिस-रिद्धिं ।

भय-उंमर-कर-विमुक्तं सिद्धत्थपुरंति विक्खयं ॥ ६८ ॥

तम्मि य मयंघ-रिउ-कैरडि-कैरड-निग्भेयणम्मि पत्तद्ये ।

कवुंअय-सुगगीवो सुगगीवो नाम नर-नाहो ॥ ६९ ॥

सयलोरोह-पहाणा सुदर-सरदिदु-विक्क-सम-वयणा ।

बुद्धीए अणन्न-समा कमळा नामेण से देवी ॥ ७० ॥

तीए सह विसय-सोक्खं अणुहवमाणस्स तह य रज-धुरं ।

पुव्व-भव-पुन-यायव-समणिय पाळयतस्स ॥ ७१ ॥

वच्चंतेसु दिणेसु तीए देवीए अह अह पुत्तो ।

जाओ कयं च नाम विहिणा मह सुणइट्ठोत्ति ॥ ७२ ॥

लाळिज्जतो पंचहिं धाईहिं कमेण वइहमाणोऽह ।

संजाओ पंच-वरिसेऽ माउ-भिउणं कयाणदो ॥ ७३ ॥

एत्थंतरम्मि गिम्हे संताविय-महि-यले वइक्कते ।

निर्वीविय-मही-वीटो रिसंत-साद्ध-सघाओ ॥ ७४ ॥

पवहत-वहउ-वाहिणि-सलहल-ससइ-वाहिरिय-दिगतो ।

गजजंत-गहिर-जलहर-दंसण-नच्चंत सिहि-निवहो ॥ ७५ ॥

यण्फुल्ल-फुल्ल-मोहिय-नीवोह-विरायमाण-वण-नियरो ।

मुच-कुंद-कुडय-संदिय-रय-गम्भिण-वाइय-समीरो ॥ ७६ ॥

१ म पाइ । २ कपयत । ३ कव्यमानम् । ४ अ परिप्यंतं । ५ उ जुत ।

६ अदिमत् रिद्धिं (M. P. II. 159) । ७ उमरं = परचक्रादिमयम्, भीत्या पला-

वतं च (B. K.) । ८ करटी = करी । ९ करटः = करिण्डः । १० कम्पुः कम्पः ।

११ उ तीइ । १२ पायवो = पादभे = वृक्षः । १३ उ मुग्गं । १४ निर्वाणित प्रघामतं

करोपीठं येन वपांउत्तरेणुत्तरस्वो पचमणायावो संवन्धः । १५ रसुत्त वात्तायमानः

वात्तराणो र्दुदराणो संघातो वप्रेति । १६ नीवो = वृक्षविशेषः । १७ सन्दिदं सारितम् ।

निदृष्टर-कर-पसरणे इमेण संताविआ इमा पुहई ।
 इय रोसेणव रुद्धो घणेहि सूरस्त कर-पसरो ॥ ८९ ॥
 मह आगमेवि पिय विरहियाण महिलाण कि न फेहाई ।
 हिययाइं सामरिसं विज्जुजाण जोएइ ॥ ९० ॥
 नाउ मह आगमणं तहवि हू किं चेल्लिया पियां मोत्तुं ।
 गज्जतो रोसेणव पहियाण दलइं हिययाइं ॥ ९१ ॥
 धवल-बलाया-दोढो विज्जु-लया-चवल-दीह जीहालो ।
 कैसण-सररो धावइ पहियाणं पाउस-पिसाओ ॥ ९२ ॥
 पेच्छ सुर-चाव-निभय-धारा-वाणेहि विरहि-हिययाइं ।
 विंधंतो उवहसइव पचसरं पच-सर-साहेय ॥ ९३ ॥
 एरधन्तरम्म देवी नर-नाह भणइ हरिसिया संती ।
 सेस-उऊणं नर-वर ! अम्भहिवो पाउसो एसो ॥ ९४ ॥
 मोत्तुण विरहाणि-जणं सुंदओ ज एस कामुय-जणस्त ।
 पामर-वेच्छ-तणोसहि-पमुहाण तहय जीवाण ॥ ९५ ॥
 अह भणइ पुहइ-नाहो 'ईसिं हसऊण, देवि ! तं सधं ।
 औहाण संजायं ज मुम्मइ एत्थ लंगम्मि ॥ ९६ ॥
 धाया पुत्तिा पेच्छति औपरा धाययं दिसा-वलयं ।
 तह देवि ! तुमं सुहिया सध्व सुहिपंति मजेसि ॥ ९७ ॥
 सव्वेवि देवि ! उउणो संउज-लोपस्त होंति मुह-हेऊ ।
 पुन-विहूणाण पुणो पाउस-समओवि दुह-हेऊ ॥ ९८ ॥
 ओ ! पेच्छ पेच्छ मुदरि ! ईद्ध-समारम्मि जैर-कुडीरम्मि ।
 ओर्धेसर-सैय-विराइय-डिभ-समूहे रयतम्मि ॥ ९९ ॥
 नियय-घरिणीएँ बाढं चोइंउजंतो पुणो पुणो वैओ ।
 आवरण-रहिय-देहो हग्गतो वारि-धाराहि ॥ १०० ॥

१ अष्टानि (M. P. IV. 177) । २ विपुव, उदघोतेन, द्योतयति । ३ बलिताः
 (M. P. IV. 131) । ४ B पर । ५ दाढा=दंष्ट्रा (M. P. II. 139) । ६ जीहालो=
 जिह्वावान् । ७ कृष्णधरिः; B कविण । ८ जट्टनाम् A उरुव । ९ सुचरः ।
 १० वत्साः=गोअर्भकाः, तुगानि, ओषधयश्च तत्रप्रमुखानाम् । ११ A रंछि=रंघ ।
 १२ A आहाणं; किं वदन्ती । १३ 'धि सुतो' घा.सा.रुसाः । १४ आदराव ।
 १५ सपुत्रलोकरय । १६ अर्धसमारचिते । १७ जरत्तुडोरे=अर्धसुदर ।
 १८ अं.घरारणं=अनघांती गृहवारिप्रकाशार्णो वा (M. D. J. 170) अष्टानि ।
 १९ B मर । २० B 'वीह । २१ चोपमानः=प्रेममाणः । २२ A वराभो, वलका

उद्धुसिय-रोम-क्वो सीयल-अनिलेण संकुडय-गतो ।
 एसो दरिद-पुरिसो फहकहावि सैमारइ कुडारं ॥ १०१ ॥^१
 ओलविय-कल-जुयं हम्मंतं गरुय-वारि-धाराहिं ।
 ओल्लग-भंग-देउल-कोण-गयं रासभं निर्यसु ॥ १०२ ॥
 तह पेच्छ इमं सुंदरि ! सुणहं चुल्लोए सुन-गेहम्मि ।
 सीएण कुणुकुणंतं खर-खर-खड्डं खणंमाण ॥ १०३ ॥
 तह पेच्छ जर-चइल्ला जलहर-धारावलीहि हम्मंता ।
 ईरिया-समिउव्व मुणी वच्चांति महिं पलोएता ॥ १०४ ॥
 संबालिय-भूमि-तले 'फिल्लुसमाणा य थोम-थामम्मि ।
 हत्य-गय-लट्ठि-खंडा भिक्खं परियट्ठइ जर-रोरो" ॥ १०५ ॥
 एवं च जाव साहइ देवीए ताव 'केचुई श्रुत्ति ।
 पाय-अडणुदुट्ठिओ अह वसुदत्तो भणित्तात्तो ॥ १०६ ॥
 देवेण जो उ पुब्बि पट्ठविओ आसि चंप-नपरीए ।
 सिरि-किच्चिवम्म-रन्नो दूओ दामोदरो नाम ॥ १०७ ॥
 सो देव-पाय-दंसण-मुह-फली आगओ दुवारम्मि ।
 चिट्ठइ, एवं च ठिए देवो पमाणंति तं सोच्चा ॥ १०८ ॥
 दिट्ठोए आपुच्छिय देवि सहसत्ति उट्ठिओ राया ।
 आयाण-मंडवस्स उ आसन्नो जाव संपत्तो ॥ १०९ ॥
 ताव य विज्जे-चमुक्कारणंतरं चंड-चडड-संसरो ।
 आसन्नो सजाओ 'भेसिय-नर-नारि-संघाओ ॥ ११० ॥^२
 तयणंतरं च महा-हा-रय-संमीस समुट्ठियं सइं ।
 देवी-गिहम्मि सोउं सहसा षडिओ मही-नाहो ॥ १११ ॥
 वज्जरइ देवि-धार्थी रुयमाणी घग्घरेण सइण ।
 नर-वर ! मुंढा मुट्ठा देवी विज्जूए दद्दासि ॥ ११२ ॥
 दट्ठूण भूमि-पडियं देवी-देहं जिणंणं परिचत्त ।
 हा ! हा ! हात्ति भणतो राया मुच्छा-यसं पत्तो ॥ ११३ ॥

१ उद्धुसियं=उद्धुपितं = पुत्रकितम् (H. D. I. 115) । २ संकुचितगात्रः ।

३ समारचयति (H. P. IV. 95) । ४ B तिष्ठभिः कुलम् । ५ ओल्लगो = उपा-
 श्रितम् (H. D. I. 164) । ६ पश्य (H. P. IV. 181) । ७ स्थानम् । ८ जर-
 धोरदां । ९ पतन्तः (H. D. VI. 86) । १० स्थाने स्थाने । ११ रोरो=रुः । १२
 वज्जुधी = प्रतीहारः । १३ विद्युत्प्रकारानन्तरम् । १४ भेदितः = भाषितः ।
 १५ ३ तिष्ठभिः कुलम् । १६ मुट्ठा । १७ जीवेन परित्यक्तम् ।

दट्टूण भूमि-पडियं नर-नाहं मुच्छियं विगय-चेट्टं ।
 भूरि-तरो संजातो परियण-अक्कंद सद्दोवि ॥ ११४ ॥
 पास-ट्टिय-पुरिसेहिं सीयल-पयणाइयम्मि विहियम्मि ।
 रायावि विगय मुच्छो विलविळमेवं समाढत्तो ॥ ११५ ॥
 हा वल्लहि ! हा सामिणि ! हा जीविय-दायगे ! विसालच्छि ! ।
 हा मह हियय-निवासिणि ! हा ! कथ गया ममं मोत्तुं ? ॥ ११६ ॥
 हा गोर-देहि ! हा पिहु-पेओहरे ! हा सुकोमल-सरीरे ! ।
 हा कह निग्घिण-विहिणा तुह उवरि पाडिया विज्जू ? ॥ ११७ ॥
 घणसार-धुसिण-चैच्चण-उचिय-सरीरम्मि कह णु हय-विहिणा ।
 विज्जू-निवाओ विहिओ मज्झ अत्तनेहिं पावेण ? ॥ ११८ ॥
 हा देवि ! तुज्झ विरहे नर-नारी-संकुलं इमं नयरं ।
 उव्वसिय-नयर-सरिसं अडवि-समाणं च पडिहाइ ॥ ११९ ॥
 किल देवि ! त भणंती तुह विरहे अच्छिळं न सक्कोमि ।
 तं कह अहं अहन्नो तुमए सहसा परिच्चत्तो ? ॥ १२० ॥
 हा ! किं न किंपि जंपसि किंवा त मुयणु ! मज्झ रुट्ठा सि ।
 किंय मए अवरद्धं सुदरि ! त मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥
 तं चिय मह वल्लहिया नेहो मह नात्थि अन्न-इत्थीसु ।
 तुज्झ कए परिच्चत्तो सयलो ओरोह-नारि-जणो ॥ १२२ ॥
 तहवि तुम किं सुंदरि ! निम्मर-रत्तसस देसि नाळावं ? ।
 सा पसिय पसिय सामिणि ! उट्ठिय मह देसु पडिवयणं ॥ १२३ ॥
 एमाइ जाव विलवइ विविह राया सैकलुण-सदेण ।
 ताव अहं संपत्तो रोवंतो तत्थ धणदेव ! ॥ १२४ ॥
 उच्छंगे विणिवंसिय ममं तओ गाढ-कलुण-सदेण ।
 तं चेव पळवमाणो सुदीहरं रुवइ बालोव्व ॥ १२५ ॥
 एत्थंतरम्मि मंती मुमई-नामां भणइ नर-नाह ।
 देव ! अलं रुंनेणं मैय-किच्चं कुणह देवीए ॥ १२६ ॥
 भणइ तओ नर-नाहो चंदण-दाह्णि वीहिं नीणंहे ।
 देवीए जेण समयं अहंपि अग्गीए विसेसामि ॥ १२७ ॥
 तो भणइ मुमइ-मंती कापर-जण-चेट्टिण किं इमिणा ।
 मरणउत्तयसाएणं, अवल्लवमु धीर ! धीरत्तं ॥ १२८ ॥

१ न पयोहं । २ अ चंदन । ३ अपुष्प्यः । ४ अषय्यः । ५ अपरदादम् -
 आगो विहितम् । ६ प्रसीद । ७ अ सुच्छं । ८ सुदीर्घम् । ९ दक्षिणेन । १० अतस्त-
 स्म । ११ बहिः । १२ नाययत । १३ अ पविं ।

हरिसाकरिय-हियओ अह राया भणइ परियणं निययं ।
 महया विच्छेदणं नयरे कन्नं पवेसेह ॥ १६९ ॥
 सो परियणेण सम्मं तहत्ति संपाडियम्मि वयणम्मि ।
 सोहण-लग्गे रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगवई कालेण अइव चट्टहा जाया ।
 मह माऊए ठाणे त्रिहिया अह पट्ट-बद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवस्सहंपि वीसरइ माणूसं देस-काल-अंतरिये ।
 बल्ली-समे हि पिम्मं जं आसन्नं तहि चडइ ॥ १७२ ॥
 वचंति वासराइं मह पिउणो तीए गाढ-रत्तस्स ।
 सिट्ठिणीकय-सेसोरोहं-रमणि-भमणाइ-चेट्टस्स ॥ १७३ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणगवईए सुआं समुपपन्नो ।
 सुरहोत्ति विहिय-नामो पत्तो सो कुमर-भावम्मि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एयं एगंते भणइ कणगवईं देवी ।
 जुवराय-ए किं नवि अहिस्सिच्चइ देव! मे पुत्तो! ॥ १७५ ॥
 सो भणइ नर-वरिदो जेट्ठे पुत्तम्मि सुप्पइहम्मि ।
 'विज्जंते न इ जुत्तं जुवरायं याविउं सुरहं ॥ १७६ ॥
 भणियं देवीए तओ जेट्ठ-ट्टवणे निहोउंउं कां णु ? ।
 जइ तुज्ज अहं दइया ता सुरहं कुणमु जुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रन्ना भणियं सुट्टु पिया त सुलोपणं ! मज्ज ।
 किंतु इमस्सऽणुरत्ता सामंत-महंतया सन्ने ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसमत्थो एवं त्रिहिए 'विहेज्ज तं किंपि ।
 अवमापिओ इ खेणं ममावि रउजं अरहरेज्जा ॥ १७९ ॥
 तो भणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विहिणा ।
 पिययम ! राया विहिओ मे'वरि 'किराडो ओ हो'तो ? ॥ १८० ॥
 जेणेव सुप्पइहो एरिसओ उ'हडो पयावेण ।
 सेणेव इमं सिग्घं क'ह-हरे खिवमु जेत्तेण ॥ १८१ ॥

१ SKK NOTK P. 23 । २ संपादिते निर्गूढे । ३ विस्मरति (II. P. 27. 71) ।

४ अन्तरिते = अवहितम् । ५ प्रेम । ६ आरोहते (II. P. 27. 206) । ७ अक-

रोषः = अन्तःपुरम् । ८ विहरे । ९ अभिविष्यते । १० विदमाने । ११ विचारयत

(II. P. 27. 22) । १२ विदध्यात् । १३ होज्ज । १४ अन्यथा । १५ विराठः ।

१६ इयः । १७ अविष्यात् (II. P. III. 150) । १८ उत्कृष्टः । १९ कट्टाहं, कट्ट-

हरे च = चाराएहं इत्यर्थः । २० दत्तेव ।

ततो य मञ्ज पुत्रं जुवरायं ठाविउं पयत्तेण ।
 अथमु विगयासंको रज्जं च ममं च माणंतो ॥ १८२ ॥
 एवं देवी-वपणं सोउं पाडिउत्तरं अदाऊणं ।
 राया समुद्धिऊणं अत्याणे गंतुमुवविट्ठो ॥ १८३ ॥
 एयं च देवि-वपणं सूहविपा-नामियाए चेडीए ।
 पच्छन्ने सोऊणं सव्वं धणेदेव ! मह सिट्ठं ॥ १८४ ॥
 तं सोउं मह विगणो चित्ते एवारिसो समुण्णो ।
 किं कणगवईए वुत्तो करेज्ज एवं पिया मञ्ज ॥ १८५ ॥

सहसा ।

न गणंति पुत्र नेहं न च नीइं नेय लोप-अववायं ।
 न य भावि-आवघाओ पुरिसा महिलाण आयत्ता ॥ १८६ ॥
 ता जा न किपि अन्नं देवी-वपणाओ मह पिया कुणइ ।
 ताव अहिट्ठेमि सव रज्जं, पियरं विणासेता ॥ १८७ ॥
 अहव न एयं जुवं विवेय-जुत्तस्स मञ्ज काउं जे ।
 ता वंभिऊण पियरं कट्ट-हरभायं अणुचरामि ॥ १८८ ॥
 किंवा कणगवई चिय सह मुरंहेणं नयामि जम-वपणे ।
 किंवा कट्ट-हरम्मि दोग्निवि घंतेमि वंघेउं ॥ १८९ ॥
 अहवा किं मह इमिया पेक्खामो ताव जं पिया कुणइ ।
 अदिट्ठ-वात्रियत्तमि न इ जुत्तं पीणहुम्मुयणं ॥ १९० ॥
 अह राया मह उवरिं दिणे दिणं पिपयमाए भन्नेतो ।
 जाओ सिट्ठिल-सिणेहो केन्न-विसं जं मईत-विसं ॥ १९१ ॥
 सहसत्ति अन्न-दियहं किपि मिसं दाविऊण मह रत्ता ।
 हरियं माम-सहसं दिवं लहु-खेडैयं एक्कं ॥ १९२ ॥
 सजाय-अमारिसेयं ताहे मए चित्तिर्यं दुरायारं ।
 मारेऊणं एयं रज्जमहिट्ठेमि, किं बहुणा ! ॥ १९३ ॥
 अहया न पुन्व-पुरिसेहि मञ्जं वंसं कये इमे पव्वं ।
 तमईपि कह करोमी असार-रज्जस्स कज्जेण ! ॥ १९४ ॥
 महिला-वयमेण इमो रागंधो कुणइ, कुणउं अन्नायं ।
 मह पुण विवेय-जुत्तस्स हेदि ! न इ एरिसं जुत्तं ॥ १९५ ॥

१ चेटी = दासी । २ उच्छः । ३ विता । ४ आवया = आपव । ५ आयत्ताः =
 आवीनाः । ६ अथितिष्ठामि । ७ पादपूस्तां वग्ययस् (M. P. II. ११७) । ८ करोमि ।
 ९ ४ वंघेउं पत्तमि = बहुधा वातयामि । १० अट्टपानीये प्रदेशे । ११ उपानहोः

हरिसाजरिय-हियओ अह राया भणइ परियणं निययं ।
 महया विच्छेदुणं नयरे कर्म पयेसेह ॥ १६९ ॥
 तो परियणेण सम्मे तहत्ति संपौडियम्मि वयणम्मि ।
 सोहण-ळगो रन्ना परिणीया तत्थ कणगवई ॥ १७० ॥
 सा रन्नो कणगवई कालेण अईव वट्टहा जाया ।
 मह माऊए ठाणे विहिया अह पट्ट-बद्धा सा ॥ १७१ ॥
 अइवत्तहंपि बीसरइ माणूसं देस-क्काल-अंतरिये ।
 वल्ली-समं हि पिम्मं जं आसन्नं तहि चडइ ॥ १७२ ॥
 वधंति वासराइं मह पिउणो तीए गाढ-रत्तस्त ।
 सिद्धिलीकय-सेसरोहै-रमणि-गमणाइ-वेवट्टस्त ॥ १७३ ॥
 अह अन्नया कयाइवि कणगवईए सुओ समुपन्तो ।
 मुरहोत्ति विहिय-नामो पत्तो सो कुमर-भावम्मि ॥ १७४ ॥
 अन्न-दियहम्मि एयं एगते भणइ कणगवई देवी ।
 जुवराय-एए किं नवि अहिसिच्चइ देव! मे पुत्तो? ॥ १७५ ॥
 तो भणइ नर-नरिंदो जेट्टे पुत्तम्मि सुप्पइहम्मि ।
 'विज्जंते न इ जुत्तं जुवराय टाविउं सुरहं ॥ १७६ ॥
 भणियं देवीए तओ जेट्ट-टवणे निहोड्डेउ को पु? ।
 जइ तुज्ज अहं दइया ता सुरहं कुणमु जुवरायं ॥ १७७ ॥
 ताहे रन्ना भणियं सुट्टु पिया त सुलोयणं! मज्जा ।
 किंतु इमस्सणुरत्ता सामंत-महंतया सब्बे ॥ १७८ ॥
 तह एसो सुसमत्थो एवं विहिए 'विहेज्ज तं किपि ।
 अवमाप्पिओ इ जेणं ममावि रज्ज अवहरेज्जा ॥ १७९ ॥
 तो भणइ हसिय देवी एरिस-सत्तेण कह तुमं विहिणा ।
 दिययम! राया विहिओ नैवरि 'किराडो उंओ होभतो? ॥ १८० ॥
 जेणेव सुप्पइहो एरिसओ उंओडो ययावेण ।
 तेणेव इयं सिग्घं कैह-हरे खियमु जंतण ॥ १८१ ॥

१ S. P. NOTB P. 33 । २ संपादिते निर्वृत्ते । ३ मिस्मरात् (H. P. IV. 71) ।
 ४ अन्तरितं = व्यवहितम् । ५ प्रेम । ६ आरोहते (H. P. IV. 206) । ७ अक-
 रोशः = अन्तःपुरम् । ८ B'विदं । ९ अर्द्धिपच्यते । १० विद्यमाने । ११ विदारय्य
 L. P. IV. 22) । १२ विदध्यात् A वि होज्ज । १३ अन्वया । १४ किरातः ।
 १५ कृतः । १६ अर्द्धिपच्यत् (H. P. III. 130) । १७ उल्लङ्घ । १८ कट्टहं, कट्ट-
 हं वा = किरातदे इत्यर्थः । १९ दन्तेव ।

पुत्तोवि सत्तु-सरिओ दीसइ निय-कारणे अणुजंते ।
 पिउणा सुविर्णाओवि इ धित्थु संसार-वासस्त ॥ २१० ॥
 ते चिय कुमर ! मेहप्पा ते चिय पसमस्त लद्ध-परमत्थो ।
 ते चिय विवेय-जुत्तो तुमए च्चिय मंडिया वसुहा ॥ २११ ॥
 पिउणाऽवमाणिओवि इ अन्नं असमंजसं अकाऊणं ।
 संतम्मि बळे तहवि इ देस-म्भाओ कओ जेण ॥ २१२ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-अवरोप्पर-वद्धमाण-नेहाणं ।
 ताण पेच व सत्त व वोल्लैणा वासरा जाव ॥ २१३ ॥
 तावय सँमत्थ-सत्थं दट्ठण गमण-उच्छुगीभूयं ।
 धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं सुणइट्ठं त ॥ २१४ ॥
 तुम्ह विओगो दूसहो एसो सत्थो समुच्छुगीभूओ ।
 सँ कुमर ! अम्ह जाये एत्थ तही एत्थ वम्बोत्ति ॥ २१५ ॥
 एएणं चिय नेच्छंति साहवो सज्जणंहिँ सँसग्गिं ।
 जम्हा विओग-विट्ठारिय-हियपस्त न ओसहँ अन्ने ॥ २१६ ॥
 जइवि इ वहइ न जीहा एरिस-वपणे समुल्लविग्गंते ।
 तहवि इ भणांमि मुंचसु गच्छामो संपयं अम्हे ॥ २१७ ॥
 ता किंपि चित्तिऊणं खणंतरं दीहरं च नीससिउं ।
 चज्जरइ सुणइट्ठो सविसायं एरिसं वयण ॥ २१८ ॥
 अम्हारिसेहिँ गिहमागवाण तुम्हारिमाणं सुंयणाणं ।
 को उँवपारो कीरउ एरिस-ठाणे वसंतेहिँ ? ॥ २१९ ॥
 तहवि इ भयामि किंचिवि कायव्यो नेव पत्थणा-भंगो ।
 जेण पर-कज्ज-साहण-निरया खलु सज्जणा होत्ति ॥ २२० ॥
 सत्तो फुरंत-निम्मल-मँऊह-विच्छैरिय-दस-दिसा-ऽऽभोगो ।
 एक्कोवि अणेग-गुणो पवर-भणी तस्त उवणीओ ॥ २२१ ॥
 दट्ठुं दिव्व-मणिं तं दीसंताणेव-लक्खणं विमलं ।
 वियसिय-लोयण-जुअलो अह धणदेवो इमं भणइ ॥ २२२ ॥
 एरिस-पवर-भणीणं मणुस्स-खेत्तम्मि संभवो नत्थि ।
 नवरं जइ सुर-लोगे हवेज्ज न हु अन्न-खेत्तम्मि ॥ २२३ ॥

१ अपूर्यमाणे । २ महात्मा । ३ आतिक्रान्ता । ४ समस्त-पार्थम् । ५ उर-
 क्षीभूतम् = उत्कण्ठितम् । ६ B युग्मम् । ७ संसक्तिम् = सङ्गतिम् । ८ दांपम् । ९
 पुत्रनामम् । १० उपचारः = समादरः । ११ क्रियताम् । १२ क्यूत्ताः = विरणाः ।
 १३ विच्युरितः = व्याप्तः । १४ आभोगः = प्रदंशः ।

एवं विणिच्छिपम्बिवि तद्वि हु कोऊहलं महं हियए ।

तो भणसु कह पु जाया संपत्ती तुम्ह एयस्त ? ॥ २२४ ॥

तो भणइ सुप्पइद्यो सम्मं हि विणिच्छियं तुमे भइ ! ।

माणुस-खत्त-समुत्थो न होइ एसो मणी ताव ॥ २२५ ॥

किंतु सुर-लोग-जाओ एसो संपाविओ जहम्हेहि ।

तं एग-मणो होउं जइ कोऊंगमात्थि तो सुणसु ॥ २२६ ॥

पुवं एगम्बि दिणे पभाय-समयम्बि गहिय-कंदेढो ।

चलिओ कइक्व-निय-परिस-परिगओ मिग-वहड्डाए ॥ २२७ ॥

उत्तर-दिसा-मुहो हं गाउयमेत्तम्बि भूमि-भागम्बि ।

बण-पत्तल-तरु वर-संकुलम्बि वियरामि जाव वणे ॥ २२८ ॥

ताव य निसुओ सवो दूतह-गुरु-दुक्ख-सूयओ कल्लुणो ।

भागासे महिल्लाए सवमवरं रोयमार्णाए ॥ २२९ ॥

हा ! काह मज्झ निमित्तं पिययम ! अतिगरुय-आवेयं पत्तो ! ।

हा ! अजउत्त ! इण्हि तुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥ २३० ॥

तदणंतरं च केणवि हक्किय अइनिट्ठुरं समुल्लवियं ।

कत्तो मह वसगाए साहारो तुज्झ एण ॥ २३१ ॥

तं सोऊणं मज्झं मणम्बि कोऊहलं समुप्पन्नं ।

जाव य दोण्णि व तिण्णि व वच्चामि पयाइं ता निसुओ ॥ २३२ ॥

एगम्बि वण-निगुंजे अदिस्समाणस्त कंस्सवि नेरस्त ।

गरु-दुक्ख-सूयण-वरो मंदो नित्थण्ण-संसवो ॥ २३३ ॥

ततो महंत-कोऊहलेण तत्तो-मुहो अहं चलिओ ।

वेच्छामि संवेलि-तरु सरलं उत्तुंगमइगरुयं ॥ २३४ ॥

दंसणमेत्तुप्पाइय अइगरुय-भएहि रत्त-नेत्तेहि ।

कसिण-सरीर-समुम्भूप-भूरि-पेहा-भरिय-गयणेहि ॥ २३५ ॥

निम्मल-मणि वलय-समुच्छलंत-कंतीए पयड-वयणेहि ।

गुरु-रोस-वस-वियंभिय-अर-फणा-घोर-मुयणेहि ॥ २३६ ॥

दीहर-ललंत-जीहा-सहस्त-विण्णुरण-भीइ-जणणेहि ।

असरित-अगरिस-वस-विण्णुक्क-कुंअर-सदेहि ॥ २३७ ॥

१ विनिश्चिते । २ कुतुहलम् । ३ संप्राप्तिः । ४ कौतुकम् । ५ कोदण्डं - यजुः ।

६ पत्तलं = पत्रम् (म. P. II 173) । ७ धृतः SEE NOTE P. 31 । ८ वरुणः -

वृषणोत्पादकः । ९ B युग्मम् । १० आपरम् । ११ A वै । १२ जीवितम् ।

१३ A एव वरुणं । १४ C युग्मम् । १५ शात्मसीतम् । १६ प्रहा = प्रसा ।

अहगद्वय-पन्नगेहि समंतओ वेदिओ अणंगहि ।
 एगो दिव्यागारो पुरिसो दिहो अहे तस्म ॥ २३८ ॥
 अइदूमह-वियणो-वस-विमुक्-पुण्हत्त-मंद-टुंकां ।
 आकंठ-वेदियं त दट्टुं पुरिमं मए भणियं ॥ २३९ ॥
 धी ! धी ! हय विहिणो विटसियस्त भेममिक्खियस्त एयस्त ।
 एवारिसेवि पुरिसे एरिस-दुक्कसं करेतस्त ॥ २४० ॥
 एमाइ मए परिदेवियम्मि भणियं इमं तओ तेणं ।
 अटमिमिणा ते परिदेविएण मुण ताव मट वपणं ॥ २४१ ॥
 चिट्ठइ चूढाए महं मज्जे वद्धो पुनंत-करणिट्ठो ।
 दिव्यो मणीण पथरो मणी मुयगोह-विर्क्कणो ॥ २४२ ॥
 जस्त पमावेण इमे ढसितमणावि दु चंपंति नो ढसितं ।
 घोर-विसावि दु सप्पा सपंति न वेद-वपणम्य ॥ २४३ ॥
 तं घेत्तुं वर-मणि सिचमु सल्लेण तेण तो पच्छा ।
 भैच्छोडेमु मुयंगे अंग-विलगो महमणेगे ॥ २४४ ॥
 आमंति भणंतेणं तव्ययणे सांवरं कयं सच्चं ।
 अच्छोटिया जलेणं छत्ति विट्ठिणा अह मुयंगा ॥ २४५ ॥

कविय ।

मणि-सल्लेणं सित्ता एणेण सव्येवि पाविया विलयं ।
 खर-जालावलि-जलणोवताविया मयण-पिटव्य ॥ २४६ ॥
 अह सो पणट्ट-वियणो सीयल-तर-छोटियाए उवविट्ठो ।
 मंह-पुरिस-कय-मुक्कोमल-किसलय-संछण्ण-संधारए ॥ २४७ ॥
 ओमट्टो पट्टमं च तेण अहयं कत्तो तुमं आगतो
 किंवा नाम कहि कुलम्मि त्रिमले जाओ सि, क्खे ते पिया ? ।
 एव भो धणदेव ! तेण तइया पुट्टे मए सीहिया
 पुब्बुत्ता सयटावि तुज्ज कहिया जा सा पेट्ती तहि ॥२४८॥
 साहु-धणंतर-विरइय-मुबोह-गाढा-समूह-रम्माए ।
 रागागि दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥

१ अधः । २ ष चतसृभिः कलापकम् । ३ वियणा=वेदना । ४ पुणरस्तं
 म्यः (H. P. II. 177) । ५ असर्माक्षितस्य । ६ ष मारंए । ७ परिदेविते =
 विलपिते = विलापे कृते सर्तात्यर्थः । ८ विद्रावणः = निवारकः । ९ चवति = चवसु-
 रन्दि (H. P. IV. 86) । १० बद्धवदनाः = बद्धमुक्ताः । ११ आच्छोटय । १२
 धारं यथा स्वातया । १३ छादिया = छाया । १४ मत्पुरुषेण कृते सुभोमले
 विपलवैः संछन्न संस्कारके । १५ आमपितः । १६ कथिता । १७ प्रवृत्तिः = वृत्तान्तः ।

एसो एत्थ समप्पइ विज्जाहर-मोयणोत्ति नामेण ।

सुरसुंदरि-नामाए कहाए बीओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ५०० ॥

॥ द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह सोवि मए पुट्टो केण तुमं एरिसाए धाराए ।
 खित्तो सि आवयाए केण व कज्जेण भेइ ! मुहा ! ॥ १ ॥
 एवं च पुच्छिओ सं सद्दुक्खमइदीहरं च नीससित्तं ।
 चित्तम्भतर-गुरु-दुक्ख-सूपगं मोत्तु अंसु-जलं ॥ २ ॥
 अह सो भणइ सुभणिओ ससारे राग-मोहिय-मंणाण ।
 सुलहाओ आवयाओ जीवाण अदीह-दंसीणं ॥ ३ ॥
 ससार-सागरम्मी परिम्ममताण भद ! जीवाणं ।
 न इ चोज्जेमावयाहिं अनिजंतिय-करण-वग्गाणं ॥ ४ ॥
 पुब्ब-कय-कम्म-दोसा दुक्ख सव्वपि जायइ जियाण ।
 अवराहेसु गुणसु य निमित्तमत्तं परो होइ ॥ ५ ॥
 परमत्यओ न केणइ सुह थ दुक्खं व कीरइ नरस्स ।
 पुब्ब-कयमेव कम्म सुह-दुह-जणणम्मि तेल्लिच्छं ॥ ६ ॥
 तत्तो य मए भणिये एवं एयति नत्थि संदेहो ।
 तहवि इ विसेस-कारण-वियाणणे अम्ह इच्छति ॥ ७ ॥
 अह मणइ भो सुंदर ! जइ एवं सुदुट्टु तुम्ह निब्बधो ।
 सा एग-मणो होउं सौहिजंतं निसामेहि ॥ ८ ॥

अथेथ भरह-खेत्ते विक्खाओ खेपरावली-गम्भो ।
 तुगोव्व रुप-पुजो दस-दिसि-पसरंत-कंतिल्लो ॥ ९ ॥
 छर-क्षर-क्षरंत-निज्जर हुंकार-रवेहिं बाहरिय-दियंतो ।
 मयरंद-पाण-छंपद-अलि-वलय-विरायमाण-वणो ॥ १० ॥
 वहमाण-वीहिणीणं दिसि-दिसि-मुंभव्वत-खलहरा-सरो ।

१ आशुदि । २ अ महुमुह । = अद्रमुह । ३ पुधा । ४ अदीपरिदधिनाम् =
 अविमुदयकारिणाम् । ५ सोपयम् । ६ आप इवयो नव प्रथम्यः, सुगमत्वादित्यर्थः ।
 ७ अनिबन्धितः = अवबन्धितः करणानामिन्द्रियानां वर्गः समूहो देहेषाम् ।
 ८ जीवानाम् । ९ तस्मिच्छ = तत्परम् (H. D. P. 3) । १० विज्ञाने । ११ अ इमो ।
 १२ निबन्धः = आग्रहः । १३ कथ्यमानम् । १४ अ परिष्वत । १५ वारिणी =
 नदी । १६ सुवन्तो = धूम्रमानः ।

वद्धावणयं पिउणा कारावियमसम-हरिसेणं ॥ २४ ॥
 कमसो य वारसाहे बोलीणे मज्ज जणणि-जणएहि ।
 गुरु-तुट्टीए पइट्टियमहिहाणं चित्तवेगोत्ति ॥ २५ ॥
 बोलीणेसु य कइवय-वरिसेमु अहं महंत-बुद्धिस्स ।
 अज्जावयस्स सुह-तिहि-रिक्खम्मि समण्णिओ पिउणा ॥ २६ ॥
 तत्तो अकाल-हीण तहविह-अज्जावय-व्यभायेण ।
 निष-मइ-सामाथेण य गहिपाओ कळाओ सपळाओ ॥ २७ ॥
 निय-कुल-कमागयाओ पिउणा विज्जाओ मज्ज दिजाओ ।
 नहगामिणि-पमुहाओ जहविहिणा साहियव्वाओ ॥ २८ ॥
 दसिय-मयण-विवारं माहिला-जण-हियप-मोहणमुदारं ।
 अह कमसो संपत्तो अहयं नव-जोव्वणारम ॥ २९ ॥
 अन्नम्मि दिणम्मि अहं समाण-जोव्वण-वयंस-परिपरिओ ।
 पत्तो अणय-तरु-संड-मंडिय मणहरुज्जाणं ॥ ३० ॥
 पारद्ध-विविह-कीला चिद्धामो जा मणंतर तथ ।
 साव य गयणे दिहा दिव्व-विमाणाण रिछोली ॥ ३१ ॥
 पसरता-पवर-रयणोरु-दित्ति-विच्छुरिय-नह-यला ५५भोया ।
 उत्तर-दिसा पेषा सुर-मुंदरी गेय-सांहिल्ला ॥ ३२ ॥
 त ददु मए भणियं काथ इमो हांदि ! देय-मदेहो ।
 चंडिओ चउंत-कुंडल-मुत्ताहल-धयल-गह-यला ? ॥ ३३ ॥
 ईसि" हसिउण भणियं मज्ज वेपंसेण वंपुदसेण ।
 मुपसिद्धेवए एयं वेपद्ध-नगे वसंताणं ॥ ३४ ॥
 जिण-अंदणत्थेमएत्थं सिद्धावयणेसु एइ सुर-निवहो ।
 निघंषि वयंस ! अओ पमिद्ध-वथुम्मि का पुग्घा ! ॥ ३५ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं एयंति किंतु निमुजेसु ।
 महया विट्ठेइणं न एंनि" निघ मुग्घा एय ॥ ३६ ॥
 अज्ज पुग्घो सविमाणा सच्चिद्दीए महव-हरिसेणं ।

दीसंति जं वैयंता तेण मए पुच्छियं मित्त ! ॥ ३७ ॥
 अह भणइ बंधुदत्तो खणंतरं चित्तिऊण सवित्तं ।
 हुं नायं पारद्दा सिद्धायपणेसु जत्ताओ ॥ ३८ ॥
 पसरंत-मुरहि-मलयानिलुद्धुरो जेण वट्टइ यसंतो ।
 किसलइय-सयल-तरु-वर-विवापमाणोरु-वण-नियरो ॥ ३९ ॥

अविय ।

वायंत-भलय-मारुय-चलंत-पत्तल-विसाल-साहाहिं ।
 नचंतिव तरुणो पहरिसेण महु-मास-आगमणे ॥ ४० ॥
 कुसुमा-SSमोवां SSयइट्टिय-अलि-उल-क्षकार-गहिर-सदेण ।
 गायतिव तरु-नियरा वसन्त-मासागमे तुट्ठा ॥ ४१ ॥
 मयरंद-पिजराओ विसइ-मुगंध-कुमुम-वयणाओ ।
 वण राईओ हसंतिव वसंत-मासागमे दट्ठुं ॥ ४२ ॥
 ददट्ठणव तरु-नियरं महु-समए वहल-पत्तल-च्छायं ।
 अवमाणिओ पलासो कसिण-मुहो शक्ति संजाओ ॥ ४३ ॥
 अच्छउ ता फल-काले कुल्लिमं-समएवि कालिमा वयणे ।
 इय कलिउंथ पलासो चित्ता पत्तेहि किंविणोन्व ॥ ४४ ॥
 ददट्ठण वण-समिद्धि पलास विडवेहि मउलयं वयणं ।
 अनेवि हु अयत्ता पर-राद्धिं नेय विसहंति ॥ ४५ ॥

अविय ।

पाविय-वसंत-मासो वणम्मि निस्सेस-पीय-लोहियओ ।
 पिय-विरहिय-पहियाणं भय-जणओ किंमुय-पिसाओ ॥ ४६ ॥

अथ च ।

पंचसर-लोद्धरणं मैहु-मास-विइज्जण दय-रहियं ।
 हम्मतीओ गाढं ददट्ठणव पहिय-महिलाओ ॥ ४७ ॥
 हसियंथ मज्झ-संठिय-कलयंठि-कएण कूइय-रंयण ।
 पैयडिय-मंजरि-गुरु-दंत-पतियं चूंय-विडवेहि ॥ ४८ ॥
 ददट्ठण पहिय-निवहं निहयं महु-मास-लोद्धय-नरेण ।

१ मज्जन्तः । २ किसलइयं = नवपल्लवितम् । ३ आयइट्टिया = आकृष्टाः ।
 ४ विष्टं = विकृतितम् (H. P. D. V. 57) । ५ कुल्लमं । ६ त्यक्तः । ७ कृपणः ।
 ८ अपात्राणि = दुच्छाः, अपत्राथ = पत्ररहिताः । ९ लुप्पकः = व्याधः । १० मधु-
 माघदितीयेन = वसन्तसहितेनेत्यर्थः । ११ प्रकटिता मज्जयं एव ये गुरवो = महान्ते
 एतास्तेषां पक्षियंथ हृषणे तदिति । १३ चूतवित्पैः = आम्रशाखाभिः ।

ओणय-सुहीओ कुंसुमंसुएहिं रोयंतिव लयाओ ॥ ४९ ॥
 मय-पहियाण जळंतिव ठाणे ठाणे महंत-चीयाओ ।
 घण-किंसुय-च्छलेणं अलि-रव-मिसिमिसिय-सदाओ ॥ ५० ॥
 निज्जर-तडेमु तरुणो पवण-पहस्लंत-जळ-निबुंइहिं ।
 साहा-करेहिं देतिव जळंजळिं ज्ञथ पाहेयाणं ॥ ५१ ॥

किं व ।

घण-किंसुय-नैव-रंगय-त्रिराइया वद्ध-पवर-मयण-हला ।
 पाडळ-कुसुमा सोहई वसत-लच्छी नव-यहुव्व ॥ ५२ ॥

भाषं च ।

बुँह-सहिओवि हु सूरु कँव्वासत्तो वसंत-माहप्पा ।
 उवभुजिऊण मीणं संपइ मेसँस्स उँकोत्ति ॥ ५३ ॥
 ता एरिसं वसंते दिसि-दिसि-पसरंत-पँरहुया-सदे ।
 वित्थरिय-चँचरी-रव-मुहरिय-उज्जाण-भूभागे ॥ ५४ ॥
 विठसत्ति कामुय-अणा अंदोलिउजंति तरुण-जुवईओ ।
 वित्थरइ पडहय-रवो पियंति यर-यारुणे तरुणा ॥ ५५ ॥
 सँहीण-पिययमाणं तरुणीणं बल्लहम्मि महु-मासे ।
 धम्म-परायण-ओएण एथ कीरंति जँत्ताओ ॥ ५६ ॥
 जिण-बिवाण भर्त्ताए तेण एए समागया देवा ।
 सव्यापरेण वेपइद-सिद्धकूडेमु जँत्ताथं ॥ ५७ ॥
 तत्तो य मए भाणियं जइ एव तो वपंसं । अम्हेवि ।
 गंतुण सिद्धकूडे सँसय-सव्वन्नु-पाटिमाओ ॥ ५८ ॥
 भर्त्ताए पणमिऊणं करेमु निय-माणसत्तणं सँहळं ।
 पेष्ठाओ जिण-जँत्तं सुय-खपँरोहण किज्जतं ॥ ५९ ॥^{१४}
 अह सव्येहिवि भणियं एव होउत्ति सुट्ठु ते भाणियं ।
 एथंतरम्मि पत्तो मह भँइ-मुओ बडो नाम ॥ ६० ॥
 आगम्य तेण भणिय पिउणा ते चित्तदेग ।^{१५} सँहळं ।

१ अवनत-मुखाः । २ कुसुमाम्बेव अथुवाणि सैः । ३ विजाः । ४ निबुंहा-
 निबुंहाः = ममाः (०. ४. ७०१) । ५ वेमु^१ । ६ नव-यहुव्वः = नवोत्सवः (०.
 ४. १०१) । ७ वुयः पवित्रो महाविशेषश्च । ८ कँवो = काव्यः = कृष्णः, कँव्यं = कँव्यं =
 मोक्षश्च । ९ मीवराणि मालं च । १० वेपराणोः, कावस्य च । ११ उजः = उज्ज्वलः ।
 १२ परमता = बौद्धिमा । १३ मँ ठमइः । १४ उज्ज्वलः = उत्सवः । १५ ममाः = ममाः ।
 १६ वायवतवहयंतया । १७ अटम्प । १८ भाँए. = अटम्पः । १९ अ कुसुमए ।
 २० चार्त्तुणः । २१ सँहळम्प = सँहळम्प ।

एतो हु रयण-संचय-वैथव्यो सयल-खयर-जणो ॥ ६१ ॥
 न्हाओ विच्छित्त-देहो सुह-नेवैत्यो महा-विभूर्इए ।
 चलिओ जिण-जत्ताए वासन्ने सिद्धकूडग्गि ॥ ६२ ॥
 तेण समं अग्गेवि डु चलिया ता सिग्गमेव आगच्छ ।
 कय-ण्हाणाइ-विहाणा जेण समं चेष गच्छामो ॥ ६३ ॥
 तव्वयणं सोऊणं निय-गेहे आगओ पिउ-समंत्वे ।
 तेवि य मज्झ वयंसा निय-निय-गेहेसु संपत्ता ॥ ६४ ॥
 कय-ण्हाणाइ-विहाणो सह पिउणा ताहे पवणमइणा हं ।
 तक्कालुचिय सव्वं गहिऊणं धूव-पुप्फाइ ॥ ६५ ॥
 नागर-जणेण सहिओ उप्पइओ खंग-सामल गयणं ।
 गच्छंतेण कमेणं दिट्ठं भवणं जिणिदस्स ॥ ६६ ॥
 वैयंत-मउय-मारुय-मंदंदोलत-धय-वडग्गेहिं ।
 सैत्रं करमाणं आगमणत्थं जणोहस्स ॥ ६७ ॥
 दुंदुहि-मंडद-मइल-तिलिमा-पमुहेण तूर-सदेण ।
 हकारेत्तं जणे जत्ता-समए जिणिदस्स ॥ ६८ ॥
 तत्तो कमेण पत्ता दिसि दिसि नच्चत-अच्छरा-नियरं ।
 मणहर-गेय-झुणीए आणंदिय-भविष-संदोहं ॥ ६९ ॥
 नाणाविह-वत्थेहिं कय-उल्लोयं मणोहरायारं ।
 विच्छित्तीए लंबिय-निम्मल-वर-हार-ओचूळं ॥ ७० ॥
 विरइय-वण-फुल्लुहरं विचित्त-लंबत-तारियाइत्तं ।
 पवर-पौंडि-मंडवेण उच्छाइय-अंगणाभोयं ॥ ७१ ॥
 'नीसल-तौडिय-चंदायएहिं मंडिय-चत्ताकिया-देसं ।
 फुल्लमय-पवर-तोरण-सोहिय-मज्झ जिणिद-गिहं ॥ ७२ ॥^{११}
 तस्स य दुवार-देसे निम्मल-जल-पूरियाए वावीए ।
 'काऊण पाँय-सोयं नियय-वयसेहिं परियरिओ ॥ ७३ ॥

१ वास्तव्यः । २ नेपथ्य=वस्त्रम् । ३ खड्गवत् इयामम् । ४ दात (चरत्)

मृदु-भास्त-मन्दान्दोत्यमान-ध्वज-पटाग्रिः । ५ संज्ञाम् । ६ मुकुन्दो वायविशेषः ।

७ झुणी=ध्वनिः । ८ चन्द्रतपः "चंद्रवो" इति भाषाधाम् । ९ विच्छित्तिः=

प्राग्भांगः । १० अवचूलः=ध्वजस्याधोमुखः कूर्बकोऽवचूलः B उच्युलं ध्वज-

सोर्धरिषतः कूर्बकः उच्युलः (A. C. III. 414) । ११ B परमं । १२ निस्तलं=

तलम् । १३ तद्विषय=तत्तम्=विस्तृतम् (M. P. IV. 137) । १४ B चत्तयमिः कलापकम् ।

जिण-भरणं-दुवार-द्विय-उच्चद्विग-गुह्यमालिपोहस्त ।
 पुष्पाहं गेहंतो अंतो विहिणा पविट्टो हं ॥ ७४ ॥
 पूश्य जिणिद-त्रिवे काउं चीइ-बंदणं जहा-विहिणा ।
 योहिं नीहरिओ हं उवविट्टो रापर-मग्गमि ॥ ७५ ॥
 वैचे जिण-मज्जणए उओ तओ तथ संचरंतो हं ।
 अवराणपर दांसिप-फोउगोहिं सदिओ वयंसेहिं ॥ ७६ ॥
 कथइ विलासिणि-जण पेच्छंतो नग्गमाणव विविहं ।
 कायइ कवि-वर-निवहं जिण-चरियं अहिणवेमाणं ॥ ७७ ॥
 बीणा-रव-संबत्तियं कथयि माय खुणि निसामंतो ।
 विरइय-विविहायारं कथयि य वलि पंडोएतो ॥ ७८ ॥
 कायइ तरण-नरेहि दिउज्जंतं रासय सुणेमाणो ।
 सुर-सुंदरीहि कायइ गिउज्जंतं पवट-संघाय ॥ ७९ ॥
 एवं च जात फोउउहणेण अवरारंसु ठाणेसु ।
 हिंहामि तथ भवणं लोलेए सम वयंसेहिं ॥ ८० ॥
 ताव मह भाउल-मुथो सहरिसमागम्म साइयं दाउं ।
 वज्जइ भाणुवेगो पभूय-कालाओ दिहे सि ॥ ८१ ॥
 कुसल च पववगइणो पिउ-भगिणीए य वउलवइणए ।
 तत्तो ए मए भणियं कुसलं मन्थेसि, अन्न च ॥ ८२ ॥
 एतेथ अग्रवाइ इमाहं चिद्धति भइ । जिण-भरणं ।
 अग्गा-पिउण मूलं समागमां तेषं सदिओ हं ॥ ८३ ॥
 सावरमणगूढो सो तेहि पउति च पुण्णिओ मयइ ।
 कुसलं मह जणमाण नाममण कारणविकम्पे ॥ ८४ ॥
 अह सो मए पभणियं "चित्तपाया इमा हू जिण-जया ।
 संपइ पुण अग्गाण अग्गणु पाहुणो ताव ॥ ८५ ॥
 सो भगइ माणुवेगो एय एवेति पितु निमुण्णु ।
 मह चित्तमाणु-पिउण उहुमागउज्ज इति भणियं ॥ ८६ ॥
 ता वित्तवेग । भाइ त चिय नगरमि एहि गेहत्तणए ।
 उच्छदिओ पंगामं चं अग्गइ तुम्ह पाउम्हओ ॥ ८७ ॥

१ उच्यते: = समीपतः । २ पुत्रजातः = पुत्रपुत्रेण । ३ सुन्दरी ।
 ४ वैचरितम् । ५ बहिः । ६ अरण्यम् । ७ निवसन्तम् = गृहम् । ८ अन्तःपुरम् ।
 ९ अन्तःपुरम् । १० दीनकम् । ११ अन्तःपुरम् । १२ सुन्दरी । १३ अन्तः-
 पुरम् । १४ अन्तःपुरम् = अन्तःपुरम् । १५ अन्तःपुरम् । १६ अन्तःपुरम् ।

एवं च तेण भणियो अम्मा-पीडंहिं अचभणुत्ताओ ।
 आट-समेओ पत्तो नगरमहं कुंजरादत्तं ॥ ८८ ॥
 ताहियं च चित्तमाणू मं दट्ठुं सुदट्ठु हरिसिओ भणइ ।
 सुंदरमापरियं ते जमागओ अम्ह वैहणओ ॥ ८९ ॥
 नियय-पउत्तिं सव्वं क्कहिउं कय-भोयणाइ-वावारी ।
 पत्ताए रयणीए पैसुत्तो पवर-संयणीए ॥ ९० ॥
 ताथ य पभाय-समए लवमाणे तंनचूल-नित्तरे ।
 दिट्ठो अदिट्ठ-पुव्वो एसो सुमिणो मए तंइया ॥ ९१ ॥
 किल धवल-कुल्ल-माल मणोहर दट्ठु तग्गहडाए ।
 चलिओ हं न य सक्कोमि येष्दिउं त जया कहवि ॥ ९२ ॥
 केणवि मित्तेण तओ समणिय्या आयरेण मे गहिया ।
 ओलंविस्सं गल्लए किल नियए ताव मा ज्ञत्ति ॥ ९३ ॥
 पडिया मह हत्थाओ कत्थवि य गयत्ति नेय जाणामि ।
 साहे महत्त-दुक्ख तन्निरहे मज्झ संजायं ॥ ९४ ॥
 मुक्कवि मए एसा पुणंवि अमिलाण-कुसुमिया विहिया ।
 इय भणित्तमं केणवि कंठे विण्णिवेसिया मज्झ ॥ ९५ ॥
 ताव पट्टु-पडह-शहरि-काहल-मभा-मउद-सहाळं ।
 सोउ तूरस्त रवं ज्ञत्ति पणट्ठा महं निदा ॥ ९६ ॥
 तो हरिस-विस्सायड्ढं दट्ठु सुमिणं विचित्तियं ^१हिपए ।
 किं नाम मज्झ सूपइ अदिट्ठ-पुव्व इमं सुमिणं ? ॥ ९७ ॥
 का हदि ! इमा माला विज्जा वा संपया व मह होज्जा ।
 दिन्ना केणवि नट्ठा पुणरवि लद्धा, न यणाामि ॥ ९८ ॥
 एवं अणित्ठियत्थो सुविण-सरुवस्त उट्ठिओ अहय ।
 काउं पभाय-क्किच्च अह सहिओ भाणुवेगेण ॥ ९९ ॥
 आरूढो पासाए उवरिम-भूमीए चित्तसालाए ।
 मणि-रयण कोट्टिमग्गो उवविट्ठा मंतवारणए ॥ १०० ॥^{१३}
 अह त पभाय-दिट्ठ ^{१४}सिट्ठं सुविण तु भाणुवेगस्स ।
 निस्सिउं नो सक्कइ सोवि हु सुविणस्स संभाव ॥ १०१ ॥

१ अचभणुत्तावः = अचिदष्टः । २ प्राणुत्तः = अतिथिः । ३ प्रसुमः । ४
 वापने । ५ लयति = शब्दायमाने । ६ ताम्बूट निकुरम्बे = कुक्कुटसमूह । ७ स्वप्नः ।
 ८ अचलविशेष = निवेशविशेषाणि । ९ तिष्ठाभः कुतश्चम् । १० अ वित्त । ११
 अविश्विचर्यः । १२ यत्तवारण = यत्तालम्बः । १३ उ पुग्गम् । १४ सिट्ठम् =
 उच्छ्रम् । १५ निवेणुम् । १६ उट्ठम् = परमापिम् ।

वितित्ता सुविण-फळं विगण-संकल्प-खित्त-निय-चित्ता ।
 जा चिद्धामो अम्हे खगंतरं तत्थ ठाणम्मि ॥ १०२ ॥
 ताव य वर-नेवथो महत्त्व-आभरण-भूसिय-सरीरो ।
 सव्योवि नयर-ओओ गंतुं कत्थवि पंपट्टात्ति ॥ १०३ ॥^१
 तं दट्टुं मए भणियं सवाल-मुद्धो इमो जणो कत्थ ।
 कप-उवत्तोहो वच्चइ साहसु भो माणुवेगम्हं ? ॥ १०४ ॥
 भणियं च तेण निसुणसु अज्जं ज मैयण-तेरत्ती भइ ! ।
 मयरं दुज्जाण-ठियस्स तेण जत्ताए मयणस्स ॥ १०५ ॥
 एसो नर-नारि-गणो पूयत्थं तस्स वच्चइ पैमोपो ।
 अम्होवे डु गच्छामो पेच्छामो कुमुमसर-जत्तं ॥ १०६ ॥^२
 तत्तो य मए भणियं एवं होउत्ति देवि संचलिया ।
 कप-सिगारा पंधओ पत्ता य कमेण उज्जाणं ॥ १०७ ॥
 कीलंत-कामिणी-यण-रणत-नेउर-रवेण तरु-निपत्ते ।
 मयण-महूसव-मुद्धो गायइ इव चच्चरिं जत्थ ॥ १०८ ॥
 मलयानिल-हेल्लविय-साहाहिं विधुम्ममाणाया धैणियं ।
 कोइल-कय-कल-कात्ताहल्लेहिं अँफुडमखराटावा ॥ १०९ ॥
 अँपंबिर-जव-किसिल्लय-अँपंब-मुहा महीकहा जत्थ ।
 आसाइप-भहु-मासा मघा इव सँच्चविज्जंति ॥ ११० ॥^३
 सुविसट्ट-कुमुम-सोहंत-मंजरी-पुंज-रइय-सेहरपा ।
 जोहीरेतिव पवणोणयाहिं साहाहिं पउर-जण ॥ १११ ॥
 तम्मि य पवरुज्जाणे घण-तरु-वर-मंडिए सुरमणोए ।
 दंसणमेत्तु-शाइय-मयणे मयरंद-नाम्मि ॥ ११२ ॥
 नाणा-नेवत्थेणं नायर-ओएण परिगया जाव ।
 पविसायो ता दिट्ठे दूराओ मयण-देव-हर ॥ ११३ ॥^४
 रइ-जुत्त-मयण-पूषण-निनिसेंमिसेण पउर-ओएण ।
 पाडेपुअ सुविळासं उत्तुंम तुग-पागारं ॥ ११४ ॥

१ महापँ = बहुमुखकम् । २ प्रवृत्तः । ३ B सुरमम् । ४ उपशोभा = विभूषा ।

५ मदनप्रबोदणी । ६ ममति । ७ प्रलोदणम् । ८ कुमुमसरः = कामः । ९ B पुग्गम् ।

१० पदओ = पदतः = पाशम्याम् । ११ इल्ल विया = च लिङ्गा । १२ विपूर्ववयावसा

(M. P. 17. 117) । १३ याउम् । १४ आरइ = अमयकम् । १५ आदंबेरा =

आतापाः । १६ आपँ = आतापम् । १७ वचरिक्कंति = इवन्ते (M. P. 17. 118)

१८ B पुग्गम् । १९ प्रवपन्ति । २० B सुरमम् । २१ A तमेते ।

एसा इ थंक-वैकं जोयइ तुह संमुहं जेण ॥ १२६ ॥
 अंगेसु निवडमाणा दिट्टी एवंविहाण महिलाण ।
 देहं कुणइ खसार्थं अपस्स हिस्सं अवहरेजा ॥ १२७ ॥
 ततो य मए भणियं पस्सिहास-प्पो ति अन्हे एमेव ।
 पुच्छामो कोउगेमं तं पुण अन्नं विअप्पेसि ॥ १२८ ॥
 तो मणइ भाणुवेमो इयमि नयमि अधि पैवड-जसो ।
 खवरो अविपगई तस्स भारिया वित्तमाहेत्ति ॥ १२९ ॥
 एसा एगा धूया ताणं जावा अणोवम-गुणइटा ।
 नामेण कणगमाला विन्नाण-ममन्निका कन्ना ॥ १३० ॥
 ततो य मए भणियं का एसा मयण-पुपणं कुणइ ।
 एसावि का सहीए पुराओ वैत्तं कहेमणी ! ॥ १३१ ॥
 को व इमो अवलेवइ मए वेसाए तठणओ पुरिसो ।
 एमाइ मए पुट्टो हसिऊण तओ इमं मणइ ॥ १३२ ॥
 एवंविह-पुच्छाहिं कामं तुमं सुपणु ! मं पंभारेसि ! ।
 को जुज-मैउज्जिरे "कअएण पविपावितं तीइ ? ॥ १३३ ॥
 न इ सुपणु ! पठम-पुत्त एरिस-पुच्छाहिं हाइउं तरसि ।
 सिउंएहिं पयत्तेणवि हाइउजइ कइ तु पौन्मो ! ॥ १३४ ॥
 एवं च तेष्य मणिओ लज्जाए अहोमुहां टिअं अहयं ।
 तं दट्टु भाणुवेमो डिओ अल्ललांन्य होऊगं ॥ १३५ ॥
 लज्जाए ससमए वैल्लज्जंतीवि असभोइत्तं ।
 मैहाए तहवि निवडइ गइ दिट्टी तौए मुट्ट-कमले ॥ १३६ ॥
 अणुरापं तेवि-वइटा दिट्टी जण-सकुत्तेवि मयमि ।
 ससिऊण सणियं सणियं जाव त्रियं सथ अल्लिगइ ॥ १३७ ॥
 सहि-जण पाउत्तेहिं पुणो पुणो तरल दिट्टि-पाएहिं ।
 मैइमप-मह-विउज्जए विसमिथ तीए विजिवति ॥ १३८ ॥
 तो तीए तरल-पंहेहउ दिट्टी माणहिं जणर रिपए ।
 मण्ड विट्टा पंच वि कुमुम-गरा मयण परिमुक्ता ॥ १३९ ॥

१ अरवत्तए । २ विवत्तये । ३ उअत्तयाः । ४ सुहेण = सुधी । ५ अणु-
 मणुवाया । ६ ममन्निका = मयन्निका । ७ वणं इ । ८ अ. 'काण' । ९ उणएव वि ।
 १० बोधमाज्जा (॥ ११ ७ ॥ उज्जिरे । ११ काअह 'वोव' इति मयत्तए ।
 १२ पाठोपि (॥ ३ १८ ॥ १३ ॥ १४ वटे । १५ अणुवः = अणुवः । १६ मयत्तए ।
 १७ वयंमयत्तए । १८ वत्तएवण (॥ २ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ ११ ॥ २१ अ-
 उरवटे = अल्लिगटे । २२ मयमो = मयत्तए । २३ परत्तं = परत्तए ।

एथंतरम्मि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचळिओ ।

सावि हु नाला चळिया पुणो पुणो मं पुळोएती ॥ १४० ॥

बळिय-गीवं तीए ससिणिद्ध-अवंग-दिट्टि-दोरणे ।

आपद्धिय पच्छन्न मह हिययं झत्ति अयहरिय ॥ १४१ ॥

नाउंवेहरिज्जंतं मह हियय तीए पय-विलग्गाइं ।

कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुट्टिय-पुरिसोव्व ॥ १४२ ॥

मैयणत्ता सा जंती अणमिस-नयणेहिं पुंळइया ताव ।

जावुज्जाण-तैरूहि अंतरिया दिट्टि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥

षोळीण-दसणाए तीए मह माणमम्मि संतावो ।

दुव्विसहो संजाओ समयं अइदीह-सासेहिं ॥ १४४ ॥

अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अग्हेवि ।

एवंति मए मणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥ १४५ ॥

तत्तो अहमारूढो उवरिम-भूमीए तरय सयणीए ।

पासुत्तो उवविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥

तो भणइ भाणुवेगो कीस तुम दुम्मणोव्व संजाओ ? ।

मुंचसि विसाय-गम्भे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥

कि कुणसि अंग-भंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकारो ।

भैट्ट-ट्टिय-चणगो विव सयणीए कीस तटफडसि ? ॥ १४८ ॥

कि-किपि वित्तिऊणं अणमित्तं चैव कीस त हससि ! ।

नियय-विगण्य-वसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ! ॥ १४९ ॥

नांणा-रस-सेकिन्ने नौटय-कन्वंव भौहिणवेमाणो ।

किं चिट्ठसि न य साहसि सन्भावं किंचि अग्घाणं ! ॥ १५० ॥

एवं च तेण बहुसो पुच्छिज्जंतेण कुमर ! मे मणियं ।

आणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमैस्सथं ? ॥ १५१ ॥

हसिऊण तेण मणियं पुवं चिय साहियं मए तुग्घ ।

एवंविह-महिलाणं न सुंदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥

ता तीए चक्खु-दोसा एसो सन्वोवि तुग्घ संतावो ।

दौविज्जइ सा हाथं पट्टीए जेण होइ सुहं ॥ १५३ ॥

१ दोरो = पुणः । २ अग्रहियमाणम् । ३ कुट्टो = इत्यानुपमनं (H. D. II. 62) तद्वान् कुट्टिओ । ४ मदनाती । ५ दटा (H. P. IV. 181) । ६ समयं = सह । ७ भाणुवेगो = अणमिस-नयणेहिं । ८ तटफडसि = परितधससि (H. D. V. 9) । ९ अ-
णाएव । १० नाटककाव्यम् । ११ अभिनयन् । १२ अस्वस्थम् । १३ तस्मात्
अ तव पृष्ठे इस्तं दाप्यते येन मुखं भवेत् ।

एसा हु बंध-बंक जोयइ तुह संमुहं जेण ॥ १२६ ॥
 अंगसु निवडमाणा दिष्टी एवंविहाण महिटाण ।
 देहं कुणइ असत्यं अवसस हिययं अवहरोजा ॥ १२७ ॥
 ततो य मए भणियं परिहास-परो सि अम्हे एमंय ।
 पुच्छामो कोठमेणं तं पुण अन्नं विअपेसिं ॥ १२८ ॥
 तो मणइ भाणुवेगो इमम्मि नयरम्मि आधि पैयठ-जसे ।
 सपरो अमियमई तसस मारिया चित्तमार्त्तत्ति ॥ १२९ ॥
 एसा एगा धूया ताणं जाया अणोवम-गुणइदा ।
 नामेण कणममाला विनाण-समन्निय कजा ॥ १३० ॥
 ततो य मए भणियं का एसा मयण पूयणं कुणइ ? ।
 एसावि का सहारं पुरओ वैत्तं कहेर्माणो ? ॥ १३१ ॥
 को व इमो अवलंबइ मए वेसाए तरुणओ पुरिसो ? ।
 एसाइ मए पुट्टो हसिउण तओ इमं मणइ ॥ १३२ ॥
 एवंविह-पुच्छाहि कंस तुमं सुयणु ! मं पैयारेसि ? ।
 को जुन-मेउजरिं कंजिएण पावियारिउं तैरइ ? ॥ १३३ ॥
 न हु सुयणु ! पढम-पुच्छ एरिस-पुच्छाहि छाइउं तरसि ।
 किउंएहिं पयत्तेणावि छाइउजइ कह तु पैचूसो ? ॥ १३४ ॥
 एवं न तेण भणिओ लज्जाए अहोमुहां ठिआ अहयं ।
 तं दट्टु माणुंवेगो ठिओ धंलज्जाओव होउणं ॥ १३५ ॥
 लज्जाए तससमए वोलज्जंनोवि अनओहुत्तं ।
 मैडाए तहांनि निवडइ गह दिष्टी तीए मुह-कमले ॥ १३६ ॥
 अशुरायं तोनि-वदा दिष्टी जण-सकुलेवि मगम्मि ।
 सरिउण सार्णय सणियं जाव पियं तय्य अंतत्तियइ ॥ १३७ ॥
 सहि-जण पच्छनेहिं पुणो पुणो तरुठ दिष्टि-पाएहिं ।
 भैदमय-मेह-नकरूप विगतिय तीए किजपति ॥ १३८ ॥
 तो तीए तरुठ-पंभुठ दिष्टी काणहिं अज्जर शियए ।
 मज्ज पविट्टा पंचवि कुमुम-मग मणण पविमुत्त ॥ १३९ ॥

एधंतराम्मि तीए सहि-निवहो निय-गिहेसु संचलिओ ।

साधि हु बाला चलिया पुणो पुणो मं पुडोएंती ॥ १४० ॥

बलिय-ग्गीवं तीए ससिणिद्ध-अवंग-दिट्ठि-दोरेणं ।

आयइदिय पच्छन्न मह हिययं ज्ञत्ति अवहरिय ॥ १४१ ॥

नाउंवेहरिजंतं मह हिययं तीए पय-विलग्गाइं ।

कूयंति नेउराइं पुणो पुणो कुट्टिय-पुरिसोव्व ॥ १४२ ॥

मयणत्ता सा जंती अणमिस-नयणेहिं पुंउइया ताव ।

जावुजाण-तरूहि अंतरिया दिट्ठि-मग्गाओ ॥ १४३ ॥

बोलीण-दंसणाए तीए मह माणसम्मि संतावो ।

दुव्विसहो संजाओ समयं अइदीह-सासेहि ॥ १४४ ॥

अह भणइ भाणुवेगो गच्छामो निय-गिहम्मि अग्हेवि ।

एवंति मए भणिए समागया दोवि गेहम्मि ॥ १४५ ॥

तत्तो अहमारूढो उवरिम-भूमीए तथ सयणीए ।

पासुत्तो उवाविट्ठो मह पासे भाणुवेगोवि ॥ १४६ ॥

तो भणइ भाणुवेगो कीस तुम दुम्मणोव्व संजाओ ? ।

मुंचसि विसाय-गन्धे सुदीहरे कीस नीसासे ? ॥ १४७ ॥

किं कुणसि अंग-भंगं दीहं नीससिय मुक्क-हुंकारो ।

भैट्ठ-ट्टिय-चणगो विव सयणीए कीस तंडफडसि ? ॥ १४८ ॥

किं-किंपि चित्तिउणं आणमित्तं चैव कीस त हससि ? ।

नियय-विगप्प-वसेणं कीस पुणो दुम्मणो होसि ? ॥ १४९ ॥

नांणा-रस-संकिन्नं नांडय-कव्वंथं भौहिणवेमाणो ।

किं चिट्ठसि न य साहासि सम्भाव किंचि अग्हाणं ? ॥ १५० ॥

एवं च तेण बहुसो पुच्छिज्जेतेण कुमर ! मे भणिये ।

जाणामि नेव किं पुण मह देहं गाढमैस्तथं ? ॥ १५१ ॥

हसिउण तेण भणियं पुव्व चिय सादियं मए तुज्ज ।

एवंविह-महिलाणं न सुदरं दंसणं होइ ॥ १५२ ॥

ता तीए चक्खु-दोसा एतो सग्घोवि तुज्ज संतावो ।

दीविज्जइ सा हाथं पट्टीए जेण होइ मुहं ॥ १५३ ॥

१ शोरो = गुणः । २ अनाहिवमाचम् । ३ कुडां = हतानुगमनं (H. D. II. 62)

गहनं इदिओ । ४ मदनाती । ५ दृश (H. P. IV. 131) । ६ समयं = सह ।

७ अणुत्तरपचणत्त इव । ८ उडपडसि = परित्यक्तसि (H. D. V. 9) । ९ A-

एव । १० माट्टकाम्पम् । ११ अभिनयन् । १२ अस्तस्यम् । १३ टरमात्

का तव पृष्ठे इत्त दाप्यते दन्त सुरा मवेत् ।

नीलसिय मए भणियं संदेहो जीवियस्सैवि य अम्हं ।
 तं पुण सुहिओ भाओ य परिहासं कीस नो कुणसि ! ॥ १५४ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो सम्भाव-विवज्जियस्स पुरिसस्स ।
 अन्नायम्मि सरूवे किं काउं सक्किमो अम्हे ! ॥ १५५ ॥
 ताहि मए वज्जरियं साहिज्जइ तस्स जो न याणाइ ।
 तं पुण जाणंतोवि इह अलियं चिय पुच्छिसि ममंति ॥ १५६ ॥
 एमाइ-वयण-वित्थर-वज्जरण-परायणाण अम्हाणं ।
 चूप-लया गिह-दासी आगंतूणं इमं भणइ ॥ १५७ ॥
 अच्छइ दुवार-देसे समागया तुम्ह दंसण-निमित्तं ।
 सोमलया नामेणं वर-धाई कणगमालाए ॥ १५८ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो लहुं पवेसेह एव भणियम्मि ।
 अह सच्चिय सोमलया समागया अम्ह पासम्मि ॥ १५९ ॥
 कय-उवयारा ताहे उव-विट्ठ भणइ सायरं वयणं ।
 एगतं कुणह तओ चूपलया पेसिया तत्तो ॥ १६० ॥
 भणियं सोमलयाए सरणागय-वच्छला जओ सुयणा ।
 परितायह परितायह ममं तओ भीम-वैसणाओ ॥ १६१ ॥
 हरिसाऊरिय-हियएण ताहे एवंविहं मए भणियं ।
 कत्तो भदे ! वैसणं, सा भणई कुसुमवाणाओ ॥ १६२ ॥
 ईसीसि विहसिऊणं वज्जरियं ताहि भाणुवेगेण ।
 कडकडिय-सव्व-सधिं गेय-लायनं तुह सरारे ॥ १६३ ॥
 निन्नट्ट-दत्त-पंतिं सिय-केस-हसंत-सीस-सोहिल्लं ।
 दूर-पलंबिर-वलि-वलय-सहिय-सिर्हिणेहिं वीअच्छं ॥ १६४ ॥
 ददट्टण भीय-भीओ दूरं दूरण वच्चइ अणंगो ।
 तत्तो कह तुज्ज भयं जराए जज्जरिय-देहाए ? ॥ १६५ ॥
 सोमलयाए भणियं मा मं उवहसमु सुणमु वुत्तंतं ।
 जह कुसुम-वाण-विहियं परंपराए मह भयति ॥ १६६ ॥
 उज्जाणाउ कीलियं समागया निय-गिहे कणगमाला ।
 विच्छाय-वयण-सोहा विट-प्पगहिया ससि-कलव्व ॥ १६७ ॥
 तत्तो य मए पुट्टा कीस तुमं पुत्ति ! विमण-दुम्मणिया ? ।
 न य तीए किंचि सिद्धं सुदीहरं नयरि नीससिउं ॥ १६८ ॥

१ अ वि अ° । २ अलीकम् । ३ उपचारः = उत्पारः । ४ अयनं = अयम् । ५
 अणयम् । ६ निन्नट्टदत्तपंतिकम् । ७ अणयम् । ८ अयम् । ९ अलीकम् ।

अंसु-जल-धूरियाइं नयणाइं कयाइं दीण-वयणाए ।
 ततो य मए पुट्टा तीए सहां हंसिया नाम ॥ १६९ ॥
 तीए भणियं अंबे ! उज्जाणं अज्ज पाविया अम्हे ।
 पूइय मयणं बाहिं नीसरिया जाय ता दिट्ठो ॥ १७० ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो उवविट्ठो भाणुवेग-पासम्मि ।
 पच्चक्खोव्व अणंगो एगो तरुणो महाभागो ॥ १७१ ॥
 तं दट्ठूणं एसा जाया निष्फंद-लोयणा सहसा ।
 आसत्ता तव्वयणे आलेक्ख-गयव्व निचेट्ठा ॥ १७२ ॥
 संबंगिओ इमीए अणिमिस-दिट्ठीए जौइओ स युवा ।
 न य तेण इमा दिट्ठा कोउगवक्खित्त-चित्तेण ॥ १७३ ॥
 तो तस्त नयण-गोयरमपावमाणा सलज्ज-मुह-कमला ।
 दोहंग-दूसियं पिव अत्ताणं मन्नमाणव्व ॥ १७४ ॥
 किं-किपि चित्तिऊणं भणइ सहीओ । इमम्मि चूय-दुमे ।
 कालामो ताव खणं बंधिय अंदोलयं अम्हे ॥ १७५ ॥
 एवै ताहिं भणिए तेहव संपाडियम्मि एसावि ।
 गुरु-सदेण सहीओ आसन्नाओवि वाहरइ ॥ १७६ ॥
 जइ एसो मह सइं सोऊणं संमुह पलोएज्जा ।
 होज्जामि ता कयथा ईइ आसाए तडिउज्जती ॥ १७७ ॥
 तं पेक्खिऊण य मए परिहास-वसेण जंपिय एयं ।
 आसन्नपि सहि-जणं उच्चुच्चं कीस वाहरसि ? ॥ १७८ ॥
 कोउगवक्खित्त-मणो एसो तुह देइ नेय पडिवयणं ।
 तं वयणं सोऊणं सैविलक्खा किंचि संजाया ॥ १७९ ॥
 एयंतरम्मि दिट्ठा तेण जुवाणेणऽणंग-रूवेण ।
 सैज्जस-हरिसेहिं इमा ताहि अउव्वं रसं पत्ता ॥ १८० ॥
 तेणालोइयमेत्ता सोहंग-समानियं च अप्पाणं ।
 जीवियमवि स-कयत्थं मन्नंता पुलइय-सरीरा ॥ १८१ ॥
 अंबरंडइ सहि-नियहं उच्चं संलवइ हसइ अनिमित्तं ।
 पायंगुट्ठेण महिं विलिहइ केसे य संजेमइ ॥ १८२ ॥
 एमाइं संवियारं चेट्ठंता कीळिऊण खणमेगं ।

१ B युग्मम् । २ सर्वाङ्गीणः (H. P. II ५51) । ३ दृष्टः । ४ दोहंग =
 दुर्भाग्यम् । ५ B युग्मम् । ६ सर्वाः । ७ A इति । ८ संविलक्ष्या । ९ तावस-
 र्वाभ्याम् । १० अवरंडइ = परिभतं = आलिङ्गति (H. D. I. 11) । ११ संयम-
 यति । १२ सविहारम् । १३ B चिं० ।

मयण-नर-विहुरियंगी इहागया एरिसा जाया ॥ १८३ ॥
 एवं च हंसियाए भणियम्मि पुणोवि सा मए पुढा ।
 को सो पुरिसो हंसिणि !, काहियं सव्वंपि मह तीए ॥ १८४ ॥
 सोहण-ठाणे रामो पुत्ताए, चित्तिदं गया पासे ।
 तीए दिहा य मए सयणीय-नया कणगमाला ॥ १८५ ॥
 आपंडुर-मुह-कमला सुदाह-सासेहिं सोसिय-सरीरा ।
 कहकहवि हु निय-जीयं महपा किच्छेण धारंती ॥ १८६ ॥
 पिय-विरह-जलण-नालवलाहिं संताविपाए वरईए ।
 हारो चंदण-पंको मुम्मुर-सरिसोन्न पांडहाइ ॥ १८७ ॥
 स्वायव्व मुणालाई नलिणि-दलाइंपि जाल-तुल्लाइं ।
 अंगार-राति-सारेसा पैडहासइ हंस-तूलावि ॥ १८८ ॥
 पुढा न देइ मयणं आलवइ न सहि-जणं सिणिदंपि ।
 ज्ञाणोवगया वर-जोगिणिन्न जाया विगय-चेट्टा ॥ १८९ ॥
 पिय विरह-पिसाएणं गाहिया गय-चेयणावि हु सहाहिं ।
 आसासिअइ वरई सुंदर ! तुह नाम-मंतेहिं ॥ १९० ॥
 पिय-विरह-पोडिय तं तुडि-भाय-निय-जीवियं मुणेऊणं ।
 तदुदुक्क-दुक्खिया हे समागया तुम्ह पासम्मि ॥ १९१ ॥
 एव कुमुमसराओ अइगरुप आगव महं वसणं ।
 जं तीए दुक्खियाए अहंपि अइदुक्खिया घेव ॥ १९२ ॥
 ता सुवणु ! कणगमाला जा सा नीसास-सोसिय-सरीरा ।
 आसासिअउ वरई जाव न सासा सेमणंति ॥ १९३ ॥
 लहु कुणमु किचुवायं जाव न नासरइ जीवियं तीए ।
 गय-जीविपाए पच्छा किं काही लावय-रसेण ! ॥ १९४ ॥
 तन्वयणं सोऊणं तइया अह रौय-उत्त । मे गणियं ।
 एयंपि न जाणामो का एसा कणगमालति ॥ १९५ ॥
 ता पुच्छ भाणुवेगं पथुव-वथुम्मि गहिय-यरमण्य ।
 अम्हे पुण पाइणया अंयाणुया एय वथुम्मि ॥ १९६ ॥
 अह मणइ भाणुवेगो अम्हेवि हु नेव जाणिमो किंवि ।
 सो मणइ सोमलया सोसुय एरिसं मयणं ॥ १९७ ॥

१ आपण्डुरम् = इपरण्डु । २ वरावकाः । ३ मुर्मुरः = मुसाविः । ४ उरल-
 तुम्बादि । ५ प्रथिमावते । ६ तुटिः = संवयः (H. A. B. 105) । ७ इत्या-
 (11. P. 17. 7) । ८ आभासवशात् । ९ अरः-अन्ते । १० उरप्रपुत्रः । ११ अजातः ।
 १२ असुरया घटित्वा ।

हरिकुण तीए हिययं दिष्टा-वाणहि पहरियं अगे ।
 तुटि-गय-जीयं काठं तं संपद् अयाणुओ जाओ ॥ १९८ ॥
 कंट-गय-जीवियासा तुह थिरेहे मरइ नलिथ संदेहो ।
 अयणत्तं अवलंबिय तं चिद्धसि निदओ भइ ॥ १९९ ॥

अर्थ ५ ।

चो जय जणो निवसइ रकयइ सो आयरेण तं गेहं ।
 तीए मणम्मि वसंतो किं निदय ! तं गणं दहासि ? ॥ २०० ॥
 हरिकुण तीए हिययं संपद् चोरोअव निह्वेमाणो ।
 न तु द्धुदसि मुयणु ! तुमं किंचि उवायं विचित्तमु ॥ २०१ ॥
 ततो य मए भणियं अम्मो ! तं चैव साहमु उवायं ।
 एवं चपरिधममि जं जुत्तं अह्म काठं जे ॥ २०२ ॥
 भणियं सोमलयाए चित्तं पत्तं व पच्चय-निमित्तं ।
 पद्यमु जेण चित्तं सधररइ सा तयं दट्टु ॥ २०३ ॥
 ततो य मए लिहिया पत्ते नलिणीओ तीए पउममि ।
 मोत्तूण सेस-कुमुमे निटीयमाणो अटी लिहओ ॥ २०४ ॥
 हेट्टे य तस्स लिहिया एसा गाहा उव्वेजय-रसेण ।
 निय-भाव-सूपण-परा पण्डनया तथा कुमर । ॥ २०५ ॥
 तह क्कवि परिट्ठारियं आलेणो नलिणीए परिमले हियए ।
 ऐणणुपयणं जह तस्म केवल सेस-कुमुमेमु ॥ २०६ ॥
 तं च वट्ट-वत्त-मग्गे काठं तो पेमिओ सत्तंघोठो ।
 चूपलयाए हत्थे टोवि गया तीए पाममि ॥ २०७ ॥
 ततो गग्गंतराओ चूपलया आगया इमं भणइ ।
 एत्तो विणिगया हे पत्ता य कमेण तग्गेहे ॥ २०८ ॥
 मत्तज्ज गुरिउया इय गिलिया इय मुयणु ! गुरु-विसाण्ण ।
 दिट्ठा उ कणगमाला विगमययत्थं तरं पत्ता ॥ २०९ ॥
 तीए सहीहि भणियं ममागया चित्तरेग-दूइत्ति ।
 अह ता तुह नामग्गर-ओपन्नग-उट्ट सुदीया ॥ २१० ॥

१ अत्रात्मन् = पट्टात्मन् । २ अ० वपुत्तं । ३ विद्वेयः । ४ निह्वेमाणः =
 अत्रात्मन् । ५ कुमुमे = कुम्बके । ६ अग्गा = अग्गा (म. ङ. १. १) । ७ उव्वेजयः =
 विष्टयः । ८ संघट्ट = अस्मन् संघट्टात्ति (अ. १. १०) । ९ अ. हे. अयः ।
 १० वपुत्तं = वपुत्तः (म. ङ. १. ११) । ११ अत्रात्मन् = अत्रात्मन्-
 अयः । १२ अ. ट. १ । १३ आरवत्तं = आरवत्तन् = अरवत्तम् ।

ज्ञाति निविद्धा ततो पौसिय मं लाभिजयात्र मणयंति ।
 ताहे समप्पिओ से तंबोलो सहरिसं गहिओ ॥ २११ ॥
 गहिययाए भणियं केणेसां पेसिओ म्ह तंबोलो १ ।
 मे भणियं तुह सुंदरि ! मणोहरेणं पिययमेणं ॥ २१२ ॥
 तोए भणियं कन्ना अहति कह मञ्ज पिययमो भे ! १ ।
 मे मणियं नणु होही अह सा अफुडक्खरं भणइ ॥ २१३ ॥
 कह मौमि ! अउन्नाए एत्तियमेत्ताणि मञ्ज पुत्ताणि ।
 जं सां भत्ता होही दसेणमित्तं पि अइदुलहं ॥ २१४ ॥
 एत्तियमेत्तं भणितं अंसु-जल्लुक्खण-लायणा ज्ञाति ।
 नीसास मोत्तूणं गय-चेट्टा सा पुणो जाया ॥ २१५ ॥
 ततो सहाहिं भणिय साहेअसु तस्स निग्गिण-मणस्स ।
 जह-दिट्ठं हि सरूवं इमाए जइगरुय-पेम्माए ॥ २१६ ॥

अर्थ ४ ।

जइ कहवि ताव बोलेइ रयणी कुसलेण ता पमायम्मि ।
 उज्जाणम्मि गयाए दायव्वं दंसणांममीए ॥ २१७ ॥
 तदंसणेण जांविइ न अनहा एम निच्छओ अम्ह ।
 एवं बहुहा भणिया समागया तुम्ह पासम्मि ॥ २१८ ॥
 एवं चूपलयाए भणिय सोऊण ताए बुत्तंतं ।
 दुग्गुणतरो मे जाआं तन्निवाहे गरुय-सतावो ॥ २१९ ॥
 पइ मरिही सा बाळा कहवि इ गुरु-विरह-ताधिया हंदि । ।
 एएण निमित्तेणं ता मञ्जवि आगयं मरणं ॥ २२० ॥
 अहवा सिणेह-जुत्ता जइ सा ता कांस मञ्ज पडिक्खणं ।
 नवि दिसें, ता मजे मंद-सिणेहा उ मह उवरि ॥ २२१ ॥
 जइवि इ सा निन्नेहा तहवि मणं मञ्ज ताए विरहम्मि ।
 पजलिय-जलण-समुज्जल-जालोळिद्धं पडिहाइ ॥ २२२ ॥
 नयणेहिं पुंलेइया सा ताइ चिय दहउ एस पिय-विरहो ।
 हियएण किमवरद्धं जेण तयं निदयं दहइ १ ॥ २२३ ॥
 अन्नेण कय अन्नो न मुजए अलियमेरिसं धयणं ।
 सा दिट्ठा नयणेहिं जाआ हिययस्स संतावो ॥ २२४ ॥

१ दृष्ट्या । २ मनाकु (H. P. II. 169) । ३ अहवा आमन्त्रणेऽप्ययम्

(H. P. II. 195) । ४ अपुण्यायाः । ५ अणमेत्तं । ६ उच्छुल्लं = पूर्वम्

(H. D. I. 92) । ७ गच्छति (H. P. IV. 162) । ८ मरिष्यति । ९ विरहा ।

१० आलिद्धं = आलिष्टम् । ११ दृष्टा (H. P. 7) ।

रोवंतु नाम तं जणमपेच्छमाणाणि ददुद-नयणाणि ।
 तं हियय ! किं विमूरसि साहीणे चितियव्वग्मि ! ॥ २२५ ॥
 नयणेहिं जोइया सा हियएण कथो य गरुय-पडिवंधो ।
 सरिसेथिं ह्नु अवरारो विरहो हिययं ददं दहइ ॥ २२६ ॥
 एथंतरग्मि सूरं भमिऊणं भुवण-मंडलमसेसं ।
 अत्य-गिरि-मत्यंय-थो जाथो अद्धान-खिन्नोव्व ॥ २२७ ॥
 निट्ठुर-कोरहिं भुवणं इमण सतावियंति रोसेण ।
 नज्जइव अत्य-गिरिणा सीसाओ ढालिओ सूरं ॥ २२८ ॥
 नाऊण सूर-पडणं अणुलग्गा उवरी अत्य-सेलस्स ।
 रोसेणव रत्त-मुहा समागया क्षत्ति अह संज्ञा ॥ २२९ ॥
 तयणंतरमंभारिय-दिसि-वलय्या नवरि आगया रयणी ।
 पयडिय-तारय-निवहा कौसिय-हुंकार-भीसणया ॥ २३० ॥
 ताव य खणंतराओ निन्नासिय-व्वहल-तिमिर-संघाओ ।
 भाणिणि-माणुम्महणो वित्थरिओ ससि-कर-निहाओ ॥ २३१ ॥
 मयलंछण-पवणेणं गाढं संधुक्किओ विओयगी ।
 संताविउ पयत्तो मह हिययं ताइ सय-गुणियं ॥ २३२ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो अमयमओ सुम्मई इमो चंदो ।
 नवरं तव्विरहे अब्बि विज्जु-पुंजावमो जाओ ॥ २३३ ॥
 हे हियय ! कीस उज्झसि उव्वेव कीस कुणसि भेच्चत्थं ? ।
 दुल्लह-जणग्मि रागं पढमं चिय कीस तं कुणसि ? ॥ २३४ ॥

अत्र च ।

जो किर करेइ नेहं तस्सेव य हियय ! रेच्चिउं सुत्तं ।
 दूर-द्धिओवि जो दहइ माणसं तग्मि को रागो ? ॥ २३५ ॥
 सो च्चिय वुंभइ हियए सो च्चिय अइनिट्ठुरो दहइ देहं ।
 कस्स कहिज्जइ वत्ता सरणाओ भयग्मि उम्भूए ? ॥ २३६ ॥
 किं मन्ने होज्ज दियहं जैम्मो लग्गेच्च गच्च हत्थग्मि ।
 म्पेण-निव्ववणो तीए कमलोयर-कोमलो हत्थो ॥ २३७ ॥
 अच्छुत्त ता दूरे च्चिय पाणिग्गाहणाइयं तु सह तीए ।

१ विमज्जस (II. P. IV. 106) । २ सोसाओ ढालिओ = शीर्षात् पातितः । ३
 कोरिहो पृष्ठः । ४ मानिनीमानोन्मथनः । ५ निहाओ = समूहः (II. D. IV. 49) ।
 ६ प्रदीप्तः (II. P. IV. 152) । ७ B विरहगी । ८ धूसते । ९ दद्यात् । १० अल-
 धेनु । ११ रद्धं - रागं कर्तुम् । १२ उद्यते (II. P. IV. 245) । १३ यस्मिन् ।
 १४ मनोनिर्वापनः = संतापपहारी ।

अम्हाण मणो-देइयं दंसणमवि दुल्लहं मन्ने ॥ २३८ ॥
 कि मञ्ज जीविएणं किंवा मह हंदि । मणुय-जम्भेण ।
 जो विरह-दुक्ख-समणं तीए वयणं न पेच्छामि ! ॥ २३९ ॥
 अहवा चूयल्याए भणिएणं भविस्सई पभायम्मि ।
 तीए सह दंसणयं अणुकूलो जइ विही होही ॥ २४० ॥
 गुरु-विरह-जलण-जालावलीहि संतावियस्स हिययस्स ।
 अन्नो नत्थि उवाओ पिय-दंसण-ओसहं मोत्तुं ॥ २४१ ॥
 एमाइ-विगप्पेहि पणट्ट-णिदस्स मञ्ज सा रयणी ।
 चउ-जामावि इ तइया जाम-सहसोवमा जाया ॥ २४२ ॥
 असरिस-दूसंह-संताव-तावियं कहवि माणसं मञ्ज ।
 फुडमाणंपि न फुई मन्ने तदंसणासाए ॥ २४३ ॥
 सीयल-कर-नियरेणवि संतावं फेडिउं मह अंसत्तो ।
 अह लउजठव्व चंदो आय-गिरि पाविओ तत्तो ॥ २४४ ॥
 पच्चूस-गयवरुम्मूलियोए उडीण-ससि-विहंगाए ।
 रयणि-लयाए गलंतिव कुसुमाइ तारय-निहेर्ण ॥ २४५ ॥
 अह इंद-दिसा सहसा केसुय-सुय तुंड-सण्टहा जाया ।
 आसन्न-सूर-मंडल-वज्जरणत्थं व स्येयस्स ॥ २४६ ॥
 पडिबोहिय-कमल-मणो पसरिय-खर-किरण-पूरिय-दियंतो ।
 मेलिय-रंहंग-जुयलो तदणंतरमुग्गओ सूरु ॥ २४७ ॥
 एत्थंतरम्मि अहयंपि समुट्टिऊग
 किचं पंभायतणयं करिउं पंयत्तो ।
 भो सुप्पइह ! तइया देइयाइ होही
 संदमणह इइ पहिट्ट-मणो पंभाभं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-मुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण जळ-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ विरहे सूरुगमोत्ति सुपसिद्धी ।
 सुर-सुंदरि-नामाए कहाए तइओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥ ७५० ॥
 ॥ तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह भौओ भाणुवेगो समागओ पहसिओ ममं भणइ ।

गम्मउ उज्जाणम्मि चूयलया-वयणमणुसरितं ॥ १ ॥

हरिसाऊरिय-हियएण ताहि एवेति जपमाणेण ।

तक्कालुचियं जाव य कायव्वं कउमरद्धं ॥ २ ॥

एत्थंतरम्मि निमुंओ मंगल-तूरस्स गहिर-निग्घोसो ।

पुट्ठो य मए भाया कथ इमं षज्जए तूरं ? ॥ ३ ॥

तो भणइ भाणुवेगो सम्मं जाणे न कारणं एत्थं ।

नवरं अमियगइ-गिहे भौविज्जइ एम तूर-नवां ॥ ४ ॥

अह चित्तियं मए किं आसन्न-पिया-समागमस्सान्नि ।

अम्महिओ संतावो पुरइ य-चामं तह्य नयणं ? ॥ ५ ॥

ता भवियव्वं केणवि एत्थ नणु कारणेण ताहे मए ।

चूयलया बौहरिया समागया अह इमं भणिया ॥ ६ ॥

कथ इमो तूर-नवो केणव कउजेण, सम्ममुंवलम्भ ।

आगतूणं भदे ! सिग्घं पिय कहसु अम्हाणं ॥ ७ ॥

शतूणं चूयलया खणंतरावो समागया, धणियं ।

विच्छाय-वयण-कमला पुट्ठा य मए इमं भणइ ॥ ८ ॥

एत्तो विणिग्गयाए अमियगइ-गिहस्स दाए-देत्तम्मि ।

भूरि-जण-संकुलम्मी मए न लद्धो पवेसोवि ॥ ९ ॥

तत्तां य बंधुदत्तो पैथुय-वाथुम्मि पुच्छिया भणइ ।

वरणम्मि एस भइ ! महोच्छवो कणममालाए ॥ १० ॥

सिरि-गंधवाहण-सुओ गंगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।

नहवाहणोत्ति सुम्मइ तस्स विईत्ता कणममाला ॥ ११ ॥

एवं विधाणिऊणं समागया एत्थ तुम्ह पात्तम्मि ।

केव्व-कहुयंपि तुम्हं साहिज्जइ मंद-भागाए ॥ १२ ॥

तीए वयणं सोउं धसत्ति गुरु-भोग्गरेण पहओ हं ।

मुच्छा-निमीलियच्छो पडिओ मूर्मीए गय-चेट्ठो ॥ १३ ॥

घणसार-सार-गोसीस-मीस-सल्लिलेण तौहि संसित्तो ।

सुकुमाउ-तौअरिउप-सीयल-पवणेण गय-मुच्छो ॥ १४ ॥

१ आता । २ अनुस्मृत्य । ३ SEE NOTE P. 31 । ४ भाव्यते = संभाव्यते । ५
 व्याहृता । ६ उपलभ्य = विज्ञाय । ७ पत्तुयवत्तुम्मि = प्रस्तुतवस्तुनि । ८ वितीर्णा ।
 ९ विभाव । १० कर्णकटुकम् । ११ B चिट्ठो । १२ A ताहे । १३ तालहन्तव =
 व्यवनम् ।

परिचितिउं पयत्तो पेच्छह दुब्बिहिय-विळासियं विहिणो ।
पिय-संग-मणोरह-भंसैणम्मि उज्जुत्त-चित्तस्स ॥ १५ ॥

अहवा ।

अन्नह परिचितिज्जइ सहरिस-कंडुज्जण हियण ।
परिणमइ अन्नहचिय कज्जरंभो विहि-वसेण ॥ १६ ॥
कथ इमा कथ अहं अन्नोन्नं कथ गरुय-अणुरागो ।
नवरं हयास-विहिणा सव्वं चिय अन्नहा विहियं ॥ १७ ॥
पुव्वपि इ जइ बुद्धी एरिसया आसि तुज्जा रे दिव्वे ! ।
ता कह मह पढमं चिय तीए सह दंसणं विहियं ! ॥ १८ ॥
काऊण दंसणं गरुय-राय-सहियं हयास ! रे ! दिव्वे ! ।
अन्नथ तं मयच्छि जौडंतो किं न लज्जिहिसि ! ॥ १९ ॥

अपिय ।

नयणाण पडठ वज्जं अहवा वज्जस्स वेड्डिलं किपि ।
अमुपिय-जणेवि दिट्ठे अणुबंधं जाणि कुव्वंति ॥ २० ॥
खण-परिचिय-दुल्लह-लोप-कारणे कीस हियय ! तं मिहेसि ! ।
मुंचसु गरुय-विसायं विवरीओ हय-विही जेण ॥ २१ ॥
एरिस-दुब्बिसंहवि इ संजाए हिययं ! गरुय-दुक्खम्मि ।
दज्ज-घडिपव मन्ने जं नवि सैय-सिक्करं जासि ॥ २२ ॥
एमाइ-बहु-धिगणं चित्तेमाणस्स गरुय-सोगस्स ।
तत्थिरहे-दूमिय-माणसस्स तइया महं कुमर ! ॥ २३ ॥
पुणरवि सा सोमलया समागया किंचि हरिसियाव मणे ।
उवाविट्ठा मं दट्ठुं सुट्ठुं विसायाउरं तइया ॥ २४ ॥
ता मणइ कीस सुंदर ! दीससि त दुम्मणोव्व अच्चयं ।
मुणित्तं वरणय-वत्तं, ताव निसामेसु मह वयणं ॥ २५ ॥
मणियं च मए अज्जवि किं आसा काव अत्थि अग्हाण ।
वज्जरसि जेण एवं सोमलए !, ताहि सा मणइ ॥ २६ ॥
तुह विरहे गय-चेट्टं दट्ठुण ताव कणगमालं तु ।
चूपलया केहम्मि पट्ठाविवा तुम्ह पासम्मि ॥ २७ ॥

१ अंधन = नाशनम् । २ इयेंग घदिता या कण्डूः = अभिजःपततिरेकलपत्रो-
घतेन । ३ देव ! । ४ A देव्य । ५ ताम् । ६ मृगाद्यम् । ७ बोजयत् । ८ यद्व
(H. D. VII. 29) । ९ अमुणिभो = अज्ञानः । १० मेपपे = रिन्दयति । ११
शातपीठरं = शातसज्जम् । १२ A °इयुत् । १३ एभिर्भ = दावितं (H. D. IV. 21)
वीहितम् । १४ B युगम् । १५ कस्ये = घः ।

सावि इ सहीहिं कहवि तुह संगम-सूयगेहिं वयणेहिं ।
 आसासियावि वरईं तुह संगमपावमाणा उ ॥ २८ ॥
 खणमेतं मुच्छिञ्जइ उट्टियइ पुणोवि मुंयइ हुंकारे ।
 गायइ हसइ य वेवईं रोवइ य खणण उत्तसइ ॥ २९ ॥^१
 गह-गहिया इव बाला असमंजस-चेट्टियाइ कुणमाणा ।
 हसियावि सहि-जणणं नवि जाणइ किंचि हय-हियया ॥ ३० ॥^२
 तं पेक्खिऊण य मए विचितियं जाव मुंयइ नो पाणे ।
 गुरु-अणुरागा एसा ताव उवायं विचितेमि ॥ ३१ ॥
 ततो तव्वुत्तंतो कट्ठिओ गंतूण चित्तमालए ।
 तज्जणणीए उ मए एगंत-गयाए सव्वोवि ॥ ३२ ॥
 विनाय-सरूक्खा पासे आगम्म कणगमालए ।
 वञ्जरइ चित्तमाला कीस तुमं पुत्ति ! उव्विग्गा ! ॥ ३३ ॥
 अच्छसि ओसन्न-मुही भणियावि इ कीस देसि नालावं ! ।
 मुह-सज्जं चैव इमं मा पुत्ति ! विसायमुव्वहसु ॥ ३४ ॥
 अग्हाण चित्तमाणू आंयत्तो तं च पुत्ति ! कन्ना सि ।
 उचिओ य चित्तवेगो रूवेण कळाहिं जं तुज्ज ॥ ३५ ॥
 तस्स य उवरिं जाओ अणुरागो तुज्ज तेण सव्वंपि ।
 अणुकूलमिणं जायं मा चित्तमु अन्नहा वच्छे ! ॥ ३६ ॥
 कित्तु तुह पुत्ति ! जणओ गगावत्तम्मि खयर-नयरम्मि ।
 पासम्मि गधव्राहण-विज्जाहर-राइणो इ गओ ॥ ३७ ॥
 आगच्छउ सो सिग्घं कुसलेण ताहे तुज्ज धीवाह ।
 महया विच्छेइणं कारिस्सइ चित्तवेगेण ॥ ३८ ॥
 एसोवि चित्त-मासो वित्ते प्पाउत्ति उँब्भिही लमां ।
 सिग्घं चिय पुत्ति ! तुमं मा काहिसि किंचि उँव्वेवं ॥ ३९ ॥
 एवं निय-जणणीए भणिया सा विगय-विरह-संताया ।
 जाया मँणयं सँथा समुट्टिया ताहे से जणणी ॥ ४० ॥
 एत्थंतरम्मि सहसा समागओ ताओ खयर-नयराओ ।
 अमियगईं से जणओ कय-विणओ परियणणेसो ॥ ४१ ॥

१ वृद्धं=संगमम्, अप्राप्तवती । २ मुञ्चति । ३ वेपथे=कम्पते । ४ B युग्मम् ।
 ५ B तिमूमिः कुलकम् । ६ B पिक्खि । ७ प्राणान् । ८ अवयवम् = विजम् । ९
 आबत्तः = आधीनः । १० SEE NOTE P 13 । ११ वृत्तप्रायः = गतप्रायः । १२
 कल्पते । १३ उव्वो=उद्देगः (H.P IV 222) A उँव्वं । १४ मनाक् । १५ स्वस्था ।

ण्हाय-विलित्तो मुक्तो लवविट्टो लवरिमाए भूर्माए ।
 अहयंपि चित्तमाला-सहिया तत्थेय संपत्ता ॥ ४२ ॥
 कुसल-पउत्ति पुच्छिय निय-दइयं ताहे चित्तमालाए ।
 निय-धूयाए पउत्ती सन्वावि हु तस्स अक्खाया ॥ ४३ ॥
 'से' सोउं अमियगई साम-मुहो तक्कल्लोग संजाओ ।
 मणइ अहो ! अइगरुयं समागयं अम्ह वसंणंति ॥ ४४ ॥
 तो मणइ चित्तमाला पिययम ! किं कारणं नु वसणस्स ! ।
 तत्तो य अमियगइणा यज्जरियं पिययमे ! सुणसु ॥ ४५ ॥
 नरं-वइ-कज्जेणेतो गंगावत्तम्मि तम्मि नयरम्मि ।
 सिरि-अंधवाहणस्स ओ पासम्मि गओ अहं तइया ॥ ४६ ॥
 कय-विणओ लवविट्टो अत्थाण-भायस्स राइणो पासे ।
 संमासिएण य सअे निवेइयं राय-कज्जं से ॥ ४७ ॥
 एत्थंतरम्मि सुंदरि ! पडिहार-निवेइओ अणुन्नाओ ।
 अत्थाणम्मि पविट्टो एगो विज्जाहर-कुम्मरो ॥ ४८ ॥
 विहिय-पणामो रन्नो पारदो एरिसं स यज्जरितं ।
 विज्जाहराण राया वेयइदं आसि जो देव ! ॥ ४९ ॥
 संसिद्ध-सयल-विज्जो समुरासुर-भणुप-लोय-विक्कओ ।
 सुरवाहणोत्ति नामं विज्जाहर-चक्खवट्ठित्ति ॥ ५० ॥
 अवमाण-यमिजयं जो विज्जाहर-राय-लच्छिमणुहविउं ।
 विक्खाय-जसं पुत्तं नियय-पर टाविऊण तुमं ॥ ५१ ॥
 संसार-वास-भीओ नाऊण असारयं विभूर्इए ।
 रज-सिरि अयउद्धिय पडग्ग-लगां जरे-तणव ॥ ५२ ॥
 सिरि-उसहनाह जिणवर-यज्जरिये सब्ब-विरइ-रुजं जो ।
 धारित्त पडिवन्नो चित्तंगय-मुणि-वर-सर्मावे ॥ ५३ ॥
 गहणा-उससवण-रुयं सिकउ अन्मसिय गुह-सर्मावम्मि ।
 अहिय-मुओ पडिवज्जिय एगल्ल-विहार-पटिमं सो ॥ ५४ ॥
 छट्ठ-उट्ठम-दसम-दुषालमाइ-नाणाविहं तवो-कम्मे ।
 उज्जेत्तो विहरतो गामागर-मंडियं वमुहं ॥ ५५ ॥
 संपत्तो एत्थं य वेयइदं चित्तकूट-सिहरम्मि ।
 तुम्ह पिया सुरवाहण-विज्जाहर-मुणिवरो अज्ज ॥ ५६ ॥

१ आहयता - कविता । २ ववधने - कर्म । ३ अगारतयि । ४ अने गइ -
 कर्त्तव्य । ५ अरत्तामि । ६ अधिदुत्तः - किंकरपुत्रकन्यादौ; अर्थात्पुत्र-
 ७ उज्जेत्ता वा । ८ उट्ठमः । ९ अ गुरवा ।

शुद्धिमा-पडिवन्नरिसह सुकक-ज्ज्ञाणेण खंथिय-मोहस्त ।

अंयात्थेय-पयासं उप्पन्नं केवलं तस्स ॥ ५७ ॥

तत्तो य तस्स वयणं सोऊणं गंधवाहणो राया ।

हरिस-वस-वियसियच्छो भणइ तयं सायरं एवं ॥ ५८ ॥

मो आगच्छसु संगय ! आसन्नो, अज्ज ताय-वत्ताए ।

संहलीकयं म्हा जीयं केवल-उप्पत्ति-गम्भाए ॥ ५९ ॥

स-सरीर-परिहियं सो सब्बं आभरण-वत्थमाईयं ।

विल्लइय तस्स सरीरे तत्तो भंडारियं भणइ ॥ ६० ॥

भद्ध-त्तरस-कोडी पवर-सुवन्नस्स देसु एयस्स ।

पीई-दाणं तत्तो तहत्ति संपाडियं तेण ॥ ६१ ॥

तयणंतरं च राया विग्जाहर-नियर-परिगओ चळिओ ।

जणयस्स चित्तकूडे भत्तीए वंदण-निमित्तं ॥ ६२ ॥

विजा-विरइय-वर-विमाण-आरूढ-परियणाणुगओ ।

मुह-नेवत्थ-विराइय-नायर-जण-परिगओ सहसा ॥ ६३ ॥

तेण सहिओ अहंपि इ चळिओ मुणि-याय-वंदण-निमित्तं ।

अह सब्बे संपत्ता आसन्ने चित्तकूडस्स ॥ ६४ ॥

अउविह-देव-निकायं निर्धयंतं ददट्टु चित्तकूडम्मि ।

अविसेस हरिसिय-मणो वियसिय-मुह-पकओ राया ॥ ६५ ॥

स्तिग्धतरं गंतूणं बहु-जण-परिवारिओ पयत्तेण ।

मुर-कय-केवलि-महिमं थुंवंतं दिव्वं-नारीहि ॥ ६६ ॥

इदट्टुण मुणि-वरं तं काळुण पयाहिण च तिवंतुत्तो ।

बहु-माण-वस-समुट्ठिय-रोमंच-धैयंचिय-सरीरो ॥ ६७ ॥

भूमि-तल-लुलिय-मैउडं पंचंगं करिय ताहे पणिवायं ।

पहरिस-गलंत-नयणो अह एवं थुणिउमाढत्तो ॥ ६८ ॥

जय जय जीव-दया-वर ! सुक-ज्ज्ञाणेण-दंड-कम्म-वण ! ।

भोच्छिन्न-भव-निबंधण ! जाइ-जरा-भरण-दुक्ख-हर ! ॥ ६९ ॥

उप्पज्ज-विमल-केवल-उवल्लद्ध-संमथ-णेय-सम्भाव ! ।

सासय सिद्ध मुह-साहण ! पत्त-अहक्खाय-चारित ! ॥ ७० ॥

१ क्षणिकमोहस्त - निर्णयितमोहनोपकरणः । २ अन्नमि. कुलकम् । ३ अक-
 मीकृतम् । ४ विरचय्य - परिधाप्येत्यर्थं । ५ भाण्डानारिकम् । ६ प्रीतिदानम् । ७ अ-
 नुगमम् । ८ निपंतन्तम् । ९ स्तूयमानम् । १०-११ अश्वदेवादि । ११ त्रिः । १२ अयं-
 विषय - अयाधितम् । १३ अश्वि (याचित) । १३ मउडो=मुकुटः । १४ प्रणिपातं=
 नमस्कारम् । १५ इतोतुम् । १६ अ चतस्रभिः कल्पकम् । १७ अमर्यं=उमरकम्

- मयवं ! अणाइ-निहणे परिम्ममंताण भव-समुदम्भि ।
 दाउं हत्थाळं व अम्ह समुत्तारणं कुणसु ॥ ७१ ॥
 एवं थुणिऊण मुणि मुणि-मुह-कमल-निहिय-मण-नयणो ।
 उवविट्ठो धरणीए नासत्ते नाइदूरम्भि ॥ ७२ ॥
 एत्थंतरम्भि मुाणणा परत्थ-सपायणेक्क-रसिएण ।
 गंभीर-मारईए पारद्धा देसणा एवं ॥ ७३ ॥
 अइदुलहं मणुयत्तं असार-संसार-सागर-गयाणं ।
 कुगईण पउर-भावा स-कम्म वसगाण जीवाणं ॥ ७४ ॥
 तपि इ जराभिभूयं आत्तासो रोग-सोग-वाहीणं ।
 सारार-माणसाणय-दुक्ख-संपाय-व-लियंति ॥ ७५ ॥
 पवणाहय-धय-वड-चंचलाओ लच्छीओ तहय मणुयाणं ।
 अणवट्टिया य नेहा सुंहि-सयण-पियाइ-जण-विसया ॥ ७६ ॥
 विसय-सुहंपि इ परिणाम-दारुणं नारयाइ-दुह-हेऊ ।
 आरंभ-परिग्गह सचियस्स पावस्स परिणामो ॥ ७७ ॥
 अइभीसणेण वंत्थेण गरुय-पीडावहो सु जीवाणं ।
 मिच्छा-वियण्य-वसओ सव्वंपि इ सोक्खमाभाइ ॥ ७८ ॥
 अणवरय-संपयट्ठो मच्चू अवहरइ जीव-सघायं ।
 एवं च टिए भो भो भदा ! सम्म विचिंतह ॥ ७९ ॥
 केवल्लि-भणियं धम्मं मोत्तूणं नत्थि किंचि अन्नति ।
 सरणं भव-भीयाणं भवियाण भव-निवुट्ठाणं ॥ ८० ॥
 तम्हा कुणह पैयत्तं दुलहं लदूघूण माणुम जम्मं ।
 जिण-इंद-भणिय-धम्मे सासय-सिव-सोक्ख हेउम्भि ॥ ८१ ॥
 सावज्ज-कज्ज-वज्जण रूव परिगेण्हिऊण पव्वग्गं ।
 खाविऊण कम्म-सत्तुं सासय-सोवत्तं वैरह मोक्करं ॥ ८२ ॥
 इय केवल्लिणा भणिए विणिवेसिय कर-यलंजळि सीसे ।
 वज्जरइ गंधवाहण-राया उ तहत्ति ज मणह ॥ ८३ ॥
 दाउं विज्जा-नियरं रज्जेण सम तु नियय-पुत्तस्स ।
 नहवाहणस्स तत्तो करोमि गिह-वास-चायंति ॥ ८४ ॥
 एत्थंतरम्भि सुंदरि ! पत्थावं जाणिऊण पुच्छाए ।
 विहिय पणामेण मए पुट्ठो मुणि-केवळी एवं ॥ ८५ ॥

१ परार्थः - परोपकारः । २ अनवस्थिताः । ३ वृही - वृद्धः । ४ निपुणे-
 त्तमः (अ. २. ४२) । ५ प्रयत्नम् । ६ प्रवृत्त्या - दीक्षाम् । ७ संवत् । ८ लक्ष्मी ।

लोयालोय-विलोयण-केवल-नाणेण नाय-भावस्स ।
 पच्चक्खं हि भयवओ एय जमहं तु पुच्छिस्सं ॥ ८६ ॥
 एकच्चिय मह घूया जाया विन्नाण-रूव-संपुजा ।
 पाणाणवि वल्लहिया नामेणं कणगमालत्ति ॥ ८७ ॥
 घूयाए को भत्ता होही मण-वल्लहोत्ति एयाए ।
 चित्ताए मह हिययं भयवं ! निच्चंपि अक्खलियं ॥ ८८ ॥
 ता मण-निव्वुइ-हेउं साहिज्जउ एस अम्ह वत्ततो ।
 पाणिग्गहणं तीए को किर विज्जाहरो काही ? ॥ ८९ ॥
 एवं च पुच्छिएणं केवल्लिणा सुयणु ! एरिस भणियं ।
 मा भद ! कुण विसायं थोवं चिय एत्थ वत्थुम्मि ॥ ९० ॥
 तुह घूयाए भत्ता सो होही जो इमम्मि वेयइद्वे ।
 गुण-कलियं पालिस्सइ विज्जाहर-चक्कवट्ठितं ॥ ९१ ॥
 पुव्व-भय-नेह-वद्धा तुह घूया तस्स पाण-वल्लहिया ।
 होही सयलतेउर-ल्लाम-भूया महादेवी ॥ ९२ ॥
 केवल्लि-वयणं सोउं संजाओ मज्झ गरुय-आणदो ।
 एत्थंतरम्मि राया समुट्ठिओ वंदिऊण मुणि ॥ ९३ ॥
 तत्तो रत्ता सहिओ समागओ तम्मि चेव नयरम्मि ।
 अह रत्ता हं भणिओ बहु-माण-जुयं इमं वयणं ॥ ९४ ॥
 अइवल्लहावि घूया दायव्वा ताव कस्सइ नरस्स ।
 जं एसा लोण-ट्ठिई तेणम्हे एरिसं भणिमो ॥ ९५ ॥
 नहवाहणस्स दिज्जउ सा कज्जा जेण वित्त-वीवाहं ।
 नियय-पए ठविऊणं सेवामो ताय-पय-जुपलं ॥ ९६ ॥
 तत्तो मएवि भणियं एत्थरथे नत्थि किंचि वत्तवं ।
 घूया कित्तियमेत्तं पाणावि डु तुम्ह आयत्ता ॥ ९७ ॥
 सच्चिय घूया धन्ना सुण्हा जा होइ देव-पायाणं ।
 केवल्लि-गिरावि सच्चा जं किज्जइ एरिसे विहिए ॥ ९८ ॥
 तुम्ह सुयं मोत्तूणं वेयइद्व-गिरिम्मि होज्ज को अन्नो ।
 विज्जाण चक्कवट्ठी जस्स पिया होज्ज मह घूया ? ॥ ९९ ॥
 एवं च मए भणिए वियसिय-वयणेण राइणाणत्तो ।
 सोमजसो जोइसिओ विवाह-उग्गं निरूवेसु ॥ १०० ॥

१ ज्ञातमावस्थ = विदितावस्था । २ अक्खलियं = प्रतिफलितम् = प्रतिबिम्बितम् । (H. D. I. 27) B °क्खलियं (व्यापृतम्) । ३ B वत्त । ४ तात-पद-युगलम् । ५ वेद । ६ सुया = पुत्रवधूः । ७ B °क्खलियं । ८ आणत्तो = आहृतः = आदिष्टः ।

ततो जोःसिएणं सम्मं आलोचिऊण आइहं ।
 वइसाह-मुद्ध-पंचमि-रत्तीए सोहणं लगं ॥ १०१ ॥
 ततो य मए भणियं आएसं देह जेण गंतूण ।
 निय-नयरे सँजुत्ति त्रिवाह-कज्जस्स कारेमि ॥ १०२ ॥
 तेणाणुजाओ हं सिग्गं चिय आगओ इहं सुयणु । ।
 रायाँमच्चेहिं समं चंदजसा-ऽऽइच्च-नामेहिं ॥ १०३ ॥
 एएवि कणगमाला-वरणत्थं आगया मए सैमयं ।
 कल्ले पभाय-समए किल होइ वरणयं तीए ॥ १०४ ॥

एवं च ठिए ।

एसा एक्का घूया सुट्ठु पिया ताव कणगमालम्ह ।
 एईए अणुराओ संजाओ चित्तवेगम्मि ॥ १०५ ॥
 ता जइ मणोऽणुकूल संपाडिस्स न एक्क-धूयाए ।
 एईयवि, ता सुदरि ! किंच मए जीविणत्ति ? ॥ १०६ ॥
 उवयारेणं महया विमग्गिया राइणा सुय-निमित्त ।
 सिरि-गंधवाहणेणं मएवि दिन्ना इमा तस्स ॥ १०७ ॥
 तं च इयाणिं अन्नहकाउं चाइज्जए न जं सुयणु ! ।
 एएण कारणेण मे भणियं आगयं वसणं ॥ १०८ ॥
 एव पिययम-वयण सोऊणं चित्तवेग ! संजाया ।
 मह सामिणीवि विच्छेय-वयणिया चित्तमालत्ति ॥ १०९ ॥
 ततो तीए भणियं मह चित्ते फुरइ एरिसं ताव ।
 परिचयइ कणगमाला तव्विरहे जीवियमवस्सं ॥ ११० ॥
 कइकइवि मए जं सा तेषावण-सूपगेहिं वयणेहिं ।
 पुब्बि संधीरविया एय पुण अब्भहा जायं ॥ १११ ॥
 भणियं च आमियगइणा एवं हि ठिए करेमि किं सुयणु ! ।
 जइ ताव न देमि इमं तो राया खेमइ अवस्सं ॥ ११२ ॥
 केवल्लि-वयणा रत्तो अइगरुओ एय भायरो जाओ ।
 तेण इमाइ अदाणे अइगरुयं होइ मह खूणं ॥ ११३ ॥
 इट्ठेण तेण वयइइ-नग वरे जं न होइ आवासो ।

१ आलोचय = सम्यग्बलोपय । २ रत्ती = रात्रिः । ३ संजुत्ति = सामयो-
 धेयोर्यं = प्रगुणतामित्यर्थः । ४ अमालां = मन्त्री । ५ सैमयं = समं = सह । ६
 सुट्ठु । ७ अन्ययाकर्तुम् । ८ अ चइं शक्यते । ९ सुतनु । १० विच्छेय-
 वदनिहा = म्लानमुखा । ११ स्वत्प्रापणमूवकैः । १२ पैवंभापादिता (N. P. 53) ।
 १३ इष्येत् = रोषं कुर्यात् । १४ धुगन् = हानिः ।

अधोवं चिय एयं, अनंपि विह्वययं होइ ॥ ११४ ॥

अनं व ।

मिण्हिस्सइ मैड्ढाइवि राया एयं न एत्थ संदेहो ।

ताव वरं सपमेव य समप्पिया नेहं विद्धीए ॥ ११५ ॥

जइ पुण दिज्जइ एसा राय-सुयं मोत्तु चित्तवेगस्स ।

ता तस्सावि अम्हाणवि पाणाणवि संसओ होइ ॥ ११६ ॥

ता सुंदरि ! न ह्नु कज्जं अनेहिं एत्थ बहु-विगप्पेहिं ।

तह भणसु कणगमालं जह उज्झइ तम्मि अणुरायं ॥ ११७ ॥

किं व ।

उत्तम-कुल-प्पसूओ पियंवेओ सयत्त जण मणाणंदो ।

सूरो धीरो चाई निय-पिउ-लच्छी अलंकारिओ ॥ ११८ ॥

रूवेण जोव्वणेण य कलाहिं विजाहिं निम्मल-गुणेहिं ।

विकखाओ नहवाहण-कुमरो सब्बाम्भि वेयड्ढे ॥ ११९ ॥

तत्तो स एव भत्ता कमागओ होउ कणगमालए ।

न ह्नु कज्जं अनेणं अवाय-बहुलेण पुरिसेणं ॥ १२० ॥

एवं च अमियगइणा भणियाए ताहि चित्तमालए ।

भणिया हं सोमलए ! किं जुत्तं संपयं काठं ? ॥ १२१ ॥

तत्तो य मए भणिय तं चेव य इत्थ गहिय-परमथा ।

निय-धूयाए सखवस्स एत्थ किमहं भणामित्ति ? ॥ १२२ ॥

तो भणइ चित्तमाला तीए गंतूण भावमुवलमसु ।

इच्छइ व नवा अनं पुरिस गुण-दांस कहणेण ? ॥ १२३ ॥

नहवाहणं पससिय अम्महिय-गुणेहिं, निदिंऊणनं ।

तह कुणसु जहा इच्छइ वीवाह एय-तणएण ॥ १२४ ॥

तत्तो य मए भणियं सामिणि ! किं तं न याणसि सभावं ।

निय-धूयाए जेणं आएसं देसि मह एवं ॥ १२५ ॥

मन्निस्सइ वीवाहं जे सा अण्णस्स, अच्छउ सुदुरी ।

सोउं पउत्तिमयं मने जीयं परिच्चयइ ॥ १२६ ॥

मह ययणं सोऊणं गुरु-दुक्ख-समाहया मणइ तत्तो ।

विपैलंत-सकच्चल-नयण-सालिल-सामालिय गड-यत्ता ॥ १२७ ॥

१ विकरकम् = अनिष्टम् । २ मद्दा = बलात्कारः (म. इ. ४४) । ३ अउ-वृत्त्यै । ४ प्रियंवदः ।

५ त्यागं । ६ अपायः = कष्टम् । ७ अ च्छे । ८ उ प्याइ । ९ अम्महियं = अम्ब-

विष्टम् । १० निन्दित्वाऽयम् = नभोवाहनम् । ११ परित्यजत् । १२ विचलत्

१३ मलाभ्यां नयनाभ्यां सहाय्यात् यत् कालिते तेन त्यागं कालिते गण्डतले यस्याः ४ ।

एवंविह-वयणेहिं पयारिया जेण अंदाए ॥ १५५ ॥

जसेसुरि तुज्ज इच्छ दायवा तस्स तं मए पुत्ति ! ।

इयंनियं-वयणं ताएण संपयं अन्नहा विहियं ॥ १५६ ॥

विजाय-मह-सरुवो ओ अन्नहा जइ करेइ ताओवि ।

मह वंछिय-संपत्तीए संगवो ता कंठं होउ ? ॥ १५७ ॥

एवं वियाणिऊणवि हियय ! तुम कास मुंचसि न आसं ।

तज्जण-संगम-विसयं जेणउजवि जीवियं धरसि ? ॥ १५८ ॥

अहवा न कोवि दोसो पंहु-परवस-चिट्ठियस्स तायस्स ।

सुम्मइ जणामि पयडं कट्ठो खल्ल भिच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥

जइवि हु विजियाणंगो रुवेणं जइवि संपया-कलिओ ।

जइवि हु उत्तम-वंसो सक्खा सक्कंदणो जइवि ॥ १६० ॥

तहवि न भावइ अजो पुरिसो त हियय-बल्लहं मोत्तुं ।

जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्ज ता किं विलंबेण ! ॥ १६१ ॥

एसो सो पत्थावो अइदुलहो पाविओत्ति कलिऊणं ।

उज्जमविचितियथे होउ अविग्गेण संपत्ती ॥ १६२ ॥

एवं हि कए तायस्स देइ दोसं न किंपि रायावि ।

दूसह-विओय-दुक्खस्स होइ एवं च वोच्छेओ ॥ १६३ ॥

एमाइ-बहु-विगणा भाणेऊणं चित्तवेग ! सा बाला ।

कय-मरणज्जवसाया आरुढा अह तमालमि ॥ १६४ ॥

दट्ठूण साहसं तीइ नवरि देहं पकंपियं मज्जं ।

न-वहइ वाया कहवि हु थंकाओ सब्ब-संधीओ ॥ १६५ ॥

ततो य कणगमाला आरुहिऊणं तमाल-साहाए ।

बंधिय भित्तरीय बंधइ नियं-कंधराभोए ॥ १६६ ॥

अह पभणिउं पयत्ता भंमे ! जं किंचि बाल-मावाओ ।

पंभिइं किलेसिया तं तं खमियब्बं मह सब्बं ॥ १६७ ॥

ताय ! तुमंपि हु मह खममु सपयं पणय-परवसाइ मए ।

पुर्वि किलेसिओ जं पर-लोयं पथिया अहयं ॥ १६८ ॥

जणणी-सम् हिय-नेहे ! सोमलए ! खम किलेसिया जं ति ।

सुसिणिद्ध-सही-संदोह ! खममु जं किंचि अवरद्धं ॥ १६९ ॥

१ प्रतारिता = वधिता । २ एकम् । ३ उ^६तीइ । ४ प्रभु परवश-स्थितस ।

५ सासात् । ६ सकन्दन = इन्द्रः । ७ रोचते । ८ B युग्मम् । ९ A ती.ए । १०

यका = स्थिता (B P D. VIII. 52) । ११ निजकंधराभोगे = स्वीयभ्रीवारेणे ।

१२ अम्सा = माता (N. P. 53) । १३ पभिइ = प्रवृत्ते ।

खणमिच्छ-दिद्व ! बल्लह ! हिययन्मंतर-पविद्व ! निमुणेसु ।

पथेमि किंचि सामिय ! पाण-चायं करेमाणी ॥ १७० ॥

तुह संगम-रहियाए एसो जम्मो हु ताव बोलाणो ।

अन्न-भवे पुण सामिय । तं चिय मह बल्लहो डुग्जा ॥ १७१ ॥

अन्नं भणामि सामिय ! जइवि तु अइनिदुडुरं इयं वयणं ।

तहवि तु तुह आवया-वारणथमेसो म्ह निम्बंघो ॥ १७२ ॥

नीसर मह हिययाओ रुद्वे कंठम्मि पासएणहवा ।

सकेसि न नीसरिठं सामिय ! मह पाण-बल्लहय ! ॥ १७३ ॥

मने न किंचि लहं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।

मह तेण कारणेणं तुमए सह दसणं विदियं ॥ १७४ ॥

बणदेवयाओ ! निमुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।

सो खण-दिद्वो लोगो दइओ मह होज्ज, नेत्तोत्ति ॥ १७५ ॥

एवं भाणिउं ताए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्जत्ति ।

एत्थंतरम्मि गयणे समुट्टिया एरिसा वाया ॥ १७६ ॥

मा मा साहसमेयं आयर भदे ! समुच्छुगा होउं ।

सो चैव तुज्ज मत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥

तथेव लग-दिवसे पाणिगहण भविस्सई तेणं ।

अह सुदारे ! एत्थस्ये मा किंचिवि कुण विसायंति ॥ १७८ ॥

वयणाणंतरमेव हि तुद्वो से पासओ, तओ अहंयं ।

तन्वयण-गलिय-सज्जस-सत्य-सरीरा गया पासे ॥ १७९ ॥

तत्तो सल्लज्ज-वयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।

एरिसमायरिउं जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥

तत्तो य तीइ भणियं अम्बे ! अम्हारिसाण किं अन्नं ।

एवं हि गेए काउं जुत्तं मरण पमोत्तूण ? ॥ १८१ ॥

ओ ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूसहोऽम्ह पडिहाइ ।

वरि एक चिय मरणं जेण समंयंवि दुक्खाई ॥ १८२ ॥

तत्तो य मए तीसे कहिओ सब्बावि पुब्ब-वुत्ततो ।

भणिया य पुत्ति ! सपइ किं तुह पडिहासए काउ ? ॥ १८३ ॥

अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं भणामि एयं तु ।

१ A होव । २ आवया = आपत् । ३ निम्बन्धः = आपद्रवः । ४ पाशकेन =
रज्जवा । ५ नान्य इति । ६ B मुदे । ७ समुत्तुका = अत्युत्कण्ठिता । ८ B
युग्मम् । ९ पार्थे = समंये । १० गते = प्रगते । ११ समाप्यन्ते = पूर्णभवन्ति ।

एवंविह-वयणेहिं पयारिया जेण अंबाए ॥ १५५ ॥
 जसुंवरि तुज्ज इच्छ दायव्वा तस्स तं मए पुत्ति ! ।
 इयं निर्येव्येणं ताएण संपयं अनहा विहिये ॥ १५६ ॥
 विशाय-मह-सरुवो ओ अनहा जइ सरइ ताओवि ।
 महं वंछिय-संपत्ताए संभावो ता कइ होउ ? ॥ १५७ ॥
 एवं विपाणिऊणवि हियय ! तुम कास मुंचसि न आसं ।
 तज्जण-संगम-विस्तय जेणज्जवि जीविये धरसि ? ॥ १५८ ॥
 अहवा न कोवि दोसो पैट्ट परवत्त-विट्ठियस्स तायस्स ।
 मुम्मइ जणम्मि पयउं कट्ठो खलु भिच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥
 जइवि इ विजिपाणंगो रूयेणं जइवि संपया-कलिओ ।
 जइवि इ उत्तम-वंसो सक्खा सक्कंदणो जइवि ॥ १६० ॥
 तहवि न भावइ अत्तो पुरिसो त हियय-वट्ठहं मोत्तुं ।
 जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्ज ता किं विलंबेण ! ॥ १६१ ॥
 एसो सो पत्त्यावो अइदुलहो पाविओत्ति कलिऊणं ।
 उज्जयविचिंतियत्थे होउ अविग्घेण संपत्ती ॥ १६२ ॥
 एवं हि कए तायस्स देइ दोसं न किंपि रायावि ।
 दूसह-विओय-दुक्खस्स होइ एवं च वोच्छेओ ॥ १६३ ॥
 एमाइ-बहु-विगप्पा भाणिऊणं चित्तवेग ! सा बाळा ।
 कय-मरणज्जवत्ताया आरूढा अहं तमालम्मि ॥ १६४ ॥
 ददूण साहसं तीइ नवरि देहं पक्कपियं मज्झं ।
 न बहइ वाया कहवि इ थंकाओ सव्व-संधीओ ॥ १६५ ॥
 तपो य फणगमाला आहाहेऊणं तमाल-साहाए ।
 बंधिय निउत्तरीय बधइ नियं-कंधराभोए ॥ १६६ ॥
 अहं पभणितं पयत्ता अम्मो ! जं किंचि बाल-भावाओ ।
 पैभिइं किलेसिया सं तं खभियव्वं महं सव्वं ॥ १६७ ॥
 ताय ! तुमंपि इ महं खमसु संपयं पणय-परवसाइ मए ।
 पुत्ति किलेसिओ जं पर-लेय पधिया अहयं ॥ १६८ ॥
 जणणी-सम हिय-नेहे ! सोमलए ! खम किलेसिया जं सि ।
 सुसिणिइ-सहो-संदोह ! खमसु जं किंचि अवरदं ॥ १६९ ॥

१ प्रतारिता = बधिता । २ खम । ३ इ तीइ । ४ प्रभु परवत्त-वियत्तस ।

५ साक्षात् । ६ सक्कंदवः = इन्द्रः । ७ रोचते । ८ इ दुग्धम् । ९ अ तीए । १०

यका = स्थिता (H. P. D. VII. 52) । ११ निजकन्धराभोगे = स्त्रीवस्त्राभोगे ।

१२ अम्मा = माता (N. P. 53) । १३ पैभिइ = प्रभृते ।

स्पर्ण मित्त-दिट्ठ ! वल्लह ! हिययन्मंतर-पविट्ठ ! निसुणेसु ।
 पत्थेमि किंचि सामिय ! पाण-च्चायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिवाए एसो जम्मो हु ताव वोळणो ॥ १७१ ॥
 अन्न-भवे पुण सामिय ! तं चिय मह वल्लहो कुञ्जा ॥ १७२ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि हु अइनिट्ठुरं इमं वयणं ।
 तहवि हु तुह आवया-वारणत्थमेसो म्ह निम्बंघो ॥ १७३ ॥
 नीत्तर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पौत्तएणहवा ।
 सक्कोसि न नीत्तरिउं सामिय ! मह पाण-वल्लहय ! ॥ १७४ ॥
 मत्ते न किंचि लद्धं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विहिय ॥ १७५ ॥
 बण-देवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो लोगो दइओ मह होज्ज, नेत्तोत्ति ॥ १७६ ॥
 एवं भाणित्तं ताए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्जत्ति ।
 एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥ १७७ ॥
 मा मा साहसेमयं आयर भदे ! समुच्चुगा होउं ।
 सो चैव तुज्ज मत्ता होही नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७८ ॥
 तत्थेव लग्ग-दिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदरि ! एत्थत्थे मा किंचिवि कुण विसावन्ति ॥ १७९ ॥
 वयणाणंतरमेव हि तुट्ठो से पासओ, तओ अहंयं ।
 तन्वयण-गालिय-सज्जस-सत्थ-सरारा गया पांसे ॥ १८० ॥
 तत्तो सलज्ज-वयणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरिसमायरिउं जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८१ ॥
 तत्तो य तीइ भाणियं अम्ब ! अम्हारिसाण किं अन्नं ।
 एवं हि गेए काउं जुत्तं मरणं पमोत्तुण ? ॥ १८२ ॥

१७० ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूमहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एक चिय मरणं जेण सैमपंति दुक्खाइ ॥ १८३ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सन्नावि पुब्ब-जुत्ततो ।
 मणिया य पुत्ति ! सपइ किं तुह पडिहामए काउ ? ॥ १८४ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं भणामि एयं तु ।

१ १ इत्थं । २ आवया - आपर । ३ निम्बंघः - आप्रदः । ४ पाशकेन -
 ध्वजा । ५ मान्य इति । ६ उ सुदे । ७ समुत्तुण - अनुत्कण्टिता । ८ इ
 कुम्भ । ९ धार्थे - धर्मादे । १० वत्ते - प्राते । ११ समाप्यन्ते - पूर्णभवन्ति ।

एवंविह-नयणेहिं पयारिया जेण अंदाए ॥ १५५ ॥
 जांमुवरी तुज्ज इच्छ दापव्वा तस्स तं मए पुत्ति ! ।
 इयुंनिये-वैयणं ताएण संपयं अन्नहा विहियं ॥ १५६ ॥
 विजाय-मह-सरूवो ओ अन्नहा जइ करेइ ताओवि ।
 मह वळिय-संपत्तीए संगवो ता करं होठ ? ॥ १५७ ॥
 एवं विजाणिकुणवि हियय ! तुम कास मुनसि न आसं ।
 तग्जण-संगम-विसयं जेणउज्जवि जीवियं धरासि ? ॥ १५८ ॥
 अहवा न कोवि दोसो पैह-परवस-चिद्धियस्स तायस्स ।
 सुम्मइ जणम्मि पयड कडो खलु भिच्च-भावोत्ति ॥ १५९ ॥
 जइवि हु विजियाणमो ख्वेणं जइवि संपया-कळिओ ।
 जइवि हु उत्तम-चंसो सक्खा सक्कंदणो जइवि ॥ १६० ॥
 तहवि न भावइ अन्नो पुरिसो त हियय-वल्लहं मोत्तुं ।
 जइ एस निच्छओ हियय ! तुज्ज ता किं विलेवेण ? ॥ १६१ ॥
 एसो सो पायावो अइदुल्लहो पाविओत्ति कळिकुणं ।
 उज्जमविचित्तियथे होठ आविग्घेण संपत्ती ॥ १६२ ॥
 एवं हि कए तायस्स देइ दोसं न किपि रापावि ।
 दूसह-विओय-दुक्खस्स होइ एवं च वोच्छेओ ॥ १६३ ॥
 एमाइ-बहु-विगप्पा भाणिकुणं चित्तवेग ! सा बाला ।
 कय-मरणज्जावसाया आखुटा अह तमालम्मि ॥ १६४ ॥
 दट्ठण साहसं तीइ नवरि देहं पकपियं मज्झं ।
 न्-वहइ वाया कहवि हु थंकाओ सव्व-संधीओ ॥ १६५ ॥
 तत्तो य कणगमाळा आरुहिकुणं तमाल-साहाए ।
 बधिय निउत्तरीय बंधइ निये-कंधरामोए ॥ १६६ ॥
 अह पभाणितं पयत्ता अंमो ! जं किंचि बाल-भावओ ।
 पैंभिइं किलेसिया तं तं खमियव्वं मह सव्व ॥ १६७ ॥
 ताय ! तुमंपि हु मह खमसु संपयं पणय-परवसाइ मए ।
 पुंवि किलेसिओ जं पर-खायं पाधिया अहयं ॥ १६८ ॥
 जणणी-स-हिय-नेहे ! सोमलए ! खम किलेसिया जं सि ।
 सुत्तिणिद्ध-सही-संदोह ! खमसु जं किंचि अवरदं ॥ १६९ ॥

१ प्रतापिता = पथिता । २ त्वम् । ३ अतीह । ४ प्रभु परवच-स्वित्त ।

५ चास्तात् । ६ सचन्दनः = इन्द्रः । ७ रोचते । ८ अ सुग्मम् । ९ अ तंए । १०

थका = स्थिता (M. P. D. १११. ५३) । ११ निजधन्वामोने = स्वीयप्रतिवादे ।

१२ अम्मा = माता (M. P. ५३) । १३ पभिइ = प्रपठ ।

सणं मित्त-दिट्ठ ! वल्लह^१ ! हियपन्मंतर-पविट्ठ ! निसुणेसु ।
 पत्थेमि किंचि सामिय ! पाण-घायं करेमाणी ॥ १७० ॥
 तुह संगम-रहिपाए एसो जम्मो हु ताव बोलांगो^२ !
 अन्न-भवे पुण सामिय ! तं चिय मह वल्लहो हुज्जा ॥ १७१ ॥
 अन्नं भणामि सामिय ! जइवि हु अइनिदूरं इमं वपणं ।
 तहवि हु तुह आवया-वारणत्थमेसो म्ह^३ निम्बेधो ॥ १७२ ॥
 नीसर मह हिययाओ रुद्धे कंठम्मि पासएणहवा ।
 सक्केसि न नीसरितं सामिय ! मह पाण-वल्लहय ! ॥ १७३ ॥
 मत्ते न किंचि लद्धं हय-विहिणा मरण-कारणं अन्नं ।
 मह तेण कारणेणं तुमए सह दंसणं विहिय ॥ १७४ ॥
 वण-धेवयाओ ! निसुणह तुम्ह पसायाओ अन्न-जम्मेवि ।
 सो खण-दिट्ठो लोमो दइओ मह होज्ज, नैओत्ति ॥ १७५ ॥
 एवं भाणितं ताए मुक्को अप्पा अहोमुहो ज्ञत्ति ।
 एत्थंतरम्मि गयणे समुट्ठिया एरिसा वाया ॥ १७६ ॥
 मा मा साहसमेयं आयर भदे ! संमुच्छुगा होठं ।
 सो चिय तुज्ज मत्ता होहो नणु चित्तवेगोत्ति ॥ १७७ ॥
 सत्थेव लग्ग-दिवसे पाणिग्गहणं भविस्सई तेणं ।
 अह सुदीर ! एत्थरथे मा किंचिवि कुण विसावन्ति ॥ १७८ ॥
 वयणाणंतरमेव हि तुट्ठो से पासओ, तओ अहेयं ।
 तच्चवपण-गलिय-सज्जस-सत्थ-सरारा गया पेसे ॥ १७९ ॥
 तत्तो सलज्ज-वपणा भणिया य मए न पुत्ति ! तुह जुत्तं ।
 एरितमापरितं जणणि-जणगमाईण-दुह-जणयं ॥ १८० ॥
 तत्तो य तीइ भाणियं अन्धे ! अम्हारिसाण किं अन्नं ।
 एवं हि मए काठं जुत्तं मरण पमोत्तूण ? ॥ १८१ ॥

पथो ।

वरि मरणं मा विरहो विरहो अइदूमहोऽम्ह पडिहाइ ।
 वरि एअ चिय मरणं जेण सैमपंत्ति दुक्खाइ ॥ १८२ ॥
 तत्तो य मए तीसे कहिओ सन्नावि पुव्व-जुत्ततो ।
 भणिया य पुत्ति ! संपइ किं तुह पडिहात्तए काठं ? ॥ १८३ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जं मोत्तुं मणामि एयं तु ।

१ अ होव । २ आवया = आपर । ३ निबन्धः = आयसः । ४ पाण्डेन =
 १७७ । ५ मान्य राम । ६ ०^० तुहे । ७ समुत्थ = अणुत्थित । ८ इ
 सुवम् । ९ पार्थे = धर्मो । १० मते = प्रते । ११ धमन्वन्ते = एवमवन्ति ।

- नवि मज्झ करे लग्गइ अत्रो पुरिसो इहे जम्मे ॥ १८४ ॥
 हसिऊणं मए भणियं देवय-वयणाउ सिद्धमेयंति ।
 किंतु कहं तुज्ज जणओ छुट्टिसइ गंधवाहणओ ? ॥ १८५ ॥
 एत्थंतरम्मिं पुणरवि गयणे वाया समुट्ठिवा एसा ।
 मा ! कुणह बहु-विगप्पे मह वयणं ताव निसुणेह ॥ १८६ ॥
 गंतूणं सोमलया साहउ जणयस्स एरिसं वयणं ।
 भणिया बहु-प्पगारं भणइ ताओ कणगमालेवं ॥ १८७ ॥
 जं चेव कुणइ ताओ तं चेव मज्झ बहु-मय संबं ।
 जह होइ सुंदरं इह तायस्सवि कीरइ तपति ॥ १८८ ॥
 तत्तो अविगप्पं से वरणमाइं पडिच्छियव्वंति ।
 एवं हि कए कमसो होही इट्ठरथ-संपत्ती ॥ १८९ ॥
 इय देवयाए वयणं सोऊणं चित्तवेग ! अम्हाण ।
 संजातो गुरु-तोसो तत्तो य मए इम भणियं ॥ १९० ॥
 मप्प-वहिय-वत्थुम्मी मा कीरउ पुत्ति । कावि आसका ।
 कवढेणवि तेण तुमं मन्नसु निय-जणय-वयणंति ॥ १९१ ॥
 एवं च देवयाए वयणं अन्नस्स नेव काहियव्वं ।
 मा विनाय-सरूवो विरूवमायरइ सो राया ॥ १९२ ॥
 एयम्भि कए पयडे लोय-पैयायाउ नाय-परमत्थो ।
 रायाडवस्सं तुह वल्लहस्स आयरइ असुहांति ॥ १९३ ॥
 तो भणइ कणगमाला एवं एयंति नरथि सदेहो ।
 ता अम्बे ! पत्थुयत्थे उज्जम किं एथ बहुएण ? ॥ १९४ ॥
 तत्तो य मए गंतुं सिद्धं एयं तु चित्तमालाए ।
 भणिया बहु-प्पगारं तुह धूपा भणइ एव तु ॥ १९५ ॥
 जं किचि भणइ ताओ जं चिय इह बहु-मयं तु अम्माए ।
 जं चेव य सगुणतरं मएवि तं चेव कायव्वं ॥ १९६ ॥
 जह अम्मुदओ तायस्स होइ, जह होइ नावया कयावि ।
 तह चेव य कायव्वं मएवि, किं एथ अन्नेण ? ॥ १९७ ॥
 तत्तो य चित्तमाला तव्वयणं कहइ नियय-इयस्स ।
 तं सोउं अमियगई हरिसिय-वयणो इमं भणइ ॥ १९८ ॥
 सुंदरमणुट्ठियं हंदि ! मज्झ धूपाए जणय-भत्ताए ।

१ देवता-वचनात् । २ बहु-मतम् । ३ इत्यर्थेप्राप्तिः । ४ प्रवादः = परम्परा-
 गतवाक्यम् । ५ अम्भि । ६ वयच्छ = उद्यमं कुरव्य । ७ ददितः = पतिः ।
 ८ मत्ता = मत्ता ।

१ दक्खिन्न-वयण-विन्नाण-पंगरिसो दंसिओ एवं ॥ १९९ ॥

ततो पमाय-समए रायामव्हि वरणयं तीसे ।

महया विच्छेदुणं विहियं कय-जणय-आणंदं ॥ २०० ॥

एवं च दिए ।

२ तुह मण-निव्वुइ-हेउं तीए वयणेण आगया अहये ।

कहणत्थं पत्थुय-वत्थु-वित्थरस्सेत्थ तुह पासे ॥ २०१ ॥

ता मा सुंदर ! वरणय-सवणाओ दुम्मणो तुमं होमु ।

जं देवैयाए वरणं अलियं न य हवइ एवं तु ॥ २०२ ॥

एवं च कणगमाला मौणेइ न नाह ! तं पमात्तुण ।

अन्नस्स करो लमाइ मह हत्थे इत्थ जम्मम्मि ॥ २०३ ॥

देवय-वयणं जइ होइ सच्चयं ता धरेमि निय-पाणा ।

तदमाये पुण सरणं मरणं मह निच्छओ एतो ॥ २०४ ॥

भो सुणदट्ट ! एवं सोमलया-वयण-सवणाओ तइया ।

जायं मणयं मह माणसस्स सयत्तणं ततो ॥ २०५ ॥

एवं विचितियं मे केवल्लिणा जेण एरिसं भणियं ।

पुव्व-भय-नेह-वद्धा होही मज्जति, ता एयं ॥ २०६ ॥

संभवइ नूण अमहं अवरोपर-दसणाओ अइगरुओ ।

अशुराओ जाओ जं सुम्मइ लोय-पपवाओ य ॥ २०७ ॥

जोइसराइं मन्ते इमाइं नयणाइं मषळ-ओषस्स ।

विपसंति पिषे दिट्ठे अब्बो ! मउल्लिति वेसंमि ॥ २०८ ॥

ता भवियव्वं इमिणा नवरं अइदुग्घडंहे पडिहाइ ।

जं सा राय-मुएणं वरिया कह मज्ज होहिति ! ॥ २०९ ॥

एवं विचित्तिऊणं संबोळ-पयाण-पुव्वयं भणियं ।

जे किञ्चि एत्थ होही दीसिस्सइ तं सयं अब्बे ! ॥ २१० ॥

भणियं सोमलयाए एवं एयंति नत्थि संदेहो ।

३ ततो विहिय-पणामा उट्ठिय सं-हाणमणुपत्ता ॥ २११ ॥

अह भणइ भाणुवेगो पुत्थि दिट्ठस्स तस्स सुमिणस्स ।

१ पंगरिसो = पङ्कयः । २ SEE NOTE P. 13 । ३ म हीइ । ४ D चाइ ।

५ भाणवति = मद्द्वारा कथयति । (त्वाम् । ७ यनाक् (E. P. 54) < ९९-

एवत्तम् । ९ अवरोपरं = परस्परम् (E. P. IV 409) । १० जाति पूर्वजन्म आर-

ज्जति आतिस्सराणि । ११ सुकुलवन्ति । १२ द्वेष्ये 'दट्ठे' इत्यत्रापि भोग्यम् ।

१३ अतिदुपंतम् । १४ अमहं = अहम् । १५ मणिता, बोधवत्तया विशेषणविशेषम् ।

१६ अस्मानमनुमंसा ।

ठेसेण कोवि अत्थोऽवधारिओ ताव तं सुणमु ॥ २१२ ॥
 एसा इ कणगमाला माला होहिति, तीए जो रागो ।
 तग्गहणं तं जाणसु वरणं पुण तीए अण्णत्ती ॥ २१३ ॥
 एत्थियमेत्तो अत्थो परिप्फुडो ताव जाणिओ इ मए ।
 सेसंपि इ अव्वत्तं वियाणियं किंचि तं सुणमु ॥ २१४ ॥
 कोवि उवाएण इमं अप्पिस्सइ तुज्झ सा पुणो कहवि ।
 मद्दा तुह हत्थाओ पाविस्सइ आवइं गहंइ ॥ २१५ ॥
 तत्तो रक्खिय कोवि इ ठोइस्सइ तुज्झ तेण पज्जंतो ।
 सुविणस्स सुंदरो इय विणिच्छिओ सुविण-सम्भावो ॥ २१६ ॥
 तं सोउं मए भणियं सम्मं हि विणिच्छियं तुमे सुयणु ! ।
 षडइ जओ एसत्थो नवरं अइदुग्घडो लोहो ॥ २१७ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो वत्थुं न तं आत्थि एत्थ लोगम्मि ।
 अणुकूलस्स उ विहिणो जं मत्ते दुग्घडं होइ ॥ २१८ ॥
 भो सुप्पइइ ! एवं पइदियहं तक्कहा-विणोएण ।
 तैप्पावण-आसाए वोलीणा वासरा कइवि ॥ २१९ ॥
 भासन्नमागयं अह लग्ग-दिणं ताहि खयर-परियरिओ ।
 महया विच्छइेण बहु-जण-समन्निओ तत्थ ॥ २२० ॥
 बीवाहत्थे तीए नहवाहण-खयर-राय-अगरुहो ।
 खंपत्तो अह एत्ता कमेण सा पंचमि-तिहीवि ॥ २२१ ॥
 तत्तोऽवरणह-भमए मज्झ विगप्पो मणम्मि उप्पन्नो ।
 अब्बो ! किं तं अलियं होही इह देवया-वयणं ? ॥ २२२ ॥
 अहव न दीसइ किंचिवि अणुरूय तस्स तेण मज्जामि ।
 सोमलया-धज्जरियं सव्वमर्लागे हि संजायं ॥ २२३ ॥
 एसाइ-अहु-विगप्पं चित्तंतो रणरणेण गहिओ ह ।
 कत्थवि धिइंमलहतो "भीहरिओ ताओ नयराओ ॥ २२४ ॥
 पत्तो य तमुग्गजाणं सैच्चविया जत्थ सा मए पुब्बि ।
 अंदोलण-तरु-हिट्ठे गंतुमहं ताहि उवविट्ठो ॥ २२५ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो इण्हि किं मज्झ काउमुचियं तु ।

१ अश्रुतिः । २ अव्यक्तम् - अस्फुटम् । ३ गहं - गुह्यम् । ४ अणुः ।

५ वाकिंभ्यते - उपस्थापयिष्याति । ६ धुत्वा । ७ सत्याः कनकमालायः प्रवृत्तव्य
 क्रमवो भाषा तया । ८ अगहहो - अहजग्मा - गुप्तः । ९ अवरणं - अपराधम् ।

१० रणरणः - उद्वेगः । ११ धिइं - श्रुतिम् । १२ निश्चयः (अ. प. ४) । १३

अवविद्या - इत्या (अ. प. १४. १४१) ।

पर-हार्थं संपत्ता ताव पिशां मह नियंतस्सं ॥ २२६ ॥
 देवय-वयणासाए नेव उवाभोवि चित्तिओ कोवि ।
 इण्हि पुण नो सक्कं किंपि उवायंतरं काठं ॥ २२७ ॥
 एसोवि इ अणुरागो एवंपि गेए न तुइए कहवि ।
 पइसमयं च पवइइइ संतावो विरह-संजणिओ ॥ २२८ ॥

भविय ।

दुइइह-उंभम्मि जणे जस्सिह पुरिसस्स होइ अणुरागो ।
 छिंहरय-पाणिणव अणुदियहं तेण सुसियव्वं ॥ २२९ ॥
 गरुय-पिय-संगमासा-भंस-समुच्छलिय-रंणरणाइक्कं ।
 न य जाणे कहव इमं निय-हिययं सट्ठामित्ति ? ॥ २३० ॥
 ता किं करेमि इण्हि अहया किं एथ वहु-विगप्पेहि ।
 गुरु विरह-दुक्क-समणो पाण-चाओ परं जुचो ॥ २३१ ॥
 जइवि न जुजइ एसो विवेय-जुत्ताण उत्तम-नराण ।
 तीए विरहे तहवि इ सक्केमि न जीविय धरिउ ॥ २३२ ॥
 ता एथेय तरु-वरे तीए अंदोलणेण सुंभवित्ति ।
 उंव्वंधिय अप्पाण पाण चायं करेमित्ति ॥ २३३ ॥
 एवं विचित्तिऊणं अगूटो तम्मि तरु-वरे अहयं ।
 दाउ गळए पागं अह एवं भणित्तामःडत्तो ॥ २३४ ॥
 रे दिव्वं ! अन्न जम्मं दुइइह-उंभम्मि माणसे नेहं ।
 मा मह करिज एसो इ पत्थणा तुह मए विहििया ॥ २३५ ॥

अर्थ च ।

केवलिणो त वयणं, सा वाया देत्रियेपि, तं सुविणं ।
 आसा-निब्रंधणं मज्जा दिव्व ! सव्य कयं अलियं ॥ २३६ ॥
 एवं भणित्ताण मए सुणो अप्पा अहो-मुणो जत्ति ।
 ताहे गार्हाभूए पासम्मि सरीर भारेण ॥ २३७ ॥
 रद्धं गळयं आनुंचियाओ धमर्गाओ पमरिया विवणा ।
 भग्गं लीवण-जुपउं म्दो पवणस्म संचारी ॥ २३८ ॥
 उव्वेहिउपमंगोहि जाव उदरं च पवण-भोइइहत्थं ।

१ त्रिषा । २ पइसयः (II. P. IV. 131) । ३ अन्य उपाय उपायान्तरम् ।
 ४ मते = संज्ञाते । ५ उपायं = पत्रम् = कपु लटाई (II. D. III. 99) लस
 फनीयेनेशानुदिवसं सोऽभ्यन्त, अपरावार लसोत्तं दुःखार्त्तस्यः । ६ रणरणाः = भौ-
 ल्यपम् (II. D. L. 135) । ७ दुववेणे । ८ उट्ठय = मते पाथं वट्ठ्या । ९
 देव & देव । १० देवसंयन्धिनी देवी, स्तार्थिके के देविता वाच्य । ११ कडिहायं =
 पृथं (II. D. VI. 13) ।

कैरणाइं घाइयाइं जाया अह वेयणा मंदा ॥ २३९ ॥
 भो सुप्पइड्ड ! एवं विपणा-परिमद-इंदिण मए ।
 एत्थंतरम्मि निमुओं सद्धो अपणट्ट-चित्तेण ॥ २४० ॥
 मा साहस मा साहसमेयं कैउरिस-जण-समाइण्णं ।
 आपरिय देव-दुल्लह-निय-रूयं भद ! नासेसु ॥ २४१ ॥
 एत्थतरम्मि केणवि लवंतं उक्खिवित्तु मह देहं ।
 लहु च्छिदिऊण पासं विहिओ मिउ-सीयलो पवणो ॥ २४२ ॥
 तत्तो तुसार-सीयल-सारणि-नीर-च्छडाहि संसित्तो ।
 उल्लासिऊण हिययं अंगं संवाहियं सव्वं ॥ २४३ ॥
 मुच्छा-निर्मालियच्छो सव्वं सुविणं व त विमन्नंतो ।
 कोमल-किंसलय-रइए सैत्थरए सोविओ तेण ॥ २४४ ॥
 पुणरुत्त-पवण-करणाइयाहिं नाणाविहाहिं चिट्ठाहिं ।
 गय-वेयणेण तत्तो खणंतरा चैयणा लद्धा ॥ २४५ ॥
 लम्मीलिय-लोयण-जुयलएण दिट्ठो विसिद्ध-संटाणो ।
 नय-जोव्वणो जुंवाणो पच्चक्खं पंचवाणोव्व ॥ २४६ ॥
 भणियं च तेण किं भद ! वैहए, 'दंसियं मए गलयं ।
 अह संवाहण-विहिणा तंपि ह्नु सत्थं कयं तेण ॥ २४७ ॥
 विगय-सयल-पीडो सत्थ-देहो तथा हं
 किंसलय-रइयम्मी सैत्थरे संनिविट्ठो ।
 विरह-विहुरियंगो दीह-नीसास-खिन्नो
 अहिलसिय-पयत्था-उसाहणुव्विर्भे-चित्तो ॥ २४८ ॥
 साह्व-धणेसर-धिरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूपाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ पासेंग-परिमोयाणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहीए तुंरिओ परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्थः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १००० ॥

१ कैरणाभि = इन्द्रियाण । २ अप्रनष्टचित्तेन । ३ काउरियो = कापुहयः ।
 ४ समाबोधम् = समाचरितम् । ५ आचर्य । ६ उल्लासिऊण = अवस्येत् (M. P. IV. 197) । ७ संवाहितं = मर्दितम् । ८ A किंसिल° । ९ सत्थरः = शय्या । १० युवा । ११ वाधते । १२ 'ततः = तत्प्रधानन्तरं' इति शेषः । १३ उक्खित्तं = उक्खितम् । १४ B °सइ । १५ B °हाइ । १६ A °रियभो ।

मह पुण पुत्र विहूणस्स कहवि तदंसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि ह्नु दालिदं तहवि ह्नु धारोमि निय-पाणे ॥ १४ ॥
 कित्तिपमित्तं दुक्खं होंते^१ वपण-कम्ममि तुह भद ! ॥
 जं मह मण-दइयाए ठाणाइं अयाणमाणस्स ॥ १५ ॥
 तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंतं ।
 ठाणंपि नेय जाणसि कह पु तुमं नियय-दइयाए ! ॥ १६ ॥
 कम्मि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगळो एत्थ ! ।
 तत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो ! निसमिहि ॥ १७ ॥
 एत्थेव अथि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकाटिए ।
 मुविभत्त-तिथे-चउक्कं नाणा-उज्जाण-रमणोपि ॥ १८ ॥
 सुत्तिसाल-साल-कलियं सकंदण-पुर-वरस्स सारिण्ठे ।
 उत्तर-सेट्ठीए पुरं पवरं सुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥^२
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-यणव-पव कमलो ।
 कमल-दल-तुल्ल-नपणो नयण-मणाणंदणो भूरो ॥ २० ॥
 सुरेण्व निहय-त्तेयस्मि-त्तेय-निवहो अण्णंडिय-पयावो ।
 दण्णिह-वइरि-वारण-निवारणे सीह-पेयि-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया सुपसिद्धो चैव सव्व-नयराण ।
 पसरंत-विमलकिच्ची आसी हरिचेद-नामोत्ति ॥ २२ ॥^३
 सरसिहह-सरिस-यपणा नीलुण्णल-दल-त्तिसाल-वर-नयणा ।
 कमलोपर-रेंद-देहा रयणवई नाम से महिळा ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-णियाए देयाए ।
 समपं ति-वग-मार विसप-मुई अप्पुहर्वतस्स ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिण्ठो अह तीए दारवो समुण्णो ।
 उचिय-समए य तेहि पहंजणो नाम मे विदियं ॥ २५ ॥
 धूपा य वीधुमुंदरि-नामा असमाण-स्सव-लावणा ।
 दान्निवि ताइं कम्मो पत्ताइं जोअण पदमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अवरोणर-नेह-भादव-मायाणं ।
 एगंतम्मि ठियाणं टल्लावो तेसि सवाभो ॥ २७ ॥
 भणियं पहंजणं पदमं तुह होइ किंचि अमयमं ।

१ विहूणं = विहीनम् । २ तस्याः त्रिषादशोवस्ताः कादा अथि दारिमम् =
 अमाव इत्यर्थः । ३ भवति = विद्यमाने । ४ अजानताः । ५ त्रिषुम् = मार्गत्रय-
 संयोगः । ६ उ ईद । ७ उ सुगम् । ८ धरः । ९ पेयः = वातकः । १० उ
 त्रिषुभिः कुलधम् । ११ दविः = दान्तिः । १२ अयमं = अरणम् ।

मह पुण पुत्र विहूणस्त कहवि तदंसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि हु दालिदं तहवि हु धारोमि निय-याणे ॥ १४ ॥
 किच्चियमित्तं दुक्खं होते वयण-कमम्मि तुह भद ! ? ।
 जं मह मण-दइयाए टाणाइं अयाणमाणस्त ॥ १५ ॥
 तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंतं ।
 टाणंपि नेय जाणसि कह णु तुमं नियय-दइयाए ! ॥ १६ ॥
 काम्मि पुरे तुह वासो केणव कज्जेण आगओ एत्थ ! ।
 तत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो ! निसामेहि ॥ १७ ॥
 एत्थेव अत्थि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकलिए ।
 सुविभत्त-तियै-चउक्कं नाणा-उज्जाण-रमणायं ॥ १८ ॥
 सुविसाल-साल-कलियं सक्कंदण-पुर-वरस्त सारिच्छं ।
 उत्तर-सेदीए पुरं पवरं मुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-पणय-पय कमलो ।
 कमल-दल-तुल्ल-नयणो नयण-मणाणंदणो सूरु ॥ २० ॥
 सूरुव्व निहय-त्तेयस्सि-त्तेय-निव्वहो अखंडिय-पयावो ।
 दण्डि-वइरि-वारण-निवारणे सीह-पेयै-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया सुपसिद्धो चैव सब्ब-खपराण ।
 पसरंत-विमलकिच्ची आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥
 सरसिरुह-सरिस-वयणा नीलुप्पल-दल-विसाल-वर-नयणा ।
 कमलोपर-रेंइ-देहा रयणवई नाम से महिष्ठा ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-णियाए देवीए ।
 समयं ति-वग्ग-सारं विसय-मुहं अणुहवंतस्त ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिच्छो अह तीए दारओ समुपन्नो ।
 उच्चिय-समए य तेहिं पंहंजणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 घूया य वधुमुंदरि नामा असमाण-रुव-लायना ।
 दान्निवि ताइं कमसो पत्ताइं जोव्वण पटमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि अररोप्पर-नेह-गदप-भाराणं ।
 एगंतम्मि ठियाणं उल्लावो तेसि संजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पंहंजणेणं पटमं तुह होइ किंचि जैमरधं ।

१ विहूणं = विहोतम् । २ तस्याः त्रिषादशानस्याद्याया अवि दारियम् =
 अभाव इत्यर्थः । ३ भवने = विद्यमाने । ४ अत्रानतः । ५ विहम् = मार्गत्रय-
 संयोगः । ६ ऽ पीड । ७ ऽ युगम् । ८ दूरः । ९ पैतः = दानकः । १० ऽ
 दिव्यभिः कुलम् । ११ दैवः = कृत्तः । १२ कवय = अरक्षम् ।

मह पुण पुत्र-विहूणस्त कहवि तदंसणम्मि जा आसा ।
 तीएवि हु दालिइं तहवि हु धारोमि निय-पाणे ॥ १४ ॥
 कित्तियमित्तं दुक्खं होते वयण-कमम्मि तुह भइ ! ? ।
 ज मह मण-दइयाए टाणाइं अयाणमाणस्त ॥ १५ ॥
 तत्तो य मए भणियं साहसु मह ताव नियय-वुत्तंतं ।
 ठाणंपि नेय जाणसि कह णु तुमं नियय-दइयाए ? ॥ १६ ॥
 काम्मि पुरे तुह वासो केणव कजेण आगओ एत्थ ? ।
 सत्तो य तेण भणियं एग-मणो भो ! निसामेहि ॥ १७ ॥
 एत्थेव अत्थि सेले बहु-विज्जाहर-पुरोह-परिकलिए ।
 सुविभत्त-तिर्ये-चउक्कं नाणा-उज्जाण-रमणीयं ॥ १८ ॥
 सुविसाल-साल-कलियं सक्कंदण-पुर-वरस्त सारिच्छं ।
 उत्तर-सेटीए पुरं पवरं सुरनंदणं नाम ॥ १९ ॥
 साहीण-सयल-विज्जो विज्जाहर-नियर-पणय-पय कमलो ।
 कमल-दल-तुल्ल-नयणो नयण-मणाणंदणो सूरु ॥ २० ॥
 सूरुव्व निहय-त्तेपस्सि-त्तेप-निव्वहो अखंडिय-पयावो ।
 दप्पिट्ठ-वइरि-त्वारण-निवारणे सीह-पोप-समो ॥ २१ ॥
 विज्जाहराण राया मुपसिद्धो चैव सब्ब-खपराण ।
 पसरत-विमलकिच्ची आसी हरिचंद-नामोत्ति ॥ २२ ॥
 सरसिहह-सरिम-वयणा नीलुण्णल-दल-विसाल-वर-नयणा ।
 कमलोयर-रेइ-देहा रयणवई नाम से महिछा ॥ २३ ॥
 सयलोरोह-पहाणाए तीए पाण-प्पियाए देवीए ।
 सप्तयं ति-वग्ग-सारं विसय-सुहं अणुहवंतस्त ॥ २४ ॥
 देव-कुमार-सरिण्ठो अह तीए दारओ समुपन्नो ।
 उच्चिय-समए य तेहिं पहंजणो नाम से विहियं ॥ २५ ॥
 घूया य वधुसुंदरि नामा असमाण-रूव-लावणा ।
 दान्निवि ताइं कमसो पत्ताइं जोव्वण पट्टमं ॥ २६ ॥
 अह अन्नया क्रयाइवि अवरोत्पर-नेह-गरुप-भावाणं ।
 एगंतम्मि ठियाणं उल्लावो तस्सि संजाओ ॥ २७ ॥
 भणियं पहंजणं पट्टमं तुह होइ किंचि जैमवधं ।

१ विहृणं = विहोतम् । २ तस्याः त्रिमादशंनस्वाच्छाया आवि दारिद्र्यम् =
 अभाव इत्यर्थः । ३ भवति = विद्यमाने । ४ अज्ञानतः । ५ शिष्टम् = मार्गशय-
 संयोगः । ६ B टीका । ७ B युगम् । ८ धारः । ९ पोतः = बालकः । १० B
 विवमिः दुल्लभम् । ११ इविः = छात्रितः । १२ भवय = अथत्यम् ।

पूया वा तणभो वा तं मह तणवस्त दायम्बं ॥ १८ ॥

अथ ।

तुम्हा महं वा जं होञ्ज किपि इह पट्टमं तु डिम-रुपं ।

अवरोत्तर-संबंधो ताणं अग्हेहिं फावण्यो ॥ १९ ॥

ता बंधुमुंदरीए तहसि बहु भन्नियं तपं वपणं ।

गरुप-सहोपर-सम्भाव-नेह-अस्सित्त-चित्ताए ॥ २० ॥

एतो य अथि नपरं पेवइटे उत्तराए सेदीए ।

संब्योउय-तण-वण-संड-मेटियं चमरचंचंति ॥ २१ ॥

तथ य गपर-नेरीसो भाणुगई नाम अनुत्त-सामथो ।

निजिय-अणंग-रूपो फामिणि-जण-माणसाणंदो ॥ २२ ॥

हरिचंद-नय-पवरेण निय-मुया बंधुमुंदरी तस्म ।

दिजा वर-पीईए वियाहिमा सापरं तेण ॥ २३ ॥

सीई सुतणुइ समयं अणुहयमाणो उ गरुप-पीईए ।

पंच-नयारे विसए भाणुगई भुंजेई रजं ॥ २४ ॥

वच्चतेमु दिणंसुं सीए देवीए दारिया जाया ।

उज्जोइय-दिसि-यलवा उ चित्तलेहसि नामेण ॥ २५ ॥

तयणंतरं च देवी सुंदर-मुविणेहिं सूइयं तणयं ।

सूया मुह-तिहि-रिक्कंयं चित्तगई नाम से विहियं ॥ २६ ॥

हरिचंदोवि हु राया चारण-समणस्स मुमुह-नामस्स ।

पय-मूले सोउण जिण-धम्मं सिद्धि-मुह-हेउं ॥ २७ ॥

नियय-पए ठविउणं पहंजणं निय-मुयं विणिक्कंत्तो ।

संसार-वास-भीओ निविंत्ता काम-भोगीण ॥ २८ ॥^१

सामन्नं फाउणं पय-मूले चारणस्स मुमुहस्स ।

निट्टेविष-कम्म-जालो अंतैगडो केवडी जाओ ॥ २९ ॥

जाओ पहंजणोवि हु विज्जाहर-नरवई पैयाविल्लो ।

भुंजइ जेणय-विइणं रजं गय-संपल-आसको ॥ ३० ॥

तस्स य सयलंतेउर-पवराओ दुक्कि अंग-महितीओ ।

१ महत् । २ अ °राइ । ३ उज्जोउया = उज्जुंयाः । ४ नरीसो = नरेणः ।
 ५ अ तीए । ६ अ °णए । ७ भुनक्ति = पालयति । ८ सूता = जनितवती । ९ रि-
 वसं = कर्तुं = नक्षत्रम् । १० विनिष्कान्तः = प्रव्रजितः । ११ निविंण = शिष्यः ।
 १२ कामभोगेभ्यः (H. P. III. 134) । १३ अ पुग्गम् । १४ निहणपिने = नाशि-
 तम् । १५ अन्तकम् । १६ पैयाविल्लो = प्रतापवान् । १७ जनक-वितीर्णम् । १८ अ
 वकल । १९ अथमहिषी = पटराष्टी ।

कलहंसी मंगसा उत्तमर्धस-णसूयाओ ॥ ४१ ॥
 कलहंसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।
 मंगसाए छंहुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥ ४२ ॥
 नियय-सहोयर-वयणं सुमरंती बंधुसुंदरी देवी ।
 नाऊण चित्तलेहं नियधूयं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥
 अह तं माउय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।
 तत्तो य भाणुगइणा नियधूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥
 दिन्ना खयर-पहंजण-सुयस्स जेद्धस्स ख्व-जुत्तस्स ।
 जलणपहस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥
 सुर-सुंदराम्मि नयरं नीया अह तीएँ नेह-सहिवाए ।
 सह विस्सए मुंजंतो चिहइ देवोव्व दिर्यं-लोए ॥ ४६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि खयराहिवई पहंजणो ददुं ।
 गयणे ससंफ-धवलं देव-उल-गोरयं गेहं ॥ ४७ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।
 ऐयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥
 माणि-कुट्टिमम्मि तत्तो आत्तिहिउं उज्जओ जया राया ।
 ताव य शक्ति विळीणो पवण-हओ जलहरो सब्बो ॥ ४९ ॥
 ददुंण तं विळीणं खणेण राया विक्षितए एवं ।
 एवंविहा नराणं लच्छीओ चवल-रूयाओ ॥ ५० ॥
 अह एसो अम्म-खवो खणेण दिट्ठो पुणो पणट्ठोत्ति ।
 तह सञ्जेवि पयत्था खणमित्ताणं-संजणणा ॥ ५१ ॥
 ख्वं च जीवियं जोव्वणं च सञ्जेवि बंधु-संबंधा ।
 एवमाणिष्ठा अब्बो ! धिरंथु संसार-वासस्स ॥ ५२ ॥
 पच्चकत्तं हि अणिच्च नाऊणवि ज धिरंथ मअंति ।
 विसया-ऽऽसत्ता संत्ता, एयं अवियेय-सामायं ॥ ५३ ॥
 नाऊणवि जिण-वयणं आरंभ-परिगोहसु वट्ठंति ।
 कामासत्ता जं पुण अहो ! महा-मोह-माहप्पं ॥ ५४ ॥
 ताऽलं मम रज्जेणं संसार-निवास-हेउ-भूएण ।
 जीणिप-जिणिद-वयणस्स हंदि ! गुरु-दुक्ख-मूलेण ॥ ५५ ॥

ता सावज्जं वज्जिय पव्वज्जा-उज्जमं कोमि ल्हं ।
 किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-रज्जेण ? ॥ ५६ ॥
 अन्नं च मज्झ वसे रज्जं दाऊण नियय-पुत्ताण ।
 बहवे कय-सामन्ना रायाणो पाविया सुगइं ॥ ५७ ॥
 तव्वंस-पसूएणं मएदि कायकवयं इमं तम्हा ।
 इय चित्तिऊण राया संसेइ संनिहिय-खयरारणं ॥ ५८ ॥
 एत्थत्तरे सुघोसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।
 विहरंतो संपत्तो भवियाण विबोहणट्ठाए ॥ ५९ ॥
 राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-रज्जं ।
 दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर-विज्जं ॥ ६० ॥
 तत्तो य विणिक्खंतो सुघोस-साद्धस्स पाय-मूलम्मि ।
 अवहाय राय-ल्लिच्छि पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ ६१ ॥

जलणप्पहोवि भुंजइ राय-सिरिं खयर-नियैर-परिकिम्मो ।
 सयलोरोह-पहाणाइ चित्तलेहाइ समयंति ॥ ६२ ॥
 कणगप्पहोवि साहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।
 विज्जा-पमाव-संजाय-गरुय-सामत्थ-वित्थारो ॥ ६३ ॥
 उज्झिय निय-वंस-कम अणविक्खिय अयस-पडहयं लोए ।
 बहू मन्निय अविवेयं अवियारिय दोगाइ-गमणं ॥ ६४ ॥
 अणवेक्खिय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खिन्नं ।
 राय-सिरि-ल्लोएणं विज्जा-वळ-दप्प-भरिएण ॥ ६५ ॥
 जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिउं-विदिन्न-रज्ज-पयं ।
 उदालियं तु कणगप्पहेण विज्जा-पमावाओ ॥ ६६ ॥
 तत्तो आहिद्वियं तं रज्जं सब्बंपि उग्ग-त्तेएण ।
 सौमाइणा सब्बो वसीकओ खयर-निल्लेरेबो ॥ ६७ ॥
 नीत्तारिओ सै-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कणिंइण ।
 नयरम्मि चमरचंचे समागओ ससुर-पासम्मि ॥ ६८ ॥
 बहू-माण-पुब्बयं सो पवेसिओ निक्ख-पुरम्मि ससुरेण ।
 भाणुगइ-राइणा अह समयं चिय चित्त-लेहाए ॥ ६९ ॥
 अह परम-पमोएणं तहि वसंतस्स ससुर-नयरम्मि ।

१ प्रव्रज्या=दांष्टा । २ शसति = कथयति । ३ अपहाय = लुक्त्वा । ४ नि-
 यरो = निहरः = समूहः । ५ अ °णाए । ६ अ °हाए । ७ साधयित्वा । ८ अन्-
 वेत्थ । ९ अ पियवि । १० अ वतस्यभिः कुलकम् । ११ सामादिना भेदान्तेन ।
 १२ विकुरम्बः = समूहः । १३ स्वभूमगतः अ सुयुक्ताओ ।

कलहंसी मंजूसा उत्तम-धंस-पसूयाओ ॥ ४१ ॥
 कलहंसीए जाओ पुत्तो जलणप्पहोत्ति नामेण ।
 मंजूसाए छेदुओ पुत्तो कणगप्पहो नाम ॥ ४२ ॥
 बियय-सहोयर-वयणं सुमरंती बंधुसुंदरी देवी ।
 नाऊण चित्तलेह नियधुयं जोव्वणं पत्तं ॥ ४३ ॥
 अह त भाउय-वयणं साहइ दइयस्स भाणुगइणो सा ।
 तत्तो य भाणुगइणा निय-धूया चित्तलेहा सा ॥ ४४ ॥
 दिशा खयर-पहंजण-सुयस्स जेदुस्स रूव-जुत्तस्स ।
 जलणपहस्स, तेणवि परिणीया परम-पीईए ॥ ४५ ॥
 सुर-भंदणम्मि नयेर नीपा अह तांए नेह-सहियाए ।
 सह धिसए भुंजंतो चिदुइ देवोव्व दिसे-लोए ॥ ४६ ॥
 अह अनया कयाइवि खयराहिवई पहंजणो दटुं ।
 गयणे ससक-धवलं देव-उल-भोरयं मेहं ॥ ४७ ॥
 अह चित्तिउं पयत्तो मणोहरो हंदि ! एस आगारो ।
 ऐयागिईए ता हं कारेमि जिणालयं रम्मं ॥ ४८ ॥
 माणि-कुईमम्मि तत्तो आलिहिउं उज्जओ जया राया ।
 ताव य झत्ति विलीणो पवण-हओ जलहरो सब्बो ॥ ४९ ॥
 दटुण तं विलीणं खणेण राया विञ्चितए एवं ।
 एवंविहा नराणं लच्छीओ चयल-रूवाओ ॥ ५० ॥
 अह एसी अम्म-लवो खणेण दिट्ठो पुणो पणडुओत्ति ।
 तह सब्बेत्ति पयत्था खणमित्ताणंद-संजणणा ॥ ५१ ॥
 रूवं च जीवियं जोव्वणं च सब्बेवि बंधु-संबंधा ।
 एवमाणिच्चा अब्बो । धिरंथु संसार-वासस्स ॥ ५२ ॥
 पच्चक्खं हि अणिच्चं नाऊणवि जं धिरंथ मञ्जति ।
 विसया-ऽऽसत्ता संत्ता, एयं अवियेय-सामत्थं ॥ ५३ ॥
 नाऊणवि जिण-वयणं आरंभ-परिग्गहेसु वटंति ।
 कामासत्ता जं पुण भहो ! महा-मोह-माहप्यं ॥ ५४ ॥
 ताऽलं मम रज्जेणं संसार-निवास-हेउ-भूएण ।
 जाणिय-जिणिद-वयणस्स हंदि ! गुरु-दुक्ख-मूलेण ॥ ५५ ॥

ता सावज्जं वज्जिय पैवज्जा-उज्जमं करेमि लहं ।

किं मह इमिणा दुग्गइ-निबंधणासार-रज्जेण ? ॥ ५६ ॥

अन्नं च मज्झ वंसे रज्जं दाऊण नियय-पुत्ताण ।

बहवे कय-सामन्ना रायाणो पाविया सुगइं ॥ ५७ ॥

तव्वंस-पसूएणं मएवि कायठवयं इमं तम्हा ।

इय चित्तिऊण राया संसइ संनिहिय-खयराणं ॥ ५८ ॥

एधंतरे सुवांसो चउ-नाणी चारणो मुणी तत्थ ।

विहरंतो संपत्तो भवियाण विबोहणट्ठाए ॥ ५९ ॥

राया पहंजणो अह सुयस्स जलणप्पहस्स अह-रज्जं ।

दाऊण तहा कणगप्पहस्स पन्नत्ति-वर-विज्जं ॥ ६० ॥

सत्तो य विणिक्खंतो सुघोस-साहुस्स पाय-मूलम्मि ।

अवहाय राय-लच्छि पहंजणो खयर-रायत्ति ॥ ६१ ॥

जलणप्पहोवि भुंजइ राय-सिरिं खयर-निउरं-परिकिन्तो ।

सयलोरोह-पहाणोइ चित्तलेहाइ समयंति ॥ ६२ ॥

कणगप्पहोवि सौहिय विज्जं पन्नत्ति-नामियं विहिणा ।

विज्जा-पभाव-संजाय-गरुय-सामत्थ-वित्थारो ॥ ६३ ॥

उज्जिय निय-वंस-कम अणविविखय अयस-पडहयं लोए ।

बहु मन्निय अविवेयं अवियारिय दोग्गइ-गमणं ॥ ६४ ॥

अणवेक्खिय गुरु-भावं अंगीकाऊण तह अदक्खिन्नं ।

राय-सिरि-लोएणं विज्जा-बल-दप्प-भरिएण ॥ ६५ ॥

जलणप्पहस्स जिट्ठस्स भाउणो पिउं-विदिन्न-रज्ज-पयं ।

उदालियं तु कणगप्पहेण विज्जा-पभावाओ ॥ ६६ ॥^१

तत्तो अहिट्ठियं तं रज्जं सब्वंपि उग्ग-तेएण ।

सौमाइणा सब्बो वसीकओ खयर-निउरं-वो ॥ ६७ ॥

नीसारिओ सै-भूमीओ ताहि जलणप्पहो कणिंठण ।

नयरम्मि चमरचंचे समागओ समुर-पासम्मि ॥ ६८ ॥

बहु-माण-पुव्वयं सो पवेसिओ निय-पुरम्मि समुरेण ।

माणुगइ-नाइणा अह समयं चिय चित्त-लेहाए ॥ ६९ ॥

अह परम-पमोएणं तहि वसंतस्स समुर-नयरम्मि ।

१ प्रमज्जा=दंष्ट्रा । २ संघति=कथयति । ३ अपहाय=लपयति । ४ नि-
यरो=निकरः=समूहः । ५ अ°णाए । ६ अ°हाए । ७ साधयित्वा । ८ अन-
वत्थ । ९ अ°पियवि° । १० अ°चत्थभिः कुलकम् (?) । ११ सामादिना भेदान्तेन ।
१२ विकुरम्बः=समूहः । १३ स्वभूमीतः अ°मुमुक्षीओ ।

भो चित्तवेग ! तस्स उ षोलीणा वासरा कइवि ॥ ७० ॥
 अह अन्नया कयाइवि जलणपहो सालण संजुत्तो ।
 चित्तगइ-नामएणं नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ ७१ ॥
 पेच्छंतो बहुविह-उववणाइं रमणीय-त्तरु-संणाहाइं ।
 भारंड-चक्क-मडिय-पसन्न-जल-दीहिया निवहं ॥ ७२ ॥
 पैसरिय-सिय-भासाइं पेच्छंतो गिरि-यरस्स सिहराइं ।
 किन्नर-मिहुण-सुसंगय-कयली-हर-विहिय-सोहम्मि ॥ ७३ ॥
 अइ-कल-कूइय-कलयांठि-लैट्ट-कोलाहलाभिरमणीए ।
 पैरिभमिर-भमर-निउरंय-गरुय-संकार-महुरम्मि ॥ ७४ ॥
 एगम्मि वण-निगुजे फल-भर-विणमंत-दुम-सैयाइजे ।
 पत्तो स कोउगेण समयं चिय चित्तगइणा उ ॥ ७५ ॥
 वायंत-मटय-मारुय-हलुंत-मुपह्लवोह-सोहिह्लं ।
 पेच्छइ रत्तासोयं मह्वपस्सि-गण-विहिय-हैलवोळं ॥ ७६ ॥
 तस्स य अहे निविट्ठो कंचण-पउमम्मि मुणि-वरो दिट्ठो ।
 विज्जाहर-नर-किन्नर-सुर-विसरेणं नमिज्जंतो ॥ ७७ ॥
 उप्पन्न-विमल-केवल-नाणो अह सुर-वरेहिं धुब्बंतो ।
 आसन्ने उण जलणप्पहेण सो पच्चभिन्नाओ ॥ ७८ ॥
 सो एसो मच्च पिया पहंजणो नाम मुणि-वरो, एवं ।
 सिट्ठम्मि चित्तगइणो तत्तो ते दोवि हरिसेण ॥ ७९ ॥
 ति पैइक्खिणिउं सम्मं हरिस-वसुट्ठंत-बहल-रोमंचा ।
 पणमिय-केवलि-चउणा विणिविट्ठा धैरणि-वट्ठम्मि ॥ ८० ॥
 निज्जिय-सनीर-जीमूय-घोस-गंभीर-भारइए तओ ।
 तीइ परिसाइ भयव पारहो देसणं काउं ॥ ८१ ॥

अवि १ ।

गय-कलह-कन्न-चवला लण्ठी मणुयाणमाउंपमणिथं ।
 जोब्बणमवि मणुयाणं सहसत्ति जरा अभिइयइ ॥ ८२ ॥
 रोग-सय-पीडियं तंपि जोब्बण जाइ खीव-लांगम्मि ।
 इट्ठ-वियोगा-उणिट्ठ-पैओग-दुक्खेहिं कंसिचि ॥ ८३ ॥

१ उनायं = युद्धम् । २ प्रयत्नाः शिताः श्रेय भागो दीप्तयो केवां तानि ।
 ३ सइं = धेष्टम् (N. P. 3) । ४ परिभ्रमन्ति तच्छोभाः = परिभ्रमिन्ना (H. P. II. 145) ।
 ५ आइमं = आदीर्घम् = व्याप्तम् । ६ B वदयन्तिः वसःपदम् । ७ हलकोलो =
 कलकलः (H. D. VIII. 64) । ८ रदुयमानः । ९ निः । १० प्रदल्लणं इत्य । ११
 वरिणुत्तं । १२ B युगम् । १३ आउर्यं = अशुभम् । १४ प्रदरेय इत्यः प्रदेय- ।

अइपरिमियम्मि चक्के रोग-जरा-सोग-वाहि-पटरम्मि ।
 नीवाण्णं जोव्वणे एरिसम्मि को नाम् पडिबंधो ? ॥ ८४ ॥
 विसया कुगइ-निमित्तं उवमुत्ता तुच्छमा तहा तेवि ।
 विरसा सैइ अवसाणे तेसु तओ को व पडिबंधो ? ॥ ८५ ॥
 इय संसारे सारं जं किर पडिहासए विवैज्जासा ।
 तंपि इ दुह-सय-हेडत्ति जाणितं कुण्ह जिण-धम्मं ॥ ८६ ॥
 जं दुट्ठा साम्मगि एसा तुम्भेहिं भव-समुदम्मि ।
 पत्ता अपच-पुव्वा ता मा तं निष्फळ नेह ॥ ८७ ॥
 एसा इ पुणो दुट्ठा जाई-लक्खोह-संकुल-भवम्मि ।
 हिंडंताणं ताणं न य अन्नं जिण-मयं मोत्तुं ॥ ८८ ॥
 तम्हा जिणेहिं भणियं दिक्ख घेत्तूणं संजमं काउं ।
 उच्चिय तो संसारं पौवह सिद्धोर् पवर-सुहं ॥ ८९ ॥
 एव मुणिणा धम्मग्गि साहिए केवि तत्थ पव्वइया ।
 जाया उवासया तह अन्ने संम्मं पंवनत्ति ॥ ९० ॥
 एयंतरम्मि पणमिय जलणपहो विन्नेवेइ निय-पियरं ।
 भयवं ! पुणरवि रज्जं किं तं मह होज्ज नो अइवा ? ॥ ९१ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं होही, तं कैइय, पुच्छियमणेण ।
 तो भणइ मुणि-वरिंदो केवल्ल-विन्नाय-परमत्थो ॥ ९२ ॥
 भाणुगइ-दिग्ग-रोहिणि-विज्जाए साहियाए ते भइ ! ।
 होही पुणरवि खैयराहियचणं नत्थि संदेहो ॥ ९३ ॥
 एवं मुणिणा भणिए पहासिय-वयणेहिं वदिओ भयवं ।
 एयंतरम्मि परिसा जहागयं पडिगया सव्वा ॥ ९४ ॥
 ततो ते दोवि जणा समागया श्चत्ति नियय-नयरम्मि ।
 चित्तगइणा य कहियं केवल्लि-त्रयणं तु निय-पिटणो ॥ ९५ ॥
 ततो य भाणुगइणा सोहण-रिक्खम्मि रोहिणी विज्जा ।
 जामाउय-तणयाणं दोण्हवि समयं विदिन्नत्ति ॥ ९६ ॥
 भणिया य पुव्व सेवं कर-जाव-विदाणओ कुण्ह सम्मं ।
 वत्तिम्मि ठिया समयं छम्मासं जाव तो पच्छा ॥ ९७ ॥
 उचर-सेवा उग्गा कायव्वा एग्गेहिं अइवीए ।

१ सइ = सदा (B. P. I 73) । २ विपर्यासाए = भ्रमात् । ३ प्राण = धारणम् ।
 ४ मतं = दर्शनम् । ५ प्राप्नुत । ६ विद्धिः = मुक्तिः । ७ साहिए = कथिते (B.
 P. 11) । ८ उपासकाः = श्रावकाः । ९ सम्यक्त्वम् । १० प्रपन्ना इति । ११
 विज्ञपयति । १२ कदा । १३ खचराविश्वम् = विद्यापरस्त्रामित्वम् । १४ वसतो ।

बीएण पुणो उत्तर-साहग-रूवेण होयव्वं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च भौसणासुवि विभीक्षिपासुं मणं न दायव्वं ।
 पुन्ने सत्तम-मासे देस्सैइ अह दंसणं विज्जा ॥ ९९ ॥
 एवं रग्ना भणिया दोन्निवि पणमित्तु तस्स पय-कमळं ।
 पारद्धा तं काउं छम्मासा जाव पुत्तत्ति ॥ १०० ॥
 अह सत्तमम्मि मासे गंतुं अडवीए तैव्विही सव्वो ।
 जलणप्पहेण पुब्बि पारद्धो जाव-होमाई ॥ १०१ ॥
 वसुनंदय-खग्ग-करो चित्तगई तस्स रक्खओ जाओ ।
 सोवि ड्ढ अणन्न-चित्तो पारद्धो तं विहिं काउं ॥ १०२ ॥
 अन्न-दिवसम्मि तुरियं आगच्छंती पक्कंपमाण-तणू ।
 दिट्ठा उ चित्तलेहा भय-भीया तम्मि ठाणम्मि ॥ १०३ ॥
 तं ददुं निय-भगिणिं चित्तगई भणइ कथं तं मदे ।
 आया सुभौसणाए एकल्ला एत्थ अडवीए ? ॥ १०४ ॥
 कस्स व भएण गाढं कंपसि तं भगिणि ! ताहि सा भणइ ।
 नयराउ निग्गया हं परियरिया दास-चेडीहि ॥ १०५ ॥
 पत्ता उज्जाणम्भी तत्थ मए पूइओ कुसुमवाणो ।
 निय-गिहमागच्छंती विमोहिया श्रुत्ति केणावि ॥ १०६ ॥
 भोत्तूण परियर्णं तं पलायमाणी समागया एत्थ ।
 अडवीए ताव मए दिट्ठो कणगप्पहो सहसा ॥ १०७ ॥
 पावेण तेण भणियं इच्छ ममं ताहि गाढ-कुद्धाए ।
 अक्कोसिओ स बड्ढहा निदुत्तुर-वपणेहिं मे ताहे ॥ १०८ ॥
 उग्गीरिक्कण खग्गं भणिया हं तेण इच्छसु ममंति ।
 अह नवि, तो ते सीसं छिदामि इमेण खग्गेण ॥ १०९ ॥
 एवं च तेण भणिया पलायमाणी भएण कंपंती ।
 पत्ता तुम्ह समीवे रक्ख ममं ताओ पावाओ ॥ ११० ॥
 एवं भणमाणि तं सहसा आगम्म गिण्हउं हत्थे ।
 उप्पइओ कणगप्पहो तमाल-दल-सामळं गयण ॥ १११ ॥
 हा ! रक्ख रक्ख भाउय ! हा बड्ढह ! कुणमु मह परित्तत्ति ।
 एमाइ विलवमाणि हीरंति ददुं निय-भगिणि ॥ ११२ ॥

१ विभीक्षिका = उपसर्गः । २ दास्यति । ३ स चामी विधिय तद्विधिः । ४

आयाता । ५ आकोशितः । ६ उद्वृग्यै = उत्पद्य । ७ अ °माणा । ८ उत्पत्तिवः ।

९ परित्तत्ती = परिश्रुतिः = परित्राणम् । १० हीरंती = द्वियमाणा ।

निय-कुल-कलंक-कारय ! कथं ममं जासि दिद्धि-पह-पडिओ ? ।
 पुरिसो भव एस तुहं सीस-च्छेयं कोरमित्त ॥ ११३ ॥
 एमाइ वाहरंतो चित्तगई महिय-निसिय-करवाडो ।
 अणुमगोणुणइओ भगिणीए विमोयणइए ॥ ११४ ॥
 अह तं विमोहयंतो कणगपहो आगओ नियय-नयरे ।
 चित्तगईवि खपरो अणुमगं तस्स संपत्तो ॥ ११५ ॥
 तत्तो विमोहणीए विज्जाए मोहिऊण चित्तगई ।
 मुरनंदणे पविट्ठो कणगपहो नियय-नयरम्मि ॥ ११६ ॥
 अह सो मोहिय-चित्तो चित्तगई तथ वाहिरुज्जाणे ।
 वीसरिय-भगिणि-हरणो अवयारिओ कोउहल्लेण ॥ ११७ ॥
 ददुं जण-संदोहं उतम-जिणिदस्स पवर-भवणम्मि ।
 जत्ता-समए मिलियं विचित्त-नेवत्थ-सच्छायं ॥ ११८ ॥
 पविसिय जिणिद-भवण वदिय भत्तीइ पढम-जिण-नाहं ।
 उवाविट्ठो चित्तगई विज्जाहर-नियर-मज्झम्मि ॥ ११९ ॥
 पत्तो खणंतराओ जलणप्पह-पेसिओ नरो एगो ।
 पुच्छंतो चित्तगई दमघोसो नाम जिण-भवणे ॥ १२० ॥
 ददुं य चित्तगई पणमिय नेऊण ताहि एगते ।
 दमघोसो भणइ तओ भगिणीए विमोयणइए ॥ १२१ ॥
 उणइओ ताव तुमं, जलणपहो पिच्छिउंपि तं सव्वं ।
 अक्खुहिय-भणो संमं नवि चलिओ नियय-किरियाओ ॥ १२२ ॥
 निच्चल-चित्तं ददुं जलणपहं मत्ते-जाव-वावारं ।
 अह सा रोहिणि-विज्जा पच्चक्खा ज्ञात्ति संजाया ॥ १२३ ॥
 भणियं च तीए पुत्तय ! अणन-सरिसं हि सुदुं धीरत्तं ।
 ता सिद्धा तुज्झ अहं भणमु य जं मज्झ कापव्यं ? ॥ १२४ ॥
 भणिय जलणपहेण अवहारिया मज्झ भारिया जा सा ।
 कणगप्पहेणं, तं ताव सिग्घमाणेह मह पासं ॥ १२५ ॥
 भणियं विज्जाइ तओ सुणमु इमं ताव वैइयरं पुत्त ! ।
 येवलि-वयणइओ सब्बोवि हु-वैइयरो तस्स ॥ १२६ ॥

१ अनुमोर्णोत्तरपत्तनः = अनुगत इत्यर्थः । २ B ०णोइ । ३ B तिसुभिः
 कुठदम् । ४ अवतीर्णः । ५ A ०तीए । ६ नीत्वा । ७ B ०णोइ । ८ A वैच्छि
 द्दुंसा (M. P. IV. 181) । ९ अक्षुब्धमनाः । १० B उध्वं । ११ B दुग्गम् । १२
 मन्त्रजापे व्यापरो दस्य तम् । १३ अनन्य-उदरम् = अद्वितीयम् । १४ A ०णए ।
 १५ उपतिवरः = प्रवृत्तः ।

पन्नत्तीए कहिओ तसो सो आगओ तुह समीवे ।
 खोहण-हेउं सब्वं मायाए कयं इमं तेण ॥ १२७ ॥
 द्रुह माहिला निय-गेहे अच्छइ निखदवा सुहेणं तु ।
 चित्तगई पुण तेणं विमोहिओ मोहणि-पभावा ॥ १२८ ॥
 मुरनंदणम्मि नयरे जिणिंद-भङ्गणम्मि अच्छइ निविट्ठो ।
 ता मा काहिसि किञ्चियि ऐत्थत्थे पुत्त ! उव्वेवं ॥ १२९ ॥
 एवं भणिउ विजा अदंसण इत्ति उवगया ताहे ।
 महयं जलणपहेण पट्टविओ तुम्ह पासम्मि ॥ १३० ॥
 एवं च तेण भणिओ दमघोसेणं अमूढ-चित्तो सो ।
 चित्तगई संजाओ चलिओ सह तेण निय-टाणं ॥ १३१ ॥
 एत्थंतरम्मि हेवणे वित्त-प्पायम्मि जिण-वरिदस्स ।
 पविसइ नयरे लोगो न्नाणाधिह-वाहणाखुट्ठो ॥ १३२ ॥

अथ च ।

कोवि द्दु सिवियाखुट्ठो आखुट्ठो रह-वरेसु चित्तेसु ।
 हय-गय-अस्सतरेसुं डोलिय-जुगेसु विविहेसु ॥ १३३ ॥
 एत्थंतरम्मि हत्थी कणगप्पह-संतिओ महा-काओ ।
 मय-मत्तो उम्मिट्ठो नीहरिओ ताओ नयराओ ॥ १३४ ॥
 भंजतो गिह-दारे उदटोसेतो वैरंडए बहुसो ।
 मारितो जण-नियरं उच्छोलितो रहे विविहे ॥ १३५ ॥
 अह तं कयंत-सरिसं उद्धीकय-गुरु-करं सुघोर-मुट्ठ ।
 द्दट्टुं नट्ठो लोओ दिसो-दिसिं मरण-भय-भीओ ॥ १३६ ॥
 सोवि द्दु पवेहण-निवहं भंजतो दंत-पाय घाएहिं ।
 उच्छोलितो सुंडाइ हिंडए सब्बओ तथ ॥ १३७ ॥
 कोऊहलेण गयणं पारट्ठिओ पुँलोइउं पयसो सो ।
 चित्तगई मत्त-करिं कयंत वयणं दुँधिण्ट ॥ १३८ ॥
 एत्थंतरम्मि एगम्मि रह-वरे पट्टम-जोव्वणारंभा ।

१ क्षोभणहेतोः=क्षोभानामत्तम् । २ अ दुग्गम् । ३ अत्रार्थे । ४ अ दुग्गम् ।
 ५ एतपने वृत्तप्रत्ये = एतरेणं एति । ६ शिविका = सुग्रासनम् । ७ विप्राः = ज्ञाना-
 विधाः । ८ अथतरं = वेगः । ९ डोलिया = शिविकावितपः (II. D. IV. 11) ।
 १० वनप्रभयारंभः = वनप्रभस्वामिभ्यः । ११ उद्धमयन् = नाशयन् (II. P.
 IV. 161) । १२ वरण्डो भित्तिः । १३ अ च्छोलंतो, छिदन् । १४ एकस्या
 दिशोऽप्यसौ दिशि । १५ प्रवहणं = रयः । १६ दट्टु (II. P. IV. 181) । १७-
 १८ अन्तो यमस्य वदनमिदम् । १८ दुर्दशम् (II. P. IV. 191) दुराशोकमित्ता

जुवई अणन्न-रूवा बहुविह-वर-भूसणाइत्ता ॥ १२९ ॥

इम्मग-पपट्टेहि जच्च-तुरंगेहि हत्थि-तैट्ठेहि ।

भग्गमि रहे भूमीइ निवडिया विगय-जीवन्व ॥ १४० ॥^४

तव-नीलुपल-सैच्छह-विसाल-लोलत-छोयणा वरई ।

संभग्ग-कन्न-कुंडल-त्रिल्लुलिय-वर-कुंतल-कलावा ॥ १४१ ॥

विच्छिन्न-कणय-खिंखिणि-नियर-पलंबंत-मेहंला-दामा ।

ईसीसि-हार-पच्छन्न-थणहरा गलिय-तिर-कुमुमा ॥ १४२ ॥

विहडिय-अंगय-जुयला निवडिय-कैडया पणट्ट-गेविजा ।

तुट्टे-गुण-हार-वियलिय-मुत्ताहल-सोहिय-सरीरा ॥ १४३ ॥

संभग्ग-नेउर-जुंया मुंसुमूरिय-रयण-नालिया-नियरा ।

भूमि-तल-लुलिय-देहा अह दिट्ठा तेण सा करिणा ॥ १४४ ॥^५

सत्तो उज्झय-हत्थो तीइ बहुद्दाइ करि-वरो चलिओ ।

तं दट्टु पेरियरेणं गरुओ हाहा-रवो विहिओ ॥ १४५ ॥

मुसिलिट्ट-अंगुवंगं अह तं पडिपुन्न-चंद-सम-वयणं ।

कर-गिज्झ-मज्झ-भागं वियड-नियं वत्थलि जुवई ॥ १४६ ॥

दट्टुपि समासन्नं नैंग, गतुं अचायमाणि तु ।

मरण-भयाओ गाढं वेवंत-सरीरयं सुंदं ॥ १४७ ॥

तैयारमपिक्खंति सतरल-तारं दिसो नियच्छंति ।

दट्टूण चित्तगई मयैण-त्थो चित्तए एव ॥ १४८ ॥^६

हा ! हा ! काम-निहाण महिला-रयणं विणस्सइ लिंगं ।

ओपरिऊणं गयणाउ तीहि अकम्मि सा गहिया ॥ १४९ ॥

चित्तूण सय सहसा ठाणे निखवइवमि नेऊण ।

सीयल-तरु-छाहार निवेसिया कुट्टिमुच्छंगे ॥ १५० ॥

१ लम्भानंप्रवृत्तौ = विमार्गपतितैः । २ जघो = जालः । ३ तट्टी = त्रस्ताः ।

४ B युगमम् । ५ सच्छहो सदृशः (M. P. 56) । ६ खिंखिणी = किङ्किणी =

धुवण्टिका = 'धुवरि' इति भाषायाम् । ७ मेखला = कटीसूत्रम् । ८ विषटित ध्वस्तं

अप्रदयोः केयूरयोर्बुंगल यस्याः सा । ९ कटकं = करभूषणम् । १० प्रवेयकम् =

प्रीवाया आभरणम् । ११ झुटितो गुणो यस्य स चासौ यो हारस्तास्ताद् विगमितै-

मुक्ताफलैः शोभितशरीरा । १२ जुय = युगम् = युगलमित्यर्थः । १३ मुसुमूरियं =

मकम् (M. P. IV. 106) झुटितम् । १४ अइ = असौ । १५ B चतसृभिः कलापकम् ।

१६ परिक्करः = परिवारः । १७ नागः = दस्ती । १८ अश्वजुवतीम् । १९ तुन्धाम् ।

२० प्रातारम् = रक्षितारम् । २१ पश्यन्तीम् (M. P. IV. 181) । २२ गगनस्थः ।

२३ B तिष्ठभिः कुलकम् । २४ लमं = अघटमानम् (M. D. VII. 17) । २५

अवतीर्णं । २६ A तादे । २७ अइ = उरहः ।

तसो य उत्तरीयय-मिउ-पवणाऽऽनासियाए सो तीए ।
 लज्जा-सञ्जस मउलिय नयणेहि पुढोइओ ततो ॥ १५१ ॥
 थिय परिचियन ददुठु तं तरुण गरुय नेह सम्भावा ।
 अमएणव ससिता जाया अह थियसिय-कवोला ॥ १५२ ॥
 चित्तगईवि य तीए ददुठुण अणोत्रम तयं रूवं ।
 तवयण-निमित्त-निष्कंद-लोयणो चिट्ठई जाय ॥ १५३ ॥
 तात्र य तीए धाई कइयय-जुवईहि परिगया क्कति ।
 आगतु उवविट्ठा भणइ तय महुर वाणोए ॥ १५४ ॥
 पर कज्ज-करण निरया हवति ।कर सज्जणत्ति सैच्चवियं ।
 कन्नगमय मोयत्तेएण तुमए गेइदाओ ॥ १५५ ॥
 ता निक्करण वण्डल । तुज्ज पभावाआ जीविया एसा ।
 एमाइ बहु-त्रिगण्य अभिनदिय सा पुणो भणइ ॥ १५६ ॥
 गच्छामि अह गह उंसूर वट्टए जओ इण्हि ।
 भणिय च चित्तगइणा एउ कुणहत्ति तसो य ॥ १५७ ॥
 निय नयराभिमुहाण ताणं चलियाण तीए कत्रए ।
 चित्तगइ-कर-वलओ मुहा रयण लहु गहिय ॥ १५८ ॥
 नियय-कर-सठिय पुण समाप्यय तरस ताण पण्डनें ।
 अह सा सञ्जस-वेविर दहा गतुं पयट्ठत्ति ॥ १५९ ॥
 थलिय गीव तीए अइगुरु-अणुराय पिमुण टिट्ठीए ।
 निउंझाइओ तहा सो जह जाओ कुमुमसर-विमओ ॥ १६० ॥
 शह सा सहि-यण सहिया कमण ।नय पुर-वर पविट्ठत्ति ।
 चित्तगईवि य तीए जोवण ग्गेहि हय हियओ ॥ १६१ ॥
 थित्त लिहिउव्व जाओ एणतर रिगय-अन्न-वाधारा ।
 तं ददुठुं रमयोसो सगिणयणेय समुदमइ ॥ १६२ ॥
 अथ गिरे सिहरमणुसरइ दिणयरा एत थियत्थि पयावो ।
 सा गम्मउ निय-टाणे कुमार ! किमिणा रिट्ठवण ॥ १६३ ॥
 तवयण सोऊण काउ बांगार-भयर भणइ ।
 एउं वरसु नरर वारणमेयं थि रम्म ॥ १६४ ॥
 मह हत्थाओ पट्ठियं मुरा रयण तु एउ थ कथयि य ।

१ अमृतेनेव । २ उ पुगमम् । ३ सचरिचरि=सचरिचरि=सचरिचरि । ४ मोचवणा ।
 ५ सञ्जस । ६ ऊर्ध्वं सूरो यत्र तदिति किरादिगणम् । ७ उव्व (उव्व) । ८
 पिण्डनं=सूचकम् । ९ निष्कंद=रुद्र । १० उ पुगमम् । ११ बाङ्गरुधर =
 आङ्गावगापनम् ।

- तं गंविसित्त पमाए झडति अहमागमिस्सामि ॥ १६५ ॥
 तं पुण गच्छसु सिग्घ कहेज्ज जलणप्पहस्स वुत्तंत ।
 ईसि हसिउण तओ दमपोसो एवमुल्लवइ ॥ १६६ ॥
 पच्चकखम्मिदि दिट्ठे कुमार ! किं एत्थ वंक्क-मणिएहिं ? ।
 किं नवि दिट्ठा कत्ता तुह हत्था तं पगिण्हंती ॥ १६७ ॥
 ता कवडं मोत्तण जहद्विय चैव साहितं जुत्तं ।
 कन्नाए मूल-सुद्धि उवलभितं आगमिस्सामि ॥ १६८ ॥
 एवं च तेण भणिओ चित्तगई विहसिउण वज्जइ ।
 सम्म वियाणियं ते मणो-गयं मज्झ दमघोस ! ॥ १६९ ॥
 अह सो कय-प्पणामो लप्पइओ पांविओ नियं ठाणं ।
 चित्तगईवि परिट्ठो जुगाइ जिणमदिरे रम्मे ॥ १७० ॥
 वदिय-जिणिद-विओ जिण उग्गह-वज्जियम्मि एगंते ।
 गंतूणं उवविट्ठो समागया ताव रयणीधि ॥ १७१ ॥
 अह चित्तिउ पयचो किं मजे तीइ मज्झ हत्थाओ ।
 गहितं मुदा-रयणं किंवा मह दोइय निययं ? ॥ १७२ ॥
 कह णु मए नायच्च तीए कुलं कहव सा वरेयव्वा, ।
 जइ सा हविज्ज माहिला हविज्ज तो जीवियं सहल ॥ १७३ ॥
 तारिस-रुव-जुयाए समय इह विसय-सेवणं जुत्तं ।
 तदभावे विसपासा विट्ठवणा मज्झ पडिहाइ ॥ १७४ ॥
 सो य कैयथो पुरिसो लुगिज्जा, जस्स कर-यले बाला ।
 रभा-गम्म-सुकोमल-भाहु-उया हंस-गइ गमणा ॥ १७५ ॥
 धनो हमित्तिरेण गहिया अंकम्मि सा मए सुतणू ।
 अवगूहिया य गाढं जं न मए, वंचिओ त तु ॥ १७६ ॥
 पुणरवि हविज्ज जैत्ता हत्थि मए भूमि-नियडिया तह सा ।
 चित्तूण जेण सहसा अन्नपासेज्जा तप गाढं ॥ १७७ ॥
 पमाइ बहू-विगप्पं विचित्तयंतस्स तग्गय-मणस्स ।
 विरए-सम्-सुद्ध-रयण मज्झ उग्गहो-सुओ ॥ १७८ ॥
 अह सो पहाय सगए विहिणा वेदित्तु जिण वरं पटम ।
 चलिओ कत्ता-कुल हर-वियाणणत्थ पुराभिमुहो ॥ १७९ ॥
 पत्तो य पुरे पिउइ जण-रहियं मुज्ज सयल-धवल-हर ।

मह हियय-कयाणंदा एवं विहेयम्मि हय-विहिणा ! ॥ २०९ ॥
 एत्थवि नयरं तीए कुल कोडि-समाउलम्मि विट्टलम्मि ।
 दंसणमवि अइदुलहं अविपाणिप-कुल-हराए उ ॥ २१० ॥
 इण्हि पुण नाणाविह-नयरेसुं पैवसियम्मि लोयम्मि ।
 दइयाए पउत्तीयवि विपाणणे संभवो नधि ॥ २११ ॥
 ता किं करम्मि इण्हि हय-विहिणा विहडियम्मि एयम्मि ।
 लम्मिउज्ज कह पउत्ती कहवा मह दंसणं होउजा ? ॥ २१२ ॥
 को पुण्डित्तउ नाम को मह साहिउज्ज कुत्र-हरं तीए ? ।
 जाय गया मम दइया अक्खिउज्जा पुर-वरं को तं ? ॥ २१३ ॥
 कहव त्तुंदि-जांगभां सा दिट्ठा अम्हेहिं हय-विहि-निभांगा ।
 इण्हि पुण दट्ठव्या को जाणइ कथव नरत्ति ? ॥ २१४ ॥
 तीए नामक्खराइं विरह-पिसायस्स मंत-भूयाइ ।
 मुइ-गोयरं गयाइं न मज्जा हा ! कथ वच्चांमि ? ॥ २१५ ॥
 हा ! हिय । कास खूरसि निम्बंभं मुंच तम्मि लोयम्मि ।
 अउजवि का तुह आसा टाणंवि अयाणनाणस्स ? ॥ २१६ ॥

अवि ।

जइ उज्जासि ता उज्जासु कुट्ठांमि हे हियय ! न हूं निघारेमि ।
 दइयाए जे पउत्तीवि दुलहा संपय जाया ॥ २१७ ॥
 अहवा किं श्मिणा चित्तिण्ण अइगएय विमाय मग्गेण ।
 अवलंविप धीरत्त किंचि उवाय विचित्तमि ॥ २१८ ॥
 जेण उवाय-ययदा पुरिसा पावित्ति इण्हियं अयं ।
 मुम्मइ लोयम्मि जओ लम्मइ मुविण सुयतेहि ॥ २१९ ॥
 एमो य इह उवाओ भमांम मग्गेमु रापर-नयरेसु ।
 मा कहए कोवि कथयि तीए पउत्तीवि साहिउज्जा ॥ २२० ॥
 दासिउज्ज अहव सकया परिन्भमेनेहि कम्मिंवि पुगम्मि ।
 चइमुदी सा वाळा, तहा य अइमुररं खेव ॥ २२१ ॥
 एंभं विणि-विउयथो सो हं भो चित्तंभ ! चित्तंभ ।
 दइया-निभांय-गुरु-दुक्ख-उज्ज-निहाउए मण-मेत्थो ॥ २२२ ॥
 परिचत्त-वंधु-यगो अह गुरु अणुराप-परयमो ततो ।
 एगादी देवददे उच्चर-सेटाए नयगमु ॥ २२३ ॥
 सग्गेमुवि परिनिभां न य लद्धा तीए कथयि पउत्ती ।

१ ० ० ० । २ विपुले । ३ प्रोत्तने । ४ अत्र । ५ अत्र । ६ अत्र । ७ अत्र । ८ अत्र । ९ अत्र । १० अत्र ।

ततो य दक्खिणाए सेणाए आगओ अहयं ॥ २२४ ॥
 तस्यवि पुरेसु केसुवि आहिडिय इच्छयं अपावितो ।
 अज्ज पुणो इह पत्तो तुह नयेर कुंजरावत्ते ॥ २२५ ॥
 एयम्मि य उज्जाणे मह पविसंतस्स सोहणो सेउणो ।
 संजाओ तह फुरिया दाहिण-वाहू तथा नयणं ॥ २२६ ॥
 ततो वियप्पियं मे अवस्समज्जेव होहिई तीए ।
 दइयाए दंसणं, अहव किंचि अइसोहण अन्नं ॥ २२७ ॥
 एवं विचितयंतां पत्तो हं एय कयलि-गेहम्मि ।
 काऊण पाय-सायं उवविट्ठो कुट्टिसुच्छंगे ॥ २२८ ॥
 ताव य खणंतराओ समागया सुयणु ! मज्झ निदत्ति ।
 सोऊण तुज्झ सदं झत्ति पबुद्धो अहं तत्तो ॥ २२९ ॥
 केण इमं उल्लवियति चित्तिउं जा दिसाओ पुँलएमि ।
 ताव य तुम हि दिट्ठो पलंबमाणो तरु-लयाए ॥ २३० ॥
 हा ! हा ! अणंग-रूढो कह णु जुवाणो विणस्सए लग्गो ? ।
 एवं विचित्तिऊणं हाहा-सटं करेमाणो ॥ २३१ ॥
 पत्तो तुज्झ ममीवे टिन्नो अह पासओ मए सहसा ।
 भो चित्तवेग ! सेसं पच्चक्ख चेष तुह सब्ब ॥ २३२ ॥
 तं जं तुमएपुठं कह णु तुमं भद ! नियय-दइयाए ।
 ठाणंपि नेय जाणसि त सब्बं साहियं एयं ॥ २३३ ॥
 तो दुलह मणुयत्तं ददट्ठणं रूव-जोव्वण-समय ।
 महिल्लोमित्तस्स कए न ह्नु मरणं होइ कायव्व ॥ २३४ ॥
 भो चित्तवेग ! जइवि ह्नु पिय-विरहे दूसह हवइ दुक्खं ।
 उत्तम-कुल-प्पसूयाण तहवि एयं न जुत्तति ॥ २३५ ॥
 जाणाभि अहंपि इयं मण-वल्लह-माणुसस्स विरहम्मि ।
 नरए नेरइयस्सय उणज्जइ दारुणं दुक्खं ॥ २३६ ॥
 तहवि ह्नु न होइ जुत्तो अप्प-वहो कित्तु कौवि ह्नु उवाओ ।
 चित्तेयव्वो जह सा पाविज्जइ हियय-वल्लहिया ॥ २३७ ॥
 भो सुप्पइड ! एवं बज्जरिए तेण चित्तगइणा ओ ।
 दीह नांससिऊणं एवं हि मए समुल्लवियं ॥ २३८ ॥
 वोलीणा तीइ कहा न ह्नु इण्हि अन्धि कोवि उवाओ ।
 अज्जेव य रयणीए जं होही तीइ वीवाहो ॥ २३९ ॥

१ शकुनः । २ पादशौचम् । ३ पश्यामि (U. P. IV. 131) । ४ B युग्मम् ।
 ५ A °लाभेत् । ६ नैरयिकः = नरकजावः । ७ A तीए ।

चित्तगई भणइ तओ एकोवि य तीए पावणोवाओ ।
 मह पुरइ माणसम्मा जइ तुह पडिहासए सुयणु ! ॥ २४० ॥
 भणियं च मए को सो ततो सो भणइ भइ ! निमुणेसु ।
 फिळ एसो कुलायारो वक्खिण-सेट्ठाए खयरण ॥ २४१ ॥
 कन्ना विवाह-समए एकल्ला पूयए कुसुमवाणं ।
 निव-कुल-कमागयं अह परिणिज्जइ सा तओ पच्छा ॥ २४२ ॥
 तं कममणुपालिती सा एंही मयण-पूयण-निमित्तं ।
 अह्णे पुण देवि जणा पुब्बं चिय इत्थ पविसामो ॥ २४३ ॥
 अह तीए आगयाए नेवत्थं तीए सतयं अहयं ।
 धित्तूण इत्थि-रूवो गच्छिस्सं वरय-पासम्मि ॥ २४४ ॥
 धित्तूण कणगमाल तं पुण नासिज्ज तैक्खणा च्चव ।
 अहयंपि उवाएण नासिस्सं लेद्ध-पथावो ॥ २४५ ॥
 एवं हि कए तीए संघत्ती अत्थि, नन्नहा भइ ! ।
 सह देवयाए वयणं होज्जा एवं च सच्चति ॥ २४६ ॥

किंच ।

पुरिसेण पुरिसमारो कायव्वो ताव इच्छियत्थम्मि ।
 विहिणो निओगओ पुण हवइ इ कज्जस्स निर्फत्ती ॥ २४७ ॥
 एवं च तेण कहिए उचिए उवाए
 आगामियं गरुय-टुक्खमचित्तिऊण ।
 भो मुप्पइह ! वयणं पैडिवन्नयं से
 तिब्बाणुराग-परिमोहिय-माणनेण ॥ २४८ ॥
 साहु-वणेसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि कणगमाला-पावण-उयएस-सूयगो भणिओ ।
 सुरसुंदरी-कहाए पंचमओ वर परिच्छेओ ॥ २५० ॥
 ॥ पञ्चमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १२५० ॥

इत्थंतरम्मि सूरौ ममिऊणं गयण-मंडलमसेसं ।

अवर-समुदं पत्तो पह-विजो मज्जण-थव ॥ १ ॥

१ एवति । २ सत्तं = संघट्टि । ३ वरुणान् । ४ कल्पवृक्षः = प्रसन्न-
 वृक्षः । ५ पुरपकारः = प्रदत्तः । ६ निवृत्तिः = सिद्धिः । ७ प्रवृत्तवत्त्वम् = अती-
 वृत्तम् । ८ एत्थं । ९ मन्त्रनःपैमिह = स्तानःपैमेह ।

नवरं तह मह पहरसु कयंत-भवणे जह वयामि ॥ १५ ॥
 तुमए पुण तह पहया जह न मेया नेय जीविया अहयं ।
 ता किं भणामि इण्हि सरणम्मि समागया तुज्ज ? ॥ १६ ॥
 दद्धस्स ह्यवहेणं सो चेव जहोसहं तु लोयस्स ।
 तुमए पीडिय-देहा तह सरणं तुज्ज अह्ठीणा ॥ १७ ॥
 जइ मज्ज तुमं तुदुठो देहि वरं पन्थिओ मए एयं ।
 मा मह हविउज्ज एरिस-विडंवणा अन्न-जम्मेवि ॥ १८ ॥
 ताव इमो मह जम्मो पिय-जण-आसाए बोळिओ अहलो ।
 तं चिय दइयं दिज्जमु भयवं ! मह अन्न-जम्मेवि ॥ १९ ॥
 भो सुणइदुठ ! एवं भणिऊण ताहि कणगमालाए ।
 विअलंत-थूल-अंमुय-पवाह-संसित्त-सिहिणाए ॥ २० ॥
 नाणाविह-रयण-विणिम्मियम्मि पसरंत-विमल-किरणम्मि ।
 र्गम्भ-हर-दार-निहिए रम्मे अह तोरणे तीए ॥ २१ ॥
 वद्धो निउत्तरीएण पासओ ताहि सा पुणो भणइ ।
 एसा मरामि संपइ कुमुमाउह ! तुज्ज पुरओ इं ॥ २२ ॥
 मा मह भणिउज्ज कोवि हु विहियमजुत्तंति कणगमालाए ।
 एत्तियमित्तं कालं विमैलियं जेण आसाए ॥ २३ ॥
 इण्हि पुण न हु सक्का काउं भंगं तु निय-यंइत्ताए ।
 तं मोत्तुं हियय-दइयं न लग्गए मह करे अन्नो ॥ २४ ॥
 अन्नं च देवयाओ ! अळियं जंपति नेय कइयावि ।
 तंपि हु अन्नह जायं मज्ज अँटनेहि पावार ॥ २५ ॥
 अहव कवडेण केणवि पिसाय-रूवेण यंचिया तइया ।
 नहवाहण-भत्तेणं अहवा खयरण केणावि ॥ २६ ॥
 ता संपयंपि मा होज्ज मज्ज अभिउत्तियथ-याघाओ ।
 भयवं ! तुह प्यसाया सिज्जउ मरणं अविग्घेण ॥ २७ ॥
 पिय-विरह-गरुव-मोग्गर-जज्जरिय-मणाए मज्ज पावाए ।
 मरणं होज्ज न होज्ज व अज्जवि आसंकए हिययं ? ॥ २८ ॥
 पिय-विरह-दुक्ख-समणं उम्मइ मरणवि गरुव-पुत्तेहि ।

१ मृता । २ हुतरहः - अ.मः । ३ उ एव - अ.मः । ४ आलीया (B. P. 17. 54) । ५ बोळिओ - घटः (M. P. 17. 169) । ६ र्गम्भएम् - एराभ्यन्तर-देशः । ७ निओत्तरीवेण - स्व.ओत्तरीवेण । ८ उ तिगुभिः कुसुमम् । ९ विणानित्तं विज्जमित्तमित्यर्थः । १० पइया - प्रतिज्ञा । ११ अजुग्घेणः । १२ वायाओ - व्यापाठः ।

सं जइ हविज्ज इण्हि सुकयथा होज्ज ता अहयं ॥ २९ ॥

एवं भणियं तीए मुक्को अण्णा अहोमुहो सत्ति ।

तुरियं गंतूण मए छिनो अह पासओ तीए ॥ ३० ॥

गहिऊण तयं अफे ताहे, सणियं मए इमं भणिया ।

निज्जिय-सुरामुरिदो तुदठो तुह मुयणु ! रइ-नाहो ॥ ३१ ॥

असरिस-साहस-आवज्जिएण मयरद्धएण तुह मुयणु ! ।

एयम्मि चैव जम्भे उवणीओ सो जणो एसो ॥ ३२ ॥

किज्जठ कंठ-ग्गहणं गाढं उकंठिओ जणो तुज्ज ।

एवं भणिया बाला लंज्जाए अहोमुही जाया ॥ ३३ ॥

चित्तगईयि य ताहे समागओ तम्मि चैव ठाणम्मि ।

तत्तो य मए भणियं वर-मित्तो एस मह मुयणु ! ॥ ३४ ॥

तुज्ज विओए सुदरि ! अप-वहं उज्जत्तो अहमिमेण ।

त्रिणिवारिओ अकारण-वच्छुल्ल-जुएण धीरेण ॥ ३५ ॥

तुह पावणे उवाओ एसो मह साहिओ इयेणेव ।

एएण सहाएणं सिज्जोस्सइ इच्छियं अह ॥ ३६ ॥

क्खा-सहाव-मुल्लं उज्जित्ता सज्जसं मुयणु ! तन्हा ।

निय-नेवत्थं सव्वं सत्ति समप्पेसु एयस्स ॥ ३७ ॥

काऊण तुज्ज रूवं जेण इमो मुयणु ! वच्चए वैहिं ।

परियण-विमोहणदठा पर-कज्ज-समुज्जओ धीरो ॥ ३८ ॥

एवं च मए भणिया सहरिस-हियया करेइ तं सव्वं ।

अह देवि निलुक्काइ पुणरवि मयणस्स पदठीए ॥ ३९ ॥

चित्तगईयि य तीए नोससं निवसिऊण नेवत्थ ।

उग्घादिच्च दुवारं आरूढो सत्ति सिवियाए ॥ ४० ॥

अह तम्मि मए लोए नीसदं जाणिकुण तं भवणं ।

भणिया य मए एस सुदरि ! किं इण्हि कायव्वं ? ॥ ४१ ॥

ओणंयं-मुहीए तीए सज्जस-वस-कंपमाण-गंत्ताए ।

कहकहवि इ उल्लविओ खलंत-अव्यत्त-वाणोए ॥ ४२ ॥

गुरु-विरह-दीडियाए पिययम ! तं पाविओ तुडि-वसेणं ।

कुणसु सयं जं जुत्तं सरणाग्गि समाणया तुज्ज ॥ ४३ ॥^{१२}

एवै तीए भणिए गंधव्व-विहीए सा मए बाला ।

१ त्वरितम् । २ शनैः । ३ आकर्षितम् = प्रसन्नम् । ४ अज्जाह । ५ वेत्त्याहम् ।
 ६ विह मविष्मति । ६ उग्घादिच्च = मयम् । ७ बहिः । ८ निवेदय । ९ द्वारम् । १०
 अवनतमुखयावया । ११ गतं = गान्तं = गतम् । १२ अ युगम् ।

परिणीया तं मयण देवं काऊण संक्लिणयं ॥ ४४ ॥
 अत्राणित्तु कमेण तभो सज्जसमेईइ विविह-वयणेहि ।
 खणमेगं रमिऊणं सुत्तो आलिगिऊण तयं ॥ ४५ ॥
 निटा-विगमे य मए वज्जरियं सुयणु । वच्चिमो इण्हि ।
 एरिसमायारिऊणं न हु जुत्तं अच्चिउं एत्थ ॥ ४६ ॥
 दाहं नीसासिएणं अह भाणिय तीइ हियय-दइयाए ।
 हा अज्ज-उत्त ! जुत्त कम-पत्तं आसि मह मरणं ॥ ४७ ॥
 मज्ज निमित्तं पाविसि सामिय ! जं गहय आवइं इण्हि ।
 नहवाहणो पयंडो विज्जा-बल-दंप्पिओ तह य ॥ ४८ ॥
 नासंतागवि अहं न नाह ! सरणं तु विज्जए किंचि ।
 ता तुह वइरिणि-रूवा जाया परमत्थओ अहयं ॥ ४९ ॥
 तुह-विरह-तावियाए न आसि मह सामि ! तारिसं दुक्खं ।
 जं तुह नाह ! दिव्वत्ति सभाविय इण्हि सजायं ॥ ५० ॥
 लद्धोवि नाह ! कहवि हु मज्ज अउत्ताए होसि न हु इण्हि
 पुन-रहियाण अहवा पत्तंपि इ विहइए सहसा ॥ ५१ ॥
 मो सुप्पइट्ठ ! एव भाणित्त अवलम्बिऊण मह कंठे ।
 गुरु-दुक्ख-निम्भराए रुन्न अह तीर वालाए ॥ ५२ ॥
 तत्तो य मए भाणिय सुदरि ! किं सांयमसरिस वहासि ? ।
 लद्धं जं लहिअव्वं इण्हि ज होउ तं होउ ॥ ५३ ॥
 तुह संगम-रहियाण मरण जइ होज्ज, होज्ज ता दुक्खं ।
 इण्हि पुण्ह सुदरि ! मरणेवि हु नत्थि दुक्खत्ति ॥ ५४ ॥

किञ्च ।

एसो अचित्तिओवि हु जह जाओ संगमो सह तुमाए ।
 तह चेव मा कैयावि हु अन्नंपि हु सोहणं होज्जा ॥ ५५ ॥
 कीरउ ताव उवाओ अहलो जइ होइ होउ, को दोसो ? ।
 मंचय-वडियाण पुणो तहडिया चेव भूमित्ति ॥ ५६ ॥
 नहवाहण-खयरं तं दट्ठूण मए इमं कयं सुयणु ! ।
 भवियव्वयाए दिट्ठ होज्जा जं किंचिमह उचियं ॥ ५७ ॥
 अंमुवगयं हि मरणं नासिज्जव तहवि ताओ खयराओ ।
 जैल-चव्वणुज्जयाणं मा कहवि हु एइ गुंलओवि ॥ ५८ ॥

१ धार्मिकम् । २ अपरीय=दूरीकृतम् । ३ आर्य-पुत्र । ४ प्रचण्डः । ५
 स्वप्नो=दत्तः । ६ विपत्तिः । ७ विषट्ठं=नश्यति । ८ तया । ९ अ कंहावि ।
 १० अभ्युपगतम्=अद्भूतम् । ११ जंलचर्वमोदतांशम् । १२ पुट्टकः ।

ता मुयशु ! मुंच सोयं वचामो रयणसंचए-ताव ।
 काळोचियं च पच्छा दिट्ठं दिट्ठं करिस्सामो ॥ १९ ॥
 तत्तो य तीए समयं नीहरिओ पणमिऊण रइ-नाहं ।
 अह तीए कंठ-लग्गो ठप्पइओ गयण-मग्गम्मि ॥ २० ॥
 रागंधयार-माहिय-नराण दट्ठुंय तारिसं चरियं ।
 दूरं नासिय-तेमिरो अह सहसा उग्गओ सूरो ॥ २१ ॥
 तत्तो य तीए भाणयं सामिय ! गाढ विवैसिया अहयं ।
 सूसइ गलयं अज्जवि केदूरे अम्ह तं नयरं ? ॥ २२ ॥
 दूरे अज्जवि नयरं सुंदरि ! इत्थ वण-निगुंजम्मि ।
 ओयरिमो जं होही इत्थ जलं एव मे भाणए ॥ २३ ॥
 तत्तो दोवि जणाइं अवइन्नाइं वणम्मि रम्मम्मि ।
 सीयल-जल-पडिपुन्नं अह दिट्ठं तत्थ निज्जरणं ॥ २४ ॥
 पाऊण जलं अह सा पत्तल-तह-छाहियाए उवविट्ठा ।
 काठं सरीर-चित्तं अहमवि तत्थेव आय्याओ ॥ २५ ॥
 भो सुणइह ! एवं खणंतरं वीसमामि जा तत्थ ।
 ताव य निर्मुओ सद्दो आसन्ने केळि-गेहम्मि ॥ २६ ॥
 जाया सत्थ-सरीरा सुंदरि ! वचामु इण्हि निय-ठाणं ।
 एयं सद्दं सोउं एस विग्गप्पो महप्पन्नो ॥ २७ ॥
 नूणं चित्तगइस्स य एसो सद्दो न होइ अन्नस्स ।
 एवम्मि वण-निगुंजे अहवा को संभवो तस्स ? ॥ २८ ॥
 एवं विचित्तियम्मी कयली-गेहाओ ताओ गुण्णिआओ ।
 तरुण-महिल्या-समेओ चित्तगइं क्षत्ति नीहरिओ ॥ २९ ॥
 तत्तो गंतूण मए सहरिसमालिगिओ स नेहेणं ।
 अहमवि तेणं, तत्तो उवविट्ठा दोवि सत्थेव ॥ ३० ॥
 तत्तो य मए भाणओ नीहरिएण तु मयण-गेहाओ ।
 किं मित्त ! तुमे विहियं विमोहिओ परियणो क्कवा ? ॥ ३१ ॥
 कहव तुमं निच्छुट्ठो का वा एसा मणोहरागारा ।
 माहिला, कत्थ व पत्ता, साहमु मह सन्वपेयति ? ॥ ३२ ॥
 चित्तगइं भणइ तओ निमुणसु मो चित्तवेग ! एग-मणो ।
 काऊण कणगमाला-रूवमहं ताव नीहरिओ ॥ ३३ ॥

१ विपाधिता = सुपिता । २ कियइइमू । ३ एवमे = एवं मया । ४ अवतीर्णा ।
 ५ अवाह । ६ धृतः (J. P. 3) । ७ सुपिठ = रहनम् । ८ धरिजनः =
 कजनः । ९ निर्मुक्तः ।

आरूढो सिब्रियाए पत्तो य कमेण वर-समीक्षम् ।
 विजाहरि-गण-गिञ्जत-विविह-वर-मंगल्लुप्पीलो ॥ ७४ ॥
 लागे समागयम्मी गहिओ मह कर-यलो सहरिसण ।
 नहवाहणेण, तत्तो कमेण वत्तो य वीवाहो ॥ ७५ ॥
 नहवाहणस्त पुरओ नई विविहंगहार-सोहिल्लं ।
 पारद्ध वार-विलासिणीहि धर-भोय-संवलयं ॥ ७६ ॥
 एत्थंतरम्मि एगा जुवई आगम्म कर-यलं निययं ।
 मुदा-रयण-समेयं दंसइ मह सज्जसुप्फुण्णा ॥ ७७ ॥
 तं दत्तुं चितियं मे एसा सा मज्ज संतिया मुदा ।
 हत्थि-भय-मोइयाए जा गहिया तीए कन्नाए ॥ ७८ ॥
 अइगुरुय अंगुष्ठि मणयं ओसोरिउं मए तत्तो ।
 अँवलाइया य एसा सहसा अह पच्चाभेनाया ॥ ७९ ॥
 एसा सा मह दइया हत्थि-भए जा विमोइया तइया ।
 विहिणो निओगओ कह जाया हगार्थणाण्णं ॥ ८० ॥
 पेच्छं अइदुग्घडपि इ सहसा कह मज्ज दंसण जायं ? ।
 अणुकूलो अहव विही किंवा तं ज नवि करेइ ? ॥ ८१ ॥
 एव विचिंतिऊण निदसिओं निय-करो मए तीए ।
 पुज्जं समप्पियाए तीए मुदाए सजुत्तो ॥ ८२ ॥
 कंने होउं तीए आसन्न-सहीयं साहियं एयं ।
 अँवनिदएण दुँक्खइ सीसं किर कणगमालाए ॥ ८३ ॥
 ता एसा खणमेग असोग-वणियाइ सुँवइ लग्गति ।
 तुम्हे एत्थ ठियाओं जहा-सुहं चव अच्छाह ॥ ८४ ॥
 वत्तं पुण पेक्खणए जीणाविजाउ अम्ह सिग्घेति ।
 एवं भाणिउं तीए उट्ठविओ चित्तमेग ! अहं ॥ ८५ ॥
 तत्तो तीए समयं पवर-घरुजाण-तिलय-भूयाए ।
 वियसंत-सुरहि-मंजरि-मवरंदाभोय-मुँहयाए ॥ ८६ ॥
 पत्तो रमणीयाए असोग-वणियाए सहरिसं तीए ।
 टिन्नम्मि आसणम्मी उवविट्ठो, सावि मह पुरओ ॥ ८७ ॥^{१४}

१ उष्णीलो = समूहः (B. D. L. 136) । २ नाट्यम् । ३ B इत्थं । ४ उष्णीणा = पूर्वा (M. P. 17) । ५ अइगुलीयकम् । ६ अपघायं । ७ उवत्तं किति ८ B °वणीयं । ९ कर्णे । १० A °हीए । ११ अपनिवृत्तं = निशया अमात्रं । १२ दःस्तं करोति = दुःखयति । १३ खपिति । १४ कल्पिताम् । १५ सुदया

अह सा सञ्जस-मरिया जाहे न चएइ किंचि वज्जरिं ।
 ताहे नियय-पउत्ती सव्वावि हु चिचवेग ! मए ॥ ८८ ॥
 पुव्व जा तुह कहिया तीएवि हु सा मए समासेण ।
 काहिया य जाव इत्थं इत्थीरुवण आयाओ ॥ ८९ ॥
 सुंदरि ! तुज्ज विओगे गुरु-दुक्खं माणसं मए पत्तं ।
 भमिओ तुज्ज निमित्ते सव्वंसुवि खपर-नयरेसु ॥ ९० ॥
 तां लज्जं मोत्तूण साहसु किं तुज्ज नामधेयंति ।
 काम्मि कुले तुह जम्मां किंवा नामं तु ते पिउणो ? ॥ ९१ ॥
 कहवि पुरे इह पत्ता पभूय-लोयस्स मज्झयारम्मि ।
 इत्थीरुवोवि अहं विन्नाओ सुयणु ! कह तुमए ! ॥ ९२ ॥
 एवं च मए भणिया कहवि हु उज्झित्तु सञ्जस वाला ।
 मणयं खलंत-वयणा अह एव भणितमाढत्ता ॥ ९३ ॥
 भयन्नसु मण-वट्टइ ! कहमि सव्वंपि ज तुमे पुट्टं ।
 तुम्ह सुपसिद्धमेव हि नयरं मुरनेदणं ताव ॥ ९४ ॥
 तत्थासि सुविक्खाओ पहंजणो नाम खपर-रायत्ति ।
 तस्स य पवरो मत्ती अइकुसलां नीइ-सत्थेसु ॥ ९५ ॥
 पहुणो य दढ भत्तो बुद्धीए चउव्विहाए संपन्नो ।
 रत्तां विस्तास-पयं आसि पुरा मेहनाउत्ति ॥ ९६ ॥
 तस्स य घरिणी पवरा पइ-व्वया रूव-संवया-कळिया ।
 उत्तम-कुल-प्पसूया इंदुमई नाम आसित्ति ॥ ९७ ॥
 तीए सह विसय-सोक्खं निसंवमाणस्स मेहनायस्स ।
 जाओ सुओ सुखो नामेणं असेणिवेगोत्ति ॥ ९८ ॥
 अन्भसिय-कला-नियरो साहिय-विज्जां गुणाण आवासो ।
 जणयाण कयाणदो कमसो सो जोव्वण पत्तो ॥ ९९ ॥
 एत्तो य दक्खिणाए इमीए सेठीए कुंजरायत्ते ।
 एयम्मि चेव नयरे चदगई आसि वर खपरो ॥ १०० ॥
 तस्स य मण-वट्टहििया महिला नामेण मयणरेहत्ति ।
 कालेण ताण पुत्तो अमियगई नाम संजाओ ॥ १०१ ॥
 धूया चंपय-गोरा चंपयमालत्ति तदणुमंजाया ।
 पत्ता य जोव्वणं सा विग्जाहर-कुमर-मण-हरणं ॥ १०२ ॥
 अह सा चंपयमाला धरिया मुरनेदणम्मि नयरम्मि ।

मंति-मुय-असणिवेगस्स, सापरं तेण परिणीया ॥ १०३ ॥
 नीया नियए नयरे सह तीए सो विसाल-नयणाए ।
 पर-पीईए जुत्तो भुंजइ माणुस्मए भोगे ॥ १०४ ॥
 अह अन्नया कयाइवि मंति-परं देवि^१ असणिवेगस्स ।
 नियय-तणयस्स तत्तो विरत्त-चित्तो महा-सत्तो ॥ १०५ ॥
 रत्ता पहंजेणं सहिओ संजाय-गरुय-संवगो ।
 सुगुरूण पाय-मूले पव्वइओ मेहनाओ सो ॥ १०६ ॥^२
 खयरो वि^३ असणिवेगो चंपगमालाए हियय-दइयाए ।
 समयं गिह-वास-फळं अणुहवई विसय-सोकउंति ॥ १०७ ॥
 अह चंपगमालाए कमेण पुत्ता ओ पंच उप्पन्ना ।
 ताणं पिययम ! निसुणमु कमेण एयाइ नामाइं ॥ १०८ ॥
 यज्जगई वाउगई चदो तह चंदणो सुमीहो य ।
 पंचण्हं पुत्ताणं उवरिं धूरा अहं जाया ॥ १०९ ॥
 जम्म-दिणे मह पिठणा सुय-जम्म-महूसवाओ अम्महिंओ ।
 काराविओ महरिसं महोच्छरो गरुय-नेहेण ॥ ११० ॥
 चत्ते य वारसाहे नामं तु पियं गुमंजरी मग्ग ।
 विहियं कमेण अहय देहार्चणं वड्डता ॥ १११ ॥
 जणयाण कयाणंदा लालिज्जंता य धाइ-पैणगेण ।
 पत्ता कुमारि-भायं कय-परियण-छेयणाणंदा ॥ ११२ ॥^४
 जुवई-जण-जोग्गाओ नट्टाईया फटाओ सपळाओ ।
 गहियाओ कमेण तओ पत्ता हं जोव्वणं पढमं ॥ ११३ ॥
 सुमिणिह-सही-सहिया रमामि विविहामु तय कीळामु ।
 वर-चित्त-पत्त-उत्थेजय-नघण-गंधव-थीणामु ॥ ११४ ॥
 तथ्य य पिययम ! अहयं सहायओ पुरिस-वेसिणी जाया ।
 वरया य मग्ग बहवे^५ इति सहि रापर-पकराण ॥ ११५ ॥
 वर-रुव-फळा-रिद्धाओ तेमि, जणओयि मग्ग माहेइ ।
 नं य कथयि मह इच्छा जायइ तो ते निवारइ ॥ ११६ ॥
 जं जो आउइ वरआ तं तं ने^६ठामि जायय अहं तु ।
 ताहं य असणिरंगो मग्ग पिया सांपमादओ ॥ ११७ ॥

१ परा - उट्टा । २ दाया । ३ अ^०वेण । ४ ङ युग्मम् । ५ ङ य । ६
 उरचयः - इति । ७ वणव - पणवम् । ८ ङ युग्मम् । ९ छिभयं - छेपडम् ।
 १० वेसिणी - वेसिणी । ११ अ^० इति । १२ थायात्रि । १३ ङ निष्ठा^० ।

ददूण तं ससोगं चंपगमाला उ भणइ निय-दइयं ।
 कीसं ससोगो सामिय ! दीससि चिंताउरो धणियं ? ॥ ११८ ॥
 तसो य तेण भणियं मह धूया ताव जोव्वणं पत्ता ।
 न य इच्छइ किंपि वरं सुंदरि ! गरुई इमा चिंता ॥ ११९ ॥
 धूया जोव्वण-पत्ता वर-रहिया कुल-हरम्मि वसमाणा ।
 तं किंपि कुणइ कज्जं लहइ कुलं मैइलणं जेण ॥ १२० ॥
 को होज्ज वरो धूयाए हंदि ! मण-इच्छिउत्ति चिंताए ।
 सुंदरि ! न एइ निदा रयणीएवि मह पसुत्तस्स ॥ १२१ ॥
 एयं निसम्म वयणं चंपगमालावि ताहि मे षणणी ।
 मज्झ निमित्ते सुंदर ! जाया सोगाउरा धणियं ॥ १२२ ॥
 अन्न-दिणम्मि पिय-सही पभाय-समयम्मि धारिणी-नामा ।
 सुज्जापहस्स धूया समागया मज्झ पासम्मि ॥ १२३ ॥
 भणइ य किमज्ज पिय-सहि ! हियेव्व विक्रियेव्व वैन्नव्व ।
 दीससि अन्न-मणा विव विदाण-मुहा ससोगिल्ल ॥ १२४ ॥
 चिर-भागयावि पिय-सहि ! कीस न संभासिया अहं तुमए ? ।
 ता भणसु सोग-कारणमेयं जं तुज्झ संजायं ? ॥ १२५ ॥
 एव च पिय-सहीए भणियाए मए तया समुल्लवियं ।
 सम्मसुवल्लक्खियं ते धारिणि ! निसुणंमु वुत्तंत्तं ॥ १२६ ॥
 तुज्जेहिं समं पिय-सहि ! कीलित्ता ता विद्याल-समयम्मि ।
 नाणाविह-कीलाहिं समागया नियय-गेहम्मि ॥ १२७ ॥
 उवरिम-भूमाइ तओ नाणा-माणे-रयण-हेम मइयम्मि ।
 पहंके पासुत्ता पवराए हंसतूलीए ॥ १२८ ॥
 अहं अदुद्ध-रत्त-समए दुंदुहि-सद सुणित्तु पाडिबुद्धा ।
 पिच्छामि गयण-मगं दिव्व-विमाणेहिं संकिन्नं ॥ १२९ ॥
 ददूण देय-निवह उज्जोइय-गयण-मडलं तत्थ ।
 मुर-सुंदरि-गण-साहिय चिंता मे एरिसा जाया ॥ १३० ॥
 क्कंधिसाईं मन्ने दिव्व-विमाण्णाईं दिट्ठ-पुज्जाईं ।
 एवंविहा य देवा देवीओ कत्थ दिट्ठाओ ॥ १३१ ॥
 एवं विचित्तयंती पिय-सहि ! मुच्छ-यसं अहं पत्ता ।

१ कीस = कस्यत् । २ मलिनताम् (H. D. VI. 142) । ३ हतेव । ४ विट्ठ-
 सेव । ५ सुमा = भीता, उद्विग्ना च (H. D. VII. 94) । ६ विद्यालसमये = सा-
 यम् । ७ अ भाए । ८ अयंराजसमये ।

मुच्छा-विरमे ततो जाई-सरणं समुपन्नं ॥ १३२ ॥
 सभैरिया पुत्र-भवा दोन्नि मए मणुप-देव-संबद्धा ।
 जह तं निसुणमु धारिणि ! सव्वपि हु वैज्जरिजंतं ॥ १३३ ॥
 जवुदीने दावे मुरगिरिणा उत्तरम्मि पासम्मि ।
 एरवयं वर-खित्त इहत्थि तेलोवैरु-विक्खायं ॥ १३४ ॥
 तम्मि य मज्झिम-खंडे आरिय-खित्तम्मि आसि वर-नयरं ।
 अमर-पुर-सरिस-रूवं पडिक्ख-नारिद-दुग्गम्म ॥ १३५ ॥
 ति-दुअण-लच्छी-निलयं ईन्म-सहस्सोवसेवियं विउळं ।
 आकाल-मुप्पइड नामेणवि मुप्पइडंति ॥ १३६ ॥^१
 उवहासिय-धणय-विहवो उअयार-रओ य सयल-लोपस्त ।
 देव-गुरु-पुण्य-रओ वैच्छल्ल-यरो य वंधूणं ॥ १३७ ॥
 दक्खिन्न-दया-कलिओ अंगणी सयल-यणिय-सत्थस्त ।
 हरिदत्तो नामेणं ईन्मो परिवसइ अह तथ ॥ १३८ ॥^२
 निज्जिय-रइ-सोदोग्गा सीलवई महुर-भासिणी देवता ।
 पाणपिया विणयवई विणयवई भारिया तस्त ॥ १३९ ॥
 पच-पयारे विसए तीए समं तस्त अणुहवंतस्म ।
 जाओ पहाण-पुत्तो वमुदत्तो नाम सुपसिद्धो ॥ १४० ॥
 ततो विणयवईए कमेण घूयाआ तान्नि जायाओ ।
 निज्जिय-मुरिद-मुदर-रुवाइसएण कलियाओ ॥ १४१ ॥
 जेट्ठा मुलायणात्ति य बीया कन्ना अणगवई नामा ।
 वमुवइ-नामा तइया ति-लोप-अच्छेरय-म्भूया ॥ १४२ ॥
 कमसो वड्ढंतीओ तरुण-जणुम्माय-कारथं रम्मं ।
 अह ताओ पत्ताओ तिन्निवि नव-जोन्वणारंभं ॥ १४३ ॥
 कन्ना मुलायणा सा परिणाया मेहलावइ-पुरीए ।
 सागरदत्त-मुएणं मुवेधु-नामेण वणिएण ॥ १४४ ॥
 विजयवई-नयरीए मुएण धणभूइ-सत्थवाहस्म ।
 धणवाहण-नामेणं विवाहियाऽणगवइ-कन्ना ॥ १४५ ॥
 सावि हु वमुमइ-कन्ना नयरीए मेहलावईए ओं ।
 धणवइणा पारणाया तणएण ममुदत्तस्म ॥ १४६ ॥

१ अ तिस्यरणं = पूर्वमवज्ञानम् । २ अस्मृता (II I. VI. 74) । ३ कथ्यमा-
 नम् (N. P. 3) । ४ त्रिलोक्यविक्रमात्मम् । ५ इत्यः = धेयः । ६ B दुग्गम् ।
 ७ वारगुहकारः, A ० परो । C अयनीः A अयनी । ८ B दुग्गम् । ९ B दुग्गम् । १० वेदव्यं
 सीभायम् । ११ दशा = वपुरा ।

अह सो घणवइ-वणिओ कलामु कुसलो अणंग-पडिंरुओ ।
 समयं तु वसुमईए सुंजइ माणुस्तए भोए ॥ १४७ ॥
 वडुंत-सिणेहाणं ताणं अन्नोन्न-रत्त-चित्तणं ।
 नव-जोव्वणाण सरसं विसय-मुहं सेवमाणणं ॥ १४८ ॥
 गुरु-जण-धिणय रयाणं अधरोपर-विरह-दुक्ख-रहिषाणं ।
 वञ्चंति वासराइं आणदिय-वधु-वग्गाणं ॥ १४९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पवरे हम्मिय-तलम्मि पासुत्तो ।
 घणवइ-वणिओ तीए वसुमइ-दइयाए संजुत्तो ॥ १५० ॥
 निम्मल-ससि-कर-उज्जोइयाए रयणीए पच्छिमे जामे ।
 निदा-खए विवुद्धा मुद्धा सा वसुमई वरई ॥ १५१ ॥
 निय-संयणीय-पसुत्तं पर-पुरिसं पिक्खिऊण भय-भीया ।
 सा पवण-हया तणु-तरु-लयव्व अह कंपिया सहसा ॥ १५२ ॥
 चितइ सा मिय-नयणा कथ गओ मज्झ नियय-नाहो सो ।
 दुक्ख-पवेसम्मि गिहे एसो पुरिसो कह पविट्ठो ? ॥ १५३ ॥
 किंत्ता सो मण-दइओ हविज्ज निहओ इमेण पावेण ।
 सोच्चिय दइओ अन्नो पडिहासइ किं विवज्जासा ? ॥ १५४ ॥
 अहवा न होह एसो मह दइओ ताव निच्छओ एस ।
 एत अउव्वो कोवि हु दीसइ दिव्वाणुकारित्ति ॥ १५५ ॥
 तह सुवइ सुव्रीसत्थो पविसित्ता पर-गिहम्मि जं एसो ।
 तं नूणं भवियव्वं केणावि हु कारणेणित्थ ॥ १५६ ॥
 जइ एत अन्न-पुरिसो दइओ वा तहवि इण्हि मह जुत्तं ।
 निय-सामुयाए सिग्गं जहट्ठियं चैव संहैउं ॥ १५७ ॥
 जइ पुण एय न कहेमि कहवि निय-सामुयाए बुत्तंतं ।
 आजम्मपि कळंकं सुदूसहं होइ ता मज्झ ॥ १५८ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उत्तरिया हम्मियाओ सा वाला ।
 पत्ता य सामुयाए मुदत्तणाए समीवम्मि ॥ १५९ ॥
 सा सणियं उट्ठविवा मणइ किमागमण-कारणं सुंण्हे ! ।
 तत्तो य वसुमईए जहट्ठियं साहियं सव्वं ॥ १६० ॥
 भणियं सुदंसर्णाए न संभवो अत्थि इत्थ अन्नस्त ।

१ B सरिसं । २ B युग्मम् । ३ इभ्यम् = एहम् (H. D. VII. 61) । ४
 शयनीयम् = शयना । ५ बु-खेन श्रेयाः शक्यो यत्र तद् बु-खप्रवेयम् । ६ विपर्या-
 सान् = धमात् । ७ अपूर्वः । ८ सुविश्रस्तः । ९ सामुया = शत्रूः । १० साहेउं =
 कथयितुम् (N.J. 2) । ११ उत्थाविता । १२ एवया = पुत्रवधूः ।

निदा-वसओ होम्जा तुह जाओ विन्ममो एसो ॥ १६१ ॥
 भणियं च वसुमईए अंबि ! सथे चैव ता निरंवेत्तु ।
 एवं तीए भणिया सुदंसणा लहु गया तथ ॥ १६२ ॥
 सम्मं निरुव्विओ सो निदाए पमुत्तओ तहिं पुरिसो ।
 नायं सुदंसणाए जह एस न होइ मह पुत्तो ॥ १६३ ॥
 तत्तो सुदंसणाए पोक्करियं दीहरेण सदेण ।
 धावह धावह टोया ! एस अउब्बो नरो कोवि ॥ १६४ ॥
 अम्ह घरम्भि पविट्टो जारो चोरोन्व नूण होऊण ।
 एवं सुदंसणाए विहियं सोऊण हँलबोलं ॥ १६५ ॥
 रे ! लेहँ लेह धावह काथ गओ काथ अच्छइ निरुक्को ।
 एमाइ वाहरेतो समुट्टिओ परियणो सब्बो ॥ १६६ ॥
 मिलिओ य भूरि-लांगो किं किं एयंति एव जंपेतो ।
 सिट्ठो समुददत्तो भणइ णए ! केण सुसिया सि ? ॥ १६७ ॥
 सोवि हु सपणायाओ समुट्टिओ कल-यलं निमामित्ता ।
 वज्जरइ केण अंबे ! सुसिया, जं एवमुल्लवासि ! ॥ १६८ ॥
 न हु इथ कोवि दीसइ दुट्ट-मई कीस अवि ! उव्विग्गा ! ।
 एवं तु तेण भणिया सुदंसणा एवमुल्लवइ ॥ १६९ ॥
 को सि तुमं कस्स सुओ कीस गिहं मज्ज आगओ पाव ! ! ।
 हा ! धिहँ ! किनिमित्तं अंबित्ति ममं समुल्लवासि ! ॥ १७० ॥
 कीस मह पुत्त-सेज्जाए इथ मुत्तोसि नट्ट-मज्जाय ! ।
 काथ कओ मे पुत्ता धणवइ-नामो हयास ! तुमे ? ॥ १७१ ॥
 एव च तीई निट्ठुर-वपणाणि निसम्म-विग्धिओ चित्ते ।
 सो पुरिसो निय-देहं पुणो पुणो अह पुँलाएइ ॥ १७२ ॥
 आलाइऊण मुइरं निय-देहं जाव सामल-मुहो सो ।
 टप्पइय-मणो ताहे आलोयइ नह-यलं सहमा ॥ १७३ ॥
 बुड बुड इय अव्यत्तं जैयं दितोव्य पवर-विग्जाए ।
 लेहँलइ य पुणरुत्तं ददुदुर इय भूमि-पट्टम्मि ॥ १७४ ॥
 जाओ खण्ण दीणो मयर-कुमारोव्य नट्ट-यर-विग्जां ।
 गाढं वेपिर-देहो मूदोव्य दिउँव्य संजाओ ॥ १७५ ॥

१ निरुव्विओ = अरुव्विओ । २ पमुत्तम । ३ अ एव । ४ कलकलम् (N.P.P.)

५ साठ = गृहीतवर्ष्यः । ६ अ सेडी । ७ वृत् ! । ८ अ विष्वाइ । ९ अ तीए ।

१० पदवति (N.P.P.) । ११ जापम् । १२ उद्वज्जति = उद्वज्जति । १३ इय एव ।

अह सं तारिस-रूवं पुरिसं ददुं सुदंसणा भणइ ।
 पाविट्ट ! किं न साहसि कथ्य कभो मह मुओ तुमए ? ॥ १७६ ॥
 सोवि अहो-मुह-वयणो हाऊण ठिओ न जंपई जाव ।
 ताहे सो जण-निवहो विविहं उहविटमाडतो ॥ १७७ ॥
 एओ इन्ध-वरम्मी समागओ चोरियाए धण-खुओ ।
 अन्ने भणंति चोरो जइ ता सेग्जाए किं मुत्तो ? ॥ १७८ ॥
 ता एम वमुमईए कैएण पैरदारियाए आयाओ ।
 अन्ने भणंति जाओ जइ ता अंविस्ति किं भणइ ? ॥ १७९ ॥
 ता एम धणवइधिय विहिओ कंजावि अन्न-रूवेण ।
 देवेण दाणवेण य केळीए पिएण मत्तामो ॥ १८० ॥
 अन्ने भणति भूओ एस पिमाटव्य आगओ एथ ।
 अम्हाण छटण-हेटं एरिस-रूवेण दुहप्पा ॥ १८१ ॥
 भो भो न एवमेयं भणंति अन्ने उ किंतु निमुणेह ।
 वमुमइयाए सीळं परिक्खिउं आगओ तियसो ॥ १८२ ॥
 एमाइ बहु-विगण्यं परोप्परं जा जणो समुदुवइ ।
 ताव य पिय-सहि ! धारिणि ! निमुणमु जे ताव संजायं ॥ १८३ ॥
 कंऊर-हार-अंगय-त्रिरायमाणां मणोहर-सरिरो ।
 सहसा पयडीभूओ भामुर-दित्ती सहि तियसो ॥ १८४ ॥
 देवेण तेण भणियं निमुणह एवस्स वइपरं महा । ।
 अवियाणिय-परमथा करेह किं बहुविह-विगण्ये ? ॥ १८५ ॥
 एओ ह पावकारी सुमंगलो नाम नहपरो आसि ।
 साहिय-बहुविह-विज्जो विज्जाहर-नयर-मुपसिद्धो ॥ १८६ ॥
 अह अन्नया कयाइवि मममाणो इच्छिएसु नयेसु ।
 एओ इत्थ पुरीए समागओ जोग्गणुम्मत्तां ॥ १८७ ॥
 हम्मिय-तलमारूढा ण्हारुंतिन्ना इ वमुमई एसा ।
 गयण-टिएण दिहा इमेण सुइरं च निज्जाया ॥ १८८ ॥
 ददुं इमीए रूवं खुहियं अह माणसे तु एवस्स ।
 काठं धणवइ-रूवं अयपारिओ इत्थ गेहम्मि ॥ १८९ ॥
 अवियाणिय-परमथा मुत्ता अह वमुमई इमेणावि ।
 मुरयम्मि रंजिय-मणो चितइ एवं महा-पावो ॥ १९० ॥

१ अधोमुखं = अधस्ताद् वदनं यस्य यः । २ चोरका = चौर्यम् । ३ इतेन =
 तदर्थं = वमुमख्योमिति यावत् । ४ पारदारिकतमा । ५ एष । ६ आनोत्तोगां ।
 ७ निभ्याता = दृष्टा । ८ अक्षतीर्णः ।

धणवद्-रुवेण ठिओ अन्नाओ एय सयल-लोएण ।
 एईए वर-तणूए समयं सेवामि मुरप-मुहं ॥ १९१ ॥
 विग्जाहरीहिं किंवा मह कज्जं किय अज-सुवईहिं ।
 सोहग्ग-निहाणाए पत्ताए इमाए माहिलाए ! ॥ १९२ ॥
 एवं विचिंतिठणं अवहारिओ धणवई इमेणं तु ।
 नेऊण भरह-खित्ते मुक्को उ त्रिणीय-नयरीए ॥ १९३ ॥
 पच्छाइय निय-रुवं धणवद्-रुवं थिहिनु विग्जाए ।
 यमुमद्-मुरयासत्तो एतो सो चिट्ठई इय ॥ १९४ ॥
 सोवि इ धणवद्-शणिओ विणीय-नयरीए पाविओ वैरओ ।
 ददुं अउव्व-नयारि विन्धिप-हियओ विचितेइ ॥ १९५ ॥
 का एसा वर-नयरी कथ व सा महलावई नयरी ।
 किं केण व अवहरिओ पच्छामि व मुमिणयं एयं ! ॥ १९६ ॥
 एवं विचितयंतो वाहिं नयेरीए जाय परिभमइ ।
 तावय पवहग्गणे सैमोसदो केवली दिट्ठो ॥ १९७ ॥
 सिरि-उसहनाह-जिणवर-वंस-पसूओ तिलोय-विस्साओ ।
 नामेण देवविरओ रीय-रिसी मुणि-गण-समेओ ॥ १९८ ॥
 सं ददुं जाय-त्तोसो काऊग पयाहिणं तु तिबंणुतो ।
 पणमिय केवलि-पटणे उयविहो उचिय-देसग्गि ॥ १९९ ॥
 नाऊग व पथावं विहिय-पणामेण सेण संउसं ।
 केण अहं अवहरिओ भयवं ! किंवा इमं गिचं ! ॥ २०० ॥
 का वा एसा नयरी एवं पुट्टेण भगवया सइस ।
 धणवद्गो पुग्गुत्तं सर्व्वपि इ सादिपं तइया ॥ २०१ ॥
 विन्नाय-सरूवां सो मग्ग-निइ-माइ-वंपु-परिहाणो ।
 मुक्-सोग-समावन्नो केवलिणा एरिसं मग्गिओ ॥ २०२ ॥
 मा भर ! कुणसु मोयं परिमओ चंप एम संमारो ।
 इट्ठ-विओगा-उणिह-पभोग-दुक्खेदि संफिओ ॥ २०३ ॥
 एयग्गि वनेतार्जं जीवाणं विमय-मोदिप-मगार्जं ।
 सेजोग-विण्णओगा अणंणसो भर ! जायति ॥ २०४ ॥
 परमपमो व दुक्खं जायइ निय-दुह-वेग्गुणा जणिपं ।

१ अहंताः । २ अरुहणः । ३ विनीता = लक्षणा । ४ वरभो = वरदा ।
 ५ उचिय = उच्यते । ६ उचिय = उच्यते । ७ उचिय = उच्यते । ८ उचिय = उच्यते । ९ उचिय = उच्यते ।
 १० उचिय = उच्यते । ११ उचिय = उच्यते । १२ उचिय = उच्यते । १३ उचिय = उच्यते । १४ उचिय = उच्यते ।

हृषइ हु निमित्त-मित्तं सैसं पुण बैञ्ज-अत्थम्मि ॥ २०५ ॥
 ता तेण नहयरेणं न मञ्ज परमत्थओ कयं दुक्खं ।
 किंत्तु निय-कम्म-जणियं एवं भावेषु निय-चित्ते ॥ २०६ ॥

अविय ।

“पैत्थरेणाहओ कैवो पत्थरं डैक्कुमिच्छई ।
 मिंगारिओ सरं प्पय सैरुप्पति विमग्गई ॥ २०७ ॥”
 ता भद ! जिणाणाए कम्म-समुच्छेयणम्मि उज्जमसु ।
 ततो विलीण-कम्मो पाविहिस्सि न एरिसं दुक्खं ॥ २०८ ॥
 इय केवल्लिणा भाणिओ पाडिबुद्धो धणवई इमं भणइ ।
 इच्छामो ईणुसद्धिं पव्वउजे देह मे भयवं ! ॥ २०९ ॥
 केवल्लिणा से दिन्ना पव्वउजा सव्व-पाव-मल-हरणी ।
 अह जाओ सो समणो सामन्न गुणेहि उव्वेओ ॥ २१० ॥
 पुंश्व-सय सहस्साई तीसं काऊण उग्ग-तव-चरणं ।
 तेमांसियं च काऊण अणसणं चत्त-देहो सो ॥ २११ ॥
 उव्वणणो ईसाणे अञ्ज-गण-संकुले विमाणम्मि ।
 च्चदञ्जुणाभिहाणे देवो चंदञ्जुणो नाम ॥ २१२ ॥”
 ओहिन्नाणेण तओ नाऊण सयल-नियय धुत्तंते ।
 सो हं भो भो भदा ! समागओ एत्थ नयरीए ॥ २१३ ॥
 वसुमइ-कंठ-विल्लगो सयणीय गओ पसुत्तओ दिट्ठो ।
 पच्छाइय-निय-रूत्तो धणवइ-रूत्तेण एस ठिओ ॥ २१४ ॥
 जाओ य मञ्ज कोवो तव्वसओ चित्तियं मए एयं ।
 मारिमे इमं पावं मह दइयाए सह पमुत्तं ॥ २१५ ॥
 जणःणि-जणयाण अहवा जौणावित्ता य सयल-लोगसस ।
 एयस्स दुट्ठ-चरियं काहामि विणिग्गहं पच्छा ॥ २१६ ॥
 एवं विच्चित्तेऊणं अवहरियाओ इमस्स पावस्स ।
 सव्वाओ विज्जाओ जाओ य इमो सभाव-त्थो ॥ २१७ ॥
 ततो य वसुमईए सहसा निटा मए खवं नीपा ।
 ईए विवुद्धाए नायं जह एस पर-पुरिसो ॥ २१८ ॥

१ वज्जो = बाह्यः । २ पत्थरो = प्रस्तरः = पाषाणः । ३ वलीवः, प्रस्तावा-
 दय वा । ४ टवकुं = दंष्ट्रम् । ५ अ = च्छेद । ६ पय = प्राप्य । ७ सरसय शब्द-
 स्थोत्पत्तिम् । ८ अनुशारितम् = आश्रामम् । ९ भोगमयगुणेः । १० त्रिशतपूर्वसङ्घमि-
 त्ताने 'वसुणं' इति शेषः । ११ = सुग्मम् । १२ शपयित्वा । १३ स्वभावस्थो =
 मूलस्थः ।

गंतूण सासुयाए सिद्धा वत्ता इमाइ सग्वावि ।
 तत्तो सुदंसणाए दट्टूण इमं कओ रोलें ॥ २१९ ॥
 पडिबुद्धेण इमेणवि तेणिह भंवा सुदंसणा भणिया ।
 सोउं निट्टुर-वयणं पलोइयं नियय-देहं तु ॥ २२० ॥
 दट्टूण पुब्ब-रूवं निय-देहं विम्हिओ इमो चित्ते ।
 मह विज्जाए पभावो अवहारिओ केण अज्जति ? ॥ २२१ ॥
 एवं विचित्तिऊणं उप्पइउमणेण ताहि एएण ।
 निय-विज्जा संभरिया पवरा नहमामिणी नाम ॥ २२२ ॥
 तहवि हु उप्पइऊणं जाहे न चएइ ताहि विनायं ।
 कुविण्ण मज्ज केणवि विज्जा-च्छेओ कओऽवस्सं ॥ २२३ ॥
 सेणेव सभावत्थो जाओ न चएमि गयणमुप्पइउं ।
 एवं विमप्पयतो एसो दीणत्तणं पत्तो ॥ २२४ ॥
 एवं पिय-सहि ! धारिणि ! सोउं तियसस्स भासिये तस्स ।
 सेट्ठी समुददत्तो सुदंसणा सावि से भग्जा ॥ २२५ ॥
 आटिगिय तं देवं अइगुरु-सुय-दुक्ख-दल्लिप-हियपाइं ।
 दीहर-सरेण दोणिवि करुणं रोत्ते पवत्ताइं ॥ २२६ ॥
 तह तेहिं तत्थ रुन्नं करुण-पलोवेहिं नह-भरिएहिं ।
 जह सो समागय-जणो सन्वोधि हु रंविउं लम्पो ॥ २२७ ॥
 सोऊण रुन्न-सदं सेट्ठिस्स गिहम्मि नपर-वत्थव्वो ।
 सन्वोवि हु संमिलिओ सवाल-बुद्धो जणो तत्थ ॥ २२८ ॥
 नाऊण य वुत्तंतं सव्वं अंनुन्न-वज्जरिगजंतं ।
 अक्कोसंति बट्ठुविहं सुमगलं नपर नारीओ ॥ २२९ ॥
 एयस्स पडट विज्जू मुत्तो म एस वुत्थउ पाओ ।
 निदोसांवि धणवई अवहारिओ जेण पावेण ॥ २३० ॥
 हा ! पाव ! किं न आसी नपरिओ तुह मरुव-जुत्ताओ ।
 मुद्दाए वसुमईए जेण तुमे रंदिथं सीळ ! ॥ २३१ ॥
 ता पाव ! इण्ह पावतु अणग्ग-कज्जम्मि निरय ! निट्ठग्ग ! ।
 निय-दुष्सेट्ठिय-सरिसं इह-पर-लोए फलं कइयं ॥ २३२ ॥
 एवं न होइ जोगं नाम एयस्स दृष्ट चरियस्स ! ।

१ रोलो = दोलाहनः (II. D. 111. 15) । २ अ. ए. ३ उपपत्तिपुमनवा =
 वृद्धिपुत्राभेन ४ अ. ३ शिरी । ५ रोदिपुम् । ६ मगर-वास्तवः । ७ अनुपं =
 अयोन्यम् । ८ बुध्यताम् = ज्ञायोपताम्, सुत एव चित्तव्यवहारः । ९ भयम् =
 भयायम् ।

पावो अमंगलो एस जेण एयं कयं पावं ॥ २३३ ॥
 कन्न-कडुएहिं एवं असम्भ-वयणेहिं तेण लोएणं ।
 अक्कोसिओं स बहुहा सुदीण-वयणो तहिं वरओं ॥ २३४ ॥
 तेणेव देवेण तहिं माया-विताइं रोवमाणाइं ।
 अणुसातियाइं सम्मं तुण्हिकाइं तु जायाइं ॥ २३५ ॥
 तत्तो सुरेण भणिया मुंचंतीं यूळ-अंसुय-पवाहं ।
 भदे ! वसुमइ ! इण्हिं को तुह हिययस्स डेच्छाहो ? ॥ २३६ ॥
 अह तीए वज्जरियं लज्जाए समोणमंत-वयणाए ।
 जं किंचि तुमं सामिय ! आइससि तहिं समुच्छाहो ॥ २३७ ॥
 भणियं सुरेण सुंदरि ! जइ एवं ता करंसु पव्वज्ज ।
 जिण-वर-भणियं-धम्मं कम्म-महा-कंद-कोशलं ॥ २३८ ॥
 जइविं हू सुंदरि ! तुमए अयाणमाणाए एयमायरिय ।
 तहविं हू इमस्स पावस्स ओसह हांठ पव्वज्जा ॥ २३९ ॥
 तत्तो य वसुमइए तहत्ति बहु मन्नियं तय वयणं ।
 महइए विभूइए निय बंधव-अणुमया ताहे ॥ २४० ॥
 तत्थेव य नयरीए सुहम्म नामस्स पवर-सूरिस्स ।
 मयहरियाए बहुविह-साहुणि-गण सेविय-कमाए ॥ २४१ ॥
 चंदजसा-नामाए समणिया सुर-वरेण तयमेव ।
 तीएवि य आगम-विहिणा दिना दिक्खा वसुमइए ॥ २४२ ॥
 सोवि सुमंगल-खयो गुरु-रोसणावि तेण देवेण ।
 ददूट्ठण दीण-वयणो न मारिओ कहविं हू दयाए ॥ २४३ ॥
 नेऊण माणुसुत्तर-गिरिस्स परओ त उज्झिओ वरओ ।
 अह सो तियसो पत्तो नियय-विमाणम्मि वेगेण ॥ २४४ ॥
 साविं हू वसुमइ-अज्जा समिइ-गुत्तीसु सम्ममुवउत्ता ।
 सैज्जाय-ज्जाण-जुत्ता उज्जुत्ता विणय-करणम्मि ॥ २४५ ॥
 पुव्व-सय-सहस्साइं बहुणि काऊण पवर-सामंनं ।
 संलेहणाए सम्मं होसित्ता नियय-देहं तु ॥ २४६ ॥
 अणुराय-वसा तं चिय ज्ञायंती मुर-वरं निए हियए ।
 कय-अणसणा वसुमइं कालं काऊण उववना ॥ २४७ ॥
 ईसाण-नामम्मि विडज्ज-कप्पे चंदज्जुणे दिव्व-विमाणयम्मि ।

१ माता-पितरौ । २ वत्साहः । ३ आदिशब्दि = आज्ञा करोपि । ४ अजा-
 नत्या । ५ अ तिष्ठभिः कुदकम् । ६ आयां = साध्वी । ७ सज्जाओ = साध्यायः ।
 ८ होषिता = सूर्यपिता = धर्माणं कृत्वा । ९ अ दक्षणे ।

देवस्त चंदञ्जुण-नामगस्त चंदणहा नाम पहाण-देवी ॥ २४८ ॥
 साहु-धणसर-विरइय-सुवोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगिग-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूवाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ वसुमइ-मुरलोय-पावणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहांए छट्ठां परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पप्रः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ १५०० ॥

अह पुव्व-संगएणं समयं चंदञ्जुणेण देवेण ।
 गाढाणुयाय-रत्ता भुंजइ दिय-लोग-सोकखाइं ॥ १ ॥
 चंदणह-देवीए सुर-लोए सुर-वारेण तण सम ।
 बोलाणो बहू-कालो दिव्व-सुह अणुहयंतीए ॥ २ ॥
 अह अन्नया कपाइवि विच्छाय पिच्छिऊण निप-दइयं ।
 भय-भीया सा देवी तं देवं एवमुल्लयइ ॥ ३ ॥
 सामिय ! कीस ससंको अरइ-पेरदोअव दांससि तुयंति ।
 तह कंतं ! रुइ-विज्जिय-देहो दीणांय कि इण्हिं ॥ ४ ॥
 सुक्कइ कीस अकम्हा कुमुम-समूहो सिरमि संजमिओ ? ।
 वेसणाणि तुज्ज सामिय ! सामळ-वन्नाणि कि अहुणा ? ॥ ५ ॥
 थेरहरइ कीस दिट्ठी काममि य सिट्ठिळ-आपरो इण्हिं ।
 मोट्टिसि य कीस अंगं-पुणो पुणो, देव ! वज्जरमु ? ॥ ६ ॥
 अह चंदञ्जुण-देवो एवं पुट्ठो पियाए वज्जरइ ।
 कि न याणसि सुंदरि ! जेण ममं पुच्छसि इमं तु ? ॥ ७ ॥
 देवस्म चयण-समए इमाणि जायंनि मुयणु ! डिगाणि ।
 ता मज्जावि सुइ-समओ आसन्नो वइइ इयाणि ॥ ८ ॥
 एवं निसम्म वयणं देवी अइपहइहस्म देवस्त ।
 उप्पन्न-भारुय-साया दुक्कसं नरओयमं पत्ता ॥ ९ ॥
 अह अन्नया कपाइवि सो देवां तीइं पिच्छमाणीए ।
 खरतर-ववण-संमुद्धप-दीवाअव अदंसणीमूओ ॥ १० ॥

१ ४ १५६ । २ १५६० - वीरिनः (प. ८ ११.१०) । ३ संवमितः - निवदः ।
 ४ वसुननि-वसुनि । ५ वरहरइ - वसुने (अ. प. १) । ६ मोट्टि, मोट्टादि वा
 "मरवेठे" इति मायायाम् । ७ च्युतिः - वरणम् । ८ नरकोरमम् । ९ ५ १५६० ।
 १० ४ १५६० ।

सत्तमो परिच्छेओ ।

ददूण चुपं देवं देवी चंदणहा सुदुक्खत्ता ।
 मुच्छा-विरमे करुणं विलविउमेवं समारद्धा ॥ ११ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वल्लह ! मोत्तूण ममं गओ कहिं देव ! ।
 तुमए रहिया सामिय ! कं सरणमहं पवज्जामि ? ॥ १२ ॥
 खण-लव-भेत्तपि तुमं विणा मए नेव नाह ! अच्छतो ।
 मोत्तूण ममं इण्हि कथ्य गओ लोयणाणंद ! ॥ १३ ॥
 तं चेव मज्झ सरणं तं नाहो जीवियं तुमं देव ! ।
 तुमए मुक्का सामिय । भण इण्हि कथ्य वच्चांमि ! ॥ १४ ॥
 हा ! कथ्य गओ वल्लह ! एत्थ अणाहं मम पमोत्तूणं ।
 को मह सरणं इण्हि सामिय ! तुमए पमुक्काए ? ॥ १५ ॥
 सो चेव देव-लोगो देव-सहस्सोवसेहिओ रम्मो ।
 तुह विरहियौइ इण्हि भावइ नरओवमो मज्झ ॥ १६ ॥
 तं चिय इमं विमाणं रम्मं मणि-कणग-रयण-विच्छुरिय ।
 तुमए मुक्क भावइ षेण्डियालय-सेच्छहं नाह ! ॥ १७ ॥
 किकर-वग्गोवि इमो चाडुकरो विणय-करण-तल्लिच्छो ।
 परमाहम्मिय-सरिसो भासइ तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १८ ॥
 पुंताग-नाग-चंपय-नमेरु-मंदार-भेहिरे रम्म ।
 उज्जाणं तुह विरहे अत्तिपत्त-वणं व पडिहाइ ॥ १९ ॥
 वर-मउज्जण-वावीओ निम्मल-जल-पूरियाओ रम्माओ ।
 भासंति तुज्झ विरहे वेयरणि-नईइ तुल्लाओ ॥ २० ॥
 धन्नाओ नारीओ जाओ मयं अणुसरंति भत्तारं ।
 एपम्मि देव-भावे कत्तो एयारिसं मज्झ ? ॥ २१ ॥
 एनाइ पलवमाणा सा देवी हणइ नियय-हत्थेहिं ।
 अंगाइ सुदुक्खत्ता कंदंती करुण-सदेण ॥ २२ ॥
 मुच्छिज्जइ पुणरुत्तं नीसाहारा य पडइ भूमीए ।
 संपत्त-भेयणा सा पुणरवि एवं समुल्लवइ ॥ २३ ॥
 हा ! नाह ! किं न पेच्छसि विलवंति जं न देसि उल्लावं ।
 किं वा रुद्धो वल्लह ! किं अवरद्धं मए तुज्झ ! ॥ २४ ॥
 पणय-कुवियार सामिय ! चाडु-सहस्साणि मज्झ कुब्बंतो ।
 इण्हि कीसं अकंठे विलवंति मुंचसि ममं तु ? ॥ २५ ॥

१ A ०याए । २ मासते (H. P. IV. 159) । ३ विच्छुरितं = ध्याप्तम् । ४
 पटिकासयं = पटिकावादनशृङ्गम् । ५ अच्छहं अदृश्यम् (H. P. 156) । ६ सुत्तम् । ७
 प्रणवकुपिताया मम ।

हा ! नाह ! किं न याणसि अइगुरु-अणुराय-मोहिया एसा ।
 मह विरहं कहं होही जेण अकडे तुमे मुक्का १ ॥ २६ ॥
 एव बहु णगारं पिययम विरहम्मि कदमाणा सा ।
 जाया उम्मूलिय-कमलिणिव्व विच्छाय मुह कमला ॥ २७ ॥
 दट्टूण गरुय सोय गुरु दुक्ख सैमोहय तय देवि ।
 ताए निद्ध वयसा सयपभा एवमुल्लजइ ॥ २८ ॥
 जाणिय जिण वयणावि इ ससार-सरूवय मुणेऊण ।
 इयर-महिलव्व पिय-सहि ! विलवसि किं एरिस बहुहा १ ॥ २९ ॥
 पिय-सहि ! न इ साहारो बहुणावि इ विलविण्ण ज अथि ।
 ता किं छाणिय गल थण समेण विहलेण रुणेण १ ॥ ३० ॥
 जइ विलवसि सैयहुत्त पिट्टिसि देह करासि गुरु सोय ।
 सहवि इ न एइ दइआ काल-कयतेण जो नीओ ॥ ३१ ॥
 तो एय नाऊण नह सिटिलेसु मुच गुरु सोग ।
 उज्जम जिणिंद धम्म एवविह-दुक्ख समणम्मि ॥ ३२ ॥
 सी तव सजम रूवा देव भव नथि वट्टमाणाए ।
 सम्मत्त सुद्धि हउ सुदरि ! ता उज्जम कुणसु ॥ ३३ ॥
 गतूण विदहेसु वदसु ति लक्क वधव जिणिंदे ।
 केवालियो तह साहू सजम-करणुज्जए धीरे ॥ ३४ ॥
 सासय जिण भवण द्विय जिणिंद-विजाणि परम भत्तीए ।
 कुल सल दीव पव्वय ठियाणि गतूण पणमसु ॥ ३५ ॥
 एव विमुद्ध-सम्मत्त सजुया पाविऊण मणुयत्त ।
 लद्धु जिण वर दिक्ख हय-कम्मा वेयासि सिद्धीए ॥ ३६ ॥
 एवविह दुक्खाइ तंथ गया नेव पाविसि अवस्स ।
 जर-मरण रोग-सागहिं वज्जिया हासि आकाल ॥ ३७ ॥
 एव सयपभाए भणिया चदप्पहा तहिं देवी ।
 मात्तूण दइय साग समागया एय लायम्मि ॥ ३८ ॥
 सहिया सयपभाए वदित्ता जिण-वरिंद विबाइ ।
 नदीसरम्मि ताह समागया एय भरहम्मि ॥ ३९ ॥
 तत्थ य पच्छइ नयर रायगिहे पवर-व्रीहिरुज्जाणे ।

१ ऋ पव्वाय । २ समाहार्य = समवहताम् । ३ श्लिग्ध-वयसा = प्रियसखा ।

४ छाणिका = छागिका (म P I ३९१) । ५ अजा । ६ तादवसि । ७ थि येत्थ
 = शिथिल कुह । ८ थ = जिन-इधर्म । ९ मत्तसि = गच्छास । १० तत्र = सिद्धी ।

११ बाहर = बाह्यम् ।

समण-गण-सेविय-कमं समुराधुर-मणुय-परियारियं ॥ ४० ॥

धम्मं वागरमाणं सुहंकरं नाम केवलं ताह ।

गयणाओ ओयरिया सा देवी पिय-सहि-समेया ॥ ४१ ॥

वंदिय सुहंकरं तं सुहं करंतं तु भाविय-सत्ताणं ।

सेसेपि समण-संघं उवविट्ठा उचिय-देसम्मि ॥ ४२ ॥

अह सो भयवं तीए स-देव-मणुयासुराइ-परिसाए ।

गंभीर-मारईए एवं भणिउं समाडत्तो ॥ ४३ ॥

अइदुलहो मणुय-भवो सुकुलपत्ती जिणिद-धम्मो य ।

पत्तम्मि तम्मि उज्जमह सब्बहा मा पमाएह ॥ ४४ ॥

कर-गहिय-सलिल-सरिसं खणे खणे शिज्जेए इमं आउं ।

तग्हा जिण-वर-धम्मे मा इ पमायं कुणह तुग्हे ॥ ४५ ॥

कुत्त-सुइ-अग्ग-संगय-जल-लव-तुल्लम्मि जीवियव्वग्गि ।

उज्जमह भाव-सारं अइविसमा जेण कम्म-गई ॥ ४६ ॥

जग्हा पमाय-मूलं दुक्खं सब्बंपि एथ संसारे ।

चउसुवि गईनु नियमा तेण इमो हाइ मोत्तव्वो ॥ ४७ ॥

एसो जम्म-निमित्तं रोम-जरा-भरण-दुक्ख-सय-हेउ ।

एय-वसग्गा य सत्ता भमेति भव-सागरे घेरे ॥ ४८ ॥

मोत्तूण ता पमायं करेह वर-उज्जमं जिणिदस्स ।

धम्मम्मि तग्गय-मणा संसार-समुद-बोहित्थे ॥ ४९ ॥

परमत्थ-बंधु-भूए इमम्मि धम्मम्मि उज्जमं कुणह ।

निदूधूय-सव्व-पावा पावह तो मोक्ख-सावखाइ ॥ ५० ॥

नाउं कहंतारं सा देवी चंदप्पहा इमं भणइ ।

भयवं ! कथुववन्नो दइओ चंदज्जुणो मज्झ ? ॥ ५१ ॥

मह कित्तियं च आउ इओ चुयाए य कथ मह जम्मो ? ।

दइएण तेण समयं होउज नवा दंसणं मज्झ ? ॥ ५२ ॥

एयं च पुच्छिओ सो बहू-माण-जुयाए तीए देवीए ।

भयवं सुहंकारो अह एवं भणिउं समाडत्तो ॥ ५३ ॥

महे ! सो त्तेह दइओ इह चैव य भारहम्मि वासम्मि ।

वेयइह-पव्वय-धरे उत्तर-सेटीए रम्माए ॥ ५४ ॥

१ न्वाकुर्वन्तम् — उपदिशन्तम् । २ B युमम् । ३ B सुमकं । ४ A सुभं कं ।

५ B खण, । ६ प्रमाद्यत — प्रमादं कुरुत । ७ क्षीयते । ८ बोहित्थी — वानपात्रम्

(M. D. VI. 96) । ९ कथाया उपरोक्षान्तरं विचाररूपं कथान्तरं प्रत्यावसिति

भावः ।

नयरम्भि चमरचचे भाणुगई-नामयस्त खयरस्त ।
 पिय-जाया कुच्छीए उप्पन्नो पुत्तं भावेण ॥ ५५ ॥
 पलिओयमाणि अट्ठ ओ तुह आउ आसि समुदियं भदे ! ।
 इण्हि तु धास-लक्ख असेसं चिट्ठए आउं ॥ ५६ ॥
 पुन्नम्भि धास-लक्खे चइऊण तुमपि तांइ सेठीए ।
 मुरनदणम्मि नयरे खयरस्त ओ असणिवेगस्त ॥ ५७ ॥
 घूया होहिसि भदे ! पवरा उ पियं गुमजरी-नामा ।
 पुव्व-दइएण समय तथ य तुह दसण होही ॥ ५८ ॥^३
 तत्तो य भणइ देवी नायव्वो सो मए फहं भयवं ! ।
 कहवा पाणिग्गहण होही मह तेण समयपि ॥ ५९ ॥
 अह केवल्लिणा भणियं निमुणमु जत्ताइ जिण-वरिदस्त ।
 उम्भिट्ठ-करि-वराओ मोइस्सइ जो तुमं भदे ! ॥ ६० ॥
 सो चैव य नायव्वो एसो सो पुव्व वट्ठो मज्झ ।
 पुणरवि विसस-दसणमेव तुह होहिही तेण ॥ ६१ ॥^४
 तुह माउल घूयाए पाणिग्गहणम्मि कणगमालाए ।
 काउ तांए रूवं एही सो मित्त-कज्जेण ॥ ६२ ॥
 जो तथ कणगमाला-रूवो होही स पुव्व-दइउत्ति ।
 नायव्वो नीसकं भदे ! चदप्पभे ! तुमए ॥ ६३ ॥
 तयणतर च होही पाणिग्गहणपि तेण सह तुज्ज ।
 जाई-सरणेण तुम सुमारिस्ससि मह इम वयण ॥ ६४ ॥
 एय पिय-सहि ! धारिणि ! केवल्लि-वयण निसम्म सा देवी ।
 जाया हरिसिय-हियया केवल्लिणो नमिय पय कमल ॥ ६५ ॥
 तत्तो टप्पइया सा सासय जिण चेइयाई सन्वाइ ।
 वदित्ता तित्थपरे महा-विदेहेसु सव्वेवि ॥ ६६ ॥
 स-ट्ठाण सपत्ता ते विय देवं मणेण चित्तेती ।
 अह अन्नया कयाइवि सावि पुया आउव-उयम्मि ॥ ६७ ॥^५

एवं च ठिए ।

जा सा वमुमई अज्जा देवी चंदणहा य मुर-टोए ।
 सा हं पियगुमजरी-नामा इह मुयणु ! संजाया ॥ ६८ ॥
 दट्ठूण देव निरह जाईसरणम्मि अज्ज उप्पभे ।

संभरिओ सो देवो पाण-पिओ आसि जो संगे ॥ ६९ ॥

चिर-परिचियस्स पिय-सहि ! गाढं उक्कठिया अहं इण्हि ।

तस्संगम-इच्छाए समुच्छुगं इण्हि मह चित्तं ॥ ७० ॥

तं कैइय दिणं होही जम्मि स-सिणेह-निद्ध-दिट्ठीए ।

पुण्व-भव-नेह-वद्धं पच्छिस्सं वल्लहं तमहं ? ॥ ७१ ॥

कह सो मे दट्ठव्वो सिग्घं कह तेण संगमो होही ।

एवंविह-चित्ताए जाया सोगाउरा अहयं ॥ ७२ ॥

तं चिय चित्तंतीएऽर्वाक्खत्त-भणाइ आगयावि तुमं ।

पिय-सहि ! नो सच्चविया तेण न संमासिया भदे ! ॥ ७३ ॥

तं जं तुमए पुट्टं जायं किं सोग-कारणं तुज्झ ।

पिय-सहि ! धारिणि ! तं तुह नीसेतं साहियं एयं ॥ ७४ ॥

अह धारिणीए भणियं केवल्लि-वयणं न अनहा भदे ! ।

ता कीस कुणसि सोयं एवं एएण होयव्वं ? ॥ ७५ ॥

हसिऊण मए भणियं एवं एयंति नत्थि संदेहो ।

नवर अइउक्कंठा तुंवरइ मह माणतं सुयणु ! ॥ ७६ ॥

एयंतंरम्मि विययम ! चंपगमाला समागया जणणी ।

मणइ लहु पुत्ति ! मज्जसु भुंजसु कुण पवर-सिंगारं ॥ ७७ ॥

भणियं च मए किं भम्मि ! कारणं जं वैइप्पगे चैव ।

जाया भोयण-वेला, अम्माए तओ इमं भणियं ॥ ७८ ॥

उज्जाणे जिण-भवणे होही ण्हवणं जुगादि-देवस्स ।

महाया विच्छेइणं अत्थमणं जाव सूरस्स ॥ ७९ ॥

तत्थ य पुर-वत्थव्वो वच्चइ ण्हवणस्स पेक्खओ लोणो ।

अम्हेवि गमिस्सामो परियण-सहियाइं तत्थेव ॥ ८० ॥

तेणेव कारणेणं पमाय-समयम्मि भोयणं सिद्धं ।

ता होसुं लहु पैउणा जिण-भवणे जेण ववामो ॥ ८१ ॥

एवं निय-जणणीए वयणं सोऊण उट्ठिया जत्ति ।

कय-भोयणाइ-चेट्ठा आरूढा संदणे पवरे ॥ ८२ ॥

निय-परियण-परियरिया गया य उज्जाण-भूसेणे तत्थ ।

जिण-मंदिरम्मि सम्मं पूइत्ता वंदिवो भयवं ॥ ८३ ॥

दिट्ठं जिणिइ-ण्हवणं कारंतं मत्ति-शुत्त-खयरेहिं ।

१ कइय = कदा । २ B पिच्छि । ३ SEE NOTE P. 46 । ४ खरवे (H. P. IV. 170) । ५ अतिप्रये = अतिप्रभाते । ६ SEE NOTE P. 13 । ७ प्रउक्कः । ८ भव । ९ प्रगुणा = प्रज्ञा । १० सन्दनः = रवः ।

वित्त-प्याये न्हवणे निय-परियण-संजुया अहयं ॥ ८४ ॥

आरूढा रह-पवरे वलिया नयरंस्त अभिमुहा जाव ।

लम्मिद्धो नपराओ नाहरिओ करि-वरो ताव ॥ ८५ ॥

तं ददुं संमुहमितं तुरया मह रह-वरस्त उचट्टा ।

उम्मगेण पयटा भगो सो संदणो ताहे ॥ ८६ ॥

मूर्माए अह पडिया मुच्छाए विगय-चेवणा जाया ।

तेण परं ज जायं पिययम ! तमहं न जाणामि ॥ ८७ ॥

नवरं दिहो सि तुमं वीयंतो नियय-उत्तरीएण ।

ददुं तुमं जाओ गरुओ हिययम्मि आणंदो ॥ ८८ ॥

तत्तो मज्झ विगणो पिययम ! एसां मणम्मि संजाओ ।

एयं तं संजायं केवलिणा जं तैयाइहं ॥ ८९ ॥

पुव्व-भव-संगओ सो ता नूणं एस वल्लहो मज्झ ।

रमइ य इमम्मि दिट्ठी मणं च आणंदमुव्वहइ ॥ ९० ॥

अमएणव संसित्तं दिट्ठम्मि इमम्मि मह सरारंणि ।

वियसिय-नयणो एसोवि दांसए साणुरागोव्व ॥ ९१ ॥

ता मह पाण-पिओ सो अवस्समेसोत्ति जाव चित्तेमि ।

ताव य परियण-सहिया समागया तथ मह धाई ॥ ९२ ॥

अभिनंदिऊण तीए आपुट्ठो ताहिं पिययम ! तुमंति ।

वचामो निय-नपरे उस्सुरं यए जेण ॥ ९३ ॥

एवं मणिउं चलिया तत्तो य मए विचितिये एय ।

पुत्तेहिं पिओ दिट्ठो इण्हि न चैणमि ईउंते ॥ ९४ ॥

एयस्स यपण-पंकय-पटोयणं मोत्तु मह इमा दिट्ठी ।

पंक-निमुद्धा दुम्बल-गोइव्व न सक्कए गंतुं ॥ ९५ ॥

अविद ।

एवंविहे मुद्धत्ते नयण-जुयं मिळइ करसयि जणस्स ।

हाथिव्व पंक-रुत्तो दुंक्कुत्तारं ददं होइ ॥ ९६ ॥

एसावि मज्झ धाई चलिया एय पमोत्तु मण-दइयं ।

उज्जाए षज्जरिउं अहंणि सक्केमि नो किंपि ॥ ९७ ॥

ता मज्झ इमं जुत्तं गिण्हामि इमस्स किंचि आमरणं ।

१ अ ह्येते । २ रात्रस्ता = मरमिता । ३ व्यजन कुर्वन् । ४ तदा भा-
रिश्म् । ५ (B. P. 16) । ६ उतेउं = मोक्षयन् (B. P. 17. 91) । ७ विमुद्धा =
मरणा । ८ गोइ = गौः (B. P. 11. 174) । ९ सुत्तो = निम्नतः (B. P. 11. 174) ।

१० दुःखेन उत्तरणं = उत्तारो यस्य तस्य 'विहितं नवनमुपे' इति विहितम् ।

तं चिय पैलोइऊणं जेण मणं निव्वुइं कुणइ ॥ ९८ ॥
मण-वल्लहेण एएण विराहिया निय-गिहम्मि संपत्ता ।
तं चैव पुंलइऊणं संधीरिस्तामि निय-हिययं ॥ ९९ ॥

असं च ।

किल एस इत्थि-रूवो पाणिग्गहणम्मि कणगमालाप ।
एही, तत्थ य होही पुणोवि किल दंसणं इमिणा ॥ १०० ॥
इय तइया केवलिणा आइइं मज्झ तेण एयस्स ।
त चैव य आभरणं साभिन्नाणं तहिं होही ॥ १०१ ॥
एवं विचित्तिऊण मुदा-रणं तु तुम्ह हत्थाओ ।
गहिय वल्लह ! तइया नियया य समप्पिया मुदा ॥ १०२ ॥
पिय कर-फास-पवित्त परिहित्तं तंपि गुरु-पमोएण ।
चलिया वल्लंत-गीवा सपरियणा नयर-समुहिया ॥ १०३ ॥
अह धारिणि-नामाए कत्ते होऊण मज्झ उल्लपियं ।
एयं केवलि-वयणं निव्वडियं ताव इकं तु ॥ १०४ ॥
ता एस देव-जीवो पुंवि जो आसि तुम्ह वल्लहओ ।
एवं तीए भणिए सरोसमेयं मए भणिय ॥ १०५ ॥
इं इं दिट्ठा सि तुमं धारिणि ! भवसरमु दिट्ठि-मगाओ ।
एवंविहमणिंवेदं जा जंपसि अम्ह पुरजत्ति ॥ १०६ ॥
इण्ह न वल्लहो किं पुवं जं आसि मज्झ वल्लहओ ।
ईसिं हसिऊण तओ कयंजली धारिणी भणइ ॥ १०७ ॥
पिय-सहि ! खम अकराहं सब्बमसच्चं इमं मए भणियं ।
जह पुवं तह अट्ठणावि वल्लहो चैव तुह एसो ॥ १०८ ॥
किं पुण भणामि सच्चं जइ दइओ कीस उज्झलं चलिया ? ।
ता मा पिय-सहि ! रूसमु घडइ द्विय मह इमं वयणं ॥ १०९ ॥
एमाइ बह्व-विगप्पं सहास-वयणाइ तीइ संजुत्ता ।
पत्ता गिहम्मि कमसो वैत्थमिओ ताव-सूरोवि ॥ ११० ॥
अह तीए धारिणीए जाइसरणाइ-सपल-वुत्तंतो ।
कहिओ मह माऊए तं सोऊं हरिसिया एसा ॥ १११ ॥

१ प्रलोचय । २ निवृत्तिः । ३ दृष्ट्वा (SEE NOTE P. 49) । ४ स्वाभिज्ञानम्
= उपलक्ष्यं चिद्धम् । ५ फासो = स्पर्शः । ६ परिधाय । ७ निवृत्तम् = सिद्धम् ।
८ भवसर = दूरीभव । ९ अनिवर्त = अचंचलम् । १० अस्मन् इतो = पतः । ११
SEE NOTE P 102 ।

तीएवि सव्वं कहियं मह पिउणो असणिवेग-नामस्स ।
 तत्तो य हरिसिएण वज्जरियं तेण एवं तु ॥ ११९ ॥
 आसि मह गरुय-चिता घूया जं पुरिस-वेसिणां जाया ।
 न य इच्छइ किंचिं वरं कहमेयमहं करिस्तामि ? ॥ ११३ ॥
 सुंदरमेयं जायं जाईसरणं इमीए जं जायं ।
 अहं चिय अम्मुदओ उम्भिजे पाणियं पटियं ॥ ११४ ॥

अत्र च ।

पुरिसेहि मज्झ सिट्ठं हत्थि-भए जेण मोइया एता ।
 सो भाणुमइ-पुत्तो चित्तगई नाम वर-कुमरो ॥ ११५ ॥
 तस्सेव देमि एयं जइ इच्छा अत्थि तम्मि एआए ? ।
 तत्तो चंपगमाला हरिसिय-चिता इम भणइ ॥ ११६ ॥
 जोगो धिय सो कुमरो इमाइ पवराइ मज्झ घूयाए ।
 एईएवि संजाओ अइगुरुओ तम्मि अशुराओ ॥ ११७ ॥
 कित्तु निमुणेमु सामिय ! रत्तो कणगप्पहस्स एयस्स ।
 भाणुगइणो य रण्णो परोप्परं गरुय-वेरंति ॥ ११८ ॥
 जलणप्पह-कज्जेणं, सुप्पसिद्धं चेत्र तुम्ह एयंति ।
 ता कह एही इहइं चित्तगई पाणिगहणत्थं ? ॥ ११९ ॥
 घूया सयंवरा जइ पेसिज्जइ तम्मि चेत्र नयरम्मि ।
 एवं न होइ पिययम ! आणंदो मज्झ हिययस्स ॥ १२० ॥

अथो ।

एसा एका घूया यल्लहिया ता इमीए वीवाहं ।
 जइ नवि पेच्छामि अहं ता किं मह जीविएणंति ? ॥ १२१ ॥
 एवं चंपगमाला मह जणणी जाव तत्थ उल्लवइ ।
 ताव य चंदण-नामो मह भाया आगओ भणइ ॥ १२२ ॥
 किं अच्छह वीसत्था तुम्हे इह ताव ! निर्विचिंतात्ति ।
 एयं नयरं ताव य सब्बपि इ आउलीभूयं ॥ १२३ ॥
 तत्तो भणियं पिउणा केण य कज्जेण पुत्त ! जाणासि ? ।
 अह चंदणेण भणियं इय यत्ता ताव नयरम्मि ॥ १२४ ॥
 फिट कणगप्पह-रन्नो जिण-भवणे उंधियम्मि कुद्धेण ।
 विज्जाणं अत्रहारो विहिओ धरणिद-नामेण ॥ १२५ ॥

जलणम्पहस्त सिद्धा रोहिणि-नामा किलऽऽज विजति ।
 तस्स च भयाड नद्धो राया कणगम्पहो ताव ॥ ११६ ॥
 सिरि-गंधवाहणस्स उ खवर-म्पहाणस्स सो गभो सरणं ।
 तन्विरहे पुरमेयं सयलंपि ह्नु आउलीभूयं ॥ ११७ ॥
 जलणम्पह-भय-भीया सन्वेवि ह्नु नायरा पलापंति ।
 मोत्तूण इयं नयरं वर्यति अवरावर-पुरेसु ॥ ११८ ॥

एवं च ठिए ।

अम्हंपि ताव ! इण्हि विसेसओ होइ नासियव्वंति ।
 कणगम्पहस्त रन्नो पवरो मती जवो तावो ॥ ११९ ॥
 एवं च पुत्त-वयण सौकणं ताहि असणिवेगेण ।
 आणत्ता निय-पुरिसा सज्जति कुणह गम्पणत्थं ॥ १२० ॥
 विज्जाए वर-विमाणं विट्ठन्वियं ताहि मज्ज जणएण ।
 आरोविय च सव्व घर-सारं तत्थ पुरिसेहि ॥ १२१ ॥
 एवं च मज्ज पिययम ! धारिणि-नामाए साहिय सव्वं ।
 अहमवि तम्मि विमाणे आरूढा परियणेण समं ॥ १२२ ॥
 तत्तो य तं विमाणं उप्पइय खग-सामलं गयणं ।
 वेगेण-य संपत्तं गंगावत्तम्मि नपरम्मि ॥ १२३ ॥
 कणगम्पहस्त रन्नो आवासे तत्थ तं सैमोइन्नं ।
 अह गंधवाहणेणवि उच्चिय-पवित्ती कया तस्स ॥ १२४ ॥
 एव गंगावत्ते कइवय-दिवसाणि जाव अच्छामि ।
 हियएण चित्तयंती पिययम ! तुह दंसणोवार्यं ॥ १२५ ॥

अविय ।

पेच्छिस्सं कइय अहं कइया मह तेण संगमो होही ।
 कइया वीवाह-दिणं होही तं कणगमालापे १ ॥ १२६ ॥
 एमाइ बहु-विगपं चित्तेमाणी अहोनिंसं तत्थ ।
 रयणीएवि नां निदं लहामि तुह नाह ! विरहम्मि ॥ १२७ ॥
 अन्न-दिवसम्मि भाया चण्णमालापे मज्ज जणणीए ।
 अमियगई तत्थ पुरे समागओ राय-कज्जेण ॥ १२८ ॥
 दट्ठूण असणिवेगं अह सो संजाय-पहरिसो भणइ ।
 सिरि-गंधवाहणेणं रन्ना बहु-माण-पुव्वं तु ॥ १२९ ॥

१ नागराः = नगरवनाः । २ ताताः । ३ साममीम् । ४ विकुर्वितम् = विहृ-
 तम् । ५ समवतीर्णम् । ६ अ पिच्छि° ।

॥ किं नु कणगमाला अहवा सो हियव-वल्लहो मञ्ज ! ।
 संसिय मुदा-रयण करोमि नीसंकियं एयं ॥ १५५ ॥
 एवं विचिंतिऊणं समागया ताहि तुञ्ज पासम्मि ।
 मुदा-रयण-सुमंओ नियय-करो दंसिओ ताहे ॥ १५६ ॥
 ततो पिययम ! तुमए मुदा-सहियम्मि दंसिए हत्थे ।
 एसो सो मह दइउत्ति पेद्यओ शक्ति उप्पन्नो ॥ १५७ ॥
 पेच्छ कह एस एवं काऊणाधि विगय-सयल-आसंको ।
 चिह्दइ, किं नहि वीहइ नहवाहण राय-उत्तस ॥ १५८ ॥
 किंचि उवायं ताहिं करोमि एयसस मौयणट्टाए ।
 एवं विचिंतिऊणं वेंचिय तं सहिय-यणं सव्वं ॥ १५९ ॥
 कवडेण मए सामिय ! समाणियो इह असोम-वणियाए ।
 त जं तुमए पुट्टं ते सव्वं साहियं एयं ॥ १६० ॥^१

अहवि इ कन्ना पिययम ! सञ्जस-भरिया न सकए कहवि ।
 मण-वल्लहसस पुरओ एकांयि इ वयणमुल्लयिउं ॥ १६१ ॥
 तहवि मए तवितेरां निय-चरियं साहियं इमे जग्हा ।
 जाईसरण-गुणेणं परिचिय इम भाससि तुमेति ॥ १६२ ॥^२
 मां-चित्तवेग ! एव तीए वयणं निसम्म सहसत्ति ।
 मुच्छा-विरमे मञ्जावि जाईसरणं समुप्पकां ॥ १६३ ॥
 संभरियं सव्वंपि इ मएवि पुंन्वोइयं नियं चरियं ।
 अह तीए संलत्तं पिययम ! किं इप्पि कायव्वं १ ॥ १६४ ॥
 ततो य मए भणियं वियाणियं कुल-हरं तु ते सुयणु ! ।
 ता वच्च तुमं गेहं अहमवि ईत्तो पलाइसं ॥ १६५ ॥
 पडिया इ कणगमाला मंडाए मञ्ज प्थ वापीए ।
 कल-यल-पुव्वं एवं साहिज्जसु सयल-लोयसस ॥ १६६ ॥
 एवं कए न कससि आसंका होइ चित्तवेगमि ।
 नहवाहणाओ एवं विमोइओ होइ वर-भित्तो ॥ १६७ ॥

(५)

निमुयं च मए सुंदरि ! मुरनेदण-पुर-वरम्मि आगम्म ।
 जलणय्यहेण पुणरत्रि अहिद्वियं नियय-रज्जति ॥ १६८ ॥

१ प्रलयो-विधासः । २ B सुगमम् । ३ B सुगमम् । ४ पूर्वोदितम् । ५ इतः ।

वसान् (M. P. 43) । ७ धुत्तम् (M. P. 3) ।

- वेदियं च पुर-वरं तं रत्ना संभाषिभो य पुर-लोभो ।
 ता तथ अहं गंतुं आणाविस्मामि तुह जणमं ॥ १६९ ॥
 जलणप्पहोवि राया पेक्खिसरसइ पुम्प-गटरवेणव ।
 तत्थ तुमं परिणिस्सं भग्गा-पीइण्णुनाया (आभो ?) ॥ १७० ॥
 एवं च कए वल्लहि ! सँलाहणिज्जं तु होइ सव्वंपि ।
 ! भन्नह पुण विहिवाप्पि उयय-कुळं मेइत्थियं होइ ॥ १७१ ॥
 तत्तो य तीए भणियं जमिह तुमं किंचि आणवेसि मए ।
 तं सव्वं कायव्वं नवरं पिय । मुण्णु विभत्ति ॥ १७२ ॥
 नीविय-संदेहेण कहवि मए अज्ज नाह । संपत्तो ।
 मोत्तुण तुमं इण्हि कत्थवि सक्केमि वो गंतं ॥ १७३ ॥
 तावच्चिय मह जीयं जाय तुमं नयण-गोयरे वससि ।
 तुह देसण-राहिया पुण अत्ति य पाणेहि मुष्मामि ॥ १७४ ॥
 जंपि निमिसंति नयणा ऐत्थियमेत्तंपि दूसहं मन्ने ।
 किं पुण जं बहु-दिवसे तुह विरहे नाह ! अकिस्सं ॥ १७५ ॥
 ता नाह ! जत्थ वचसि अणुगंतव्वं मएवि तत्थेय ।
 एवं च ठिए कज्जं जं कायव्वं तपं भणमु ॥ १७६ ॥

असं ५ ।

- स-ट्ठाणे पत्ताए पाणिग्गहणं मविस्सइं मज्ज ।
 एवंविह-आसाए स-गिहं वच्चामि जइ नाह ॥ १७७ ॥
 एत्तो य मज्जा जणभो भणिओवि इ उइ न वच्चाइं कहवि ।
 जलणप्पहेण रत्ता, कप्पगपहं मोत्तु निय-नपरे ॥ १७८ ॥
 ता मह का होज्ज गई तुमए सह देसणपि न इ होज्जा ।
 अण्णउ पाणिग्गहणं दूरे चिय मह मणाणंद ॥ १७९ ॥
 ता कि बहुणा वल्लह । मेत्तांमि तुमं न ताव हाथाओ ।
 भन्नं जं कायव्वं तं चिय मह आणवेमुत्ति ॥ १८० ॥
 मो यित्तवेग ! एवं तीए भणिए मएवि संनेत्तं ।
 जइ एवं ता सुंदरि ! सिग्घं पंडेणा मवेमुत्ति ॥ १८१ ॥
 निपट्ठइ जाय न रपणी पेक्खनग-विउत्त-मागगो जाय ।
 नइयाहण-अमुहो इइ लीगो, ता वचिचमो मुयणु ! ॥ १८२ ॥

१ एत्थिम् (अ. १. ३१. ३०१) । २ आनापविष्पयमि । ३ पूर्वोक्तेन - पूर्व-
 ररेण । ४ आचरोकम् । ५ मज्जिन् (अ. १. ३०१) । ६ विट्ठियम् । ७ अविउत्तम् । ८
 एतास्समाजसवि । ९ अ विट्ठियः कुलपम् । १० सुवर्णे (अ. १. ३१. ३१) । ११
 उक्तेरिउत्तम् - इत्थम् । १२ अणुणा ।

भविष्यं च तीए एसा पउणा चिहामि नाह ! तुह पुरओ ।

तत्तो उण्णइओ हं सहसा गयणम्मि सह तीए ॥ १८३ ॥

जाव य किच्चियमेत्तं खेतं वच्चामि बह्उहाइ सह ।

ताव य तीए भणियं उदरे पीडा ममं जाया ॥ १८४ ॥

थेक्कं सब्ब-सरिरं हियए सुलं सुदूसहं एइ ।

सा सामि ! कुण परित्तं सकंमि न गंतुमहमिण्हि ॥ १८५ ॥

तत्तो य मए भणियं सुदरि ! सुकुमार-देहिया तं सि ।

रतीए नेव सुत्ता वायइ अइसीयलो वाओ ॥ १८६ ॥

तेण तुह उदर-पीडा जाया ता मा करेहिसि विसायं ।

पैउणीकरोमि सिग्घं ओपेरिउं इह निउजम्मि ॥ १८७ ॥

एवं भणमाणो हं भोगरिओ एथ वण-निउजम्मि ।

एथ निर्वाए दइया पवेसिया कयळि-गेहम्मि ॥ १८८ ॥

घसिऊणं अरणि-कहं अग्गी पउजाउओ मए पच्छा ।

संसेवियं सरिरं बह्उहा तत्तो मए भणियं ॥ १८९ ॥

जाया सत्यं-सरिरा सुंदरि ! बह्उामु इण्हि निय-उणं ।

तत्तो य तीए भणियं पिययमं ! एवं करेमोत्ति ॥ १९० ॥

एवं देवि जणाइं नीहरियाइं तु कयळि-गेहाओ ।

ओ चित्तवेगं ! तत्तो दिट्ठो सहसा तुमं एथ ॥ १९१ ॥

एसा इ कणगमाला-भगिणी उ पियं गुमेजरी-नामा ।

तुह उवयार-कळाओ संपत्ता मित्तं ! एवति ॥ १९२ ॥

सं जे तुमए पुट्ठे तं सब्बं साहियं मए एयं ।

ओ मुप्पइट्ठं ! एवं वज्जरियं चित्तगइणा ओ ॥ १९३ ॥

तत्तो य मए भणियं निग्घण-हियओ न अग्धि मह सरित्तो ।

वेण स-कज्ज-रणं पयेसिओ मित्तं ! विसंमम्मि ॥ १९४ ॥

तुह पुण महाणुभावत्तणेण पर-कज्ज-करण-निरयस्स ।

अभिवेत्थियथ-सिद्धी निय-पुन-पभावओ जाया ॥ १९५ ॥

ता मित्तं ! तुह सरिच्छो निक्कारण-वच्छट्ठो जए नेओ ।

अइदुट्ठहोवि जेणं दइयाए समागओ विहिओ ॥ १९६ ॥

तह जंभियंमि दिक्कं तुमए मह एरिसं करित्तेण ।

ता मित्तं ! तुमं मोत्तुं उवगारी नत्थि वनोत्ति ॥ १९७ ॥

१ विद्यमानम् । २ इ चित्तं । ३ परिभ्रष्टम् । ४ प्रगुणीकरोमि = स्वस्वी-
करोमि । ५ अवर्तार्यं । ६ विवातः = भाषणः (इ. क.) । ७ अ विविदं । ८
अ कषा । ९ मया = विप्रवेण । १० विपये = धरे । ११ वसो = वासः ।

तत्तो य चित्तगइणा भणियं किं उवकयं मए तुज्झ १ ।
 तं चेव कयं मुकयं परिणामे सुंदरं जमिह ॥ १९८ ॥
 मुह-रंसियं परिणामे य दारुणं सज्जणा न संसंति ।
 उवगारं विस-मीसिय-भोयण-दाणं व खुहियस्त ॥ १९९ ॥
 एयस्तावि मह सुंदर ! पडिहासइ न सुंदरो परिणामो ।
 नहवाहणो हि जेणं विज्जा-बल-दप्पिआं चंडो ॥ २०० ॥
 दारावहार-वेरं अइगरुयं हदि ! एत्थ लोयम्मि ।
 ता भइ ! तुमं चित्तमु नित्थारो कहणु रायाओ ? ॥ २०१ ॥
 तत्तो य मए भणियं विचिंतिएणं तु एत्थ किं बहुणा ? ।
 तं चेव किंचि होही जं दिट्ठं मज्झ पुत्तेहि ॥ २०२ ॥
 अइदुल्लहावि हु मए संपत्ता विहि-वसेण जह एसा ।
 अन्नपि सुंदरं तह ! होही भवियन्वयादिट्ठं ॥ २०३ ॥
 भणइ तओ चित्तगई एवं एयं तु निच्छय-मएण ।
 तहवि इ न होइ जुत्ता एसा पाय-प्पसारणिया ॥ २०४ ॥
 तत्तो य मए भणियं एवं तु वैवथियम्मि कज्जम्मि ।
 म्मे कायव्वं संपइ त चेव य इत्थ साहेसु ॥ २०५ ॥
 भणइ तओ चित्तगई पलायणं चेव संपयं उचियं ।
 निय-नयरम्मि वि गमणं संपइ उचियं न होइत्ति ॥ २०६ ॥
 महई वेला वट्टइ अच्यंताणं इमम्मि ठाणम्मि ।
 ता मां करेसु इण्हि काल-वखेवं महा-भाग ! ॥ २०७ ॥
 तह कहवि हु कायव्व सरीर-हाणी न होइ जह मित्त ! ।
 सुर-नंदणम्मि नयरे अहंपि एत्तो गमिस्तामि ॥ २०८ ॥
 जलण-पहेण समयं च संगयं कट्ठु असणिवेगस्त ।
 तेण विइन्न एयं परिणेतसं पुव्व-भव-दइयं ॥ २०९ ॥
 भो मुप्पइट्ट ! एवं भणिकुग पियं गुमंजरीइ समं ।
 चित्तगई उप्पइओ पत्तो य कमेण स-ट्ठाणं ॥ २१० ॥
 तत्तो तमाल-दल-सामलम्मि गयणे अहंपि उप्पइओ ।
 भो मुप्पइट्ट ! सहिओ दइयाए कणगमालाए ॥ २११ ॥
 नव-विपसिय-अरविद-विद-संछन्न-सच्छ-सल्लिआइं ।
 पुलएतो-विउल-सरोवराइं वर-हंत-कलियाइं ॥ २१२ ॥

पिच्छंतो गिरि-वर-निञ्जराइं कय-कोइछ-रवाइं ॥ २१३ ॥
 किंनर-सुर-मिहुणऽद्धोसियाइ सिय-कत-कांति-कलियाइं ।
 छंघंतो रग्माइं गिरि-वर-गुरु-साणु-सिहराइं ॥ २१४ ॥
 बह्विह-वाधार-परायणण सहियाइ खयर-ओएण ।
 पेच्छंतो गामाइयं पमुइय-नर-नारि-पुन्नाइं ॥ २१५ ॥
 दक्खिण-दिस्ता-मुहो हं वच्चामि कमेण जाव गेहणम्मि ।
 दूराओ ताव दिहं तडिह्णया-सच्छं किंचि ॥ २१६ ॥
 तं ददु मए भणियं किं ममं एरिसं इमं दइए । ।
 दीसइ अइतेइंलं ऐंलं जग्हाण संमुहयं ॥ २१७ ॥
 भणियं च तीए पिययम ! विज्जू उक्का व ताव नवि होई ।
 धिर-भावओ, नवरं होज्ज सुरो सुर विमाणं वा ॥ २१८ ॥
 भो सुप्पइट्ठ ! एवं उल्लयमाणण अग्ग सहसत्ति ।
 भासुर-सरीरधारी समागओ सुर-वरो एक्को ॥ २१९ ॥
 नमिओ य भणइ एसो अवि कुसलं तुग्ग चित्तवेगत्ति । ।
 परियाणसि भइ ! ममं नयत्ति, ततो मए भणियं ॥ २२० ॥
 जाणामि कंपि देव सामनेणं, विससओ न पुणो ।
 भणियं सुरेण ततो चिर-परिचियमवि न याणोसि ॥ २२१ ॥
 विणय-यणएण भणियं इह जग्गे परिचओ न तावत्थि ।
 जइ नवरं अन्न-भवे तुमए सह मह महा-भाग । ॥ २२२ ॥
 नवरं तुमम्मि दिट्ठे दिट्ठी आणंदिया मण मुइयं ।
 जाणामि तेण कोवि हु पुब्ब-भवे आसि संबंधो ॥ २२३ ॥
 एवं च मए भणिं पैयेढीकाउं कुरंत-तेइलं ।
 वज्जरइ सुर-वरो सो मित्त ! मणिं गेण्ह एयंति ॥ २२४ ॥
 मणिणो संमण्णत्थे समागओ सुयणु ! तुह समीवम्मि ।
 तग्हा विसहर-महणं गेण्हसु पवरं मणि एय ॥ २२५ ॥
 ततो य मए भणियं सुर-वर ! वज्जरसु ताव मह एयं ।
 निव्वंकारणा पवित्ती न होइ जं उत्तमा विति ॥ २२६ ॥
 सा केण कारणेणं मज्झ समप्पोसि दिव्व-मज्जिमयं ? ।
 पुब्ब-भवे संबंधो तुमए सह आसि को मज्झ ? ॥ २२७ ॥

१ अयेच्छं ? २ अघ्याहितानि=अभिष्टेयानि । ३ गइने=निर्गतस्थाने (H. D.

II. 82.) ४ उद्वंशं=तेजस्वि । ५ अयत्=आगच्छत् । ६ विदुत् । ७ उक्का । ८ मुट्ठितं=हर्षितम् । ९ उ° मियं । १० प्रवटीकृत्य । ११ संमर्षणार्थम् । १२ उ विग्ग° ।

ततो सुरेण भणिय पत्थावो वित्थरस्त न डु एतो ।
 सयलाडडवया-वैष्णास गण्हमु एयं मणि ताव ॥ २२८ ॥
 भणियं च मए किंचिह मज्झ कत्तावि आवपा होही ।
 तव्विगमत्थं सुर-वर ! जेण सम्पेसि मणिमेयं ? ॥ २२९ ॥
 भणियं सुरेण सुंदर ! तुह चरियं सब्बमेव विज्जाए ।
 पन्नतीए सिट्ठं नह्वाहण-राय-तणयस्त ॥ २३० ॥
 ददयावहार-वुग्गिआ अमरिस-वस-फुरफुरंत-अहरेल्लो ।
 चहु-नहयर-परियरिओ तुज्झ बहट्टाए संचळिओ ॥ २३१ ॥
 तुज्झ अणुमग्ग-लमो आसलो चैव वट्ठइ इयाणि ।
 तत्ता जीवतयरी हांही तुह आवया गरुई ॥ २३२ ॥
 एयस्त पभावाओ निथेरिहिंसि आवइ सुर्भामेपि ।
 ता गण्ह इमं सुंदर ! दिव्व-मणि पाण-रक्खडा ॥ २३३ ॥
 बंधसु निजुत्तिमगे गुत्तं कुतल-कलाव-मज्झमि ।
 नहवाहणविज्जाणं पडिघाय-समत्थमैच्चत्थं ॥ २३४ ॥
 जइ पुण कहति हु उवसमइ नेव तव्विहिय-वेयणा-निवहो ।
 ता मणि-जलेण देह सिंचेयव्वं पयत्तण ॥ २३५ ॥
 एवं विहिए होहिसि पणट्ट-वियणां पुण-ण्णव-सरीरो ।
 ता एत मणां सययं संनिहिओ भइ ! कायव्वो ॥ २३६ ॥
 सयमेव अहापि तुम सुंदर ! रक्खेमि ताओ खयरओ ।
 नवरं समुच्छुगो हं अइगरुप-यओयण-वत्तेण ॥ २३७ ॥
 ता तं पओयणमहं ज्ञाडित्ति संपाडिऊण एहामि ।
 काहामि सयल-भुत्थं मा काहिसि अन्नहाभाष ॥ २३८ ॥
 अन्न च तेण समयं विज्जा-बल-दाप्पिएण खयरेण ।
 मा काहिसि संगामं गरुओ विजाहिं तुंह जं सो ॥ २३९ ॥
 अइट्टुकरं हि जइवि डु एयं पुरिताहिमाण-जुत्तारणं ।
 कारण-वसेण तहवि डु जुद्धारंभो न कायव्वो ॥ २४० ॥
 जं तेण समं जुज्जे अवरस तुह होइ पाण-चाउत्ति ।
 ता मह वयणाड तुमे वीरहडो नेव कायव्वो ॥ २४१ ॥

१ प्रस्तावः—प्रवक्तुः—अवधर इति यावत् । २ अ किंचिद् । ३ अ एतो ।

४ जीकन्तकरी—जीवितव्यविनाशकारिणी । ५ निस्सारीष्वाधि—उग्रहृषिभवे । ६

उत्तमाहं—मस्तकम् । ७ अचत्थं—अत्यर्थम् । ८ एवामि । ९ सुत्थं—समोचीनम् ।

१० एवम् । ११ सुंदर ।

द्विच ।

संकुड्य केसरी ज उप्पइउ-मणो गयस्स वहणद्धो ।
 सौंडोरत्त किं तत्तिरेण उत्रहासय लहइ ? ॥ २४२ ॥
 लद्धावसरो पच्छा साहिय-विज्जो करिज्ज ज रइय ।
 शौड-पल्लियचणेणपि तुरिय गइ सिग्गओ चेर ॥ २४३ ॥

किं बहुणा ? ।

एसो द्विय दिव्व मणी मद-यभावाओ तस्स विज्जाओ ।
 काही, किं तुह कज्ज स सरैरायास करणण ? ॥ २४४ ॥
 एवं सुरेण भणिए काऊण अंजलिं पयत्तेण ।
 विहिय पणामेण मए भणिय जं आणवेसत्ति ॥ २४५ ॥
 बहु भाण पुब्बयं अह दिव्व-मणी सुर-वरण मह सीसे ।
 बद्धो निय हत्थेणं सरैर-रक्खा य विहियत्ति ॥ २४६ ॥
 बद्धे मणिम्मि सहसा गरुय पमोओ मणम्मि सजाओ ।
 भो सुप्पइड्ड ! नह भय असेस सरैराओ ॥ २४७ ॥
 सभौसिउ हय-गुरु भय नेह-सार मम सो
 कता-जुत्त विविह-यणालाव-सभासणाए ।
 तत्तो दित्ती-भरिय-गयणो निज्जियाणम-रूवो
 देवो पत्तो तुरिय-गमणो ज्ञत्ति अइसणत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु धणसर-विरइय सुबोह गाहा समूह-रम्भाए ।
 रागाग्गि दोस-विसहर पसमण-जळ मंत भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ दिव्व मणि-समप्पणोत्ति नामेण ।
 *सुरसुदरी कहाए सत्तमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥ छ ॥
 १ ॥ सत्तमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ १७५० ॥ छ ॥

अहयपिं तभो दक्खिण-दिसा-मुहो सह पिपाए सत्तल्लिओ ।
 चित्तेमि य किं काही खयरो नहवाहणो इण्हि ? ॥ १ ॥
 फय-सुर रक्खस्स महं बहु-विज्जा-दप्पिओवि सो खयरो ।
 न हू साक्खिस्सइ कालं अवयारं गरुय-पोसोवि ॥ २ ॥

१ तावता । २ दचित्तम्=अभौष्टम् । ३ साह=लताणहनम् (K D III 57)
 ४ अत्र प्रकाशनेनापि परिभ्रमणनाए । ५ हांमिणमो । ६ समाप्तः । ७ अविहं ।
 ८ अशामिदुं । ९ अणकारम् ।

अहंवा किं मह इमिणा विंचितिएणोह फग्गु-भूएण ।
 होही किंचि मम चिय जं दिट्ठं पुब्ब-कम्मोहि ॥ ३ ॥
 दिव्व-माण्णां पभावा संनिञ्जेणं च तहय देवस्त ।
 पुत्ताणुभाव-सरिसं होही भवियव्वया-दिट्ठं ॥ ४ ॥
 एमाइ-चहु-विगप्पे चित्तमाणो वयामि जा तथ ।
 ताव य मह दइयाए भणियं भय-वेविर-त्तणू ॥ ५ ॥
 हा नाह ! कोवि एसो ढीसइ एंतोऽणुमग्गमग्गहाण ।
 विज्जाहर-परियरिओ मत्ते नहवाहणो होही ॥ ६ ॥
 ता पिय ! किंपि उवायं चित्तसु पीडा न होई जह तुम्ह ।
 अहयंपि विरह-गुरु-दुक्ख-भाइणी जह न होमिचि ॥ ७ ॥
 वलिय-ग्गीधं तैत्तो पुळेइऊणं मएवि संटत्तं ।
 एमेव कीस सुंदरि ! गरुय-विस्तायं समुव्वहासे ! ॥ ८ ॥
 जइ ता अंतप्पिओवि हु एज्जे इमो खयर-विद-परियरिओ ।
 ता होज्ज भयं गरुयं, विन्नाए किं भयं सुयणु ! ! ॥ ९ ॥
 देवेण चैव कहियं धागमणमिमस्स तुज्ज पच्चक्खं ।
 ता किं एयं ददुं भयाउरा सुयणु ! संजाया ! ॥ १० ॥
 देवस्त दिव्व मणिणो पभावओ सुयणु ! सुंदरं होही ।
 मा मा कुणमु विस्तायं एतं ददुण एयंति ॥ ११ ॥
 मत्तो न कोवि इण्हं फाउं सक्किज्जए उवाटात्ति ।
 एसो जं सिग्घ-गई आसत्तो वट्ठइ इयाणि ॥ १२ ॥
 बुरवि न सक्किज्जइ उक्कड-विग्गरस मासित्तमिमस्स ।
 किं पुण लोपण-विसए पत्तेहि सुयणु ! अम्हेहि ! ॥ १३ ॥
 ता होउ पिए । किंचिवि जं दिट्ठं मज्ज पुब्ब-कम्मोहि ।
 नवि किंचि सोईएणं इह उम्भइ जीव-लोगम्मि ॥ १४ ॥
 एवं च मए भणिए मुंचेती घूल-अमुय-पवाहं ।
 गरुय-भय-सोप-त्तविया सा बाला इव पुणो भणइ ॥ १५ ॥
 हा ! नाह ! पाण-वट्ठह ! हय-विहिणा पाय-कारिणी अहयं ।
 वेसेस्सव फल-समओ तुह विणासाय विहियत्ति ॥ १६ ॥
 जइ तइया मण-वट्ठह ! पाण-चाओ मए फओ होतो ।

१ फग्गुभूतेन = स्वयंस्वरूपेण । २ चाभिन्नेन = साहाय्येन । ३ अ इतो । ४
 अतर्कितः = अतर्कितः । ५ एयाए = आगच्छेत् । ६ अ सुयणु । ७ मासित्तं इय-
 रस = संशुद्धमस्मत् (H. P. III. 156) । ८ शोषणेन = विचिन्तनेन । ९ वत्त-
 इहस हि विन'तप्रमदघामीये एव फलोद्गमो भवति । १० अमविषयः ।

ता किं एरिस-गरु-आवईए तं नाहै ! निवडंतो ! ॥ १७ ॥

जइ गन्भाओ पैडंता बालत्त वावि जइ मैया होंता ।

ता किं मज्ज निमित्ते होज्ज इमा आंवया तुज्ज ! ॥ १८ ॥

एसो मुह-महुरोवि हु परोप्परं अम्ह गरुय-अणुराओ ।

गन्भाओव्य वेसैराए जाओ गरु-आवया-हेऊ ॥ १९ ॥

इण्हि च तुमं सामिय ! कम्मं अवलंबिऊण धैक्को सि ।

आवय-निवारणार्थं न चित्ते किंचिवि उवायं ॥ २० ॥

तत्तो य मए भणियं मा सुंदरि ! कुणसु किंचिवि विसायं ।

१. आंवियारिय कय-कज्ज एरिसयं होइ नणु सुयणु ! ॥ २१ ॥

अप्प-बलं च पर-बलं अणवेक्खिय आढवेइ जो कज्जं ।

आंवमाण-पाण-नासं अवस्सें सो पावए पुरिसो ॥ २२ ॥

नीईए वट्टमाणा मणुषा न उहंति आवया-निवहं ।

सुयणु ! मए का नीई तुमं हरंतेण विहियत्ति ! ॥ २३ ॥

विहियं राय-विरुद्धं अणुराय-पर-व्यसेहिं अग्हेहिं ।

ता इण्हि आवयाए सुयणु ! विसाओ न कायव्वो ॥ २४ ॥

द्वि ।

एवं ठिएवि सुंदरि ! अणुकूलो कहवि जइ विही होइ ।

ता आवयावि अम्हं परिणोमिही संपैयत्तेण ॥ २५ ॥

बलिओ हु इमो सत्तू ताव य सज्जो न पुरिसगारस्स ।

पुव्व-भव-निम्भिएहिं वारिज्जइ नवरि पुनेहिं ॥ २६ ॥

जइ ताव अत्थि पुन्नं किं कज्जं सुयणु ! पुरिसगारेण ! ।

अह नत्थि किंचि पुन्नं विहलो ता पुरिसगारोवि ॥ २७ ॥

एक्कत्तो मह पुन्नं अन्नत्तो दप्पिओ इमो सत्तू ।

प्रेच्छामो ता सुंदरि ! कस्स जओ होज्ज ऐयाण ! ॥२८ ॥

एमाइ-बहु-विगणं लल्लवमाणो पियाए सह जाव ।

भो सुण्णइइ ! पत्ता तुरिय-गई इह पएसम्मि ॥ २९ ॥

ताव य तुरियपर-गई पत्तो नहत्तहणो मह समीयं ।

१ अपतिभवः । २ अपतिभम् । ३ मृता । ४ आपत । ५ वेपरी = अश-
परी । ६ स्थितः (H. P. D. VI, 1) । ७ अविचार्यं । ८ अनवेक्ष्य = अपयोलोच्य ।
९ आढवेइ = आरभते (H. P. IV, 155) । १० अपमानं च प्राणनाशश्च तयोः
समाहारः । ११ उ अवसो । १२ परिणस्यति । १३ संपत्त्वेन = संपत्तिभावेन =
आपतिरपि संपत्तिरूपा भविष्यतीति भावः । १४ मत्पुण्य-शुश्रूषयोर्मध्य इत्यर्थः ।

१) रोसायासासंजिय-सोय-जलोहलिय-गंड-यलो ॥ ३० ॥
 भणियं च तेण रे ! रे खयराहम ! कत्य वचसे इण्हि ? ।
 २) इह-पर-लोय-विरुद्धं एरिसं कम्मं समापरिउं ? ॥ ३१ ॥
 काउं राय-विरुद्धं नासंतो कत्य छुइसे पाव ! ? ।
 सुयार-साल-वडिओ ससउव्व विणस्ससे इण्हि ॥ ३२ ॥
 रे ! रे ! केण वलेणं एरिस-कम्मं तुमे समापरियं ? ।
 हरिऊण मह मैहेलं नासंतो कत्य छुइहिहिं ? ॥ ३३ ॥
 रे मूढ ! केण दिवा तुह बुद्धो एरिसा अहम्मेण ? ।
 महवा कुविओ ददवो पुरिसं किं हणइ लउडेण ? ॥ ३४ ॥
 रे मूढ ! पुन्न-चजिय ! उम्माग-पयइ ! नइ-मज्जाय ! ।
 कुविओ तुज्ज कयंतो तेण तुमे एरिसं विहियं ॥ ३५ ॥
 जेण वलेणं एयं राय-विरुद्धं तुमे समापरियं ।
 तं-कुणमु इण्हि पयडं मा भणियंति जं न भणियंति ॥ ३६ ॥
 एसो तुह तिव्वेण सीसं छिदामि अद्ध-चंदेण ।
 जइ अथि पोरिसं किंचि होसु ता जुज्ज-सज्जोतिं ॥ ३७ ॥
 भो सुप्पइदुठ ! एवं भणियंते तेण गहय-रोसेण ।
 आयइइऊण धणुहं मुक्को मह संमुहो वाणो ॥ ३८ ॥
 अहं सो धणुह-विमुक्को वेगेणाग्गम्म मज्जा आसत्ते ।
 आवडिउव्व सिटाए धंलिओ पच्छ-मुहो षट्ति ॥ ३९ ॥
 ते ददुं सो खयरो विम्भिय-हियओ ससंकिओ किंचि ।
 एणमेगमच्छिऊणं इय वज्जरिउं समाढत्तो ॥ ४० ॥
 जइ कहवि सुइ-विज्जा-पभावओ मह सरो पडिक्कलिओ ।
 सहवि न छुइसि इण्हि अंगोयाइण सत्थाण ॥ ४१ ॥
 एवं च भणतेणं तेण आवाहियाइं सत्थाइ ।
 अहिमंतिव मंतेहि मुंचइ इक्कियं कमसो ॥ ४२ ॥

अविय । -

उद्धित-फुडिगालं कुरंत-जाला-सहस्र-संवेडियं ।

१ D युग्मम् । २ सूक्तार-शाला-वृत्तः । ३ महिसा = भावः । ४ सुक्कं ।
 ५ अपमंन = पापेन । ६ सगुहो = सेहमयी वृष्टिः । ७ कृतान्तो = वमः । ८
 अमंनन्दो = आनन्दोत्पन्नः । ९ आइय (II. P. 17. 157) । १० कलिनः = प्रति-
 म्नाः । ११ आंगवादीनां शय्याणाम् । १२ अवाइयं = भावितम् (II. P. 17. 94)
 १३ अभिमन्थ । १४ उतपुन्त उथं गच्छन्तो ये सुकलहा अदिक्कणो उच्छस-
 दत्ता (II. P. II. 159) । १५ संवेडितं = व्याप्तम् ।

वियणाए विभलंगो संवालि-तरुणो इमस्स हिट्ठमिं ।
 गय-चेयणोव्व जाओ भुयंग-संघाय-उच्चद्वो ॥ ५७ ॥
 साधि मह पाण-दइया गरुयं ददूण आत्रयं मज्झं ।
 अइदुक्खिया वराइं रोपंता घैग्घर-सरेण ॥ ५८ ॥
 हा अज्जउत्त ! वल्लह ! एय-अणत्थस्स कारिणी अहयं ।
 हा ! पाविट्ठा तइया किं न मया मयण-पच्चक्ख ! ॥ ५९ ॥
 हा ! कह मज्झ निमित्ते पिययम ! अइगरुय-आत्रयं पत्तो ।
 हा ! अज्जउत्त ! इण्हि तुह विरहे नत्थि मह जीयं ॥ ६० ॥
 भो भो धणदेव ! इमं सोठं खयरस्स भासियं सैस्स ।
 एत्थंतरम्मि य मह एस विगणो समुप्पन्नो ॥ ६१ ॥
 महिला-पलाव-सदो पुत्थि जा आसि इह मए निमुओं ।
 एय-दइयाए नूणं सो होही कणगमालाए ॥ ६२ ॥
 तत्तो य पुरिस-सदो सयणतरमेव जो मए निसुओ ।
 नहवाहणस्स होही सो सदो एय-सत्तस्स ॥ ६३ ॥
 अहवा किं मह इमिणा विचित्तेणं तु ताव निसुणेमि ।
 जं किंचि कहइ एसो निय-चरियं चित्तवेगोत्ति ॥ ६४ ॥
 एवं विचित्तेज्जणं तत्तो धणदेव ! सुणित्तमौदत्तो ।
 तव्वयणमहं सब्बं, अह सो एवं समुहुवइ ॥ ६५ ॥
 भो सुणइट्ठ ! एवं विलवंता वहुविह सुदुक्कप्पत्ता ।
 नहवाहणेण नीया मज्झ पिया कणगमालात्ति ॥ ६६ ॥
 अहयंपि तओ दूसह-विसहर-कय-वेयणाए येवतो ।
 दइया-विओय-गुरु-दुक्ख-ताविओ जाय चिट्ठांम ॥ ६७ ॥
 भो सुणइट्ठ ! ताव य तुमपि इह आगओ पएसम्मि ।
 तुमए मणि-नीरेणं एसो मेह्हाविओ अहयं ॥ ६८ ॥
 ता भो ! तुमए दिक्खं मह जीयं एत्थ नत्थि संदेहो ।
 मणिगो य पभावाओ न य डंको दुट्ठ-सत्थेहि ॥ ६९ ॥
 अज्जह कह मह जीयं हविज्ज गुरु वेयणा-परिदस्स ।
 कीणोस-वयण-सैत्थह-भासण-मुग्गोहें गहियस्म ? ॥ ७० ॥

१ विहलं = वाकुलम् वायं यस्य स तथा । २ सात्मलीतराः । ३ मद्रदसरेण ।
 ४ चित्रवेणस्य । ५ धृतः (M. P. 31) । ६ एतस्य दयिता एतदयिता तस्याः । ७
 आरुग्घः = भारुग्घं कृतवान् । ८ वेयमानः = वस्यमानः । ९ मेह्हाविभां = मोधिणः
 (M. P. 17. 91) । १० D सुग्गन् । ११ दइः (M. P. 11. १) । १२ ४४४
 ३०४४ P. 110 । १३ कीनाणे = यमः । १४ ४४४ NOTE P. 56 । १५ ओयः = ममूदः ।

एवं च जात्र साहइ सो खपरो मग्ग भइ ! धणदेव ! ।
 एत्थंतरम्मि निसुणमु जो बुत्तंतो तहिं जाओ ॥ ८६ ॥
 एक्को कमल-दल-उच्छो पिह्वेवच्छो सुर-धरो तहिं सहसा ।
 ओइओ गयणाओ उज्जोइतो दिसा-वल्लयं ॥ ८७ ॥
 इदुत्तु समागयं तं वियसिय-वयणो य चित्तवेगो सो ।
 अम्मुट्टिऊण पणमइ त देवं परम-विणएण ॥ ८८ ॥
 अह सो सुहासणयो तियसो सलवइ भइ ! तुह कुसलं ! ।
 मणिणो य पभावाओ निथिमा आवया विउला ? ॥ ८९ ॥
 तो भणइ चित्तवेगो तुम्ह पभावाओ सर्पयं कुसलं ।
 सा संपइ मह साहसु महंत-कोऊहलं ईथ ॥ ९० ॥
 पुव्व-भवे संबंधो तुमए सह आसि को ममं देव ! ? ।
 क्रेण थ कउजेण तुम आसि गओ उच्छुगो तइया ? ॥ ९१ ॥
 ततो य भणइ तियसो इमेण कजेण आगओ सुयणु ! ।
 सा एग-मणो होउं साहिपंतं निसामेहि ॥ ९२ ॥

जंबुदीवे इहइं एरवए अथि अरिए देसे ।

विजयवई नामेण नयरी सुर-नयरि-संकासा ॥ ९३ ॥
 तीएवि सुविक्खाओ धणभूई नाम आसि सत्थाहो ।
 इक्खिन्न-दया-जुतो उज्जुतो जइण-धम्मम्मि ॥ ९४ ॥
 चंदोव्व कला-निलओ गयव्व निच्च पयइ-यर-दीणो ।
 अणुयत्तिये-मित्तो वासरोव्व बुह-लोप-मण-इट्ठो ॥ ९५ ॥
 सस्स य पसंत-रूवा पइ-व्वया सध-सील दय-जुत्ता ।
 भज्जा मुदर-देहा सुंदरि-नामा सुविक्खाया ॥ ९६ ॥
 विमलं सावग-धम्मं सम्मं अह ताण पाळयताणं ।
 पच्चति वासराइं मुसाहु-जण-मत्ति-जुत्ताणं ॥ ९७ ॥
 अह अन्नया कयाइवि पहाण-सुविणेहिं सूइयं तणय ।
 सा सुंदरी पसूया पभूय-मुह-उक्खणाइमं ॥ ९८ ॥
 निज्जिय-अणंग-रूयं तेएण य दिणयरस्स सारिच्छं ।
 सोमं सत्ति-विवं पिरें जिणिंद-धम्मं व मुह-जणयं ॥ ९९ ॥

१ वृद्धवशाः । २ उद्योतयन् । ३ अम्बुद्याव । ४ शोभतं = श्रेयति । ५ अ
 एव । ६ आर्ये । ७ सद्यसा = युष्मा । ८ शरवाहो = शार्यवाहः । ९ अठयो ।
 १० दानं त्यागः, मद्दध । ११ शतकृतमित्रः, वासरपणे मित्रः सूर्यः, चक्रभूतिपद्ये
 मित्राणि इहइतः । १२ पिव = इवः अम्बुयनिदम् (II. P. 17. 172) ।

अहःतस्त वारसाहे घोलीणे नियय-जणणि-जणएहिं ।
 गरुय-पमोएण कयं विहिणा नामं सुधम्मोत्ति ॥ १०० ॥
 घणवाहणाभिहाणो बीओ कालेण से सुओ जाओ ।
 सोवि ह्नु सुधम्म-नामो जाओ अह अह-वारिसओ ॥ १०१ ॥
 तीए य पुर-वरीए विहरंतो अन्नया समयरिओ ।
 समण-सय-सेविय-कमो सुदंसणो नाम आयरिओ ॥ १०२ ॥
 ः अण्णडिबद्ध-विहारी चउदस-पुब्बी गुणाण भावासो ।
 पुच्चुत्तर-दिसि-माए अवट्ठिओ नंदणुज्जाणे ॥ १०३ ॥
 सब्बोवि नयर-लोओ विणिग्गओ सूरि-वदण-निमित्तं ।
 ः धणभूर्इवि ह्नु चळिओ भत्तीए तणय-सजुत्तो ॥ १०४ ॥
 उम्मुकक-वाहणो अह दूराओ विहिय-उत्तरासंगो ।
 ति पयक्खिणिऊण गुकं वंदइ परमाए भत्तीए ॥ १०५ ॥
 मीम-भवोयहि-निवडंत-जंतु-संतरण-वर-तैरडम्मि ।
 दिन्नम्मि घम्मलाभे गुरुणा, सेसे मुणी नमिडे ॥ १०६ ॥
 उवविट्ठो सत्थाहो मैहि-वट्ठे पुर-जणेण संजुत्तो ।
 सूरिवि भोक्ख-मग्गं जिण-धम्मं कहिउमाडत्तो ॥ १०७ ॥

अविय ।

सम्म-दंसण-मूलो पंच-महव्वय-मैहल्ल-दद-खंधो ।
 सैमिर्द-गुत्तो-तव-संजमाद-साहा-पसाहिळ्ळो ॥ १०८ ॥
 विविहाभिग्गह-नोच्छै मणहर-सीलग-पत्त-साहिळ्ळो ।
 वर-उद्धि-कुसुय-कळिओ सग्ग-ऽपवग्गाइ-सुह-फळओ ॥ १०९ ॥
 चारित्त-कप्प-ईक्खो वित्थरओ साहिओ जिणाणाए ।
 दुह-ताव-तावियाण जियेण सरणं अणम-सम ॥ ११० ॥
 चवलाइं इंदियाइं दुक्ख-निमित्तं च विसय-संगोवि ।
 कोहाइणो कत्ताया निवधणं दोग्गईए उ ॥ १११ ॥
 ऐक्कसि कओ पमाओ जीवं पाडेइ मय-समुदम्मि ।
 भीमो य भवो ब्रहुसो पयासिओ तीए परिसाए ॥ ११२ ॥
 सूरिस्त तस्त ययणं परमामय-सच्छह निसेमित्ता ।
 संविग्गा सा परिसा जहागयं पडिगया सब्वा ॥ ११३ ॥

१ अष्टवार्तिकः । २ तरणं = प्रवहणम् । ३ महीशृष्ठे । ४ B सुग्गम् । ५ मह-
 ओ = महान् । ६ समिति-गुत्ति-तपः-संजमादय एव साक्षा-प्रसाक्षा यस्य च तथा ।
 ७ गुच्छः = खण्डः । ८ इक्खो = शृङ्खः । ९ A जिणाण । १० B तित्थमिः कुल-
 कम् । ११ ब्रह्म । १२ A ० सामेता ।

सोऊण सुधम्म-नामो धम्म-मई गुरु-गिरं निसामित्ता ।
 संसार-भैडविग्गो पणामिय सूरिं इमं भणइ ॥ ११४ ॥
 इच्छामि तुम्ह मूले निरैयजं गिण्हउं सुपव्वजं ।
 जणगंहि अणुत्ताओ भीओ जर-जम्म-मरणाणं ॥ ११५ ॥
 भणियं गुरुणा य तओ होउ अविग्घं तुंहथ यथुम्मि ।
 अम्मा-पिऊहि मुक्को अह सो पैव्वाविओ गुरुणा ॥ ११६ ॥
 अम्मसिय-दुविहं-सिक्खो संजम-त्तव-विणय-करण-उज्जुतो ।
 विहिणा गुरु-पामूले अहिग्गिजउं सो समाट्ठो ॥ ११७ ॥
 सिग्घ महा-मई सो जाओ मुत्तय-त्तदुमय-विहि-न्नु ।
 सुंदस-पुब्बा गुरु-साहु-सम्मओ गुण-गणावासो ॥ ११८ ॥
 नाऊण जोमियं से मुह-रिक्खे सूरिणा निय-पयग्गी ।
 अहिसित्तो सूरिंवि य संलिहिय-त्तणू गओ मोक्खउं ॥ ११९ ॥
 समण-गण-संपरिवुंढो मुहम्म-सूरिंवि विविह-न्देसेमु ।
 ओहिंतो भविय-जणं विहरइ पुर-गाम-नगरिमु ॥ १२० ॥
 धणवाहणोधि कमसो बहदंतो पंच-धाइ-परिधारिओ ।
 पत्तो कुमार-भावं अहिग्गिजओ तह फळा-निवहं ॥ १२१ ॥
 पत्तो य जोव्वणं सो कामिणि-जण-दियय-चारण-समत्थं ।
 विउणा य तन्निमित्तं यरिपों यर-स्सव-सपत्ता ॥ १२२ ॥
 सिरि-मुप्पइट्ठ-नयें धूपा हरिदत्त-यय-इम्मसस ।
 विजयवई-संभूपाडणंगवई नाम यर-कसा ॥ १२३ ॥
 महया विग्घवेणं परिणीया सोहणम्मि सा एग्गे ।
 धणवाहणेण तत्तो आणीया नियय-नयरीर ॥ १२४ ॥
 अह सो ताए रत्तो जोव्वण-यर-स्सव-मोउंमहंमु ।
 गाट्ठं विमयासत्तो गर्पणि फालं न याणाइ ॥ १२५ ॥
 अह अन्नया सुधम्मो विहरंतो मुनि-यरो तद्धि पत्तो ।
 विजयवई-नयरीए यासा-रत्तस पारंभे ॥ १२६ ॥
 साहूदि ताव वमहा विमग्गिया ताहि सग्घवाहेण ।
 धणमूइणा विदिमा मुविमुदा जैण-साअमु ॥ १२७ ॥

निय-परियणेण सहिओ सत्थाहो एइ गुरु-सर्मावग्नि ।
 सामाइयाइ-जुत्तो संविग्गो सुणइ जिण-धम्मं ॥ १२८ ॥
 धणयाहणो उ दईया-सुरय-मुहासत्त-माणसो धणियं ।
 पिउणा भणिओवि दढं न ए(हो !)इ गुरुवंदओ कहवि ॥ १२९ ॥
 अह तं विसयासत्तं गुरु-रामं धम्म-करण-निरवेकयं ।
 परिचत्त-सेस-कज्जं दट्ठुं लद्ध-मायरं गुरुणो ॥ १३० ॥
 जाया एसा चिता माया मे राग-मोहिओ वरओ ।
 जिण-व्रयण-त्राहिर-मई इंदिय-विसएमु आसत्तो ॥ १३१ ॥
 दुल्लहमवि मणुयत्तं पाविचा धम्म-विरहिओ एसो ।
 गच्छिस्सइ नरयग्नि घोरासु य तिरिय-जोणीसु ॥ १३२ ॥
 केणावि उवाएणं बोहेमी राग-मोहियं एयं ।
 एवं विधित्तिऊणं गुरुणा सदाविओ माया ॥ १३३ ॥
 महया उवरोहेणं समागओ धंदिऊण तो सूरिं ।
 उवविट्ठो से पुरओ अह सूरि मणिउमाढत्तो ॥ १३४ ॥
 पोर्गल-परियट्ठेहिं बहुहिं संपाविऊण मणुयत्तं ।
 हारेसु मा मुहाए विस्सयामिस-मोहिओ मइ ! ॥ १३५ ॥
 विसएमु दढं सत्तां सत्ता वंधंति असुह-कम्माइं ।
 तव्वसओ संसारे भमंति अहमासु जोणीसु ॥ १३६ ॥
 वह-बंध-मारणाइं नाणाविह-वेयणाओ नरएसु ।
 पाविति विसय-गिह्हा दूसहाओ दीहरं काल ॥ १३७ ॥
 अच्छउ ता पर-उए इहेव पाविति गरुय-दुक्खाइं ।
 विसय-पसत्ता दुइत-इंदिया देहिणो वहवे ॥ १३८ ॥
 मोत्तूण नियय-जैहं करेण-सुह-सुरय-फाम-पडिबद्धो ।
 बद्धो वारी-बंधे फासेण गैओ गैओ निहणं ॥ १३९ ॥
 रसणिदियग्नि लुद्धो विद्धो गलएण मेळओ निहओ ।
 १० घाणिदियग्नि सत्तां पत्तो उरगोवि मरण-दुहं ॥ १४० ॥
 उज्जाइय-सयल-दिसं दीवै-सिहं पेच्छिउं पयंगोवि ।
 सम्महण-रओ मरणं पत्तो नणु च्चक्खु-दोसेण ॥ १४१ ॥

१ वन्दत इति वन्दकः । २ ऽ विद्याभिः कुलकम् । ३ शब्दावितः = आहृतः ।
 पुद्गलपरिवर्तैः = अनन्तकालविशेषैः । ५ सुधा । ६ वामिपं = मोक्षम् । ७ उक्ताः
 अवबद्धाः । ८ सखाः = जीवाः । ९ जूहो = दूयः = हस्तिसमुदायः । १० गजः ।
 १ गतः । १२ निघनम् = मरणम् । १३ मरत्यकः । १४ ऽ सिद्धिं ।

गोरी-सदासचो निचचल-तेइविय-कन-जुपलिहो ।
 सवणिदिय-दोसेणं मिओ मओ वाह-बाणेण ॥ १४२ ॥
 एकिकिदिय-वसगा एए सव्येवि पाविया निइणं ।
 पंचिदिय-वसगाणं नराण पुण का गई होज्जा ॥ १४३ ॥
 ता पंचिदिय-वसगो विसय-मुहं सेविऊण मा मद ! ।
 धम्मोवज्जण-रहिओ वचसु घोरम्मि नरयम्मि ॥ १४४ ॥
 किज्जउ धम्मम्मि मई विसय-मुहं उग्गिऊण ता इण्हि ।
 सेहलीकरेसु सुंदर ! अइदुलहं मणुय-जम्मंति ॥ १४५ ॥
 एयं गुरुणो वयणं निसम्म धणवाहणो इमं भणइ ।
 इच्छामि तुम्ह वयणं किं पुण निमुणेह मह भणियं ॥ १४६ ॥
 अइनेह-परा वरई लणमवि विरहं न सक्कए सोइं ।
 दइयाडणंगवई मह तेण न सक्केमि तं मोत्तुं ॥ १४७ ॥
 तुम्मंपि घंढणत्थ आगमणं तेण होइ नो मज्झ ।
 मह विरहे सा वरई इण्हिपि इ अण्णए किण्ठं ॥ १४८ ॥
 तसो गुरुणा भणियं चंचल-चित्ताण महिठिआण कर ।
 को व सैकन्नो पुरिसो हारिज्जा अण्णयं मद ! ॥ १४९ ॥
 पवणुदुय-धय-चंचल-चित्तामुं महिठिआमु आसतो ।
 नो धम्मम्मि पमायइ सो केउरिसो, न सपुणिसो ॥ १५० ॥

अविय ।

अंतो विस-भरियाओ मणहर-रूयाओ वज्ज-विच्छीए ।
 गुंजा-फल-सरिसाओ होति सभावेण महिलाओ ॥ १५१ ॥
 सव-दय-सोप-रहिपा अकज्ज निरयाओ सौहस धणाओ ।
 भय-जणणीओ, तामुं को व सैकन्नो 'रेइं कुज्जा ॥ १५२ ॥
 रत्ताओ हरेति धणं पाणेवि हरेति तद् विरत्ताओ ।
 रागेवि विरागेवि य भयंकरा दुट्ट-जुवईओ ॥ १५३ ॥
 अत्तं चित्तेति मणे निपंति अत्तं घंढंति अन्नेण ।
 चल-चित्ताणं ताणं को नाम इविज्ज वट्टइओ ! ॥ १५४ ॥
 मेरिंति पईं जारस्म कारणे तंति इदि ! अंमत्ता ।

१ एउ विर्व = लर्ण (अ. १. १४. ११७) । २ मिओ = मूयः । ३ वातो = अत्ता-
 वाः । ४ वयोवर्जनरहितः = पर्यवरवर्द्धितः । ५ अरज्जुइएए । ६ इण्णुं वजा
 आणया, अइनेइअर्थः । ७ अइअर्थः = अइअण्णुं । ८ अ 'दकइ' । ९ अणुणः = अ-
 लः । १० आइण्णुं = अविवर्द्धयित्वां परं वाचां ताः, एउविइय इत्तर्थः ।
 ११ इदिम् = अचिदिम् । १२ पइएणं (अ. १. १४. १११) । १३ अरन्ने = अ-
 न्णम् । १४ अ अइति । १५ अण्णयंम् ।

बीसासंति य अन्नं सम्भावं नेय पैयडोति ॥ १५५ ॥
 किं बहुणा भणिएणं जाओ य हणंति नियय-पुत्तंपि ।
 को नाम पिओ तासिं हविज्ज चवलाण महिलाण ? ॥ १५६ ॥
 ता भद ! एरिसाणं तैडिच्छडाडोव-चवल हिययाणं ।
 महिलाण कए को इह हविज्ज सिड्डिलायरो धम्मे ? ॥ १५७ ॥
 इय गुरु-भणियं सोउं विहसिय धणवाहणेण संलत्तं ।
 अनाओ जुवईओ एवंविह-दुट्ठ-चरियाओ ॥ १५८ ॥
 मह महिला पुण सरला पइ-व्वया सच्च-सील-दय-जुत्ता ।
 अणुरत्ता सुविणीया थिर-नेहा गुरु-जणे मत्ता ॥ १५९ ॥
 सरिता सा कह होजा असुद्ध-चरियाण अन्न-महिलाण ? ।
 ओह-सुरंगाईणं दीसइ-गुरु-अंतरं छेए ॥ १६० ॥
 ततो गुरुणा भणियं मणोहरा तुज्ज जइवि सा महिला ।
 तहवि ह्नु उषमुज्जता सैरणी सा नरय-नयरस्त ॥ १६१ ॥
 अह किपाग-फलाई मुत्ताई दुहावहाई इह होति ।
 तह इत्थी-सुरय-सुहं मणहरमथि दोग्गई नेइ ॥ १६२ ॥
 जह विस-मीसं सरसंपि भोपणं जीवियं हरइ मुत्तं ।
 तह सुंदरावि रमणी रमिया नणु दोग्गई देइ ॥ १६३ ॥
 ता उज्जसु अणुरायं कुमाइ-निमित्ताए नियय-दइयाए ।
 पंच-महव्वय-जुत्तो होसु तुमं चरण-निरउत्ति ॥ १६४ ॥
 एवं दिवसे दिवसे संवेगकोहिं मद्धर-वयणेहिं ।
 बोहिज्जंतो मणयं जाओ अह पयणु-रागो सो ॥ १६५ ॥
 अन्न-दिणे एगंते गुरु-पुरआं अंजलिं करेऊण ।
 धणवाहणो स एवं वज्जरई परम-संविग्गो ॥ १६६ ॥
 तुम्हाणममय-मूए वयणे निसुएवि मज्ज हिययाओ ।
 कि नो सैक्कइ रागो विसंब दुट्ठस्स सप्पस्स ? ॥ १६७ ॥
 मयवं ! ताव न तुइइ दइयाए उवरि सब्बहा रागो ।
 नवरं करोमि एक्कं जइ जुत्तं तुम्ह पडिहाइ ॥ १६८ ॥
 सुरय-सुह-निप्पिवासो दिक्खं गिण्हामि तुम्ह पामूले ।
 दइयाए समं अहयं दंसणमित्तेण संतुट्ठो ॥ १६९ ॥
 एवं ववत्थियम्मि जइ जोग्गा देह मज्ज तो दिक्खं ।

तीए अदंसणेणं सक्केमि न जीवियं धरिउं ॥ १७० ॥
 तव्वयणं सोऊण य सुधम्म-सूरी विचितए एवं ।
 पेच्छह अइदुरंतो रागो कह विलसए लोए ? ॥ १७१ ॥
 एवंपि ता दिउजउ पव्वज्जा ताहि गहिय-सुत्तथो ।
 सयमेव विवेग-जुओ उज्झिस्सइ राग-संबवं ॥ १७२ ॥
 एवं विचित्तिऊणं अणंगवइयाए संजुओ ताहे ।
 धणवाहणो स-माया गुरुणा पव्वाविओ विहिणा ॥ १७३ ॥
 चंदजसा-नामाए मयहरियाए समप्पिया सावि ।
 साहुणि-गण-भज्ज-नाया सिक्खइ वर-साहुणी-किरियं ॥ १७४ ॥
 एवं च ताण दोण्हवि परोप्परं जाव तुइइ न रागो ।
 बहुणावि हु कालेणं सुत्तय-विसारयाणंपि ॥ १७५ ॥
 ताव य गुरुणा भणियं एगंते भारईए मडुराए ।
 एयं न जुत्तमहुणा उत्तम-सत्ताण तुम्हाण ॥ १७६ ॥
 अविरइ-जुवइ-जणेवि हु सवियार-पलोयणम्मि साहुस्स ।
 पायच्छित्तं गरुपं भणियं सुत्ते जिणिंदस्स ॥ १७७ ॥
 जं पुण साहुणि-विमए सवियार-पलोयणं तु साहुस्स ।
 तं भइ ! गुरु-अणत्थस्स कारणं यन्नियं सैमए ॥ १७८ ॥
 इयर-महिला-जणेवि हु दिट्ठी-प्योओ न होइ जुत्तोति ।
 किं पुण समणी-विसए अबोहि-धीयस्स मूलम्मि ? ॥ १७९ ॥
 ता उज्झिय-अविवेयं रागं अवहत्थिऊण भावेण ।
 परिहरमु सब्वहत्थिय दिट्ठि-कुसीलत्तणं एयं ॥ १८० ॥
 एवं गुरुणा-भणिओ संविग्गो सोवि चित्तए एवं ।
 अइराग-पर-वसस्स ओ धी ! धी ! मह निव्विवेयस्स ॥ १८१ ॥
 जो हं पणट्ठ-लज्जो गैय-राय-पयम्मि वट्टमाणोवि ।
 स्साहु-जण-निंदणिज्जं रागं न चएमि छेइउं ॥ १८२ ॥
 लद्धणवि निरवज्ज पव्वज्जं दुदुठ-राग-गडिमद्धो ।
 होहामि पुन-रठिओ दीहर-संतार-आभागी ॥ १८३ ॥
 हा जीव ! पाव ! भमिहिमि नारय-तिरिएमु दीहेर काळं ।
 अविसय-ययट्ट-रागो लद्धणवि धम्ममणवज्जं ॥ १८४ ॥
 एवं भावैतस्सवि धणवाहण-साहुणो न उंत्तरइ ।

अणुरागो तव्विसए तीएवि य तस्स उवरिम्मि ॥ १८५ ॥

एव वच्चइ कालो संजम-तव-विणय-करण-निरयाणं ।

गुरु-आणा-संपाडण-पराण अह ताण दोण्हंपि ॥ १८६ ॥

अहःअन्नया कयाइवि भगिणीए वसुमईए संजुत्ता ।

चलियाडणगवई सा वियार-भूर्माए वहियाओ ॥ १८७ ॥

दिट्ठो य ताहि एगो महिला-सहिओ नरो उ उम्मत्तो ।

घूलि-रय-धूसरंगो जर-चीधर-चीरियाइन्नो ॥ १८८ ॥

उग्गायंतो बहुहा नच्चंतो डिंभ-सत्थ-परिकिन्नो ।

तं ददुत्तुमणगवई सुइरं पुळएइ तं जुयलं ॥ १८९ ॥

तच्चो तीए भणियं भगिणीए सुडोयणाए अणुहरइ ।

अज्जे ! एसा जुवई गह-गहिय-नरस्स पासत्था ॥ १९० ॥

१. भणियं च वसुमईए सुइर निज्जाइऊण सविसायं ।

सच्चिय एसा अम्हं भगिणी ओ सुडोयणा नाम ॥ १९१ ॥

१. परिणीया आसि पुरा सुबंधुणा मेहलावइ-पुरीए ।

दिट्ठा कणगरहेणं कयाइ अह राय-उत्तेणं ॥ १९२ ॥

१. अंतोउरम्मि छैदा अइगुरु-अणुराय-हरिय-हियएण ।

१. सयलोरोह-पहाणा जाया अह तस्स वल्लहिया ॥ १९३ ॥

एयं मह पच्चक्स सव्वपि हु सामुरे वसंतीए ।

वित्तं तुमएवि सुयं अज्जे ! डोय-प्पवायाओ ॥ १९४ ॥

एसो गह-गहिय-नरो दीसइ सरिसो उ राय-उत्तस्स ।

ता एसो कणगरहो एसावि सुडोयणा नूणं ॥ १९५ ॥

भणियमणगवईए संभासेमो इमं तु निय-भगिणि ।

किं अम्हे परिवाणइ, अहवाविअ भंभला एसा ! ॥ १९६ ॥

दसो गंतुं दोहिवि मडुरं आमासियावि सा जाहे ।

नवि जाणइ किंचि फुंढं वोहइ य बहु-असंवदं ॥ १९७ ॥

ताहे दोवि जणाइं मुधम्म-सुरिस्स पाय-मूलम्मि ।

१. करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहि नीयाइं सविसायं ॥ १९८ ॥

मणिवो अज्जाहिं गुरु एसा अम्हाण जिह-भगिणी ओ ।

किं होइ नवा भपवं ! जाया उम्मत्तिया कहवा ? ॥ १९९ ॥

१ चीधर (= धर्म), चीरिका अंतविद्येयास्त्रीराक्षीणो व्यासः । २ उशयन् । ३ विग्गाः = बालकाः । ४ अनुदरते = अनुकरोति । ५ आये ! । ६ पार्थस्या । ७ शिस्त (X. P. 150) । ८ अणुरागे । ९ भंभला = मूर्खा (H. D. PL. 110) । १० फुंढं = एण्डम् (H. P. IV. 153) । ११ B युग्मम् ।

अणियं गुरुणा ततो नाणेण वियाणिऊण परमत्थं ।
 सच्चिय सुलोयणा सा कणगरहो एस जुवराया ॥ २०० ॥
 ज्ञौगो मइ-मोहकरो सीसे खित्तो इमाण सुत्ताण ।
 एकाए सैवत्तीए ईसा-वस-गाढ-कुद्धाए ॥ २०१ ॥
 तस्स वसेणं दोण्हवि मइ-संमोहो इमाण संजाओ ।
 रत्ता य सओ विजेजा बहवे सदाविआ तत्थ ॥ २०२ ॥
 न य क्केणावि पउणाइं कयाइं कालेण रक्खग-नराणे ।
 कहवि पमाय-पराणं नीहरियाइं इमाइं तु ॥ २०३ ॥
 भणियं च वसुमईए भयवें ! एयाण मूढ-चित्ताणं ।
 जइ पेच्छह उवयारं, पडिजोगं देह चित्तेउं ॥ २०४ ॥
 ततो गुरुणा तेसिं दिजो उम्माय-नासण-वैडिद्धो ।
 पडिजोगो, जायाइं दोण्णिवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०५ ॥
 ॥ दददूण भगिणि-जुयलं सुलोयणा विम्हिया इम मणइ ।
 किं नाम इमं सुमिणं किंवा मइ-विम्भमो एस ? ॥ २०६ ॥
 सा कत्थ अम्ह नयरी सा य विभूई य ते अलंकारा ।
 कह घूळि-घूसराइं इह मिह (म्हे ?) संपावियाइंति ! ॥ २०७ ॥
 दोन्निवि गहिय-वैयाओ कत्थ व भगिणीओ मग्ग इहइं तु ॥
 ता नूण इंदयाळं एयं अहवावि सुमिणति ॥ २०८ ॥
 ततो य वसुमईए कहियं उम्माय-कारणं सर्व्वं ।
 जाव य गुरु-मैहप्पा नट्टो तुग्हाण उम्माओ ॥ २०९ ॥
 जइया य तुमं मदे ! छुटा अंतैउरम्मि जुवरजा ।
 तइयच्चिय खयरणे मायाइ सुमंगलेण अहं ॥ २१० ॥
 शुत्ता पभूय-कालं धणवइ-देवेण बोहिया ततो ।
 जाया चंदजसाए पय-मूले सुयणु ! पव्वइया ॥ २११ ॥
 एसावि अणंगवई धम्मं सोऊण भव-भयुच्चिग्गा ।
 निय-मत्तुणा समया पव्वइया एत्थ गच्छम्मि ॥ २१२ ॥
 ता सुयणु ! न सुविणमिणं सच्चं चिय ज तुमे इमं दिइं ।
 एसो सो अम्ह गुरु सुधम्म-नामो महा सत्तो ॥ २१३ ॥
 ततो दोवि जणाइं सुधम्म-सूरिस्स परम-विणएणं ।

१ योगः—औषधपूर्णयोगः । २ वृत्तवोः । ३ अणुत्मा । ४ वेलाः । ५ अस्त-
 म्भ्याः स्वाने षष्ठी (श. P. III. 334) । ६ पूर्वकाद् मतिमोहकराद् बोनाद् प्रति-
 श्रुतो योगः प्रतियोगः । ७ पटिष्ठः । ८ स्वयः । ९ अयं—वत्सम् । १० मत्पर्य्यम्—

।सावि तइउजा भगिणी वसुमइया आठय-खयम्भि ॥ २२९ ॥

पुव्व-दइयस्त जाया चंदउण-नामगस्त देवस्त ।

तत्थेव किल विमाणे देवी चंदप्पमा नाम ॥ २३० ॥

एवं एग-विमाणे दिव्व-सुहं ताण अणुहयंताणं ।

।सव्वेसिं अन्नोन्नं अइगरुया आसि पीईओ ॥ २३१ ॥

पलिओवमाणि अह उ दिव्व-सुहं तत्थ अणुहवेऊणं ।

देवो विउजुप्पहो सो चइऊण इमम्भि वेयदडे ॥ २३२ ॥

दक्खिण-सेदीइ पुरे रमणीए रयणसंचए पवरे ।

। पयणगइ-खयर-पुत्तो उप्पन्नो वटलवइयाए ॥ २३३ ॥

एवं च ठिए ।

। जो धणव्राहण-जीवो देवो विउजुप्पहो व दिय-लोए ।

सो य तुमं इह सुंदर ! उप्पन्नो चित्तवेगोत्ति ॥ २३४ ॥

देवीवि चंदरेहा ततो आठक्खए चुया संती ।

उप्पन्ना वेयइडे नयरे सिरि-कुंजरावत्ते ॥ २३५ ॥

। खयरस्त अमियगइणो पियाए भउजाए चित्तमालाए ।

कुच्छीए संभूया पिय-घूया कणममालत्ति ॥ २३६ ॥

भो चित्तवेग ! पुब्बि तुभं जो आसि राग-सबंधो ।

सामन्नमुवगयाणावि तस्स फलं एरिसं जायं ॥ २३७ ॥

रूवं वळं च दित्ती रिद्धीवि य आसि धेवियां तुम्ह ।

देव-भवे तुह आठं विमग्गिमं वेवप आसि ॥ २३८ ॥

एत्थवि माणुस-भवं अयरोप्पर-दंसणाओ आरम्भ ।

दुसहं विओय दुक्खं संजायं तुम्ह दोण्हंपि ॥ २३९ ॥

तुमएच्चिय अणुमूयं विओय-दुक्खं सुदूमहं जमिह ।

भो चित्तवेग ! किंवा फहिएणं तेण तुह पुरओ ! ॥ २४० ॥

काऊणवि सामन्नं सराग-भावो तुमे न जं चेतो ।

तस्स फलेणं एसा दूसहा तुह आवया जाया ॥ २४१ ॥

देव-भवे तुह भित्तो चंदउण-नामगो य जो आसि ।

चइऊण सोपि ततो चित्तगई एत्थ संजाओ ॥ २४२ ॥

वसुमइ-नामा अउजा देवी चंदप्पहा य दिय-लोए ।

छावि य पियं गुमंजरि-नामा इह भद ! उप्पन्ना ॥ २४३ ॥

जं पुन्न-संगओ सो चित्तगई तेण तुम्ह मंदाओ ।

अन्नेन्नं गुरु-नेहो सुंदर ! सइ-दंसणेणंपि ॥ २४४ ॥
 तेणं उवाय-पुव्वं घडिया सा तुज्झ कणगमाला ओ ।
 इण्हि स-कम्म-वसओ जाओ तुह तीइ सह विरहो ॥ २४५ ॥
 भो चित्तवेग ! बहूणा किंवा मणिएण एथ अनेण ? ।
 जं चेव आसि पुट्टं तं चिय तुह ताव साहेमि ॥ २४६ ॥
 कणगरहो सो साहु अइप्पिओ आसि तुज्झ अन्न-भवे ।
 ततो य देव-ओए विट्ठप्पहो नाम जो देवो ॥ २४७ ॥
 सो य अहं तुह वट्ठह-मित्तो अज्जवि तत्थ वसामि दिवम्मि ।
 कारणमित्थमिमं तु पैडुच्च मे अइ-संगैयओ सि तुमंति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-त्तमूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसो एथ समप्पइ चिर-परिचिय-वन्नणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरि-कहाए अट्टमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ अष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ २००० ॥

अहं भणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह कहसु केण कजेण ।
 तइया मणि समप्पिय कत्थ गओ आसि तुरिय-नाई ? ॥ १ ॥
 तो भणइ सुरो सुंदर ! निमुणसु एयंपि वज्जरिजंतं ।
 अज्ज अहं आणओ ससिप्पहेणं तु देवेण ॥ २ ॥
 गच्छ विट्ठप्पह ! खिणं जंबुदीवम्मि भरह-खेत्तम्मि ।
 नयरे कुसग्ग-नामे घणवाहण-मुणिवर-समीवे ॥ ३ ॥
 सो पुत्र-वेरिएणं दिट्ठो ज्ञाणम्मि संठिओ तत्थ ।
 तं दैट्ठ कुविओ सो काही अइगरुय-उवसगं ॥ ४ ॥
 ता तस्स रक्खणंटा सिग्घ वच्चाहि तम्मि नयरम्मि ।
 अहमवि इंदोणत्ति समाणिउं आगमिस्सामि ॥ ५ ॥
 ततो तहत्ति भणिउं वेगेण समागओ अहं इहइं ।
 ताव य दइया-सहिओ पंलायमाणो तुमं दिट्ठो ॥ ६ ॥
 ओहि-न्नाणेण मए नायं जह एस सो हु विज्जुं पहो ।

१ घइ = उक्त् । २ घटिता = संयोजिता । ३ प्रतीत्य । ४ संगतक = मैत्री ।

५ ङ जेण । ६ आगतः = आदिष्टः । ७ अ दइड । ८ अ णोडे । ९ इन्द्राक्षसिम् -
 न्नादेशम् । १० ङ दिट्ठो सि तुमं पुरो इतो । ११ ङ पमो ।

अन्नोन्नं गुरु-नेहो सुंदर ! सैइ-दंसणेणंपि ॥ २४४ ॥
 तेणं उवाय-पुब्बं पैडिया सा तुज्झ कणगमाला ओ ।
 इण्हि स-कम्म-वसओ जाओ तुह तीइ सह विरहो ॥ २४५ ॥
 भो चित्तवेग ! बहुणा किंवा भणिण्ण एत्थ अन्नेण ? ।
 जं चैव आसि पुट्टं तं चिय तुह ताव साहेमि ॥ २४६ ॥
 कणगरहो सो साहू अइप्पिओ आसि तुज्झ अन्न-भवे ।
 तत्तो य देव-लोए विहुप्पहो नाम जो देवो ॥ २४७ ॥
 सो य अहं तुह बल्लह-मित्तो अज्जवि तत्थ वसामि दिवम्मि ।
 कारणमित्थमिमं तु पैडुच्च मे अइ-संगेयओ सि तुमंति ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागग्गि-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एंओ एत्थ समप्पइ चिर-परिचिय-वन्नणोत्ति नामेण ।
 सुरसुंदरि-कहाए अट्टमओ वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ अष्टमः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ २००० ॥

अह मणइ चित्तवेगो सुरवर ! मह कहसु केण कज्जेण ।
 तइया मणिं समप्पिय कत्थ गओ आसि तुरिय-गई ? ॥ १ ॥
 सो मणइ सुरो सुंदर ! निसुणसु एयंपि वज्जरिज्जंतं ।
 अज्ज अहं आणत्तो ससिप्पहेणं तु देवेण ॥ २ ॥
 गच्छ विहुप्पह ! खिणं जंभुरीवम्मि भरह-खेत्तम्मि ।
 नयरे कुसग्ग-नामे घणवाहण-मुणिवर-समंवि ॥ ३ ॥
 सो पुव्व-वेरिणं दिट्ठो शाणम्मि संठिओ तत्थ ।
 तं दैदुं कुत्रिओ सो काही अइगरुय-उयसग्गं ॥ ४ ॥
 ता तस्स रक्खण्हट्ठा सिग्घं वच्चाहि तम्मि नयरम्मि ।
 अहमवि इंदोणत्ति समाणित्तं आगमिस्सामि ॥ ५ ॥
 तत्तो तहत्ति भणित्तं वेगेण समागभां अहं इहई ।
 ताव य दइया-सहिओ पैलायमाणो तुमं दिट्ठो ॥ ६ ॥
 ओहि-भाणेण मए नायं जह एत्त सो इ विज्जुंणहो ।

१ घट्ट । २ घटिण = संयोजिता । ३ प्रतीत्य । ४ संगठनं = सेना ।

५ ष वेण । ६ आगतं = आदिष्टः । ७ अ ददु । ८ अ ण्णे । ९ इन्द्राक्षिम् = इन्द्राक्षम् । १० ष दिट्ठो सि तुमं पुणे इतो । ११ ष पमो ।

मह मित्तो नहवाहण-भयाडरो वचए तुरियं ॥ ७ ॥
 नहवाहणोवि एसो पँडि-विटगो इमस्त एरुत्ति ।
 सोहे करेमि किंचिवि उवगारं पुम्भ-मित्तस्त ॥ ८ ॥
 एवं विचित्तिऊणं तुम्ह समीवम्मि आगळो अहपं ।
 तदया य मणी दिव्वो समण्णिओ जीव-रक्खट्ठा ॥ ९ ॥
 तत्तो य गळो तुरियं घणगाहण-मुणि-वरस्स पासम्मि ।
 दिट्ठो य षए देवो उवसगं तस्त कुणमाणो ॥ १० ॥
 मणियं च मए रे । रे । तियसाहम । कथ यद्यसे इग्गिह ।
 देविंद-वंदियाणं मुणीण एवं करमाणो ॥ ११ ॥
 उप्पायंतो पीढं मुणीण सम-ससु-मित्त-यग्गारं ।
 पाविट्ठ ! कथ यच्चत्ति दिट्ठी-मग्गम्मि मह पडिओ ? ॥ १२ ॥
 एवं ष मए भणिए भयणवई सो मुसं हँसंमंतो ।
 नट्ठो सहसा ताय य मुक्ख-उज्जाणे पविट्ठस्त ॥ १३ ॥
 मुणिणो मोहावगमा उप्पन्नं वेत्तुं षरं नारं ।
 केवळि-महिमा विहिया तओ मए परम-विणएणं ॥ १४ ॥
 सोउं दुंदुहि-सदं देवा मणुया य आगया बह्वे ।
 कहिओ तंसि धम्मो केवळिणा मोक्ख-मुह-हेऊ ॥ १५ ॥
 पत्थाव उहिऊणं पुट्ठो सो फेण्णो मए एवं ।
 भययं ! कि अवरहं इमस्स देवस्स तुम्हेहि ॥ १६ ॥
 जेणेतो पाय मई जीविप-वररोयगम्मि उज्जुत्तो ! ।
 तो भणइ मुणी निमुणमु जह वेरं आसि अज-भवे ॥ १७ ॥
 धावइ-सँट-विदेहे वैया नानेण आमि वर-नपरी ।
 तीए पँडमो राया जुवताया समरकेउत्ति ॥ १८ ॥
 जिण-वयण-भाविपणा महोपरा दोवि बेह-संजुत्ता ।
 पँडिणि देम-विरइ उज्ज-धुरं तह य नीरुए ॥ १९ ॥
 अण्णानमुयणवणं नोहिप चाई मज्ज-मओ कविट्ठो ।
 उज्जइ मधि जीओ न ए उज्जइ न वेरुत्तं ॥ २० ॥
 जिण मय-मण्णाय विद्यानरुण सुयइणा जिओ पाए ।
 दिट्ठं-हेउ-परण-नागा-विद-सुत्ति निवरेण ॥ २१ ॥

१ अ °वई । २ उ'पुः ईट्ठुः । ३ अ °मिओ । ४ उउप्रउः = उउप्रउः ।
 ५ उ उज्जइ । ६ उवरेणवयणु = उवरेणवयणुः । ७ उउः, उउमा उउरेणवयणुः । ८ उ उउ-
 त्ति । ९ उ उउरेणवयणु = उउरेणवयणुः । १० उउरेणवयणु = उउरेणवयणुः । ११ उउरेणवयणु-
 उउरेणवयणुः ।

जुवरनो पडिबयणं जाहे न चएइ किपि सो दाउं ।
 ताहे मंति-महत्तम-सामंताईहि उवहसिओ ॥ २२ ॥
 जाओ य विलखलो सो दढं पैउट्टो य समरकेउस्त ।
 कह पु महा-यण-मज्जे एणं धैरिसिओ अहयं ॥ २३ ॥
 एय विचितयंतो अइगुरु-रोसेण धमधमंतो सो ।
 अत्थाण-मंडवाओ नीहरिओ चितए एय ॥ २४ ॥
 न-य केणइ पुब्बमहं पराइओ वाइणा इहं लोए ।
 पावेण इमेण पुणो सभाए मज्झमि कह विजिओ १ ॥ २५ ॥
 ता रयणीए भवणे इमस्स गंतूण गहिय-करवालो ।
 छिंदासि उत्तिमंगं जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ २६ ॥
 रोद-ज्जाणोवगओ एवं सो चित्तिऊण रयणीए ।
 गहियाउहो पविट्टो वास-हरे समरकेउस्त ॥ २७ ॥
 वैचो-हर-भिच्छीए पच्छओ अच्छए पलीणो सो ।
 काऊण गोस-किच्चं समागओ तथ जुव-नाया ॥ २८ ॥
 दीवप-वग्ग-करेहि नरेहि उज्जेइएण मग्गेणं ।
 वचो-हर-गमणिच्छा अह जाया रीय-उत्तस ॥ २९ ॥
 पुरिसेहि तथ दिट्टो वचो-हर-सठिओ स दुट्ट-मई ।
 आयइदंतो खगं गहिओ बद्धो य सहसत्ति ॥ ३० ॥
 जुवरना नाओ सो नाहिय-वाई स एस कविलोत्ति ।
 नूणं वायमि जिओ मज्झ बहट्टा इह पविट्टो ॥ ३१ ॥
 दट्टूण दीण-वयणं वेवंतं-सरीरयं तयं कविलं ।
 परिचत्त-जीवियासं जाया करुणा कुमारस ॥ ३२ ॥
 मणियं कुमरेण तओ जीवंतो ताव इण्हि मुक्को सि ।
 मोत्तूण मज्झ देसं ठाप्यव्वं तुमे पाव ॥ ३३ ॥
 इय भणिओ सो नट्टो गंतूणं ताहि दूर-देसमि ।
 भिच्छं-जणाइनाए अवट्टिओ-भिल्ल-पल्लीए ॥ ३४ ॥
 अह अन्नया य पउमो पुत्तं धैहिसिचिऊण-उजग्गि ।
 जुवराइणा समेओ पब्बइओ-गुरु-समीवमि ॥ ३५ ॥
 दोलिवि गुरुणा सहिया विहरंता बह्विहेसु देसेसु ।

१ चएइ = शक्नोति (J, P, 37) । २ प्रदुष्टः, प्रवृष्टो वा दष्ट इत्यर्थः ।
 ३ A परसिओ । ४ B सभाइ । ५ निर्धृतिः सुखम् । ६ गृहीतायुधः = आसन्नशस्त्रः ।
 ७ वचो = विद्या तदुत्सर्गाय गृहं वचो गृहम् । ८ राजपुत्रस्य । ९ अक्षरम् । १०
 भिन्ननैराकीर्णयो र्व्यासायाम् । ११ A अह सि ।

सत्येण समं चालिया रयणपुरं नाम वर-नपरं ॥ ३६ ॥
 सत्थाओ कहवि भट्टा दोन्निवि अडैवीए मोहिया मुणिणो ।
 संपत्ता पळ्ळीए पाणय-अट्टा पविट्टा ते ॥ ३७ ॥
 दिट्टा य परियडंता कविलेणं कहवि पैच्चभिन्नाया ।
 कुट्टो य दढं एसो दट्टूण मुणिं समरकेउं ॥ ३८ ॥
 चित्तेइ तौहे कविलो इमेण बाएवि निग्गिओ अहयं ।
 निब्बिसओ धाणत्तो तइया य इमेण पावेण ॥ ३९ ॥
 ता कवडेणं केणवि वइरस्संतं करेमि इण्हिपि ।
 इय चित्तिऊण वंदइ ते मुणिणो परम-विणएण ॥ ४० ॥
 नीया य निजे गेहे विस-मीसं भत्त-पाणयं दिअं ।
 भणिया य विणय-पुव्वं भयव । एत्थेव भुंजेह ॥ ४१ ॥
 अट्टाण-गमण-खिन्ना निब्बियणे एत्थ एग-देसम्मि ।
 भुंजिय धीसंमिउ तो पभाय-काले वएज्जाह ॥ ४२ ॥
 एवं भाणिया तेणं सुह-भावा वीसमित्तु खणमेगं ।
 सज्जायं काऊणं पारद्धा भोयणं काऊं ॥ ४३ ॥
 संनिहिय-देवयाए मुणि-अणुकंपोए तयं विसं हरियं ।
 भोत्तूण तओ दोन्निवि सज्जायं काउमारद्धा ॥ ४४ ॥
 चित्तेइ तओ कविलो इंतं ! विसणं नं किं मैया एए ? ।
 नूण मंत-चलेणं अवहरिया होज्ज विस-सत्ती ॥ ४५ ॥
 ता रंथणीइ अवस्सं मारेयव्वो मए इमो मुंडो ।
 जीवंतम्मि इम्ममी नत्थि ममं जेण संतोसो ॥ ४६ ॥
 पत्ताए रयणीए सज्जायं कैट्टु साहुणो मुत्ता ।
 कविलोवि अट्ट-रत्ते समागओ साहु-वहणट्टा ॥ ४७ ॥
 धीयद्धिऊण खगं जाव पहारं करेइ साहुस्स ।
 कैट्टाए देवयाए पहओ सो तेण खग्गेण ॥ ४८ ॥
 रोद-ज्जाणोथगओ मरिऊण गओ विइज्ज-पुदवीए ।
 मुणिणोवि निरइयारं सामन्न काउं बट्टु-कालं ॥ ४९ ॥
 काउं काउं विहिणा दोन्निवि सोहम्म-नाम-कम्मि ।

१ B कहव । २ B वीइ । ३ प्रत्यभिज्ञातो = 'तावेवेमौ' इत्युपलक्षितौ । ४ B
 वाहि । ५ टी कर्मतापत्रो । ६ निर्निजने = एकान्ते । ७ B विसव° । ८ A °वमंणु ।
 ९ B °वाह तं । १० विमोडनाय्यवमिदम् । ११ मृतौ । १२ A °वीए । १३
 कृत्वा । १४ आकृष्य । १५ B कुट्टाइ । १६ द्वितीयपृथिव्या = द्वितीयनरके ।

उष्णो सुह-पुत्रो अश्वर-गण-संबुल-विमाणे ॥ ५० ॥
 ततो य पउम-जीवो सागरमेगं तु आउयं तथ ।
 अणुद्विऊणिह दीवे एरवए विजय-नयरीए ॥ ५१ ॥
 धणभूद-नामगस्स ओ जाओ तणओ मुधम्म-नागोत्ति ।
 काऊण य सामन्नं उष्णो बीयं-कप्पम्मि ॥ ५२ ॥
 चंदज्जुणे विमाणे ससिप्पहो नाम सो सुरो जाओ ।
 दो चेव सागराइं संपुन्नं आउयं तस्स ॥ ५३ ॥
 गइ ! विट्ठप्पह ! संपइ विमाण-सामी उ सो सुरो तुम्ह ।
 जस्साएसंण तुमं समागओ मह समीवम्मि ॥ ५४ ॥
 सो समरकेउ-जीवो सागरमेगं तु अट्ट-पल्लिएहि ।
 अब्भहियं अणुभवित्तं देव-भवे अह सुंओ ततो ॥ ५५ ॥
 एत्थेव भरह-वेत्ते कुसग्ग-नयरम्मि भइक्कित्तिस्स ।
 रत्तां पिय-महिअए सुबंधुदत्ताए कुच्छीए ॥ ५६ ॥
 उष्णो सो देवो जाओ य कमेण दारओ ततो ।
 घणवाहणोत्ति नामं विहिय से उच्चिय-समयम्मि ॥ ५७ ॥
 वइदंतो य कमेण पत्तो अह जोव्वण जणाणंदं ।
 अहित्तिच्चिय तं रउजे जाओ समणो पिया तस्स ॥ ५८ ॥
 सोवि बहु-पुण्व-लक्खे रउज परिवोळिऊण संबुद्धो ।
 नरवाहणं तु पुत्त रउजे ठविऊण पव्वइओ ॥ ५९ ॥
 भइ ! विट्ठप्पह ! सो हं विहरंतो अउज इह पुरे पत्तो ।
 अह एग-राइयाए ठिओ य पडिमाए अह एत्थ ॥ ६० ॥
 सोवि ह्ठ कविलो नरए अणुद्विऊणं दारुणं महं दुक्ख ।
 सागरमेग अहियं आउ भोत्तुण उंज्जं ॥ ६१ ॥
 जाओ मगहा-विसए आभीरो सानडोत्ति नामेण ।
 काऊण य बाल-तव भवणवई सो सुरो जाओ ॥ ६२ ॥
 परमाहम्मिय-देवो उवहडो नाम सो तहि जाओ ।
 दट्ठण ममं इहइं समागओ आसुरुत्तोत्ति ॥ ६३ ॥
 सुमरतो तं वइरं समागओ तेण मह वहट्ठाए ।
 एयं वइर-निमित्तं समासओ तुह मए सिद्धं ॥ ६४ ॥

१ शुभपुण्यात्, सुखदूर्णो वा । २ B युगमम् । ३ B युगमम् । ४ अश्विः
 पत्थे = पत्थोपमेरभ्यधिकमेकं सागरं सागरोपमं, 'आयुः' इति शेषः, अनुभूयेत्यर्थः ।
 ५ व्युत्तः । ६ A भरदकिं । ७ B ताइ । ८ B युगमम् । ९ B विविद्धुं । १०
 A रिपालिं । ११ माइ । १२ उट्ठत्तः = नरदानप्रदान्तः ।

भो चित्तवेग ! ततो पुणरपि सां केवली मए पुट्टो ।
 भयवं ! केत्तियमाटे कथ व मह होउज उप्पत्ती ? ॥ ६५ ॥
 को व पिया मह होही बोहिस्सइ को जिणिद-धम्मम्मि ? ।
 एवं च मए मणिओ भयवं ! सो भणित्तमांडत्तो ॥ ६६ ॥
 चिट्ठइ आउगसेसं ऐग-वीसं वास-कोडि-फोटीओ ।
 ततो चइऊण तुमं आउक्खए हत्थिणपुरम्मि ॥ ६७ ॥
 सिरि-अमरकेउ-रत्तो देवी-कमलावैईए कुच्छिम्मि ।
 बट्ट-उवयाइय-लद्धो उववज्जिसि पुत्त-भावेण ॥ ६८ ॥
 जणणीइ समं तत्थ य अवहरिओ पुव्व-वेरिय-सुरेण ।
 भो चित्तवेग ! खयराहिवस्स गेहम्मि षड्दिहिसि ॥ ६९ ॥
 इत्थेणै मह समीचे दिव्व-मणी जस्स डोईअं तुमए ।
 सो च्चिय परमाथ-पिया भविस्सइ तम्मि जम्मम्मि ॥ ७० ॥
 पासम्मि मुप्पइहस्स सूरिणो पाविऊण गिहि-धम्मं ।
 अह लद्धं समणत्तं काहिसि संसार-वोच्चैयं ॥ ७१ ॥
 इय केवल्लिणा भणिए तहत्ति बहु मत्थिऊण तव्वयणं ।
 ति पयक्खिण्णिऊण पुणोऽभिवदिआ सो मए भयवं ॥ ७२ ॥
 ततो उप्पइऊणं समागओ एथ तुह समीधम्मि ।
 जं त तुमए पुट्ठ त सव्वं साहियं एय ॥ ७३ ॥
 यो चित्तवेग ! संपइ फायव्वं जं मए तैमाइसमु ।
 तो भणइ चित्तवेगो मुर-अर ! निमुणेसु मह षयणं ॥ ७४ ॥
 महवाहणेण नीया जा सा मह भारिया सुँदुक्खत्ता ।
 तैयव्वयं मं दट्ठुं विळवती फलुण-सदेण ॥ ७५ ॥
 भुयगोह-वेट्ठियस्सवि न तारिसं आसि मज्झ मण-दुक्खं ।
 जह तीए फलुण-रोवण-विल्लव-सदं मुँणंतस्स ॥ ७६ ॥
 सा कह चिट्ठइ संपइ जीयइ ष नवत्ति मग्ग साहेसु ? ।
 ओहि-नाणेण तुमं जाणसि पच्चक्खामव सव्वं ॥ ७७ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ देवो यज्जरइ भइ । निमुणेसु ।
 सा तुह भग्गि नीया गंगावत्ताम्मि हयमाणी ॥ ७८ ॥
 महवाहणेण ततो ईट्ठा अंतैउरम्मि नियपम्मि ।

१ आउत्तो = आरुण्यः । २ उ इय । ३ ईइ । ४ उ पुग्गम् । ५ उ ईठे ।
 ६ उचित्तः = उपरीकृतः । ७ म्पय्येउम् । ८ त्रिः प्रहसिणीकृत्य । ९ उरुअं ।
 १० उ तं अं तु । ११ उ तव्वं उहम् । १२ सुदुःखतां । १३ उ उहम् । १४ उ

गुरु-सोम-पीडियाए किल एवं चितयंतीए ॥ ७९ ॥
 सो मह ददुओ तावय भीसण-भुयंगहिं गहिंय-सध्वंगो ।
 गुरु-वेयणाए 'मन्ने होही पाणेण परिचत्तो ॥ ८० ॥
 अह फहमवि जइ जीवइ तहपि हु मह सेण गथि संजोगो ।
 विग्जा-वल-अहिएणं पावेण इमेण हरियाए ॥ ८१ ॥
 ता'संपइ मह जुत्तं मरिउं गुरु-सोय-दुक्ख-संविद्याए ।
 सुइणेवि नेव अन्नो पुरिसो मह लमाए अंगे ॥ ८२ ॥
 इय मंतिऊण तीए अइ-उग्ग-विसं तु भक्खियं सहसा ।
 भंजिय'लोयण-जुयलं मही-यले निवडिया त्तो ॥ ८३ ॥
 तदवत्थं तं ददुं हाहा-सदो समुदिठओ तत्थ ।
 तं सोउं नहवाहण-खयरोवि समागओ तत्थ ॥ ८४ ॥
 नाऊण विस-विधारं 'मंते संते' पंडंजई विविहे ।
 विस-निम्महणे मणिणो आबंघई'तीए अंगमि ॥ ८५ ॥
 न य तीए कोवि^१ गुणो जाओ विस-वारियाए बालाए ।
 आहुया अह बहवे विस-मंत-विद्येणया खपरा ॥ ८६ ॥
 सैंवायर-ल्लगेहिवि^२ सैंहिवि पंडणा न सकिया काउं ।
 ताहे मयत्ति काउं मय-किच्च तीए काऊण ॥ ८७ ॥
 नीया पेय-वणम्मी नहवाहण-परियणेण सा बाला ।
 चायाए पक्खिविउ त्तो उडाविओ जलणो ॥ ८८ ॥^३
 एत्थियेत्तं साहइ सो देवो जाव चित्तवेगस्स ।
 धणदेव ! ताव निमुणसु ज संवित्त तहिं तइया ॥ ८९ ॥
 सोउं दइया-मरणं दूसह गुरु दुक्ख-दालिय-सध्वंगो ।
 वज्जासणि-भिन्नो इव उग्ग-भुयंगेण गसिठव्व ॥ ९० ॥
 गहिउव्व रक्खसेणं पहओ इव मोग्गेरेण गरुएण ।
 नीससिय दीह-दीहं गुरु-सोयाउंरिओ खपरो ॥ ९१ ॥
 मुच्छा-निमीलियच्छे धसत्ति धरणी-यलम्मि सो पडिओ ।

१ A °यमोदगं । २ B °वाह । ३ A °दवि जइवि अं । ४ तप्तया । ५
 क्षप्रेऽपि । ६ A महियं । ७ B °द्वारावो । ८ विकारम् । ९ मन्त्रान् = देवादि-
 धापनायि (B. A. ४ 453) । १० तन्त्राणि = ओषधीन् (B K.) । ११ प्रयु-
 ह्के । १२ B संदः । १३ °वि हु तु । १४ वारियाए = प्राकारितया (B. D. II. 108)
 व्यासदेश्यर्थः । १५ विद्यायकाः = वेत्तारः । १६ B विसहर-उवयारोहिबि ।
 १७ A सैंहिवि । १८ प्रणुणा । १९ B तीह । २० B युग्मम् । २१ B सुग्मं ।
 २२ B °रियो ।

निन्दन्तु तयल-चेष्टां संजाओ विगत-जीउन्व ॥ ९२ ॥
 ददृष्टु चित्तवेगं तदवत्यं ताहे'तेण देवेण ।
 सीयल-जलमाणेत्ता सित्तो सो संव्वं-अंगेसु ॥ ९३ ॥
 विहिओ य मए पवणो सुकोमलो नियय-उत्तरीएण ।
 तत्तो खणंतराओ लङ्घणवि चेषणं कहवि ॥ ९४ ॥
 पुणरुत्तं मुच्छिज्जइ अइगुरु-अणुराय-मोहिओ खयरो ।
 अइवल्लह-महिलाए मरणं सैरिऊण हुंक्खत्तो ॥ ९५ ॥
 कहकहवि सैमासत्थो विहिओ गुरु-सोय-पीडिओ तहवि ।
 यूळसुंए मुयंतो अहो-मुहो चिट्ठई जाव ॥ ९६ ॥
 ताव य सुरेण भणिओ महिलामेत्तस्स कारणे कीस ।
 आयासिउज्जइ अप्पा एवंविह-साय-करणेणं ? ॥ ९७ ॥
 विबुह-जण निदणिज्जं असमंजस चेट्ठियं पमोत्तूण ।
 दत्थु-सरूव्वं सुंदर ! भावेयव्व पयत्तेण ॥ ९८ ॥
 संसारम्मि अणते परिम्ममताण होंति जीराण ।
 सयोग-विप्पओगा इट्ठाणिदठेहिं सैयहुत्तं ॥ ९९ ॥
 नहु हरिसो 'संजागे नेवं विसाओवि इट्ठ-विरहम्मि ।
 कायव्वो बुद्धिमया संसार-सरूव्वयं नाउं ॥ १०० ॥

दिव ।

पुंन-भवे जा तुमए अणुरागो नेव उच्चिओ तइया ।
 सैमणत्तेणेवि पत्ते तस्स पभावाड सग्गेवि ॥ १०१ ॥
 रिद्धि-वल-तेय-हाणो आसि तुमं तह य एत्थ जम्मम्मि ।
 एवं विओय-दुक्खं पत्तं तक्कम्म-दोसेण ॥ १०२ ॥
 तहवि हु अज्जवि रागं तीए उवरिं न मुचसे कीस ? ।
 एवंविह-दुक्खाण ऐसो चिय कारणं परमं ॥ १०३ ॥
 अह मणइ चित्तवेगो सुर-वर ! मह कुरइ दाहिणं नयणं ।
 पहसिय-मुहो य दीसासि तुमंति ता कहमु परमत्थं ॥ १०४ ॥
 किं जीवइ सा गाला सरूव्व चिय अहव सा मया परेई ? ।
 जइ ताव तुमं पित्तो आसि महं अन्न-जम्मम्मि ॥ १०५ ॥
 दीसिउज्जउ सा सिग्गं अह नेवि ता मग्ग जीवियं नात्थि ।

१ B चित्तो । २ B तियुभिः कुलकम् । ३ स्फुल्लो । ४ दुःखार्तः । ५ अभा-
 र्त्तव्यः । ६ स्फुल्लोत्प्लावित् । ७ B 'भुवं । ८ A हीमु' । ९ B युगम् । १० उत्त-
 रः (H. P. II. 158) । ११ B न हु संजागे । १२ अणुरागेऽप्ये प्रपते । १३ B युगम् ।
 १४ रागः । १५ अणुरागे । १६ अणुरागेऽप्ये (H. P. II. 178) ।

लज्जामि बहु मणंतो एसो च्चिय निच्छओ मज्झ ॥ १०६ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ देवो वज्जरइ भइ ! जइ एवं ।
 ता पिट्ठेओ निरुवसु जेण तयं पेच्छसे दइयं ॥ १०७ ॥
 एवं सुरेण भणिओ वलियग्गीवं निरुवइ जाव ।
 ताव य विड्डुसियंगो पेच्छइ निय-भारियं सहसा ॥ १०८ ॥
 सं दट्ठु च्चिचवेगं ससंकिओ निय-मणम्मि वज्जरइ ।
 सुर-वर ! साहसु सच्चं हासं मोत्तूण मह इण्हं ॥ १०९ ॥
 किंवा सच्चिय एसा नहवाहण-अवहिया महं दइया ।
 मह आसात्तण-हेउं सुर-भाया अह तुमे विहिया ? ॥ ११० ॥
 अइ ताव विसं भविखय मह विरहे सा मया सुदुक्खत्ता ।
 ता कह इह जीवती सपत्ता अक्खय-सरीरी ! ॥ १११ ॥
 ततो य भणइ देवो सच्चिय एसा, न होइ सुर-भाया ।
 अवहरियं सा मए जह इहाणिया तहय निमुण्णेषु ॥ ११२ ॥
 केवल्लि-महिमं काउं आगच्छतेण तुह समीवम्मि ।
 ओहि-आणेण मए दिट्ठा तुह भारिया एसा ॥ ११३ ॥
 कय-मरणज्झवसाणा ततो य मए विचितियं एयं ।
 गहिऊण इमं पेच्छा गच्छिस्सं मित्त-पासम्मि ॥ ११४ ॥
 इय च्चितिय पत्तो हं गगावत्तम्मि तम्मि नयाम्मि ।
 विस-वेय-विहुँरियंगी दिट्ठा य मए इमा तस्य ॥ ११५ ॥
 हंतूण मंत-सत्तिं सव्वेसिं धंभियं मए उ विसं ।
 ततो मयत्ति कळिउं मय-किच्चं तीए काऊणं ॥ ११६ ॥
 नीया पेय-वणम्मि नहवाहण-परियणेण सा बाला ।
 चांयाए पक्खिविउं जाहे उज्जालिओ अलणो ॥ ११७ ॥
 ताहे अवहरिय विसं घेत्तूण इमं समागओ इहइ ।
 तुज्झ समीवे ताव य एस विगप्पो महं जाओ ॥ ११८ ॥
 सोउं ईमीइ मरणं किं मत्ते एस कुणइ मह मित्तो ।
 किं दट्ठ-रागो अज्जवि अहवावि हु पेयणुरागोत्ति ॥ ११९ ॥
 इय च्चितिऊण एसा अदिस्सा सुयणु ! तुह मए विहिया ।
 नाऊण निच्छेयं ते इण्हि पुण पयडिया भइ ! ॥ १२० ॥

१ पृष्ठतः । २ B पिच्छं । ३ B स तेण मं । ४ A विभूषिं । ५ अपहृता ।
 ६ A रिया । ७ विधुरिताही = विष्णुताही । ८ A सो य मं । ९ प्रेतवने-
 श्मशानम् । १० B विसं । ११ B तिष्ठन्निः कुलकम् । १२ A मीए । १३ प्र-
 नुरागो रागो यस्य सः । १४ B च्छेयं ।

ता मा कुण आसंकां सच्चिय एसा उ कणगमालात्ति ।
 इय भणिए सो खयरो पहसिय-वयणो ददं जाओ ॥ १२१ ॥
 अह पणमिय तं देवं कयंजली भणइ चित्तवेगो सो ।
 अइनेहो दाक्खिअं अहो णु तेमित्तं वैच्छहं ॥ १२२ ॥
 पर-उवयार-रया इह महाणुभावा भवति पयईए ।
 अणुवकयावि परेणं वट्टंति सयावि उवयारे ॥ १२३ ॥
 तुमए दिजं जीयं मण-संतावो तुमे य निव्वारिओ ।
 अणह-सरीरा एसा ज तुमए मज्झ उवणीया ॥ १२४ ॥
 आउल-मणस्त पुब्बि तुमए जं किंचि मज्झ उवइट्ठं ।
 सब्बं भरिय-घडस्सव तं मह पासेण वोलीणं ॥ १२५ ॥
 तुज्झ पभावा सुर-वर ! जाओ हं सत्य-माणसो इण्हि ।
 कायब्बं जं किंचिवि संपइ आइससु तं सब्ब ॥ १२६ ॥
 भणियं देवेण तओ हवइ हु देवाण दंसणममोहं ।
 तो भणसु भइ ! किंचिवि जेण तयं तुह पयच्छामि ॥ १२७ ॥
 तो भणइ चित्तवेगो जइ एवं देसु मज्झ तं किंचि ।
 नहवाहण-खयरो जह न सक्कए मं परामविउं ॥ १२८ ॥
 भणियं देवेण तओ महिला-सहियस्त पैहारिओ जं सो ।
 विज्जाहर-कय-मेरं विलंधिउं दैर्प्य-वामूहो ॥ १२९ ॥
 तेणेय कारणेण विज्जा-च्छेओ इमस्त संजाओ ।
 ता संपइ असमत्तो भइ ! तुमं सो परामविउं ॥ १३० ॥

अथे च ।

किल पुण्व-वेरिएणं अवहरिओ जाय-गरुय-रोसण ।

तो चित्तवेग ! खयराहिवस्स मेहम्मि वइदिहिसि ॥ १३१ ॥

इय तइया केवल्लिणा भावि-मयं मज्झ साहयंतेण ।

आइट्ठं ता तुमए होयब्बं खयर-नाहेण ॥ १३२ ॥

वेयइट्ठ-दक्खिणाए सेदीए सयल-खयर-नाहाणं ।

सामि करेमि संपइ तुमेति, किं एत्थ अजेण ! ॥ १३३ ॥

मज्झ पभावाओ तुह सब्बाओ खेव खयर-विज्जाओ ।

होहिति पदिय-सिद्धा अहियाओ अज-खयरेहि ॥ १३४ ॥

१. मित्रवार्त्तस्यम् । २. निर्वापितः=शमितः । ३. अवइ=अक्षयम् (B D L. 73) ।

अमोघं=सफलम् । ५. प्ररतुमारुष्यः प्रहृत इति कर्तरि कः । ६. मेरु=मवोदा ।

दर्येण व्यामूढः सन् । ८. द'प्यमारुहो । ९. पुगमम् । १०. क्षापिकाः । ११

अथचरेभ्यः सहाशुव ।

पर-विज्जाणं छेयं मत्तैण भोसहीण गंहल्लंत्तं ।

काहिसि इच्छाए तुमं खयरणं वयण-मत्तैणं ॥ १३५ ॥

अद्दपियाधि खयरा भाणा-निदेस-कारिणो सव्वे ।

होहिति विणय-पणया मज्झ पमावाओ तुह भद ॥ १३६ ॥

ता इण्हि गंतूणं वेयइडे सिद्धकूडं-सिहरम्मि ।

सासय-जिण-पडिमाणं महिं अद्दाहिंमं काउं ॥ १३७ ॥

अन्मत्थिय धराणिदं सव्वाओ तुज्झ खयर-विग्जाओ ।

दाउण जद्दाविहिणा गच्छिस्सं ताहि सँद्धानं ॥ १३८ ॥

एवं सुरेण मणिओ पय-जुयलं पणमिऊण से खयते ।

सुर-वर ! महा-पसाओ एवं होउत्ति घज्जरइ ॥ १३९ ॥

बहु-माण-जुयं तत्तो आमासित्ता ममं तु सो खयरो ।

घणदेव ! मह समप्पिय मणिमेयं गुरु-पमोएणं ॥ १४० ॥

देवेण तेण सहिओ सह महिलाए नहम्मि उप्पइओ ।

अहंपि तँओ तँतो समागओ नियय-ठाणम्म ॥ १४१ ॥

ता भो घणदेव ! मए एएण कमेण पाविओ एस ।

अद्द-पुन्न-यावणिज्जो मणी मणाणंद-संजणणो ॥ १४२ ॥

दिय-लोय-समुप्पन्नो पथरो एसो मणी महाभाग ! ।

निस्सेस-दोस-समणो विस्सेसओ विस-समूहस्स ॥ १४३ ॥

ता घणदेव ! महायस ! रेण्हँसु एयं तुमं मणि दिव्वं ।

सयल-गुणेग-निहाणं मह अणुराहेण, किं बहुणा ॥ १४४ ॥

एय निसम्म वयणं कुमलो भँणिइसु भणइ घणदेवो ।

भो राय-सुय ! जमेयं तुमए सह दंसण मज्झ ॥ १४५ ॥

जं च इमं अर्च्चसं वयणं सन्माय-गन्निमणं भद ! ।

तं घेय मज्झ मणि-सय-सहस्स-लक्खण अन्महियं ॥ १४६ ॥

भँह भणइ सुव्वइओ निसम्म घणदेव-भासियं वयणं ।

अत्थि य एयं घणदेव ! किंतु भँहयंपि एयम्मि ॥ १४७ ॥

गहिए दिव्व-मणिम्मी तुमए मन्ने कयत्थमप्पाणं ।

ता भो मह धिइँ-हेउं किज्जउ मणि-गहणमवियप्पं ॥ १४८ ॥

१ B °ताणं । २ अफल्लत्वम् । ३ B °ज्जाद । ४ B मित्तं । ५ B °दियं । ६ B °कमं विहिणाए । ७ स्वस्थानम् । ८ B युग्मम् । ९ तस्य सुरस्य । १० ततः = वदनन्तरम् । ११ ततः = तत्स्थानात् । १२ B युग्मम् । १३ B मिण्हं । १४ मणित्तपु = वज्रनेत्रम् । १५ A अणुमं । १६ B अदियं । १७ धिइँ = वृत्तिः । १८ B युग्मम् ।

नाडं अइनिब्रंघं गहिओ विणिण्णं सो मणी पवरो ।
 अह भणइ सुणइहो पुणरवि धणदेवमासज्ज ॥ १४९ ॥
 गंतूण कुसग्गपुरे नियत्तमाणेण निय-पुराभिमुहं ।
 आगत्तंवे इहइ अम्हाण अणुग्गहट्टए ॥ १५० ॥
 भणियं धणदेवेण होउ आविघेण ताव समआं सो ।
 जं एसो च्चिय मग्गो नियत्तमाणेणमम्हाण ॥ १५१ ॥
 एवं कय-संभासो रयणि गमिऊण तस्स गेहम्मि ।
 पत्ते पभाय-समए संवूढे सयल-सत्थम्मि ॥ १५२ ॥
 तव्वेल-समुच्चियं सो कायव्वं काउं निग्गओ तत्तो ।
 निय-परियण-सहिण्णं पल्ली-वइणऽणुग्गम्मंतो ॥ १५३ ॥
 कहकहवि नियत्तेउ ससोय-वपणं तु पल्लीनाह तं ।
 सत्थेण समं चलिओ धणदेवो वेतरारूढो ॥ १५४ ॥
 कालेण य संपत्तो कुसग्गानयरम्मि वणिय-संजुत्तो ।
 धेतुं महग्ग-मुल्लं दैरिसणयं नर-वइ-समीये ॥ १५५ ॥
 संपत्तो नरवाहण-रत्ता बहु मैल्लिओ तओ तेण ।
 सुंक्कवइ सयल-भंडं पंच-उल सक्खिणं काउं ॥ १५६ ॥
 सागर-सेट्ठिस्स तओ भवणेसु भाडएण गहिण्णसु ।
 उत्तारियं तु भंडं सव्वेपि निउत्त-पुरिसेहिं ॥ १५७ ॥
 उत्तरइ य पइदिपहं भंडं तह धेएए य पडिभंडं ।
 एवं च कइवि मासा बोलीणा तस्य नयरम्मि ॥ १५८ ॥
 सागर-सेट्ठि-मुएणं सिरिदत्तेण समं तु एयस्स ।
 संजाया गुरु-पीई सववहरिं कैरैतस्स ॥ १५९ ॥
 अह अन्नया य नोओ नियय-गिहे भोयणस्स कज्जेण ।
 महया उवरोहेणं सिरिदत्तेणं तु धणदेवां ॥ १६० ॥
 तस्य य गएण दिट्ठा सिरिकंता पवर-रुव-संपन्ना ।
 भगिणी सिरिदत्तस्स उ कन्ना नव-जोव्वणारंभा ॥ १६१ ॥
 सातालियंट-हत्था बीएंती भोयणं करैतेण ।
 सेच्चाविया पच्चग अन्नुववन्नो तओ एसो ॥ १६२ ॥
 तीएवि ससिणेहं अवंग-दिट्ठीएं पुलइओ एसो ।

१ अ वणि । २ अ अम्हा । ३ गन्तुं प्रगुणीभूते । ४ अ पुग्गम् । ५ अ
 वत्तं । ६ अ मग्गम् । ७ मानितः । ८ अ संकुव । ९ अ सुल्लं पड्ढात् सुल्लयति ।
 १० अ पुग्गम् । ११ अ विण्णं । १२ अ करैतं । १३ अ दत्ता उ । १४ तालि-
 बंदं = तालिन्तम् = व्यजनविरति यावत् । १५ दृष्टा (K P. 16) । १६ अ ट्ठि ।

अह चित्तइ धणदेवो तीए खवेण अक्खित्तो ॥ १६३ ॥
 जइ ताव इमा कन्ना; देति य जइ मे विमग्गिया एए ।
 ता होउज मह कयत्थो दइयाए इमाए मणुय-भवो ॥ १६४ ॥
 कह होउज मञ्ज एसा मग्गामि सयंपि अहव अत्तेण ।
 जइ दाहिति न मञ्जं विमग्गिया, होउज लहुयत्तं ॥ १६५ ॥
 अहवा समाण-जाई धणवंतो वसण-वज्जिनओ तह य ।
 एसावि जोब्बण-स्था तम्हा दाहिति मह एए ॥ १६६ ॥
 एव विचित्तयंतो काऊण भोवण तु धणदेवो ।
 सिरिदत्तेण विइत्ते^१ तंबोल-विलेवणाइम्मि ॥ १६७ ॥
 गेहाओ नीहरिओ गंतूण नियय-वास-ठाणम्मि ।
 सिरिकंता-हय-हियओ पासुत्तो पवर-सयणाए ॥ १६८ ॥^२
 एत्तो य मयण-वसगा सिरिकंता रेंणरणेण अभिभूया ।
 गतूण गिह्वज्जाण पासुत्ता कयलि गेहम्मि ॥ १६९ ॥
 तत्थ यवक्खित्त-ग्णा कसिण-भुयंगेण वाहु-मूळम्मि ।
 देट्ठा दट्टूण अहिं अईव-भय-वेविर्^३ सरीरा ॥ १७० ॥
 आगम्म माउ-मूले रुयमाणी भणइ वेयण-परट्ठा ।
 अम्मो ! खद्धा खद्धा अहय गुरु-कसिण-सप्पेण ॥ १७१ ॥^४
 पेलव-सत्तत्तणओ उँकडयाए य विस-विचारस्स ।
 वेयणाए पभूयत्ता सँभयत्ता इत्थि-भावस्स ॥ १७२ ॥
 मीलिय लोयण-जुयल नीसाहारा धसत्ति धरणीए ।
 विहलंघला निवडिया जणणीए पेच्छं^५माणीए ॥ १७३ ॥
 तं दट्टुं सिरिमइणा सागँरे-सेट्ठी तहेव सिरिदत्तो ।
 तह सयल-परियणो सो^६ सहसत्ति समाउलीभूओ ॥ १७४ ॥
 ताहे बहु-गारुडिया हक्कारिजंति मंत-तंत-त्रिऊ ।
 कीरंति मंत-जावा तह वट्टिजंती मूलीओ ॥ १७५ ॥
 धारंति धारणाओ केवि हु कम्मि^७ दिंति से जाव ।
 कलुण विलवइ जणणी संवीरइ से^८ पिया एवं ॥ १७६ ॥
 सुंदरि ! मा कुण सोयं एवं नेमित्थियं तयं वयणं ।
 संपइ पयंढीहोही दइए ! जामाउओ तुज्ज ॥ १७७ ॥

१ B दिति । २ वितर्णे=दत्ते । ३ B युग्मम् । ४ उत्कण्ठया । ५ दृष्टा । ६
 वेविर्=वेपथीलम् । ७ आध्यायिकंशुययम् (H. P. II. २०४) । ८ सोदित्ता । ९
 B युग्मम् । १० उत्कण्ठया । ११ प्रभूतत्वात् । १२ समयत्वात् । १३ B पिच्छं ।
 १४ B विट्ठी । १५ A से । १६ A देति । १७ तस्याः पिता । १८ A यदो हो ।

धिंतुं लट् दिव्य-मणिं समागओ तस्त पासम्मि ॥ १९० ॥
विमल-सलिलेण सित्तो दिव्य-मणी तौहे तेण नीरेण ।
अन्भोखिया सलीख समुत्थिता मुह-पमुत्तव्व ॥ १९१ ॥

अविय ।

तीए तं देह-गयं सण-विसं मणि-जलेण संसित्तं ।
मुक्क ज्ञाणाभिहयं नट्ठ कम्मव माहाणिय ॥ १९२ ॥
तं दट्ठुं सिरिद्धत्तो सागर-सिद्धेठी य हरिसिया दावि ।
पिसुंणंति तुक्क एसा दिन्ना धणदेव ! सिरिकंता ॥ १९३ ॥
तत्तो सोहण-लग्गे परिणीया उच्छेवेण महया उ ।
तीए सो अणुरत्तो विसय-मुहं भुजए तत्थ ॥ १९४ ॥
जा तत्थ कइवि मासे चिट्ठइ सो तीए जाव्वणासत्तो ।
ताय य सब्ब भेडं विक्कीयं तस्त पुरिमेहि ॥ १९५ ॥
पडिभंड पिहुं गहियं सवूढा सवल-सन्धिया ताहि ।
धणदेवो आपुच्छइ गमणत्थं ससुर-वग्गं तं ॥ १९६ ॥

अह भूरि-दविण जुत्ता दासी-दासाइ-परिपण-समग्गा ।
सिरिकंता निय-पिउणा पट्टविषा भत्तुणा समयं ॥ १९७ ॥
पुंभुद्धिट्ठ-कमेण धणदेवो गख्य-सत्थ-परियरिओ ।
चलिओ निय-नयरम्मि कुसगनयराउ मुह दिवसे ॥ १९८ ॥
अह कमसो संपत्तो सीह-गुहामन्न भू-पएसम्मि ।
आवासियम्मि सत्थे धणदेवो चितए एव ॥ १९९ ॥
तइया पट्ठी-वइणा मणिओ उ अह अवस्ममेतेणं ।
आगतव्वं तुमए मह विइ-हेउंति ता इण्णि ॥ २०० ॥
आसन्ना सा पइइ पट्ठी ता सिग्गेमव गच्छामि ।
दट्ठूण सुप्पइट्ठं पुणरवि इहमागामिस्सामि ॥ २०१ ॥
इय चित्तिऊण कइवय-पुरिम जुओ वेसरीए अरुद्धो ।
संपत्तो अह पेण्डइ सीह-गुहं सब्बओ देट्ठं ॥ २०२ ॥

अविय ।

जालोखुंखिय-निवडिय गो-महित-कैरक-पालिय-पेरतं^{१५} ।

१ A पत्तुं । २ B तेण तत्तु सलिलेण । ३ क विता = मिच्छा । ४ A सेठी ।

५ कयवन्ति (H. P. IV. ३) B पमणति । ६ विक्कितम् । ७ एगु । ८ B तदयं ।

९ A पुम्भो^{१०} । १० एतेण = आवता = मागच्छतेत्यर्थः । ११. १२ वाम् । १२ आ-

खिधरं = दग्धम् (H. P. IV. ३०३) । १३ एट्ठे इत्यणसिः । १४ पेरतो =

पेरतः ।

पेरंत-साय-विणिहय-हय-रुहिर-पयाह-दुग्गंधं ॥ २०३ ॥
 दुग्गंध-धरणि-निवडिय-भड-मंस-वसा-पसत्त-बहु-सुणहं ।
 मुणह-मय-मुक्क-माणुस-करंक-सिव-मुक्क-फेक्कारं ॥ २०४ ॥
 फेक्कार-सवण-संतैदठ-भीरु-उड्डाण-गिद-सिमु-निवहं ।
 सिमु-निवह-हाथ-संददढ-भिल्ल-जुवइहिं दुँप्पिच्छं ॥ २०५ ॥
 दुँप्पिच्छ-जलण-जाला पैलुट्ट-भिल्लोह-भवण-योभच्छं ।
 योभच्छ-जलण-कवलिय-मय-माणुस-सय-संमाइजं ॥ २०६ ॥
 सं ददुं धणदेवो एवं वज्जरइ हा । किमेपंति ।
 अइविसमावि इ पट्टी केण इमा हदि ! ददुत्ति ! ॥ २०७ ॥
 एत्थंतरम्मि केणवि करंक-मञ्ज-ट्टिएण वज्जरियं ।
 धणदेव ! एहि एत्तो अहयं सो देवसम्मोत्ति ॥ २०८ ॥
 पैलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण घाय जग्जरिय-देहो ।
 गाढं तिसाभिभूओ अज्जाचि चिट्ठामि जायतो ॥ २०९ ॥
 सं मोठं धणदेवो पुरिसं पट्टविय पाणिय-निमित्तं ।
 अइगुरु-विसाय-जुत्तो पत्तो अह तस्म पामम्मि ॥ २१० ॥
 भणियं धणदेवेण साहसु भो ! केण विलमियं एयं ।
 सो कथ्य मुण्डइहो अह सो साणयं समुत्तवइ ॥ २११ ॥
 एत्तो तइयम्मि दिणे सिद्धपुराओ ममागओ पुरिसो ।
 एगंताम्मि य सिद्ध तेण इमं पट्टि-नाहस्म ॥ २१२ ॥
 कुमार ! अहं पट्टविओ तुद-पिउ-वर-मंति मुंमइ नामेण ।
 भणियं च तेण, एयं माहेज्जमु मुण्डइहम्म ॥ २१३ ॥
 मुग्गासिंह रओ अतिमुरय-पमंग टोमओ जाओ ।
 राय-वाहो तेण इमो चेट्टेउ गग जायियव्वेत्ति ॥ २१४ ॥
 एमोवि मुरह-कुमरो ममावइ मयल-वपइ-वगं तु ।
 दुस्सोओ उल्लुंओ अत्तम्म-भागी अकज्ज-रओ ॥ २१५ ॥
 सइ एयम्म विरला गाभंत-महंतमेइया मये ।
 रज्ज-तिरोए अज्जाओ, "तं धेव य कुमार ! जागो वि ॥ २१६ ॥

जुञ्ज पुण वहद्वाए कणगवईए पभूय-विकखेवो ।
 पट्टविओ ता तुमए रक्खेयव्वं निय-सररं ॥ २१७ ॥
 एवं च जाय साहइ सो पुरिसो भइ ! पल्लि-नाहस्स ।
 ताव य सो विकखेवो पभूय-रह-तुरय-पाइक्को ॥ २१८ ॥
 सहसाच्चिय संपत्तो समंतओ वेडिया इमा पट्टी ।
 अह भिल्ल-निवह-सहिओ नीहरिओ सुप्पइट्ठोवि ॥ २१९ ॥^२
 वट्ठ-जण-सहार-करं लग आओहण महा-चार ।
 निहया वहवो भिल्ला विजिया अम्हे पर-वल्लंणं ॥ २२० ॥
 गहिऊण तओ सार सव्वं डहिऊण सीहगुहमेयं ।
 काउं हय-विप्पहयं विणिग्गयं पर-वल्लं तत्तो ॥ २२१ ॥
 अहयंपि इ जुञ्जतो एयमवत्थंतर इहं पत्तो ।
 धणदेव ! नेव जाणे किं जायं सुप्पइट्ठस्स ॥ २२२ ॥
 पंच-नमोकारं अह दिओ सम्मत्त-वय-समेओ से ।
 तेणवि य भौव-सारं पुणरुत्तं भणिउर्मादत्तो ॥ २२३ ॥
 एत्थंतरम्मि पुरिसो सल्लिं वित्तुण आगओ तथ ।
 धणदेवो भणइ तओ पियसु जलं देवसम्म ! इमं ॥ २२४ ॥
 अह सो जल पिवंतो अइतण्हा-सुसिय-ताल्लयत्तणओ ।
 गुरु-वेयणा-परिगओ सहसा पाणेहि परिचत्तो ॥ २२५ ॥
 धणदेवोवि इ अइगुरु-सोगो डंहिऊण तंस्स तं देहं ।
 सव्वपि समर-भूमिं जोयावइ नियय-पुरिसेहिं ॥ २२६ ॥
 न य कथइ उवल्लं करकमत्तंपि पल्लि नाहस्स ।
 तत्तो चितइ एसो हा ! धी ! विहिणो विलसियस्स ॥ २२७ ॥
 तारिस-गुण-जुत्तस्सवि सरल-सहावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 निग्घिण कणगवईए हा ! हा ! कह दारुण विडिय ? ॥ २२८ ॥
 मौइदजाल-सरिसं सव्वं एयम्मि हंदि ! संसरं ।
 खण-दिट्ठ-नट्ठं रूवं धण-परियण-जावियव्वाइ ॥ २२९ ॥
 न, य, न, चइ किं जाय महाणुभावस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 किं जोवइ अहव नओ सेगामे एय जुञ्जतो ? ॥ २३० ॥
 एमाइ चितयंतो धणदेवो आगओ निजं सथे ।

१ पाइक्को — पदातिः (H. P. II. 138) । २ B सुभमम् । ३ आयोधनं —
 छेप्रायः । ४ भावधारं — अद्रापूर्वकम् । ५ भूयः (H. P. 37) । ६ आदत्तो —
 सारव्यः । ७ अं पत्तुं । ८ आतितृष्णाशुष्कनालुकवतः । ९ परिव्यक्तः । १०
 दग्धा । ११ देवशमनः । १२ करद्विमात्रम् — आस्यमात्रम् । १३ भायेंद्रजालवदशम् ।

अह कमसो संपतो सच जुभो हृत्पिणपुरम्भि ॥ २३१ ॥
 गुदटा ओ जणःणि-जणया सव्ये आणंदिया वयंसा से ।
 सोहण-दिवसे वहुया पवेमिया नियय-गेहम्मि ॥ २३२ ॥
 अह पुत्र मिणेहणं मिरिकंता सोमुपाटणुजाया ।
 नियं-वेदि-गुया पत्ता कमटावड देवि-गेहम्मि ॥ २३३ ॥
 दट्टं पुव्व यंपेमि विवसिय-मुह-पंकया महा-देशं ।
 अइगएय-मिणेहण उट्टिय आदिगाए एयं ॥ २३४ ॥
 भणइ य वयंमि ! उक्कंठयोए दिट्ठा पमूय-कालाओ ।
 अइसाहणं हि जायं ज मामुरयंपि तुह्वि एत्थ ॥ २३५ ॥
 जं तुमए दिट्ठाए दिट्ठ मग्नामि पिइं हरं सव्वं ।
 इय मणिउं देवाए उचिय पविती कया तीए ॥ २३६ ॥
 उयधिट्ठाओ दोन्नाय कुसल-पविती य साहिया सव्वा ।
 म्पणमेगं संभामं काऊण भणइ सिरिकंता ॥ २३७ ॥
 गच्छामि इण्हि गेहं तत्तो कमलावडं इम भणइ ।
 पइदियह अंइ ! तुमए आगतव्वं मह समंवे ॥ २३८ ॥
 भणियं मिरिकंताए एय काहामि एय भणिऊणं ।
 देवीए अणुजाया समागया नियय-गेहम्मि ॥ २३९ ॥
 एयं सिरिकंताए ममुर-कुळे तत्थ अच्छमाणाए ।
 कमटावडं देवाए संभयं गुरु-पीड-सुत्ताए ॥ २४० ॥
 धणदेवेणं समयं विसय-मुहं सम्मणुहवेताए ।
 वहुयाओ अइकरंता वासाणं कोठ-काठीओ ॥ २४१ ॥
 अह अन्नया कयाइवि रिठे णहाया भत्तुणा समं सुत्ता ।
 रयणां-चारंम-जामं सुंमणं पासत्तु पंडिबुद्धा ॥ २४२ ॥
 अह भणइ मए पिययम ! सुंमिणे चटो मुहण पामसंतो
 दिट्ठो, त दट्टूण सहसा बुद्धा तओ अहयं ॥ २४३ ॥
 भणियं धणदेवण सुंदरि ! पुत्तो भविस्सए सुज्झ ।
 सयल वणि-वग्ग-पवरो इय एव सुंयए सुंमणं ॥ २४४ ॥
 माणियं सिरिकंताए एय पिय ! होउ वयणय सव्वं ।

१ वयस्याः = मित्राण । २ साम्रय इणुजाया = अणुजाया
 दाधी । ४ वयस्यो = सखीम् । ५ उक्कंठयोः उत्कण्ठया मये
 इम् । ७ पितृगृहम् । ८ कथिया । ९ उक्कंठयोः । १० उक्कंठयोः ।
 १२ उक्कंठयोः । १३ उक्कंठयोः । १४ उक्कंठयोः । १५ प्रातर्बुद्धा
 उक्कंठयोः । १६ उक्कंठयोः ।

सासण-देवी-पमात्रा ब्रह्मो एसो मए गंठो ॥ २४९ ॥
 तीए चिय रयणीए तीए कुच्छिसि गम्भ-संगूई ।
 जाता कमेण जात्र य बोलीणा दोनि मासा से ॥ २४६ ॥
 तइपम्मि पुणो मासे दोहलओ तीए अमय-दाणम्मि ।
 जाओ धणदेवेणवि सिट्ठे सो पूरिओ तीए ॥ २४७ ॥
 अह उवाचिय-गन्मा पूरिए दोहलम्मी
 पसवण-समयम्मी आगयम्मी मुहेण ।
 सुह-गह-निवहम्मी उच्च-ठाण-द्वियम्मी
 मुह-करण-मुहुत्ते दारयं सा पसूया ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दोस-वितहर-पसमण-जल-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ सिरिकता-तणव-पसवणो नाम ।
 सुरसुंदरि-नामाए कहाए नवमो परिच्छेदो ॥ २५० ॥
 ॥ नवमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

तवकम्म-कुसल-विलेया-समूह-विहियम्मि रूह-फम्मग्गि ।
 हेल्लत्तावलि-गिह-दासि-विहिय-तक्काल-करणज्जे ॥ १ ॥
 सहारिस-परियण-वज्जरिय-वैज्ज-सुय-जम्म हरिसिय-मणेण ।
 धणधम्म-सेट्ठिणा अह वद्दावणये समाढत्तं ॥ १ ॥

अविय ।

माहियकखवत्त-पविंसत-नयर-नारी-जणाह-रमणीयं ।
 रमणी-यण-मुह-मंडण-वैवड-निध-बंधु-वर-दारं ॥ १ ॥
 वर-दौरग्ग-निवेसिय-वंदण-माला-सैणाह-सिय-कलसं ।
 सिय-कलस-हरथ-पविंसत-वैट्ठ-किज्जंत-कल-सदं ॥ ४ ॥
 कल्ले-सद-पडर-पाटल-मंगल-संगीय-पवर-पेक्काणयं ।
 पेक्खेणय-पिक्खण-क्खिच्च-टोय-दिज्जंत-तंयोळं ॥ ५ ॥

१ दोहदकः । २ देव्या शिष्टे कथितं सति । ३ अ शिष्टः । ४ विक्रया-कानिता ।
 ५ ह्योक्तम् । ६ अ ल्लुणावलीगि । ७ वरं धेष्टम् । ८ अ तुग्गम् । ९ वावडं-
 व्यापृतम् । १० दारगं-द्वारागम् । ११ धनार्थं-युक्तम् । १२ वडां-मार्गः
 (H. D. VII. 31) । १३ कलशकदप्रभुः । १४ यानि पापप्रसक्ति तेषां यमप्रकारं
 संगीतं तेन प्रवरं ग्रंथं प्रथमं यत्र वर्धापनके । १५ अ पिक्खं प्रेक्षणं १६ अ तं
 प्रेक्षणे आधिस्ता ये लोकास्तेत्यां दीयमानं तंयोळं यत्र तत् । १७ अ तिप्पणिः कुक्कम् ।

अविय ।

घोसिय-जीवा-ऽघाओ मोयाविय-विठल-वंदि-निउरंवो ।
 दिजंत-विबिह-दाणो दीणाणाहाइ-मुह-जणओ ॥ ६ ॥
 पइ-जिण-मंदिर-किजंत-वैज-वर-मउजणाइ-वावारो ।
 वर-वत्थमाइएहिं संमाणिय-साहु-संदोहो ॥ ७ ॥
 भोजिय-सयण-समूहो संमाणिय-वणिय-नायर-मेहहो ।
 जण-जणिय-चमक्कारो सुय-जम्म-महूसवो विहियो ॥ ८ ॥
 एवं कय-कायव्वो संपत्ते धारसम्मि दियहम्मि ।
 गहिकुण देरिसणीयं सपत्तो राइणो मूल । ॥ ९ ॥
 कय-विणओ धणदेवो भणइ महा-राय ! सेट्ठि-वयणेण ।
 देवी-सहिएण तुमं भोत्तव्व अम्ह गेहम्मि ॥ १० ॥
 हसिकुं रत्ता भणिय न हाइ किं सेट्ठिणो इमं गेहं ।
 पिउ-सरिसो ज सेट्ठी विचित्तमो सयल-रउजस्त ? ॥ ११ ॥
 तहवि इ सेट्ठी जं भणइ किंचि तं चव अम्ह कायव्वं ।
 इय भणिए धणदेवो महा-पसाउत्ति भणिकुण ॥ १२ ॥
 निय-गेहं गतूण तक्कालुचियं समत्थ-करणीयं ।
 निय-परियणेण कारइ आणदिय-माणसो जाव ॥ १३ ॥
 देवी-सहियो राया करणुया-विस्सर-परिगओ ताव ।
 संपत्तो सेट्ठि-गिहे वंदि-जणुग्घुट्ठ-जय-सदो ॥ १४ ॥
 कय-मंगलोवयारो उत्तरिय करणुयाइ देवि-जुओ ।
 धर-मुत्ताहल-विरइय-चउक्क-सीहासणे पवरे ॥ १५ ॥
 उवविट्ठो देवि-जुओ तत्तो य विलासिणीहिं पवरहिं ।
 आरत्तियावयारण-पमुहम्मि विहियम्मि विहियम्मि ॥ १६ ॥
 भुत्तो दिव्वाहारं निय-परियण-सजुओ जहा-विहिणा ।
 गोसीस-विलत्तगो परिहाविय-दिव्व-धर-वाथो ॥ १७ ॥
 विणय-नेएणं तत्तो धणदेवेण इमं तु विनेत्तो ।
 देवीए पिय-भणिणी वउजरइ इम महा-राय ! ॥ १८ ॥
 पसवन्ति पिउ-हरम्मी पढमं किल मयल-वणिय-जायाओ ।

१ निकुरम्बः=समूहः । २ वच=वच=धेष्टम् । ३ SEE NOTE P. 5 । ४ उप-
 दौकनम् । ५ B सिद्धि । ६ B °सय । ७ B तिस्रभिः कुलकम् । ८ A °वाए ।
 ९ देव्या युतो = दुरतः । १० आरात्रिकावतारणप्रसुते । ११ कतेरि के मुक्कवान्
 (B. H. V. I. 11) । १२ B तिस्रभिः कुलकम् । १३ नएणं=जनेन । १४ विहसः ।
 १५ पितृ-श्वे ।

कारण-वेसेण केणवि संजायं नेव तं मज्झ ॥ १९ ॥
 ता देवि-दंसणेणं इहेव किल पिउ-हरंति मन्नामि ।
 ता जइ इत्थिय-भूमिं आगच्छइ होइ ता लट्ठं ॥ २० ॥
 एव च तेण भणिए अह देवी राइणा अणुण्णाया ।
 सिरिकंताए समीवे सपत्ता कंयुइ-समेया ॥ २१ ॥
 तथ य मणेस्समाए त्रिल्लवणाहरण-वायमाईहिं ।
 पूइय भणिया देवी सुयस्स नामं करेसुत्ति ॥ २२ ॥
 भणियं देवीए तओ सिद्धिणि ! तुह च्व होइ उच्चियमिणं ।
 तहावि तुमए भणियं कायन्वमवस्समग्गहाणं ॥ २३ ॥
 गहिऊण निउच्छंगे त बालं कमल-कोमल-करेहिं ।
 कमलावईए भणिय सुगध-गधे खित्रीए ॥ २४ ॥
 सिरिकंताए जाणिओ धणदेवेण तु बालओ एतां ।
 माउ-पिउ-अद्द-नामो सिरिदेवो नाममेयस्स ॥ २५ ॥
 अइसाहणं हि नामं विहियं देवीइ इय मणंतेण ।
 आविहव-नारि-गणणं मंगल-सदो समुग्गुदळां ॥ २६ ॥
 अह तं मणहर-देह मुट्ठीकय-कर-जुयं विसालच्छ ।
 सुकुमाल-पाणि-पायं दट्ठूण विचितए देवी ॥ २७ ॥
 धन्ना मज्झ वयसी जीए सुओ एरिसो समुण्णओ ।
 जण-मण नयणाणंदो मह पुण एयपि न हु जायं ॥ २८ ॥
 किं मज्झ जीविणं किंवा मह विहल-गम्ब-रउजेण ।
 जा निय-तणयस्म मुह पिच्छामि न मंद-भग्गत्ति ॥ २९ ॥
 एमाइ चितयंतो आयासित्ता वयसियं निययं ।
 रत्ता सहिया देवी सपत्ता नियव-गोहम्मि ॥ ३० ॥
 तथ य तं चितंती सुय-जम्मुक्कंठिया सैंसोइल्ला ।
 परिचत्त-देह-चिट्ठा उँव्विग्गा सयल-कज्जेमु ॥ ३१ ॥
 मत्ता व मुच्छिया इव मुत्तव्व मयव्व विगैय-सत्तव्व ।
 ज्ञाण-नाव-जोगिणि इय उवरय-नीसेस-वावारा ॥ ३२ ॥
 परिहायंत-सरीरा गुह-सोयायोस-साम-मुह-कमला ।

१ BEE NOTE P. 3 । २ B ताइ । ३ कञ्जुकि = प्रतिहारः । ४ आमर-
 गम् = विभूषणम् । ५ B वीइ । ६ A वेदि । ७ B निजुत्त । ८ अविषवा =
 समतुंका । ९ B जीइ = यस्याः । १० सशोका । ११ चेष्टा = व्यापारः । १२ उद्धि-
 म्ना = क्षिप्रा । १३ विगतसएवा । १४ परिहायंतं = परिहायमानं = कृशीभवदि-
 क्षयः । १५ आयायो = यतः ।

रत्ना कयाइ दिडा पुद्गा कमलावई ताहे ॥ ३३ ॥
 देवि ! तुमं किं विमणा दुब्बल-देहा य दीससे इण्हि ।
 किं बंछियं न पुंज्जइ सौहीणं किंकरम्मि मए^१ ? ॥ ३४ ॥
 भणियं देवीए तओ अंसु-जटासार-सित्त-सिंहिणाए ।
 पिययम ! तुह प्पसाया संपज्जइ बंछियं सव्वं ॥ ३५ ॥
 से नात्थि किंपि सोक्खं तुह प्पसायाउ जं न मे पत्तं ।
 नवरं पुत्त-पडोयण-सोक्खं सुइणंवि नो दढं ॥ ३६ ॥
 धन्नाउ ताउ नारीओ इत्थं जाओ अहोनिस्सि नाह ! ।
 निययं धेणं धेयंतं धेणंधयं हंदि ! पिच्छंति ॥ ३७ ॥
 पच्छा परिणीयोइवि सिरिकंताए सुओ समुप्पन्नो ।
 तुमए मैत्तायाए न पुणो मह मंदमागाए ॥ ३८ ॥
 ता देव ! देसु पुत्तं अहं नयि ता नत्थि जीवियं मज्झं ।
 तुइइ धणोवि अहं एइ खरिमन्ना गई नत्थि ॥ ३९ ॥
 तत्तो रत्ना भणियं एत्थं धे कुणसु देवि ! मा सोगं ।
 आराहित्ता तियसं पूरेमि मणोरहेऽवस्सं ॥ ४० ॥
 इय भणिऊण राया काउं पूय जिणिंद-पडिमाणं ।
 सिय-वसण-धरो उम्मुक्क-सयत्त-मणि-कंचणाहरणो ॥ ४१ ॥
 पोसह-सालं गंतुं अट्ठम-भत्तं पणिण्हिउं विहिणा ।
 कुंत्त-सत्थरं निसेत्तो एवं भणित्तं समाडत्तो ॥ ४२ ॥
 देवो व दाणवो वा जिण-सासण-भत्ति-सज्जुओ कोथि ।
 जहं संनिहिओ सिग्घ आगच्छउ बंछियं देव ॥ ४३ ॥
 एवं च चिंतयतो एगंते संनिरुद्ध जण-पत्तरो ।
 निच्चल-देहो चिट्ठइ राया जा तिनि दिर्यंहाइ ॥ ४४ ॥
 ता रयणि-चरिम-जामे विदंसिय-मपल-तिमिर-संधायं ।
 भासुर-देहं पुरिसं दट्ठूणं विचित्तए राया ॥ ४५ ॥^२
 निमित्तंति लोपणइ ता किं एमो न होइ देवात्ति ।
 न य मणुयाणं सरिरे जायइ एवेविहा तिस्सि^३ ॥ ४६ ॥
 ता होज्ज इमो को पुणं चरणावि गहिं पुंमंति नेयस्स ।

१ अंत्तियमिः कुलदम् । २ पूयंते । ३ स्वर्धने । ४ मयि । ५ अंत्तियं ।
 ६ अट्ठमं पृ. ७ । ७ स्वरे । ८ याः । ९ लानम् । १० अयंते - 'द्वये काने'
 - पिबन्तमित्यर्थः । ११ लानध्वरे - धृगम् । १२ अंत्तियं । १३ मान्यायाः ।
 १४ कुलं अस्सारे । १५ निपण्यः - स्थितः । १६ दिवसः । १७ अंत्तियम् ।
 १८ संसिः । १९ अट्ठतः ।

एवं विगृह्यतेतो राया आभासिओ तेग ॥ ४७ ॥
 भो अमरकेउ-नर-वर ! उगम-तवणं किलामिओ सि न किं ? ।
 एवं भणमाणो सो अम्मुरिठय राइणा भणिओ ॥ ४८ ॥
 को सि तुमं कत्तो वा समागओ कहमु मह महाभाग ! ? ।
 भणियं सुरेण नर-वर ! कहेमि कौऊहलं जइ ते ॥ ४९ ॥
 ईसाण-कप्प-वासी विट्ठप्पहो नाम सुर-वरो अहयं ।
 आसन्न-चवण-समओ पर-ओय-हियं समापरिउ ॥ ५० ॥
 तित्थयर-वंदणत्थं विदेह-वासम्मि आगओ आसि ।
 तत्थ मए सो भयवं आपुट्ठो नियय-वुत्तेतं ॥ ५१ ॥
 उप्पत्ती कथं मह चुयस्स एत्तो भविस्सए भयवं ! ? ।
 तत्तो जिणेग भणिय भरहम्मि य हत्थिणपुरम्मि ॥ ५२ ॥
 जो अच्छइ पुत्तथी पोसह-साळाई पोसहम्मि ठिओ ।
 सिरि-अमरकेउ-राया तस्स तुमं होसि पुत्तोत्ति ॥ ५३ ॥
 सव्वयणं सोऊणं समागओ राय ! तुह समीवम्मि ।
 ता मा कुणमु किलेसं अहयं होहाभि तुह पुत्तो ॥ ५४ ॥
 गेण्हसु कुंडल-जुयल नरिंद ! एय तमां उ देवीए ।
 जीए इच्छसि पुत्ते दायव्व तीइ आभरण ॥ ५५ ॥
 इय भणित केनाणं उत्तारिय कुंडलाइ दिव्वाइं ।
 रओ समणिकुणं देवो अरंसणीभूओ ॥ ५६ ॥
 रत्तावि रयणि-विरमे गतुं देवीए विवसिय-मुहेण ।
 सुर-दंसणाइ सव्वो वुत्ततो सौहिओ तत्तो ॥ ५७ ॥
 कुंडल-जुयलं अपिय पभाय-किच्चं करित्तु नांसंसं ।
 पंडिटाहिय साहु-जणं सयं पैमुत्तो वराहार ॥ ५८ ॥
 अह अन्नया य देवी रिउ-णहाया रयणि-चरिम-जामम्मि ।
 दट्ठुं सुमिण सहसा पडिबुद्धा वेदिर-सरीरा ॥ ५९ ॥
 भणिया रत्ता सुंदरि ! काम अंकम्हाओ कपिया तं सि ।
 वीए मणिय विवयम ! संपइ सुमिणं मए दिट्ठं ॥ ६० ॥

१ कान्तः । २ अम्मुरियाय । ३ कौतुहलम् । ४ चवणं = मरणम् । ५ अ
 ओ । ६ B युगम् । ७ A लाए । ८ B युगम् । ९ केशम् । १० A वीए ।
 ११ षणोभ्यः, पञ्चम्याः स्थाने षष्ठी (H. P. III, 154) । १२ B वीए । १३
 कथितः । १४ प्रतिलाभ्य = आहारदानेन प्रकृत्य । १५ प्रभुक्तः = सुकृपात् ।
 (H. P. 164) । १६ कटुप्राता । १७ स्वप्नम् । १८ विदिरं = वेदेन शीलम् ।
 १९ अकसारः ।

किल कणगमओ कलसो मञ्ज मुहे वैधिसिउं विणिकुर्वतो ।
 केणावि भंजणत्थं नाओ दूरं स कुद्वेण ॥ ६१ ॥
 पुणरवि बहु-कालाओ कहवि हु लद्धो स खार-पडिपुत्तो ।
 सिय-कुमुम-मालियाए मएवि संपूइओ तत्तो ॥ ६२ ॥
 एयं मुमिणं दट्ठुं मुह-कडुयं परिणैइइ सुंदरयं ।
 जाओ भएण कपो मह देहे तेण नर-नाह ! ॥ ६३ ॥
 ते सोऊण नरिंदो जाओ सोगाटरो दढ हियए ।
 वज्जरइ देवि ! सुविणं छाभे सूरइ तणवस्स ॥ ६४ ॥
 संसं च सुविण-जाणग-पुच्छग-विहिणा त्रियौणित्तं तुय्य ।
 साहिस्सं मा काहिसि उब्बेगं किंचि हिययम्मि ॥ ६५ ॥
 तत्तो पभाय-ममए गंतुं अत्थाण-नडवे राया ।
 आणवइ सुमिण-सत्थत्थ-जाणए ज्ञात्ति वाहरह ॥ ६६ ॥
 तत्थ निउत्त-नरेहिं तंहेव सर्पाडियाए आणाए ।
 सामंत-मंति-पुर-नायगेहिं पुत्तम्मि अत्थाणे ॥ ६७ ॥
 कय-विणया सुविणन्नु लवविट्ठा अह नरिंद-आसमे ।
 धणदेशेवि हु रत्ता आसत्तो चैव लवविट्ठा ॥ ६८ ॥
 तत्तो रत्ता तेसिं सिट्ठो मुग-दंसणाइ-वुत्तंतो ।
 पुंवुत्तो सन्नोवि हु सुविणग-उयलंभ-अवसाणे ॥ ६९ ॥
 सम्म विणिच्छिउणं सुविणं-सरुयं कहेह मा ! तत्तं ।
 इय मणिपा ते रत्ता अन्नोत्ते जाव चित्ति ॥ ७० ॥
 ताव य धणदेशेणं मणियं नर-नाह ! देसु अवहाण ।
 सुविण-परमत्थ-जाणण-हेउ निमुणेसु वुत्तंतं ॥ ७१ ॥

दशो ।

अह अटवीए दिट्ठो भित्तरई, तंणे जह य सण्हिं ।
 बद्धो उ चित्तवंगो विमोइओ मणि-पवायाओ ॥ ७२ ॥
 जह तेण नियप-चारणं सिट्ठं देवस्स आगमो आगम ।
 देवेण केयली जह दिट्ठो य कुमग्गनपरम्मि ॥ ७३ ॥
 जह मग्गि-भवं पुट्ठो फे.सिग्गा जह य तस्स आउट्ठं ।
 निरि-अनरकेउ-ज्जो होहिमि पुत्तो मुमं भद ! ॥ ७४ ॥

१ प्रविश्य विनिष्कान्तः । २ मुगच्छाम् = आरम्भे दुःखम् । ३ अ. ई
 सुं । ४ क्षत्रः । ५ विशयः । ६ उ. ईवई । ७ मत्थानं = पत्ता । ८ संपरि-
 ल्पितं = परिपठितायाम् । ९ मत्तल्लः । १० उ. दुग्गम् । ११ पुंवेत्तः । १२ वि-
 निष्कान्तं = निष्कयं । १३ उ. मुग्गम् । १४ भित्तरदिना । १५ विमोचयितः ।

जणणीईं समं तथ य अवहरिओ पुब्ब वेरिय-सुरेण ।
 ता चित्थेण ! खयरहिवस्स गेहम्मि वड्ढिहिंसि ॥ ७५ ॥
 एमाइ पुब्ब-उत्तं सवित्थरं साहियं नर-वइस्स ।
 धणदेवेणं जाव य संपत्तो हत्थिणंपुरम्मि ॥ ७६ ॥
 ता देव ! देवि-उदरे विट्ठप्पहो सो सुरो समुप्पन्नो ।
 होही, जओ न केवल्लि-वयणं इह अन्नहा होइ ॥ ७७ ॥
 पुब्ब-विरुद्धं सुरेणं हरिओ खयरस्स वड्ढिओ गेहे ।
 साहिय-वड्ढिविह-विज्जो मिलिही सो नियय-जणणीए ॥ ७८ ॥
 इच्छिय-कन्नादारणं मालाए पूयणंपि मन्ना सि ।
 एसो नरिंद ! सुविणय-परमत्थो कुरइ मह हियंए ॥ ७९ ॥
 एयं धणदेवस्स ओ वयणं सोऊण सुविणयन्नुहि ।
 भणियं भहो ! धउव्व एयस्स उ सुद्धि-कोसल्ल ॥ ८० ॥
 सययं तैल्लिच्छेहिवि वड्ढु सत्य-त्रियक्खणेहिं अम्हहिं ।
 तव्विह-सुद्धि-विउत्तेहिं सक्खियं नो विणिच्छेउ ॥ ८१ ॥
 सुंसिलिट्ठो नणु अत्थो निरुत्थिओ राम ! वणिंय-उत्तेण ।
 सव्वेसिं अम्हाणवि सुसंमओ चैव एसोत्ति ॥ ८२ ॥
 इय भणिए तं रत्ता तंबोल-पयाण-पुब्बय सव्वे ।
 पट्टविद्या तह सव्वे सामत-महंतमाईया ॥ ८३ ॥
 तत्तो रत्ता भणियं इण्हि धणदेव ! किमिह कायव्वं ।
 देवीईं समं अम्हं उवट्ठिए दुसह-विरहम्मि ॥ ८४ ॥
 किं एत्थ अत्थि कोत्रि ह्नु पडिघाय-विही सुदुड्ढ-सुविणस्स ।
 भणियं धणदेवेण न अन्नहा केवल्लि-गिरा ओ ॥ ८५ ॥
 तहवि ह्नु एस उंवाओ करइ मा होज्ज तेण पडिघाओ ।
 मंचय-पडियाण पुणो तहट्ठिया चैव भूमिस्सि ॥ ८६ ॥
 वड्ढीवइणा तइया दिव्व-मणी जो समप्पिओ मज्झ ।
 सो एस अंगुलीयग-निवेसिओ चिट्ठउ करम्मि ॥ ८७ ॥
 एसो अचित्त-सत्ता अणय-ठाणंसु दिट्ठ-मोहप्पो ।
 ता एयं देवाए कर-ट्ठियं देव ! करेह ॥ ८८ ॥^१
 पुब्ब-विरुद्धोवि सुरो हरणे देवीईं होज्ज असमत्थो ।
 एयस्स पभावाओ, अह कहवि करिज्ज अवहरणं ॥ ८९ ॥

१ A °णीय । २ कथितम् । ३ A °नामि । ४ B °वइ । ५ स्वप्नैः । ६ अणु-
 वेम् । ७ SEE NOTIZ P. 35 । ८ सुत्तिट्ठः = सुसगतः । ९ वणिकपुत्रेण । १० A
 °वीए । ११ उपायः । १२ माहप्य=माहात्म्यम् । १३ B सुग्गम् । १४ A °वीए ।

तहवि हु अवगारम्भी सक्रिस्तइ नेव वट्टिउं षरी ।
नाउं इमं नरेतर ! मा सोगं किंचिवि करेह ॥ ९० ॥

भप्रं व ।

सुविण-पडिघायणत्थं कारेसु जिणालएसु महिमाओ ।
पूएसु सैमण-संघं तदुचिय-वत्थासणाईहिं ॥ ९१ ॥
दावेसु अभय-दाणं विविहाभिग्गह-त्थेसु उव्वजममु ।
एवं कयम्मि नर-वर ! सव्वंपि हु सुंदरं होही ॥ ९२ ॥

इय भणितं घणदेशो समप्पितं अंगुलीयं निययं ।
पणमित्ता रायाणं विणिग्गओ राय-भवणाओ ॥ ९३ ॥

रत्तावि हु गंतूणं देवी-भवणम्मि सयल-बुत्तंतो ।
सिट्ठो समप्पियं तह देवीए अंगुलीयं तं ॥ ९४ ॥
भणिया य देवि ! एयं खणंपि हत्थाओ नेव मोत्तम्भं ।

एयस्स पभावाओ पभवंति न खुद-सत्ताई ॥ ९५ ॥

जिण मदि-र-जैत्ताई कारविय ताहि राइणा सव्व ।

कमलावईवि तत्तो जाया आवन्न-सत्तत्ति ॥ ९६ ॥

मुह-संपडंत-हिय-इट्ठ-वत्थु-सुविणीय-परिपण-जुपाए ।

अह सत्तमम्मि मासे जाओ देवीए दोहलओ ॥ ९७ ॥

लज्जाए तं कत्तसवि जाहे न कहेइ ताव कइयावि ।

परिहायत-सरीरा टिट्ठा रत्ता इमं भणिया ॥ ९८ ॥

देवि ! तुह किं न पुंजइ दीसत्ति अइदुम्बला जओ इच्छि ।

देवीए तो भणियं दोहलओ एस मे नाह ! ॥ ९९ ॥

धर-धीरणमारूढा दाण "दिती य अत्थि-खोपस्स ।

तुह उच्छंग-निविहा तुमए उत्तं धरंतेणं ॥ १०० ॥

हिंढामि राय ! नयरे परिवारिया सयल-भिभी-वग्गेण ।

रत्ता भणियं सुंदरि ! कीरइ अट्टणा दुंयं एयं ॥ १०१ ॥"

अह पवर-पट्ट-हत्थी मिगारिय अग्निओ निउत्तेहिं ।

तथासूढो राया देवी उण तस्य उच्छंगे ॥ १०२ ॥

१ शरणा । २ धमनः = उच्युः । ३ उदरत = उदरं दुग्धम् । ४ सुदृशवा-
दवः । ५ जता = दात्रा । ६ अ तां । ७ आयसधरवा = संजातमर्मा । ८ सुखेन
धपदमानैः हितेष्टवस्तुभिः सुविनीतगौरजनैश्च सुखाया देव्याः । ९ ० १६ ।
१० एवंते । ११ वारणः = हस्ती । १२ अ देती = ददती । १३ मृतः = शयः ।
१४ हुन = संश्रम् । १५ ० सुमम् । १६ आनीतः (B. P. 1 101) ।

उवरी धंवलौपवत्तं मुत्ताहल-रैहिरं सैपं रत्ना ।
 धरियं तत्तो विविहं पँढत-धुइ-पौढ-निवहेण ॥ १०३ ॥
 तूरेसु रसतेसु वज्जतेसु य असंख संखेसु ।
 कळपार्णएहिं विहिण् वियंभमाणे य संगीए ॥ १०४ ॥
 अत्थि-जण-भूरियासं दाणं देता समत्थ-नयरम्मि ।
 आणंद-निम्भराहिं थुंब्बंता नयर-नारीहिं ॥ १०५ ॥
 आहिंदिरुण विविहं चउक्क-तिय-चच्चरेसु इच्छाए ।
 अह पुर-वराउ बाहिं नीहरिओ कुंजरो कमसो ॥ १०६ ॥
 सहसविय उंम्मिद्वो विच्छोळितो समत्थ-जण-नियरं ।
 अइवेगेण पयट्ठो ईसाण-दिसा-मुहो ताए ॥ १०७ ॥
 रे ! लेह लेह धावह एस मओ एस जाइ पुरओत्ति ।
 एमाइ बाहरंतो भिच्च-जणो धाइ पट्टीए ॥ १०८ ॥
 रायावि हु जौहि कहवि हु धरिउं व चएइ करि-वरं तं तुं
 ताहे भणिया देवी एस मँओ सँप्र उंम्मिद्वो ॥ १०९ ॥
 अइवेगओ पयट्ठो चाइज्जइ कहवि नो नियत्तेउं ।
 ता उत्तरिमो कहवि हु इयरह अडवीए पाडेही ॥ ११० ॥
 कमळोवेईए भणियं ओयरियच्चं कह नु नर-नाह ! ।
 रन्ना भणियं निसुणसु पिच्छसि वड-पायवं पुरओ ॥ १११ ॥
 एपस्स थ्य हेदुठेणं जाही हत्थी तओ तुमे देवि ! ।
 साहाए लग्गिअच्चं सहसा हत्थि पमात्तूण ॥ ११२ ॥
 एवं च जाव राया देवि उल्लवइ ताव सो हत्थी ।
 अइवेगेणं पत्तो वड-वायव-हिदुठ-भूभागो ॥ ११३ ॥
 देवखत्तणओ राया ज्ञत्ति पिदग्गो य तस्स साहाए ।
 लग्गसु लग्गसु देवि ! ज्ञत्ति एयं भणेमाणो ॥ ११४ ॥
 अइवेगओ कारिस्सा (सस !) अदक्खयाए य इत्थि-भावस्स ।
 गम्भस्स य गरुयत्ता भय-वेविरओ सरीरस्स ॥ ११५ ॥
 कय-अज्झवसायावि हु न सक्किया जाहि ताथ लग्गउं ।
 ताहे व करि-वरो सो ज्ञत्ति तत्तो अवज्जंतो ॥ ११६ ॥

१ धवलातपत्रं = श्वेतच्छयम् । २ अंलाइव° । ३ खयम् । ४ पञ्जमान-स्तु-
 ति-पाठ-निबन्धेन । ५ अ वाड । ६ अ °नपत्तिवि° । ७ विजृम्भमाणे = संपद्यमाने ।
 ८ स्तूपमाना । ९ अ चतुष्टयिः कलापकम् । १० उम्भतः । ११ विच्छोळितो =
 छम्पयन् (प्र. ३' १४. ५६) । १२ अ जाइ । १३ गजः । १४ अ जाव । १५ अ
 ईद । १६ दक्षत्वम् = वाद्ययम् । १७ अ युरमम् ।

अह गुरु-सोगो राया-तहदुठिओ जा तओ पलोएइ ।
 ता पिच्छइ गयणेणं जंतुं वगेण तं करिणं ॥ ११७ ॥
 अह विम्हिओ मणेणं चितइ राया अहो ! महच्छरियं ।
 मोत्तुं भूमि-पयारं वच्चइ हत्थी नह-यलेण ॥ ११८ ॥

अहवा ।

पुव्व-विरुद्ध-सुरो सो विलसइ नूण इमेण रूवेण ।
 न ह्व केवलिणा भणिया भावा इह अन्नहा होंति ॥ ११९ ॥
 एवं विचिंतयंतस्स तस्स, हत्थी अदंसणीभूओ ।
 ताव्व अणु-मग्ग-ल्लगं रत्तो सिनें समणुपत्तं ॥ १२० ॥
 अह करि-वर-मग्गेणं समरप्पिय-पमुह-सुहड-सय-कळियं ।
 देवी-गवेसणत्थं पट्ठविडं साहणं राया ॥ १२१ ॥
 कहकहवि गरुय-सोओ सामंत-महंतगाण वयणेण ।
 पत्तो निय-नयरम्मी सुत्तो वुत्तो निराणंदो ॥ १२२ ॥
 परिचत्त-रज्ज चित्तो चिट्ठइ जा कइवि तत्थ दिवसाणि ।
 कमलावड-संपावण-आसाए धरिय-निय-जीओ ॥ १२३ ॥
 ता अन्न-दिणे सिनें समरप्पिय-पमुहमागयं सहसा ।
 दाण विमणं खिन्नं लज्जा-विणमंत-मुह-कमलं ॥ १२४ ॥
 अह रत्ता आपुटो समरप्पिओ कहसु भद ! वुत्तंतं ।
 किं दिट्ठो दुट्ठ-करी देवीवि विमोइया तत्तो ? ॥ १२५ ॥
 दीहं नींसासिऊणं भणियं समरप्पिएण सुण देव ! ।
 करि-वर-दिसा-पयट्ठा पत्ता अड्ढीइ ता अम्हे ॥ १२६ ॥
 तत्थ य वहु-पयारं गवेसमाणेहि देव ! अम्हेहि ।
 दिट्ठो न सां करि-वरो नेव य देवी न य पउत्ती ॥ १२७ ॥
 अवरावर-सवर-गण पुच्छंताणं सुदूर-पत्ताणं ।
 अह अन्न-दिणे कहिय केण्डिय-नरेण एकेण ॥ १२८ ॥
 तत्तो संत्तम-दिवसे पउमोयर-नामए सर-वरम्बि ।
 गयणाउ निवडमाणो महिला-सहिओ करी दिट्ठो ॥ १२९ ॥
 तत्तो भय-भीएणं दूर-ट्टिय-गुविल-तरु-पविट्ठेण ।
 नारी-रहिओ पुणरवि पलोइओ तत्थ हत्थिचि ॥ १३० ॥
 वियरंतो सर-तीरे, ह्य तस्स ओ वयणयं मुणेऊण ।

१ वान्तम् । २ वैन्वम् । ३ लेभं । ४ कट्ठम् । ५ सुत्तो = इद्विगः (P. D. ४११. १५) । ६ सुग्गम् । ७ सुग्गम् । ८ अ. दीए । ९ उवराः = भिक्षाः । १० वारिण्डः = परिहितशीर्षवृक्षो वात्रिण्डः ।

भणियं दंससु भय ! तं सिग्धं सर-वरं अह ॥ १३१ ॥

अह तेण दंसियं तं पलोइयं सर-वरं समं तेण ।

न य उवलद्धा देवी निउणंपि गवेसमाणेहि ॥ १३२ ॥

सर-वर-जोयण-मित्ते विउत्त-पुरिसेहि पाविओ हत्थी ।

तं विणुं निराणंदा इहागया देव-मूलम्मि ॥ १३३ ॥

ता किं तथेव सरे गभीर-नीरम्मि डवरया देवी ।

अह तत्तो उत्तरिउं पत्ता उ कहिपि वैसिमम्मि ? ॥ १३४ ॥

अहया सावय-पउरं वणम्मि केणवि विणसिया होउज्ज ।

न य जाणामो किंचिवि नरिंद ! देवीए बुत्तंतं ॥ १३५ ॥

एवं च जाव जंपइ समरप्पिओ पत्थिवस्त से पुरओ ।

ताव य दार-निउत्तो कय-विणओ एवमुल्लवइ ॥ १३६ ॥

दारम्मि सुमइ-नामो नेमिती चिट्ठइत्ति सुणिऊण ।

भणियं रत्ता किं भो ! सो एसो सुमइ-नेमिती ? ॥ १३७ ॥

जस्साएसाउ तथा दिन्ना नरवाहणेण मह देवी ? ।

पास-दुट्ठिएहि सिद्धं, नरिंद ! एवंति, अह रत्ता ॥ १३८ ॥

भणियं पविसउ सिग्धं पुच्छामो जेण देवि-बुत्तंतं ।

वयणाणंतरमेसो पवैसिओ दारवालेण ॥ १३९ ॥

कय-उवपारो रत्ता उवविट्ठो विणय-पुण्वयं सुमई ।

आपुट्ठो, किं देवी जीवइ व नवत्ति वज्जरसु ? ॥ १४० ॥

उवओमं टाऊणं भणियं अह सुमइणा जियइत्ति ।

अक्खय-देहा संपइ मिलिया इव बंधु-वग्गस्त ॥ १४१ ॥

कैइवा समागमो मह तीए, किं वा हवेउज्ज से गन्धे ? ।

इय पुट्ठो नर-वइणा कय-उवओमो पुणो मणइ ॥ १४२ ॥

जइया नरिंद ! सुविणं गिर्हसि विमम-द्वियं कुसुम-मालं ।

तत्तो य मास-मित्ते समागमो तुम्ह देवीए ॥ १४३ ॥

होही तणओ तीए विज्जुविजही किंतु जाय-मेत्तो सो ।

निप-माऊए, नर-धर ! एवं किळ कहइ इ निमित्तं ॥ १४४ ॥

पुट्ठो पुणरवि रत्ता जणणि-विउत्तो स जीविही किं नो ? ।

करथवि बुद्धिं जाही, कइया य समागमो तेण ? ॥ १४५ ॥

अह सुमई भणइ पुणो बहु-कालं जीविही स ते पुत्तो ।

करथ य बुद्धिं जाही एवं पुण नेव जाणामो ॥ १४६ ॥

१ सुमय । २ धेनु । ३ उपरता - छान्द्य - सुतेण वाक्य ।
(अ. प्र. १४) । ५ वृत्ता । ६ अ. वेद । ७ विमोक्षयते ।

- कुसुमांवर-उज्जाणे जइया गयणांओ कनगा पैडिहो ।
 तत्तो य सिग्धमेव हि समागमो तुम्हें तणएण ॥ १४७ ॥
 सव्वयणं सोऊणं गय-सोगो पहसिओ भणइ राया ।
 भो ! भो ! सुवन्न-लक्खे सिग्धं सुमइस्स देहत्ति ॥ १४८ ॥
 एय-वयणाओ अम्हं देवी-विरहम्मि गरुय-सोगग्गी ।
 पसरंतो ओल्लैहविओ समागमासा-जलोहेण ॥ १४९ ॥
 अह निययाभरणेणं सुवन्न-लक्खेण पुइओ सुमई ।
 नीहरिओ रायावि हु मैणयं जाओ विगय-सोगो ॥ १५० ॥
 अह अन्नया य राया सुत्तो रयणीइ पेच्छए सुमिणं ।
 उत्तर-दिसा-मुहणं वयमाणेणं मैए कूवे ॥ १५१ ॥
 पडिया अद्द-मिलाणा धवला कुसुमाण मालिया दिहा ।
 गहिया सहसा जाया पच्चग्गा सुरहि-गंधइदा ॥ १५२ ॥
 ददहूणमिणं सुमिणं पडिबुद्धो चित्तए इमं राया ।
 एयं हि सुमइ-भणिणं दिद्ध सुमिण मए अज्ज ॥ १५३ ॥
 ता होही लद्ध इण्हि मज्झ वयंतस्स उत्तर-दिसाए ।
 विसम-दसा-वत्ताए देवीए संगमोऽवस्से ॥ १५४ ॥
 इय चित्तिऊण राया निय-देस-पळोयण-च्छळेणं तु ।
 गुरु-सेणा-परियरिओ नीहरिओ हत्थिण-पुराओ ॥ १५५ ॥
 कइवय-पयाणगाइ गंतुं उत्तंग-गिरि-समाइत्ते ।
 अइगुविल-तरु-सणाहे अडवि-परसम्मि एगम्मि ॥ १५६ ॥
 आवासिओ ससेत्तो अह कूवे दीह-तण-समोच्छइए ।
 कंठवि हु पमाय-वसओ पडिया रत्तो धैमर-हारी ॥ १५७ ॥
 अह रत्ता आणत्तो पुरिसो रज्जु-म्पओगओ तत्थ ।
 ओइत्तो सत्तैमसे इओ तओ जाव गविसेइ ॥ १५८ ॥
 ता एगत्थ-निर्द्धैक्कं पिच्छइ जुवइं तैदीइ अगडस्स ।
 भय-कंपंत-सरीरं संतमसे तत्थ अधत्तं ॥ १५९ ॥
 कासि तुम इह सुंदरि ! इइ पुढा जा न देइ पडिवयणं ।
 ताव य जल-मज्झ गया विलासिणी कंठ-गय-पाणा ॥ १६० ॥
 संपत्ता तेण तओ चित्ण तयं क्रमेण नीहरिओ ।

१ कन्यका । २ पतिभ्यति । ३ विभवपिठः । ४ मनाक् । ५ मया । ६ अर्थ-
 मरणा । ७ B सुमम् । ८ मयु-शीघ्रम् । ९ पुविठे-गरुडम् । १० दीर्घत्वव-
 मरणात् । ११ आमरधारिणी । १२ B सुमम् । १३ छंदयछं-अन्यदृष्ट ।
 १४ BER NOTE P. 91 । १५ A दीए ।

वज्ररइ राय ! एतये अन्नावि इ अच्छं जुवई ॥ १६१ ॥
 औभट्टावि न भासइ भएण कपंत-तणु-लया वरई ।
 एयं निसम्म रत्तो फुरियं अह दाहिणं नयणं ॥ १६२ ॥
 अह विन्दिएण रत्तो विचिंतियं किं हविज्ज सा देवी ।
 अहवा इह अडवीए देवीए संभवो कथं ? ॥ १६३ ॥
 अहवा कम्म-वसाणं सत्ताणं नवरि एय संसारे ।
 भवियव्वया-वसेणं नत्थि तयं जं न संभवइ ॥ १६४ ॥
 जइ सा हविज्ज देवी ता सुंदरमेव, कावि अह अन्ना ।
 तहवि इ उत्तारिज्जउ करुणा-मूलो जओ धम्मो ॥ १६५ ॥
 इय चित्तिऊण रत्ता भणिओ पुरिसो तयंपि कइडेहि ।
 अह सो रज्जइ पुणो पुरिसो कूवम्मि ओइज्जो ॥ १६६ ॥
 भणिया य सुयणु ! अहयं रत्तो सिरि-अमरकेउ-नामस्स ।
 वयणेणं तुहत्तारण-कजेणं पुणरवि पविट्ठो ॥ १६७ ॥
 ता आरुह मंचीए नरगागाराओ अंध-कूवाओ ।
 जेणुत्तारेमि लहुं एयं च निसम्म सा वयणं ॥ १६८ ॥
 आरूढा मचीए कमेण उत्तारिया तओ देवी ।
 दुम्बल-देहा रत्ता कहकहवि इ पंचभिन्नाया ॥ १६९ ॥
 सावि य दट्ठुं रायं रावंती घग्घरेण सदेण ।
 चरण-विलग्गा रत्ता अंसु-जलंफुन्न-नयणेण ॥ १७० ॥
 नीया निययावासे देवि दट्ठुण परियणो सव्वो ।
 अइगुरु-सोगो रोवई विविह-पलावेहिं दीण-मुहो ॥ १७१ ॥
 अह कय-सरीर-चिट्ठा पुट्ठा कमलावई नरिदेण ।
 तइया करिणा नीयाए किं तुमे देवि ! अणुभूयं ? ॥ १७२ ॥
 कइया ष कहय पडिया भीसण-कूवम्मि एय अडवीए ? ।
 कमलावईइ भणियं सुणसु महा-राय ! साहेमि ॥ १७३ ॥
 वड-पायवम्मि लागे देवे तं विलगिउं असेत्ता हं ।
 वेग-पहाविय-करिणा हरिया एगागिणी ताव ॥ १७४ ॥
 अह सो गिरि-सेरियाए विसम-तडिं पाविऊण सहसत्ति ।
 अइवेग-भंग-भीउव्व नह-यलं शक्ति उत्पइओ ॥ १७५ ॥
 तत्तो भय-भीयाए विचिंतियं हंत ! करि-वर-पविट्ठो ।

१ ४ सुग्गम् । २ आभावितापि । ३ अवतीर्णः । ४ प्रत्यभिज्ञाता = उपद-
 क्षिता । ५ ४ सुग्गम् । ६ इदती । ७ अणुयं = पूर्णम् (H. D. L. 30) । ८ ४
 सुग्गम् । ९ अइए । १० अशक्ता । ११ करिउ = वरी ।

अवहरद् कोवि देवो न जेण करिणो वयेति नहे ॥ १७६ ॥

इय विग्घिय-हियया हं पुणो पुणो जा महि पलोएमि ।

पिच्छामि ताव गिरि तरु-पमुहं सैमगंघ वचंतं ॥ १७७ ॥

(अविय ।

एंगागिणी अरण्णे महिला बीहिउज अडवी-मज्जम्मि ।

इय कलिउव सहाया तरुणो वेगेण धावंति ॥ १७८ ॥

किडिये-नयर-समाई चलेत-मणुयाइ गाम नयराइ ।

जळं भरिय-सर-वराइंवि (पि ?) महि-निवडिय-छत्त-सरिसाई ॥ १७९ ॥

दीहर वण-राईओ सप्प-सरिच्छाओ सच्चविज्जति ।

पालि-सरिच्छा गिरिणो सारणि-सरिसाओ सरियाओ ॥ १८० ॥

अह दूरमइगयाए सैभरिओ अंगुलीयग-मणी सो ।

अवहत्थिय ताहि भय पहओ सो तेण कुंभ-यडे ॥ १८१ ॥

(अविय ।

माणि-सज्जय-कर पहओ वज्जेणिव ताडिओ गैइंदो सो ।

मौत्तु गुरु-चीहांडि अहोमुहो ज्ञप्ति गयणाओ ॥ १८२ ॥

जा निवडइ वेगेण ताव य हिट्ठा-मुह नियतीर् ।

दिइं महत्तमेगे सरो-वर भगुर-तरग ॥ १८३ ॥

परिहत्य-मच्छ-पुच्छ-च्छडाहि उच्छलिय-सलिल-उंणील ।

महु-मत्त-महुयरी-निसर रुद्ध-विपसंत तौमरस ॥ १८४ ॥

(अविय ।

फुरंत-मणि-जालय तरत-टिट्ठिभौलयं ।

रहग पंति-मंडिय निहंग-सत्थ-भेइय ॥ १८५ ॥

भमंत भूरि-गोहिय सरोरुहौलि-सोहियं ।

अणेग-सौवयाडल सैसोह लुद्ध साडल ॥ १८६ ॥

चलेत-भीम गौहय रंडंत ददुदूरोहयं ।

१ नमसि । २ घमक = युगपत् । ३ दसन्ते (H. P. 17 18) । ४ सेस्तु
त । ५ अपहस्तविस्था = अवगणम् । ६ गभेन्द्र । ७ चांहाडी = दु सोइभूता =
कर्त्रेणा 'धीष्ठ' इति भाषासाम् । ८ परबन्त्या । ९ B युग्मम् । १० उंणील =
घपात, स्पुटथ (H. D. L. 126) । ११ तामरय = कमलम् । १२ टिट्ठिभो
जन्तुविशेषः । १३ वडयं = महत् (H. D. 17 29) B वडिय = व्याप्तम् ।
१४ गोपा = शोषविशेषः । १५ आनि = संभूहः । १६ भागदाः = दुष्टजनक ।
१७ मरणां परत्यानामोपे समूह लब्धे = धीवरे संकुले = व्याप्तम् । १८ मादा =
पतञ्जुविशेषः । १९ रटन्तः = छन्द कुर्वन्तः ।

मराल-पति-सोहियं तमाले-ताल-रहियं ॥ १८७ ॥
 रणत-छम्पयालियं बलाय-पति-मालियं ।
 कुरंत-सिम्पि-संपुडे भमंत-भीम-दीवडं ॥ १८८ ॥
 अहं तग्मि नीर-पुन्ने अणोरपारग्मि सर-वरं हत्थी ।
 गयणाओ नीसहगो पडिओ बुद्धो य जल-मग्गे ॥ १८९ ॥
 अहं नीसहे गइदे बुद्धे गंभीर-नीर-मज्झग्मि ।
 मणिणो माहप्येण जल-उवरिं चैव थैक्का हं ॥ १९० ॥
 आसाइय-फळगावि य उच्चरिउं तर-वरसा तीरग्मि ।
 उव्वेदिदा भय-भीया गुरु-सोगा इय विचिंतता ॥ १९१ ॥
 त्तारिस-रिद्धि-जुवावि इ खणेण एयागिणीं कहं जायां ।
 देसिये-जुवईय अहो ! अइ-मुविलो कम्म-परिणामो ॥ १९२ ॥
 सो कथं भिच्च-वगो सा य सिरी सो विणीय-परिवारो ।
 होहामि कहं इग्गि विहिया एयागिणीं विहिणा ! ॥ १९३ ॥
 एमाइ चित्तयंती उवरिम-वत्थेण छाइउं वयणं ।
 सरण-विट्ठणा सौएणं तत्थ अहं रोविउं लगा ॥ १९४ ॥
 एत्थंतरग्मि केणवि भगिया किं सुवणु ! रोयसे कदणं ?
 तत्तो सुसंभमाए पलोइयं मे तैओहुत्त ॥ १९५ ॥
 कंइय-पुरिस-सहाओ तरुण-नरो वेसंरीइ आरुढो ।
 कैय-मुह-संधी पुरओ दिट्ठो उद्धूलियंगिल्लो ॥ १९६ ॥
 अहं सो दट्ठण ममं विम्भिय-हियउब्ब वेसराहितो ।
 उत्तरिय मज्झ चळणेसु निवदिओ भणइ एवं तु ॥ १९७ ॥
 परिजाणसि मगिणि ! ममं सिरिदत्तो हं कुसग्गनपराओ ।
 आसि गओ पर-विसंए वणिज्ज-बुद्धीए सत्थ-जुओ ॥ १९८ ॥
 चारसम-वच्छराओ पुणरवि चलिओ पुरग्मि निययग्मि ।
 सत्थेण समं इग्गि संपत्तो इह पएसग्मि ॥ १९९ ॥
 ता भगिणि ! केण विहिणा जाया एयागिणीं तुमं एत्थ ? ।
 इय भगिया तेण अहं विमय-भया झत्ति सजाया ॥ २०० ॥
 तत्तो य मए सिट्ठो गयावहाराइ-नियय-दुत्ततो ।

१ रोहियं=राजियं (N. P. 5) । २ दीवडो=मन्टुविशेषः । ३ SEE NOTE
 P. 3 । ४ बुद्धो=मग्नः । ५ स्थिता (N. P. 68) । ६ B °विव । ७ देशिका=
 देशे प्रोविता = प्रवासिनीत्यर्थः । ८ (N. P. 172) । ९ तदभिमुखम् । १० A
 °रीए । ११ कृतो-मुखस्य शब्धः संवन्धो येन धः, संश्रुतदर्शन इत्यर्थः । १२
 विशयः=देशः ।

- १ 'अह दिने-वयणे-सोया भणिया वैणिएणं तेणाहं ॥ २०१ ॥
 दूरम्मि हत्थिएणपुरं सावय-चेरेहि दुग्गमो मग्गो ।
 आसन्नं खु कुसग्गं किं कायब्बं तुमे भणिणि ! १ ॥ २०२ ॥
 तत्तो य मए भणियं कुसग्गनयरम्मि यच्चिमो ताव ।
 पेच्छामि बंधु-वग्गं पभूय-कालाओ सिरिदत्त ! ॥ २०३ ॥
 अह तेण सहारिसेणं नीया सरथम्मि नियय-आवासे ।
 विणओवयार-पुब्बं च फारिया सपल-देह-ठिई ॥ २०४ ॥
 तं देव-दिन्न-कुंडल-पमुहं सब्बंपि नियय-आगरणं ।
 १ 'मोत्तूणं अंगुलीयं समप्पियं तस्स थणियस्स ॥ २०५ ॥
 तत्तो सत्थेण समं चळिया सिरिदत्त-परियण-समेया ।
 किञ्जंत-विविह-विणया थणिएणं, डौळियारूढा ॥ २०६ ॥
 सोवि हु सत्थो जाव य लहुय-पयाणेहिं वयइ अणुदियहं ।
 कइवय-पयाणगाइं ता एग-दिणम्मि अडवीए ॥ २०७ ॥
 अवसउणेणं थक्कां दियहे दियहे न जायए सउणं ।
 जाव य दिवैइद-मासे थोळीणे सव्व-सत्थिएहा ॥ २०८ ॥
 सबल-रहिया तहइं टाउमसत्ता तओ समुच्चळिया ।
 अवगन्निय अवसउणं निय-पुर-गमणस्स तुरमाणा ॥ २०९ ॥
 तत्तो वीय-पयाणे पभाय-समयम्मि तम्मि सत्थम्मि ।
 संहसा अन्नाउच्चिय दिम्मो भिल्लेहिं ओक्खंदो ॥ २१० ॥
 अह कळयलं निसामिय सत्थ-जणे तत्थ आउलीमूए ।
 भिल्लेहिं हम्ममाणे ल्हंसिउत्ते य सैयराहं ॥ २११ ॥
 सज्जस-मरिया अहमवि पडियां अडवीइ जाव इक्कहा ।
 चेत्तूणं एग-दिसं नट्ठा अइगुविल-त्तह-गहणे ॥ २१२ ॥
 सणमेगं तत्थच्छिय वयामि किल तम्मि सत्थ-ठाणम्मि ।
 पुणरवि मिल्हामि जेणं साधस्स अहंति चिंतती ॥ २१३ ॥
 जाय पपथा गंतुं ताव न जाणामि कत्थ गंतम्भं ।
 कत्तो समागया हं काए य दिसाए सो सत्थो ॥ २१४ ॥
 भय-कंपंत-सत्थारा ताहं एयं दिसं गहंउण ।

१ इत्तवदनशीया = इत्तवुवद्वद्वदेत्यर्थः । २ अ वयणेन । ३ डौळिया =
 शिविका (M. J. ३६) । ४ अपयउत्तेन । ५ दिवइइ = द्वितीयार्थम्, वारिद्वि-
 त्यर्थः । ६ वदियहा = वारिद्विद्विधेः शब्दाः । ७ अवगणरह । ८ अ पुग्गम् ।
 ९ अवसउण्डः = पट्टिः । १० यत्तमाने (M. J. ३०) । ११ छीणम् (M. J. १३) ।
 १२ अ 'विए अप्पन्नरम्मि एए' । १३ अ पुग्गम् ।

संजाय-दिसा-मोहा चलिया तरु-गहण-मग्नेण ॥ २१५ ॥

दूरं गंतूण पुणो वलिया वचामि पिट्ठओहुत्तं ।

सिरिदत्त-जण-गवेसण-परायणा तत्थ वण-गहणे ॥ २१६ ॥

अह भय-तरलच्छीए इओ तओ तत्थ परिभमंतीए ।

१ लम्भग-गमण-भज्जंत-कंटपाइन्न-चरणाए ॥ २१७ ॥

२ पह-सम-सुडियाइ दटं पए पए नीसहं कैणंतीए ।

वैसिमन्नेसण-हेउं चैडिऊण थलम्मि एगम्मि ॥ २१८ ॥

जा पुळइयं समंता ताव न दीसइ कहंपि वैसिमंति ।

वियरंत-काल-निवहा समंतओ भीसणा अडवी ॥ २१९ ॥

अविश ।

कथ य कराळ-केसरि-गुजिय-सवणुत्तसंत-सारंगा ।

कथइ महंत-जुज्जंत-मत्त-वण-महिसयाइना ॥ २२० ॥

कथइ गरुय-पेवगम-विमुक्क-बोकार-बहिरिय-दियंता ।

कथ य वण-दव-डंअंत-जतु-कय-भीसणाराया ॥ २२१ ॥

कथइ पयंड-गडप-खंडिय-रुह-विसर-रुहिर-वीभच्छा ।

कथइ तरहे-पलयण-पलायमाणोरु-करि-विसरा ॥ २२२ ॥

अविश ।

वियरंत-महा-धणु-हत्थ-लोद्धया सुंक्क-मय-सिर-सणाहा ।

जेट्ठक्क-मूल-कलिया गुंरु-चित्ता-रोहिणी-समेया ॥ २२३ ॥

भेइ-वय-समण-साहिया उट्ठंत-विसाह-पयड-मंदारा ।

१ पृष्ठतोमुखम्; प्रत्यावृत्तेति समुदितार्थः । २ सुाडया = धान्ता (B. C. 7 III. 36) । ३ 'कण कश्चे' कणत्वा । ४ वधिमं (B. P. 18) तस्यान्वेषणं गवेसणं तस्य हेतोः । ५ आरुण (B. P. 17. 206) । ६ बालो = ब्यालः । ७ इ तिष्ठमिः कुलकम् । ८ शारङ्गः = हरिणः । ९ प्रवहमः = वानरः । १० उज्जंतो = दृश्यमानः । ११ रुहः = हरिणविशेषः । १२ सरहो = सिद्धः (B. D. VIII. 47) । १३ विचरन्त इतल्लतः पर्यटन्तो महाधनुइस्त्राः = बृहत्कोदण्डवाणा लुप्यकाः = व्याधा नस्यामटव्याम्, नमःश्रीपक्षे विचरन्ति विलसन्ति मया = नक्षत्रम्, धनुः = राशिः, हलो = नक्षत्रम्, रलयोरैक्यात् प्राकृतत्वेन रस्य लादेशाद् वा रौद्री = आश्रितक्षत्रं च (H. A. C. II. 24) यस्या सा । १४ शुद्धेभृंगाणां शिरोभिः सनाया पुष्पा, पक्षे शुक्क-गृगशीर्षसहिता । १५ जेष्ठाकाः = अतिशुद्धाकर्षणास्तेषां मूत्रैः कलिता = उद्विता, पक्षे ज्येष्ठा = नक्षत्रविशेषः, अकंः मूर्धः, मूळम् = नक्षत्रं तैः कलिता । १६ सुवामिधित्ररोहिणीभिरोपार्धविशेषैः समेता, पक्षे गुरुः = बृहस्पतिः, चित्रा रोहिणी च नक्षत्रविशेषौ । १७ भद्रवृत्तैः = शोभननियमैः, भ्रमणस्यापद्यदिभिः साहिता, पक्षे भद्रपदा-श्रवणाभिः = नक्षत्रविशेषैः । १८ शाखारहितप्रच्छन्नान्दारुणा, पक्षे विशाखा नक्षत्रम्, प्रकटौ च मन्दः = शनिः, आरः = मङ्गलम् ।

विपरंत-भूरि-रिक्खा रेहइ अडवी नह-सिरिन्व ॥ २२४ ॥
 अह तं अडवि सुइरं पलोपयंतीइ गाढ-तिसिंवाए ।
 एकम्मि दिसा-भाए दिहं जल-भरिय-सरमेगं ॥ २२५ ॥
 ततो तैतोडुत्तं चलिया माय-लोळ-लोयणा अहयं ।
 कहकहवि डु संपत्ता तम्मि पएसम्मि किण्ठेण ॥ २२६ ॥
 पीयं च तत्थ सलिलं उवाविट्ठा तरु-वरस्स हिडम्मि ।
 एत्थतरम्मि तरणी अंतरिओ पसरिया रवणी ॥ २२७ ॥

तभो ।

फेकारंति सिवाओ जह जह गुंजति सावपा विविहं ।
 तह तह भएण हियं कंपइ मह तत्थ र्नेम्मि ॥ २२८ ॥
 अह अइद-रत्त-समए जाया उदरम्मि दूसहा विपणा ।
 तव्वसभो य कणंती लुलामि भूमीए जाव अहं ॥ २२९ ॥
 तांय य मिगीव र्नेने अइगुरु-विपणाहि पीडिय-सरारा ।
 सयमेव पैसविद्या हं महा-किलेसेण नर-नाह ! ॥ २३० ॥
 मुच्छा-विरमे य तभो लुलमाण महि-यलम्मि तं बालं ।
 चित्तूण निजुच्छंओ गरुय-सिणेहेण ततो य ॥ २३१ ॥
 गतूण जलासन्ने ण्हाविच्चा ताहि नियय-वत्थाइ ।
 पक्खालिय एगंते उवाविट्ठा तरु-लया-गहणे ॥ २३२ ॥
 त दिव्व-मणि-सणाहं उत्तारिय अंगुलीयं हत्था ।
 कंठम्मि मए बहं सुयस्स एवं भणंतीए ॥ २३३ ॥
 एयस्स पमावाभो मा मह तणयस्स केवि अंगम्मि ।
 पहरंतु भूय-सावय-पिसाय-दुट्ठ-गहार्इया ॥ २३४ ॥
 षण-वासिणीओ ! निमुणह भो भो षण-देवयाओ ! मह यणं ।
 तणय समेया संपइ सरण भयईणमंहीगीगा ॥ २३५ ॥
 केसरि-यगार्इणं मंसाहाराण मूर-सत्ताणं ।
 मीसण-अडवी-पडिया रक्खेयव्वा पयत्तेण ॥ २३६ ॥
 जइ पुत्त ! इमा रवणी होतीं मह तम्मि हत्थिणपुरम्मि ।
 ता एत्तिय-वेत्थाए राया घट्ठाओ होणे ॥ २३७ ॥
 सवलस्स परिपणस्स य पुरस्स सामंत-मंति-वग्गस्स ।

१ अथागि = नक्षत्रं, वधे अथा = अन्तरिक्षाः श्वरदत्तानुविद्येवः ।
 २ तुरित्वा । ३ तस्मिन्पुत्रम् (म. प. १११) । ४ रवं = शरणा (म. प. १. ६५) ।
 ५ प्रपुत्रा । ६ अ युगम् । ७ उत्तमम् । ८ अ युगम् । ९ मवतीनाम् = दुष्काळम् ।
 १० अर्थेणा = आर्त्तना (म. प. ११. ५६) । ११ अमंदिप्यम् ।

- कस्त व न होत्र तोमो पुत्तप । तुह जंम-समयधि ॥ २३८ ॥
 दुग्धिदिय-विहि-विहाणा पदियाए मीसणे य रमाम्मि ।
 जाओ सि मग्गा पुत्तप । कोमि कि मद्-भग्गा हं ॥ २३९ ॥
 जायाम्मि तुमे पुत्तप ! रसंपि ह्म संयपं इमं वसिमं ।
 नट्टं भयं अमेसं उच्छंग-याए तुमे वण्ठ ॥ २४० ॥
 तुह मुह-पलोपणेणं संयन्न-मणोरहा भविस्सामि ।
 रवि-कर-पहपथयांर जायाम्मि रिणांमि सकयय्या ॥ २४१ ॥
 एमाइ भणंतीए पंहु-सम-गिजाए नीसहंगाए ।
 विदणा-विगमाओ तहि समागया मे तहि निदा ॥ २४२ ॥
 सत्तो पणंत्तसओ पट्टिमुदा शक्ति मद्-भग्गा हं ।
 केणापि ह्म टह्मवियं एये मद्दं मुणेऊणं ॥ २४३ ॥
 निउंणं जोपंतेणापि पभूय-काळाया पाप ! दिट्ठो सि ।
 काट्टामि यर-अनं अनुदए-दुग्धिदिय फलमेविह ॥ २४४ ॥
 एयं सरं मंथा भीया, को एस एवमुदवद् ॥ १ ॥
 इम चिंनिय जाव अह निय उच्छंगो पलोएमि ॥ २४५ ॥
 ता मधि तत्थ पुत्तो विचिंनियं ताहे हा ! किमेयंति ।
 कि कहपि होत्र पदिओ अहया केणापि अवहरिओ ? ॥ २४६ ॥
 किंया मुमेणं एयं किंया मद्दिग्ग्मो महं एसो ? ।
 एमाइ-चित्तयंती गवेमिउं ताहि पारदा ॥ २४७ ॥
 इओ तओ तय्य गवेसपती मुयं महा-राप । अपाउणंती ।
 सिराम्मि बग्गेणय ताडिया हं धसत्ति मुग्गाइ वत्तं गयत्ति ॥ २४८ ॥
 साहु-घणेसर धिरइय-मुयोह-नादा-सग्ग्ह-रम्माए ।
 रागमि-दोस-विसहर-यसमाण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोपि परिसमय्यइ कमलायइ-पुत्त-हरण-नामोति ।
 मुरमुंदरि-नामाए कहाइ दसमो परिच्छेभो ॥ २५० ॥

॥ दशमः परिच्छेदः समाप्तः ॥

अह लद्ध-चपणा हं मुग्गा-विरहम्मि गैरुय-सोमिह्ला ।
 निय हिययं कुंदिती पलविउमेवं सैमाढत्ता ॥ १ ॥

१ मरगं = मारगम् । २ वधि-धम-विज्रया । ३ निपुणं क्वा क्वात्ताया ।
 ४ लज्जः । ५ ० विघमिः कुलकम् । ६ अवयवन्ती । ७ प्रह-शोका; सार्वेडवकः,
 ४४५ (H. P. II. 164) । ८ A कुहेली । ९ SEE NOTE P. ६ ।

हा ! निदएण केणवि अडवी-पडियाए दुक्ख-तवियाए ।
 तक्खणमत्तुप्पन्नो पुत्तो हरिओ अहन्नाए ॥ २ ॥
 किल पुत्तयस्स वयणं पिच्छिस्समहं पभाय-समयम्मि ।
 नवरं हयास-विहिणा एयं मह अन्नहा विहेयं ॥ ३ ॥
 अडवि-पवेसाईयं दुक्खं दाऊण दूसहं देव्व ! ।
 किं अज्जवि न हू तुट्ठो अवहरिओ जेण मह पुत्तो ? ॥ ४ ॥
 वण-देवयाओ ! तुम्हं सरणम्मि समागयाए मह पुत्तो ।
 हरिओ, ता किं जुज्जइ एत्थवि वेहो करेउं जे ? ॥ ५ ॥
 हा पुत्त ! कहमरणे मुक्का हं सरण-वज्जिया तुमए ।
 हा ! कहमुच्छंग-गओ सहसा अइंसणीभूओ ? ॥ ६ ॥
 नूणं निदट्ठुर-रूवं सदं सोऊण जस्स पडियुद्धा ।
 तेणं चिय अवहरिओ पिसाय-रूवेण केणावि ॥ ७ ॥
 जस्स पभावाओ तथा सहसा गयणाओ गय-वरो पडिओ ।
 सोवि मणी अकयत्थो जाओ मह मंदे-भायाए ॥ ८ ॥
 ज कंठ-निवद्धेवि हू तम्मरी अंक-ट्ठिओवि हा पुत्त ! ।
 हरिओ निक्करुणेणं केणावि अदिस्स-रूवेण ॥ ९ ॥
 एमाइ बडु-विगण्णं पलवंतीए तहि सुदीणाए ।
 मदुदुक्ख-दुक्खिया इव खीणा रयणीवि सहसत्ति ॥ १० ॥
 अइकरुण कंदंति दट्ठुव ममं ससोय-वयणिह्हा ।
 निवडंत-धुल-तारय-अंसूहिंव रुयइ नैह-लच्छी ॥ ११ ॥
 एत्थंतरम्मि सूरो सुयावहारय-निहालणत्थंव ।
 नासिय-घणंधयारो आरुढो उदयगिरि-सिहरं ॥ १२ ॥
 अह अद्द-पहरमेत्ते दियहे अइदुक्खिया अहं तत्थ ।
 अइकरुणं कंदंती इओ तओ जाय वियरामि ॥ १३ ॥
 ताथ कमंडलु-हत्था मिउ-वक्कल-यसण-धारिणी तत्थ ।
 पौरिणय-वया पसन्ना समागया तावसी एगा ॥ १४ ॥
 दट्ठुं ममं रुयंति विविह-पलावेहि तत्थ वण-गहणे ।
 संजाय-गरुय-करुणा समागया मज्झ पासम्मि ॥ १५ ॥
 महुर-वयणेण तीए आपुट्ठा सुयणु ! कीस तं रुयसि ।

१ वेधाः = विधाता । २ मन्दमागयाः = इतमागयाः, A भागाए । ३ A
 वदंति ह । ४ नमोलम्भीः । ५ सुतापहारकनिमालनायमं; निमालनम् = दर्श-
 मम् । ६ मृदुवत्कलवसनधारिणी = होमलवुशलगवन्ना । ७ परिणतवयाः = युद्धा ।
 ८ B शुनम् ।

कतो समागया इह भीसण-नेज्जमि ईच्छला ? ॥ १६ ॥
 काउं तीइ पणामं तत्तो वियलंत-अंसुयाए मए ।
 कुंजर-हरणाईओ सिद्धो सब्बोवि वुत्ततो ॥ १७ ॥
 अह तावसीए भणियं ईमस्स जोगा न होसि तं सुयणु ! ।
 तहयि इ किमित्थ कीरइ स-कम्म-वसगम्मि जिय-लोए ? ॥ १८ ॥
 सुंदरि ! कम्म-वसाणं सत्ताणं इह भवे वसंताणं ।
 एवंबिह-दुक्खाइ हवति ज एत्थ न इ चोर्जं ॥ १९ ॥
 जं किंचि असुह-कम्मं अन्न-भवे संचियं तुमे आसि ।
 तस्स विवागाओ इमं समागयं सुयणु ! गुरु-वसणं ॥ २० ॥
 ता अन्न-भव-विट्ठे दुक्खम्मि समागयम्मि को सोगो ? ।
 किं वावि विलविणं सरीरायास-भूएणं ? ॥ २१ ॥
 एतो उ समासन्ने अच्छइ अम्हाण आसमो रम्मो ।
 आगच्छ सुयणु ! अणुच्चियमेयं ठाणं जओ तुज्ज ॥ २२ ॥
 वायइ सीयल-पवणो एत्थ ओ तं अभिणव-पसूया सि ।
 सुकुमाल-सरीराए-मा होज्ज विरुवयं किंचि ॥ २३ ॥
 इय भणिय तावसीए नीया हं आसमम्मि रमम्मि ।
 पड्डिजग्गिया य सम्मं निक्कारण-वच्छलत्तेण ॥ २४ ॥
 अह कइवय-दिबसेहिं संजाया सत्थ-देहिया मणयं ।
 अन्नम्मि दिणे नीया तीए हं कुलवइ-समीवे ॥ २५ ॥
 तीएवि पुच्च-भणिओ वुत्ततो साहिओ कुलवइस्स ।
 करुणा-परेण तेणवि अणुमिद्धा महुर-वयणेहिं ॥ २६ ॥
 वच्छे ! इह ससारे सुलहाइ एरिताइ दुक्खाइं ।
 अकयम्मि सुह-निमित्ते धम्मं परलोय-अंधुम्मि ॥ २७ ॥
 जायंति दूसहाइ जेणं चिय एत्थ दुसह-दुक्खाइं ।
 तेणव चैत्त-रज्जा वण-वासमुवागया धीरा ॥ २८ ॥
 एयं भणमाणस्स उ कुलवइणो तीइ तावसीइ अह ।
 कन्ने होउं भणिया भयवं ! वर-नाण-जुत्तोऽयं ॥ २९ ॥
 तो पुच्छ इत्थिपत्थं भणियाए ताहि विणय-पणयाए ।
 पुट्ठो मए महा-यस ! केण हिंओ नदणो मज्झ ? ॥ ३० ॥
 किं जावइ अहव मैओ पिक्खिस्समइ कयाइवि नवात्ति ? ।

१ रत्तं = अरवम् । २ एणला । ३ अस्य दुःखस्य । ४ चोर्जं = आश्चर्यम्
 (H. D. III. 14) । ५ विट्ठं = भर्जितम् । ६ अं सहा । ७ चत्तरज्जो = चत्तर-
 राज्ञः । ८ हिओ = हतः । ९ मओ = मृतः ।

अह भणियं कुलवइणा सम्मं दाऊण उवओगं ॥ ३१ ॥
 वच्छे ! उच्छेग-त्थो तुह तणओ अवहिओ उ देवेण ।
 पाण-विओयण-हेउं पुव्व-विरुद्धेण कुद्धेण ॥ ३२ ॥
 वेयइड्ड-गिरि-निउंजे^१ नेऊण सिळा-यलम्मि विउलम्मि ।
 मुक्को छुहाभिभूओ किल किंछेणेस मरउत्ति ॥ ३३ ॥
 अह कहवि विहि-वसेण समागओ तत्थ नह-यरो एक्को ।
 निय-भारिया-समेओ तेण य पुत्तोत्ति सो गहिओ ॥ ३४ ॥
 खयरस्स तस्स गेहे बुद्धिं जाहीं मुहेण, तत्तो य ।
 संपत्त-जोव्वणो सो मिळिहीं तुह हत्थिणपुरम्मि ॥ ३५ ॥
 एवं च तेण भणिए पणट्ट-सोगा नरिंद ! जाया हं ।
 फल-मूल-कयाहारा विणय-परा तावसि-जणस्स ॥ ३६ ॥
 पिय ! कइवय-दिवसाइं अच्छामि तहिं तु आसमे जाव ।
 ता अन्न दिणे कुलवइ मूले धम्मं सुणित्ताए ॥ ३७ ॥
 बद्ध-तावसि-सहियाए सहसा असेण वेग-जुत्तेण ।
 अवहरिओ संपत्तो राय-सुओ तत्थ एगागी ॥ ३८ ॥
 अह अतिहि-वच्छेलेहिं तावस-कुमरेहिं विहिय-संमाणो ।
 आगम्म विहिय-विणओ उवविट्ठो कुलवइ-समीवे ॥ ३९ ॥
 कुलवइणा सो पुट्ठो को सि तुमं आगओ कुओ भइ ! ? ।
 तत्तो य तेण भणियं कहेमि निसुणेह मयवं ! ति ॥ ४० ॥
 सिद्धत्थपुरे राया सुग्गावो नाम आसि विक्खाओ ।
 कण्णगवई से देवी तीए सुओ सुरइ-नामो ह ॥ ४१ ॥
 अइवहउहोत्ति पिउण्णा जुवराय-पयम्मि बाल-भावेषि ।
 अहिसित्तो अवमन्निय पुत्तं जिट्ठ तु सुप्पइट्ठं ॥ ४२ ॥
 अह अन्नया कयाइवि खय-याहीए मयम्मि जणयम्मि ।
 तस्स पए हं राया अहिसित्तो मंति-वग्गेण ॥ ४३ ॥
 जिट्ठैस्स अन्न-जणणी-तणयस्स उ तस्स सुप्पइट्ठस्स ।
 त्रिज्जाहरेण केणवि कय-उवयारेण दिन्नाओ ॥ ४४ ॥
 नहगामिणि-पमुहाओ विज्जाओ तप्पभावओ तेण ।
 काऊण य संगाम अहिट्ठियं अप्पणा रज्जं ॥ ४५ ॥^२

१ विओयणं = वियोजनम् । २ निकुञ्जः = वनम् । ३ विपुलं = विशालम् ।

४ ४४४ NOTE P. १५ । ५ कुच्छेण = वृष्टेनैव बालकं प्रियतामिति 'विचार्य' इति

शेषः । ६ आद्यो = अथः । ७ B दुरमम् । ८ अवमन्न = अवयवत्त्वं । ९ A जेडं ।

१० A जेडं । ११ B दुरमम् ।

तस्स भएण अहेपि द्द समागतो पुर-वरीए चंपाप ।
जणाणि-समेओ पासे मायामह-कित्तिधम्मस्स ॥ ४६ ॥
तेणवि निय-देसेते दिन्नं गामाण सहस्सयं एमं ।
तथ्य य जणगी-सहिओ भयवं ! अच्छामि अहयंति ॥ ४७ ॥
कइयय-दिणेहि इतो^१ इमाइ अडवीइ वाणियग-सत्थो ।
मह पुरिसेहि विल्लेत्तो पत्तं वित्तं तहि पउरं ॥ ४८ ॥
अन्नं च ताथ पत्ता तुक्खार-तुरंगमा बहुविहाया ।
ताणावाहण-हेउं अजेव पभाय-समयम्मि ॥ ४९ ॥
वाहि नीहरिओ हं कमेण तुरगे ओ जाव वाहेमि ।
ताविक्केणं सहसा हरिओ विवरीय-सिक्खेण ॥ ५० ॥

अथिय ।

जह जह ओक्खच्चिज्जइ तह तह वेगं पमिण्हमाणेण ।
भयव ! तुरंगमेगं इहाणिओ आसमे तुम्ह ॥ ५१ ॥
एवं च जाव साहइ सो सुरहो कुलवइस्स वुत्तंतं ।
तुरयमणुमग-लगं ताव य सिन्नंपि से पत्तं ॥ ५२ ॥
अह भणियं सुरहेणं भयवं ! वच्चामि नियय-ठाणम्मि ।
जं किञ्चि मए इण्हि कायव्वं तं च आइत्तमु ॥ ५३ ॥
अह कुलवइणा भणिय गुरु-जण-पूयाइ-धम्म-करणम्मि ।
जह-सत्तीइ पयइमु सरणाणय-वच्छलत्ते य ॥ ५४ ॥
अन्नं च भद ! निमुणनु एसा रत्तो य अमरकेउस्स ।
देवी गय-अवहरिया अच्छई कमळावई नाम ॥ ५५ ॥
दूरे हथियणनेयरं सौवप-पउरा य दुग्गमा अडवी ।
हल-किट्ठ-महीए तहा विपरंति न तावस-कुमारा ॥ ५६ ॥
तेण न एसा सक्कइ पैराणिउं निय-पुरम्मि अन्हेहिं ।
न य कोवि तहा-रूवो अन्नो इह आगओ सत्थो ॥ ५७ ॥
एसां सुकुमाल-तणू अच्छइ किच्छेण इत्व वण-वासे ।
ता जइ तुमं पराणसि स-दूठाणं होइ ता लेंदूठं ॥ ५८ ॥
अह सुरहेणं भणियं भयवं ! जं मणह तं करोमिस्सि ।
गंतुं सयमेव अहं अण्णिस्सं अमरकेउस्स ॥ ५९ ॥

१ A दिणाणि पत्तां इ^० । २ इतो = यन् = गच्छन् । ३ विल्लसः = लुण्ठितः ।

४ B पुग्गमम् । ५ B ओखं^० आकृष्यते । ६ आदिश = अनुजानंदि । ७ आपदाः
प्रचुरा यस्यां सा । ८ कुलमहा धनस्यतित्रीवबहुलत्वेन तद्वयस्योत्पत्तोरित्यर्थः ।

९ पराणेतुं = प्रापयितुम् । १० SEE NOTE P ५ ।

भणिया हं कुलवद्विणा वच्छे ! सुरहस्तं मासियं निसुयं ? ।
 ता वचसु सह इमिणा अन्नो पुण दुल्लहो सत्थो ॥ ६० ॥
 अह चित्तियं मए किं इमेण सह होइ गमणमम्हणं ।
 जुंमं, अहवा जाणइ भययं चिय एत्थ जं उच्चियं ॥ ६१ ॥
 इय चित्तिऊण भणियं भयवं ! जं भणंसि तं करेमिच्छि ।
 जइ एवं ता वच्छे ! पयट्ट, इइ तेण भणिया हं ॥ ६२ ॥
 घट्टु मन्निय तव्वयणं ताहे चळिया नरिद ! तेण समं ।
 तक्कालुच्चियं काठं तावसि-संभासणाईयं ॥ ६३ ॥
 जाव य कमेण पत्ता एत्थ पएत्तम्मि ताव सुरहो सो ।
 किंपि मिसं काऊणं थक्को एत्थेव रण्णम्मि ॥ ६४ ॥
 आवासिऊण सिन्नं दिणे दिणे एइ मह समावम्मि ।
 दंसइ य बट्टु-माणं, अह अन्न-दिणम्मि एगंते ॥ ६५ ॥
 धित्तु आहरणाइं मह पासे आगओ भणइ एवं ।
 एयाइ गिण्ह सुंदरि ! न सोहसे त निराभरणा ॥ ६६ ॥
 तं देव-दिन्न-कुंडल-पमुहं सव्वंपि नियय-आभरणं ।
 पौरियण्णिऊण विम्हिय-हियाए मए इमं भणिओ ॥ ६७ ॥
 एयाइं कुओ तुमए पत्ताइं सुरह ! मज्झ साहेमु ।
 सो भणइ सुणसु सुंदरि ! पुव्व मह भिच्छ-पुरिसेहि ॥ ६८ ॥
 इह अडवीइ समिद्धो कुसरगपुर-पैत्थिओ षणिय-सत्थो ।
 गहिओ तहि च पत्तं एयं तुह जोग्गमाभरणं ॥ ६९ ॥
 तत्तो य मए भणियं मेह संतियमेवमाभरणमेयं ।
 पौरिदित्त-नामगस्त ओ चणियस्त समप्पियं आसि ॥ ७० ॥
 हरिसिय-मुहेण भणियं जइ एवं तौरिहि सुंदरतरंति ।
 ता गेण्ह इमं सुंदरि ! इमस्त जोग्गा तुमं, नन्ना ॥ ७१ ॥
 अह, तस्त दुट्ठ-भायं अन्नाऊणं तयं मए गहियं ।
 तत्तो य पइदिणं सो उवयैरइ मम असुह-भावो ॥ ७२ ॥
 आगच्छइ एगंते परिहास-कहाओ कहइ मह पुरओ ।
 स्ववियारं च पलोयइ दंसइ अणुरत्तमण्णाणं ॥ ७३ ॥
 अह अन्न-दिणे पिययम ! पावेणं तेण मयण-मूदेण ।
 अंगणिय कुल-मजायं उज्झिय लज्जं सुदूरेण ॥ ७४ ॥

१ B युग्मम् । २ परिहाय । ३ परिथओ = प्रस्थितः । ४ B युग्मम् । ५ मम
 धरकं = मम संबन्धि । ६ A °वमेयमाभरणं । ७ B तरहि । ८ नन्ना = नान्ना ।
 ९ अज्ञातवा । १० उपचरति = संमानयति ।

बहु मन्त्रिय भविवेयं भणिया एगंत-संठिया एवं ।
 वम्मह-पीडिय-देहो सरणं तुह सुयणु । अल्लोणो ॥ ७५ ॥
 निय-अंग-संगमेणं सहळं मह कुणसु जीवियं अज्ज ।
 तुह आयत्ता पाणा सव्वस्सवि सामिणी तं सि ॥ ७६ ॥
 तुह सुयणु ! किं करो हं आणा-कारी य परिणो सव्वो ।
 गाढाणुराग-रत्तं किं बहुणां इच्छसु ममंति ॥ ७७ ॥
 तव्वयणं सोऊणं सहसा वज्जेण ताडियाव अहं ।
 उप्पन्न-गरुय-दुक्खा पिययम ! चित्ताउरा जाया ॥ ७८ ॥
 हा ! पविट्ठो एसो बलायि सीळ-खंडणं फाही ।
 सरण-विट्ठणाइ ममं, ता इण्हि किं कोमिच्छि ? ॥ ७९ ॥
 निर्भरथायि गिराहिं संपइ अइनिट्ठुराहिं जइ एयं ।
 ता एस अमज्जाओ इण्हिपि विरूवय कुज्जा ॥ ८० ॥
 ता संपइ मूयत्तं जुत्तं अवलबिउं तओ पच्छा ।
 पत्थावै ल्हिऊणं नासिस्समिमाओ पावाओ ॥ ८१ ॥
 इय चित्ति य तुण्हिक्का अहो मुहं काळं तय थक्का हं ।
 सोवि य ददत्तूण ममं निरुत्तरं उट्ठिओ तत्तो ॥ ८२ ॥
 पत्ताए रयणीए निम्भर-सुत्ते य सयल-सिन्नामि ।
 गहिऊण तमाभरणं पासाइं पलोवणमाणा ॥ ८३ ॥
 निट्ठय-गईए चळिया भएण कंपंत-तणु-लया गाढं ।
 वंचिय पाहरिए हं नीहरिया ताओ सिन्नाओ ॥ ८४ ॥
 वित्तूण य एग-दिसं चळिया घण-तरु-वणस्स मज्जेणं ।
 निमुणंती बहु-सावय-भांसण-संदे बहु-विही (ह !) ए ॥ ८५ ॥
 पवणाकंपिय-पायव-चळंत-पत्ताण सणसणारावं ।
 साहोराळि-समाणं मन्नंती वेविर-सरीरा ॥ ८६ ॥
 वेगेण य गच्छंती घणंभयाराए तीइ रयणीए ।
 दीहंर-घण-त्तण-ओच्छाइयाए विसमाए भूमीए ॥ ८७ ॥
 अविपाणिय-परमत्था झडत्ति पडिया य एय कूवमि ।
 पिययम ! कय-बहु-पाया जीवा इव घोर-नरयामि ॥ ८८ ॥
 भवियव्वया-वसेणं न मया गंभीर-जल-निबुद्धावि ।

१ आलीनः=आगतः (N. P. 180) । २ युग्मम् । ३ निर्भरथेयामि । ४ मूकत्वम् ।
 ५ अ घेम् । ६ निट्ठयं = नि.शब्दं (H. D. IV. 51) । ७ प्राहरिकान् = यामिहान् ।
 ८ युग्मम् । ९ ओराली = दीर्घमधुरादिः (H. D. L. 154) । १० दीर्घघन-
 तृणावच्छादि = तायाम् । ११ युग्मम् । १२ विडुडा = निमग्ना (N. P. 42) ।

- अगडस्त तडि पाविय तत्थ निलुवका धहं रायं ! ॥ ८९ ॥
- ॥ मरणे उवदठिएवि इ सीलं संरक्खिअंति तुदठ-मणा ।
अप्पाणं स-कैयत्थं मअंता सुरह-भय-मुक्का ॥ ९० ॥
- गाढं छुहाभिभूया चत्तारि दिणाणि एत्थ कूवम्मि ।
परिचत्त-जीवियात्ता ठिया अहं सरण-परिहीणा ॥ ९१ ॥
- अउज पुण फलयल्लेणं सिधिरं धावासियंति नाऊण ।
सुरहासंकाए पुणो समाउला नाह ! संजाया ॥ ९२ ॥
- तत्तो कूव-पविट्ठं तुम्ह नरं पासिऊण सुदठुयरं ।
भीयाइ पुच्छियाइवि न उत्तरं किंचि मे दिअं ॥ ९३ ॥
- ॥ पुणरवि य तुम्ह नामं सोऊणं विगय-अन्न-आसंका ।
हरिस-मर-निम्मरंगी उत्तरिया देव ! कूवाओ ॥ ९४ ॥
- एयं मएऽणुभूयं सरण-विहूणाए तुम्ह विरहम्मि ।
निसुएण जेण जायइ दुक्खं पास-टिठयाणंपि ॥ ९५ ॥
- इय कमलावइ-भणियं आयन्निय अमरकेउ-नरनाही ।
बाह-जलाविल-नयणो गुरु-सोगो भणित्ताडत्तो ॥ ९६ ॥
- किं देव ! इत्थ कीरइ स-कम्म-वसयाण नवरि जीवाण ।
जायंति दूसहाइं दुक्खाइं एत्थ संसारे ॥ ९७ ॥
- स-कयं सुहममुहं वा इक्को अणुहवइ विविह-जोणीसु ।
माया पिया य भत्ता बंधु-जणो वावि न इ सरण ॥ ९८ ॥
- राग-दोस-वसाए असुह-फलं आसि जं कयं कम्मं ।
तस्स वसाओ मुंदरि ! संपत्ता वंसण-रिछोली ॥ ९९ ॥
- एवं गएवि जं देवि ! एत्थ कूवम्मि निवडिया एवं ।
संपत्ता तं मत्ते अनण्ण-पुण्णोदओ कोवि ॥ १०० ॥
- पैडिकूड-कारिणावि हु विहिणा विहियं तु एत्तियं लट्ठं ।
जं अक्खय-देहाए तुमए सह संगमो विहिओ ॥ १०१ ॥
- एमाइ-बहु-विगण्यं देवि आसासिऊण सो राया ।
निय-सिल्लेण समेओ समागओ गयपुरे कमसो ॥ १०२ ॥
- कारिय-गरुय-पमोओ थुंभ्वंतो नयर-नारि-निवहेण ।
कमलावइ-समेओ दाणं देतो अमरकेउ ॥ १०३ ॥

१ अगडो = अशुभो कूपः (H. D. I. 18) । २ स्वकृतार्थम् । ३ आयन्निय =
आकर्ष्य = धृत्वा । ४ व्यसनम् = कष्टम् । ५ रिछोली = पङ्क्तिः (N. P. 40) ।
६ अनन्यपुण्योदयः = असाधारणसुकृतविपाकः । ७ पैडिकूड = प्रतिकूलम् । ८
स्त्यमानः । ९ D दितो ।

फय-मंख्येवपसो नौपर-जण-जाणिय-हियय-आणंदो ।

निय-मंदिरे पविट्ठो पैक्कळ-गाइक्क-परिपरिओ ॥ १०४ ॥^१

एवं च तस्स रज्जो अदिट्ठ-दुवखस्स देवि-सहियस्स ।

घोळीणाइं फइवि हु वरिसाणं सय-सहस्ताइं ॥ १०५ ॥

अह अन्नया कयाइवि अत्याण-गयस्स राइणो तस्स ।

पडिहारानुन्नाओ समंतभदोचि नामेण ॥ १०६ ॥

उज्जाणाम्मि निउत्तो पत्तो पणमित्तु राय-पय-कमळं ।

सीस-निवेसिय-क्खर-कमळ-संपुडो हरिसिओ भणइ ॥ १०७ ॥^२

पुंश्चं देवेण अहं नेमित्तिय-मुमइ-वयणयं सोच्चा ।

कुसुमापर-उज्जाणस्स पालगत्ते निउत्तो ण्हि ॥ १०८ ॥

सं च ति-संक्षं निच्चं प्लोयमाणस्स एत्तिओ कालो ।

घोळीणो न य दिट्ठं किंचिवि नेमित्तियाइट्ठं ॥ १०९ ॥

अज्ज पुण अण्णभाए गयणे उज्जाण-मज्झयारम्मि ।

कुसुमिय-साहि-समूहं इओ तओ विट्ठमाणेण ॥ ११० ॥

एगम्मि दिसा-भाए बल्लर-वेळ्ठी-सणाह-दुम गहणे ।

उत्तासिय-हंस-उटो लट्ठाविओ सैउण-संदोहो ॥ १११ ॥

निसुओ विग्घय-जणओ वैहिरिय-आसन्न-सत्त-सुर-विवरो ।

मुहरिय-दिसा-विभागो गरुय-खडक्कार-संसरो ॥ ११२ ॥^३

सोऊण य सं सइं विग्घिय-उप्फुल्ल-छोपणेण मए ।

पुलइय तत्तोहुत्तं चित्तियमञ्चो । किमेयंति ॥ ११३ ॥

कस्स पुण एस सरो समुट्ठिओ एत्थ वण-निगुंजम्मि ।

इय चित्तो काऊडलेण तत्तोमुहो चलिओ ॥ ११४ ॥

साव य दिट्ठा भू-पट्ठि-सठिया वउळ-पायव-समीवे ।

मुच्छा-निमीळियञ्जी अथरिय-सुर-मुदरी-रूत्ता ॥ ११५ ॥

अहिणव-जोउण-उम्भेय-मुंदरा सपळ-मणहरावपवा ।

पैउम-चुया इव लण्ठी नर-वर ! वर-वाटिया एकका ॥ ११६ ॥^४

नूणं मह-त्थलाओ निवडंतीए इमीए भूमीए ।

जुवईए पडिसरो समुट्ठिओ एस सहसत्ति ॥ ११७ ॥

१ नागराः = नगरनिवासेनः । २ पद्मो = समर्पः, दत्तय (H. D. P. 64) शार्पे मे पद्मो । ३ B दुग्मम् । ४ निपुणः । ५ B दुग्मम् । ६ पातयत्वे । ७ अत्रवाते = रायिवातभागे इत्यर्थः । ८ A वेत्तु । ९ उज्जनाः = पाणिनः । १० वैहिरिवापवप्रकृत्युपनिविष्टः । ११ B निपुणेः कुलकम् । १२ B विविचिचं हा वि । १३ पउमं = पद्मम् । १४ B दुग्मम् ।

कह मन्त्रे एरिसस्तवि जुवई-रयणस्त एरिसाऽवथा ।
 विबुह-जण-सौर्यगिञ्जा धी ! विहिणो विलसियं चित्तं ॥ ११८
 इय चित्तंतेण मए सीयल-जल-सीपरेहिं संसित्ता ।
 मिठ-पवण-करण-विहिणा अह विहिया सा समासत्था ॥ ११९
 हरिणिव्व जूह-भट्टा सतरल-तारं दिसाओ पुळयंती ।
 भणिया मए सुमहुरं कीस तुमं सुयणु ! वीहेसि ? ॥ १२० ॥
 मा भदे ! कुणसु भयं धेवंपि, इ जणय-निव्विसेसो हे ।
 का सि तुमं कचो वा इह पडिया मज्झ साहेसु ? ॥ १२१ ॥

भविय ।

सग्गाओ निवडिया कि सौव-प्पहया सुरंगणा तं सि ।
 किं वावि भट्ठ-विञ्जा विञ्जाहर-वाडिया सुयणु ! ? ॥ १२२
 तुह-रूव-दंसणुप्पन्न-हरण-घुद्धिस्त नह-पयट्ठस्त ।
 विञ्जाहरस्त कस्सवि किंवा हत्याओ पम्भट्ठा ? ॥ १२३ ॥
 साहेसु सुयणु ! एयं महंत-कोऊहलं इमं मज्झ ।
 नीसाहारा कह नह-यलाओ पडिया इहुञ्जाणे ! ॥ १२४ ॥
 इय सा भणिया भू-नाह ! मज्झ पडिउत्तर अदाऊण ।
 गुद-दुक्ख-सूयण-परं अंसु-जलं मोत्तुमारदा ॥ १२५ ॥
 अह तं तहाविहं पासिऊण परिचितियं मए एयं ।
 तं एयं संजायं ज पुवं सुमइणा भणियं ॥ १२६ ॥
 कुसुमाप्पर-उञ्जाणे जइया गयणाओ कम्मगा पडिही ।
 तचो य सिग्घमेव हि पुत्तेण समागमो होही ॥ १२७ ॥
 ता कि इह पुट्ठार इमाए वरईए, ताव साहेमि ।
 गंतुं वैइयरमेयं जहट्ठियं चैव नर-वइणो ॥ १२८ ॥
 इय चित्तिऊण तचो आसासित्ता सुमहुर-वयणेहिं ।
 आर्णाया नियन्नेहे समप्पिया सा स-भज्जाए ॥ १२९ ॥
 निय-परियणं च सव्वं सरीर-संवाहणाइ-वावारे ।
 तीए निर्उइऊण सग्गाओ देव-पासम्मि ॥ १३० ॥
 एवं समंतमहेण साहियं वैइयरं निसामित्ता ।
 विम्हिय-हियओ राया अह एवं भणित्तमांहुत्तो ॥ १३१ ॥
 अंब्वो ! इ अवित्तहं तं पिच्छह नेगित्तियस्स सुमइस्स ।

१ शोचनीया = खेदकारिका । २ पश्यन्ती (N. P. 49) । ३ येवं = स्तोत्रम् ।

४ शापप्रदता । ५ न्यतिकरं = वृत्तान्तम् । ६ नियोज्य । ७ आदत्तो = आरब्धः ।
 (N. P. 8) । ८ SEE NOTE P. 34 ।

ता पुत्तेण संमाणं आसन्नं दंसणे इण्हं ॥ १३२ ॥

ता भो समंतभदय ! सिग्घं आणेह वालियं तमिहं ।

जीए पमावेण मए पिक्खेयव्यो स-पुत्तोत्ति ॥ १३३ ॥

वयणाणंतरमेव हि समंतभदेण गंतुमाणीया ।

सा बालिया विणिग्गिय-मुर-जुवई-ख्व-सोहग्गा ॥ १३४ ॥

तीए संरीर-सोहं पिच्छिय रन्ना विचिंतिव्यं अब्बो ! ।

आमारो चिय सूयइ इमीए सुकुळग्गि संमूई ॥ १३५ ॥

उचियासणोयविट्ठा सा कन्ना अमरकेउ-नरवड्ढा ।

भाणिया हिययम्मंतर-गुरु-सोर्गुज्जाय-वडु-मुहा ॥ १३६ ॥

वच्छे ! उज्झसुं सोयं चैयसु भयं जणय-निब्बिसेत्तस्स ।

साहिंजउ मह एयं कम्मि पुरं तं समुपन्ना ? ॥ १३७ ॥

कस्स व घूया कह वा इहाग्गा कह व मज्झ उज्जाणे ।

पडिया सि नहपटाओ सोहमु सवित्थरं एयं ॥ १३८ ॥

अह सा एवं भाणिया गुरु-साया सज्जसेण आभिभूया ।

उम्मुक्क-दीह-सासा न किंचि पडिउत्तरं देइ ॥ १३९ ॥

अह पुणरुत्त रत्ता पुट्ठाए तीए कहवि संलत्तं ।

ताय ! चैएमि न बोत्तुं बहु-दुक्खं नियय-मुत्तंतं ॥ १४० ॥

तहवि डु अलंघणीया आणा तायस्स तेण साहेमि ।

जेवुरीवे भरहे कुसग्गनयरम्मि नामेण ॥ १४१ ॥

अत्थि पुरं सुपमिद्धं तत्थ य नर-वाहणो पुहइ-नाहो ।

रयणवई से देवी तीए घूया अहं ताय । ॥ १४२ ॥

मुरमुंदरिचि-नामा पुब्बि दुब्बिहिय-कम्म-परिणामा ।

बेरिय-समेण केणइ पिसाय-रूवेण अवहरिया ॥ १४३ ॥

एत्थिपमिच्चं भाणितं सोय-समुम्मुप-गरुप-भन्नु-वसा ।

यूळंसुए मुयंती निहुयं रोउं पवत्ता सा ॥ १४४ ॥

एत्थंतरम्मि रन्नो अद्दासण-संगयाए देवीए ।

कमलावईए गहिया रोवंती सा निजुच्छंमे ॥ १४५ ॥

भाणिया वच्छे ! मा रय न होइ दीवंतर इमं मुयणु । ।

हत्थिणपुरं हि एयं एतो राया अमरकेऊ ॥ १४६ ॥

१ समानं = समं = समस्तपदं । २. प्रेषितव्यः । ३. संभूतिः = उत्पत्तिः ।

४ उभावयं = उभावयं = शुष्कम् । ५. स्वर्ग । ६. साहिंजउ = वन्द्यताम् (५-७. ११) ।

७ वरवि = वरवि (५. ४. १४, ४५) । ८. ८. दुग्धम् । ९. भन्नु = वंदायः ।

कमलावई अहंपि हु, सहोपरो होइ तुह पिया मग्ग ।
 बण्ठे ! तुमंपि अहं गुय-पुब्बा नाममेत्तेण ॥ १४७ ॥
 बहुविह-पभापणेणं कुसग्गनयराओ जं जणो एतो ।
 सो सब्बो सुरसुंदरी ! तुह गुण-निबहं मह कहितो ॥ १४८ ॥
 एवं सुख्य-कळिया एवं पिठणो य वण्ठळा वाढं ।
 एवं कळासु कुसळा एवं दक्खिन्न-दप-सुता ॥ १४९ ॥
 ता मा कुणसु विसायं एयंपि य पिठ-हरं निजं तुम्हा ।
 अण्ठसु वीसाय-मणा कळिंती विविह-कीटाहिं ॥ १५० ॥
 एवंविह-वपणेदिं आसासित्ता निजुत्तरीएण ।
 अंसुय-धोय-फवोळं तीए मुहं सपमज्जित्ता ॥ १५१ ॥
 मुह-सोयं दाऊणं नीया देवाए मंदिरे नियए ।
 तरपवि उच्चिग्ग-मणा अण्ठइ गुण-सोय-संतता ॥ १५२ ॥
 नीससइ दीह-दीहं एणेण घूळंसुयाइं मिल्लेइं ।
 मुच्छिग्गइं एणेणं एणेण सवरइ वाण्णं ॥ १५३ ॥
 विलवइ एणेण विहसइ रांगइ एणेण ग्गएल्लिया होइ ।
 गुरु चिंता-भर-विहुरिय-हियया पौरिहाइ अणुदियह ॥ १५४ ॥
 अह तं विगयाणंद पिच्छिय कमलावई विचित्तं ।
 आणाकारो सब्बोवि परिवणो ताव एईए ॥ १५५ ॥
 तह य समाण-वयाओ सिणेह-साराओ राय-फलाओ ।
 नाणाविह-भेदळाहिं अणुदियहमिमं यिंओएंतिं ॥ १५६ ॥
 तहपि हु रइं न पायइ एसा चित्ताए मुसइ अणुदियहं ।
 ता मन्ने का चिंता जीए एमा उ पौरिहाइ ॥ १५७ ॥
 जइ ता माउ-पिऊणं सुमरइ ता किं कहेइ न हु मग्ग ! ।
 मयण-विचार-सरिच्छा नेव विपारा तहि हुंति ॥ १५८ ॥
 एयंतं जह सेयइ विहडिय-अक्काइं जह य मत्तेइं ?
 पिय-संगम-साराओ कहाओ जइ गुणइ तरिवत्ता ॥ १५९ ॥
 तह मन्ने पेम्म-गहो विलसइ एवंविहादिं शिडाहिं ।
 ता जइ एमा मग्गं तहउत्तेइं साहइ ताक्कं ॥ १६० ॥
 ता तसस पालणम्मिवि कोवि उवाओवि एवमए नूणं ।
 न म एमा वज्जरीही पुट्ठपि जहउत्तेइं मग्ग ॥ १६१ ॥

१ विषयवत्ताः । २ अ सुखम् । ३ विवेक-सुखम् (B. P. 17, 91) ।
 ४ सुद्विगत-सूत्रम् । ५ पौरिहाय-सुखोपपत्ति (B. P. 72, 11) । ६ अणु-
 दिव्यम् । ७ विषयवत्ति विनोदं वारवत्ति । ८ विपत्ति-विपुलम् । ९ अ सुखम् ।

बाम-सहाबो मयणो आक्खिज्जंतो न पौयडो होइ ।
 नज्जइ आमारोहि गौवेज्जंतोवि छेएहि ॥ १६२ ॥
 तहवि इ लहामि केणवि हंदि । उवाएण भावमेईए ।
 इय चित्थि आणत्ता नियचेडी हंसिया नाम ॥ १६३ ॥
 सुरसुंदरीइ उब्बेव-कारण लहसु हंसिए ! कहवि ।
 तुज्ज समाण-वपाए साहिस्सइ हियय-सम्भावं ॥ १६४ ॥
 जं आणवेसि सामिणि ! इय भणितं हंसिया गया ह्ति ।
 एगंत-डिय-सुरसुंदरीए पासम्मि अह्ठीणा ॥ १६५ ॥
 सम्भाव-नेह-सूयग-वीसभं-कहाहि विविह-भणिईहि ।
 उप्पाइय वंसंभं भणिया सुरसुंदरी तीए ॥ १६६ ॥
 सुरसुंदरि ! तुह चरियस्म निमुणणे अत्थि कोउगं मज्झ ।
 कह केण कि निमित्तं अवहरिया किंच अणुभूयं ? ॥ १६७ ॥
 सुरसुंदरीए भणियं ताएणवि आसि दुक्खिया एवं ।
 किं पुण लज्जाए मए न सक्कियं तत्थ वज्जरितं ॥ १६८ ॥

किं ।

मह चरियं सुम्मंतं जणेई पास-ट्टियाणवि दुक्खं ।
 तेण न वात्तु जुत्तं मज्झवि गुरु-दुक्ख-संजणगं ॥ १६९ ॥
 तहवि इ तुमए पुट्ठा वयंसि ! कोउहलेण गरएण ।
 साहेवि तेण निमुणसु एग-मणा वज्जरित्तं ॥ १७० ॥
 अत्थि पुट्ठी-पयासं निरगलोदरग-वेगिर-तुरंगं ।
 वगिर-तुरंग-खर-सुंरुक्खय-खेहाइन्न-रिक्खेव-पह ॥ १७१ ॥
 रिक्खेव-पह-पत्रण-कपिर-धय-वड-रेहंत-भूरि-सौणूरं ।
 सौणूर-गहिर-वज्जर-तूर-रुक्खुण्ण-दिसि-चक्क ॥ १७२ ॥
 दिसि-चक्क गय-सैथाह-सैथ-किज्जंत-वेज्ज-वाणिज्जं ।
 वाणिज्ज-कला-पैत्तइ-उट्ट-याणियग-रमणीयं ॥ १७३ ॥
 रमणीयण-वर-वज्जर-नेउर-अंकार-रुद्ध-मुइ-विवरं ।
 विवरीय-रय-वियक्खण-विलासिणी-लोय-पडिपुत्तं ॥ १७४ ॥

१ आहवायमानः = उच्यमानः । २ पायडो = प्रकटः । ३ आकारः = दर्शितैः ।
 ४ मोच्यमानः । ५ छेकः = चतुरः । ६ आइसा = आदिश । ७ विप्रम्मः = विश्वासः ।
 ८ भणितिः = वचनम् । ९ वगिरा = वगवान् । १० उक्खयं = उत्थातम् । ११
 रुक्खयः = आशयम् । १२ सौणूरं = देवद्वारम् (H. D. VIII. २१) । १३
 रुक्खुण्णं = पूर्यम् (H. P. १७) । १४ वत्ताहो = धार्यवाहः । १५ वायो = धामैः
 = समूहः । १६ वयंम् = प्रेक्षम् । १७ SEE NOTE P. २ ।

ततो य मए भणियं आगच्छसु भणिणि ! मज्झ गेहम्मि ।
 बंधु-जण-वच्छलाए अंबाए दंसणं कुसणु ॥ २१८ ॥
 भणियं पियंवयाए पिक्खिस्सं मांउसिं पडिनिपत्तां ।
 कारण-वसेण संपइ गच्छिस्सं भाउय-समीवं ॥ २१९ ॥
 इयत्थे निव्वंधं मा काहेसि उच्छुगा अहं इण्हि ।
 ततो य मए भणियं एवति य किंतु पुच्छामि ॥ २२० ॥
 किंचिवि, तं मह साहसु, तीए भणियं तु पुच्छ, सोहेमि ।
 भणियं च मए भदे ! कक्खाए गोविए एत्थ ? ॥ २२१ ॥
 चित्त-पडे किं अच्छइ लिहियं, चित्तम्मि कौठगं मज्झ ।
 ता दंसिज्जउ एयं जइ जोगं दसिउं भणिणि । ॥ २२२ ॥^१
 वियसिय-मुहाइ तीए पत्तारिउं दंसिओ पडो अम्ह ।
 भणियं च तीइ एसो मए स-हरयेण लिहिउत्ति ॥ २२३ ॥
 तत्थ य पडम्मि लिहियं ददूणमणग-संनिभं तरुणं ।
 अमएणव सित्ता ह जाओ हिययस्स आणदो ॥ २२४ ॥
 चिर-परिचियव्व दिट्ठो दिट्ठी आणंद-वाह-पंडिहत्था ।
 जाया सव्व-सरीरे समुट्ठिओ बहल-रोमंचो ॥ २२५ ॥
 फुरफुरियं अहरेण उल्लासियं मुय-लयाहिं सहसत्ति ।
 ऊसासियं च धणेण धरहरियं ऊरु-जुयलेण ॥ २२६ ॥
 सुत्ताव मुच्छिवा इव मत्ता इव विगय-चेयणा जाया ।
 सोहमग-मदिरं तं ददूणं चित्त-लिहियंपि ॥ २२७ ॥
 नाऊण मज्झ भावं वमंतियाए सहीइ संलत्त ।
 को एस तैए लिहिओ पियंनए ! लोपणाणदो ! ॥ २२८ ॥
 भणियमह कुमुइणीए वततिए ! किं तुंहित्थ पुच्छाए ? ।
 कामिणि-हिययाणंदो लिहिओ रइ-विरहिओ मयणो ॥ २२९ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सिरिमइयाए सहीए संलत्तं ।
 एत्तिय-कालं रइ-विरहिओ इमो आसि पंचसरो ॥ २३० ॥
 संपइ रईए सहिओ एसो मयणोत्ति किं न पुलएसि ? ।
 पयडा रईवि एसा आसन्ना चैव एयस्स ॥ २३१ ॥
 तं सोउं सन्नाहिं सहत्थ-तालं तु पदसिउं भणियं ।
 एवं एयं सिरिमइ ! सम्मं हि विणिंच्छियं तुमए ॥ २३२ ॥
 अह लद्ध-चेयणाए विन्नाया हंति जाय-लज्जाए ।

१ माउठी = मातृपिता । २ कवसा = कथा । ३ उ युगम् । ४ परिहृत्वा =
 पूर्णः (अ. २ ७३) । ५ तए = तदा । ६ उह + इत्य = तदापि ।

आगारि विणिगूहिय सकोवमेवं मए भणियं ॥ २३३ ॥
 हंभो ! अलिय-पलाविणि ! दंसणमित्तंपि नात्थि एएण ।
 कत्तो आसन्नत्तं जेण कया हं रई तुमए ? ॥ २३४ ॥
 तीए भणियं मा सहि ! रूससु, दिट्ठम्मि जेण एयम्मि ।
 चित्तम्मि रई जाया तेण रई तं मए भणिया ॥ २३५ ॥
 भणियं च मए किंवा असमंजस भासिणीहिं एयाहिं ।
 ताव य, पियवए ! कहसु एस को वा तए लिहिआ ? ॥ २३६ ॥
 भणिय पियंवयाए भाया मह एस मयरकेउत्ति ।
 रूवेण जो अणगो सूरुो चार्ई कळा कुसलो ॥ २३७ ॥
 कइयावि चित्तफलए कइयावि पडम्मि तस्स पैडरूवं ।
 लिहिऊणं मए अण्णा विणोईओ एत्तियं कालं ॥ २३८ ॥
 सपइ पुण असमत्था सहिउं विरहं इमस्स चलिया हं ।
 ता भणिणि ! मुंच वच्चाभि जेण पासाम्मि तस्सव ॥ २३९ ॥
 भणिय च सिरिमईए एवं जो गरुय-गुण-गणःवासो ।
 सो तुह भायाऽवसं दट्ठव्वो होइ अम्हपि ॥ २४० ॥
 चित्त-गएणवि ताव य आणदो सहि-जणस्स संजणिओ ।
 इण्हि पच्चवखपि हु दसिज्जओ अमय भूओ सो ॥ २४१ ॥
 विहासिय पियंवयाए भणियं मा सहि ! समुच्छुगा होसु ।
 विज्जाओ ताव साहउ पच्छा सव्व करिस्तामो ॥ २४२ ॥

अविव ।

जइ ताव कावि हु अहं ताऽवसं तस्स संगमेण सुह ।
 कायव्व भणिणीए अणुकूत्थे जइ विही हांही ॥ २४३ ॥
 भणियं च मए ताव य एथाओ हवंतु अलिय भणिणीओ ।
 पिय-साहे ! तुमपि सपइ अममजस-भासिणीं जाया ॥ २४४ ॥
 अइमिउण किल चित्त अम्ह कोऊहलेण पुलएमां ।
 तुम्हे संट-हिययाओ अन्नह सव्व वयण्ह ॥ २४५ ॥
 अह कुमुइणीए भणियं एवं एवंपि नात्थि सदेहो ।
 ता सहि ! तुमपि एव चित्तं लिहिउ संमन्भमसु ॥ २४६ ॥
 अण्येमु पड एवं पियंवए ! जेण चित्तमन्भसइ ।

तुह भगिणी, अह ताए समप्पिओ कुमुङ्गीइ पडो ॥ २४७ ॥
 संभासितं ताहि पियंवया सा तओ ममं उप्पइया नहमो ।
 सहीहि जुत्ता बह्णकेलियाहि अहंपि पत्ता निव-मंदिरम्मि ॥ २४८ ॥
 साह-धणेसर-विरइय नुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगि-दंस-विसहर-पसमण-जळ-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमणइ पियंवया-दंसणांत नामण ।
 सुरसुंदरी-कहाए एकारसमो परिच्छेओ ॥ २५० ॥

एकादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ २७९० ॥

अह तत्थ सुविधिणे पैसत्थ-वत्थोह-विहिय-उल्लोचे ।
 गंतु निय वास गिहे पामुत्ता पत्तर-मयणीए ॥ १ ॥
 भणियाओ य सहीओ बच्चह सन्वाओ निवय-गेहेसु ।
 मह कुणकुणाइ सीसं सीथेति य सव्व-अंगाइ ॥ २ ॥
 अर-नाहियव सरीरं ता सोविस्स खणंनरं एगं ।
 तत्ता य, कुमुङ्गीए भणियं एव करेसुत्ति ॥ ३ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ वज्जरियं सिरिमईए किं भगिणि ! ।
 सहसा जायमैसत्थ तुह देह, कारणं मणसु ? ॥ ४ ॥
 भणियं वसतियाए सिरिमइ ! तं चेव वैज्जयं सुणसि ।
 ता चित्तेसु सयं चिय रोगस्स निदाणमेयस्स ॥ ५ ॥
 अह सिरिमईइ मज्झं सर्धानाइं निएवि सासूयं ।
 भणियं न किंपि ताव य लक्खिअजइ बैज्झ-विच्चीए ॥ ६ ॥

अविच ।

दुविहा संखेणेणं सारीराऽऽगंतुया य रोगत्ति ।
 अह योय-पित्त-सिमुम्भवा य, इह आदिमा नेया ॥ ७ ॥
 ताणं मंखेणे-लंघण-निवाय-सेवाइया चिगिच्छेओ ।
 वेज्जय-सत्थुद्धिद्धा पुरिसं काल च नाऊण ॥ ८ ॥

१ A ०णीए । २ केलिः = कोटा । ३ प्रशस्तवर्द्धीयाविहितविताने; सङ्घोचो =
 पितानम् (H. D. I. 91) । ४ वीक्ष्यते । ५ अस्वस्थम् । ६ वैद्यकम् । ७ मुणाख
 = जनासि (H. P. IV 7) । ८ कंधावादि = सधिप्रश्रुतं, आदिना नाज्यादिभ्यम् ।
 ९ दृष्ट्वा । H. P. IV 181 । १० बाह्यवृत्त्या ११ वातपित्तश्लेष्मोद्भवाः ।
 १२ व्रक्षर्णम् = अन्वयः, लनह, निवाओ = स्वदः (H. D. IV. 34) । १३ चिकित्साः ।

भूय-गेह-चक्रु-सागिणि-दोसा आगंतुया मुणेयव्वा ।
 बलि-होम-मंत-तंताइया इ विविहा चिगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीरिय-रोगाणं न लक्खणं किंचि दीसइ इमीए ।
 ता नूणं आगंतुप-दोसो तक्किज्जइ नत्तो ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जउ लोणं^१ हेक्कारिज्जंतु विविह-गारुडिया ।
 सरिसंघ-घाभो दिज्जउ बैज्जउ तह रक्ख-पाईलिया ॥ ११ ॥
 अह ललियाए भणियं ता किं सिग्घं न कीरए एयं ।
 बाही उँविकिखभो जं न होइ इह सुंदरो भदे ! ॥ १२ ॥
 तो सिरिमईए भणियं लक्खेमो अग्घि केवलं वाहिं ।
 न उणो पउणीकाउं सत्ता अह माहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो किर वाहिं पउणापि इ सो फरिस्सए पत्तं ।
 जेणिह दिहा चोरा पेहरयमवि देइ सो नूणं ॥ १४ ॥
 निदुयं हासिऊण तओ सव्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।
 सिरिमइ ! इण्हि न छुट्ठति अह सहिं जणसु पेउणंति ॥ १५ ॥
 अन्नं, स तुज्ज जणओ सुपसिद्धो मंतं-जाणओ सुपणु ! ।
 ता वाहिऊण मत पउणं सुरसुंदरि कुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईइ भणियं जइ मह जणओ वियाणइ मंते ।
 ता किं मह, जइ मिहं खीरं ता किं नु छौणस ॥ १७ ॥
 किपुण भणामि ईकं जइ मह एसा न खसए सहिया ।
 एस भँउव्वो वाही न फिइए मंतमेत्तेण ॥ १८ ॥
 अह कुमुइणीए भणिय किं पुण कोवसस यारणं एथ ! ।
 साहेसु निम्बिसंका विगमो वाहीए जइ हाइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणियं जो सो चित्तम्मि विलिहिओ दिट्ठो ।
 सो जइ नवरं वेउँवो वाहिं भँउणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त-पडं सहसा पसारियं पूइऊण तो भणइ ।
 कुमुइणिया ! जइ एवं, ता एयं हेदि ! विर्रैवह ॥ २१ ॥
 ईसिं हासिऊण तओ सव्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।

१ एयाम् । लोणं = लवणम् । ३ आच्छयन्ताम् । ४ उद्वेगपानः । ५ बरक-
 वाम् । ६ पाहलं = बलनिबद्धं इत्यम् (H. D. II. 34) । ७ उपेक्षितः । ८ अ-
 श्वत्थं । ९ प्रहारम् । १० प्रयुक्तम् = नीरेणमिति यावत् । ११ B °तंतंतिअं ।
 १२ लोणं = गोमघादि (H. D. III 34) । १३ A एवम् । १४ अपूर्वः । १५
 किट्टए = अश्वत्थं (H. P. IV. 177) । १६ B विभो, वैप. १ १७ अश्वत्थम् । १८
 विहरयत् ।

एवंति, पंजलि-उडा भणितं एयं समाढत्ता ॥ २२ ॥
 दक्खिन्न-निहि ! महा-यस ! चित्त-द्विय ! सुणसु अम्ह विणत्ति ।
 तुह दंसणाओ एसा अम्ह सहाँ आउरा जाया ॥ २३ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय वाहीया ।
 गुरु मयैणामय-सपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥ २४ ॥
 हुकारं मोत्तुणं ताहिं सक्कोवं मए इमं भणियं ।
 माए ! गँह-गहिया इव किमसंबद्धं समुल्लवह ! ॥ २५ ॥
 किं वाचि अचित्तेणं विन्नविणं गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नहि कथवि कोवि हु उप्पायए वाहिं ॥ २६ ॥
 अह सिरिमईए भणियं तुह चित्त-गओ इमो हु जणेव ।
 तेणेव य अच्चैत्ता विहिया सुरसुदारे ! तुमंति ॥ २७ ॥
 दीहं नीससिउणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जइ एयंपि वियाणसि ता किं न संपाडसि क्षत्ति ? ॥ २८ ॥
 इय भणित्तुण अहां-मुह-वयणा विलिहामि जाव महि-वट्टं ।
 ताव य सहस्य-ताल हसितं तीए समुल्लवितं ॥ २९ ॥
 सम्भाव-साहगणं इमेण वयणेण रंजिया सुयणु ! ।
 ता तह करेमि संपइ जह सम्बं सोहणं होइ ॥ ३० ॥
 इय भणितं चित्त-पड गहितं पासम्मि सा गया क्षत्ति ।
 मह जणणीए ततो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३१ ॥
 चित्त-पड-विलिहिओ सो अणंग-रूवो पपंसिओ तहणो ।
 तीएवि गंतुं रज्जो सिट्ठो सव्वोवि वुत्तंतो ॥ ३२ ॥
 अह ताओ तं चित्तं पलोइउं हरिसिओ इमं भणइ ।
 सोहण-ठाणे रागो संजाआं मज्झ घूपाए ॥ ३३ ॥
 अहवा न राय-हंसं मोत्तुं अन्नथ रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो साहिय-विज्जस्स निय-धूयं ॥ ३४ ॥
 तह भाणुवेग-खयरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं ।
 तेणेव वैस्सिस्सामो निय-धूय अमरकंउस्स ॥ ३५ ॥
 इय नर-वड्ढा भणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 भणिया सिरिमई गंतुं साहिउअठ मज्झ घूपाए ॥ ३६ ॥

१ विशत्तिम् । २ आधुरा — रोगिणी । ३ आधयः — रोगः । ४ प्रदुग्दीता —
 मृतायावेशपीडिता । ५ अचित्तः — अव्यतनः । ६ विज्जसेन । ७ अन्तर्गतभिर्य-
 र्वाद् वाराधिय्यामः — परिणायविश्यामः । ८ अनवरतम् — निरन्तरम् ।

भूय-गेह-चक्रु-सागिणि-दोसा आगंतुया मुणेषन्वा ।
 बलि होम-मंत-तंताइया इ विविहा चिगिच्छा सिं ॥ ९ ॥
 सारीरिय-रोगाणं न लखणं किंचि दीसइ इमाए ।
 ता नूणं आगंतुय-दोसो तकिज्जइ नन्नो ॥ १० ॥
 उत्तारिज्जउ लोणं हैकारिज्जंतु विविह-गारुडिया ।
 सरिसंघ-घाओ दिज्जउ बेज्जउ तह रक्ख-पाईलिया ॥ ११ ॥
 अह ललियाए भणियं ता किं सिग्घं न कीरए एयं ।
 बाही उँबिक्खिओ जं न होइ इह सुंदरो भदे ! ॥ १२ ॥
 सो सिरिमईए भणियं लक्खेमो अग्घि केवलं वाहिं ।
 न तणो पउणीकाउं सत्ता अह माहवी भणइ ॥ १३ ॥
 लक्खइ जो किर वाहिं पउणंपि इ सो फरिस्सए पत्तं ।
 जेणिह दिहा चोरा पैहरयमवि देइ सो नूणं ॥ १४ ॥
 निडुयं हसिऊण तओ सव्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।
 सिरिमइ ! इण्हि न छुट्ठसि अग्घ सहिं जणसु पैउणंति ॥ १५ ॥
 अन्नं, स तुज्ज जणओ सुपसिद्धो मंत-जाणओ सुपणु ! ।
 ता वाहिऊण मंत पउणं सुरसुंदरिं कुणसु ॥ १६ ॥
 अह सिरिमईइ भणियं जइ मह जणओ वियाणई मंत ।
 ता किं मह, जइ मिट्ठं खीरं ता किं नु छीणस्स ? ॥ १७ ॥
 किंपुण भणामि ईकं जइ मह एसा न रूतए सहिया ।
 एस अँठव्वो वाही न फिरेए मंतमेत्तेण ॥ १८ ॥
 अह कुमुडणीए भणिय किं पुण कोवस्स फारणं एत्थ ! ।
 साहेसु निम्बिसंका विगमो वाहीए जइ हाइ ॥ १९ ॥
 तो सिरिमईए भणियं जो सो चित्तग्गि विलिहिओ दिट्ठां ।
 सो जइ नवरं वेउँओ वाहिं अँत्तणिज्ज एइए ॥ २० ॥
 अह चित्त-पटं सहसा पसारियं प्पूइऊण तो भणइ ।
 कुमुडणिया ! जइ एवं, ता एयं हंदि ! विमँवह ॥ २१ ॥
 ईसिं हसिऊण तओ सव्वाहिवि सहरिसं समुल्लवियं ।

१ एषाम् । लोणे = लवणम् । २ आकार्यन्ताम् । ४ उद्वेगपयतः । ५ अन्व-
 वात् । ६ पोहतं = बलनिवर्द्धं इत्यम् (H. D. II. 34) । ७ उपेक्षितः । ८ अ-
 ० इत्यर्थः । ९ प्रहारम् । १० प्रणुमम् = नीरेयमिति यावत् । ११ अ ० ततेतिओ ।
 १२ अन्व = गोमयादि (H. D. III 34) । १३ अ एव ! १४ अदूरः । १५
 फिरे = भ्रमते (H. P. IV. 177) । १६ अ विभो, वैशः । १७ अद्वयत् । १८
 विहरयत् ।

एवंति, पंजलि-उडा भणितं एयं समाढत्ता ॥ २२ ॥
 दम्बिन्न-निहि ! महा-यस ! चित्त-द्विय ! सुणसु अम्ह विणत्ति ।
 तुह दंसणाओ एसा अम्ह सही आउरा जाया ॥ २३ ॥
 ता तह करेसु सुंदर ! जह एसा होइ विगय वाहीया ।
 गुह मयैणामय-सपीडियाण महिलाण तं विज्जो ॥ २४ ॥
 हुंकारं मोत्तुण ताहिं सकोवं मए इमं भणियं ।
 माए ! गंह-गहिया इव किमसंबद्धं समुल्लवह ! ॥ २५ ॥
 किं वावि अचित्तेणं विन्नविणं गुणो इमेणं तु ।
 चित्त-गओ नहि कथवि कोवि हु उप्पायए धाहिं ॥ २६ ॥
 अह तिरिमईए भणियं तुह चित्त-गओ इमो हु जणेव ।
 तेणं व य अच्चैत्ता विहिया मुरमुदरि ! तुमंति ॥ २७ ॥
 दीह नीससिद्धणं ताहे सणियं मए समुल्लवियं ।
 जइ एयंपि वियाणसि ता किं न संपाडसि क्षत्ति ? ॥ २८ ॥
 इय भणित्तण अहां-मुह-वयणा विलिहामि जाव महि-वट्टं ।
 ताव य सहत्थ-ताल हसितं तीए समुल्लवित्तं ॥ २९ ॥
 सम्भाव-साहगणं इमेण वयणेण रजिया सुयणु ! ।
 ता तह कोमि संपइ जह सब्बं सोहणं होइ ॥ ३० ॥
 इय भणित्तं चित्त-पडं गहिउ पासम्मि सा गया क्षत्ति ।
 मह जणणीए ततो सिट्ठो सब्बोवि बुत्तंतो ॥ ३१ ॥
 चित्त-पड-विलिहियो सो अणंग-रूवो पर्यसिओ तरुणो ।
 तीएवि गंतुं रत्तो सिट्ठो सब्बोवि बुत्तंतो ॥ ३२ ॥
 अह ताओ तं चित्तं पलेइउं हरिसियो इमं मणइ ।
 सोहण-ठाणे रामो संजाओ मज्झ घूयाए ॥ ३३ ॥
 अहवा न राय-हंसं मोत्तुं अन्नत्थ रमइ वर-हंसी ।
 तस्सेव वैरिस्सामो साहिय-विज्जस्त निय-धूयं ॥ ३४ ॥
 तह भाणुवेग-खपरो अम्ह समीवम्मि एइ अणवरयं ।
 तेणेव वैरिस्सामो निय-धूय अमरकेउस्त ॥ ३५ ॥
 इय नर-वइणा भणिए पहसिय-वयणाए मज्झ जणणीए ।
 भणिया तिरिमई गंतुं साहिज्जउ मज्झ घूयाए ॥ ३६ ॥

१ विज्ञप्तिम् । २ आनुरा — रोगिणी । ३ आमयः — रोगः । ४ प्रदग्द्वीता —
 मृतायावेक्षणीकृता । ५ अचित्तः — अवतनः । ६ विज्ञप्तेन । ७ अन्तर्मुक्तिवर्ध-
 त्वाद् बारविध्यामः — परिषायविध्यामः । ८ अनवरतम् — निरन्तरम् ।

मा सुरसुंदरी ! इण्ह उब्बेवं कुणसु निपय-चित्तम्पि ।
 सिद्धं समीहियं तुह इय भणिया सिरिगई ताहं ॥ ३७ ॥
 मज्झ समीवे पत्ता सिद्धो सञ्चोवि पुब्ब-बुत्तेतो ।
 अहयंपि हरिसिय-मणा कैणयं जाया समासत्था ॥ ३८ ॥
 चित्तोमि कइय होही तं दियहं-अत्थ सो मए सक्खा ।
 दइब्बो नयणुच्छव-भूओ मण-वल्लुहो ठोओ ? ॥ ३९ ॥
 तस्संगम-आसाए साहारंतीए माणस निययं ।
 तं चेव चित्त-कम्मं अल्लिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 सुसिणिद्ध-महि-जणणं तणावण सूयगेहि वयणंदि ।
 जाव य कइवि दिणाइं ठिया अहं संठविज्जंता ॥ ४१ ॥
 तावत्तम्मि दिणम्मि परिहिय-वैरणाओ चमरिया-हत्था ।
 कय-गोरोपण-तिलथा नीहिय-सत्थेसु निम्मैया ॥ ४२ ॥
 परिवर्इया उ एगा आसी-वायं करेत्तु अग्घाणं ।
 पुरओ उवविसिऊणं एवं भणितं समादत्ता ॥ ४३ ॥
 जह रुइयं उवभुज्जइ इद्धं रामिज्जए इमं सारं ।
 जग्घा न किंचि विज्जइ अन्नं इह-लोग-वैइरित्तं ॥ ४४ ॥
 सिर-तुड-मुंडणाइ पर लोगत्थ कुणंतु जे केवि ।
 ते वरया वर-धुत्तेहि वैचिया विसय-सोक्खणं ॥ ४५ ॥
 जग्घा जीव-पैयत्थो विज्जइ अन्नो न देह-वइरित्तो ।
 पच्चक्ख-पमाणेणं बैग्घाहणा खर-विसाणव ॥ ४६ ॥
 पच्चक्खं मोत्तूणं न य अन्न अत्थि इह पमाणं तु ।
 संतेवि^१ पमाणत्ते न सिज्जइ तेण जीवोत्ति ॥ ४७ ॥
 पच्चक्ख-पुब्बग जं अणुमाणं इह, न तेण तग्घाहणं ।
 न य विज्जइ तग्घहणे लिंमि अणिदियेत्तणओ ॥ ४८ ॥
 लोप-पवंचण-हेउं धुत्तेहि कयाणि विविह-सत्थाणि ।
 नै पमाणं विमुहाणं कह तेहि भविज्ज तस्सिद्धी ? ॥ ४९ ॥
 ता पंच-भूय-समुदय-रूओ जीवो न तेसि विदमम्मि ।

१ BRR NOTE P. 59 । २ समीहयम् = इष्टम् । मनाक् (N P 54) ।

४ अ अत्तं । ५ उ वल्लया । ६ नारितकशाब्देषु । विष्णोत्ता । ७ परिश्रायिका =
 तापशी । ८ आशीर्वादम् । ९ सुगमम् । १० व्यतिरिक्तम् = भिन्नम् = अवि-
 कर्मिणि वाक्यम् । ११ पदार्थः = वस्तु । १२ अमहत्वात् = अनुत्तरमाह । १३
 विषयम् = शब्दम् । १४ अल्पेण प्रमाणत्वे । १५ आन्दिन्द्रियत्वतः = इन्द्रियाप्रत्यक्ष-
 त्वादित्यर्थः ।

तस्मात्तावन्मि कुओ पर लोगो जेण य तदार्थ ॥ ५० ॥
 क्कारइ अद्दुस्सरय बंभ-व्वय-सील-पालणाइयं ।
 मूडेहि सयं नडेहि तह पर नासयतेहि ॥ ५१ ॥
 गम्मागम्म-विभागं मोत्तु विसयाण सेवण कुणह ।
 भक्खह सरम मंसं पियह मुँरं विगय-आसेका ॥ ५२ ॥
 इय तीए बुद्धिहाए वयणं साऊण कुगइ-संजणगं ।
 भणियं मए अहम्मे । मा ना एव समुल्लवसु ॥ ५३ ॥
 विद्धुह-जण-निदण्डिअं अविघारय सुंदरं अजुदीयं ।
 को व सकज्जो एवं तुह भाणयं सहंइज्जावि ? ॥ ५४ ॥
 जं भणमि नत्थि जीओ अन्नो देहाओ, अणुवलंभाओ ।
 तमसंगयमच्चत्थ, जम्हा जीवस्स अग्गहणं ॥ ५५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेणं उयंहु नीसेल-पुरिस-विसएणं ? ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्सार्भाव-ण्यसगाओ ॥ ५६ ॥
 जं जं तुमं न पिच्छसि स तं जइ नत्थि ता फुटं मुदे ! ।
 देसेतर-कालतर-भावाणमभावया पत्ता ॥ ५७ ॥
 अह सयल देस-कालुम्मवा मरा नेय त पलोइति ।
 एय च कह णु नज्जइ दुराहिगया अन्न चित्ता जं ? ॥ ५८ ॥

दिश ।

जो शिय इम विगप्पइ तुह देहे हदि ! नत्थि जीवोत्ति ।
 सोवि य जीवो पर-लाग-गामिओ नाण लिंगोत्ति ॥ ५९ ॥
 पच्चक्खमेव एग जं च पमाण, न जुत्तमयेपि ।
 पच्चक्ख-परंक्खाइं दुजेव जओ पमाणाइ ॥ ६० ॥
 लोय-पयारण-हंउ इच्चाइ जमुत्तमैहलमेयपि ।
 राग-दोस-विमुक्खा सव्वन्नु मव्व-लोग हिवा ॥ ६१ ॥
 तेहि पैणीयं मत्थं तेमि आणाइ ज च अत्तेहि ।
 कह त पुत्त पणीयत्तणेण होज्जापमाणंति ? ॥ ६२ ॥
 तेमि य भणिओ जीवो अन्न-भवो तस्म होइ पर लोगो ।
 ता पंच-भूय समुदय-रूओ जीवो कह मुदे ! ? ॥ ६३ ॥

१ अ सुग्गम । २ सुग्गम । ३ इ अथमे । ४ अविचारितं यावत्, तावदेव
 सुन्दरीमति तावदं । ५ अणुफिकम । ६ अर्थात् । ७ उतहो = अथवा । ८
 विषय = सयं । ९ तप = आत्मानम् । १० एतत् = अन्वपुष्पप्रत्ययाभावः । ११
 अन्यवितानि, प्राकृतान् पुंसम् । १२ अहं = अहम् । १३ प्रणीयं = राधनम् ।
 १४ तदेतत् = सयं इति तावत् ।

मा सुरसुंदरि ! इण्हि उब्बेवं कुणसु नियय-चित्तम्मि ।
 सिद्धं समीहियं तुह इय भणिया सिरिमई ताहं ॥ ३७ ॥
 मज्झ समीवे पत्ता सिद्धो सब्बोवि पुब्ब-बुत्ततो ।
 अहयंपि हरिसिय-मणा मैणयं जाया समासत्था ॥ ३८ ॥
 चित्तेमि कइय होही तं दियहं जत्थ सो मए सक्खा ।
 दइब्बो नयणुच्छव-भूओ मण-वहइहो लोओ ? ॥ ३९ ॥
 तस्संगम-आसाए साहारंतीए माणस निययं ।
 तं चेव चित्त-कम्मं आलिहमाणा य अणुदियहं ॥ ४० ॥
 सुसिणिद्ध-सहि-जणंणं तणावण सूयगेहि वयणंठि ।
 जाव य कइवि दिणाइ टिया अहं संठविज्जेता ॥ ४१ ॥
 तावन्नम्मि दिणम्मो परिहिय-वैरणाओ चमरिया-हत्था ।
 कय-मोरोयण-तिलया नीहिय-सत्थेसु निम्माया ॥ ४२ ॥
 परिवार्इया उ एगा आसी-वायं करेतु अट्ठाणं ।
 पुरओ उवविसिऊणं एवं भणितं समादत्ता ॥ ४३ ॥
 जह-रुइयं उवभुज्जइ इट्ठं रामिज्जए इमं सारं ।
 जम्हा न किचि विज्जइ अन्नं इह-लोग-वैइरित्तं ॥ ४४ ॥
 सिर-तुंड-मुंडणाइ पर लोगत्य कुणंतु जे केवि ।
 ते वरया वर-धुत्तेहि वंचिया विसय-सोक्खणं ॥ ४५ ॥
 जम्हा जीव-पैयत्थो विज्जइ अन्नो न देह-यइरित्तो ।
 पच्चक्ख-पमाणेणं भैग्गहणा खर-विसोणत्र ॥ ४६ ॥
 पच्चक्खं मोत्तूणं न य अन्नं अत्थि इह पमाणं तु ।
 संतेवि^१ पमाणत्ते न सिग्गइ तेण जावोत्ति ॥ ४७ ॥
 पच्चक्ख-पुब्बगं जं अणुमाणं इह, न तेण तग्गहणं ।
 न य विज्जइ तग्गहणं लिगंवि अणिदियेत्तणओ ॥ ४८ ॥
 लोय-पवंचण-हेउं धुत्तेहि कयाणि विविह-सत्थाणि ।
 न पमाणं विवुहाणं कह तेहि भयिज्ज तास्मिदी ! ॥ ४९ ॥
 ता पंच-भूय-समुदय-रूयो जीवो न तेसि विगमम्मि ।

१ BEB NOTE P. 59 । २ समीहियम् = इष्टम् । मनाक् (N P 56) ।

४ A °ज्जती । ५ B वसथा । ६ नासितक्का-खेत्तु । निष्प ता । ७ पारिभाषिक' =
 तापसी । ८ आशीर्वादम् । ९ B सुग्गम् । १० B सुग्गम् । ११ स्यातिरिक्कम् - भित्तम् = भाषि-
 क्कमिति वाक्यम् । १२ पदापंचः = वाक्यम् । १३ अपट्ठकान् = अनुगतम् । १४
 विद्याए = गृहम् । १५ सत्थापि द्रव्याणाम् । १६ आनिन्द्रियम् = इन्द्रियादिसंघ-

तस्मात्तस्मिन् कुओ पर लोको जेण य तदर्थं ॥ ९० ॥
 क्कारइ अइदुद्धरय बंभ-व्वय-सौल-पालणाइयं ।
 मूढेहिं सयं नहेहिं तह पर नामयतेहिं ॥ ९१ ॥
 गम्मागम्म-विभागं मोत्तु विसयाण सेवण कुणह ।
 भक्खवह सरमं मंसं पियह सुंरं विगय-आसंका ॥ ९२ ॥
 इय तीए बुद्धिआए वयणं सोऊण कुगइ-संजणगं ।
 भणियं मए अहम्मं । मा मा एवं समुल्लवमु ॥ ९३ ॥
 विबुह-जण-निंदणिउवं अत्रियारय सुंदरं अजुतीयं ।
 को व सकन्नो एवं तुह भणियं सदेहज्जावि ! ॥ ९४ ॥
 जं भणमि नत्थि जीओ अन्नो देहाओ, अणुवलंभाओ ।
 तमसंगयमच्चत्थ, जम्हा जीवस्स अग्गहण ॥ ९५ ॥
 किं तुह पच्चक्खेणं उयंइ नीमेस-पुरिस-विमएणं ! ।
 न य ताव पढम-पक्खो विस्सार्भाव-व्यसंगाओ ॥ ९६ ॥
 ज जं तुमं न पिच्छसि त तं जइ नत्थि ता कुडं मुदे ! ।
 देसतर-कालतर-भाषाणमभावया पत्ता ॥ ९७ ॥
 अह सयल-देस-कालुम्भवा नरा नेय त पलोइति ।
 एय च कह पु नज्जइ दुराहिगया अन्न चित्ता जं ? ॥ ९८ ॥

विष ।

जो विय इमं विगप्पइ तुह देहे हंदि ! नत्थि जीवन्ति ।
 सोवि य जीवो पर-लाग-गामिओ नाण छिगोत्ति ॥ ९९ ॥
 पच्चक्खमेव एग जं च पमाण, न जुत्तमयेपि ।
 पच्चक्ख-परंक्खाइं दुन्नेव जओ पमाणाइ ॥ १० ॥
 लोप-पयारण-हेउ इच्छाइ जमुत्तमैहलमेयंपि ।
 राग-दोस-विमुक्का मव्वन्नु मव्व-लोग हिवा ॥ ११ ॥
 तेहि पैणीयं सयं तंमि आणाइ ज च अत्तेहिं ।
 कह तं भुत्त पणियत्तणेण होज्जापमाणंति ? ॥ १२ ॥
 तंमि य भणिओ जीवो अन्न-भवो तस्म होइ पर लोको ।
 ता पंच-भूय समुदय-रूपो जीवो कह मुदे ! ? ॥ १३ ॥

१ अ गुणम् । २ सुखम् । ३ इ अधर्मं । ४ अविचारेतं यावत्, तावदेव
 सुन्दरिमेति तात्पर्यम् । ५ अयुक्तिकम् । ६ अदधीति । ७ उतहो = अथवा । ८
 विश्वम् = सर्वम् । ९ तम = आत्मानम् । १० एतत् = अथपुरुषप्रत्यक्षाभावः । ११
 अन्वयितानि, आह्वयतान् पुंरत्नम् । १२ अहम् = अफम् । १३ अतीव = शक्यम् ।
 १४ तदेवम् = सर्वत्रयमेतन्नाम् ।

सिद्धमि य पर-लोगे बंभ-व्वय-पालणाइं सव्वंपि ।
 तम्मणियं ता जुत्तं काउं सव्वं हियत्थणिं ॥ ६४ ॥
 गम्मागम्म-विभागं इच्चाइं जमुत्तमहलमेयपि ।
 जिण-वयण-निसिद्धत्ता पर-लोए दुक्ख-हेउत्ता ॥ ६५ ॥
 एमाइ-विविह-जुत्तीहि सा कया तक्खणं निरुत्तरिया ।
 जाया विलक्ख-वयणा असमत्था उत्तरं दाउं ॥ ६६ ॥
 अह पाम-वत्तिणीहि अवहसिया सहीहिं सांलुंठ ।
 टक्कर-दुंबय-मुह-मक्कडाहिं बाटं औमिदायिया ॥ ६७ ॥
 अम्ह सहीए सद्धिं अज्जवि वायं करेसि दुस्सीले ! ।
 ता वच्चसु स-झाणं दिट्ठं पंडिच्चय तुज्ज ॥ ६८ ॥
 इय हसिया सा रुद्धा फुरत्त-अहरा विणिग्गया ततो ।
 अहमवि सहि-जण-जुत्ता सुहेण जा तत्थ अच्छेमि ॥ ६९ ॥
 ता अन्न-दिणे राया समागओ मज्झ माउ-गेहम्मि ।
 भणिओ अंबाए किं दीसह चिताउरा तुम्भे ? ॥ ७० ॥
 ताएण तओ भणियं सम्म हि वियाणियं तुमे देवि ! ।
 निसुणेसु कहिउजंतं गुरु-चिता-कारणं जमिह ॥ ७१ ॥
 सुरसुंदरीए बुद्धिल-नामा परिवाइया जिया वाए ।
 जा पुवं किल तीए पउट्ठ-चित्ताए आलिहियं ॥ ७२ ॥
 सुरसुंदरीइं रूवं चित्त-पडे ताहि तं गहेऊणं ।
 उज्जेणीए पत्ता सत्तुंजय-नर-वह-समीधे ॥ ७३ ॥
 तं दंसिय नर-वइणो वज्जरिय तीए दुट्ठ-हिययाए ।
 नर-वर ! अम्हे पुहइं हिडामो तुम्ह कज्जेण ॥ ७४ ॥
 जं रयणं पुहइंए पिच्छामो त च तुम्ह साहेमो ।
 कन्ना-रयणं एय कुसग्ग-नयरे मए दिट्ठं ॥ ७५ ॥
 नरवाहणस्त रत्ता घूया सुरसुंदरी इमा कन्ना ।
 को तीए निरवसेसं लिहिउ सक्खिज्ज तणु-रूवं ? ॥ ७६ ॥

अविय ।

सच्चं चिय सो धेरो जेणेसा निम्मिया पैयावइणा ।
 क्हमन्नहा न विहिया सुह-आणां अत्तणो मज्जा ? ॥ ७७ ॥
 एयं विणिम्मिउं लडह-रूवं-त्ताएण-चारु-सोहग्ग ।

१ ५ A सोलुट्टं । २ अम्भिदुजा = संपीडिता । ३ सद्धिं = सार्धम् । पंडिच्चय =
 पार्थिव्यम् । ५ B युग्मम् । ६ B युग्मम् । ७ प्रजापतिः = विधाता । ८ तवइं =
 स्वम् (H. D. १११. १७) ।

सो ससुंधय-रायां गुरु-रौसो भूरि-सिन्न-संशुची ।
 चार-पुरिसेहि सिद्धं संपत्तो अहं देसेसि ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेण इमेण चिताउरो अहं जाअं ।
 अंदाए तओ भणियं पिययम ! किं एत्थ चित्ताए ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिचि भणितं धूया कणगावलीए मयउेहा ।
 दिउजउ कय-संमाणो म-ट्ठाणं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहरा पभूप-सेनो अप्प-अल्लणं स अहं देसस्स ।
 काही गरुपमुवइवमिय मणिए राइणा भणियं ॥ ९६ ॥
 मंतीहिवि देवि ! इमं विमंतिं आसि नपरि मंतरस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुंदरो भाविओ मंतो ॥ ९७ ॥
 जं तेण इमं भणियं आगच्छउ ताव सो कुसगग्गि ।
 इह आगयस्स जम्हा मरणं से मुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 अजं च तस्स रत्तो निग्गमणे आसि मंगुला सउणा ।
 अजयावहा य सव्वे सणिच्छराइं गहा धणियं ॥ ९९ ॥
 इह आगयग्गि तम्मी विजओ अहं पराजओ तस्स ।
 ता देव ! निग्गिमंका अच्छइ किं अन्न-संनेण ? ॥ १०० ॥
 मेहग-संशुची उण फीरउ गामावि तस्स जे मग्गे ।
 ते उव्वंसंनु खिपं तिण-घासाइं य उग्गंनु ॥ १०१ ॥
 ऐक्किउजउ कूपाइं कुजलाइं सरोवराइं फीरंतु ।
 पसर-निवारण-हेउं समीहणं ताथ वपउत्ति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मंति-वपणं कारिय सय्यंपि आगओ एत्थ ।
 पवउत्तगओ ससुत्त तहवि चित्ताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 अहं हंसिणि ! जा कइवि इ सुहेण वधंति ताथ दिवमाइं ।
 ता अन्न-दिणे मपरं पवउत्तियं ससु-सिन्नाए ॥ १०४ ॥

७७० ।

विदिमाइं गोउराइं जउेण परिशुरियाओ परिहाओ ।
 संनद-वेद-कयया पइकविसीमे टिवा जोहा ॥ १०५ ॥
 संपारिम-जंताइं पउणीफीरनि, विविह-साधाइं ।
 निग्गमच्छिंति तहा फीरइ मुंइउण मग्गणां ॥ १०६ ॥

१ अ विदिमाः कुजलम् । २ मंगुलं = आभयः (J. D. P. 111) । ३ से-
 थदय्युत्तः = मन्तिपेयजाम् । ४ ट्टुग्गु = निर्विकल्पं कुर्वन् । ५ उव्वन्नु
 (D. P. 11. 11) । ६ वपउत्तं = मपउत्तं । ७ A वेका । ८ इतिहिविदीर्इ ।
 ९ जेहा = जंथाः । १० टीरइं विदग्गे । ११ मुमइः = मोगः ।

तओ ।

पइदियहं दिजंति य उक्काला सत्तु सिन्नमइगम्म ।
 निवडंति सुहड-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 संसइया सामंता नायरया आउला दढं जाया ।
 कि-कायन्व-विमूढा जाया तह मंतिणो अन्ह ॥ १०८ ॥
 मीया कायर-पुरिसा संगैर-करणम्मि उदुरा सुहडा ।
 साहस-धणो य ताओ संधीरइ मुमइ-व्यणण ॥ १०९ ॥
 एवं हंसिणि ! जाए समंतओ आउलम्मि नयरम्मि ।
 अह अन्न-दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिय-तलम्मि ॥ ११० ॥
 रयणीए केणावि हु हीरंतं अप्पयं पुलोइत्ता ।
 पडियुद्धा मय-भीया विळविउमेवं समादत्ता ॥ १११ ॥
 हा अम्मि ! ताप ! कोधि हु देवो वा नहयरो व मं हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेलावह मंमंति ॥ ११२ ॥
 एमाइं विळवमाणा भणिया हं तेण सुयणु ! मा भाहि ।
 नो तुज्ज किंचि विरूवं करेमि पाण-णिया तं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रूव-दंसणुप्पन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कीस सुंदरि ! मय-भीया एवमुल्लवसि ! ॥ ११४ ॥
 वेयइह-नग-निवासी खपरो हं सुयणु ! मयरकेउत्ति ।
 सुंजिहिंसि मए सद्धिं भोए किं रुयसि उव्विग्गा ? ॥ ११५ ॥
 एयं च तस्स वयणं सोऊणं हरिसिया अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्झ दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया विवंबपाए जस्स तथा चित्त-विलेहियं रूवं ।
 ददूहूण मयण-वसगा जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह मह इत्तिय-पुत्ता जं सो दीत्तिज्ज पच्चक्खं ? ॥ ११८ ॥
 एमाइं चित्तयंती नीया हं तेण कत्थवि पप्से ।
 थोइत्ता भूमीए मुक्का हं कयलि-गहणम्मि ॥ ११९ ॥
 एयंतरम्मि रयणी खयं गया साहिउंय परमत्थ ।
 सम्मं नियेच्छु वच्छे ! न होइ सो वल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पभाय-समए दिहो सो सामलेण देहेण ।

१ संघचित्तः = शङ्खापत्रः । २ संघरं = मुदम् । ३ उदुरः = उदरः ।

४ इयंतले = प्राघातले । ५ हियमाणाम् । ६ मेलावह = मोचयत (M. P. 1V. 95)

७ विधेहि । ८ भोए = भोग्नाम् । ९ पश्य (M. P. 1V. 151) ।

सो ससुंजय-रायां गुरु-रौसो भूरि-सिन्न-संजुतो ।
 चार-पुरिसेहिं सिद्धं संपत्तो अम्ह देसेसि ॥ ९३ ॥
 ता देवि ! निमित्तेणं इमेण धिताउरो अहं जाओं ।
 अंबाए तओ भणियं विययम ! किं एत्थ धिताए ? ॥ ९४ ॥
 सुरसुंदरिचि भणितं घूया कणगावलीए मयलेहा ।
 दिउजउ कय-संमाणो म-ष्ट्ठाणं जेण सो जाइ ॥ ९५ ॥
 इहारा पभूय-सेनो अप्प-अल्लाणं स अम्ह देसस ।
 फाही गरुपमुवदवमिय भणिए राइणा भणियं ॥ ९६ ॥
 मंतीहिचि देवि ! इमं विमंतियं आसि नवरि मंतस्स ।
 मइसागरस्स एसो न सुंदरो भाविओ मंतो ॥ ९७ ॥
 जं तेण इमं भणियं आगच्छउ ताव सो कुसग्गम्मि ।
 इह आगवस्स जम्हा मरणं से सुमइणा सिद्धं ॥ ९८ ॥
 अन्नं च तस्स रम्भो निग्गमणे आसि मंगुळा सउणा ।
 अजयावहा य सव्वे सणिच्छराइं गहा धणियं ॥ ९९ ॥
 इह आगयम्मि तम्मी विजओ अम्हं पराजओ तस्स ।
 ता देव ! निव्विसंका अच्छह किं अन्न-मंतेण ? ॥ १०० ॥
 गेहग-संजुत्ती उण कीरउ गामावि तस्स जे मागे ।
 से उव्वंसंतु खिपं तिण-घासाइं य उज्जंतु ॥ १०१ ॥
 टंकिउजउ कुवाइं कुजलाइं सरोवराइं कीरंतु ।
 पसर-निवारण-हेउं सस्राहणं तत्थ वयउत्ति ॥ १०२ ॥
 इय देवि ! मंति-वपणं कारिय सव्वंपि आगओ एत्थ ।
 पयलत्तणओ सत्तुस्स तद्वि चिताउरो जाओ ॥ १०३ ॥
 एह हंसिणि ! जा कइवि ह्मु सुहेण वचंति तत्थ दिवसाइं ।
 ता अन्न-दिणे गयरं पवेट्टियं सत्तु-सत्तौए ॥ १०४ ॥

दशो ।

पिहिआइं गौउराइं जडेण परिपूरियाओ परिहाओ ।
 संनद्ध-वेद्ध-कथया पइकविसासिं ठिया जोहो ॥ १०५ ॥
 संधारिम-जंताइं पउणाकीरंति, विविह-सत्थाइं ।
 तिकेलाडिजंति तहा कीरइं मुँहडाण सम्माणो ॥ १०६ ॥

१ उ तिरोमिः कुलकम् । २ मंगुतो = अक्षिः (H. D. VI 145) । ३ सो-
 धकमंयुक्तिः = प्रतिरोधदानप्रती । ४ उज्जंतु = निर्वाणान् कुर्वन्तु । ५ उचयान्
 (H. P. IV. 11) । ६ सहायनं = सहायकम् । ७ अ वेणा । ८ प्रवेष्टवित्तीर्त्तु ।
 ९ मोहा = बोधाः । १० टंकिणीक्रियन्ते । ११ सुपटः = योषः ।

तओ ।

पइदियहं दिजंति य उक्ताला सत्तु सिन्नमइगम्म ।
 निवडंति सुहद-करि-तुरय-नर-वरा उभय-पक्खेवि ॥ १०७ ॥
 संसइया सामंता नायरया आउला दढं जाया ।
 कि-क्कायव्व-विमूढा जाया तह मंतिणां अम्ह ॥ १०८ ॥
 भीया कायर-पुरिसा संगर-करणग्गि उंदुरा सुहडा ।
 साहस-धणो य ताओ संधीरइ मुमइ-वयणेण ॥ १०९ ॥
 एवं हंसिणि ! जाए समंतओ आउलग्गि नयरग्गि ।
 अह अन्न दिणे अहयं पासुत्ता हम्मिय-तलग्गि ॥ ११० ॥
 रयणाए केणावि इ ह्रीरतं अप्पयं पुलोइत्ता ।
 पडिबुद्धा भय-भीया विळविउमेवं समाढत्ता ॥ १११ ॥
 हा अग्गि ! ताय ! कोवि इ देवो वा नहयरो व म हरइ ।
 धावह धावह सुहडा ! इमाओ मेह्हावहं मनंति ॥ ११२ ॥
 एमाइं विळवमाणा भणिवा हं तेण सुयणु ! मा भौहि ।
 नो तुज्ज किंचि विरुवं करेमि पाण-प्पिया तं सि ॥ ११३ ॥
 तुह-रुव-दसणुप्पन्न-गरुय-अणुराय-परवसेण मए ।
 हरिया सि कीस सुंदरि ! भय-भीया एवमुत्तवसि ? ॥ ११४ ॥
 वेयइट्ट-नग-निवासी खयरो हं सुयणु ! मयरकेउत्ति ।
 भुंजिहिसि मए सार्दि भोए किं रुवसि उव्विग्गा ? ॥ ११५ ॥
 एयं च तस्स वयणं सोऊणं हरिसिया अहं चित्ते ।
 किं नाम मज्ज दइओ एसो सो मयरकेउत्ति ? ॥ ११६ ॥
 भाया पिबंधयाए जस्स तया चित्त-विलेहियं रुवं ।
 दट्टूण मयण-वसग्गा जाया उम्मत्तिया अहवा ॥ ११७ ॥
 सो अज्जवि विज्जाओ साहइ ता आगमो कह णु तस्स ? ।
 कह मह इत्थिय-पुत्ता जं सो दीसिज्ज पच्चवर्ष ? ॥ ११८ ॥
 एमाइं चित्तयती नीया हं तेण कथवि पएत्ते ।
 ओइत्ता भूमीए मुक्का हं कयलि गहणग्गि ॥ ११९ ॥
 एभंतरग्गि रयणा खयं गया साहिउं व परमाथ ।
 सम्मं नियेच्छ वच्छे ! ज होइ सो वल्लहो एस ॥ १२० ॥
 जाए पमाय-समए दिदो सो सामलेण देहेण ।

१ संशयितः = कङ्कामः । २ संगर = युद्धम् । ३ उद्वुरः = उद्धरः ।
 ४ दस्यंतले = शोषादतलं । ५ हियमाणाम् । ६ मेस्लावह = मोचयत (H. P. IV. 95)
 ७ विभेदि । ८ भोए = भोमान् । ९ पश्य (H. P. IV. 15) ।

अह चित्तवेग-खयराहिवेण सत्येव नियय-नयरम्मि ।
 दाउं स-देस-खंड अहिसित्तो खयर-राया हं ॥ १५० ॥
 एवं च ठिए कारण-चसेण केणइ पभाय-समयम्मि ।
 निय-नयरा एगार्गी चलिओ हं रयण-दीवम्मि ॥ १५१ ॥
 नह-पेडिएण दिहा सुंदरि ! हम्मिय-तलम्मि पासुत्ता ।
 सं सि तओ अत्रहरिया मेत्तल-सर-सल्लिएण मए ॥ १५२ ॥
 ता मा रोवसु सुंदरि ! पाणाणवि सामिणां तुमं मज्झ ।
 मुंजिहिसि मए सद्धिं भोए वेयइ-सेलम्मि ॥ १५३ ॥
 तच्चयण सोउणं यजेणव ताडिया मुदुक्खत्ता ।
 इय धित्तिउं पयत्ता हाहा ! मह पाव-पसरस्स ॥ १५४ ॥
 मज्झ कएणं ताओ पैरद्धो गरुय-सत्तुणा ताव ।
 अहमवि इमेण हरिया अन्नत्थ निवद्ध-रागावि ॥ १५५ ॥
 धी ! धी ! मह जीएणं न ताव-आसासणं न पिय-लामो ।
 सत्तुंजय-दिक्काए होज्ज सुही ताव ताओवि ॥ १५६ ॥
 मण-वल्लहस्स तस्स उ लामेण हविज्ज अहय सुहिया हं ।
 मह पाव-परिणईए एत्तो एककंपि नो जायं ॥ १५७ ॥
 एवं विचित्तयंती भणिवा हं तेण ताव एत्थेव ।
 चिट्ठउ तुमं जाव अहं आसन्नं धंमि-नाहणम्मि ॥ १५८ ॥
 गंतुणं विज्जाए पन्नचीए लहुं पयच्छामि ।
 जाव-सहस्समेत्तं पाराभिय-पुव्व सेवाए ॥ १५९ ॥*

इय भणिऊण गओ सो अहमवि गुरु-सोय-तापिया तथ ।
 किं-कायव्वय-मूढा सरण-विदूषा भवुर्निधा ॥ १६० ॥
 हरिणिव्व जूह-भट्टा सतरल-तारं दिसाओ पुलयंती ।
 भंमु-जल-पुन्न-नयणा रुपमाणी जाव विट्ठामि ॥ १६१ ॥
 ताव य तत्थासन्नं पिच्छामि विसाल-साळ-सोहिहं ।
 पवणाकंपिय-फल-भर-विणामिय-मुंजोह-संकिन्नं ॥ १६२ ॥
 मणहारि-कलं पसरंत-परिमलं बहल-पंतल-च्छायं ।
 सप्फल-भक्कण-निषडंत-जंतु-संतोण-कय-सहं ॥ १६३ ॥

१ पादो = प्रस्थितः । २ मत्तलघरसल्लिएण = कामदेवघरसल्लिवेण । ३
 चिणएणु । ४ यम कृण = मदयंम् । ५ पारदो = पीकितः (म. D. VI. 77) । ६
 जीव = जीविनम् । ७ म सुग्गम् । ८ उप्पिरथा = प्रसा, विपुत वा (म. D. L
 127) । ९ पसरंत = पत्रम् (म. P. 26) । १० संतोणः = समूहः ।

निवेदंत-ससंत-राडफडंत-मय-विहग-कंडिय-मू-वीडं १
 त्तरुपरमुष्चं मैच्युं चंतु-संताम-नासपरं ॥ १६४ ॥
 तं ददुं विस-स्वसं विचितियं गरुप-दुक्ख-तवियाए ।
 गिय-सहि ! हंसिणि ! रुद्धा मरणम्मि निवद-चित्ताए ॥ १६५ ॥
 किं काहामि अहन्ना रहिया पिय-वंधु-जणणि-जणएहि १
 सिहिणा विडंविषा हं वीवंती इय विचितेती ॥ १६६ ॥
 गंतुं तस्स समीभे गहिऊण फलं सुहम्मि पक्खितं ।
 मा मह हविज्ज परिस-विडंवणा अन्न-जम्भेवि ॥ १६७ ॥
 इय मणिरुण ससोयं खणंतरं जाय तथ अच्छामि ।
 ताव य गुरु-विस-सियणए विभेभला महि-यले प्रट्टिया ॥ १६८ ॥

रभी ।

भसियव घण-तरुहि उव्वसियर्यव सयल-वमुहाए १
 संधीहिं विहंदिंयं पिव विसीदयं सब्ब-अंगेहि ॥ १६९ ॥
 तत्तो य अकहणीयं पावियेवत्थेतरं तथा भेद ! ।
 जाणामि नेव किंचिवि तदुत्तरं जं मई जायं ॥ १७० ॥
 केवलमुच्छंग-गयं कस्सवि तरुणस्स अमयभूयस्स ।
 विस-निव्ववण-समर्थं मणि-सलिलं पाययंतस्स ॥ १७१ ॥
 खणमेत्तं तेणं चिय मज्झं स्सीरं पसिचमाणस्स ।
 सयमगाइ कोमल-करेहि परिमदयंतस्स ॥ १७२ ॥
 जल-सित्त-ताल्लवेटय-हाथाए विहिय-सिसिर-वायाए ।
 चिर-दिट्ठं पिय-सहीए पियंवयाए काहिज्जंतं ॥ १७३ ॥
 सयलं मह वुत्तंतं चित्त-पडालेयणाइ-पज्जंतं ।
 हरिस-भर-पुलइयंगं खणंतरं निसेणमाणस्स ॥ १७४ ॥
 अप्पाणं पासिस्सा पपाट्ठ-विस-वेयप्पा समासत्था ।
 सुमिणं व मन्नमाणा पडिबुद्धा हसिए ! तइया ॥ १७५ ॥
 सम्मीलिय-नयण-सुंया ताव य पेच्छासि मयण-पडिह्वं ।
 मह-हियय-निग्गयं पिव तरुण-नरं चित्त-संवाइं ॥ १७६ ॥
 तं ददुं चितियं मे किं मत्ते इंदजालमेयंति ? ।
 किं वावि अन्न-जम्भो उयाहु किं सुविणयं एयं ? ॥ १७७ ॥

१ निमतत्-असद-परिबलत्-मृत-विहग-कलिल-मू-पीठम्; तत्-कदंत = परि-
 बलत् (N. P. 49) । २ B सत्तुव्व । ३ B पयाभिः कुलकम् । ४ अधन्या ।
 ५ विहला = व्याकुला । ६ B तिसामिः कुलकम् । ७ विपटितं = वियुक्तम् ।
 ८ अत्रस्थान्तरम् । ९ आलोचनं = आलोकनम् । १० शुण्वतः (N. P. 31) । ११
 B अश्वभिः कुलकम् । १२ सुवं = सुम् । १३ किं प्रसंवादिम् ।

किं मन्ने मह सूयइ सुनिमित्तमिमंति चितइ जाव ।

॥ ताव विस-रुख-मूठे दिट्ठा तं निवडिया सुयणु ! ॥ २०७ ॥

मणहर-सयलावयनं मियकै-लेहव्य जण-मणणंदं ।

ददहूण तुमं सुंदरि ! सित्तो अमएणव कुमासे ॥ २०८ ॥

अब्बो ! कह णु मयावि इ आणंदं देइ मज्झ. हिययस्स ? ।

पिय-पैणपिणिव्व एसा जुवई नव-जोव्वणारंभा ॥ २०९ ॥

ता किं इमा मैयच्चिय किंवा सेजियत्ति, जव पुलएइ ।

ताव य तुह-मुह-संठिय-विस-पल-खंडेण विजायं ॥ २१० ॥

अइतिव्व-विस-विचारं जाया ओ अचेयणा इमा चाला ।

सो नेऊण, स-ट्ठाणं, करेमि एईइ तेगिच्छं ॥ २११ ॥

इय चितिय, सुरसुंदरि ! गहिरुण तुमं समागओ एत्थ ।

सिट्ठो पुब्बुदिट्ठे बुत्तंतो तेण, मह सम्बो ॥ २१२ ॥

भणिया य अहमिमेणं द्वोएस्सु तमंगुलीययं सिग्गं ।

त्रिज्जा-ययाण-समए ताएण, समथियं जं तु ॥ २१३ ॥

तं दिव्व-मणि-संणाहं निवारणं सयव-दोस-पसरस्स ।

उवलद्ध-पच्चमं पुण विसेसओ विस-समूहम्मि ॥ २१४ ॥

भणिया खयर-कुमारा पूया-सामगियं लद्धं कुणह ।

एयं पडणीकाठं जिण-पूयं ताहि काऊण ॥ २१५ ॥

काहामि संति-कैम्मं विग्घ-जयट्ठा य मंत-जायं च ।

विज्जाहर-वावायण-याव-विमुद्धि समिच्छंतो ॥ २१६ ॥

एत्थंतरम्मि य मए समणियं संगुलीययं तस्स ।

सम्सल्लि-पाण-विहिणा कया पसत्था तुमं सुयणु ! ॥ २१७ ॥

जाव य इमस्स पुरओ चित्त-पडालोमणाइ-बुत्तंतं ।

सहेमि ताव सुंदरि ! उवलद्धा चेमणा तुमए ॥ २१८ ॥

तं जं तुमए पुट्ठं तं सब्बं साहियं मए एयं ।

ता सुरसुंदरि ! सिद्ध, समीहिणं, तुज्झ, सत्त्वंपि ॥ २१९ ॥

अहवा ।

दीवंतर-ठियंरि इ, जलनिहि-मग्गओ दूर-देसाओ ।

आणित्तु घडेइ विही अणुकूलो इट्ठ-लोपति ॥ २२० ॥

सत्तो य मए भणियं एव एयंति किंतु निसुणेसु ।

१ मृगाइरेखा । २ THE NOTES P. 34 । ३ मृता । ४ प्रणयिनी = भावो ।

५ सज्जवेत्ति । ६ तेगिच्छं = चिकित्खाम् । ७ दौर्घ्यं = आनय । ८ सजाणं =

चदिगम् । ९ सपत्तिकर्म ॥ १० सम्पादनं = घातः । ११ इ सुयम् ।

मञ्ज करणं ताओ अच्छइ गुरु-सत्तु-पारदो ॥ २२१ ॥
 पिय-दंसणेवि जाए अज्जवि सोगाउरं दढं हिपपं ।
 पिय-सहि ! मह संताथो तेणज्जवि बोहए देहं ॥ २२२ ॥
 सत्तुअय-पारदो वट्टइ पाणाण संसए ताओ १
 ता कह अणुकूलत्तं विहिणो मह मद-भागाए ? ॥ २२३ ॥
 इय भणिऊणं हंसिणि ! सोगावेगाओ-रोउमारद्धा ।
 तावि य कय-कायव्वो समागओ तीए सो भाया ॥ २२४ ॥
 भंगिया य तेण किमियं पियंघए ! रुयइ तुज्ज पिय-भणिणी १
 तीएवि सव्वं सोयस्स कारणं तस्स अक्खायं ॥ २२५ ॥
 त्तत्तो य तेण भणियं सुंदरि ! मा रूय अवरस्समज्जेव ।
 अंतुं कयंत-धयणं नयामि हुह ञ्णय-पडिक्खं ॥ २२६ ॥
 जीवंते मइ सुंदरि ! को हुह ञ्णय पराभवेज्जत्ति ? ।
 ता गच्छिस्सं संपइ वैट्ठु-सहाओ अहं तव ॥ २२७ ॥
 एत्थेव पढम-जिणवर-भयणस्सि पियवया-समेयाए ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-सुहं सोय-रहिदार ॥ २२८ ॥
 जावागच्छामि अहे हंतुं रुत्तुजयं दुरायारं-१
 इय भणिऊणुणइओ णयणं वसुंनेद-खग्ग-करो ॥ २२९ ॥
 सहिया पियवयाए एत्थेव ठिया अहेपि तदिदसं १
 चित्तेती तस्सेव य सम्भगमं गथय-अणुराया ॥ २३० ॥
 कि अज्जवि मण-दइओ सहसा हंतूण त दुरायारं-१
 विज्जा-पयाव-कलिओवि आगओ नेय सो श्चत्ति ॥ २३१ ॥
 बोलीणम्मि ए दिवसे ययणि सव्वंपि भणिणि-सहिवा हं १
 कि पुण म आगओ सोत्ति जाघ धिह्ठाभि उच्चिग्गा ॥ २३२ ॥
 ताव म खर-परुस्स-गिरे त्तेज्जंतो भीसणो सख्खेण १
 निद्धम-सिहि-सिहावलि-पिंगल-धम्मिह्ठ-विकरालो ॥ २३३ ॥
 पजिय-दसण-च्छय-दसणो फारग्ग-नर-स्तिर-पणच्च-णिककरओ ।
 मरु कूव-विवर-सरिसा-उपिंगल-टोयण-सुदुण्णिच्छो ॥ २३४ ॥
 गल-तल-विलेइय-रत्तुअज्ज-वृत्तित-नर-सुह-मात्तिया-कलिओ-१
 तडि-पुंमुज्जल-चंचल-निह्ठ-टिय-दीह-जीहाओ ॥ २३५ ॥

१ बाधते=पीडित भवति । २ दोढं=रोदितम् । ३ यदिदि । ४ बाहुषदायः,
 एकाकेल्यमः । ५ एत्थं NOTE P. ३० । ६ परपं = निष्ठुरम् । ७ तनेयदे = तिस्रः
 एतदेव । ८ इ इयमं । ९ विरुदरं = विरुदितम् ।

भीमदहास-पडिरव-उत्तासिय-सयल-सत्त-संघाओ ।
 कसिणो विगराल-मुहो वेयालो आगओ तत्थ ॥ २३६ ॥
 आ पावे ! जं तइया पर-पुरिसासत्त-माणसाए तुमे ।
 पर-अुवइ-लोद्धरणं तेण य पाविट्ठ-पुरिसेण ॥ २३७ ॥
 मह विहियं गुरु-दुक्खं तस्स फलं तेण प्रावियं ताव ।
 इण्हि तुमंपि पावसुं निय-चिट्ठिय-सच्छहं फलंति ॥ २३८ ॥
 एवं भणमाणो सो हंसिणि ! वित्तुं ममं मंयुप्पित्थं ।
 उण्णइओ गयणेणं निट्ठुर-वयणेहिं तज्जेतो ॥ २३९ ॥
 मह अणुमंग-विलगं अक्कोसित्तिं पियंथयं सहसा ।
 काउं गर्य-जीवियं पिव भीसण-हुंकार-करणेणं ॥ २४० ॥
 नेऊण दूर-देसं मुक्का गयणाओ तेण पावेण ।
 संसुंन्नियं गुवंगा नूणं मरउत्ति बुद्धीए ॥ २४१ ॥
 दइव-वसेण य पाडिया लया-वियाणाम्मि तम्मि उज्जाणे ।
 दिट्ठा समंतभदेण ताहि पुट्ठा य वुत्तंतं ॥ २४२ ॥
 किं इंदयालमेर्यं किंवा सुमिणंति कत्थ वा पत्ता ।
 कत्थ गओ वेयालो पियंथयाए य किं जायं ? ॥ २४३ ॥
 मण-बल्लहंस्स इमिणा हवेज्ज विहियं असोहणं किंवि ।
 मन्ने तेणव लहुं न आगओ तम्मि सो दीवे ॥ २४४ ॥
 किंवा मज्झ निमित्तं समागएणं हविज्ज विहियं तु ।
 सत्तुंजय-नर-वइणा थोव-बलस्सेह तायस्स ? ॥ २४५ ॥
 एमाइ चित्तपंतीइ ताहि गुरु-सोय-तावियाए मए ।
 पुच्छंतस्सवि सिट्ठं समंतमइस्स नो किंचि ॥ २४६ ॥
 तत्तो य आणिया हं भूवइ-पुरओ समंतभदेण ।
 संज्जस-सोएहिं तहिंपि तारिसं किंचि नो कहियं ॥ २४७ ॥
 इय पयंठिय गुग्गं नेह-साराइ तुग्गं
 निय-चरियमेवं हंमिए ! सब्बमेयं ।
 अइगरुप-सिणेही साहियं वित्थरेणं
 पणय-परवसाए पुच्छियं जं तइत्ति ॥ २४८ ॥
 साइ-धणेसर-विरइय-मुवोह-गात्ता-समूह-रम्माणं ।
 रागगि-दोस-विस्सहर-यंनमज-जल्ल-यंन-भूयंए ॥ २४९ ॥

१ ङ पवधिः कुलवम् । २ SET NOTE P. 210 । ३ ङ तियजिः कुलवम् ।

एसोवि परिसम्पड् सुरसुंदरि-हरण-वन्नगो नाम ।
सुरसुंदरी-कहाए बारसमो वर-परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ द्वादशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ छ ॥ ३००० ॥

अह हंसियाए मणिवं अब्बो । अइदूसहं समणुभूयं ।
जं किल निसुणंताणवि उप्पज्जइ गरुय-उब्बेवो ॥ १ ॥
एवंविह-दुक्खाणं न य उच्चिया होसि पिय-सहि ! तुमंति ।
किं पुण कीरइ विहिणो विचित्त-चरियस्स लोयम्मि ? ॥ २ ॥
निच्चं सुहोचियंपि इ बह्विह-दुक्खाण कुणइ आवासं ।
अदिट्ठ-इट्ठ-विरहंपि विरहियं कुणइ दइएण ॥ ३ ॥
इय सुरसुंदरि ! विहिणो विचित्तय जाणिऊण उब्बेवं ।
येवंपि इ मा काहिसि, को णु गुणो तस्स करणेवि ॥ ४ ॥
असं च जारिसाइं तुह देहे लक्खणाइं दीसंति ।
तह होयब्बं तुमए विज्जाहर-राय-पैत्तीए ॥ ५ ॥
असं च मएवि सुय कुसग्गनयराओ आगय-नरेण ।
कमलावइ-देवीए पुरओ एवं काहिउजंतं ॥ ६ ॥
सत्तुंजय-नर-वइणा रुद्धे नयरम्मि आउले लोए ।
नहवाहण-नर-नाहे संसैइ-भूए ससामंते ॥ ७ ॥
घोसिधण-हाणीए किच्छेणच्छंतयम्मि पुर-लोए ।
जंत-विमुक्क-मंहोवल-निहाय-निवडंत-पापारे ॥ ८ ॥
पटउडि-विवर-संठिय-कोदाळिग-खय-पडंत-खंडीसु ॥
धणु-सुह-विणिमायाणेय-पत्ति-पच्छाइय-नहग्गे ॥ ९ ॥
इय नयरम्मि कुसग्गे निवडंत-मडोह-रुहिर-चिकळेंठे ।
सहसा फुरंत-खग्गे समागओ खेयरो एगो ॥ १० ॥
तेण य गइंद-परिसंठियस्स सत्तुंजयस्स खग्गेण ।
सहसा सीसं छिन्नं फुरत-योसाएणच्छेण ॥ ११ ॥
इत्तूण य तं सत्तुं रजो नरवाहणस्स पासम्मि ।
आगम्म तेण मणियं निहओ सत्तू तुह नरिदि ! ॥ १२ ॥

१ उब्बेवः (N. P. 59) । २ पत्नी = पत्नी । ३ उद्ययितमूले = विजये शक्ति-
तमनशीलार्थः । ४ घासं = तुणम् । ५ कुच्छेणासीने । ६ अत्रविमुक्कमहोपलसमूह-
(N. P. 55) निपल्लव्याकारे । ७ चिकळो = कर्दमः (H. D. III. 11) ।

विजाहर-हरियाए रयणदीवे ठियाए घूयाए ।
 तुञ्ज सुरसुंदरीए वयणाओ आगओ अहयं ॥ १३ ॥
 सिरि-चिचवेग-तणओ खयरो हं मयरकेठ-नामोत्ति ।
 पासे पियंवयाए तुह घूया अच्छइ सुहेण ॥ १४ ॥
 इय भणिऊण गओ सो रत्ना उण हरिसिएण निगंतुं ।
 सबलेण सत्तु-सिन्ने पलायमाणम्मि पैहु-राहिए ॥ १५ ॥
 गय-रह-तुरंगमाइं गहियं सब्वंयि दब्ब-सारं से ।
 ता सुर-सुंदरि ! पिय-सहि ! तत्थत्थे कुणसु मा चितं ॥ १६ ॥
 जम्हा सो तुह जणओ तुञ्ज पिण्णेव निर्भओ विहिओ ।
 अहिणव-साहिय-विज्जस्स तस्स किं काहिइ पिसाओ ? ॥ १७ ॥
 जायं हविज्ज अह कारणंतरं किपि तुञ्ज दइयस्स ।
 तव्वसओ सो पिय-सहि ! न आगओ ज्ञत्ति तं दीवं ॥ १८ ॥
 एमाइ-निउण-वयणेहिं तीए आसासिया नरिद-सुया ।
 जाया विमुक्क-गुरु-सोग-वेगियाऽऽणंद-पेडिहत्था ॥ १९ ॥
 अह हंसियाए सब्वं गंतुं कमलाईए देवीए ।
 सिद्धं तीएवि रत्नो जहद्वियं साहियं सब्वं ॥ २० ॥
 सुरसुंदरीए एवं पिठ-भगिणि-निकेयणे वसंतीए ।
 अंतउर-विर्लयाणं अटमाणंदं जणंतीए ॥ २१ ॥
 वच्चंति वासराइं सुहेण जा कइवि, ताव अन्न-दिणे ।
 अम्भितर-परिसाए कइवय-निय-पुरिस-सहियस्स ॥ २२ ॥
 सुरसुंदरि-सहियाए देवीए संगयस्स नर-वइणो ।
 पडिहार-अणुनाओ रत्नो अइवल्लहो वणिओ ॥ २३ ॥
 भामुर-रयण-सुपुरिय-थाल-करो आगओ कय-पणामो ।
 धणदेवो नामेणं उवविट्ठो राइणो पुरओ ॥ २४ ॥
 उवणीय-दरिसैणीयो ससंभमेणेव राइणा भणिओ ।
 भो भो धणदेव ! तुमं आसि गओ सिंहलदीवं ॥ २५ ॥
 ता कह णु ल्हु निर्येत्तो कुसलं पोर्येस्स किंचि नो जायं ।
 जायं विव्वं जेणिह समागओ मासमेणेण ? ॥ २६ ॥
 वहु-दिवस-यावणिउजे तम्मि गओ सिंहलम्मि दीवम्मि ।

१ प्रसुरहिते । २ B युगम् । ३ निर्भयः । ४ तं दीवं = राजद्वीपम् । ५ पडि-
 हत्था = पूर्णा (S. P. 73) । ६ B ईद । ७ निकेतनं = गृहम् । ८ विसवा =
 वनिता । ९ बलम् = अत्यर्थम् । १० B साइ । ११ B चतस्रभिः कुलकम् (?) ।
 १२ दर्शनीयम् = उवहारः । १३ निवृत्तः = प्रत्यागतः । १४ पीठः = प्रवहनम् ।

सिग्धं जं सि नियत्तो महंतमच्छेरयं एयं ॥ २७ ॥

भणिय धणदेवणं आपन्नसु नर-वरिद ! बुत्तंतं ।

जह तत्थ गओ सिग्धं समागओ एत्थ नयरम्मि ॥ २८ ॥

सिंघलदीवागय-वाणिएहिं पोच्छाहिओ इओ ताव ।

चलिओ तदुच्चिय-भंडं वित्तुण बहु-प्पगारमहं ॥ २९ ॥

तुम्हाण पाय-जुपळ पणामिय बहु-सैयड-सत्थ-संजुत्तो ।

गंभीर-नामयं तं पत्तो वेलाउळं विउळं ॥ ३० ॥

अविद ।

नाविय-जण-पडिपुन्नं पेटणीकीरंत-जाणवत्तो हं ।

पूग-फल-नालिप्राइ-रासि-नेहंत-राय-पहं ॥ ३१ ॥

गय-दंत-पालि-कलियं गय-वइ-वयणं व कत्थइ विमाइ ।

कत्थइ कणूरागुरु-चंदण-सहियं सुर-गिरिव्व ॥ ३२ ॥

मुत्ता-हार-विराइय-मही-वीढं पुंडरीय-सिहरं व ।

कत्थइ जाइफलेला-कलियं तं कामुय-मुहं व ॥ ३३ ॥

भाणा-देस-समागय-भूरि-कर-निरुद्ध-सयल-दिसि-पक्खं ।

पविसंत-भूरि-भंडं नर-वइ-भवणं व त दिट्ठं ॥ ३४ ॥

दाउं तदुच्चिय-मुंकां भंडं नीयं समुह-तीरम्मि ।

नैइ-नाह-गमण-दंष्ट्रं बोहित्थं भाडियं वियंइ ॥ ३५ ॥

कमसो य सयल-भंडं चढीवियं जाहि तत्थ बोहित्थे ।

ताहे मुह-तिहि-रिक्खे नइ-नाहे पूइए विहिणा ॥ ३६ ॥

काउं जिणिंद-पूयं दाणं दाऊण समण-संघस्त ।

आपुच्छिय मुंहि-निवहं संभासिय सयल-परिवारे ॥ ३७ ॥

फरंत-मगल-रवे समुच्छळंते य नूर-निग्घोसे ।

पडु-भागह-संदोहे जय-जय-सइं पउंजंते ॥ ३८ ॥

पिट्ठे-पत्तासयमयलं गुण-नियर-निवद्ध-फैलह-सघायं ।

संजमिय-सयल-जोगं बोहित्थं मुणिवर-सरिच्छं ॥ ३९ ॥

आरुद्धो हं तत्तो वेलाए समागयाए गहिराए ।

१ अ १ एणोच्छा ० । २ प्रोत्साहितः । ३ शकटम् = धनः । ४ D शुभम् ।

५ प्रणुणीकियमाणयानपात्रः = उच्यमानप्रवहणः । ६ शुरुक्कम् । ७ नदीनाथः =

समुद्रः । ८ D घरं । ९ विततं = विस्तीर्णम् । १० आरंभितम् (H. P. IV. 206) ।

११ मुहभिवहः = मित्रसमूहः । १२ पृथक् = नियोजितानां पत्राणां = अस्मादी-

नामाधयः, मुनिपदे पृथक् प्राप्त आशयवित्त देन । १३ मुनिपदे शयनवीथय-
सम् । १४ बोहित्थं = दानपात्रम् ।

पवण-पडिपुन्न-सिय-वड-वसेण गंतुं पपट्टं तं ॥ ४० ॥
 परिहृत्य-मच्छ-पुंछ-च्छड-अच्छोदण-पोच्छलंत-सल्लोहं ।
 सल्लोह-समुच्छाइय-फुरंत-गिरि-गंडय-भीसणयं ॥ ४१ ॥
 भीसण-भगरोवंगिय-मुयग-गसिजंत-गोहिया-निवहं ।
 निवह-परिसंठियुट्टिय-तिमिंगिलाढत्त-आवत्तं ॥ ४२ ॥
 आवत्त-समुवत्तिप-सत्त-समाढत्त-भीसणारावं ।
 आरावं-वस-विसंतुल-जलयर-परिसरण-घोर-जलं ॥ ४३ ॥
 घोर-जल-घण-घणारव-मुहरिय-दिसि-चक्कमुक्कड-तरंगं ।
 रंगंत-विद्दुमासिय-सप्प-समुप्पित्थ-मीण-उलं ॥ ४४ ॥

अविय ।

वैहु-सत्त-कयाहारं निवडंत-महंत-आवया-निवहं ।
 अप्पत्त-पयावासं दुग्गय-पुरिसंव नइ-नाहं ॥ ४५ ॥
 चलमाण-मीणं-मयरं फुरंत-धेण-तिमिर-रुद्ध-पेरंतं १
 कसिण-निसागासं पिव अपत्त-पेरंत-सीमाणं ॥ ४६ ॥
 एवंविहं समुदं मज्झं-मज्झेण जाणवत्तं तं ।
 जा वच्चइ कइवि हु जोयणाणि वेगेण नर-नाह ! ॥ ४७ ॥
 ताव य अलम्म दिणे कूवय-खंभंगं-संनिविट्ठेण ।
 निज्जामण भणियं पिच्छंह अच्छेरयं पुरिसा ! ॥ ४८ ॥
 कौवि हु महाणुभावो अदीण-वयणो सुरिंद-सम-रूवो ।
 बीहाहिं कह समुदं अणोरैपरं इमं तरइ ? ॥ ४९ ॥
 तव्वयणं सोऊणं पडिवेड्य-संगया मए राया ।
 तप्पासे पट्टविया पत्तहा कोलिय-कुमारा ॥ ५० ॥
 गंतूण तेहिं भणिओ सो पुरिसो भइ ! इत्थ आरुहसु ।
 धणदेवेणं वणिण तुज्ज पासम्मि पट्टविया ॥ ५१ ॥

१ पक्षभिः कुलकम् । २ परिहृत्य (जन्तुविशेष) मरस्यपुच्छच्छटाच्छोटनप्रो-
 च्छलत्सल्लोलोपम् । ३ गरुओ = गर्तकः । ४ टट्टुगितम् = उच्छलितम् । ५ आ-
 टतो = आरब्धः (N P. ४) । ६ धंमुपित्थं = संप्रसृतम् (N P 210) । ७ बहु-
 चरवानां कृत आधारेण येन, दुर्गतपथे बहुसत्त्वैभ्यः कृत आधारे येन । ८ आपत्त,
 अपापगा = नदी च । ९ अथात्राणां पात्ररहितानां पयसामावाधः, पथे अप्राप्तः
 प्रजासु वाधो येन । १० निशाच्छापक्षे मीन-मकरौ राशिविशेषौ । ११ धनः =
 स्रेयः, धान्द्रं च । १२ पेरंतो = पर्यन्तः । १३ खंभगं = स्तम्भाप्रम् । १४ निवर्त-
 मकः = नाविकः । १५ B युग्मम् । १६ बाहा = बाहुः । १७ SEE NOTE P. 31
 १८ वेदधो = नौका (H. D. 71.95) ।

इय भणिओ आरूढो समागओ ताहि अम्ह बोहित्ये ।
 दिट्ठो य मए नर-वर ! तरुण-नरो सो महा-भागो ॥ ५२ ॥
 निजिय-अणंग-रूत्रो पुन्निम-मयलंछणोच्च अइसोमो ।
 वर-कणय-निहँस-गोरो अहिणव-उड्ढित-मुह-रोमो ॥ ५३ ॥
 किं बहूणा मणिएणं अणुहरए नर-वरिंद ! सो तुम्ह ।
 दिट्ठमि तम्मि दिट्ठी अम्ह सित्तव्व अमएण ॥ ५४ ॥
 अब्बो ! महाणुभावो एसो अणुहरइ मयरकेउस्त ।
 ता होज्ज किं नु एसो जो तइया अडवि-पडिवाए ॥ ५५ ॥
 कमलावइ-देवीए अंकाओ जायमित्तओ हरिओ ।
 पुव्व-विरुद्ध-सुरेण केणवि अदिट्ठ-रूवेण ? ॥ ५६ ॥^३
 अहवा किं मह इमिणा विचिंतिएणेह ताव पुच्छामि ।
 को कथ कह व एसो पडिओ य समुद्ध-मज्झमि ? ॥ ५७ ॥
 इय चित्तिऊण य मए अब्भंगुव्वट्ठणाइयं तस्स ।
 परमायरेण कारियं भुंजाविय परम-विणएण ॥ ५८ ॥
 पुट्ठो सुहासण-गओ कह णु तुमं धीर ! एत्थ भीममि ।
 रयणायरमि पडिओ कथ व तुम्हाण आवासो ? ॥ ५९ ॥
 तत्तो य तेण भणियं निसुणसु धणदेव ! वज्जरिज्जंतं ।
 एगग-मणो होउं एत्थस्ये कोउगं जइ ते ॥ ६० ॥
 दक्खिण-सेटीए-पुरे वेयइढे रयण-संचए अत्थि ।
 पयणगइ-खयर-पुत्तो वउलवई कुच्छि-सभूओ ॥ ६१ ॥
 खपरिंद-अक्कवट्ठी विक्खाओ चित्तवेग-नामोत्ति ।
 अमियगइ-खयर-धूमा भज्जा से कणगमालत्ति ॥ ६२ ॥^४
 तीए य अहं पुत्तो मण-दइओ मयरकेउ नामोत्ति ।
 कमसो य वइढमाणो पत्तो हं जोव्वण पढमं ॥ ६३ ॥
 एत्तो य अत्थि नयरं वेयइढं उत्तराए सेटीए ।
 सँव्वोउय-तरु-वग-संड-मंडियं चमरचंचंति ॥ ६४ ॥
 भाणुगइ-खयर-पुत्तो चित्तगई तथ खयर-वर-नाया ।
 सो मह पिउणो मित्तं अहपि अइवल्लहो तस्स ॥ ६५ ॥
 अठ अन्नया कयाइवि पत्तस्स पुग्गि चमर-चंचमि ।
 पीईइ चित्तगइणा दिन्ना मह रोहिणी विज्जा ॥ ६६ ॥
 सा सत्तहि मासेहिं ताथेव ठिएण साहिवा विज्जा ।

१. निहसो = निक्षयः । २ अनुदस्ते = अनुकरोति । ३ अ पुग्गमम् । ४ अ पुग्गमम् । ५ अ युग्गमम् । ६ अ °राइ । ७ सँव्वोउया = सर्वोदयाः ।

वज्रंत-वंस-वीणा-कल-सदाणांदिय-जणोहं ॥ ९६ ॥
 पेच्छागय-सुर-किन्नर-चित्त-चमुक्कार-कारयं रम्मं ।
 काउं जिणिद-भवणे जागरमुह-पाव-विह्वणं ॥ ९७ ॥
 सयल-परिवार-सहिओ पत्तो वेपइठ-पव्वयं ताओ ।
 कायव्व-सेस-किच्चो तत्थेव अवट्ठिओ अहयं ॥ ९८ ॥
 काउं जिणस्स पूयं विहिणा जिण-वंदणं च काऊण ।
 उइए रविम्मि अहयं सरीर-चित्ताए नीहरिओ ॥ ९९ ॥
 काउं सरीर-चित्तं कैय-सोओ दीहियाइ लीलाए ।
 ववामि जाव धोवं भू-भागं ताव पिच्छामि ॥ १०० ॥
 वंसि-कुडंगासने खगं भू-पट्ठि-सठियं पवरं ।
 वित्तूण चवट्ठयाए शडत्ति छिन्ना कुडंगी सा ॥ १०१ ॥
 तत्थ य पुव्व-पविट्ठो आसी खपरो उ मयरकेउत्ति ।
 सामी गंगावत्तस्स गंधवाहण-नरिद-सुओ ॥ १०२ ॥
 छिन्नाए कुडंगाए छिन्नं महि-वट्ठ-संठियं दिट्ठं ।
 सहसा सीसं तस्स ओ शरतयं रहिर-पेम्भारं ॥ १०३ ॥
 तं दट्ठूण ससंभम-चलंत पिड्ड-लोळ-लोपण-जुएण ।
 हा हा ! अहो ! अकज्जं कयंति परिदेवियं वट्टहा ॥ १०४ ॥
 अन्वो ! पमाय-वसओ विहिया हिंसा मए इमा जाओ ।
 तत्तो य किपि होही विग्घं मह मंद-भग्गस्स ! ॥ १०५ ॥
 अहवा संसिद्धाओ विज्जाओ विग्घ संभवो नत्थि ।
 तहवि ह्नु विग्घ-जपट्ठा जुत्तं मह जाव-पूयाई ॥ १०६ ॥
 इय चित्तिय चळिओ हं अह फुरिय दाहिणेण नयणेण ।
 किं मने मह सूयइ सुनिमित्तमिमति चित्तितो ॥ १०७ ॥
 कइवि ह्नु पयाणि जाव य ववामि धणदेव ! तत्थ धण-गहणे ।
 पिच्छामि ताव किपाग-माहिणो हिट्ठ-भूभागं ॥ १०८ ॥
 मुत्तव मुच्छियं पिय सरीर-सोहाए सूइय तिव्वं ।
 निय-कुळ-लच्छिमउंवं अमएणव निम्मियं जुयइं ॥ १०९ ॥

अथ ।

दीहर-कसिण-मुकोमउ-कुंतल-भारेण संहइ अकंतं ।
 आयददिय भमर-उलं तीए कमलं वर-सीसं ॥ ११० ॥

१ उह = अरिष्टम् । २ B सप्तभिः कुलकम् । ३ कृत्वाशिवः । ४ B पुग्गम् ।
 ५ पम्भारो = समूहः । ६ सुविह्वम् । ७ अपूर्णम् । ८ अमृतेनेव । ९ B पुग्गम् ।
 १० उइए = रात्रते (H. P. IV. 100) ।

निव्वेणं केणवि विस-फलमैसियांति मन्नामि ॥ १२५ ॥
 भूमिचर-मणुयाणं सुदुग्गमो एस रयणदीवो जं ।
 तेणव भूमी-गोथर घूया एसा कहं होज्जा ? ॥ १२६ ॥
 एरिस-नेवत्थाओ कन्ना एसत्ति निच्छओ एस ।
 जं पुण अच्चि-प्पुरणं मह होही मारिया तेण ॥ १२७ ॥
 दट्टूणं विविहाओ विज्जाहर-वालियाओ अणुराओ ।
 न य आसि मज्झ पुब्बि दट्टूण इमं जहा जाओ ॥ १२८ ॥
 ता नूणं भवियव्वं इमाए सुतणूए मज्झ दइयाए ।
 एमाइं विचित्तो गहिउं निय-वाहु-उच्छंगे ॥ १२९ ॥
 तीए सुकोमल-मणहर-तणु-फास-सुहेत्ति निव्वुय-सरिरो ।
 निय-ठाणं संपत्तो जुगाइ-जिण-मंदिरासने ॥ १३० ॥
 अह आसि ताथ भगिणी पियंवया अण्ण-जणणी घूया मे ।
 पुव्वुहिद्धं कहिये वुत्तंतं ताहि से भणिया ॥ १३१ ॥
 निम्मल-जलेण सहियं अप्पेसु तमंगुलीयगं सिग्गं ।
 विज्जा-पयाण-समए ताएण समप्पियं जं तु ॥ १३२ ॥
 तं दिव्व-मणि-सणाहं निवारणं सयल-दोस-पसरस्स ।
 उवलद्ध-पच्चयं पुण विसेसओ विस-समूहम्मि ॥ १३३ ॥
 तस्सलिलं पैइंतो तीए अंगाइं तहय सिचंतो ।
 भणिओ पियंवयाए एसा मह होइ भगिणित्ति ॥ १३४ ॥
 भणियं मए कहे पुण कथवि दिट्ठा इमा तए पुब्बि ? ।
 भणियं पियंवयाए माऊए मज्झ लहु-भगिणी ॥ १३५ ॥
 रयणवई उ कुसग्गे दइया नरवाहणस्स नरवइणो ।
 तीए एसा घूया कन्ना मुरसुंदरी नाम ॥ १३६ ॥
 बेयइहाओ पुब्बि आगच्छंती इमम्मि दीवम्मि ।
 खिन्ना अवइन्ना हे कुसग्गपुर-वाहिरुज्जाणे ॥ १३७ ॥
 ताथ य दिट्ठा एसा विइंजाए पयं तहिं च वीसरिये ।
 पैडु-पन्नाए इमोए साहियमेत्ताए उवलद्धं ॥ १३८ ॥
 तह चिस-पढे लिहियं रूवं दट्टूण तुम्ह एयाए ।
 आहुओ अणुराओ गरओ उम्माय-बइइणओ ॥ १३९ ॥

५.५५ ।

अइसुंदरोत्ति मुदिये दइओ होज्जत्ति खिणिये बहुहा ।

१ निव्वेणः = क्षेत्रः । २ अचित्तं = महितम् । ३ ङ युग्मम् । ४ पारिणो = पाययन् । ५ तए = त्वया । ६ ङ युग्मम् । ७ ङ उज्जाइ । ८ पट्टइया ।

जइ ताव दंसणंपि हु होज्ज कैयत्थत्ति नत्तिसियं ॥ १४० ॥
 जइ ताव कावि हु अहं ताऽवस्सं तस्स संगमेण सुहं ।
 कायव्वं भगिणीए इय भणिया अहं इहं पत्ता ॥ १४१ ॥
 एमाइ जाव साहइ पियंवया तीइ पुव्व-वुत्ततो ।
 ताव विस-वेग-विगमाओ चेषणा तीइ उवळद्धा ॥ १४२ ॥
 उवळद्ध-चेयणमहं सत्थ-सरीरं पियंवया-पासे ।
 मोत्तूण गतो रिसहस्स वूयओ विग्घ-जय-हेठं ॥ १४३ ॥
 कात्तं जिणिट-पूर्यं विहिणा जिण-वंदणं करेऊण ।
 तह संत्ति-वेवैयाए मंतं जविऊण उवउत्तो ॥ १४४ ॥
 तीए थुइं पढित्ता उस्सग्गं करिय तह सउस्सासं ।
 विज्जाहर-वावायण-विग्घस्स विघायणट्टाए ॥ १४५ ॥
 जाव य समागओ ह पुणरवि य पियंवया पासम्मि ।
 ताव य सोय-वसागय-वाह-जलोहलिय-गंड-वळा ॥ १४६ ॥
 'रुयमाणी सा दिट्ठा पुट्ठा य पियंवया मया ताहे ।'
 कोस इमा कमलच्छी रायइ गुरु-सोग-तत्तव्व ? ॥ १४७ ॥
 तीए भणिय एइइ कारणे गरुय-सत्तु-संरुद्धो ।
 धच्छइ इमीइ जणओ तेण इमा रुयइ सोगेण ॥ १४८ ॥
 तत्तो य मए भणिया साहीणे किंकरम्मि एयम्मि ।
 को तुह पियर सुंदरि ! सक्केइ पराभवेउं जे ! ॥ १४९ ॥
 धसुनंदय-त्तम-करो एगागी चैव तं दुरायारं ।
 गंतुं हणामि सत्तुं जयारिमहमेव किं बहुणा ? ॥ १५० ॥
 एत्थेव पढम-जिण-वर-भवणम्मि पियंवया-समेयाएिं ।
 अच्छेयव्वं तुमए जहा-सुहं सोय-रहियाए ॥ १५१ ॥
 जावागच्छामि अहं हंतुं सत्तुंजयं दुरायारं ।
 इय भणिऊणुप्पइओ तमाल-दल-सामलं गयणं ॥ १५२ ॥
 पत्तो य कुसग्गपुरं उम्मड-भड-रुद्ध-वियड-पावारं ।
 अंतो-वहत-वहु-जंत-वत्त-पासाण-मीसणयं ॥ १५३ ॥
 अट्टालय-न्दय-धयं सैयग्घि-संघाय-रुद्ध-कविमीसं ।
 यद्दंत-वहल-कलयल-गज्जंतुम्मड-मटाडोवं ॥ १५४ ॥
 अह कोऊहल-वसओ गयणत्थो पेच्छित्तं पयत्तो हं ।

१ कृतार्थेति । २ पूजकः । ३ B °याइ । ४ उत्सवम् = कावोरसवम् । ५ कृतो-
 पशुसम् । ६ तत्तन्त्र=तप्ता इव । ७ B वतसमिः फलापकम् । C BBE NOTE P. 101
 १ B युग्मम् । १० वृत्तः = मण्डलाकारः । ११ घटप्रीतिर्घातदकपिचीर्यम् ।

ताव पुर-भजणत्थं समुद्धयं मालवाणीयं ॥ १५५ ॥

भावय ।

अप्पेह मज्झ कैसियं कवयं मह देह सुंदरं वफरं ।
 इय सत्तुंजय-सिंहे सुम्मंति भढाण उल्लावा ॥ १५६ ॥
 उक्कंतु वडइलाओ जंताइं वहतु सरउ पेट्टउडी ।
 अह खुप्पउ नीसेणी पायारे घडउ सूयरिया ॥ १५७ ॥
 दहह तमंगावरणं छुहेह परिहासु पत्थरे पउरे ।
 अट्टालय-विकसियाहिं खणह सत्तुजई मणइ ॥ १५८ ॥
 मुंमुमूरिऊण गुरु-पत्थरेहिं सुंडुलीहिं सतण-निवहाहिं ।
 उज्झंति तंभंगंतर-ठिएहिं जोहेहिं सूयरिया ॥ १५९ ॥
 पायार-निमिदं-निसोपि-संठिया पुर-नरिद-जोहेहिं ।
 कुंतगळ छिज्जंता पडंति परिहासु अरि-पुरिसा ॥ १६० ॥
 अट्टालय-जंतागय-पत्थर-नियरेण वडइला-नियरो ।
 उंमच्छिज्जइ कत्तल-विहुरिय-भड-हत्थ-धरिओवि ॥ १६१ ॥
 पक्खह-तमंग-संठिय-धाणुंक्क-विमुक्क-वाण-निम्भन्ना ।
 कलयल-चंडुल-नियत्ता कसियाइत्ता विवैज्जंति ॥ १६२ ॥
 पायाल-मूल-परिसाक्किराण खुंरु-दुक्खियाण जोहेहिं ।
 सीसाइं दल-सयाइं कीरंति सयग्घि-पेयरेहिं ॥ १६३ ॥
 पायारमपत्ताओ पट्टउडीओवि तिल्ल-सित्तेहिं ।
 उज्झंति ससंकेल-जलिय-रूव-गुरु-कट्ठ-निवहेहिं ॥ १६४ ॥
 कविसीसंतर-संठिय-पक्कल-धाणुक्क-वाण-संछन्नं ।
 जायं सिरि-धरिया-रण-निष्फंदंमैराइणो सिन्ने ॥ १६५ ॥
 ताव य रोस-वसुद्धिय-अणेय-सामंत-सुहह-निवहेण ।
 आसासिय निय-सिन्नं हुक्किज्जइ साल-संमुहयं ॥ १६६ ॥

१ मालवाणीयम् = वायुप्रयराजसैन्यमित्यर्थः । २ कवियम् । ३ अ सेमे ।
 ४ अ दुक्कंतु । ५ पट्टउडी । ६ मज्झत्तु, (H. P. IV. 101) अन्तर्भूतगिजवरेण
 मप्रो करोत्वित्यर्थः । ७ सूयरिया = यन्त्रपीठनम् (H. D. VII. 41) । ८ छिपय
 (H. P. IV. 143) । ९ पउरे = प्रचुरान् । १० मुंमुमूरिऊण = भद्रकटा (H. P.
 IV. 106) । ११ सुंडुली = वस्त्रा (H. D. III. 15) । १२ तमङ्गः = मत्तवारणम् ।
 १३ निमिदं = न्यस्तम् (H. P. 75) । १४ उमच्छिज्जइ = वडयते = विप्रतापंते
 (H. P. IV. 91) । १५ धाणुक्कः = धनुः प्रहरणं यस्य सः । १६ अ वट्टवलनिं ।
 १७ विपत्तये = मियन्ते । १८ अ सुहहवियण, गुरु = प्रहरणविशेषः । १९ प्रहरः
 समूरः । २० ग्यूलमदितरूपगुरुकाशनिवहसरितैः । २१ अरातः = सप्तुः ।

उच्चमद-पैसंडि-मंडिय-मयंड-कोदंड-कंड-निम्बिन्नो ।
 पायारो कय-पुर-रक्खणोव्व रोमंचमुव्वहइ ॥ १६७ ॥
 तो पूरिऊण परिहाओ सत्तु-जोहेहिं दीह-वंसेहिं ।
 पउजालिय परंतं पैलीवियं सयलमावरणं ॥ १६८ ॥
 लगंत-जंत-पथर-पडंत पायार-सिंहर-परितुट्ठं ।
 रहस-वसुट्ठिय-हलबाल-मुट्ठरियं होइ सत्तु-वलं ॥ १६९ ॥
 अह पडिया कोट्टालयावि गुरु-पिट्ठल-पथर-सुवद्धा ।
 जंतेहि सुरंगाहि य कसियाहि य त्रिदविज्जंता ॥ १७० ॥
 इय परिवलेण सहसा पैराइए पिच्छिऊण पुर-सुहडे ।
 रोस-वस-दट्ट-उट्टो उग्गीरिय मंडळगो हं ॥ १७१ ॥
 पत्तो गइंद-परिसठियस्स सत्तुंजयस्स आसन्ने ।
 भणिओ य इमो रे! रे! दिट्ठो तं अउज कालेण ॥ १७२ ॥
 जो मइ दइया-जणयस्स परिभवं कुणसि अरुप-वेरस्स ।
 अहवा विणास-समए होइ फल वंस-विडवस्स ॥ १७३ ॥
 पुरिसो भवसु इयाणि जइ सच्चं सुहड वायमुव्वहसि ।
 वित्तूण तयं केससु शक्ति अह मययं छिन्न ॥ १७४ ॥
 अह लुंय-सीसं दट्ठूण सामिय परिवल ससंमंतं ।
 वल्लिऊण वाण-नियरेण घाइउ मं समादत्तं ॥ १७५ ॥
 अह तं मुतिकेख-सर-नियर-भोरणिं वंचिउं पयत्तेण ।
 पत्तो सत्तोय-नरवाहणस्स अत्थाण-भूमीए ॥ १७६ ॥
 सत्तुंजयस्स सीसं पुरओ मोत्तूण कय-पणामेण ।
 धणदेव ! पुव्व-वुत्तो^१ वुत्तंतो साहिओ तस्स ॥ १७७ ॥
 ता अच्छ निहव्विगो अहयं पुण जामि रयणदीवाओ ।
 आपेत्तु तुमह घूयं जेण समपेमि सिग्घंति ॥ १७८ ॥
 इय भाणिकुणुप्पइओ दइया-मुह-दंसणुस्सुओ जाव ।
 पत्तो इमं पएसं ताव य सहसा मए दिट्ठो ॥ १७९ ॥
 ताल-तरु-दीह-जंघो मसि-गूमा-महिस-कालग-सरीरो ।
 अंसिलिट्ठ-लंब-वाहू निम्माय-दसणो पलंबोदुठो ॥ १८० ॥

१ पैसंडि = कनकम् (H. D. VL 10) । २ कंड = काण्डम् । ३ प्रदीपिनम् =
 उवाहितम् । ४ कककलः (H. D. VIII. 64) । ५ पराजितान् । ६ दट्ट-उट्टो = दृष्टीष्टः ।
 ७ मण्डसाग्रम् = उग्रः । ८ B युगम् । ९ ललशीर्षम् । १० तिक्खं = तीक्ष्णम् । ११
 ११ भोरणिः = समूहः । १२ आस्थानम् = समा । १३ वुत्तो = उक्तः (H. D. 17. 111) । १४ अंसिलिट्ठो = आश्लिष्टः ।

नात्रिय-जणे य भंडं पवित्रिउरते समुद्रम्भि ॥ २०९ ॥
 जल-च्छाद्य-पेरंतं एकं आसाइऊण गिरि-गडयं ।
 विदलंत-फळप-निपरा फुटा सहसत्ति-सा नाथा ॥ २१० ॥
 अहमवि ततो नर-वर ! आसाइप-फळहयम्भि संलग्गो ।
 अंतोणिवेत्ति-नोत्तिज्जमाण-लहु-मच्छ-विच्छुरिओ ॥ २११ ॥
 कथइ असंउ-संखोह-न्योहिओ जलनिहिम्भि बुद्धतो ।
 कथइ गौह-गसिउजंत-गोहिया-मुह-विणिम्मुको ॥ २१२ ॥
 कथइ नेक्कुक्कत्तिय-सिम्पि-पुडुप्पिट्टिय-मोत्तियाइत्तो ।
 कथइ तरंग-वेविर-विट्टुम-गहणेण रुजंतो ॥ २१३ ॥
 अवरावर-गुरु-उहरी-तरंग-वेगेहि हीरमाणो हं ।
 दिण-पंचगेण नर-नाह ! पाविओ नीर-पेरंतं ॥ २१४ ॥
 रवि-कर-संभाय-पणट्ट-पडर-जडो तओ समुत्तरिडं ।
 काउं सुपक्क-कयली-फळाइणा पौण-वित्तिमहं ॥ २१५ ॥
 परिमुसिय-नात्तिएरुग्गएण तिल्लेण काउमभंगं ।
 ष्टाऊण सरो-तीरे चंदण-तर-पल्लर-रमेण ॥ २१६ ॥
 कप्पूर-भीसिएणं काऊण विलेवणं पयत्तेण ।
 जाइफलेटा-महिपं समाणिय पवर-तंकोडं ॥ २१७ ॥
 वर-रपण-सिटा-यडे उवविट्टो चित्तिटं पयत्तो हं ।
 अन्नो ! कह-णु अक्कं दे जाओ धण-गरिपण-विणामो ? ॥ २१८ ॥
 कह सो महाणुभावो होही मग्गम्मि जाणयत्तम्मि ? ।
 आसाइप-फळओ जइ समुत्तरेजा भंवे ऐट्टं ॥ २१९ ॥
 एमाइ चितपंतो कइवि इ दिवमाणि जाय अण्णामि ।
 ता अन्न दिणे केणवि उल्लविपं वपणमेपंति ॥ २२० ॥
 ओ धणदेय ! महापम ! उन्निगो योम अण्णामे एवं ? ।
 ततो ततोहुत्तं जाय पळेण्णि संभेतो ॥ २२१ ॥
 ताय व दिट्ठो मामुर-सरीरधारी पडट्ट-मुह कम्मो ।
 परिहिय संनिग्गिणी-पंच-यत्त-वर-वाय-सोत्तिट्ठो ॥ २२२ ॥
 उत्तम-द्विप मामुर-गण-कणागार विध-विवेइओ ।

१ आसाइप = आसाय । २ अ पयम्भि = पुत्रपत्न्यम् । ३ अण्णामि = अण्णामि (अणुवित्तेण) ।
 ४ अक्कं = अक्कं (अक्कं) । ५ उन्निगो = उन्निगो (उन्निगो) । ६ योम अण्णामे एवं ? । ७ अण्णामि = अण्णामि ।
 ८ अण्णामि = अण्णामि । ९ अण्णामि = अण्णामि । १० अण्णामि = अण्णामि । ११ अण्णामि = अण्णामि ।
 १२ अण्णामि = अण्णामि । १३ अण्णामि = अण्णामि । १४ अण्णामि = अण्णामि । १५ अण्णामि = अण्णामि ।
 १६ अण्णामि = अण्णामि । १७ अण्णामि = अण्णामि । १८ अण्णामि = अण्णामि । १९ अण्णामि = अण्णामि ।
 २० अण्णामि = अण्णामि । २१ अण्णामि = अण्णामि । २२ अण्णामि = अण्णामि । २३ अण्णामि = अण्णामि ।
 २४ अण्णामि = अण्णामि । २५ अण्णामि = अण्णामि । २६ अण्णामि = अण्णामि । २७ अण्णामि = अण्णामि ।
 २८ अण्णामि = अण्णामि । २९ अण्णामि = अण्णामि । ३० अण्णामि = अण्णामि । ३१ अण्णामि = अण्णामि ।
 ३२ अण्णामि = अण्णामि । ३३ अण्णामि = अण्णामि । ३४ अण्णामि = अण्णामि । ३५ अण्णामि = अण्णामि ।
 ३६ अण्णामि = अण्णामि । ३७ अण्णामि = अण्णामि । ३८ अण्णामि = अण्णामि । ३९ अण्णामि = अण्णामि ।
 ४० अण्णामि = अण्णामि । ४१ अण्णामि = अण्णामि । ४२ अण्णामि = अण्णामि । ४३ अण्णामि = अण्णामि ।
 ४४ अण्णामि = अण्णामि । ४५ अण्णामि = अण्णामि । ४६ अण्णामि = अण्णामि । ४७ अण्णामि = अण्णामि ।
 ४८ अण्णामि = अण्णामि । ४९ अण्णामि = अण्णामि । ५० अण्णामि = अण्णामि । ५१ अण्णामि = अण्णामि ।
 ५२ अण्णामि = अण्णामि । ५३ अण्णामि = अण्णामि । ५४ अण्णामि = अण्णामि । ५५ अण्णामि = अण्णामि ।
 ५६ अण्णामि = अण्णामि । ५७ अण्णामि = अण्णामि । ५८ अण्णामि = अण्णामि । ५९ अण्णामि = अण्णामि ।
 ६० अण्णामि = अण्णामि । ६१ अण्णामि = अण्णामि । ६२ अण्णामि = अण्णामि । ६३ अण्णामि = अण्णामि ।
 ६४ अण्णामि = अण्णामि । ६५ अण्णामि = अण्णामि । ६६ अण्णामि = अण्णामि । ६७ अण्णामि = अण्णामि ।
 ६८ अण्णामि = अण्णामि । ६९ अण्णामि = अण्णामि । ७० अण्णामि = अण्णामि । ७१ अण्णामि = अण्णामि ।
 ७२ अण्णामि = अण्णामि । ७३ अण्णामि = अण्णामि । ७४ अण्णामि = अण्णामि । ७५ अण्णामि = अण्णामि ।
 ७६ अण्णामि = अण्णामि । ७७ अण्णामि = अण्णामि । ७८ अण्णामि = अण्णामि । ७९ अण्णामि = अण्णामि ।
 ८० अण्णामि = अण्णामि । ८१ अण्णामि = अण्णामि । ८२ अण्णामि = अण्णामि । ८३ अण्णामि = अण्णामि ।
 ८४ अण्णामि = अण्णामि । ८५ अण्णामि = अण्णामि । ८६ अण्णामि = अण्णामि । ८७ अण्णामि = अण्णामि ।
 ८८ अण्णामि = अण्णामि । ८९ अण्णामि = अण्णामि । ९० अण्णामि = अण्णामि । ९१ अण्णामि = अण्णामि ।
 ९२ अण्णामि = अण्णामि । ९३ अण्णामि = अण्णामि । ९४ अण्णामि = अण्णामि । ९५ अण्णामि = अण्णामि ।
 ९६ अण्णामि = अण्णामि । ९७ अण्णामि = अण्णामि । ९८ अण्णामि = अण्णामि । ९९ अण्णामि = अण्णामि ।
 १०० अण्णामि = अण्णामि ।

अइ-पिच्छणिज्ज-रुयो कोवि ङ्ग देवो महामागो ॥ २२३ ॥

अह कय-अम्मुद्धानो अवगूढो वेण सायरं अहयं ।

भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंवां न तं मंद ! ॥ २२४ ॥

तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।

ता साहिज्जठ अम्हं को सि तुमं कथ दिट्ठो वा ! ॥ २२५ ॥

भणियं देवेण तओ आसि तए हत्थिणाटरे नयेरे ।

दिट्ठो मणोरमुज्जाण-संठिओ देवसम्मोचि ॥ २२६ ॥

एकखं दाऊण तथा जोगिय-हत्थाओ मुपंइट्ठ-मुओ ।

जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्त वयणेण ॥ २२७ ॥

जो य तथा अडवीए सत्थ-विठोवम्मि मुपंइट्ठस्त ।

पट्ठीवइणो पासे बाल-गाहो तर दिट्ठो ॥ २२८ ॥

तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दइट्ठ-पट्ठीए ।

सोहगुहाए वाहि फरंफ-मज्ज-ट्ठिओ दिट्ठो ॥ २२९ ॥

पलिच्छिन्न-चळण-जुपलो गुरु-पहरण-घाय-जजरिय-देहो ।

गाढं तिसाभिभूओ जो तइया कंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥

पर-हिय-एण तुमए अरहं देवो मुत्ताहुणो गुरणो ।

इय अवंतं दाउं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥

तत्तो य नमोकारो दिन्नो संसार-सागरत्तारो ।

जस्तासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥

नवकार-पभावाओ वेळधर-नाग-राय-मज्जम्मि ।

जाओ सिवओ नामं सामाणिय-पणय-वय-कमठो ॥ २३३ ॥

तत्तो य मए भणियं एवं एवंति कित्तु पुच्छामि ।

ठाणम्मि यम्मि अउह तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥ २३४ ॥

अह मुर-वरेण भणियं निमुणसु मेरुस्त दकिरण-दिसाए ।

बोयालीस-सहस्ताहि जोयणाणं अणूणाइं ॥ २३५ ॥

एवण-समुदं ओगाहिऊण अथित्थ पव्वओ रम्मो ।

सत्तरसस (य ?) एगवीसे उइउं उच्चत्तणं जस्त ॥ २३६ ॥

अइ-वोयणं संमतओ नित्थय-व्यंति-न्यत्तेरेण ।

एवणोहिस्त सलिलं पयासई अंफ-रणमओ ॥ २३७ ॥

नामेण दउभासो सस्त य सिहरम्मि अत्थि वर-भयणं ।

१ तियभिः वृकटम् । २ हृदयभूमिः - विषावाकाशः । ३ भिओ - जीवः ।

४ वसभिः कुलम् । ५ बायालीसा - द्विषत्पारिणत । ६ अनुत्तानि । ७ अइ-
स्वित्तरसस इत्यर्थः ।

नाविय-जणे य भंडं पवित्रिखरते समुद्रम् ॥ २०९ ॥
 जल-च्छाद्य-पेरंतं एकं आसाइऊण गिरि-गडयं ।
 विदलंत-फल्य-नियरा फुटा सहसत्ति सा नावा ॥ २१० ॥
 अहमवि ततो नर-वर ! आसाइय-फलहयग्नि संलग्गो ।
 अंतेण्णिवेल्लि-नोलिज्जमाण-लड्ड-मच्छ-विच्छुरिओ ॥ २११ ॥
 कथइ असंख-संखोह-खोहिओ जलनिहिग्नि बुद्धतो ।
 कथइ गौह-गसिज्जंत-गोहिया-मुह-विणिम्मुको ॥ २१२ ॥
 कथइ नेक्कुक्कत्तिय-सिप्पि-पुडुप्फिडिय-मोत्तियाइओ ।
 कथइ तरंग-वेविर-विट्टुम-गहणेण रुद्धंतो ॥ २१३ ॥
 अवरार-गुरु-लहरी-तरंग-वेगेहि हीरमाणो हं ।
 दिण-पंचगेण नर-नाह ! पाविओ नीर-पेरंतं ॥ २१४ ॥
 रवि-कर-संपाय-पण्ड-पउर-जइओ तओ समुत्तरिउं ।
 काउं मुपक्क-कयली-फलाइणा पौण-वित्तिमहं ॥ २१५ ॥
 परिसुसिय-नालिपरुग्गएण तिल्लेण काउमभंगं ।
 ण्हाऊण सरो-तीरे चंदण-तरु-पल्लव-रसेण ॥ २१६ ॥
 कप्पूर-मीसिएणं काऊण विलेवणं पयत्तेण ।
 जाइफलेला-सहियं समाणिय पवर-संबोउं ॥ २१७ ॥
 वर-रयण-सिला-वट्टे उवविट्टो चित्तिउं पयत्तो हं ।
 अब्बो ! कह-णु अकंडे जाओ धण-परियण-विणासो ? ॥ २१८ ॥
 कह सो महाणुभावो होही भग्गम्मि जाणवत्तम्मि ? ।
 आसाइय-फलो जइ समुत्तरेजा भवे उट्टं ॥ २१९ ॥
 एमाइ चितयंतो कइवि इ दिवसाणि जाव अण्ठाग्नि ।
 ता अन्न-दिणे केणवि उल्लुवियं वयणमेवंति ॥ २२० ॥
 ओ धणदेव ! महायस ! उन्धिग्गो कीस अण्ठसे एयं ? ।
 ततो ततोहुत्तं जाव पलोएग्नि संभेतो ॥ २२१ ॥
 ताव य दिहो भामुर-सररिधारी पहट्ट-मुह-कमलो ।
 परिहिय-संखिरिणी-पंच-वन्न-यर-वत्थ-सोहिह्लो ॥ २२२ ॥
 उत्तंस-द्विय-भामुर-सण्य-फणागार-विघ-विचेंइओ ।

१ आसाय = प्राप्य । २ B पधभिः कुलपम् । ३ प्राहाः = जलचरिभ्यः प्रविशेयाः ।
 ४ मफाः = जलचरजीवविशेषाः, तदुत्कर्तितस्तुक्पुटोद्प्रसृमौलिवादीर्णः । ५ B वत-
 यभिः कलापकम् । ६ जहा = शतम् । ७ प्राणवृत्तम् । ८ B वतयभिः कलापकम् ।
 ९ मवे १ । १० सुन्दरम् (M. P. 3) । ११ विद्विणी = विद्विणी = पठिका ।
 १२ विवरओ = मण्डितः (H. P. IV. 115) ।

- अइ-पिच्छणिज-रुवो कोवि हु देवो महाभागो ॥ २२२ ॥
 अह कय-अम्मुडाणो अवगूढो तेण सायरं अहयं ।
 भणिओ य, ममं परिजाणसीह किंवां न तं मं ! ॥ २२४ ॥
 तत्तो य मए भणियं अज्जवि सम्मं न याणिमो देव ! ।
 ता साहिज्जठ अम्हं को सि तुमं कथ दिदुओ वा ! ॥ २२५ ॥
 भणियं देवेण तओ आसि तए हत्थिणाउरे नयेर ।
 दिदुओ मणोरमुजाण-संठिओ देवसम्मोत्ति ॥ २२६ ॥
 उक्खं दाऊण तथा जोगिय-हत्थाओ सुण्णइदु-सुओ ।
 जयसेणो नामेणं विमोइओ जस्त वयणेण ॥ २२७ ॥
 जो य तथा अडवीए सत्थ-विलोवम्मि सुप्पइदुस्स ।
 पल्लीवइणो पांसे बाल-ग्गाहो तए दिदुओ ॥ २२८ ॥
 तह य कुसग्गपुराओ नियत्तमाणेण दइदु-पल्लीए ।
 सीहपुहाए बाहि करं-क-मज्झ-द्विओ दिदुओ ॥ २२९ ॥
 पलिच्छिन्न-चलण-जुयलो गुरु-पहरण-घाय-जज्जरिय-दैहो ।
 गाढं तिसांभिभूओ जो तइया कंठ-गय-पाणो ॥ २३० ॥
 पर-हिय-रण तुमए अरहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय अचंतं दाउं सम्मत्तं नियम-संजुत्तं ॥ २३१ ॥
 तत्तो य नमोक्कारो दिओ संसार-सागरुत्तारो ।
 जस्तासि तए तइया सो हं भो ! देवसम्म-जिओ ॥ २३२ ॥
 नवकार-पभावाओ वेळंधर-नाग-राय-मज्झम्मि ।
 जाओ सिवओ नामं सामाणिय-पणय-पय-कमलो ॥ २३३ ॥
 तत्तो य मए भणियं एयं एयंति किंतु पुच्छामि ।
 ठाणम्मि कम्मि अच्छह तुम्हे साहेह मह एयं ? ॥ २३४ ॥
 अह सुर-वरेण भणियं निसुणसु मेरुस्स दक्खिण-दिसार ।
 बायालीस-सहस्साहिं जोयणाण अणूणाइं ॥ २३५ ॥
 लवण-समुदं ओगाहिरुण अत्थिथ पव्वओ रम्मो ।
 सत्तरसस(य ?) एगवीसे उदुदं उच्चत्तणं जस्त ॥ २३६ ॥
 अदुद-जोयणाइं समंतओ नियय-कंति-पसरेण ।
 लवणाहिस्स सल्लिळं पयासई अंकै-रयणमओ ॥ २३७ ॥
 नामेण दउभासो तस्म य सिहरम्मि अत्थि वर-भवणं ।

१ तिष्ठभिः कुलकम् । २ वृद्धभिः = पिपासाकान्तः । ३ जिओ = जीवः ।
 ४ यस्मिः कुलकम् । ५ बायालीसा = द्विचत्वारिंशत् । ६ अनुत्तानि । ७ अदु-
 ल्पतरलमय इत्यर्थः ।

- १ क्रीस विसजो नर-वर ! विलवसि किंवा तुमं देवि ! ॥ १६ ॥
 २ किं तं विसुमरियं भे' नेमिसिय-सुमशणा जमाइदठं ।
 कुसुमायर-उज्जाणे जइया किर कनगा पडिही ॥ १७ ॥
 तत्तो सिग्घं होही समागमो तुम्ह नियय-पुत्तेण ।
 ता मा तूरह संपइ मिलिही सो नत्थि संदेहो ॥ १८ ॥
 जं सो जहत्यवाई सुमई उवलद्ध-पच्चओ वहुसो ।
 ता मा कुणह विसायं जाएवि हु जाण-भंगम्मि ॥ १९ ॥

एवं च समासासइ धणदेवो जाव निउण-धयणेहिं ।
 एत्थंतरम्मि सहसा दुंदुहि-सदो समुच्छलिओ ॥ २० ॥
 गयणाओ ओपरंता देवा दीसंति नयर-वाहिम्मि ।
 सुम्मइ जय-जय-सदो सुर-कामिणि-गीय-संवलिओ ॥ २१ ॥
 किं किं इमंति जंपंति जाव अत्याण-संठिया लोया ।
 ताव य समंतभदो समागतो हरिस-पडिहत्थो ॥ २२ ॥
 भणइ य कय-प्पणामो पुरस्त पुवुत्तरे दिसा-भाए ।
 कुसुमायर-उज्जाणे जइ-जण-जोगमि भूमीए ॥ २३ ॥
 समण-गण-संपरिवुडो समत्थ-सत्थत्थ-वित्थर-विहिन्नु ।
 पर-वाइ-वैर-धारण-निवारणे केसरि-सरिच्छो ॥ २४ ॥
 विविह-तवा-विहि-निरओ विमुद्ध-चारित्त-संजमुञ्जुत्तो ।
 पर-हिय-करणेक्क-रओ सूरी सुपइदठ-नामोसि ॥ २५ ॥
 अज्जेव समोसरिओ तस्स य निहद्ध-घाइ-कम्मस्स ।
 संपइ अप्पडिवाई उप्पन्नं केवलं नाण ॥ २६ ॥
 केवलि-महिमां-करणत्थिमत्थ तिथसा समागया देव । ।
 तं सोऊण नरिंदो साणदो वदिउं चलिओ ॥ २७ ॥
 देवि ! तुमंपि हु पउणा सहिया सुरसुंदरीए हांहेत्ति ।
 वंदिसा भगवंतं पुच्छ तुमं पुत्त-वुत्तं ॥ २८ ॥
 पंहाय-विलित्तो राया महया भडचडयरेण संजुत्तो ।
 पवर-गइंदारूदो पत्तो कुसुमायरुज्जाणं ॥ २९ ॥
 सयल-परिवार-सहिओ काठं ति पयक्खिण मुणि-वरस्स ।
 पय-जुपलं पणमित्ता उवविट्ठो उच्चिय देसम्मि ॥ ३० ॥
 अह कय-केवलि-महिमो सदेव मणुयामुराइ-परिमाए ।

गंभीर-भारईए सूरी वज्ररिउमारद्वो ॥ ३१ ॥

नारथ-तिरिय-नराभर-गईसु सत्तेहिं दुक्ख-तविण्हिं ।

कहकहवि माणुसत्तं पाविज्जइ एत्थ संसारं ॥ ३२ ॥

लडूणवि तं दुलहं मिच्छत्ताइंहिं मोहिया बहवे ।

न कुण्णति पैरथ-हियं विसयामित-लोखुया जीवा ॥ ३३ ॥

जिण-वयण-सुइ-विहीणा कज्जाकज्जाइ नेव जाणति ।

भवखेयाभवखेयं पेयापेयं न लक्खेंति ॥ ३४ ॥

गम्भागम्म-विभागं गिद्धा न गणंति विगय-मज्जाया ।

धम्मिय-हिय-लोएणं वारिज्जंता इय मणंति ॥ ३५ ॥

मूढा तुम्हे धुत्तेहिं वंचिया, नत्थि कोवि जं जीवो ।

जो पर-लोपं गच्छइ सुह-दुह-भोत्ता अमुत्तो वा ॥ ३६ ॥

तस्साभावे पावं हिसाइ-कयं हविज्जं कस्सेह ? ।

ता पंच-भूय-समुदय-मित्तं नत्थं जए किञ्चि ॥ ३७ ॥

एवंविह-परिणामा निग्घिण-हियया कुण्णति जिय-वायं ।

व्यलियं वयंति, गिण्हतदत्तयं, जति पर-दारं ॥ ३८ ॥

भूरि-परिगह-निरया राग-दोसेहिं मोहिय-मईया ।

निति-भोयण-मंसासी गिद्धा महु-मज्ज-पाणमि ॥ ३९ ॥

क्केह-मय-माय-लोभेहिं विदुदुया सकिळिट्ठ-परिणामा ।

अविरय-मिच्छ-दिट्ठी किळिट्ठ-कम्मं समज्जति ॥ ४० ॥

तव्वसगा पुण कालं काउं निवडंति घोर-नरएसु ।

निच्छं घणंधयारेमु तिव्व-सीउण्ह-कलियसु ॥ ४१ ॥

त्तथ य ते उवक्खा परमाहम्मिय-मुरेहि विरंसता ।

छिज्जंति निसिर्व-करवत्त दित-परसूहिं सयद्वर्च ॥ ४२ ॥

गुरु-तिक्ख-कटयाइन्न-सिबेली-निविड साह-मज्जाभि ।

आरोविऊण बहुसा आकडिट्ठज्जंति रज्जूहिं ॥ ४३ ॥

कटकटकडेत-कुंभीसु तेहिं पच्चति निडय-मणेहिं ।

पौइज्जंति जळंतं तथं तिसियत्ति जंपता ॥ ४४ ॥

स-सरार-समुक्कतिय-अंसं छुंदिपाण अविग-संकासं ।

१ परज = परलोचविषयं हितम् । २ मक्ष्याभक्ष्यम् । ३ समुत्तं । ४ ४
 सेहं एदन्ति + अदत्तम् । ५ वान्ति = सेवन्ते, पर-दारं = अन्यकलत्रम् । ६ ४
 ० हि धिदुं (अभिदुं) । ७ कथं कन्दमतः । ८ निशित = तीक्ष्णम् । ९ शत-
 कृत्यः (स. P. II. 158) । १० सिबेली = घालमलीवृक्षः । ११ तैः = परमाया-
 मिहेः । १२ पाटवन्ते । १३ ताम् । १४ धुधितानाम् ।

काउं हुम्भइ वयणे नेरइयाणं अनाहाणं ॥ ४५ ॥
 वूइ-वस-रुहिर-पुन्नं वेयराणि निम्मयं विउंविता ।
 वोळिउंजंति रसंता हा ! हा ! मायत्ति जंपता ॥ ४६ ॥
 छायात्थी संपत्ता असिपत्त-वणम्मि निसिय-पत्तेहिं ।
 छिउंजति विलवमाणा असि-तोमर-कुंत-रूवेहिं ॥ ४७ ॥
 तत्थ कय-च्छिउंजंता रक्खह सरणागयसि जंपता ।
 सुमराविय-पुव्व-भवा गाढयरं तेहिं हम्मति ॥ ४८ ॥

किं बहुणा ।

अच्छि-निमीळिय-मित्तं नत्थि सुहं दुक्खमेव संतंत्तं ।
 नरए नेरइयाणं अहोनिंसि पच्चमाणाणं ॥ ४९ ॥
 एवं पमूय-कालं अणुहविउं दारुणाइं दुक्खाइं ।
 कहवि इ उव्वट्ठित्ता जायंति तिरिक्ख-जोणीसु ॥ ५० ॥
 तत्थवि छुहा-पियासुण्ह-सीय-वह-बंध-रोय-वियणाहिं ।
 भारारोवण-नत्थण-दमणंकुम-तोत्तयाइंहिं ॥ ५१ ॥
 अबरोप्पर-भवण-ताडणाइ-दुक्खाइं विविह-रूवाइं ।
 पच्चणुभवंति बहुसो पुणो पुणो विविह-जोणीसु ॥ ५२ ॥
 तत्तो लहंति जइ कहवि दृल्लह माणुसत्थणं जीवा ।
 तत्थवि जायइ दुक्ख सारीरं माणसं विविहं ॥ ५३ ॥
 दारिद-गरुय-मोग्गर-निवाय-दुहिया करेति अत्तेसि ।
 नीयाणवि आणत्ति कदन्न-उव-पावणिच्छाए ॥ ५४ ॥
 न गणिति राइ-दियहं वच्चति सुदूर-विसम-देसंपि ।
 पविसंति विसम-विवरं लंघंति य जलनिहिं दीणा ॥ ५५ ॥
 धण-पावण-यंछाए दुक्खं न गणिति लोह-गह-गहिया ।
 दिप्पंत-कुंत-पट्टे पविसंति य भीम-संगामे ॥ ५६ ॥
 इट्ठ-जण-वियोगाओ अणिह-संपावणे य जं दुक्खं ।
 विविहावयाहि यं तहा को पुणं तं धमिउं सरइ ? ॥ ५७ ॥
 बहुविह-रोगायंकेहिं पीडिया निम्बुइं न पाविति ।
 धिप्पंति जराइ तओ मरेति तत्तो मुनिव्वित्ता ॥ ५८ ॥
 जइ कइवि इ देवत्तं पाविति तहिंपि जायए दुक्खं ।

१ निग्रमां = नदी । २ विडुम्यं = विह्वल । ३ गम्वन्ते (M. J. ११) ।

४ सुमरावियं = स्वारित्प (M. J. १५. ७४) । ५ संतंत्तं = संतप्तम् = निरन्तरम् ।

६ अबरोप्परं = परस्परम् (M. J. ७१) । ७ नीयाणम् । ८ रात्रिदिपत्तम् ।

रात्रिदिपत्तम् ।

ईसा-विसाय-भय-सोय-लोह-संतत-चित्ताण ॥ ५९ ॥
 पर-रिद्धिं पेच्छंता भिच्चा विव सामिण आणत्ता ।
 जायंति चैवण-समए देवावि ह् दुक्खिया धणियं ॥ ६० ॥
 चुलसीइ-जोणि-लक्खेक्क-संकुळे इह भवे भमंतेहिं ।
 तं नत्थि किपि ठाणं अणंतखुत्तो न जं एतं ॥ ६१ ॥
 सब्बत्थवि दुक्खत्ता जायंति जिणिंद-धम्म-परिहीणा ।
 ता भो देवाणुपिया ! करेह जिण-देसियं धम्मं ॥ ६२ ॥
 सो दु-विगणो भणिओ जइ-धम्मो तह गिहत्थ-धम्मो य ।
 दुविहस्सवि विनेयं सम्मत्तं गुण-गणावासं ॥ ६३ ॥
 तैत्तत्थ-सदहाणं सुहाय-परिणाम-रूवयं तं तु ।
 जीवाइणो पयत्था तत्त पुण होइ विनेयं ॥ ६४ ॥
 जीवा-ऽजीवा पुन्न पायासव-संवरा य निज्जराणा ।
 वेधो मुक्खो य तहा तत्ताणि इमाणि नव होंति ॥ ६५ ॥
 मुहुमा बायर वेइंदिया य तेइंदिया य चउरिंदी ।
 सत्री अस्सत्ती खल्लु चोइस पज्जत्त-ऽपज्जत्ता ॥ ६६ ॥
 धम्मा-ऽधम्मा-ऽऽगात्ता तिय-तिय भेया य तहेव कालो य ।
 खंधा देस-पएसा परमाणू अजीव चोइसहा ॥ ६७ ॥
 सायं उच्चा-गोयं सैत्तत्तीसं च नैम-गगईओ ।
 तिण्णि य आऊणि तहा बीयाळं पुन्न-पैगडीओ ॥ ६८ ॥
 नौणं-तराय-दसगं दंसैण नव मोह पगइ-छ्छीस ।
 नामस्स चउब्बीसं तिण्ह य एकिक पावाउ ॥ ६९ ॥
 इंदिय कसाय अब्बय किरिया पण चउर पण य पणवीत्ता ।
 जोगां तिन्नेव भवे बायाळं आसवो भणिओ ॥ ७० ॥
 समिई गुत्ती धम्मो अणुण्ह-परीसहा चरित्तं च ।
 सैत्तावन्नं भेया पण-तिय-भेयाइ संवरणे ॥ ७१ ॥
 अणत्तण भेयाइ तवो वरसहा तेण निज्जरा भणियां ।
 कणगावळि-भेयाओ अहव तवोऽणेगहा होइ ॥ ७२ ॥
 पयइ-ठिई-अणुभाग-पएस-भेया चउभिहो वेधो ।

१ संतत्तं = संतप्तम् । २ पयवने = मरणम् । ३ पुन्नवीई = चतुरवीतिः ।
 ४ अणुणुत्तो = अतन्तवारम् । ५ दुक्खत्ता = द्विविधः । ६ तत्ता-
 वण्डानम् । ७ उच्चैर्गोत्रम् । ८ अत्तक्रियम् । ९ नामधर्मकृतव इत्यर्थः । १०
 द्विब-परिशात् । ११ पण्हो = प्रहृतिः । १२ ज्ञानावरणा-ऽन्तरायदत्तविसर्गः ।
 १३ एतेनाक्षरमित्यर्थः । १४ अनुपेधा = माधना । १५ वसत्तवट्टम् ।

अद्विविह-कम्म-विगमो भोक्खो पुण सासओ भणिओ ॥ ७३ ॥
 एएसि सदहाणे अरिहं देवो सुसाहुणो गुरुणो ।
 इय पंडिवत्ति निमित्तं सम्मत्तं हाइ विन्नयं ॥ ७४ ॥
 सावज्ज-जोग-परिवज्जणं तु मण-वयण-काय-जोगेहि ।
 एसो जईण धम्मो टुरैणुचरो मंद-सत्ताण ॥ ७५ ॥
 कायव्या जेण दया छणहवि पुढवाइयाण जीवाण ।
 सब्बोवाहि-विसुद्धं भणियव्वं सच्चयं वयणं ॥ ७६ ॥
 तैणमित्तेपि अदिन्नं न य वित्तव्वं अमुद्ध-चित्तेण ।
 धारेयव्वं च सया नव गुत्ति-सणाह-वैभ-वयं ॥ ७७ ॥
 धम्मोवगरण-वज्जो धेवोवि परिग्गहो न कायव्वो ।
 आहार-चउक्कपि हु रयणीए नेव भोत्तव्वं ॥ ७८ ॥
 समिईउ पच गुत्तीउ तिग्नि निच्चं च सेवियव्वाओ ।
 जेयव्वा तह उइया वाचीस-परीसहा सम्मं ॥ ७९ ॥
 कायव्वं सत्तीए वेयावच्चं च सूरि-पमुहाण ।
 नर-तिरि-देवांह-कया उवसग्गा तह यं सहियव्वा ॥ ८० ॥
 सदाइसु विसएसुं राग-दोसा न चेव कायव्वा ।
 बायाल-दोस-मुद्धो भोत्तव्वो कारणे पिडो ॥ ८१ ॥
 वेयण-वेयावच्चे ईरिरीइए य संजमहाए ।
 तह पाण-वत्तियाए छट्टं पुण धम्म-चित्ताए ॥ ८२ ॥
 कायव्वो सग्गाओ परिहरियव्वाओ सब्ब-विकहाओ ।
 उज्जमियव्वं संययं सम्भितर-वाहिर-तवग्गि ॥ ८३ ॥
 मोत्तूण अट्ट-रुद्धे क्षापयव्वाणि धम्म-मुक्काणि ।
 मावेयव्वो य अणिच्चयाइ-वर-भावणा-निवहो ॥ ८४ ॥
 अग्गसियव्वो विणओ पावा सच्छंदया न कायव्वा ।
 निच्चंपि अणुट्ठेओ दस-प्पपारोवि जइ-धम्मो ॥ ८५ ॥
 खेती मइव अज्जय भुत्ती तव-संजमे य चोद्धव्वे ।
 सच्चं सोर्य औकिचणं च वैभं जइ-धम्मो ॥ ८६ ॥
 वासियव्वं मुणि-मग्गो नो कायव्वा कुसील-संसग्गा ।

१ पंडिवत्ती = प्रतिपत्ति = विद्वानम् । २ सुरसुदरी = सुरसुदरानः । ३ अ-
 नमेत्तं । ४ अग्गसियव्वं = अग्गसियव्वम् । ५ उदिताः अन्त इत्यर्थः । ६ इयं = इत्यपि
 अन्तोर्वांशो न स्यात् तथा मूर्ध्नि विलोक्य पादव्यासः । ७ अररोरेः आर्त्तरीरे ।
 ८ इवाच्छन्दश्चानि । ९ मुत्तिः = लोमाभासः । १० आदिचन्दम् = अदिचन्दनम्
 इतिगदितस्य भावः कर्म वेति विद्वत् । ११ वैभं = मद्द ।

पंचविहोत्रि पमाओ परिहरियम्बो पयत्तेण ॥ ८७ ॥
 मग्गं विसय-कसाया निदा विगैहा य पंचमो भणिया ।
 इय पंचविह-पमाओ जीवं पाडेइ संसारे ॥ ८८ ॥
 किं बहुणा धी-दुम्बल-मण-तौव-करो उ जाव-जीवाए ।
 वोढव्वो अडारस-सीलंग-सहस्स-पम्मारो ॥ ८९ ॥
 कीरंतो जइ-धम्मो खिणं मोक्खम्मि नेइ नर-नाह ! ।
 दीहर-कालेणं पुण सावग-धम्मोवि तं सव्वं ॥ ९० ॥
 पंच य अणु-व्वयाइं गुण-व्वयाइं च होंति तिन्नेव ।
 सिक्खा-व्वयाइं चउरो सावग-धम्मो दुँवाळसहा ॥ ९१ ॥
 एमाइ-वित्थरेणं दुविहेवि हु साहियम्मि धम्मम्मि ।
 पर्यावं नाऊणं रत्ता सूरी इमं पुट्ठो ॥ ९२ ॥
 कमलावईइ पुत्तो अडवीए जायमेत्तओ केण ।
 अवहरिओ, पुव्व-कय किंवा वेरं सरंतेण ? ॥ ९३ ॥
 बुद्धिं गमो स कथं व भववं ! कइया व अम्ह सो मिलिही ? ।
 एयं सवित्थरेणं साहेह अणुगहं काठ ॥ ९४ ॥
 नाऊण य उवगार कहिउजमाणे पभूय-डोयस्स ।
 अह केवल्लिणा भणियं कहिमो आयन्नसु नरिंद ! ॥ ९५ ॥
 धायइ-सडे-दीवे पुरिच्छिमस्सम्मि भरह-खित्तम्मि ।
 अत्थि पुरी पोरणा नामेण अवरकंकत्ति ॥ ९६ ॥
 तीए अंबड-वणिणो महिला नामेण अत्थि अच्चुत्ता ।
 तीए कमेण जाया वर-रूवा तिन्नि पुत्ता ओ ॥ ९७ ॥
 मंडण-मल्लहण-चंदण-नामा, तेसिं च तिन्नि महिलाओ ।
 लच्छि-सरस्सइ-संपय-नामाओ पवर-रूव-ओ ॥ ९८ ॥
 पयईइ तणु-कसाया अन्नोत्तं पवर-पीइ-सजुत्ता ।
 दाण-रया संतुट्ठा सुहेण अच्छंति ते वणिणो ॥ ९९ ॥
 अह अन्नया कयाइवि लच्छी वंठेणं निन्न-नामेण ।
 दिट्ठा, अम्भुववन्नो सो तीए रूव-लावन्ने ॥ १०० ॥
 पत्थेइ य तं बहुसो सा पुण तं नेच्छई मणेणावि ।
 अह अन्नया तंलाए तोर्ये-निमित्तं गया लच्छी ॥ १०१ ॥
 तुरयारूढो अह निन्नओवि पत्तोऽणुमग्गओ तीए ।

१ विक्रमा । २ अ धिइइ । ३ अ सासक । ४ अ त्पुव्वं । ५ दादशका ।

६ अ मइवं । ७ पुरिच्छिमस्सं = पश्चिमार्धम् । ८ वंठो = दासं (अ. १. ३६) ।

९ अभ्युपपन्न । १० तदाये । ११ तोय = जलम् । ..

पुतो धणवइ-नामो सुखव-जुतो कलामु पंतट्टो ।
 एतो य अत्थि नयरी विजया तत्थेव एरवर ॥ ११७ ॥
 तीए समिद्धि-जुतो धणभूई नाम आसि सत्थाहां ।
 महिला सुंदार-नामा पुत्तां य सुवम्म-नामोत्ति ॥ ११८ ॥
 अह चंदणोवि वणिओ मरिऊण तओ सुधम्म-नामस्त ।
 ऐगोयरां कणिट्ठो जाओ घणवाहणो नाम ॥ ११९ ॥
 तत्थेय य एरवर सुपइट्टपुरम्मि आसि हरिदत्तो ।
 इम्मो तस्त य महिला विणयवई विणय-संजुत्ता ॥ १२० ॥
 पुत्तो उण वसुदत्तो अह सा लच्छी तथा ओ अडवीए ।
 सीह-हया मरिऊणं भमिऊण तिरिक्ख-जोर्णामु ॥ १२१ ॥
 विणइवईए घूया जाया ओ सुलोयणत्ति नामेण ।
 वसुदत्तस्त कणिट्ठा सुखव-रुवा सुर-वहुव्व ॥ १२२ ॥
 सावि हु चंदण-भज्जा कालं काऊण संपया तत्तो ।
 जाया सुलोयणाए कणिट्ठ भगिणां अणंगवई ॥ १२३ ॥
 एत्थंतरम्मि मरहण-भज्जावि सरस्तई मया संती ।
 ताणं दोणहवि लट्टई वसुमइ-नामा समुप्पजा ॥ १२४ ॥
 एवं च ताओ तिन्निवि वसेण भवियव्वयाइ एगत्य ।
 जायाओ भगिणांओ अत्रोप्पर-नेह-कलियाओ ॥ १२५ ॥
 जोव्वणमणुत्ताओ समाण-जाईण ख्व जुत्ताण ।
 अणुरूवाण वराणं भैया-वित्तेहिं वरियाओ ॥ १२६ ॥

अविब ।

जेट्ठा सुलोयणा-सा परिणीया निन्न-वंठ-जीवेण ।
 सागरदत्त-सुण्ण सुवंधु-नामेण धणिएण ॥ १२७ ॥
 बीया अणंगवइया धणभूइ-सुएण विजय-नयरीए ।
 घणवाहण नामेणं परिणीया पुव्व-दइएण ॥ १२८ ॥
 तइया वसुमइ-नामा मरहण-जीवेण पुव्व-दइएण ।
 धणवइणा परिणीया तणएण समुदत्तस्त ॥ १२९ ॥
 जिट्ठं सुलोयणं धज्जऊण भवियव्वया-निओएण ।
 पुव्व-भव-वल्लहेहिं जुत्ताओ नेह-कलियाहिं ॥ १३० ॥
 पुव्व-भवम्मामाओ सुलोयणा वल्लहा सुवंधुस्त ।

१ बहुसिद्धितः (अ. प. १) । २ B सुवम्म । ३ एघेदरः - सधेदरः । ४
 धंयवोविपु । ५ B सुवम्म । ६ मृता सती । ७ मातापवृभ्याम् । ८ A जेई ।

तीए उण सो न तहो, एवं वच्चंति दिवसाइं ॥ १३१ ॥
 अह अन्नया कपाइवि कणयरहो तुरय-वाहण-निमित्तं ।
 भैडचढयरेण सहिओ निग्गच्छइ रौय-मग्गेण ॥ १३२ ॥
 ताव य नोयरियाओ निय-निय-हम्मिय-तलेसु चडिऊण ।
 कुमरं निग्गच्छंतं पुलइउमेवं पयत्ताओ ॥ १३३ ॥
 एक्खा विलास-पडरं कुमरं ददुं अणंग-पडिरूवं ।
 कैय उन्ना सा जीएँ एसो दइओत्ति चित्तेइ ॥ १३४ ॥
 अन्ना कुमर-पलोपण-त्तग्गय-चित्ता विमुक्क-वावारा ।
 निष्फंद-लोपण-जुया सुर-बहु-लीळं संमुव्वहइ ॥ १३५ ॥
 अन्ना उण कर-संठिय-मुत्ताहल-तार-हारिया संहइ ।
 फेळिहक्ख-माल-वावड-शाण-ट्टिय-जोगिणि-सरिन्ठा ॥ १३६ ॥
 कोउंग-रहस-पयट्टा गुरु-जण-संफाइं तह नियेत्तंती ।
 रेहइ दोला-रूढव्व फावि कुमरस्स निग्गमणे ॥ १३७ ॥
 लीला-चलंत-लोपण-कुमर-पलोपण-विमुक्क-नासासा ॥
 मयण-सर-सट्टियगिन्व नज्जए चैंउर-सहिपाहिं ॥ १३८ ॥
 फावि हू चुंबइ बालं अन्ना सहिपाइ लग्गए गळए ।
 अन्ना करेइ गीयं फावि हू उच्चं समुल्लवइ ॥ १३९ ॥
 लीला-चलंत-गीवो जन्तो जन्तो नियेउइ कुमारो ।
 सोहग्ग-मेहो बहइइ तहि तहि नयर-नारीण ॥ १४० ॥
 एवं च समयणाहिं पुंलेइजंतो स नयर-नारीहिं ।
 पत्तो फमेण सागरदत्त-गिहासन्न-भू-भागे ॥ १४१ ॥
 दिट्ठो मुलोपणाए अवलोपण-संठियाइ तेणापि ।
 दिट्ठा इमा सकज्जल-सिणिद्ध-पिहु-नयण-सोहिट्ठा ॥ १४२ ॥
 पुव्व-भवन्नासाओ अवरंप्पर-दंसणाओ सजाओ ।
 अइमहओ अणुराओ तक्कणमेत्तेण दंण्हंपि ॥ १४३ ॥
 अह निग्गओ तुरंसो तुरंगमारूढ-विग्गहो कुमरो ।
 देहेण न चित्तेणं मुलोपणा-रूप-हय-हियं ॥ १४४ ॥
 पुंठा अणंण मुमई बाल-वयंसो वयंस ! कम्मंसा ।

१ वः = सुवन्धुः । २ तथा = वदतः । ३ अटपटमेन । ४ अ ० वरमागे ।
 ५ नागरिक्यः । ६ कृत्वा । ७ यथाः । ८ राजते । ९ इतिहासमात्मपू-
 षामस्त्रिभोगिनीसहस्री । १० कौमुदामयप्रज्ञा । ११ निवर्तयाना । १२ अणुर-
 षिखोभिः । १३ पारति । १४ वरः = वरपत्रः । १५ राजधानः (P. P. 11, 11)

दपण-बावढ-हाथा अबलयण-संठिया जुवई ! ॥ १४५ ॥
 एसा कुमर ! सुलयण-नामा दइवा सुबंधु-वणियस्स ।
 सागरदत्त-सुयस्स ओ इय भणिए सुमइणा कमसो ॥ १४६ ॥
 आवाहिऊण तुरए समागओ निय-गिहम्मि कणगरहो-।
 मयण-सर-विद्धुरियंगो चितइ तप्पावणोवायं ॥ १४७ ॥
 किं मज्झ विभूईए किंवा अंतेउरेण रउजेण ? ।
 जो तीए मुह-कमले छप्पय-लीलं न पावेमि ॥ १४८ ॥
 जइवि हु लोय-विरुद्धं मुकुलुप्पनाण एरिसं कज्जं ।
 तहवि हु तौइ विउत्तो सत्तो धरिउं न जीयंपि ॥ १४९ ॥
 नाऊण तीए भायं बुई-संपेसणेण चित्त-गयं ।
 जइ ताव सावि इच्छइ खिवामि अंतेउरे नियए ॥ १५० ॥
 इय चित्तिऊण तेणं पैडुवा पैवाइया समाणत्ता ।
 तह कुणसु तुमं भयवइ ! जह सा मह पैणइणी होइ ॥ १५१ ॥
 तीएवि गंतु वियणे तह सा आभासिया सुनिउणाए ।
 जह पयडिय-सम्भावा हियय-गयं शक्तिं उल्लवइ ॥ १५२ ॥
 उब्बिगा विव दीससि कीस तुमं पुत्ति ! केण भे कज्जं ? ।
 आणेमि जेण अइदुल्लहंपि निय-मंत-सत्तीए ॥ १५३ ॥
 तीए भणियं भयवइ ! मह हियय दुल्लहं जणं मेहइ ।
 निर्म्मग-नोर-पुरिसोव्व भोयणं चक्कवट्टिस्स ॥ १५४ ॥
 जह कावि सारमेई इच्छइ सीहेण संगममलज्जा ।
 तह चेव अहं भयवइ ! संगं इच्छामि कुमरेण ॥ १५५ ॥
 तीए भणियं इंदंपि पुत्ति ! आणेमि मंत-सत्तीए ।
 कित्तियमेत्तं एयं मह मंतो जत्थ विप्फुरइ ॥ १५६ ॥
 मा पुत्ति ! कुण विसायं जावं मंतस्स तह पैयच्छिस्सं ।
 अज्जवि य कुमारेणं जह संगो जायए तुज्ज ॥ १५७ ॥
 तह कायव्वं भयवइ ! न होइ जह मज्झ लाघवं छोर ।
 इय भणिऊणं तीए दिन्ना मुत्तावली नियया ॥ १५८ ॥
 पवाइयांए तत्तो गंतुं कुमरस्स साहियं सव्वं ।
 हेरिसिय-भणेण तेणवि आणाविय नियय-पुरिसेहि ॥ १५९ ॥

१ A तीए । २ पट्टा - पट्टी - चतुरा । ३ प्रवाजिवा - तापसी । ४ प्र-
 विनी - वनमा । ५ मइइ - कारसति (B. P. IV. 107) - वाउठति । ६ निर्मा-
 ग-नोर (१५) पुइव इव । ७ सारमेवी - सुनी । ८ प्रदास्याभि - करिण्यामीत्यर्थः ।
 ९ B वाइ । १० आनाप्य ।

अन्तेऽरम्भित्वा मुलोपणा राग-मोहिय-मणेण ।

अगणिय जेगाववाय उल्लेखिय नियय-मञ्जयं ॥ १६० ॥^१

१. विस्त्राय-वद्वरेहि च साहित्यं नापरेहि नरवद्वणो ।

तेणवि बहु-प्यगारं सिक्खविओ महुर-वपणेहि ॥ १६१ ॥

न य इच्छइ सै मोत्तु ताहे नाऊण तस्स निम्बधं ।

रन्ना पउरा भणिया असमत्था धम्महे कुमरस्स ॥ १६२ ॥

सामेण ता न मुचइ देडो कुमरम्भित्ता ईड न काउं ।

ता खमह एकमपं अवरहं अम्ह कुमरस्स ॥ १६३ ॥

एयं नर-वद्व-वपणं सोऊण नापरावि दीण मुहा ।

विच्छाय-भिराणंदा जहागयं पडिगया सवे ॥ १६४ ॥

कणगरहोवि हु तीए मुरय-मुदासत्त-माणसो निच्चं ।

कमसो सेसंतेउर-परिभोग-पेरम्मुहो जाओ ॥ १६५ ॥

चिनेइ न रउज-ठिइ न नाई वाहिं न देइ अथाणं ।

सहिओ मुळावण-ए अण्णइ विविहाहिं फीळाहिं ॥ १६६ ॥

एवं पभू-कालो बोले णो तस्स राय-तणयस्स ।

तीए अहिणर-जोवण-मुह-काल-यसत्त-चित्तस्स ॥ १६७ ॥

अह अन्नया कयाडवि पीभूणा हातं जाय-कावाए ।

पुम्भियं तस्सिउटाए देवीए राय-सरियाए ॥ १६८ ॥

परिचरिय-परिष्वाइय-विदिम्भ-उम्माय-कारओं चुन्नां ।

एगे-न-यमुत्ताणं दण्णवि सिरम्भित्ता पविपत्तो ॥ १६९ ॥^२

तस्स य वसेण धोन्नवि सहमा उम्भसयाणि जायाणि ।

गाथंति हसंति समुत्तरेति अनभंजस बहुहा ॥ १७० ॥^३

भीमरहेण वि तत्तो वैहरिया संत-तंतिया घहव ।

सवि हु करिंति किरिय भूय विगारोत्ति रुन्ता ॥ १७१ ॥

वविय ।

फाउं रारीर-रक्खे गादे गहिऊग केवि मुहामु ।

पहणंति गुरु-चवेडा-अ एहि कम-प्यहारेहि ॥ १७२ ॥

अजाडिय मउटेमु केवि हु विण्णोसिऊण टक्कत्ता ।

१. अहिमंतिव सिद्धाय-वाएहिं हणंति पुगुरुत्तं ॥ १७३ ॥^४

१ अनारवाटम् । २ उ दुग्गम् । ३ उ अरिइ । ४ तीएइ = अण्णत्त (३६ पृ. १४. ८६) । ५ पंभुहो = पण्डित्तम् । ६ तीए = उत्तमि (३६ पृ. १४. १०१) ।

७ अहिमंति । ८ पुत्तः । ९ उ दुग्गम् । १० अण्णत्तम् = अण्णत्तम् । ११

व्याहाराः = आचार्यः । १२ भूविहाराः । १३ अण्णत्तम् ।

हम्मिय-ठलमारूढा ण्हायंती तेण वसुमई दिट्ठा ।
 पुण्व-भवन्मासाओ रत्तो सो तीइ रूवम्मि ॥ १८८ ॥
 काउं धणवइ-रूवं उंवमुत्ता तेण वसुमई मुद्धा ।
 तीए सुरय-पसत्तो धणवइ-रूवी ठिओ तत्थ ॥ १८९ ॥
 सो पुण धणवइ-धणिओ पुण्य-भवोवत्त-कम्म-दोसेण ।
 अवहारिय तेण मुक्को इहेव भरहे विणीयाए ॥ १९० ॥
 सो तत्थ रिसह-जिण-वर-वंस-पसूपस्त दंडवीरियस्त ।
 केवलिणो पय-मूले पव्वइओ जाय-निव्वेओ ॥ १९१ ॥
 पुण्व-सय-सहस्ताई तीसं काऊण उग्ग-तव-चरणं ।
 उववण्णो ईसाणे देवो चंदज्जुणो नाम ॥ १९२ ॥
 पर-दार-पसत्तो सो सुमंगलो तेण छिन्न-वर-विज्जो ।
 मुक्को परओ भाणूम-नगस्त देवेण कुन्देण ॥ १९३ ॥
 पडिबोहिया उ देवेण वसुमई जाय-तिव्व-संवेगा ।
 सूरि-सुहम्म-पवत्तिणि-पय-मूले अज्जिया जाया ॥ १९४ ॥
 एव च अणंगवई वसुमइ-अज्जाइ संजुया तत्थ ।
 भयहरि-चदजसाए पय-मूले कुणइ उग्ग-तवं ॥ १९५ ॥
 अह अन्नया कयाइवि विपार-भूमि गयाहिं एयाहिं ।
 दिट्ठं तं उम्मत्तं मिट्ठणं बहु-दिभ-परियरियं ॥ १९६ ॥
 उग्गायंतं बहुहा नच्चंतं शूळि-धूसर-सरीरं ।
 तं दट्ठुमणंगवई सविसाया एवमुल्लवइ ॥ १९७ ॥
 अज्जे ! वसुमइ ! एसा भगिणीइ मुलोयणाइ अणुहरइ ।
 जर-दंडि-खंड-वैसणा गह-गहिय-नरस्त पासत्था ॥ १९८ ॥
 भणियं च वसुमईए सुइरं निर्ज्जाइऊण सविसायं ।
 एसो सो कणगरहो एसावि मुलोयणा नूणं ॥ १९९ ॥
 तत्तो गंतुं दोहियि महुरं आभासियं तयं जुपत्तं ।
 उग्गायइ हसइ नयइ बोह्णइ असमंजसं वहुयं ॥ २०० ॥
 ताहे दांवि जणाइं सुहम्म-सूरिस्स पाय-मूत्तम्मि ।
 करुणा-पराहिं अज्जाहिं ताहिं नीयाइं सविसायं ॥ २०१ ॥
 अइसय-नाणी य गुरू पुट्ठो उग्गाव-कारणं ताहि ।

१ उवत्तं = उपात्तं = शरीरम् । २ आरिबिदा = छापी । ३ नवदरा = मदगा

(५ २ ४) । ४ परिकरितं = व्याप्तम् । ५ वदने = वदम् । ६ निष्पाव =

रूपा । ७ बोह्णइ = हयदनि । (४. १. १५. २) ।

गुरुणावि ताण सिद्धो पुब्बुत्तो सयल-वुत्ततो ॥ २०२ ॥
 भणिओ अज्जाहिं गुरु भयवं ! जइ अत्थि कोवि पडिजोगो ।
 ता एयाण पउंजह जइ पिच्छह किञ्चि उवगारं ॥ २०३ ॥
 तत्तो गुरुणा तेसिं दिन्नो उम्माय-नासण-पडिद्धो ।
 पडिजोगो जायाइं दोन्निवि अह सत्थ-चित्ताइं ॥ २०४ ॥
 अह ताण वसुमईए सिद्धो सच्चोवि पुब्ब-वुत्ततो ।
 एयस्स गुरु-पभावा न्हो तुम्हाण उम्माओ ॥ २०५ ॥
 इय सोऊणं दोन्निवि सुहम्म-सूरिस्स परम-विणएण ।
 बंदति चरण-जुयल अह सूरि भणिउमाढत्तो ॥ २०६ ॥
 भोग-सुह-लालसाण पर-दार-रय-प्पियाण पुरिसाण ।
 बहुविह-विडंबणाओ इह पर-लोए य जायंति ॥ २०७ ॥
 पावंति विसय-तिसिया वह-अंधण-मारणाइ-दुक्खाइं ।
 नाऊण कुमर ! एवं भोग-पिवास परिचयसु ॥ २०८ ॥
 पर-दार-पसत्तेणं जं पावं चिक्कणं तए बद्धं ।
 पुप्फ-सरिसो विवागो रज्ज-अभंसाइओ तस्स ॥ २०९ ॥
 एत्तोवि अणंत-गुणं कड्डुय-विवागं फलं तु पर-लोए ।
 पाविज्जइ दुब्बिसहं नारय-तिरियाइ-संसरणे ॥ २१० ॥
 एमाइ-देसणाए आविअभूयम्मि चरण-परिणामे ।
 पैव्वावियाइं गुरुणा दोन्निवि निव्विक्क-चित्ताइं ॥ २११ ॥
 मयहरियाए पासे भगिणी-जुयलेण संजुया तत्तो ।
 सम्मं गुरु-विणय-रया मुलोयणा कुणइ विविह-तवं ॥ २१२ ॥
 एवं चंदजसाए पय-मूले ताण अच्छमाणीणं ।
 तिण्हंपि हु भगिणीणं गयाणि बहु-पुब्ब-लक्खाणि ॥ २१३ ॥
 मुणिणो कणगरदस्सवि घणवाहण-साहुणा समेयस्स ।
 वोलीणाओ बहुया वरिसाणं कोडि-कोडाओ ॥ २१४ ॥
 अह अणसणेण सूरि कालं काऊण वीय-कप्पम्मि ।
 जाओ सप्पिह-सुरो विमाण-चंदज्जुणाहिवई ॥ २१५ ॥
 घणवाहणोवि मरिउं जाओ सामाणिओ सुरो तस्स ।
 विज्जुप्पहोत्ति इमरा देवी से चंदरेहत्ति ॥ २१६ ॥
 वसुमइ-अज्जावि तहा पुब्बुवन्नस्स तत्थ देवस्स ।

१ परिसर ॥ २ अया । ३ राज्यभ्रशादिकः । ४ आविभूते = प्रकटांमूते ।
 ५ प्रजाजितौ । ६ B °दवणा° ।

चैदञ्जुणस्त जाया देवी चैदप्पहा नाम ॥ २१७ ॥

एत्तो य सो मुअंधू दइयाइ गुरु-विरह-सोय-संसत्तो ।

इट्ट-घर-काण्णार्इसु कत्थवि य धिइ अपाचितो ॥ २१८ ॥

कणगरहस्स पउट्ठो चित्ततो विविह-मारणोवायं ।

रोइ-उज्जाणोअगओ विलवंतो दीण-जयणिह्लो ॥ २१९ ॥

रय-रमिय-हसिय-जंपिय-सहारिस-अवैगूहणाइं दइयाए ।

पुणरुत्तं सुमरंतो जाओ सो मह-माहिउव्व ॥ २२० ॥

तथो ।

नियय-घरम्मि न चिइइ हिंइइ उज्जाण-काण्णार्इसु ।

कत्थ गयो कंण हिया कीस निल्लुक्का सि जंपंतो ॥ २२१ ॥

कह रुडा मह सुंदरि ! जणं न दंससि अप्पयं सिग्गं ।

इं इं दिट्ठा दिट्ठा पसीय मह देसु पडिवयणं ॥ २२२ ॥

जं जं पिच्छइ लोयं तं तं पुच्छइ, तए पिया दिट्ठा ! ।

एमाइं विलवमाणो नीहरिओ ताओ नयरीओ ॥ २२३ ॥

सम्मत्तय-रुव्वेणं हिंउंतो विविह-गाम-नयेरसु ।

दुहिओ दीणो वियणो लुहा-पियासाहिं संतत्तो ॥ २२४ ॥

कइयावि हु संपत्तो अणेय तावस-जणालरे रग्गे ।

नाणा-दुम सय-गहणम्मि आसमे विविह-फल-पउरे ॥ २२५ ॥

तथ य से कुल-वइणा मणयं सजाय सत्थ-चिच्चत्तस ।

निय-धम्मो परिकहिओ तत्तवि सो परिणओ ताहे ॥ २२६ ॥

गिण्हिय तावस-दिवखं दइया-गुरु-विरह-जाय-वेरंगो ।

कय-कंद-फलाहारो घोर-तवें चरिउमारद्धो ॥ २२७ ॥

दोमासिय-त्तेमासिय-चउम्मासाइय तवें विविहै ।

काउ पभूय-कालं अंतुट्ट-वेराणुबंधो सो ॥ २२८ ॥

मारिऊण य उववन्नो परमाहम्मिय-सुरेसु अवरिसी ।

उववन्न-मेत्तओ सो पुव्व-भवालोदणं कुणइ ॥ २२९ ॥

नाऊण पुव्व-वइरं विहंग-नाणेण आसुत्ततो सो ।

चित्तेइ कत्थ धइरी सा वा मह दुट्ट-महिलत्ति ? ॥ २३० ॥

१ A °दाए । २ अवगूहने = आलिङ्गनम् । ३ सारम् । ४ B तिसुभिः कुल-
कम् । ५ निल्लुक्का = निर्लाना (M. P. IV. 55) । ६ लया । ७ संतत्तो = संतप्तः ।
८ मनाक् (M. P. 10) सजातस्त्वर्थाचलस्य । ९ वेरंगं = वैराग्यम् । १० अनुरे =
अनुदितम् = अनष्टम् । ११ अम्वादिपुं पद्यदशप्रकारेषु पारमाथ्यादिषु देवेष्वेकतमो-
ऽधरीपनामा सः । १२ B पुग्गम् ।

दुस्सोळा सां पावा अणुरत्तं तह ममं परिच्छेइय ।
 षासत्ता कणगरहे सच्चिय ता बइरिणी पढमं ॥ २३१ ॥
 तारिस-दुक्खं दिन्नं तइया मह जेठिं दुट्ठ-सीलेहिं ।
 इण्हि गंतुं दोन्निवि हंतव्याइं मए ताइ ॥ २३२ ॥
 इय चित्तिऊण वेगेण आगओ रोस-फुअफुरंतो सो ।
 संलेहण-मुंसिंयगो जत्थच्छइ कणगरह-साहू ॥ २३३ ॥
 धम्म-उज्जाणोवगयए म तस्स पडिमा-गयस्स रयणीए ।
 पिडेवण-ठिपस्स मुणिणां घोरुत्तगो कुणइ पावो ॥ २३४ ॥
 कालं पिताय-रूवं उक्कतइ निसिय-कत्तिपा-हत्थो ।
 मंसाइं सरुहिराइं संमारिय-पुब्ब-रूय-बइरो ॥ २३५ ॥
 मीमदहास-पुब्बं उइदं उक्खिविय खिरइ खोणीए ।
 दुब्बिसह गुरु कसावाय-ताडण कुणइ पुणरुत्त ॥ २३६ ॥
 मुंचइ घूळी-वरिसं खणेण उवल्लोह-पूरियं कुणइ ।
 जलण-वरिसेण वरिसइ छिंदइ खणेण अंगाइं ॥ २३७ ॥
 काऊण हत्थि-रूवं मुत्तिक्ख-दंतंतेहिं देइ वे ।इं ।
 निय-काइयाए सिंचइ लोळइ चलेणेहिं भूमीए ॥ २३८ ॥
 किं बहणा भणिएणं निग्घण-हिपण तेष अस्सरण ।
 मुणि-देहे दुब्बिसहा विहिया नरओवमा विषणा ॥ २३९ ॥
 तीइ विषणाइ माहू अचलिय-चित्तं पंमाथ मुह-लेसो ।
 धम्म-उज्जाणोवगओ निंदंतो निय-दुं-चरियं ॥ २४० ॥
 कय-अणसणो महत्था कालं काऊण वांय-कप्पमि ।
 चंदज्जुणमि जाओ विहृत्पहो नाम देओत्ति ॥ २४१ ॥
 अचरिसी मुणि-देहं पाण विमुक्कपि गह्य-रोसण ।
 छिदिय संयहा पत्ता सुल्लेयणज्जा-सर्मत्तमि ॥ २४२ ॥
 सावि हु पमाय-समए काउस्सगो ठिया सुह उज्जाणे ।
 सौहृणि-मज्जे-वगया मुंमराविय-पुब्ब-दुत्तरिया ॥ २४३ ॥
 लोहमय-पुरिम-पडिम पुल्लिग-जालाउलं विडन्निय ।
 पावे ! पर-पुरिम-पिए ! अत्रगूदपु बल्लइं एयं ॥ २४४ ॥

१ परिव्रज्य इ चपद । २ सांयं = सुद्धम । ३ पितृवनम् = श्मशानम् ।
 ४ उक्कतति । ५ संमारियं = संस्मारितम् (H. P. 17. 74) । ६ भाविय । ७
 सोणी = पृथ्वी । ८ वेपान् । ९ तरकायमा । १० प्रहरणशुभलेइयः । ११ दुत्तरियं
 = दुत्तरितम् । १२ सुद्धमम् । १३ सत्तपा । १४ साहूणी = वापी । १५ सुद्धम
 विय = स्मारितम् (H. P. 17. 74) ।

इय मणिय तेण समयं गाढं बंधिसु जळिय-दंडोहि ।
 हणिऊण तक्खणेणं सावि तओ मारिया तेण ॥ २४५ ॥^१
 अविचालिय-सुद्ध-भावा कालं कालं विदुप्पह-सुररस ।
 उप्पन्ना पिय-देवी संयंपभा नाम तत्थेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! दट्ठं राग-दोसाण दारुण विवागं ।
 दूरेण चयसु संगं राग-दोसेहिं पावेहिं ॥ २४७ ॥
 वहं विहायाऽऽसु पहिट्ठ-माणसो मुणीण सो अंबरिसी सुराहमो ।
 कयत्थेमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ स-ठाणयं ॥ २४८ ॥
 साहु-घणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगिग-दोस-विसहर-पसमण-जळ-मत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमापइ मुलोपणा-क्कणगरह-वहो नाम ।
 सुरसुंदरी-कहाए चोइसमो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ चतुर्दशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ३५०० ॥

अह सो कय-समण-वहो अंबरिसी मुइय-माणसो तत्थ ।
 निच्चं नेरइयाणं कयत्थणा-जाय-गुरु-तोसो ॥ १ ॥
 बधिसु पाव-कम्मं तओ पुओ विह्व-पमुली-गम्भे ।
 उववन्नो सो तीए वट्ठविह-कडु-न्वार-पाणेहिं ॥ २ ॥
 सोडिय-देहो रोइं क्षाणं आऊरिऊण नरयम्भि ।
 मरिऊण सत्त-यालिओ उववन्नो पदम-पुदवीए ॥ ३ ॥^२
 अणुहविय तिव्व-दुक्खं निय-आउ-उए तओवि उव्वहो ।
 इह भरहे विपर-सुओ उववन्नो दुगओ नाम ॥ ४ ॥
 दारिइ-टुक्ख तविओ दिक्खं पैरियापयाण पित्तूण ।
 कालं अन्नाण-त्तयं उक्कट-तोसो मेओ तत्तो ॥ ५ ॥
 धरणिदस्स उ जाओ सोहिय-पठियाउओ मेहाताओ ।
 नामेण काल-भागो दिव्व-महा-रिद्धि-संपन्नो ॥ ६ ॥
 सत्थवि मुमरिय-वइरो उवभोगं देइ ताण दोण्हंवि ।
 टाण-वियाणण-हेटं विभंग-नाणेण सकमाओ ॥ ७ ॥

१ * तिग्गिभिः कुलकम् । २ आरथानम्, उन्दभानुपेयवादनुसारतोः ।

३ कयत्थणा = कदपेना । ४ विषयगतगुणगम्भे, पांगुला = पुंयती । ५ अट्टि-देहः

= नष्टरीरः । ६ * तिग्गिभिः कुलकम् । ७ पविःअहः = तापसः । ८ मृतः ।

९ चापिउरन्नापुक्कः । १० महाराओ = धामविहगुरः ।

- इय मणिय तेण समयं गाढं बंधितु जलिय-दंडेहि ।
 हणिकुण तक्खणेणं सावि तओ मारिया तेण ॥ २४५ ॥
 अविचलिय-सुद्ध-भावा काळं काउं विहुणह-सुरस्स ।
 उप्पन्ना पिय-देवी सयंपभा नाम तथेव ॥ २४६ ॥
 इय भो नर-वर ! दट्ठुं राग-दोसाण दारुण विवागं ।
 दूरण चयसु संगं राग-दोसेहि पावेहि ॥ २४७ ॥
 वहं विहायाऽऽसु पहिट्ठ-माणसो मुणोण सो अवरिसी सुराहमो ।
 १। कयत्थमप्पाण मणे गणंतो जहागयं ताहि गओ स-ठाणयं ॥ २४८ ॥
 साहु-धणेसर-विरइय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 रागगिग-दोस-विसहर-पसमण-जल-मंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 एसोवि परिसमप्पइ सुलोयणा-कणगरह-वहो नाम ।
 सुरसुंदरी-कहाए चोदसमो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥
 ॥ चतुर्दशः परिच्छेदः समाप्तः ॥ ३५०० ॥

- अह सो. कय-समण-वहो अवरिसी मुइय-माणसो तथ ।
 निच्चं नेरइयाणं कैयत्थणा-जाय-गुरु-तोसो ॥ १ ॥
 १। बंधितु पाव-कम्मं तओ चुओ विहव-पंसुली-गम्भे ।
 उववन्नो सो तीए बहुविह-कहु-खार-पाणेहि ॥ २ ॥
 सोडिय-देहो रोइं ज्ञाणं आऊरिऊण नरयम्मि ।
 मरिऊण सत्त-पाळिओ उववन्नो पदम-पुढवीए ॥ ३ ॥
 अणुहविय तिब्ब-दुक्खं निय-आउ-खए तओवि उव्वट्ठो ।
 इह भरहे विप्प-मुओ उववन्नो दुग्गओ नाम ॥ ४ ॥
 दारिद-दुक्ख तविओ दिक्खं परिवाययाण वित्तूण ।
 काउं अन्नाण-तयं उक्कड-रोसो मओ ततो ॥ ५ ॥
 धरणिदस्स उ जाओ सोहिय-पलियाउओ महाराओ ।
 नामेणं काल-वाणो दिब्ब-महा-रिद्धि-संपन्नो ॥ ६ ॥
 तथवि सुमरिय-वइरो उववओगं देइ ताण दोणंपि ।
 ठाण-वियाणण-हेउं विभंग-नाणेण सकसाओ ॥ ७ ॥

१ १ अ तिस्रभिः कुलकम् । २ आत्मानम्, छन्दभानुलोभ्यादनुस्वारलोपः ।
 ३ कयत्थणा = कदर्थना । ४ विधवपाशुलागर्भे, पाशुला = पुंसर्ला । ५ आदितदेहः
 = नष्टशरीरः । ६ अ तिस्रभिः कुलकम् । ७ परिभाषकः = तापघः । ८ मृतः ।
 ९ साधिकृत्याद्युक्तः । १० महाराओ = सामानिकुतः ।

तत्तिय-भाणांभावाउ बीय-कण-ट्टियाणि एयाणि ।
 दिद्वाणि न तेण तहिं पुणरुत्त-कओवओगेवि ॥ ८ ॥
 एवं वच्चइ काले नरिंद ! सेसाउयस्स अह तस्स ।
 मुंजित्तु दिब्ब-भोए धोवूणय-अट्ट-पळियाइं ॥ ९ ॥
 ईसाण-कण-वासी विहुण्णहो सो सुरो तओ चविउं ।
 तुह पुत्तो उववन्नो कमलावइ-देवि-कुच्छीए ॥ १० ॥
 दोहळ-पूरण-हेउं परिम्ममंती पुरम्मि हाथि-गया ।
 सत्तम-मासे नर-वर ! देवी कमलावई एसा ॥ ११ ॥
 एत्थंतरम्मि दिद्वा कओवओगेण काल-वाणेण ।
 गव्व-ट्टिय-निय-वइरिय-दंसण-संजाय-रोसेण ॥ १२ ॥
 आगम्म तओ तुरियं आहिट्ठिओ तेण कुंजरो सहसा ।
 विच्छेळित्तो लोयं वेगेण पहाविओ तेण ॥ १३ ॥
 वड-पायव-साहा-लग्गणेण नर-वर ! तुमम्मि उत्तरिए ।
 गयणेण समुण्णइओ तेणेव अहिट्ठिओ हत्थी ॥ १४ ॥
 मण-संजुप-देवि-कर-पहार-परिविहुरिओ गयं मोत्तु ।
 जेणणी-समयं मरिही गयणाओ निवडिओ वइरी ॥ १५ ॥
 इय चित्तो नर-वर ! कय-किच्चो सो सुरो गओ टाणं ।
 देवीवि कुंजर-गया पडिया गयणाओ सर-तीरे ॥ १६ ॥
 उत्तरिऊण य तत्तो मिलिया सिरिदत्त-सत्थवाहस्स ।
 चळिया सत्थेण समं कुसगनयरम्मि नर-नाह ! ॥ १७ ॥
 सत्थ-विलोवे जाए अडवी-पडियाए तत्थ देवीए ।
 जाओ पुत्तो दिट्ठो कओवओगेण देवेण ॥ १८ ॥
 अह पुणरवि सो देवो वइरं सरिऊण निग्घिण-सहावो ।
 संपत्तो वेगेणं देवी-पासम्मि गुरु-रोसो ॥ १९ ॥
 निउणं जोयंतेणवि पभूय-कालावो पाव ! दिट्ठो सि ।
 काहामि वइरं-अंतं अणुहव दुब्बिहिय-फलमिण्हि ॥ २० ॥
 एवं भणमाणेणं पसुत्त-कमलावईए अंकाओ ।
 नर-वर ! सो तुह पुत्तो हरिओ सुर-कालवाणेण ॥ २१ ॥
 गहिऊण य तं बाल चित्तइ सुरो किलिड्ड-परिणामो ।
 मारेमि इमं सत्तु इण्हि मल्लिऊण हत्थेहि ॥ २२ ॥
 खडाणि अहं काउं करेमि किंवा दिसा-वळि अहवा ।

सहसा सुरेण पुणरवि उवणीया चित्तवेगस्स ॥ ३८ ॥
 बहुविह-विज्जाहिं समं जाओ खयरहिंओ तओ एसो ।
 मुंजइ दइयाए समं वेयइहे तथ विसय-सुह ॥ ३९ ॥
 चंदजुणोवि देवो चइऊणं उत्तराए सेढाए ।
 नयरम्मि चमरचंचे चित्तगई नाम उववन्नो ॥ ४० ॥
 चंदण्णहावि देवी जाया य पियं गुमंजरी तस्स ।
 भग्जा सो तीइ समं मुंजइ माणुस्सए मोए ॥ ४१ ॥
 तस्स य उत्तर-सेढां समयं विज्जाहिं चित्तवेगेण ।
 दिन्ना सिणेह-सारं इय ते अच्छति वेयइहे ॥ ४२ ॥
 पुव्व-भवम्भासाओ सिणेह-साराण ताण दण्हपि ।
 बोलीणो बहु-कालो विसय सुहं अणुहवंताण ॥ ४३ ॥
 अह अनया कपाई सहिओ दइयाए कणगमालाए ।
 खरयो स चित्तवेगो अट्टावप वदओ चलिओ ॥ ४४ ॥
 भरह-नरेसर-कारिय-नज्जणिद-पडिमाओ तथ भत्तीए ।
 धंदित्तु पडिनि यत्तो पिच्छइ तं बालयं तथ ॥ ४५ ॥
 वेयइहे-वण-निउंज उज्जोयत सै-देह-दिस्सोए ।
 गल-बद्ध-अगुलीयग-विहूसिय लोयणाणदं ॥ ४६ ॥
 ददरूण अंगुलीयग-निवेशियं त मणिं स विम्भइओ ।
 भणइ य पिए ! स एमो दिव्व-मणी सुर-वर-दिन्नो ॥ ४७ ॥
 जस्स पभावाउ तया मुयंग-परिवोढिंओवि न मओ ह ।
 ता केण एस बद्धो इमस्स बालस्स गल्यम्मि ? ॥ ४८ ॥
 भहया रक्खा-हेउं नूणं जणणीए जापमित्तस्स ।
 बद्धो हवेज्ज तत्तो केणवि हरिऊण इह मुक्को ॥ ४९ ॥
 ता गेण्ह पिए ! एवं होउ अपुत्ताए एस सुह पुत्तो ।
 सोच्चिय नूणं होही सुर-जीवा एस तप्पन्नो ॥ ५० ॥
 गहिऊण तयं नेर-नाह । देवि पत्ताइं नियय-नयरम्मि ।
 काउं वेद्दावणियं पयासियं सयल-लोपस्स ॥ ५१ ॥
 जाओ उ कणगमालाइ गुत्त-गम्माइं संपयं पुत्तो ।
 उच्चिय-समयम्मि विहिय नामं से मयरकेउत्ति ॥ ५२ ॥
 विज्जाहरिद-भवणे एयं वइट्टइ नरिद ! तह पुत्तो ।
 एत्तो य तस्स देवो सयंगभा देवलागाओ ॥ ५३ ॥

चइऊण समुपना एसा सुरसुंदरी महा-नाय ! ।

अह कमसो वदंती एमात्रि डु जांवर्यण पत्ता ॥ ५४ ॥

हरिऊण जेण नीया तइया खयरेण खणदीवम्मि ।

सो य मुळोयण-जग्गे हरिदत्तो आसि से जणओ ॥ ५५ ॥

इय पिच्छ विरूवत्तं भवस्स टुकखागरस्स नर-नाह ।

इच्छइ भोए भोत्तुं जणओ घूवाए सह जाय ॥ ५६ ॥

फालं पिसाय-रूवं तेणेष सुरेण कालवाणेण ।

अवहरिउं विज्जाओ छूढो जलहिम्मि तुह पुत्तो ॥ ५७ ॥

सुरसुंदरिणि त्तो जांय-पंओसो स जाव गयणेण ।

अवहरइ ताव नर-वर ! संजाओ चरण-समओ से ॥ ५८ ॥

तस्स य चुंपस्स एसा पडिया गयणाओ एय उज्जाणे ।

धणदेव-जाणवत्तं पत्तं पुण तुज्ज तणएण ॥ ५९ ॥

जायम्मि जाण भंगे पाविय-फलदो समुद-मच्छम्मि ।

दिट्ठो पियंवयाए अह नीओ तेण स-ट्ठानं ॥ ६० ॥

त जं तुमए पुट्टं तं एयं साहियं नर वरिद ! ।

मिलिहो पुण अंजव य विपाल-समयम्मि सो तुज्ज ॥ ६१ ॥

सोऊण सूरि-वयणं राया सुरसुंदरी य देवी य ।

पत्ता य गुरु-पनीयं परिसा सत्त्वावि संविग्गा ॥ ६२ ॥

तत्तो रत्ता भणिय जाव य पुत्तेण संगमो ताव ।

काहामि तओ सहळं मणुपत्तं तुह पासम्मि ॥ ६३ ॥

एत्थंतरम्मि पणमिय धणदेवो भणइ सुणइह गुहं ।

तइया पट्टी-भंगे जाए घोरम्मि संगामे ॥ ६४ ॥

कणगवईइ बळेणं हएमु नट्टेमु मिल-मुहदेमु ।

कि जायं तुग्हाणं कहवा समणत्तणं पत्तं ? ॥ ६५ ॥

भणियं गुरुणा निमुणमु तइया समरंगणम्मि जुग्घंतो ।

सर-निपर-वरिस-विट्ठारिप-देहो पडिओ धंरा-वट्टे ॥ ६६ ॥

दिट्ठो य तं पएसं समागएणं सुचित्तवेणं ।

खयरेण तेण नाओं मिणेह-सारेण वंयदुटे ॥ ६७ ॥

विहिओ य तस्सणं चिर अंसहि-साम्भओ अहं सत्थो ।

दिन्ना य पवर-विज्जा पुम्बुयगारं सरंतण ॥ ६८ ॥

पन्नती-नामेणं विहिणा सा साहिया मए ताथ ।

तत्तो समागओ हं मिद्धपुगम्मि खयर-जुओ ॥ ६९ ॥

कणगवईइ समेयं सुरहं निद्धाडिऊण देसाओ ।
 सिद्धत्थपुरे जाओ राया हं ताहि धणदेव ! ॥ ७० ॥
 परिवालिऊण रज्जं कइवि ड्ढु वरिसाण कोडि-कोडीओ ।
 अहिसिचिऊण रज्जे जयसेणं नियय-पुत्तमहं ॥ ७१ ॥
 घणवाहण-केवलिणो पय-मूले जाय-तिव्व-सवेगो ।
 पव्वइओ सह पंचहिं सएहिं वर-राय-उत्ताणं ॥ ७२ ॥
 अम्मसिय-साहु-फिरिओ जाओ कमसो य वारसग-विऊ ।
 घणवाहण-केवलिणा अहिसित्तो ताहि सूरि-पए ॥ ७३ ॥
 काऊण य सेलेसि खविउं चत्तारि सेस-कम्माइं ।
 सो अम्ह गुरू पत्तो निव्वाणं भइ ! धणदेव ! ॥ ७४ ॥
 इय सुपंडड्ढु-सूरी जाव य परिकहइ नियय-बुत्तंतं ।
 तावय गयणाहितो एगो खयरो सैमोइज्जो ॥ ७५ ॥
 कय-सूरि-पणामेणं भणियं अह तेण विणय-पणएण ।
 वेयद्दाओ वेद्दावओ अह आगओ तुम्ह ॥ ७६ ॥
 संसिद्ध-सयल-विज्जो पव्वइउमणेण चित्तवेगेण ।
 अहिसित्तो नियय-पए तुम्ह सुओ मयरकेउत्ति ॥ ७७ ॥
 सो खयर-विंद-सहिओ तुम्हाणं पीय-वंदओ एही ।
 इह नयरे अज्जेव य इय तुम्ह पियं निवेरैमि ॥ ७८ ॥
 तव्वयणं सोऊण हरिस-वसूससिय-रोम-कूवेण ।
 दिक्खं अंग-विलगं पभूय-दब्बं च से रत्ता ॥ ७९ ॥
 आणदिया य देवी ओर्यारणयं करेइ खयरस्स ।
 अंगम्मि अमायतं हरिसं सुरसुंदरी पत्ता ॥ ८० ॥
 पणमिय सूरिं राया पुरं पविट्ठो सपरियणो ताहे ।
 आणवेइ कुट्टेवाले सिग्घं नयरे विसोहेह ॥ ८१ ॥
 अषणीय कैयवराओ सिग्घं सौरवह सयल-सरणीओ ।
 मैयणाहि-कुंकुमुमीसिएण नीरेण सिंचेह ॥ ८२ ॥
 विरएह सरस-तामरस-मीस-कुमुमोवयारमणवज्जं ।
 पच्छाइय-नायणाओ करेह वर-दइ-सोहाओ ॥ ८३ ॥

१ निहमावे (H. P. 17. 19) । २ अ युगमम् । ३ इन्द्राणवित् । ४ समो-
 इओ = समवर्त्तनः । ५ वर्यावह = वर्षावनवती । ६ पदपन्दुः । ७ निवेदयामि ।
 ८ १ तथा १ ९ कोटि = नगाम् (H. P. II. 45) । कोट्टवओ = नगराड्डयत्तकः ।
 १० कववती = पुणपुत्ताः (H. P. II. 11) । ११ समारववत्त (H. P. 17. 95)
 १२ युगवाभिः = वापुःरिवा ।

तं मुणि-वयणं सोढं उप्पन्नं मपरकेव-कुमरस्त ।
 जाईसरणं सहसा ईहापोहं करितस्त ॥ ११४ ॥
 सरिऊण य पुब्ब-भवं भणियं कुमरेण एवमेयंति
 हरिऊण काय मुक्का भयवं ! सुरसुंदरी तेण ? ॥ ११५ ॥
 तत्तो मुणिणा भणियं चुपस्त देवस्त तस्त हत्याओ ।
 गयणाओ निवडिया सा पडिया कुमुमायस्वजाणं ॥ ११६ ॥
 हत्थिणपुरम्मि अच्छइ संपइ सा तुज्ज कुमर ! जणणीए ।
 कमलावईइ पासे तत्तो कुमरेण वज्जरियं ॥ ११७ ॥
 किं मह न होइ जणओ एसो जणणीव कणगमालत्ति ।
 तत्तो मुणिणा सिट्ठो सुरावहाराइ-वुत्ततो ॥ ११८ ॥
 अह चित्तवेग-रन्ना भणियं मुणि-वयण-भाविय मणेण ।
 किं कुमर ! तं न मुमरिसि जं तइया देव-मावग्नि ॥ ११९ ॥
 तुमए चिय मह सिट्ठं अवहारिओ पुब्ब-वेरिय-सुरेण ।
 तो चित्तवेग-खयराहिवस्त गेहम्मि वइदिहिसि ? ॥ १२० ॥
 एयं तं संजायं ता पुणरवि पुत्त ! ताओ विज्जाओ ।
 साहेमु, चयसु सोगं नियय-पए जेण ठावेमि ॥ १२१ ॥
 मोत्तूण विसय-संगं भव-भमणुंभंत-माणसा अग्हे ।
 इच्छामो पव्वज्जं निरवज्ज सपयं काठं ॥ १२२ ॥

इय सुरसुंदरि ! जाव य ताओ वज्जरइ ताव सहसत्ति ।
 दमघोस-वंदणत्थं धरणिदो आगओ तय ॥ १२३ ॥
 दट्ठूण मपरकेठं सुइर निज्जाइऊण वज्जरइ ।
 जाणसि कुमर ! सो हं पुब्ब-भवे आसि तुह जणओ ॥ १२४ ॥
 भीमरहो नामेणं मज्ज य अइवल्लहो तुमं आसि ।
 कुमुमावलि-संभूओ कणगरहो नाम पुत्तोत्ति ॥ १२५ ॥
 संजाए उम्माए समारियाए तुमम्मि नैतरिए ।
 निठणं गवेसिओवि इ जाहे संपाविओ न तुमं ॥ १२६ ॥
 ताहे तुह लड्ड-भायं वज्जरहं ठाविऊण रज्जम्मि ।
 वेरग-भाविय-मगो पव्वइओ गुरु समायम्मि ॥ १२७ ॥
 काऊणं पव्वज्जं मोहम्मि मुव-वरो अहं जाओ ।
 सत्त-वालिआयमाऊ तत्तो चेइऊण इह भरहे ॥ १२८ ॥

चंपाए पुर-वरीए रत्नो दहिवाहणस्स भज्जाए ।
 कुमुमसिरीए गम्भे उव्वन्नो दारगत्ताए ॥ १२९ ॥
 जाओ य उच्चिय-समए नामं च कयं पहंकरो मज्झं ।
 एत्थंतरम्मि निहओ मज्ज-पसत्तो पिया मज्झं ॥ १३० ॥
 रज्जाहिलासि-विमलेण मंतिणाऽहिद्वियं सयं रज्जं ।
 नट्टा भएण जणणी ति-मास-जायं ममं चित्तुं ॥ १३१ ॥
 पत्ता विजयपुरम्मी रत्नो संखस्स माउणो पासे ।
 जोव्वण-पत्तो य अहं संखेण समं गओ तत्थ ॥ १३२ ॥
 काऊण य संगामं विमलं हणिऊण समर-मज्झम्मि ।
 चंपाए निय-रज्जे जाओ राया अह ताहे ॥ १३३ ॥
 विमल-तणयावि नट्टा गंतुं नयरम्मि हत्थिसीसम्मि ।
 ओळगिउं पयत्ता जियसत्तुं नाम नर-नाहं ॥ १३४ ॥
 बल-गव्विओ य अहयं समयं हायीहिं तत्थ खेळामि ।
 तेण य मज्झ पसिद्धी जाया सब्बेसु देसेसु ॥ १३५ ॥
 नत्थि पहंकर-तुल्लो महाबलो एत्थ भरह-खित्तम्मि ।
 रुद्धं मत्त गइंदं धरेइ जो एग-वाहाए ॥ १३६ ॥
 रज्जं पभूय-कालं अहपि चंपाइ तत्थ काऊण ।
 सुगुरु-सर्मावे बुद्धो रज्जे ठविऊण निय-पुत्तं ॥ १३७ ॥
 जाओ समणो तत्तो अभिगगहो एरिस्ता मए गहिओ ।
 गुरु-मूले जौजीव मांसं मासाउ भोत्तव्वं ॥ १३८ ॥
 अह अन्नया कयाइवि विहरंतो हत्थिसीसए पत्तो ।
 पारण-दिणे पविट्ठो भिक्खट्टा तत्थ नयरम्मि ॥ १३९ ॥
 अह दिर्त्त-संढ-पडिपेत्थिओ अहं निवडिओ धरा-वट्ठे ।
 हसिओ विमलस्स सुएहिं पाव-कम्भेहिं पुणरुत्तं ॥ १४० ॥
 तं कत्थ बलं संपइ गइंद-पडिपिळ्ळणेक्क-रसियं ते ! ।
 इय भणमाणा ताहे हंतुं उद्दाइया सब्बे ॥ १४१ ॥
 पिइ-वेरं सुमरंता समागया लउड-पत्थर-विहत्था ।
 दट्ठूण य ते कुविओ अहंपि अन्नाण दोसण ॥ १४२ ॥
 घेत्तूण खभमेगं तत्तो उद्दाइओ इय भणंतो ।

१ दारकट्टया = पुत्रत्वेन । २ B युग्मम् । ३ A घेतुं । ४ B युग्मम् । ५ या-
 वधीवम् । ६ मासाइ मासम् = मासान्तरेणेत्यर्थः । ७ B युग्मम् । ८ रत्त-यण्ड-
 परिपीठितः । ९ उद्दाविताः ।

रे ! रे ! सोहस्त बलं खडिज्जइ किं सियालेहिं ॥ १४३ ॥
 जइवि अहं किस-देहो सहवि इ गम्मो न तुम्ह ता होह ।
 खणमेगे संमुहया विउ-मग्ग जेण पेसेमि ॥ १४४ ॥
 हेय-माहिए ते काउं पैच्छायावाओ अणसणं काउं ।
 लज्जाए दुच्चरियं न य ते सिद्धं गुरुजणस ॥ १४५ ॥
 ततो अम्पडिक्कंतो खंडिय-चरणो मओ तओ कुमर ! ।
 लववमो धरणिदो संपइ सो ह इहायाओ ॥ १४६ ॥
 ता मा कुमणु विसायं मए विदिन्नाओ तुज्जा सिग्गंतु ।
 पन्नत्तिमाइयाओ अमहिपाओवि विज्जाओ ॥ १४७ ॥
 इय तव्ययणं सोउं महा-पसाउत्ति जंपिठ कुमरो ।
 कर-कमल-मउल-सोहो पडिओ धरणिद पाएमु ॥ १४८ ॥
 नहर-संदोह-ममनिणण ताएण कय-मदा महिमो ।
 धरणिदो संगत्तो स-डुणं परिपण-ममेओ ॥ १४९ ॥
 विज्जाहर-सहिएणं-महा-विमूर्द्धइ चितयेगण ।
 अहिसित्तो नियय-एए कुमरो तह चितगइणावि ॥ १५० ॥
 अह गवर-चक्कवट्टी जाओ वंपहउ-पत्थए एमो ।
 सयल-खपरेहिं सत्तो दिन्नाओ नियय-धूयाओ ॥ १५१ ॥
 तो भणइ मवरकेऊ न ताव परिणेमि अन्न-कन्नाओ ।
 जाव न सा परिणोया मूया नरवाहण निवसम ॥ १५२ ॥
 तो भणइ भाणुवेगो इण्हि गंतुं कुमरगनयरम्मि ।
 नरवाहणं विमग्गिय वरेमि सुरसुंदरिं तुम्ह ॥ १५३ ॥
 तो भणइ मवरकेऊ एवं मिगंयं कोमु, अम्हेवि ।
 सोयाशुभं घेतु गण्डायो हरियणपुरम्मि ॥ १५४ ॥
 वेदामो एय-शुवले अदिट्ठ-मुन्वाण जगणि-जणवाण ।
 इय मणिण् उणइओ गवणेणं माणुवेगो सो ॥ १५५ ॥
 अह मवरकेउ-राया मणिओ ताएण पुत्त । अम्भेर ।
 किज्जउ विगाळ-ममए सोहण-वेत्ता-मुहकम्मि ॥ १५६ ॥
 जणणि-जणवाण दसुणविय मणिण् सवत्त-मवर-निपेण ।
 अह काउं पाग्गदा तक्कमणम-गमण-मावणी ॥ १५७ ॥
 एण्णेरम्मि अहनवि तायं आणुण्डिउण वेगण ।
 सुरसुंदरि ! तुद पाये पउणि कइणम-मायाया ॥ १५८ ॥

एवं पियेवयाए वयणं सोऊण दास-चेडीहिं ।
 गंतुं रत्तो सिद्धं अह राया हरिस-पडिहत्थो ॥ १५९ ॥
 धर-गीय-विहिय-वाइय-रेण वर-विळय-नट-जुत्तेणं ।
 कय-विविह-कोउएहिं य जणयतो पउर-सखोहं ॥ १६० ॥
 नीहारिओ नयराओ चउरंग-बलेण गय-वराहूढो ।
 सन्वाए विभूर्इए अंतंगेइयाए तणयस्त ॥ १६१ ॥
 विज्जाहर-सेत्तापि इ उम्मिहं ताव गयण-मंगगम्मि ।
 धय-छत्त-चिय-पउर नाणाविह-वाहणारूढं ॥ १६२ ॥
 तम्मज्जे य विमाणं पुरओ धावंत-खयर-संघायं ।
 मणि-मय-खंभ-सणाहं विचित्त-वर-रुवयाइत्तं ॥ १६३ ॥
 खयरेस-मयरकेऊ पुरओ दट्टुण नर-वइं सहसा ।
 अयपरिउ गयणाओ पडिओ पाएमु जणयस्त ॥ १६४ ॥
 अह अमरकउ राया तणय आलिं गिऊण ससिणेहं ।
 आणद-त्राह-सलिलं मुचतो चुपइ सिरम्मि ॥ १६५ ॥
 सैमासिऊण सव्वं जहारिहं पूइऊण खयर-वरं ।
 अह नयरम्मि पविटठो शुच्चतो मामइ-सएहिं ॥ १६६ ॥
 कय-मंगलोववारो पवेसिओ नियय-मंदिरे रत्ता ।
 सेस-खेदराण दिन्ना ज्होचियं पवर आरामा ॥ १६७ ॥
 कइयय-खयर-समेओ नीओ अतेउरम्मि नर वइणा ।
 सुय-दंसणूंमुयाए पडिओ जणणीइ चत्तेणमु ॥ १६८ ॥
 कोमल-करेहिं घेतुं निवेमिओ तीइ नियय-उच्छमं ।
 आलिं गिओ य बहुसो य चुंविओ लत्तिमंगम्मि ॥ १६९ ॥
 आणंद वाह-सलिलं मुचती भणइ वज्ज-घडियं ते ।
 जणणीइ पुत्त ! द्वियय जीवइ जा तुज्ज विरहम्मि ॥ १७० ॥
 तो भणइ मयरकेऊ किं कीरइ भंभ ! विविह-लळियस्त ।
 विहिणो परव्वसाणं जायइ जे एरिसं दुव्वत्त ॥ १७१ ॥
 परियूल-मुत्तिवायलि-विहिंय-चउनरम्मि ताहि ठविऊण ।
 सिंहासणमणवउजं मणि-रयण-पहाहिं विच्छुरियं ॥ १७२ ॥
 तत्युवाविट्टस्त तओ मंगइइ कयाइ तणयस्त ।
 देवाए मुय-संगम हरिस-वसुन्मिज-पुउगए ॥ १७३ ॥
 तं किंवि आसि तइया तेसि तणयस्त संगने सोव्वत्तं ।

जिण-मंदिरेसु विहिया महिमा परमायेण सव्वेसु ।
 जिण-पडिमाणं वत्थाइएहिं विहिया महा-पूया ॥ १९० ॥
 वर-वत्थ-पत्त-कंवळ-असणाईएहिं समण-संघोवि ।
 सव्वोवाहि-विसुद्धेहिं पूइओ परम-भत्तीए ॥ १९१ ॥
 गय-नुरय-पवर-संदण-गामागर-नगर-पट्टणाईयं ।
 दिन्नं सामंताणं जहोच्चियं तत्थ नर-वइणा ॥ १९२ ॥
 अह अन्न-दिणे राया महा-विभूईइ परियण-समेओ ।
 सूरिस्त वंदणत्थं नीहरिओ खयर-सजुतो ॥ १९३ ॥
 अभिवांदिऊण सूरिं अबसेस-तवस्सिणे य सव्वेयि ।
 उवविद्वा, अह गुरुणा कहिओ जिण-देसिओ धम्मो ॥ १९४ ॥
 अह वदिऊण सूरिं देवी कमळावई इमं भणइ ।
 भयवं ! अन्नम्मि भवे आसि कयं किं मए पाव ? ॥ १९५ ॥
 सुय-विरह-जणिय-दुक्खं जस्स वसाओ सुदुस्तहं पत्तं ? ।
 अह केवळिणा मणियं देवाणुपिए ! निसामेसु ॥ १९६ ॥
 जो सोऽवरकंकाए अम्मड-वणिओरि आसि मे कहिओ ।
 मंडण-पभिईण पिये अच्छुत्त-भारिया-सहिओ ॥ १९७ ॥
 सो भमिऊण भवोहं मरु-देसे हरिसऊय-गामम्मि ।
 मेहेरो अज्जुण-नामो इहव भरद्दम्मि उववन्तो ॥ १९८ ॥
 अच्छुत्तावि इ तत्तो भमिऊण भवेसु विविह-रूवेसु ।
 महिळा अज्जुणगस्स उ वंधुसिरी नाम उववन्ना ॥ १९९ ॥
 अवरोप्पर-पिईए किसि-कम्म-रयाण वच्चए कालो ।
 दोणहवि दया-पराणं पयईए तणु-कसायाणं ॥ २०० ॥
 पत्ते पाउस-काले पडिए अह पाणिपम्मि पउरम्मि ।
 निय-पळिहईइ दोहिवि किसि-कम्मं काउमाढत्तं ॥ २०१ ॥
 तत्थ य एगो कैमलो सगम्म-हरिणीए संगओ वसइ ।
 पळिहइ-परिपेरंते चरइ तणं तीइ सजुत्तो ॥ २०२ ॥
 अह अन्नया पविट्ठं खित्ते दट्टूण हरिण-जुयळं सं ।
 अज्जुणओ हकंतो चलिओ नीसारणट्टाए ॥ २०३ ॥
 अज्जुण-भएण हरिणी गुरु-हारा वेग-धाधिया सहसा ।
 संजाय-पसव-समया निर्धणा-विहळंघळा पडिया ॥ २०४ ॥

१ विता । २ मेहेरो = ग्रामप्रवरः (H. D. VI. 121) । ३ कृषिकर्मरतयोः ।
 ४ पानीयं = जलम् । ५ कमलो = हरिणः (H. D. II. 54) । ६ निवेषम्
 (H. P. IV. 134) । ७ गुरुभारा । ८ वेदनाविह्वला ।

नट्टो सारंगोवि हु पुणो पुणो अञ्जुणं निरुर्वितो ।
 दइया-विओग-विहुरिय-हियओ गुरु-सोय-संतत्ता ॥ २०५ ॥
 करुणा-परेण नीया हरिणीवि हु अञ्जुणेण निय-ठाणं ।
 सीयलं-जलेण सिता मुच्छा-विरमे पसूया य ॥ २०६ ॥
 जायं कोड्ढावणयं हरिण-सिलिबं^१ तु मुदड-सहावं ।
 हरिणीइ वट्टियं तं दिनो य यणो तआं तस्स ॥ २०७ ॥
 दट्टूण तं सुखुवं विलास-सुसिणिद्ध-नयण-सोहिल्लं ।
 बंधुसिरिए भणियं मह होइ खिल्लणं एयं ॥ २०८ ॥
 तत्तो य वाम-पाए बद्धं तं कोमलाइ रञ्जुए ।
 हरिणीवि विगय-वियणा भएण नट्टा तयं मोत्तुं ॥ २०९ ॥
 मिलिया कमलस्स तभो पुणो पुणो एइ तम्मि ठाणम्मि ।
 सिमु-नेहाओ, न पुणो अल्लियइ भएण सा तत्थ ॥ २१० ॥
 उब्बिग्ग-मणा यरई सिलिब-नेहेण^२ विमण-दुम्मणिया ।
 न चरइ तणं न य पियइ पाणियं भमइ खिज्जती ॥ २११ ॥
 बीय-दिणंवि हु हरिणिं दुखुद्धल्लतिं तहेव दट्टूणं ।
 जाय-करुणाए मुक्को स सिलिबो बंधुसिरियाए ॥ २१२ ॥
 अह सो बंधण-मुक्को गंतुं माऊण सभय-नेहाए ।
 मिलिओ दट्टूण तयं सारंगी निब्बुया जाया ॥ २१३ ॥
 मज्झिम-गुण-सजुत्तो दया-पभावाओ अञ्जुणो तत्तो ।
 मरिऊण समुप्पन्नो एसो राया अमरकेऊ ॥ २१४ ॥
 बंधुसिरिावि हु तत्तो निवद्ध-मणुयाउया मया पच्छा ।
 इह उप्पन्ना भदे ! देवी कमलावई तं सि ॥ २१५ ॥
 जाया य तुम्ह दोण्हवि पुव्व-भवव्भासओ गरुय-पीई ।
 जीव-दया-करणाओ विउला भोगा समणुपत्ता ॥ २१६ ॥
 कमलो हरिणीए समं विओइओ जं च तत्थ खणमेयं ।
 तक्कमुदया रन्नो जाओ तुम्हं सह विओगो ॥ २१७ ॥
 जं च कओ एणीए विरहो लीविणं अट्ट-पाहरिओ ।
 तत्थ य तए निवद्धं कम्मं सुय-विरह-दुक्कम-फले ॥ २१८ ॥
 उदयाओ तस्स जाओ विरहो तणएणं जाय-मेत्तेण ।

१ कोदववर्गकम् । २ मिलिबो = मिश्रः (N. P. 10) । ३ सततम् । ४
 भ्रमन्ताम् । ५ निर्दिता = मुक्तिता । ६ B^१ लाइ । ७ विद्योत्रियः । ८ एणी =
 हरिणी । ९ जीवो = बालः (H. D. VII, 22) । १० अष्टप्राहरिकः = अष्टप्रहर-
 मानः ।

खीणं च तयं संपद् अट्टहिं लक्खेहिं वरिसाणं ॥ २१९ ॥
 खणमित्त-संचियंपि हु देइ विवागं सुदाह-कालीयं ।
 सुहमसुहं वा कम्मं भाव-विसेसेण जीवाण ॥ २२० ॥
 इय नाऊण विवागं पमाय-निव्वत्तियस्स कम्मस्स ।
 दूरेण कम्म-बंधस्स कारणं मुपह जत्तेण ॥ २२१ ॥
 इय गुरु-वयणं सोउं परिसा सन्वावि तन्थ संविग्गा ।
 दिक्खाभिमुही जाया भाया संसार-दुक्खाण ॥ २२२ ॥
 नरवइ-देवीण पुणो विसुद्ध-लेसाहिं वट्टमाणण ।
 जायं जाई-सरणं ईहापोह करेताण ॥ २२३ ॥
 सुमरिय-पुन्व-भवाण आगय-सवेग-भाविय-मणाण ।
 चरणावरण-खयाओ संजाओ चरण-परिणामो ॥ २२४ ॥
 ततो य अमरकेऊ पुत्तं अहिसिचिऊण रज्जेम्मि ।
 तक्कालुचियं काउं करणिज्जं तिब्ब-संवेगो ॥ २२५ ॥
 अणुसासिऊण पुत्तं आपुच्छित्ता य परियण सयळं ।
 कमलावइए सहिओ पव्वइओ गुरु-समीवम्भि ॥ २२६ ॥
 सिरिदेव निय-पुत्तं कुडुंब-चिताए सट्टवेऊण ।
 रन्ना सह पव्वइओ धणदेशो मारिया-सहिओ ॥ २२७ ॥
 खयरोवि चित्तवगो चित्तगइ-प्पमुह-खयर-संजुतो ।
 निव्विन्न-काम-भोगो पव्वइओ सूरि-पासम्मि ॥ २२८ ॥
 खयरीवि कणगमाला पव्वइया सूरि-वयण पडिबुद्धा ।
 सहिया पियं गुमजरिमाईहिं पभूय-खयरीहिं ॥ २२९ ॥
 नरवाहणावै राया रज्जं दाऊण मयरकेउरस्स ।
 पव्वइओ पय-मूले केवल्लिणो सुप्पइट्टस्म ॥ २३० ॥
 रत्ता सह पव्वइया खयर-नरिदाण दस सहस्ताओ ।
 कमलावइ-पमुहाणं वीस-सहस्ताइं महिलाण ॥ २३१ ॥
 इय तीस-सहस्ताइं समयं पव्वावियाइ केवल्लिणा ।
 सनिहिय-देवयाए उवणीयं तेसिं मुणि-लिगं ॥ २३२ ॥
 ता मणइ मयरकेऊ चरणं पडिबज्जिउं असत्तो म्हि ।
 गिहि-पौउगं धम्मं ता मयन्नं ! अम्ह साहेसु ॥ २३३ ॥
 मणिय गुरुणा निस्तुणसु थूलग-जीवाण निरवराहाण ।
 निसिरंति जे न दंड तेवि हु पावित्ति निव्वाणं ॥ २३४ ॥

हृदयेसर-विरडय-सुबोह-गाहा-समूह-रम्माए ।
 ल्जने-देस-विसहर-पममग-जल-भंत-भूयाए ॥ २४९ ॥
 च्चिंवे इ सुपरहाहिव-चारितासेरणो परिसंगतो ।
 सुपुंदरी-कहाए पंनरसो इह परिच्छेओ ॥ २५० ॥

॥ पञ्चदशः परिच्छेदः समाप्तः ॥

एषा पि मयरकेऊ परिणिता सुपर-दिन्नं-फन्नाओ ।
 छउग नह-यराणं जहोचियं गाम-नगराई ॥ १ ॥
 बाणा-निरेसको काठममेसद्ध-भरह-रायाणो ।
 बीसत-देस-विसरं विहाय गय-डमर-चोर-मयं ॥ २ ॥
 वतुंग-धवल-मगहर-चेइय-भयणेहिं माडियं काउं ।
 कारिय-देस-समुम्भव-गामागर-नगर-संदोहे ॥ ३ ॥
 कर-भर-सुंक-विमुकं सावय-विसरं करितु नीसेसं ।
 ठोछाइता सब्बे जिण-सासण-संच-पडिणीई ॥ ४ ॥
 भक्केउलियं च विहारं विचारिता मुणि-जणस्स देसेसु ।
 ताहम्मिय-वच्छल्ले निय-सामंते निआइतां ॥ ५ ॥
 काउं संचागाणइं विवह-रूवाइं ठाण-ठाणेसु ।
 दिजंत-जंतु-परियय-समत्य-वर-वत्यु-सत्याइं ॥ ६ ॥
 पाउइ रज्जमणवज्ज-कज्ज-पेय-पालाणिक-वावारं ।
 कय-धुइ-भेइ-उल्लुंठ-वंठे-कय-उग्ग-निग्गहणं ॥ ७ ॥
 पग-अण-जणिय-तोसं वसीकयासेस-सत्तु-संताणं ।
 भाणांदिय-जिवे-सत्यं कय-सुत्थ-समत्य-दुग्ग-पहं ॥ ८ ॥
 इय मयरकेउ-रत्तो सुरसुंदरि-पमुह-देवि-सुत्तसं ।
 धम्मय-काम-सारे विसय-मुहं अणुहवंतसं ॥ ९ ॥
 कइयावि इ जिण-मवणे निम्मल-पसरंत-दस-दिति-मैऊहे ।
 विमल-सिला-यल-घडिए मचीए कारयंतरसं ॥ १० ॥
 अन्नो-न-वन्न-कलिए निम्मउ-मणि-रयण-हेम-निम्मविए ।

थूलमसच्चं भासं मण-वद्-कारहिं जे न कल्पेति ।
 सुर-मणुएसर-सोक्खं भोत्तुण वयंति ते मोक्खं ॥ २३५ ॥
 थूलमदत्तं वग्जति जे सया तिविह-करण-जेगेहिं ।
 सन्वत्थक्खय-वित्ता होऊण वयंति ते सिद्धिं ॥ २३६ ॥
 सतोसो स-कलत्ते अहवा पर-दार-वग्जणमुदारं ।
 काउं सुरंगणाओ भोत्तुण वयंति निव्वाणं ॥ २३७ ॥
 इच्छा-परिमाणं सेविऊण लद्धूण विउल-रिद्धोओ ।
 देव-नरेसर-भावे कमेण गच्छंति निव्वाणं ॥ २३८ ॥
 एमाइ-वित्थेरेणं गिहि-धम्मं साहियम्मि केवल्लिणा ।
 तो मणइ मयरकेऊ होमि समथो इमं काउ ॥ २३९ ॥
 तत्तो य गुरु-समावे सुरसुंदारे-मयरकेऊ-पमुहेहिं ।
 सम्मत्ते-रपण-मूलो सावग-धम्मो पैवन्नोत्ति ॥ २४० ॥

अह चित्तवेग-पमुहा मुणिणो सुरिस्त पाय-मूळम्मि ।
 गहणासेवण-रुदं सिक्खं अम्भसिउमाढत्ता ॥ २४१ ॥
 कमलावद्-पमुहाओ अग्जाओ सुव्वयाइ-गणिणीए ।
 पासम्मि साहु-किरियं सिक्खंति पढंति अंगोइ ॥ २४२ ॥
 छट्ठम-दसम-दुवालसाइं विविहं तवं पकुव्वंति ।
 विणयं गुरूण सम्मं वेयावच्चं च सम्भेदि ॥ २४३ ॥
 अह चित्तवेग-मुणिणा चोइस-पुव्वाइं तथ पट्टियाइं ।
 भिन्नक्खर-पुव्वधरो जाओ अचिरेण कालेण ॥ २४४ ॥
 अह सुप्पइरूठ-सूरी सुरिं ठविऊण चित्तवेग-मुणि ।
 कय-अणसणो महणा निव्वाणमणुसरं पत्तो ॥ २४५ ॥
 अह चित्तवेग-सूरी गामागर-नगर-मंडियं वसुहं ।
 विहरइ सुप्पट्टिवद्धो बोहितो भविय-जण निवर ॥ २४६ ॥
 अग्जावि कणगमाला सुव्वय-गणिणीए साग-पत्ताए ।
 अहिसित्ता मैयहरिया साहुणि-गण-बहु-मया तथ ॥ २४७ ॥
 बोहितो भव्य-लोयं तव सूसिय-तणू चैत-नीसेस-रागो
 सैग्जाणहद्धो मुणाणं स-समय-विहिणा सैरणोइं करितो ।
 सूरीसो चित्तवेगो समण-परिवुट्ठो देसयंते जणाण
 धम्मं तित्थेसरुत्तं विहरइ वसुहं संजमुग्जोय-शुत्तो ॥ २४८ ॥

१ कल्पयन्ति = रचयन्ति । २ प्रपन्नः = अर्हः इति । ३ द्वादशान्तिल्लभैः ।

४ भिन्नासरे = विविच्यूनम । ५ B नीइ । ६ महत्तरा (M. P. 4) । ७ वत्तो =
 व्यक्तः । ८ छट्ठानासुदः । ९ आरणादीन् । १० परिदुष्टो = परिदुष्टः ।

सयणीयमि पसुतो सुरप-सुहं सेविऊण खगमेगं ।

पदिबुद्धए सुरसुंदरीइ अह नर-वई भणिओ ॥ ४० ॥

पिययम ! ताव खणंतरमच्छामो विबुह-जण-विणोएण ।

सा वडसु किंचि पण्होत्तरंति, अह नर-वई मणइ ॥ ४१ ॥

को जाइ नेहे, अहिलसइ कि जणो, फरथ वच्चइ सेंसको ? ।

पइदियहं सइ कम्मि व सुरसुंदरि ! सलहिज्जए पीई ? ॥ ४२ ॥

सुरसुंदरीइ भणियं तंतावळियं कहेसु मण दइय ।

मणइ निवोऽतीतं ते, लद्धं देवीइ 'धी-सं-भे' ॥ ४३ ॥

भणियं रत्ता तुरियं लद्धं पण्होत्तरं इमं देवि ! ।

ता मणसु तुमं संपइ देवीए ताहि संलत्तं ॥ ४४ ॥

को तीसोए पढमो कम्मि व राया विणस्सइ विणट्ठो ।

किं संकयं बोलीणं फरस व दइओ तुहं नाह ! ? ॥ ४५ ॥

धामंतिज्जउ लळी का या गेयम्मि सेंसरा होइ ।

तुमए विदिन्न-पण्होत्तरस्स तंतावळी का वा ? ॥ ४६ ॥

भणियं रत्ता अब्बो ! देवी पण्होत्तरेसु अइकुसला ।

जं तंतावळियावि हु विहिया पण्होत्तर इत्ति ! ॥ ४७ ॥

वेत्थं दुहाणुलोमेण तह य पडिलोमओ मवे वत्थं ।

अणुलोमेण संपत्थं चउह फयं देवि ती-त्ते-त्ते ॥ ४८ ॥

पुनो रत्ता भणियं:—

किं सव्व-जणो इच्छइ सक्कंदण-पहरणं च बोहेसु ।

पहिएहि किं य धेप्पइ साहिज्जउ देवि ! एयंवि ! ॥ ४९ ॥

सुरसुंदरीइ भणियं पवद्धमाणवसरं इमं देव ! ।

'सं-भ-त्त'मुत्तरमेत्थं रत्ता भणियं विए ! मणसु ॥ ५० ॥

१. १. ०. १. २. प्रद्योत्तरमिति । ३. प्रद्योत्तरमिति । ४. प्रद्योत्तरमिति । ५. प्रद्योत्तरमिति । ६. प्रद्योत्तरमिति । ७. प्रद्योत्तरमिति । ८. प्रद्योत्तरमिति । ९. प्रद्योत्तरमिति । १०. प्रद्योत्तरमिति । ११. प्रद्योत्तरमिति । १२. प्रद्योत्तरमिति । १३. प्रद्योत्तरमिति । १४. प्रद्योत्तरमिति । १५. प्रद्योत्तरमिति । १६. प्रद्योत्तरमिति । १७. प्रद्योत्तरमिति । १८. प्रद्योत्तरमिति । १९. प्रद्योत्तरमिति । २०. प्रद्योत्तरमिति । २१. प्रद्योत्तरमिति । २२. प्रद्योत्तरमिति । २३. प्रद्योत्तरमिति । २४. प्रद्योत्तरमिति । २५. प्रद्योत्तरमिति । २६. प्रद्योत्तरमिति । २७. प्रद्योत्तरमिति । २८. प्रद्योत्तरमिति । २९. प्रद्योत्तरमिति । ३०. प्रद्योत्तरमिति । ३१. प्रद्योत्तरमिति । ३२. प्रद्योत्तरमिति । ३३. प्रद्योत्तरमिति । ३४. प्रद्योत्तरमिति । ३५. प्रद्योत्तरमिति । ३६. प्रद्योत्तरमिति । ३७. प्रद्योत्तरमिति । ३८. प्रद्योत्तरमिति । ३९. प्रद्योत्तरमिति । ४०. प्रद्योत्तरमिति । ४१. प्रद्योत्तरमिति । ४२. प्रद्योत्तरमिति । ४३. प्रद्योत्तरमिति । ४४. प्रद्योत्तरमिति । ४५. प्रद्योत्तरमिति । ४६. प्रद्योत्तरमिति । ४७. प्रद्योत्तरमिति । ४८. प्रद्योत्तरमिति । ४९. प्रद्योत्तरमिति । ५०. प्रद्योत्तरमिति । ५१. प्रद्योत्तरमिति । ५२. प्रद्योत्तरमिति । ५३. प्रद्योत्तरमिति । ५४. प्रद्योत्तरमिति । ५५. प्रद्योत्तरमिति । ५६. प्रद्योत्तरमिति । ५७. प्रद्योत्तरमिति । ५८. प्रद्योत्तरमिति । ५९. प्रद्योत्तरमिति । ६०. प्रद्योत्तरमिति । ६१. प्रद्योत्तरमिति । ६२. प्रद्योत्तरमिति । ६३. प्रद्योत्तरमिति । ६४. प्रद्योत्तरमिति । ६५. प्रद्योत्तरमिति । ६६. प्रद्योत्तरमिति । ६७. प्रद्योत्तरमिति । ६८. प्रद्योत्तरमिति । ६९. प्रद्योत्तरमिति । ७०. प्रद्योत्तरमिति । ७१. प्रद्योत्तरमिति । ७२. प्रद्योत्तरमिति । ७३. प्रद्योत्तरमिति । ७४. प्रद्योत्तरमिति । ७५. प्रद्योत्तरमिति । ७६. प्रद्योत्तरमिति । ७७. प्रद्योत्तरमिति । ७८. प्रद्योत्तरमिति । ७९. प्रद्योत्तरमिति । ८०. प्रद्योत्तरमिति । ८१. प्रद्योत्तरमिति । ८२. प्रद्योत्तरमिति । ८३. प्रद्योत्तरमिति । ८४. प्रद्योत्तरमिति । ८५. प्रद्योत्तरमिति । ८६. प्रद्योत्तरमिति । ८७. प्रद्योत्तरमिति । ८८. प्रद्योत्तरमिति । ८९. प्रद्योत्तरमिति । ९०. प्रद्योत्तरमिति । ९१. प्रद्योत्तरमिति । ९२. प्रद्योत्तरमिति । ९३. प्रद्योत्तरमिति । ९४. प्रद्योत्तरमिति । ९५. प्रद्योत्तरमिति । ९६. प्रद्योत्तरमिति । ९७. प्रद्योत्तरमिति । ९८. प्रद्योत्तरमिति । ९९. प्रद्योत्तरमिति । १००. प्रद्योत्तरमिति ।

आमंतिग्जड लच्छी कथ वसंताण नासए बुद्धी ।
 कथ न नासइ सुहडां विषयम ! साहेसु एवं मे ॥ ११ ॥
 भणियं रत्ना सुंदरि ! पडिलोमं वड्डमाण-वन्नमिणं ।
 'सं-गा-मे' इति, तत्तो, रत्ना भणियं पिए ! भणसु ॥ १२ ॥
 किं घड पुन्न-चंदो, किंवा इच्छंति पौमरा खित्ते ।
 आमंतसु अंत-गुणं किंवा सोक्खं पुणो सोक्खं ? ॥ १३ ॥
 ददूट्ठण किं विस्सइइ कुसुम-वणं जणिय-जण-मणाणंदं ।
 कह पु रामिग्जइ पढमं पर-महिला जार-पुरिसेहिं ? ॥ १४ ॥
 सुरसुंदरीइ चित्तिव भणियं एवंपि जाणियं देव ! ।
 दुवत्थं दु-समत्थं उत्तरमेत्थं 'सं-सं-कं' ते ॥ १५ ॥
 इय पण्हेत्तर-भिदण-करणिक-रसाणवग्ग-हिययाण ।
 देवी-निवाण तहियं समागओ कसिण-गुरु-सप्यो ॥ १६ ॥
 अह पुन्न-वेरिणवि सप्येणं तेण दोण्णिवि जणाइं ।
 दुदूठेण पट्ठि-देसे ददूठाइं गरुय-रोसेण ॥ १७ ॥
 सप्यो सप्योत्ति प्यंपिरीइ देवीइ कलयलं सोच्चा ।
 अह खग-वग्ग-हत्था समागया अंग-रक्खा सं ॥ १८ ॥
 मुयगोवि हु भय-संभम-वेविर-देहो कयावराहोत्ति ।
 नासंतो हणिकुणं खंडा-खंडीकओ तेहिं ॥ १९ ॥
 तयणंतरमुच्छलिओ महत्त-कोलाहलो परियणस्त ।
 समयं चिय निव-देवी-देह-दृठिय विस-वियारेण ॥ २० ॥

६ओ ।

वाह्मिपंति पहाणा गारुडिया गारुडेसु पत्तदळा ।
 कीरांत मंत-जावा औणाविग्जंति मूलीओ ॥ ११ ॥
 अभिमंतिय-तोएणं दिज्जंतच्छिन्न-सलिल-धाराओ ।
 वज्जंति कंडैयाइं पउणीकीरति अंगघाई ॥ १२ ॥

१ मे = हे लक्ष्मि ! (A. G. II.), ग्रामे, संग्राम, इत्यर्थः । २ वामरो =
 बुद्धम् । ३ अन्ते पुरयंसा तम्, संगणमित्यर्थः । ४ विषदइ = विरुषति । ५ दि-
 व्यंसात् । ६ द्विः समस्तम् । ७ ससं = (शशम् - हरिणम्) कं (जलम्) ; स !
 (संगण ! इत्यर्थः) सं (सं = सुखम्) कं (कं = सुख A. B. I.) ; ससंकं (शशा-
 इम्) ; ससंकं (शशइम्) । ८ प्रजस्विभ्याः । ९ खण्डलण्डीकृतः । १० वाह्मिपंति
 = व्याहृियन्ते (B. P. IV. 253) आह्वयन्ते (M. P. IV. 258) इत्यर्थः । ११
 आनाप्यन्ते । १२ दिज्जंति + अच्छिन्नं = दिज्जंतच्छिन्नं । १३ कण्टकानि = अशुभ-
 विशेषरूपाणि । १४ अंगघानि = औषधानि ।

इय गार्हीडय-सणाहे नहयर-निवहम्मि आउलीभूए ।
 घय-सित्तैव्य हुंवासे पबलीभूए विस-वियारे ॥ ६३ ॥
 नर-नाहो अब्वत्तं दिव्व-मणि आणहत्ति भणमाणो ।
 पिकखंताणं खयराण तत्थ जाओ विगय-चिट्ठो ॥ ६४ ॥
 एत्थंतरम्मि विजाय-वइयरा राट्ठो पिया भणिणी ।
 पभणइ पियंवया वच्च वच्च लहु बाहुवेग ! तुमं ॥ ६५ ॥
 गंतूण भाणुवेगस्स नंदणं चंदवेग-खयरेसं ।
 मह वयणेण मगसु नयरे सिरि-बुंजरावत्ते ॥ ६६ ॥
 मणसु य जो सो विउजा-पसाहणुज्जएण रक्खट्ठो ।
 तुमए नीओ पुब्बि दिव्व-मणी मह समीवाओ ॥ ६७ ॥
 सो ढोइज्जउ सिग्घ इय भणिओ सो गओ तुरिय-वेगो ।
 गंतुं खणंतराओ समागओ चंदवेगेण ॥ ६८ ॥
 खयरेण समं ताहे मणि-सलिल-पयाण-पुव्वयं विहियं ।
 नीसिस-विस-विगारण वज्जिय जुवलयं जुगवं ॥ ६९ ॥
 तुट्ठो नहयर-वग्गो पियंवया तह य परिण-समग्गा ।
 रायावि भय-सरूवं चित्ततो आगओ नगरं ॥ ७० ॥

अविय ।

एत्तो तत्तो विविहावयाहिं विप्यंत-जीव-साराणं ।
 सरणं नत्थि जियाणं जिणिद-धम्मं पमोत्तूण ॥ ७१ ॥
 सूल-अहि-विस-विमूदय-पाणिय-सत्थग्गि-संभमेहिं च ।
 देहंतर-संकमणं करेइ जीवां मुहुसेण ॥ ७२ ॥
 ता एरिसम्मि चवलम्मि जीविए विसय-मोहिया जीवा ।
 मोह-महा-गह-घत्था तहवि डु धम्मं पमायेत्ति ॥ ७३ ॥
 अह नहयर-निवहणेणं घोलीणा आवयत्ति तुट्ठेणं ।
 गयपुरमागतूणं वक्खावणयं कयं रन्नो ॥ ७४ ॥

सुर-सुंदरीवि देवी दियहं तं चैव पढमयं काउं ।
 गम्भयई संजाया निन्नेहा नियय-दइयम्मि ॥ ७५ ॥

अविय ।

जह जह वड्ढइ गम्भो तह तह देवीवि गम्भ-माहप्या ।
 निट्ठूर-हियया चित्तइ मारमि निक्कं स-हत्थेण ॥ ७६ ॥

उजो ।

आमासियावि रूसइ निट्ठूरमुल्लवइ नेच्छए भोगं ।

दशोऽभिउडि-भीमा दिट्टुम्मि परम्मुहा ठाई ॥ ७७ ॥
 तं विवरीय-सख्वं दट्टूण पियंवया भणइ भदे ! ।
 कास तुमं निन्नेहा चहु मन्नसि नेव रायाणं ? ॥ ७८ ॥
 सुरसुंदरीइ भणिय दोसण इमस्स पाव-ग्ग्भस्स ।
 मह मैइइ पैओसो उणउजइ पाव-क्कम्माए ॥ ७९ ॥
 तां गंतुं नर-वइणो साहिउजसु जेण अन्नहाभावं ।
 न करेइ मज्ज उवरिं विवैलिय-नेहं ममं ददट्टु ॥ ८० ॥
 अन्नं च भणसु दइयं दट्टुव्या नेव पाव-क्कम्मा है ।
 जाव न जाइ पसवो पैवय-ग्ग्भस्स गग्ग्भस्स ॥ ८१ ॥
 गंतुं पियंवयाए सिद्ध सख्वंपि मपरफेउस्स ।
 तं सोउं रायाणि इ विमिहिय-चित्तो इमं भणइ ॥ ८२ ॥
 अब्बो ! जा मह विरहं देवी निमित्तंपि सोडुमसमत्था ।
 सा गग्ग्भस्स पभाया अदसणं निट्टुरा महइ ॥ ८३ ॥
 तां किं न होज्ज सो चिय पुब्ब-विरुद्धो सुबंधु-जीवोऽयं ।
 भवियव्वया-वसेणं उयवन्नो देवी-कुच्छीए ? ॥ ८४ ॥
 एमाइ चित्तयंतो देवीए अदिन्न-दंसणो राया ।
 निय-वइरिय-संकाए जावच्छइ दूमिओ चित्ते ॥ ८५ ॥
 ताव य देवि दट्टुं अमुहज्जवसाय-दारुण रन्तो ।
 मग्ग्ने पिय-मिस्ता इव साम-मुहा से थणा जाया ॥ ८६ ॥
 नर-वर-वर-मुह-संगम सुह-त्रिरहुक्कंठियं देवीए ।
 उज्जिय साम-च्छाय गड-यलं पंडुरं जाय ॥ ८७ ॥
 सख्वेहिनि गरुयत्त पत्तं न मएत्ते लद्ध-पत्थावं ।
 विरिथरिय से उदर नर वइणो वेरि-उग्गमणे ॥ ८८ ॥
 दट्टूणव उदरस्सवि गरुयत्तं जाय तिब्ब-अभिमाणं ।
 वडइ नियव-विंबं मा जिणिउज्जति चित्ताए ॥ ८९ ॥
 कमसो पसवण-समए संपत्ते सैसहरम्मि मूलत्थे ।
 पाव-ग्ग्हावलोइय-लग्गे लगाइ विट्ठीए ॥ ९० ॥
 सुरसुंदरी-पसूया महया किच्छेण दारयं ताहे ।
 हित्थ-हियएण रत्ता बाहरिओ पवर-जोइसिओ ॥ ९१ ॥

१ बलात् (N. P. 48) । २ प्रदोषः = प्रदोषः (N. P. 3) । ३ विगलितं =
 विघटितम् । ४ पापगर्भस्य = पापसहितस्य । ५ दूमिओ = दूरः (M. P. IV. 23) ।
 ६ सुदो = शुभः । ७ सुहं = सुप्रम् । ८ विस्वृतम् । ९ B जिणियज्ज^० जाप्ये = मा
 जितं मूलमहमित्यर्थः । १० वराधरे^० । ११ विट्ठिः = मन्त्रः । १२ हित्तो = प्रसन्नः
 (M. P. II. 136) ।

पुट्ठो य कहसु तणयस्त गुण-गणं एयस्त समय-जायस्त ।
 घूणिय-सिरेण तेणवि भणियं नर-नाह ! निमुणेसु ॥ ९२ ॥
 एरिस-समए जाओ जणयस्त न सुंदरी हयइ बालो ।
 बह्दंतो पिठ-गेहे हणइ कुलं राय-लच्छि च ॥ ९३ ॥
 देव ! न र्हसेयव्यं जाव तुमं नेव पेच्छसे एयं ।
 तावच्चिय तुह कुसलं पाणाणवि संसओ दिट्ठे ॥ ९४ ॥
 रत्ता भणियं भदय ! को कोवो एत्थ वत्थु-परमत्थे ।
 सत्थ-समत्थिय-मज्जत्थ-तत्त बुद्धीहिं कहियम्मि ? ॥ ९५ ॥
 कय-उंवरारम्मि गए स-दूठाणं अहं निवेण वाहिता ।
 भणिया सुहासणत्था पियंवया सोय-सविएण ॥ ९६ ॥
 पढम-मुय-जम्म-दियहे हरिसो किर होइ जणाणि-जणयाणं ।
 तं पुण दिव-वसेणं अहं भन्नारिसं जायं ॥ ९७ ॥
 ता भदे ! तं गच्छसु बालं घित्तूण धांथि-संजुत्तं ।
 निय-सोसुरए सिग्घं बुद्धिं तत्थेव नेयव्यो ॥ ९८ ॥
 तीए तहत्ति भणित्तं नीओ सुरनंदणम्मि नपरम्मि ।
 सिट्ठो तन्वुत्ततो खपराहिव-नियप-दइयस्त ॥ ९९ ॥
 जलणप्पह-खपराहिव-पिय-भज्ज-चित्तलेह-तणयस्त ।
 जलकंतस्त उ सव्वो तेणवि बहू भनिया एसा ॥ १०० ॥
 ताहे जलकंतेणवि जम्मण-महिमाइ-सपल-कायव्यं ।
 काऊण कयं नामं सुह-दियहे मयणवेगोत्ति ॥ १०१ ॥
 कमसो पवद्धमाणो पत्तो सो जोव्वण मयणवेगो ।
 अविणीओ दुस्सीलो अकच्च-निरओ कयव्यो य ॥ १०२ ॥
 जलकत-खपर-पुत्तो कंचणदेवीइ गम्म-संभूओ ।
 जलवेगो से भित्तो जाओ सहपट्ठिय-रमित्ति ॥ १०३ ॥
 सुरसुंदरीइ कइयावि सीइ-मुमिणेण सुरओ तणओ ।
 उप्पन्नो धीओवि य सुह-तिहि-जत्तत-जोगम्मि ॥ १०४ ॥
 एवेण अणंग-समो सुरो चार्इ पियंवओ दग्गो ।
 नामेणऽणंगरेऊ पुविणीओ जणाणि-जणयाण ॥ १०५ ॥
 कमनो जंघरज-पत्तो सुराय-पयम्मि टाविओ एतो ।
 साहिय-विज्जो वियरइ इत्ताए मरर-नपरं ॥ १०६ ॥

१ B °वगार°, 'देवत' इति धारः । २ अट्ठ = अट्ठय SEE NOTE P. 373 ।

३ अग्गः इत्तम् । ४ धारी = धारी । ५ धाट्ठारं = धाट्ठारएरम् । ६ B पुग्गम् । °

अट्ठारानरः । ७ कलणः । ८ °ए ।

महु-मासे संपत्ते रायां अंतैउरण संजुतो ।
 अट्ठाहिय-माहिमट्ठा पत्तो वेपइद-कुडम्मि ॥ १०७ ॥
 महया विच्छेइणं पत्ता वेपइद-वासिणो खयरा ।
 गंधव्य-नइ-पउरा वट्टइ अट्ठाहिया जाव ॥ १०८ ॥
 ताव य गंगावचाउ आगया खयर-नियर-परियरिया ।
 वर-रूववई कन्ना अणंगवेगत्ति नामेण ॥ १०९ ॥
 दिट्ठा सा जुवरन्ना तीएत्ति सिणिद्ध-दिट्ठि-पाएण ।
 विद्धो अणंग-वाणेहिं शक्ति आयल्लयं पत्तो ॥ ११० ॥
 पुच्छइ अणंगकेऊ वसंतनामं वैयसिय, भइ ! ।
 कस्सेसा वर-त्रिलया कस्म व धूया ओ किंनामा ? ॥ १११ ॥
 मणियं वसंतएणं गंगात्रचम्मि आसि वर-राया ।
 सिरि-गंधवाहणोत्ति य माहिल्ला मयणावली तस्स ॥ ११२ ॥
 तीए य तिण्णि तणया पट्ठो नहवाहणो, मयरकेऊ ।
 तइओ य मेहनाओ विज्ज बल-गब्बिआ सूरा ॥ ११३ ॥
 पिउणा सह पव्वइए ज ए नहवाहणं, मयरकेऊ ।
 जाओ राया सोवि य विषणं विज्ज पसाहितो ॥ ११४ ॥
 पिउणा तुज्ज पमाएण मारिआ छिन्न-वेस-जालीए ।
 गुरु-करुणाणुगएण तुह पिउणा ठाविओ रउजे ॥ ११५ ॥
 एसो उ मेहनाओ, दिन्नाणि पभूय-गाम-नवरणि ।
 चित्तागइ-खयर धूया दिन्ना पउमोवरा पयरा ॥ ११६ ॥
 तीए एसा धूया कन्ना नामेण मयणवेगत्ति ।
 एयं च कुमर ! मग्गइ पियंयमाए पियवमस्स ॥ ११७ ॥
 जलकंतस्स उ पुत्तो कंचणदेवीइ कुच्छि-सभूओ ।
 जलवेगो, किं दिन्ना नवात्ति सम्मं न याणामि ॥ ११८ ॥
 इय सोऊण कुमारो वज्जरइ वसंत ! सुणसु मह वयणं ।
 एयं कन्ना-रयण विणा उ महं नत्थि जीयांसा ॥ ११९ ॥
 जइ जीविण कउजं अहयं वा बल्लहो जइ य तुज्ज ।
 ता गंतूणं तायं तह भणसु जहा लहुं लहइ ॥ १२० ॥
 अह सो बाल-वयंसो नाऊणं निच्छयं कुमारस्स ।
 गंतूण य तं रत्तो जहडियं साहए सत्वं ॥ १२१ ॥
 रत्तावि मेहनाओ वाहरिऊणं विमग्गिओ कलं ।

१ आयत्तता = वरयताम्, A निवभाउय = निजएइम् । २ वयसं = मित्रम् ।
 B तिच्छभिः कुक्कुम् ।

तेणवि य तस्स दिन्ना विपसिय-वयणारविदेण ॥ १२२ ॥
 गंगायत्ते वत्तं पाणिग्गहणं महा-विमूर्डिण ।
 नौया य मयणवेया कुमरेणं नियय-नयरम्मि ॥ १२३ ॥
 सोऊण पाणिग्गहणं जलवेगो दूमिओ य चित्तेण ।
 कन्ना-विओय-दुहिओ दुक्खं नरओवमं पत्तो ॥ १२४ ॥
 रुद्धो अणंगकेउस्स चित्तेण विविह-मारणोथाए ।
 लद्धोवाओ गंतूण साहए मयणवेगस्स ॥ १२५ ॥
 मित्त ! तुमं न वियाणसि जेढे-सुओ सं हि मयरकेउस्स ।
 सुरसुंदरीइ पुत्तो इहाणिओ जम्म-दियत्ताग्गि ॥ १२६ ॥
 अंबमन्निओ सि मित्तय ! जणएण तुमं सुनिट्ठुर-मणेण ।
 तुज्झ कणिट्ठो भाया जुंवरज्जे जेण अहिसित्तो ॥ १२७ ॥
 माया-वित्ताणि य तुज्झ दंसण कहवि नेय इच्छति ।
 वेरिय-सरिसं धारेंति जेण दूर-दुठियं निच्चं ॥ १२८ ॥
 न य लहसि तुम गंतु तीइ दिसाएवि जत्थ तुह जणओ ।
 ता विउ-परिभूएणं वयंस ! किं तुज्झ जीरेण ? ॥ १२९ ॥
 एमाइ-वयण-महु-सौप्पि-होमिओ तस्स गुरु-पओसग्गी ।
 जलिओ जम्म-परपर-निबद्ध-संबंध-जोगेण ॥ १३० ॥
 अह सो रोस-वसट्ठो पभणइ दंसेहि वेरियं पियरं ।
 दंसमि अंबन्नाए जेण फलं तस्स पावस्स ॥ १३१ ॥
 भणइ तओ जलकंतो सो तुज्झ पिया अणेग-खपरेहि ।
 रक्खिज्जइ तिक्खालिय-खग्ग-गयावग्ग-हत्थेहि ॥ १३२ ॥
 रूव-परिवत्तिणि मित्त ! गेणह एय कुलागयं विज्जं ।
 जेण जहिच्छिय-अत्थस्स साहगो होसि अइरेण ॥ १३३ ॥
 दिन्ना य तेण विज्जा रंक्कं गंतूण साहिया कमसो ।
 गयपुरमागम्म ठिओ चेडी-रूवेण देवि-गिट्ठे ॥ १३४ ॥
 सुरसुंदरीइ चेडी ललियं हरिऊण दूर-देसम्मि ।
 भोत्तूण तीइ रूवेण सो ठिओ निव-वहट्ठाए ॥ १३५ ॥
 कसिणाहि-डसण-दिवसाउ नर-वई दिव्व-अंगुलीएण ।
 कर-संठिएण चिट्ठइ सुरयाइयं पभोत्तूणं ॥ १३६ ॥
 अह अन्नया नरिदो भोत्तूणं खपर-कंचुइ-समग्गो ।

१ अ जिइ । २ अ ०रीए । ३ अवमत्तः = अवज्ञातः । ४ औवरज्जे । ५ जी

वित्तेन । ६ धरिः = पृतम् । ७ रोषवशार्तः । ८ अण्णा = अपमानः । ९ अ-
 वयम् ।

देवी-घरं पविट्ठं दिट्ठो चेडीइ पावाए ॥ १३७ ॥
 मोत्तूण अंगरक्खे बाहिं देवीए विट्ठिय-मंगिलो ।
 वास-हरम्मि पविट्ठो रयण-विचित्तम्मि देवि-जुओ ॥ १३८ ॥
 परिहासाईहिं खणं अच्छित्ता सुरय-सेवणारंभे ।
 मिट्ठेइ अंगुलीयं देवी आभरण-ठाणम्मि ॥ १३९ ॥
 पारद्धम्मि य सुरए सहसा आयद्धिज्जण करवालं ।
 चेडां-वेसण ठिओ तेणय-कयंतो तहिं पत्तो ॥ १४० ॥
 जणणां-सुरयासत्तं जणयं घाएउमुज्जओ तणओ ।
 हा ! हा ! कट्ठमरुज्जं धिरत्थु संसार-यासस्त ॥ १४१ ॥
 जाणंतो निय-पुत्तो पियरं घाएइ जणणि-सजुत्तं ।
 दास-परद्धो जम्हा अहो ! दुरंतो इमो दासो ॥ १४२ ॥
 रागाओ होइ दासो दासाओ होइ वेर-संबंधो ।
 वेराओ पाणि-घाओ तत्तो गुरु-कम्म-बंधोत्ति ॥ १४३ ॥
 कैम्म-गुरू पाणि-गणो निवडइ तिरि-नरय-दुक्ख-गहणम्मि ।
 दुक्ख-परद्धो पावं कुणमाणो ममइ पुणरुत्तं ॥ १४४ ॥
 नरयाओ तिरियत्ते तिरियत्ताओ पुणोवि नरयम्मि ।
 दुक्ख-सय-संपउत्तं भव-परियेट्ठ कुणइ जीवो ॥ १४५ ॥
 एवं नाऊण जणा राग-दासाण वज्जणं कुणइ ।
 भव-सय-किंलस-वहुलं संसारं जेण उत्तरइ ॥ १४६ ॥
 उगिन्न-खग्गमवल अवलोइय नरभइवि विग्गहिओ ।
 चित्तेइ अहो ! घट्ठा मज्जं बहदुत्ता इह पविट्ठा ॥ १४७ ॥
 लैल्लक-मुक्क-हुंकार-पुम्बयं धंभणीए विजाए ।
 धंभिय-देहा जायां निरिचट्ठा चिंत-मुत्तिव्व ॥ १४८ ॥
 देवीवि विग्गिय-मणा मणइ य ललिए ! किमेवमारद्धं ।
 पावे ! कण पउत्ता दुट्ठेणं घाइया रत्तो ॥ १४९ ॥
 रत्ता भणियं इत्थीए साहसं एरिस न संभवइ ।
 ता देवि ! कोवि ट्ठट्ठो दिट्ठो कालेण पुरिसोडयं ॥ १५० ॥
 पर-विज्जा-च्छेपकरिं विज्जं भोवाहिज्जण नर-वइणा ।
 चिर-काल-माहियाओ डिजाओ तस्स विज्जाओ ॥ १५१ ॥

१ तनवरूपइतान्त इत्यर्थं । २ परद्धो = पविट्तः (H. D. VI. 70) । ३
 धंभिभिर्गुहाः, कर्मवहुल इत्यर्थः । ४ भूयः (N. J. 31) । ५ परिषत्तं = प्रवचनम् ।
 ६ ३ हुत्तं । ७ एत्तद्धं = भोगम् (H. D. VII. 28) । ८ विज्जमूर्तिरिव ।
 ९ कतिहा । १० आद्ये xxx > ote p. 273 ।

चितेइ सो कयग्यो विविहोवाएहि मारणं पिउणो ।
 रतीए लहइ निदं न य सो कूडाइं चित्तंतो ॥ १६७ ॥
 तथ य पव्वय-गहणे पछी-पासम्मि संवसंतस्स ।
 मूलीए गवेसंतो घूम-मुहो आगओ जोगी ॥ १६८ ॥
 उवयरिओ सो तेणं सयणासण-पाण-भोयणाईहिं ।
 तुट्टेण तेण दिन्नं अदिस्सं अंजणं तस्स ॥ १६९ ॥
 अजिय-लोचण-जुयलो अदिस्सो सो मणेण चितेइ ।
 मोरमि वेरियं सं जेण मणं निव्वुइं लहइ ॥ १७० ॥
 एस मह रज्ज-लंभो हंतव्वो जं पिया स-हत्थेण ।
 वेरिय-जणेणं दिन्नं रज्जं नरयं विसेसेइ ॥ १७१ ॥
 अह सो अदिस्स-तणू वंचिय सयलंपि रक्खण-नरोहं ।
 आगम्म गयपुरम्भी रत्तो छिइं पलोएइ ॥ १७२ ॥
 वैच्चोहर-ट्टिओ सो सरीर-चित्तथमागयं पियर ।
 मणि-रहिय पट्ठीए पावो घाएइ छुरियाए ॥ १७३ ॥
 दुट्टं अपिच्छमाणो य नर-वईं तक्खणेण निक्खतो ।
 पमणइ हंभह दारं अदिस्सो अच्छए कोवि ॥ १७४ ॥
 हण हण भणमाणेहिं कुतग्गाहेहिं रुद्ध दारम्मि ।
 मरण-भयाओ पडिओ वेईय कूवे मयणवेगो ॥ १७५ ॥
 पावं चितेइ नरो वेरिय-लोयस्स कूर-परिणामो ।
 नवरं निवडइ तस्सेय दुक्खयं इयर पुत्तेहिं ॥ १७६ ॥
 रायावि अगरक्खेहिं तक्खण वेट्ठिओ परूढ-वणो ।
 जाओ मणि-सल्लिलेणं सिंचंतो वेयणा-रहिओ ॥ १७७ ॥
 देसंताओ पत्ता भणंति परिरक्खगा नरा देव ।
 अदिस्सो होऊणं नट्टो सो मयणवेगो म्ह ॥ १७८ ॥
 अह राया संविग्गो चितेइ तणयस्म विलसियं एयं ।
 जाणंतो किं अज्जवि निरुज्जमो धम्म-करणम्मि ? ॥ १७९ ॥
 भोगासत्तो जिण-धम्म-यज्जिओ कहवि जइ मओ हंतो ।
 अट्ट-ज्जाणोवगओ का मज्जा गई तओ हंतो ? ॥ १८० ॥
 अह अन्नया कयाइयि विन्नत्तो सो निउत्त-खपरेण ।
 कुंसुमायरम्मि सूरी समागओ चित्तवेगोत्ति ॥ १८१ ॥

नारय-तिरिय-नरेमुं दारुण-दुःखाइं तथ अणुहविउं ।
सिद्धत्थपुरे जाओ सुरहो सो कणगवइ-पुत्तो ॥ २११ ॥

खेय-वाहीए मयम्मी सुग्गीवे नर-वई इमो जाओ ।

तकम्मुदया रउजं अहिदुठियं सुणइदुठेणं ॥ २१२ ॥

रउज-म्भट्ठो चपोए आगओ कित्तिधम्म-नर-वइणा ।

देसंते गाम-सयं दिन्नं से धूय-तणयस्स ॥ २१३ ॥

दुन्नयकारी भीमेण राइणा कित्तिधम्म-तणएण ।

निव्वासिओ अउंतो निव्विन्नो-त्ताव सो जाओ ॥ २१४ ॥

काऊण य बाल-तवं जोइसवासी सणिच्छरो जाओ ।

सैरिऊण पुब्ब-वइरं इहागओ चित्तगइ-पासे ॥ २१५ ॥

१ छिदं गवेसयंतो विगह-पमत्तो य वायगो अउज ।

अवहरिउं पक्खित्तो सुरेण सो लवण-जलहिम्मिं ॥ २१६ ॥

सुह-परिणामो भयवं सुक्क-ज्जाणेण दइद-कम्मंसो ।

संपइ भय-भय-मुक्को अंतगडो केवली जाओ ॥ २१७ ॥

सोऊण सूरे-वयणं समणा समणी य परम-संविग्गा ।

त्तावय पेयवणाओ समागओ अमरकेउ-मुणी ॥ २१८ ॥

भणइ य गुरु-आणाए धणदेव-जुओ अहं तु पेयवणे ।

भयवं ! गओ पहाए पासे मुणि-मयरकेउस्स ॥ २१९ ॥

तहियं च न सो दिट्ठो दिट्ठा य चिया फुरंत-इंगाला ।

गंधोदग-कुमुम-वासं च निवडियं दीसए तथ ॥ २२० ॥

दुगुणाणिय-संवेगो पभणइ सूरीवि नाय-परमत्थो ।

दुक्खत्तो हिउंतो इहागओ मयणवेगो सो ॥ २२१ ॥

पेयवणे पडिमत्थं पियर दइदूण चितए पावो ।

इण्हि करेमि सहल निय-जम्म-वेस्सिय हंतुं ॥ २२२ ॥

दारुय-भरियं सगड भगं मोत्तूण तथ सागाडिओ ।

उस्सूरंति पैइट्ठो वसभे वित्तूण नयरीए ॥ २२३ ॥

जाए तीमथयारं तहि ओ कट्टेहिं तेण पायेण ।

पच्छाइऊण दइदो चीया-जलणेण सो साहू ॥ २२४ ॥

देहं स दहइ सिहीं सुक्क-ज्जाणेण सोवि कम्माइं ।

अविचल-चित्तो भयवं अंतगडो केवली जाओ ॥ २२५ ॥

१ क्षुब्ध्याधिना । २ ऽ पाइ । ३ दुहितृतनयस्स । ४ स्मृत्वा । ५ स्फुटदशारा
चित्ता । ६ शाकटिकः=शाकटस्वामी । ७ प्रविष्टः । ८ तमाया उग्गा अन्धकारे ।
९ शिखी=भग्निः ।

एवं समुह्रवंतस्स सुरिणो उहसंत-विरियस्स ।
 खविण्, कम्म-चउक्के उप्पसं केवलं नाणं ॥ २२६ ॥
 तह अमरकेउ-मुणिणो धेणदेव-जइस्स कणगमाळाए ।
 कमलायइ-सुरसुंदरि-पियंगुवरमंजरीए य ॥ २२७ ॥
 सुह-भावाणमिमाणं उप्पण्ण केवलं वरं नाणं ।
 देवेहिं कया माहिमा मोक्खं पत्ताणि कालेण ॥ २२८ ॥
 पविण मयणवेमो भमिही संसार-सायरमणंतं ।
 ता भो भव्वा ! उज्झह राग-दोसे महा-सत्तू ॥ २२९ ॥
 इत्थ य कहा समप्पइ सुरसुंदरि-नामिया पुरा भणिया ।
 राग-दोस-विमुक्कं पणमह भत्तीइ जिणइंदं ॥ २३० ॥
 निच्च-पलोयण-निरया तग्गय-चित्ता विमुक्क-यावारा ।
 अत्थ पयाण-रहिया जासिं वपणपि न लहति ॥ २३१ ॥
 निय-अत्थ-पयाणेविं ह्नु रस-रहियाओ न दिति सम्भावं ।
 परमत्थ-विरहियाणं अज्जत्थ-निबद्ध-चिन्नाओ ॥ २३२ ॥
 तासु वर-वेसियासुव सुवन्न-रयणुच्छलंत-सोहासु ।
 वहल-निरतर-वन्नय-संजाय-सरीर-सोहासु ॥ २३३ ॥
 आसत्तं सुविर्धइडाण माणस जइवि अणुदिणं नूण ।
 तहविं ह्नु मह विन्नत्तिं सुणतु इह सज्जणा सरला ॥ २३४ ॥
 निरलंकाराच्छंदाणुवत्तिणी ललिय-कोमल-सरीरा ।
 दालिदिय-वर-कुल-बालियव्व एसा कहा तुम्ह ॥ २३५ ॥
 उवणीया सुपणाणं अन्नासत्तावि वारयं दाउं ।
 अविर्धइडावि विवइडा जह होइ तहा जइजाह ॥ २३६ ॥

आसि जिणो जेय-बंधू तित्थपरो वद्धमाण-नामोत्ति ।
 संसार-जलहि-मज्जंत-जंतु-जण-जाणवत्त-समो ॥ २३७ ॥
 सीमो तस्स सुहम्मो तत्तो जंनू तओ य पभवोत्ति ।
 एवं सूरीण परंपराए ता जाव वइरोत्ति ॥ २३८ ॥
 साहाए तस्स सूरी जिणसरो नाम आसि विक्खाओ ।
 तत्तो य निम्मल-गुणो उज्झाओ अह्णओ नाम ॥ २३९ ॥
 सीसो य तस्स सूरी सूरोव्व सयावि जणिय-दोसंतो ।

१ धनदेवयते । २ B युग्मम् । ३ अर्थः = पदार्थः, धनं च । ४ वेसिया =
 वेसा । ५ सुवर्णाः = शोभनाशरणां, सुवर्ण = हेम च; रयणा = रत्नानि, रत्नानि च ।
 ६ सुविदग्धानाम् । ७ B वनसुभिः कलापकम् । ८ अविदग्धापि । ९ वत्तम् ।
 १० B युग्मम् । ११ जगद्गुणः । १२ दंष्ट्रा = द्वयः रोषा रात्रिय ।

शुद्धिपत्रम् ।

०	५०	अशुद्धिः	शुद्धिः ।
	१३	सक्किदण	सक्किदण
	२५	B सक्किद°	A सक्किद°
	३१	विस्मरितः	विस्मृतः
१८	३१	सहसोत्रसत्-	सहसोत्रसत्-
१०	११	छिदागाढं	छिदा गाढं
३१	३१	सुनक्खते	सुनक्खते
३६	२९	कौतूकम्	कौतुकम्
३६	३२	प्रहा	पहा
४६	२९	विघूर्णयमानका	विघूर्णयमानिका
५५	१९	उज्झसि	उज्झसि
५५	३०	कोशिको	कौशिको
५७	१९	पुच्छिया	पुच्छिओ
६३	२१	कज्जा	कजा
७३	३०	२१	२४
७९	९	अह-रज्ज	अह रज्जं
८६	२०	निज्झाइओ	निज्झाइओ
९५	२	भणियं	भणित्तं
९५	२९	समाणया	समागया
९५	३३	मुखयातया	मुखया तथा
९६	१०	विब्जए	विज्जए
१०३	१७	होह	होइ
१०३	३०	VII.	VIII.
१०४	२२	निसम्म-निग्घिओ	निसम्म विग्घिओ
१०४	२५	उत्पइय	उत्पइउ
११२	३१	। ५ अजा ।	अजा । ५ शतकृत्वः ।
११७	२९	निर्वृत्तिः ।	निर्वृत्तिः ।
१२९	१	नाह ! निवडंतो	नाह ! निवडंतो
१३९	११	दीसइ-गुरु-	दीसइ गुरु-
१४०	३१	अपहस्य	अपहस्तयित्वा
१४८	१२	निर्व्विपणं	निर्व्विपणे

पृ०	प०	अशुद्धि	शुद्धि ।
१५४	४	तमित्त वेच्छत्तु	तामत्त-वेच्छत्तु
१५६	२२	हरि कारेतस्स	हार करितस्स
१७७	१	तमाल	तमाल
१७७	१०	एयागिणी	एयागिणा
१८०	४	माय	भय
१८१	१३	अणुहव-दु	अणुहव दु
१८१	३०	स्वार्थेऽत्र क	स्वार्थेऽत्र क
१८३	१६	रम्ममि	रम्ममि
१९४	१७	जुमारभावग्नि	कुमारभावग्नि
२०६	९	मतस्स	मतिस्स
२०६	१८	उज्जतु	उज्जतु
२१२	८	महभाया	मह भाया
२२६	१०	सुहत्ति नि	सुहेऽतिनि
२२७	१२	पियवया	पियवयाद्
२२७	२१	सत्तु जय	सत्तुजय
२२८	२०	उज्जति	उज्जति
२३०	१५	साहिय	साहइ
२३०	२४	समूहो स	• समूहा स
२३२	१९	अक्कडे	अकडे
२३६	१५	जोग्गमि	जोग्गमि
२३७	२५	आकडिद्वज्जति	आकडिद्वज्जति
२३८	६	कय च्छिज्जता	कयदिऽज्जता
२४४	१८	जन्तो जत्ता	जत्ता जत्ता
२५३	१५	मण	मणि
२५८	२७	भाओ प	भाउप !
२६२	८	कुणणु	कुणमु
२६२	१४	सहिण्ण महा	सहिण्ण महा
२७३	३१	२५३	२७३
२७५	२८	मुदरी प	मुदरा प
२७६	३	मुदरी	मुदरा